

Stephen Dobyns

CRKVA
MRTVIH
DJEVOJAKA

Dobyns Stephan - Crkva mrtvih djevojaka

<https://sites.google.com/site/enigmatop100>

PROLOG

Evo kako su izgledale: tri mrtve djevojke postavljene na tri obična stolca s naslonom. Četrnaestogodišnjakinja je sjedila u sredini. Bila je za pola glave viša od drugih dviju djevojaka. Trinaestogodišnjakinje su joj se nalazile svaka s jedne strane. Svaka od djevojaka preko prsa je imala konopac povezan u obliku slova X: prelazio im je preko ramena, spuštao se do struka i bio učvršćen straga. Sve tri djevojke bile su bosonoge, a gležnjevi su im bili svezani za noge stolca. Konopci, međutim, nisu bili zategnuti, tako da se činilo da više služe kako bi ih održavali u uspravnome položaju nego kako bi žive djevojke zadržali u zatočeništvu: to je značilo da su svezane nakon što su već bile mrtve.

Sve to nisam vidio svojim očima. Samo sam vidio fotografije koje mi je pokazao bratić. A tih je fotografija bilo puno. Rekao mi je i kako je policija videokamerom snimila čitavo potkrovlje, no ja tu snimku nisam vidio. Stolci su bili raTmaknuti nešto više od pola metra. Kako je zrak u potkrovlju bio posve suh, djevojke su izgledale staro. Više uopće ni su podsjećale na tinejdžerice. Bile su ispijene i koščate i nalikovale na kakve sedamdesetogodišnjakinje. Veliki klima-uredaj i aparat za isušivanje zraka bili su uključeni be2 prestanka, dan za danom, tako da su iz njih izvukli i posljednje kapi tekućine. Bile su posve isušene i koža im je izgledala poput tamnog izgužvanog papira. No nisu bile jednako isušene jer nisu ni ubijene u isto vrijeme. Tako je posljednja ubijena djevojka izgledala najmlade. Glave su im bile nagnute una trag ili u stranu. Djevojka u sredini imala je plavu kosu. Dugački pramenovi padali su joj preko lica. Ostale dvije imale su smeđu kosu. Sve tri imale su kosu dugu do pola leđa i to je možda nešto značilo. Zbog kose su imale ponešto djevičanski izgled. Premda su sada, kada su izgledale tako staro, više sličile kakvim redovnicama, usidjelicama. A u vrijeme kada su fotografije snimljene, kosa im je već bila prašnjava. I bile su ispijene, barem njih dvije, kao da uopće nisu dobivale hranu. Možda je to bila posljedica isušivanja. Iz

kože im je bila ispijena i posljednja kap života. Na obrazima su imale nevjerojatne udubine. Desni su im se povukle iza ravnine zuba. Što su imale na sebi? Ne svoju odjeću. Ona im je bila oduzeta. Na sebi su imale ručno izradene duge haljine skrojene od debelog baršuna. Haljina djevojke u sredini bila je tarnnozeleno, s dugačkim rukavima. Dosezala joj je gotovo do gležnjeva. Djevojka s desne strane nosila je tamnocrvenu haljinu, a djevojka s lijeve plavu. No govoriti o bojama znači ne reći ništa. Zašiveni za haljine, učvršćeni pribadačama, čak i zalijepljeni za njih, bili su mjeseci, zvijezde i sunca, izrezani iz iskričave bijele ili žute tkanine. Ali bile su tu i životinje, odnosno njihovi obrisi: psi i medvjedi, konji i ribe, jastrebovi i golubovi. Kao i brojke, odabrane, izgledalo je, nasumično - petice, sedmice, četvorke -blistave brojke koje čovjek kupuje da bi ih postavio na poštanski sandučić. Činilo se da su raspoređene bez ikakva reda. I nakit, mnoštvo jeftinog lažnog nakita bilo je učvršćeno za baršun i postavljeno preko brojki, zvijezda i životinja: narukvice, ogrlice i naušnice. Čovjeku je trebalo nekoliko trenutaka da bi odredio boju haljine, budući da je sukno bilo toliko pokriveno brojkama, nakitom i komadima drugih tkanina.

Jesam li već spomenuo riječi? Na nekima od tih komada tkanine bile su ispisane riječi, no ne i riječi koje bi imale smisla. "AC", "KA", "ČKA" i "PRLJ". Dijelovi riječi, početna i završna slova određenih riječi. Što su ta slova nekome uopće mogla značiti? Za sukno su bila učvršćena i mjedena zvona i malena zrcala, komadići metala i višebojne staklene kuglice.

Moguće je da je to mnoštvo raznovrsnih tkanina i ukrasa, riječi i brojki na haljine postavljeno kada su djevojke već bile u njima i kada su već bile svezane za stolce, jer takvih pojedinosti nije bilo ni na njihovim leđima ni na košćatim stražnjicama. Bilo je jasno da su djevojke postavljene na stolce i ukrašene nakon što su već bile ubijene.

A rad na tome zacijelo je potrajao više dana, jer ništa nije bilo načinjeno navrat-nanos.

A sami stolci? Imali su uspravan naslon, no nisu bili kupljeni. Amaterska ruka sklepalala ih je od drvenih gredica profila pet puta deset centimetara, tako da su bili asimetrično nakrivljeni. No materijal od kojeg su bili izrađeni nije se uočavao na prvi pogled jer je gotovo svaki kvadratni centimetar njihove površine bio prekriven sjajnim poklopcima limenih konzervi ili okruglim crvenim odraznim stakalcima ili donjim plohamo staklenih boca, zelenih i žutih, prozirnih i smeđih. Većina ih je za drvo bila pribijena, no stakleni krugovi bili su učvršćeni povijenim čavlima postavljenima oko njih.

Stolci su se sjajili i blistali i - kako bih to opisao? - izgledalo je da nekako uzvraćaju intenzivan promatračev pogled. Nisu bili statični. Zbog te boje i blistanja izgledali su živo, čak i agresivno. Noge stolaca bile su obavijene aluminijskom folijom. No i ovdje je bilo jasno da je to učinjeno nakon što su djevojke već bile postavljene na stolce, jer je na mjestima na koja su se naslanjale ili gdje su dodirivale sjedalo, drvo bilo golo.

A potkrovlje? Bila je to jedna velika prostorija sa zakošenim stropom. Na najvišem dijelu strop su od poda dijelila možda i kakva četiri metra, no s jedne i druge strane visina potkrovlja bila je tek nešto iznad pola metra. Dimenzije sobe bile su oko dvanaest puta petnaest metara, a na oba kraja nalazio se po jedan prozor sa zavjesom. Klima-uredaj bio je postavljen na krovnome prozoru u sredini, u blizini sljemena. No zapravo nisam vidio kako izgleda čitav taj prostor; vidio sam ga samo iz različitih kutova, u cjeline udružujući ono što sam vidio na fotografijama. Između greda su se nalazile izolacijske ploče koje su s donje strane imale sloj sjajne folije, tako da je čitava prostorija upravo blistala te je u svjetlu svijeća zasigurno morala izgledati posve živo. Stotine srebrnih komadića aluminijske folije također je visjelo sa stropa. Moguće je da su se blago ljuljale u struji zraka koju je stvarao klima-uređaj. A kako su se samo morale cakliti.

Jer bila je tu još jedna stvar: te svijeće. Mnoge od njih bile su tek kratki komadl voštanca, no vidjelo se ~a su redovito zamjenjivane, tako da je onaj tko ih je pripalio, tko god to bio, u potkrovlje svakako dolazio i palio ih puno puta. Na fotografijama svijeće nisu gorjele. Čovjek ih je stoga morao zamisliti, zamisliti njihov odbлесак na srebrnoj foliji izolacijskih ploča, njihovo podrhtavanje na staklu i crvenim reflektorima i metalnim krugovima koji su ukrašavali stolce, njihovo treperenje na jeftinoj bižuteriji postavljenoj na haljine djevojaka. Kako li je to potkrovlje samo moralo biti ispunjeno živošću u svjetlu tih svijeća, od kojih se svaka odražavala stotinama puta. Zidovi, stolci, odjeća: pravi živi razgovor svjetla, crkveno ljeskanje. I kako su samo lica tih djevojaka morala blistati. Spoj svjetla i sjene zasigurno irn je probudio lica, lica koja su izgledala kao da nisu mrtve, kao da nikada nisu bile mrtve.

No sve je to potrebno zamisliti. Pouzdano znam da predstavnici policije nisu palili svijeće. Jednostavno su sve snimili, uklonili tijela i rastavili čitav spektakl. Ne znam je li sve to nekamo spremljeno ili je jednostavno uništeno. Čovjek bi mogao zamisliti kako netko tko nema skrupula sve to krade, kaneći izložiti te blistave stolce da bi ih drugi mogli razgledavati za novae. Možda bi

u tom slučaju na stolce stavio i lutke i odjenuo ih poput onih djevojaka. Sve to mogao bi nazvati Crkvom mrtvih djevojaka ili Monstrumovom jazbinom. Jer je osoba koja je ubila te djevojke nedvojbeno bila monstrum. No nije li taj netko, to čudovište, živio među nama? Naš je gradić nevelik. Taj je netko dolazio i odlazio, obavljao poslove, imao poznanike, čak i bliske prijatelje. Nitko tog čovjeka nije gledao i u sebi mislio: evo čudovišta. Možda je to i bilo ono što je u čitavoj priči najviše uznemiravalo: to što se ta osoba, barem na površini, ničim nije isticala, ili, u najmanju ruku, nitko među nama nije bio dovoljno pronicav da uoči te znakove. A kakvi su ti znakovi mogli biti? Ne bi li zao i čudovišan um na sebe nekako svratio pozornost? Pa ipak, taj je netko imao svoje mjesto u našem društvu. Što mislite, kako smo se osjećali i što smo mislili jedni o drugima, čak i nakon toga, kada su otkrivene sve stvari? Ako je jedan od nas, koji je u sebi nosio takve tajne, izgledao nedužno, kakvi su onda ostali? Kakve su njihove tajne? A jesu li na taj način počeli gledati i mene? Dakako da jesu.

Tri mrtve djevojke na tri obična stolca, mlohavo oslonjene na užad, nakrivljenih glava, kože nalik na papir, bosonoge na drvenome podu, stopala, onako smeđih i koščatih, više nalik šapama nego stopalima. Usta su im bila blago rastvorena, a usne uvučene. Vidjeli su im se maleni zubi i bilo je lako zamisliti mračnu suhoću njihovih jezika, tamu njihovih nijemih grla. Kako su im se zubi samo morali sjajiti, onako obasjani svijećama. A oči, napola otvorene, kao da drijemaju, i one su tada svakako blistale.

No ni to nije sve. Nijedna djevojka nije imala lijevu šaku. Bile su im odrezane u visini ručnoga zgloba. Ondje im je iz mesa provirivala kost. A i ti odrezani komadi kosti zacijelo su se ljeskali na svjetlu. Na fotografijama su kosti imale nevjerojatno mliječnu bijelu boju. Koža i meso bili su se isušili, stisnuli se, tako da su kosti provirile iz batrljaka. Ta njihova bjelina i zaobljenost podsjetili su me na oči, slijepe oči, jer, dakako, kako su te bijele kosti ikada išta mogle vidjeti?

A odrezane ruke? Nije ih bilo ni u potkrovlju ni u kući.

PR~I DIO

1

asnije su svi govorili kako je sve počelo s nestankom prve djevojke, no čitava je priča započela još prije toga. Uvijek postoje događaji koji prethode nekom nasilnom činu i za koje izgleda da sa zločinom nemaju veze ili se inače doimaju posve nedužnima. Postoji čitava mreža događaja, međusobno povezanih posve nevidljivim nitima. Za primjer uzmimo čovjeka koji si je prerezao vrat. Nije li točno da će mrtvozornik otkriti nekoliko pokusnih

zareza, kao da je preminuli pokušavao utvrditi koliko bi to moglo boljeti? A u slučaju našeg gradića, još prije nestanka prve djevojke nesumnjivo je bilo nekoliko događaja koji se mogu usporediti s dva-tri zareza na koži iznad vratne arterije.

Primjerice, jednog utorka ujutro, bilo je to početkom rujna, neposredno nakon početka škole, na vanjskom prozorskom pragu učionice sedmog razreda udruženel škole Albert Knox pronađena je bomba. Činilo se da je riječ o trima štapovima dinamita povezanim srebrnom ljepljivom vrpcom. Dvije zelene žice od dinamita su se spuštale do papirnate vrećice koja je ležala na travi. Jedan učenik to je pokazao nastavnici engleskoga, gospodi Hicks, i ona je oglasila uzbunu. Katkada nam se događaju prijetnje bombama, to se događa

svim školama. Riječ je samo o zlobnim psinama u kojima zapravo nikada nema prave bombe. Kada se škola zatvara zbog prijetnje

~ Riječ je o izrazu "consolidated school" koji u SAD-u označava drevnu školu nastalu spa

janjem više manjih školskih ustanova koje su prestale s radom.

bombom, najčešće vlada praznična atmosfera. Nitko ne vjeruje u istinitost prijetnje, a učenici se pri žurnome izlasku iz zgrade smiju i veselo razgovaraju.

No tog dana, početkom rujna, glas o pravoj bombi širio se brzo. Učenici su bili prestrašeni. Sarah Phelps, učenica osmog razreda, srušena je na stubama dok je trčala iz zgrade. Bilo je i drugih učenika s modricama. U našem izlasku nije bilo nikakva reda. Nametljivo savjesni nastavnici poput Loua Hendricksa i Sandre Petoski predvodili su svoje učenike i u svakom trenutku održavali red. No ostali nisu bili toliko sposobni, tako da je u nekim razredima - primjerice kod gospode Hicks, bilo i panike. Gospođa Hicks je nervozna, razdražljiva žena koja je tada vjerojatno uvidjela kako pred sobom konačno ima nešto zbog čega može biti istinski uzrujana.

Zgrada je zatvorena i svi su istrčali na parkiralište. Ja sam onamo doveo nekolicinu svojih učenika sa sata biologije, bili su to polaznici desetog razreda, no većina mojih štićenika već se bila izgubila. Naš ravnatelj, Harry Martini, otišao je pogledati bombu i vratio se trčeći. Na sebi je imao bijelu košulju kratkih rukava, a veliki polumjeseci znoja zatamnjeli su mu bijelu tkaninu ispod pazuha. Harry je poprilično krupan, tako da trčanje od njega iziskuje napor. Natjerao nas je da se odmaknemo na udaljeniji kraj parkirališta, te na igralište, gdje je teren bio blatnjav. Imamo šest stotina učenika, tako da smo stvorili popriličnu gužvu. Na sreću, nije kišilo.

Ryan Tavich, koji je nedavno promaknut u poručnika, stigao je prvi od pripadnika gradske policije. Ubrzo nakon njega stigla su troja patrolna kola. Ryan je preuzeo stvar u svoje ruke. Bio je u civilu u sivom odijelu, koliko se sjećam - s kapom od tvda zabačenom na zatiljak. Policajci su postavili prepreke. Potom smo se pripremili za čekanje posebne jedinice državne policije koja je trebala stići iz baze u Pottervilleu. Učenici su se razmiljeli uokolo. Kada je postalo očito da tog dana više neće biti nastave, neki učenici koji su imali automobile odvezli su se, povevši sa sobom još nekolicinu učenika. No većina je ipak ostala, želeći vidjeti hoće li uistinu doći do eksplozije.

Tog sam prijepodneva događaje promatrao kroza svoje blagonaklono neznanje. Nije nestala nijedna djevojka. Grad je bio određena cjelina, a gradonačelnik je mogao govoriti o duhu zajedništva. Sada isti taj prizor gledam kroz prizmu drugih događaja i ondje gdje sam tada zamišljao otpornost sada vidim krhkost, aok ono što sam t~~~~
\$matrao trajnošću sada gledam kao prolazr~qst. Bilo je to toplo prijepodne i žutjeti je počelo tek nekoliko javora. Vrane su se glasale s hrastova iza igrališta za baseball. Nebo je bilo intenzivno plavo, onako kako to već biva u ranu jesen, uz dva-tri oblaka koji se prevlače nošeni vjetrom. Škola se nalazila na sjevernome rubu grada, a iznad drveća vidio sam zvonik crkve Sv. Marije i dio crvenog krova četveroetažne zgrade Weber, najvišeg zdanja u gradu. Neki zlatni retriver pojavio se iz jedne od obližnjih kuća, te je stao juriti od jedne učeničke skupine do druge, zastajući samo načas kako bi ga netko počesao po ušima ili pogladio po leđima.

Vidim ih kako stoje zajedno. Meg Shiller, duge smeđe kose, razgovara sa stidljivim Bobbyjem Lucasom, kojeg sam naveo na pristupanje šahovskome klubu. Bonnie McBride s uobičajenom hrpom knjiga, Hillary Debois s kovčegom za violinu. Sharon Malloy neprestano prstima prolazi kroz plavu kosu. Zacijelo je bilo i učenika kojima nisam znao ime, no imao sam osjećaj da ih sve poznajem. U pojedinim slučajevima bio sam školski kolega njihovih roditelja. Nekolicina dječaka počela je između sebe dobacivati loptu za football. Dvojica su imala frisbee. Nastavnici su ih nestrpljivo pogledavali, kao da im žele reći da se tu nisu našli radi zabave.

Učenici su u rujnu bolje odjeveni: nova odjeća, nove cipele, nove frizure. U rujnu čak i nastavnici osjećaju određenu količinu nade. Harry Martini koračao je amo-tamo od učenika do policajaca, gradeći tako vlastitu prepreku. Nažalost, moram priznati da mi nikada nije bio simpatičan; koračao je široko, sa stopalima iskrenutima prema van, poput kakve stare guske, dok mu se

pozamašan trbuh Ijuljao u skladu s pokretima nogu. Sami nastavnici podsjećali su me na kvočke. Takve usporedbe nisu mi na pamet pale prvi put.

Specijalisti za eksploziv državne policije stigli su nakon trideset minuta, a dotada su već bili pristigli i školski autobusi, kako bi kući odvezli većinu učenika. Mnogi su željeli ostati, no Harry Martini to nije dopuštao. Ona naprava na prozoru izgledala je poprilično opasno i nikako se nije moglo odrediti koliko bi štete mogla izazvati. Škola se nalazila u dvoetažri tri zdatlju od Žute Opeke. Bila je izgrađena sredinom pedesetih godina i čovjek je lako mogao zamisliti

opeke kako lete zrakom poput šrapnela, a Harry se, dakako, uisavao svega što bi mu moglo donijeti nevolje u odnosima s članovima školskoga odbora. Ja sam odlučio ostati i vidjeti što će se dogoditi, premda me Harry zbog toga pogledao poprijeko. S mjesta na kojem sam stajao, na rubu područja koje je policija zatvorila razvukavši žute vrpce, bomba je bila nekakva srebrna masa koja se isticala na staklenoj pozadini. U blizini se zadržalo još dvadesetak nastavnika, kao i neki ljudi koji su automobilima pristigli iz grada. Došao je i Franklin Moore iz Independenta, koji je otpočeo razgovor s Ryanom Tavichem. Njih su dvojica bili dobri prijatelji, četvrtkom uvečer zajedno bi igrali košarku u školskoj dvorani, a često su se družili i vikendom. Obojica su izgledali vrlo ozbiljno. Ryan je neprestano skidao kapu i gladio kratku crnu kosu, dlanovima je potiskujući unatrag. Franklin je bio visok, mršav muškarac, negdje na pola puta između tridesete i četrdesete godine. Razgovarao je i s gospodom Hicks, koja je neprestano ponavljala: "Sretni smo što nismo poginuli". To je rekla barem desetak puta, svaki put posebno naglašavajući neku drugu riječ, kao da vježba ne bi li na koncu tu rečenicu izgovorila besprijeekorno.

Franklinova kći, Sadie, bila je moja učenica u sedmome razredu. Bila je to zgodna smedokosa djevojka dugih nogu koja se držala poput kakve plesačice. U vrijeme kada joj je otac stigao do škole, ona je već bila autobusom otišla kući. Majka joj je prije dvije godine umrla od raka dojke, stoga pretpostavljam da se Sadie vratila u praznu kuću, kao i velik broj učenika čiji su roditelji radili. Za manje od mjesec dana, djeca više neće smjeti biti sama kod kuće.

Po držanju kapetana iz državne policije, očekivao sam da bi bomba mogla eksplodirati svakoga trena. Policija je proširila krug zatvoren žutim plastičnim vrpčama i s parkirališta nas premjestila još dalje, na igrališta. Premda je po svim pravilima glavnu riječ trebao voditi Ryan Tavich, kapetan iz državne

policije odmah je preuzeo sve u svoje ruke. Nisam čuo što su govorili, no izraz kapetanova lica bio je strog, kao da je Ryan u nečemu pogriješio, što, dakako, nije odgovaralo istini.

Automobili su premješteni iza škole, kako se ne bi oštetili u mogućoj eksploziji. Dvojica pripadnika specijalne jedinice na sebi su imali pancirne kombinezone i srebrne kacige, zbog čega su izgledali poput kakvih svemiraca. S pomoću dalekozora poduže su pomno promatrali bombu i papirnatu vrećicu, a potom im se stali približavati uz neizmjeran oprez, sa sobom noseći nešto što je izgledalo poput velike bijele kante za smeće. Gledali smo ih suspregnuta daha. Većina nas zapravo je očekivala kako ćemo njih dvojicu vidjeti raznijete na komadiće. Jedan od njih tada je iskoračio pred onoga drugoga i polako iskrivio vrat kako bi zavirio u vrećicu. Zastao je, pogledao dolje, potom nestrpljivo domahnuo partneru, koji mu je žurno prišao i također pogledao u vrećicu. Čak i uz tu njihovu odjeću i opremu, jasno sam vidio koliko im je laknulo. Unutra se nalazila opeka oko koje su bile omotane žice. Takvo što nikako ne bi moglo eksplodirati. Ipak, njih dvojica vrlo su pomno položili dinamit, ili ono što mu je nalikovalo, u bijelu kantu za smeće. Potom su kantu stavili u mali bijeli kamion i odvezli je.

Policajci su potom počeli uklanjati plastične vrpce. Franklin Moore za novine je razgovarao s kapetanom iz državne policije. Kasnije smo doznali da je napravio, premda dinamit nije bio lažan, nedostajao detonator. Na prozoru je ostavljena samo radi zastrašivanja. Tog istog poslijepodneva Phil Schmidt, šef naše policije, priznao je da je to druga otkrivena bomba. Jedna je nekoliko dana ranije postavljena u osnovnu školu Pickering. Ta je novost uznemirila sve i na naš grad privukla određenu pozornost. Televizijske ekipe pristigle su iz Syracusea i Utice. Svi su se pitali gdje će se otkriti sljedeća eksplozivna naprava. Državna je policija gradu dodijelila još po jednog čovjeka za svaku smjenu dvadesetčetverosatnog patroliranja, a gradska policija primila još jednog policajca za patrole.

Svi su uveliko nagađali o tome tko je postavio te dvije naprave. Je li bila riječ samo o jednoj osobi ili o nekakvoj skupini? Je li to bila tek zlorada šala ili je u pozadini stajalo nešto složenije? Primjerice, pripadnici baptističke crkve Ebenezer poprilično su glasno zahtijevali ponovno uvođenje obvezatne molitve u crkve. Cuo sam ljude kako se naglas pitaju jesu li vjernici te crkve konačno posve skrenuli i tako izdali svojevršno upozorenje. Čovjek se tih dana mogao naslušati mnoštva takvih teorija. Možda kakav razbjesnjeli roditelj? Neki nastavnik ili netko od školskog osoblja, netko tko je otpušten iz

škole? Takve su teorije bile štetnije od samih eksplozivnih naprava. Prst sumnje tako je sada mogao biti usmjeren prema svakome, ovisno o situaciji. A to nikako nije bila zanemariva sitnica, s obzirom na sve ono što će se ubrzo početi događati.

Naš gradić, Aurelius, ima sedam tisuća stanovnika, a to je za dvi ~e tisuće manje od devet tisuća, koliko ih je imao početkom stoljeća. Nekadašnjem su selu 1798. pridodani posjedi dodijeljeni vojnicima nakon rata za neovisnost. Sjedište okruga, Potterville, nalazi se pet naestak kilometara u smjeru juga. Utica, šezdeset pet kilometara sjeverozapadno, najbliži je veliki grad. Prije izgradnje kanala Erie, Aurelius se nalazio neposredno južno od glavne prometnice prema zapadu, a do razdoblja grčkog preporoda bio je poznat pod nazivom Loomis Corners. Potom je 1843. prihvaćeno novo ime. I danas imamo brojne lijepe primjere gradnje iz razdoblja grčkoga preporoda, velike bijele kuće s bijelim stupomma. No čim je kanal otvoren za promet, Aurelius se prestao širiti, dok su gradovi uz kanal samo rasli i razvijali se. Neki su time bili zadovoljni, neki nezadovoljni.

Nakon toga, promjene su bile malene. Pred Gradskom je vijećnicom podignut spomenik u znak sjećanja na Gradanski rat: visoki stup s vojnikom od bronce koji u ruci drži mušketu. Željeznička postaja izgrađena prije stotinu godina počela je propadati, a nov život u to zdanje unijela je novouređena pizzerija. Brijestovi su posječeni, tako da je Glavna ulica ostala poprilično ogoljela. Aurelius College, koji je nastao kao djevojačka srednja škola, dvadesetih je godina dvadesetog stoljeća postao višom djevojačkom školom, pedesetih četverogodišnjim djevojačkim fakultetom, a potom je sedamdesetih otvorio vrata i mladićima. Danas ga pohada pet stotina studenata. Aurelius ima dobar program sportskog jahanja, a dio diplomanata izravno se upisuje na studij veterine na Cornellu.

Na samom rubu grada, uz glavnu je prometnicu izgrađen poslovni centar s Amesovom prodavaonicom, samoposluživanjem Wegmans, prodavaonicom automobilskih dijelova Napa i drogerijom Fays. U Utici radi i onamo svakodnevno putuje stotinjak ljudi. Ostali rade u Pottervilleu ili za farmaceutsku tvrtku u Norwichu. Na samom kraju grada nalazi se tvornica užadi, te mali električarski pogon u vlasništvu General Electrica. Brojni farmeri uzgajaju kupus za kiseljenje koji se preraduje i pakira u Pottervilleu. Svake jeseni bira se Kraljica kiselog kupusa. Imamo malenu bolnicu i kino koje se zove Strand. Sada imamo i tri videoteke.

Knjižnica ima dovoljno knjiga, a može ih pribaviti i iz veće knjižnice u Pottervilleu ili čak odnekuda dalje. Imamo dva salona automobila: Jack Morris Ford i Central halley Chevy. U Fordovu salonu prodaju se i holkswagenova vozila. U Chevyjevom salonu i Toyote. A u oba se prodaju i kamioneti, dakako. Godinama je vrijedilo pravilo da se iz Aureliusa više ljudi iseljava nego što ih u njega dolazi. Neprestano primjećujem kuće koje se prodaju. Citalački klub i dalje se sastaje jednom mjesečno u ključnici jednako kao i u vrijeme kada

sam bio mladić. Tetkinci, srednjaškolska footbalška momčad, prošle su jeseni bili mjesni prvaci, no u finalu natjecanja za saveznu državu I New York izgubili su od Baldwinsvillea. Svi su neko vrijeme bili prepuni nade. Sveučilišna momčad iz Zimljani zauzela je treće mjesto u svojoj ligi, dok je Hamilton bio prvi. Željezničke veze između Utice i Binghamtona prekinute su prije četrdeset godina. Autobusni promet prije osam. Posljednja predstava u gradskoj operi bila je Li'l Abner, 1958. Često se govori o planovima za obnovu te kuće, no od njih

nikada ne bude ništa. Imamo dva motela - Gillian's i Aurelius. Veliki hotel u središtu izgorio je za vrijeme boravka na studiju u Buffalu, šezdesetih godina. Sada se na tom mjestu nalazi mala Key Bank. Imamo dva talijanska restorana, pa McDonald's, Dunkin' Donuts i

Pizza Hut. Knjižara Dunratty's malo-pomalo pretvorila se u prodavaonicu darova, suvenira i uredske opreme, no kod njih još uvijek možete naručiti i knjige. Prodavaonica alata i željeznarija Trustworth

Hardware i dalje posluje dobro, kao i pekarnica Weaver's. Imamo dva pansiona, koji u jesen često ugošćuju sve one koji su željni promatranja jesenskih boja krošnji, kao i roditelje koji posjećuju djecu na sveučilištu. Imamo šest crkava. Episkopalna crkva Sv. Luke nekoć je bila najveća, nakon nje crkva Sv. Marije, no obje je sada

premašila evangelička crkva Velikog prijateljstva, čiji se pripadnici nalaze u nekadašnjem A&P-u. Osim Phila Schmidta, šefa policije, imamo desetericu profesionalnih policajaca i četvoricu do šestoricu honorarnih, ovisno o godišnjem dobu. Imamo četiri policijska patrolna automobila. Vatrogasnu jedinicu uglavnom popunjavaju dobrovoljci, premda njezin zapovjednik, Henry Mosley, za tu dužnost prima stalnu plaću.

Središte grada čine dvoetažna i troetažna zdanja od crvene opeke. Njihovi gornji dijelovi - štukature, stupovi i jednostavni frizovi koji prikazuju Napredak i Slobodu - imaju određeni šarm. Zgrada Weber, na uglu glavne ulice Main Street i ulice State, ima zabatne prozore sa zaobljenim zabatima

na najvišem katu. S vremena na vrijeme javljaju se inicijative da se to zdanje proglasi dijelom nacionalne baštine. Niži su katovi, međutim, osuvremenjeni plastičnim masama i aluminijskim elementima, izlozima i metalnim vratima. To je učinjeno pedesetih godina. Sada najboljih prodavaonica zaslužnih za preuređenje - Western Auto, Monty Ward, Rexall - više nema i ~grade izgledaju trošno,

Gradska vijećnica nalazi se na drugoj strani ulice nasuprot zgradi Weber i, s obzirom na tornjiće i crvenu opeku, više je gotičkog nego klasičnog izgleda. Dvadeset stuba od bijeloga mramora vodi do velikih dvokrilnih vrata. Drvo je tamno, a prozori prašnjavi. Mješa

vina dostojanstva i zapuštene jeftinoće središtu našeg grada daje ambivalentan izgled, a prazne zgrade u svako se doba nude na prodaju. Na istoku zemlje zasigurno postoje stotine gradića poput našega. Nazivaju ih uspavanima. U nekorn od njih s vremena na vrijeme pojavi se kakva velika nogometna ili košarkaška momčad. Krajobraz oko Aureliusa obilježen je brežuljcima, dugačkim grebenima koji se protežu u smjeru sjever-jug, a između njih su uske doline s rječicama ili malim jezerima. Uspješne farme nalaze se u dolinama, a siromašne na brežju. Jabučnjaci se prostiru na zapadnoj strani, prema skupini izduženih jezera pod nazivom Fingers. Rijeka Loomis protječe kroz Aurelius i u njoj se u proljeće lovi pastrva. Velik broj ljudi ima brvnare na jezerima, kamo odlaze ljeti ili zimi, u ribolov pod ledom. Prije one jeseni kada je sve pošlo po zlu, moji kolege iz srednje škole govorili su o lagodnom životu. Katkada bi se kakav par ili čitava obitelj spustili do New Yorka, otišli u posjet ili pogledali kakvu kazališnu predstavu, no većina je ostajala u Aureliusu. Ne želim reći da su bili samozadovoljni, no nisu posve jasno uvidali što znače i nude druga mjesta. Na fakultetu su redovito gostovali predavači, a tu i tamo u grad bi došao i gudački kvartet iz Syracusea, premda za to među građanstvom nije bilo osobitog zanimanja. S vremena na vrijeme netko bi organizirao odlazak autobusom na kakvu utakmicu u Syracuse. Puno muškaraca u jesen je odlazilo u lov i tada su se iz okolnog gorja čuli puščani hici. Ljudi su najčešće glasali za republikance, no moguće je bilo i priklanjanje demokratima, u slučaju kakvih privlačnih mogućnosti.

Najveća uzbuđenja, kakva grad nije doživljavao već godinama, poticao je Independent, a za to je bio zaslužan njegov urednik, Franklin Moore. Neki su držali da se Franklin poslije smrti supruge trebao zaposliti u kakvim novinama u Utici ili Syracuseu, tako bi mnogi u gradu mogli mirno spavati, premda se teško moglo reći da je on samo stoga što su njegove novine pisale o

određenim događajima nekako bio odgovoran i za posljedice tih događaja. Drugi su držali da se trebao ponovno oženiti, a to je značilo da je trebao učiniti nešto čime bi bolje ispunio slobodno vrijeme, a nas ostavio na miru. Franklin Moore rodom nije bio iz Aureliusu. To uopće ne znači da je samom tom činjenicom nekako više skrivio ono što se do godilo, premda je bilo onih koji su tvrdili kako bi Franklin, da je bio iz Aureliusu, u svemu bio ponešto oprezniji. Moguće je da u došljacima postoji nešto što čovjeka navodi na postupke bez osjećaja za uloženo kakav bi bio uobičajeniji u onih koji su tješnje povezani s određenom zajednicom. Ljudi su govorili kako Franklin nema što izgubiti; kako nije vezan za Aurelius; kako se može odseliti prohtije li mu se; nema čvrstih veza. No to nije bilo točno. Imao je kćer.

Franklin se prije pet godina doselio iz Rochestera sa suprugom Michelle i Sadie, kojoj je u to vrijeme bilo osam godina. U Rochesteru je dotada radio kao novinar u Chronicleu. Prije toga magistrirao je novinarstvo na Cornellu, a još ranije, kao student, pisao za Sun i postao jednim od urednika u tom listu. Inače se rodio i odrastao na širem području grada New Yorka.

Franklin je imenovan pomoćnikom urednika Independenta, uz dogovor o tome kako će u roku od dvije godine postati urednikom. No za manje od godinu dana boravka u Aureliusu, kod njegove se supruge pojavio rak dojke. Još joj nije bilo ni ~trideset godina. Čini mi se da je radila kao fotografkinja u Rochesteru, a honorarno je surađivala u Independentu. Bolest je sve to prekinula. Njezino je napredovanje bilo tužno i tako dobro poznato: mastektomija, kemoterapija i radijacija, metastaze, nove operacije i terapije i na kraju

smrt. U to vrijeme u Aureliusu su bili već tri godine. Kako to obično biva u malim sredinama, svi smo se uživjeli u njezinu priču i promatrali kako joj se stanje pogoršava. Michelle je pokopana na groblju Homeland. Njezina obitelj na pogreb je stigla iz Bron~cvillea.

Tijekom tih dviju godina ženine bolesti Franklin je uistinu postao urednikom novina i puno radio iako je pozornost i velik dio vremena posvećivao supruzi. Bila je to iznimno lijepa tamnokosa žena koja je morala podnositi ne samo bolest, nego i sva poniženja koja bolest sa sobom nosi - rnakastektomiju, blijedožutu kožu, otpadanje kose. S time se nosila snagom koja se silno dojmila svih njezinih poznanika.

Upoznao sam je kada se njezina kći Sadie našla u sedmome razredu u kojem sam predavao prirodne znanosti i kada su majka i kći došle na sastanak roditelja i učenika. Je li Sadie u školi dobra? Prati li pažljivo nastavu? Majka

me uvjerala da se ne moram bojati pretjeranog opterećivanja Sadie, da je djevojčica vrlo vrijedna. Michelle Moore bila je u to vrijeme vrlo mršava i nosila je periku, premda je i ta perika na njoj izgledala privlačno. Ipak, zbog simulacije zdravlja koju je isijavala perika i debelih slojeva šminke, ta je žena već izgledala kao smrt, premda je bila lijepo odjevena, prurušena u živu ženu punu života. .

Sjedila je uz moj stol u učionici i molila me da ne popuštam njezinoj kćeri, ne iz zlobe, nego da bi Sadie bila što bolja učenica. Bilo je očito da pred tom ženom više nema puno vremena, pa ipak, ni jednom riječju nije spomenula svoju bolest i gotovo me izazivala, želeći mi pokazati kako ne mogu uočiti znakove bolesti. Odlikovala se izraženim ponosom, što je bilo uočljivo i na Sadie, za koju je govorila da će jednoga dana studirati medicinu ili veterinu. U gradu u kojem mnogi mladi ne završe srednju školu i u kojem samo polovica maturanata započne i studij, njezine ambicije u vezi sa Sadie bile su hvalevrijedne. Michelle Moore sjedila je uspravno, govorila tiho. dugačkim prstom katkada dotičući bradu, katkada popravljajući maramu i netremice me promatrajući tamnim očima. Ako je osjećala bol, to posve pouzdano ničim nije pokazivala.

Tri tjedna kasnije, krajem listopada, čuo sam da je umrla. Sadie tjedan dana nije dolazila na nastavu i potom se vratila. Na njezinu licu pomno sam tražio tragove boli i uočio bljedilo, duboku ozbiljnost, no ni jednom riječju nije spomenula majku, kao ni ono što je vidjela, Majka joj je umrla kod kuće, srušivši se ~I kuhlnjl. Franklin j~ poZVao liječnika, no već je bilo prekasno. Ljudi su govorili kako mogu biti sretni što se sve dogodilo tako brzo, no što ljudi znaju? U takvim primjedbama, ne govore li uvijek o vlastitoj smrti? Tko zna je li ovaj način bolji od drugoga? Šest mjeseci nakon smrti Franklineve supruge, ljudi su počeli primjećivati promjene u Independentu. Postao je agresivniji, društveno svjesniji u uvodnicima. U njemu je izlazilo više razgovora s građanima. Ljudi su govorili o tome da Franklin nakon ženine smrti proživljava veliku promjenu, no ja držim da je uglavnom imao više vremena i da je nečim želio odvratiti vlastitu pozornost od te velike tuge. Jednostavno je u novinama svakoga tjedna imao nekoliko članaka više, uza svoje uvodnike i stalne rubrike. Osim Franklina, u listu su stalno bili zaposleni još jedan novinar, sportski izvjestitelj, fotograf te žena koja je radila kao tajnica i redaktorica. I bez proširivanja, list je nekako postao puniji, zgusnutiji; u njemu je bilo manje materijala čija je jedina funkcija bila popuniti prostor.

No stvar možda ipak nije bila samo u energiji i potrebi za zaboravljanjem boli. "Ljude treba probuditi", govorio bi mi Franklin. Činilo se čak i da brže vozi. Imao je plavi Ford Taurus koji se redovito viđao kako velikom brzinom zamiče za neki ugao. Franklinu su tada bile trideset četiri godine. Bio je visok nešto preko stotinu osamdeset pet centimetara, vrlo mršav i imao svijetlosmeđu, gotovo crvenkastu kosu, koja je bila poduža i začesljana unatrag. Hodao je nagnut prema naprijed, tako da bi mu gornji dio tijela, torzo i glava koji bi vrvjeli od namjera, na odredište stigao prije donjeg dijela. Govorio je brzo i ponešto glasno, a ako biste mu presporo odgovarali na pitanja, ponudio bi vam nekoliko mogućnosti i prepustio vam izbor. Na mršavom licu imao je nekoliko blijedih pjega zbog čega je izgledao gotovo dječjački. A zračio je i nekakvom nedužnošću, ako je riječ o ispravnom nazivu za to kada mislite da i ostali dijele vašu strast prema svijetu.

Mnogi su ga smatrali nametljivim, no Aurelius je poprilično skučen i izoliran \$radić, čiji prirodni ritam ničim ne nadilazi tempo besposličarenja, činilo se da se Franklin kreće brže, no to je možda i bila uobičajena brzina kretanja svijeta. Bio je energičan i brižan. Dolazio je na svaki roditeljski sastanak i strastveno govorio o svojoj kćeri. Jedino što je bilo neobično - a moguće je i da griješim kada to smatram neobičnim - bilo je to što nikada ni riječju nije spomenuo suprugu. Ja sam to pripisivao njegovoj velikoj borbi kojom je nastojao nadići tu veliku bol. No u pričanju o svojoj kćeri i njezinu djetinjstvu, Franklin bi stvarao dojam - nehotice, u to sam posve uvjeren - da je oduvijek sam sa kćeri, da Michelle uopće nije postojala.

Druga se promjena očitovala u tome što je Franklin prodao prizemnicu s niskim krovom na samom rubu Aureliusa i preselio se u središte, u ulicu Van Buren. Štoviše, kupio je kuću koju je od moje dijelila samo jedna kuća, bijelo viktorijansko zdanje koje je izgledalo preveliko samo za njega i Sadie. Sve kuće u Van Burenu potječu iz razdoblja neposredno nakon Gradanskoga rata, osim kuće Sutterovih, koja je na ovome području bila prvo zdanje s farmom. U kući u kojoj ja živim rodila se moja majka i ona se u nju vratila poslije pogibije svoga supruga, moga oca, u ratu - Korejskome ratu. Ljudi su govorili da Franklin želi biti bliže novinama, no činilo se da želi pobjeći i od svega što ga podsjeća na suprugu. Čak je prodao i Taurus i kupio bijeli Subancov karavan.

Često bih ga vidio vani kako nešto boji, kosi travnjak ili skuplja lišće. Sve je radio brzo, gotovo nestrpljivo. Sadie je imala brdski bicikl, grimizni sa žutim prugama nalik na munje, i ja bih je gledao kako se vozi pokraj moje kuće.

Ako bi me opazila, mahnula bi mi. Bila je vrlo mršava, a smeđa kosa vijorila se iza nje.

Čuo sam priče o tome da je Franklin nakon ženine smrti izgubio svaki građanski osjećaj za način na koji je održavao vezu novina i grada. Štoviše, ljudi su tvrdili da se te novine prema Aureliusu odnose sa sve više neprijateljstva. Primjerice, u svojim uvodnicima Franklin je počeo tvrditi da Gradsko vijeće treba prihvatiti petogodišnji plan poboljšavanja financijskog stanja, da se asfaltiranje i obnavljanje ulica provodi nesustavno i da je gradski kanalizacijski sustav u lošem stanju. Pisao je kako bi glasači, u slučaju da Gradsko vijeće prihvati posve konkretan plan, točno znali što je potrebno učiniti i kako bi grad u tom slučaju uspostavio posve jasnu metodu usmjeravanja sredstava, umjesto da ih stihijski dodjeljuje od jedne omanje katastrofe do druge.

Franklin se suprotstavio i školskome odboru kada je to tijelo odbilo prijedlog o dodjeljivanju sedampostotne povišice plaće i zdravstvenog osiguranja za zubarsku zaštitu nastavnom i administrativnom osoblju. Glavni je problem bilo pokrivanje troškova liječenja kod zubara. S obzirom na činjenicu da gotovo polovica stanovnika okruga nije imala zdravstveno osiguranje, članovi odbora nisu vidjeli razloge za to da nastavnici i administrativno školsko osoblje imaju osiguranje i za liječnika i za zubara.

Franklin je tvrdio da škola treba služiti kao istaknuti primjer, kako u učionici tako i kada je riječ o osoblju, kako se Aurelius može samo nadati da će ponudom o pristojnoj plaći i pogodnostima privući najbolje nastavnike. U tim uvodnicima Franklin je uspio natuknuti ne samo da su Gradsko vijeće i školski odbor nekako zaostali, nego i da školski nastavnici i administrativno osoblje ne pripadaju najvišoj razini u svojoj struci.

Što je možda bilo i razumljivo, mnogi su bili zadovoljni svojim načinom života. Poznavali smo članove Gradskega vijeća i školskega odbora. To nisu bili loši ljudi. Odradili bi svoje mandate, a potom bi ih ponovno izabrali ili bi ih zamijenili neki drugi. Franklinovi članci, uvodnici i stalne rubrike nikada nisu izazvali skandal ili bijesne reakcije, no sve to bilo je otprilike kao da vam netko pijeskom posipa postelju. Kada bi ljudi primijetili da se približava, brzo bi se izmaknuli. Cini mi se da bi, da nije bio zgodan, da nedavno nije ostao udovac s mladom kćeri, bio još nepopularniji. Bio je ljubazan i prema drugima se odnosio s poštovanjem. No za one koji su se pojavljivali u njegovim napisima postao je križem koji su bili prisiljeni nositi. Nisu mu željeli zlo, no svakako su željeli da ode. Jer su ljudi na to počeli obraćati pozornost.

Primjećivali su stvari koje su dotada prolazile neopaženo. Čak i ako se nisu slagali s Franklinom, moguće je da su počeli misliti kako Aurelius i nije onoliko savršen koliko su to dotada pretpostavljali.

Franklinovi tjedni razgovori bili su još neugodniji od uvodnika. Nekako je uspijevao sugovornike navesti na to da o sebi kažu i stvari koje drugi nisu željeli čuti. Jedan od prvih objavljenih razgovora vodio je s Herbom Wilcoxom, mjesnim posrednikom nekretnina i prodavateljem osiguranja, koji je u Gradskome vijeću bio već dvadeset godina. Svi su poznavali Herba. Znali su i njegovu suprugu, Betty. Svi su gledali odrastanje njegovo troje djece. Dvoje je otišlo

na studij, a mladi se Bobby zaposlio u očevu uredu. U tom razgovoru Herb je nedvosmisleno ustvrdio kako je u Aureliusu sve upravo onako kako treba biti. "Bio sam i u drugim gradovima, i volim druge gradove, no ništa se ne može usporediti s onim što imamo ovdje. Imamo prvorazredne škole, dobru bolnicu. Uopće mi nije jasno zašto se ljudi iseljavaju. Za primjer uzmite moju djecu, Brucea i Mary Lou. Oboje su do bili stipendije za sveučilište u Aureliusu, ali Bruce je otišao u Albany, a Mary Lou na Cortland State. Bruce je sada gore, u Cohoesu. A kakvo je to, molim vas, mjesto?"

Razgovor se nastavljao u istome tonu i čitateljima je postalo jasno da Herb ne govori o onome što je u Aureliusu savršeno ili nesavršeno, nego o odlasku svoje dvoje djece, o tome koliko ih voli i koliko je razočaran. Franklin je uspio otkriti područje na kojem je Herb ranjiv. To je Herba nekako umanjilo, ako je to ono što se čovjeku događa kada odjednom poprimi više ljudskih obilježja. Sljedećeg tjedna Franklin je objavio razgovor s Willom Fowlerom, gradskim upraviteljem. Imamo i gradonačelnika i upravitelja grada. Gradonačelnik se bira, ali ne prima plaću, premda ima tajnicu, otvoreni račun za troškove i malen fond koji može upotrijebiti prema nahodenju. Obično je riječ o čovjeku iz zajednice koji se vali rukovati. S upraviteljem je drukčije. Njega zapošljava Gradsko vijeće i obično je riječ o čovjeku koji ne potječe iz grada. Naš sadašnji gradonačelnik, Bernie Kowalski, Fowlera naziva svojim bičem.

"Imam bič i taj bič obavlja sve što je potrebno", česte su Berniejeve riječi. Franklin je Willa Fowlera ispitivao o Aureliusu. "Riječ je o ugodnom gradu prepunom ugodnih ljudi." Drži li da je savršen? "Ne bih rekao da je savršen", odgovorio je. A Gradsko vijeće? "Ni oni nisu savršeni." Ima li Fowler kakvih konkretnih pritužbi na račun vijeća? "Možda su neki u njemu već predugo." Što Fowler misli o potrebi donošenja petogodišnjeg plana poboljšanja financijskog stanja? "Potterville ima takav plan. Svaki grad naše veličine

obično ima takav plan. Problem je u tome što zbog takvoga plana Gradsko vijeće postaje odgovorno pred javnošću. Možda članovi to žele izbjeći." I još samo jedno pitanje. Ovama ste se prije šest godina doselili iz Albanyja. Nedostaje li vam Albany? "Svakako. Albany je veći grad."

Oni koji su tjedan dana ranije pročitali razgovor s Herbom Wilcoxom imali su osjećaj da je Herb zbog toga ispao glup. Takvim je razmetanjem štetio Aureliusu, dok su njegove tvrdnje o besprijekornom stanju u gradu bile izgovor zbog kojeg ne treba ulagati više truda. A Will Fowler, činilo se, uopće ne voli i ne cijeni Aurelius. Više bi volio živjeti u Albanyju. "Misli da smo mi seljačine", rekao je jedan od mojih kolega nastavnika.

A možda smo i bili seljačine, no o tome nismo željeli razmišljati. Kao i u slučaju Herba Wilcoxa, imali smo osjećaj da o Willu Fowleru znamo više nego što bismo željeli. "Što si on umišlja, tko je on?" čuo sam jednu nastavničku pritužbu. Fowler je bio angažiran da bi se brinuo o svakodnevnom funkcioniranju grada. Ljudi su željeli da bude sretan što živi u tako lijepom gradu. Danas su drukčijeg mišljenja.

Dakako, većina Franklinovih tjednih razgovora nije imala takav odjek. Ipak, doznawali smo određene stvari jedni o drugima. Pokazalo se da Tom Henderson, koji je vodio prodavaonicu Trustworthy Hardware, izrađuje brodove u bocama. Margaret Debois, medicinska sestra u bolnici, svirala je jazz na glasoviru u baru Tiny's u Utici. Lou Fletcher iz prodavaonice Fletcher's Feed bio je član društva ljubitelja Arthura Conana Doylea i štedio je svaki novčić da bi mogao obići London tragom Sherlocka Holmesa. Neki su odbijali razgovor za novine, poput zapovjednika vatrogasne jedinice, Henryja Mosleyja, i ljekarnika, Donalda Malloya. Razgovor sam odbio i ja.

"Ali zašto?" upitao me Franklin. Bilo je to prije više od godinu dana. Grabljama sam čistio travnjak pred kućom. Ugledavši me, polako mi je prišao.

"Ne smatram se zanimljivim."

"Radili ste u New Yorku kao znanstvenik i potom se vratili u Aurelius. To je zanimljivo."

"Bio sam tehničar. I bilo to zanimljivo ili ne, ne želim o tome razgovarati za novine."

Namjera mi nije bila biti neljubazan, no pošto sam mu rekao da ne želim razgovarati za novine, to je trebao i prihvatiti. Nije bila stvar u tome da me smatra zanimljivim. O meni nije znao ništa osim onoga što je mogao čuti od kćeri. Najprije će biti da je razmišljao o razgovoru za sljedeći broj i tada me

ugledao pred kućom. Puno njih s kojima je razgovarao za novine nisu bili zanimljivi - automehaničari, pomoćno osoblje u samoposluživanju Wegmans, vodoinstalater. No moram priznati da je u većini tih osoba uspio otkriti nešto živopisno, a to je možda i bio razlog zbog kojeg sam odbio razgovor. Nisam želio da me ljudi gledaju i misle: "Aha, znam nešto o tebi." Pokazalo se, međutim, tako mi se barem činilo, da me Franklin cijenio zbog toga što sam odbio razgovor. Počeli smo se češće vidati. Ne kao prijatelji, više kao prijateljski naklonjeni poznanici. On bi s vre mena na vrijeme svratio do mene i ja bih mu ponudio šalicu čaja ili bih ja svratio do njega a on bi meni ponudio pivo. Kao što rekoh, između nas je stajala samo jedna kuća.

Što je bilo najneobičnije, najviše prašine nije podignuo razgovor s nekim od običnih gradana, nego razgovor s profesorom povijesti kojeg je sveučilište Aurelius u posljednji čas angažiralo za drugi semestar. Zaposlili su ga doista na brzinu. To govorim zbog toga što taj tip, da je traženje profesora išlo uobičajenim putem, ne bi dobio posao. A nije bila riječ o tome da je bio nesposoban ili glup. Naprotiv. No bio je marksist i Alžirac. I nije imao dlake na jeziku. Prije razgovora u novinama, o njemu nismo znali ništa osim da vozi mali crveni Citroen koji je dovezao odozgo, iz Kingstona, u Ontariju, gdje je dotada živio. Prvo smo uočili njegov automobil, taj crveni Citročn. A onda smo doznali kako se zove: Houari Chihani.

3

Franklin je s Chihanijem razgovarao u njegovu uredu na Sveučilištu Aurelius. Glavni dio kompleksa, nastao sedamdesetih godina 19. stoljeća, čine zdanja od crvene opeke raspoređena oko četverokutnog dvorišta s javorima i hrastovima. Zgrade imaju bijele ukrase i bršljan, bijele stupove i široke granitne stube. Nažalost, zbog ograničenih novčanih sredstava, čitav je kompleks postao poprilično otrcan; boja se ljušti, a u spojeve opeka trebalo bi dodati novu žbuku. Travnjaci su ponešto nedotjerani, ukrasno grmlje nejednako podšišano. Kada je riječ o studentima, oni su najčešće mješavina svega i svačega. I dok neki smjerovi, poput konjičkoga programa, privlače dobre studente, rezultati ostalih na standardiziranim testovima znanja zanemarivi su.

U središnjem dijelu države New York puno je obrazovnih ustanova i Aurelius je rijetko ono za što se student odlučuje već u prvome krugu. Stoga je ova ustanova imala specijalne programe za studente s problemima u učenju, za disleksičare, programe na engleskome kao nematerinjem jeziku. Neki su

studenti bili pametni mladići i djevojke iz ne osobito primjernih obitelji, no mnogi su se na Aureliusu

našli jer nisu primljeni nigdje drugdje, bez obzira na razloge. A ako bi ostvarili umjeren uspjeh, nakon druge godine studija, najčešće bi se prebacivali nekamo drugamo.

Moglo bi se reći da je najveći dio onoga čemu su studenti bili izloženi potjecalo s MTV-ja i iz časopisa People. Nisu razmišljali o prošlosti ni nagađali o budućnosti. Većini to nije bilo važno. Nikada neće postati misliocima, a čitava ta strka u vezi s poteškoćama u učenju i zastoju u razvoju mentalnih sposobnosti trebala je samo prikriti činjenicu da nisu osobito pametni. No neki su studenti bili i inteligentni i samo su čekali pojavu prave osobe: poput suhe spužve koja čeka kaplju vode. Taj netko mogao je biti bilo tko. Na nesreću, bio je to Houari Chihani.

Bio je to čovjek pedesetih godina, točno pedeset pet, koji je odrastao u Alžiru, ali je kao tinejdžer, tijekom alžirskoga rata za oslobođanje od francuske vlasti otišao u Pariz. Otac mu je bio liječnik, majka nastavnica. Moguće je da su osjećali veću bliskost s francuskim osvajačima nego sa svojim muslimanima. A tijekom tog rata pobunjenici su umjerene muslimane napadali jednako žestoko kao i Francuze. Nekoliko godina Houari Chihani studirao je na Sorboni, a potom se iz Francuske preselio u Montreal, gdje se upisao na sveučilište. Marksistom je postao na Sorboni, negdje oko 1960. Činjenica da je toliko marksističkih intelektualaca poteklo iz povlaštenih klasa doima se ironičnom. Odrasli u udobnosti lagodna života, oni su nastojali taj komfor poreći drugima, istodobno zadržavajući sve prednosti svoga životnog stila. Premda to možda nije bilo posve točno i u Chihanijevu slučaju, jer je on po prirodi, činilo se, bio asketski usmjeren.

Chihani je u Montrealu ostao tri godine, a potom je primljen na postdiplomski studij na sveučilištu Chicago, gdje je doktorirao na području povijesti. Nitko nikada nije sumnjao u njegove iznimne sposobnosti. Unatoč stranom naglasku, bio je izniman i uvjerljiv nastavnik. Poteškoća je bila u tome što nije bio samo nastavnik, nego i preobratitelj gotovo fanatičnoga žara. Stoga je, gdje god bi se zaposlio, pridonosio ili pokretanju ili preuzimanju sveučilišnog marksističkog kluba ili čitalačkog društva. Moguće je da bi bilo mudrije da je najprije došao do stalnog mjesta, a tek se potom toliko eksponirao; s druge strane, takva njegova nerazboritost samo je svjedočila o beskompromisnom poštenju. Nedvosmisleno je pokazivao što misli. I potrebno je naglasiti kako su mnogi držali da su kontroverze koje bi izazvao na pojedinom odsjeku bile zdrave. No posljedica je bila to da bi, nakon dvije

godine provedene na određenom sveučilištu, redovito odlazio dalje. Michigan State, Carnegie-Mel

]~n, Universit~ of ~indsor, Cleveland State, Lafayette~ Conege, onvet College - sve dol~ na kraju nije završio kao profesor povij~sti na malenom sveučilištu u Kingstonu, u kanadsko~j provinciji Ontario. Ostao je i bez tog posla, odnosno, iduće ga jeseni više nisu angažirali. Preostao mu je još samo jedan semestar.

U prosincu je, međutim, Max Schnell, omiljeni profesor povijesti na Aurelius Collegeu, poginuo u prometnoj nesreći. Sveučilište je trebalo hitno pronaći zamjenu i Roger Fielding, pročelnik odsjeka za povijest, dobio je odobrenje za početak potrage.

Fielding je u oglasu zatražio nekoga čija je specijalnost suvremena europska povijest i tako dobio prijavu Houarija Chihanija. U molbi je sve izgledalo više nego dobro: doktorat na čikaškome Sveučilištu, brojni objavljeni radovi, pohvale od studenata. Čak i preporuke s fakulteta na kojima je predavao bile su dobre. Takve preporuke najčešće nisu posve istinite, osobito ako se pišu za nekoga koga ustanova želi nekamo premjestiti. Dekan fakulteta X želio se riješiti Chihanija i stoga mu je napisao preporuku prepunu pohvala. A treba priznati i da su Roger Fielding i Priscilla Guerthen, dekan za nastavu, imali određenih ambicija vezanih uz Aurelius. Oči su im, moguće je, bile veće od trbuha, tako da su u Chihaniju vidjeli nekoga tko bi njihovoj maloj zajednici mogao donijeti ugledan status. Naposljetku, ne bi li se u njegovim knjigama i brojnim drugim publikacijama spominjalo da je predavao i na Aurelius Collegeu? I tako je Chihaniju ponuden posao.

Chihani nije nimalo žalio zbog odlaska s Kingston Collegea prije svršetka godine. Rekli su mu da ga ne žele ponovno primiti, a ako je on zauzvrat mogao učiniti nešto što im neće odgovarati, na to je svakako bio pripravan.

Spakirao je knjige, poslao ih u Aurelius, dovezao se svojim crvenim Citroenom i već početkom siječnja počeo živjeti i raditi u Aureliusu. Držao je tri kolegija: Zapadna civilizacija, Europski politički pokreti devetnaestoga stoljeća i Kapitalizam i rad. Početkom veljače već je bio pokrenuo malenu čitalačku skupinu, s tek četvero-petero studenata, koju je nazvao Ispitivaćima desnoga

(ili ID), što je bio posve nejasan naziv. Nekako u to vt'ijeme za novine je razgovarao s Franklinom Mooreom.

Chihanijev se ured nalazio u Douglas Hallu, zgradi u kojoj su bili smješteni odsjeci humanističkih znanosti, neposredno uz glavnu upravnu zgradu. Bila je to soba na drugome katu, s krovnim prozorom i Franklin je rekao kako za

Chihanijeve knjige u njoj nije bilo dovoljno polica, tako da su uza zid bile posložene kartonske kutije s knjigama. Franklin je Chihanija opisao kao visokog, zgodnog muškarca čije je lice podsjećalo na neku pticu grabljivicu. I doista, sjećam se da mu je nos bio poprilično dugačak i tanak, u sredini izrazito svijen prema dolje. Visoke jagodične kosti, izbočena brada i gusta crna kovrčava kosa. Boja njegove kože podsjećala me na sjajnu hrastovu površinu kakvog stola. Imao je duge i mršave dlanove, primjerene kakvome košarkašu, premda ga sport uopće nije zanimao. Uvijek je bio u tamnom odijelu, s bijelom košuljom i kravatom, te, katkada, beretkom.

Pojedinost koju Franklin nije spomenuo bila je da je Chihani imao lijevu nogu dužu od desne, tako da je na desnoj cipeli imao deblji potplat, najmanje sedam-osam centimetara, te da je Chihani u hodu šepao, vitlajući desnom nogom, koja bi potom bučno udarala o tlo. Cesto se služio štapom. Ja bih ga katkada čuo u knjižnici Carnegie, u gradu, kako se provlači između polica, a znao bih da je riječ o njemu po zvuku te teške cipele koja je udarala po drvenom podu.

Tijekom razgovora, Chihani je sjedio za svojim radnim stolom, na kojem nije bilo ničega osim bloka za pisanje, skupog zlatnog naliopera i telefona. Franklin mu je sjedio nasuprot. Upitao je Chihanija bi li mu smetalo da snima njihov razgovor, no Chihani je rekao da bi više volio da se ništa ne snima. Franklin je stoga počeo bilježiti. Prije razgovora pretpostavljao je da je Chihaniju drago što je došao na Aurelius College. Već nekoliko sekundi kasnije, međutim, postalo mu je jasno kako Chihani drži da se Aurelius može smatrati sretnim što ga je dobio. Chihani nije bio od onih ljudi koji znaju iskazivati humor u vezi s vlastitom ličnošću. Divio se samome sebi kao velikom umu i čovjeku koji donosi određenu poruku. I moguće je da je na petnaestominutni susret s Franklinom pristao samo da bi prenio dio te poruke.

Franklin ga je na početku upitao kako mu se sviđa Aurelius, što je bilo trivijalno pitanje na koje je očekivao i trivijalan odgovor. Bio je to početak koji mu je trebao pomoći u stjecanju prvog dojma i usmjeravanju daljnjeg razgovora. Chihani mu je odgovorio: "Riječ je o malenom gradu poput tolikih drugih: osebnom, slikovitom i ispu njenom Ileznanjem."

Franklin ga je upitao što je uzrok tom neznanju.

"Potpuno nepoznavanje svijeta, potpun izostanak svijesti o prošlosti, potpun izostanak svijesti o budućnosti."

Chihani je sjedio u košulji, laktova položenih na stol i spojenih vrhova prstiju, tako da su mu ruke stajale poput kakva šatora.

Je li čovjeku potrebno poznavanje svijeta, upitao ga je nadalje Franklin, da bi živio sretno?

"Ne nužno, no ako se čovjek želi izdići iznad krava i ovaca, to mu je znanje potrebno. Reći ćete da krave i ovce žive zadovoljno. A ja bih rekao da njihovo neznanje dovodi do njihova ubijanja. Svaki postupak ima određene posljedice. Nepoznavanje prirode tih postupaka čovjeka ne oslobađa odgovornosti za posljedice."

Franklin je uvidio da se našao na nesigurnu terenu. Razgovarati s Chihanijem neće biti isto što i razgovarati s mjesnim zubarom ili pekarom. Stoga ga je Franklin počeo ispitivati o njegovoj prošlosti: o mladosti u Alžiru, o školovanju u Parizu, o sveučilištima u Montrealu i Chicagu. Chihani je bio razveden i nije imao djece. Nije imao ni braće ni sestara. Roditelji mu više nisu bili živi. Rekao je kako nema pojma koliko će ostati u Aureliusu, no sve dok su s njim i njegove knjige, nije mu važno gdje živi. U gradu je unajmio kuću. Ne kani kupovati kuću jer ne vjeruje u vlasništvo nad zemljom.

Franklin je rekao da je Chihani govorio polagano, no bez stanki i oklijevanja. To nije bio čovjek kojem bi ponestalo ideja. Jednako tako, svoju poruku nije uvijao u diplomatske fraze.

Franklin je rekao da je šteta što se mjesto na sveučilištu otvorilo zbog takve tragedije.

"To nije bila tragedija", odgovorio je Chihani. "Šteta, moguće čak i vrlo velika šteta. No, slučajna smrt ljudskog bića koje obavlja svoje dnevne zadaće nikako ne može biti tragična."

Iza njega su ostali supruga i dvoje male djece, rekao je Franklin.

"Tada je šteta još veća, ali ne i tragičnija."

Franklin ga je potom upitao što misli o svojim studentima na Aureliusu.

"Od mladosti se očekuje da ništa ne zna. To i jest definicija mladosti: neznanje. Pretpostavlja se da je mlade moguće nečemu naučiti. Ovdje studenti ne žive samo u neznanju, nego su i bezvoljni. Ipak, u svakoj situaciji čovjek će naići na nekoliko studenata koji pokazuju volju, a upravo ta volja stvara inteligenciju ili pripravnost koja se percipira kao inteligencija. A tih nekoliko studenata može povući ostale. Gdje god ima kukolja, čovjek će naići i na pokoje zrno. Ovdje ima puno kukolja."

A kolege na Aureliusu?

"Oni su u neznanju poput studenata, no njihovi su umovi već ovapnjeni. U najboljem slučaju mogu davati informacije koje se obično smatraju korisnima. Stupanj do kojeg će studenti provariti tu mudrost ovisi o mjeri u kojoj će im se ona predočiti na ugodan način. No istinsko znanje ne ovisi o šarmu. Sposobnosti slušateljeva zaključivanja jedino su što je potrebno da bi se on uvjerio u istinitost onoga što mu se govori."

A zašto Houari Chihani predaje?

"Predajem da bih mladima pomogao preuzeti odgovornost za svijet i odgovornost jednih za druge. Obrazovanje mora imati posljedicu. Ta se posljedica najčešće smatra povećanom sposobnošću zarađivanja. A to je jedna himera pridodana drugoj: rast i razvoj bez ograničenja. Ja držim da posljedice obrazovanja moraju biti odgovornost i promjena."

Govoreći o promjeni, misli li Chihani na revoluciju?

"Ta je riječ melodramatična. Mislim na odgovornost za svijet. Povijesno gledano, svjedoci smo pojave stanja u kojem mali dio stanovništva iskorištava većinu i od njih stvara potrošače koji žive u neznanju. Naporno rade na besmislenim poslovima kako bi mogli kupovati odjeću, automobile i igračke za koje drže da će ih usrećiti. Tonu u dugove, postaju robovima plaće, a zaborav traže u nasilju i sportskim natjecanjima. Obrazovanje je minimalizirano, a umjetnost obezvrijeđena. Alternativa je društvo koje sve pripadnike cijeni ravnopravno, društvo koje preuzima odgovornost za svoje ljude i koje djeluje na temelju osjećaja odgovornosti, društvo koje nastoji umanjiti pohlepu, neznanje i niže nagone svojih pripadnika, umjesto da ih potiče."

Nazivate li to marksizmom, upitao ga je Franklin.

"Mnoge od tih ideja pronaći ćete kod Marxa, no jednako kao što su teorije evolucije nadrasle Darwina, tako su i gospodarske teorije nadišle Marxa."

Ali ne predajete li Marxa?

"Njegove Su ideje bile početak. Moglo bi se ustvrditi da te zamisli postoje i u Novome zavjetu. Naša je zadaća pripremati mlade za dvadeset prvo stoljeće - a to je složeniji posao od pukog predavanja marksizma."

A što gospodin Chihani misli o stanovnicima Aureliusa?

"Spavaju. To je stanje koje im najviše odgovara. Boje se svijeta i san je način na koji se suočavaju s tim strahom. Jednog će se dana probuditi. Možda će se dogoditi nešto strašno. I doista, užasi najviše vole dolaziti onamo gdje vlada neznanje - odnosno, gdje ljudi snivaju."

ranklinov razgovor s Chihanijem nije nikoga usrećio. Roger Fielding i Priscilla Guerthen pogriješili su u procjeni, držalo se među čitateljstvom, primivši na posao Chihanija, zbog čega su se ljudi počeli prisjećati njihovih ranijih pogrešaka. Kada su novine izašle, bilo je to trećeg četvrtka u veljači, predsjednik Aurelius Collegea, Harvey Shavers, pozvao je Rogera i Priscillu u svoj ured i na glas im pročitao intervju. Ljudi koji su prolazili hodnikom govorili su da se iz ureda čuo Shaversov glas. Bio je to velik i krupan čovjek, glasa primjereno snažna i dobro uvježbana u javnim obraćanjima. Shavers je prije svega bio osoba koja je prikupljala novčana sredstva, te je dobro znao kako će biti teško prikupljati novac u zajednici nazove li netko od profesora javno, i crno na bijelome, pripadnike te zajednice glupima. Shaversu je važan bio dojam o kvaliteti, a ne sama kvaliteta. Kako je to već više puta utvrdio, genijalci rijetko skrivaju svoj dar, što znači da previše pričaju i stvaraju loš publicitet. Neusporedivo je lakše imati šutljive mediokritete koji će hiniti kvalitetu, nego se odlučiti za pravu stvar.

A u sveučilišnome se senatu govorilo o zahtijevanju objašnjenja. Nije li u pitanje doveden ugled nastavnoga osoblja? Robinson Smart, pročelnik odsjeka za engleski jezik i književnost, rekao je da će imati poteškoća u suočavanju sa studentima ne ispriča li se Chihani javno cijeloj ustanovi. U prilog takvim zamislima i protiv njih raspravljalo se unedogled sve dok nije zaključeno da bi bilo pogrešno Chihaniju pružiti još jednu priliku za javno iznošenje stavova. Umjesto toga, senat nastavnog osoblja složio se da će provesti glasanje o povjerenju dogodi li se da Chihani ponovi uvredu u vezi s njihovom stručnosti. Studentski je senat otišao i korak dalje, te odaslao troje studenata kako bi od Chihanija zatražili objašnjenje.

"Poričete li da živite u neznanju?" upitao ih je Chihani.

Tada je uslijedila određena rasprava o pojmu neznanja: kako ono ne govori ništa loše o nečijim sposobnostima, potencijalu ili inteligenciji. Primjerice, Chihani je priznao svoje neznanje na području japanskog jezika.

"Trebate prigrliti vlastito neznanje", rekao im je Chihani, "jer vam ono omogućuje učenje."

Sjedili su u njegovu uredu. Te je veljače bilo puno snijega, a samo dva dana u mjesecu vrijeme je bilo razmjerno dobro. Na tlu je bilo više od metra snijega. Činilo mi se da pri svakom pogledu kroz prozor vidim snijeg kako, nošen vjetrom, promiče pokraj stakla.

"Ono čemu se protivim", rekla je Sharon McGregor, potpredsjednica studentskoga tijela, "jest to što vi mislite da bih ja trebala znati rusku povijest da bih bila veterinarka."

"Absolumentpas," reče Chihani, "samo da biste bili dobra veterinarka."

Reakcije izvan sveučilišta nisu bile toliko snažne, no ipak su bile ogorčene. U ovom je kraju oduvijek postojala podjela između farmerske zajednice - uzgajivača kupusa i proizvođača mliječnih proizvoda i samoga grada. Farmeri su u pravilu ponešto prezirni prema gradu i još prezirniji prema sveučilištu.

To što je Chihani izrekao tako grube ocjene samo je potvrdilo njihove stavove. Profesori su odreda idioti, a sada se pojavio i posve konkretan idiot koji samo dokazuje točnost takve tvrdnje. Činjenica da je bila riječ o strancu, nekršćaninu i marksistu, samo je pogoršala stanje. U očima one nekolicine farmera ko

jima je do toga bilo stalo, Chihani nije bio posve ljudski lik. Taj njegov mali crveni automobil, beretka i koža nalik na orahovinu bili su odveć ekscentrični. O njemu se nakratko razgovaralo u onih nekoliko barova u kojima su se okupljali farmeri, da bi se odmah potom prešlo na druge teme. Gnoj smrdi, a Chihani je samo dokazao svoj smrad.

Stanovnici grada reagirali su žesće. Mnogi među njima Aurelius su smatrali dobrim i lijepim gradom, a taj marksist sada je tvrdio da je Aurelius manje kulturnan od Sjevernoga pola. U gostionicama su se prosvjedi protiv Chihanija približavali rubu nasilja: netko bi ga trebao dobro premlatiti. U pristojnijim krugovima govorilo se o Chihanijevu nepoznavanju sustava vrijednosti takve zajednice. Liječnici, odvjetnici i poslovni ljudi govorili su o finom tkanju prijateljstava i odnosa zbog kojeg sve u gradu funkcionira bez poteškoća. Čak se i među nastavničkim osobljem u udruženoj školi Albert Knox govorilo o tome da bi Chihaniju trebalo uputiti pismo osude, premda na koncu nitko nije poduzeo ništa.

Ako je Houari Chihani i uviđao koliko je nepopularan, to ničim nije pokazivao. Predavao je kao i uvijek, svoje stavove objašnjavajući jednoličnim glasom, bez imalo strasti. Viđalo ga se u gradu i u trgovačkome centru. Chihani je bio jedan od onih ljudi koji, čini se, nikada ne odvrćaju pogled od cilja i ne dopuštaju očima da znatiželjno kruže po okolnim ljudima ili stvarima.

Nepopustljivo je gledao točno pred sebe, kao da je oko njega samo prazan prostor. Često su viđali Citroen kako se kroza snijeg probija do njegove kuće, potom se vraća do sveučilišta, a zatim odlazi na razna mjesta u gradu radi obavljanja raznovrsnih poslova: pred samoposluživanjem Wegmans, pred prodavaonicu Trustworthy Hardware. Bilo bi bolje da je vozio neki

uobičajeniji automobil, jer je taj njegov mali Citroen bio nešto poput soli pridodane na rane ovoga grada. I tako je doista, pet dana nakon što se u Iredeperedentu pojavio razgovor s njim, Chihani negdje poslije podne izišao iz Wegmansa i ugledao razbijeni vjetrobran i oveći kamen koji je ostao na vozačevu sjedalu. Spremivši vrećice s kupljenom robom u prtljažnik, vratio se u prodavaonicu i nazvao policiju. Na njegov poziv javio se Chuck Hawley, moj bratić. Nije bilo ni najmanjeg traga koji bi ukazivao na počinitelja i bilo je jasno da je Chihani policiju pozvao samo zbog dobivanja odštete od osiguranja.

"Nije bio čak ni ljutit", rekao je Chuck. "Vjetrobran je nanosio snijeg u automobil, no tip to uopće nije primjećivao, Dao je izjavu, potpisao se na obrazac i to je bilo sve. Upitao sam ga je li koga vidio i ima li kakvih neprijatelja. Dakako da sam tada već bio pročitao onaj razgovor. Rekao mi je da nema razloga zbog kojih bi trebao imati neprijatelje. Potom je ušao u auto i odvezao se dok mu je vjetrobran bacao snijeg u lice. Zacijelo se užasno smrznuo."

Dan nakon tog događaja, Franklin je uvečer svratio do mene sa Sadie, a ja sam im iz kuhinje donio svakom po šalicu čaja. Na policama u salonu držim knjige koje je moja majka čitala kao mlada djevojka i Sadie se tada odlučila za čitanje romana 'Understood Betsy'. Smjestila se tako da je sjedila na prekriženim nogama, u starome podstavljenom naslonjaču s visokim krilnim naslonom za leđa. Smeđa kosa spuštala joj se s obje strane lica. Bila je isti otac, dugačka i mršava. Donio sam im i tanjur s keksima sa šećernim preljevom. Sadie bi uzela keks i razlomila ga na male komadiće koje bi potom stavljala u usta. Ne bih rekao da je tom prilikom rekla bilo što osim dobra večer, hvala i laku noć.

Franklin je bio uznemiren i nije mogao sjediti. Premda je osjećao krivnju zbog objavljivanja onog razgovora, ljutio ga je upravo taj njegov osjećaj krivnje, kao da ta krivnja pokazuje da nije onoliko dobar novinar koliko bi to trebao biti.

"Nisam ni promijenio njegove riječi niti ih pojačavao i pretjerivao", objašnjavao mi je. "Ako je i bilo nekih intervencija, onda sam samo ublažio sve ono što mi je rekao. Nisam želio da se u javnosti stekne dojam da je riječ o nekakvom fanatiku."

Franklin je na sebi imao stari kaput od ovčje kože koji mu je sezao do koljena. Oko vrata je imao jedan od onih šalova kakvi se nose na britanskim sveučilištima, plavi s dvjema crvenim prugama. U ruci je držao irski ribarski šešir i njime neprestano udarao o nogu, s njega tako odbacujući kapljice

vode. Zasigurno mu je bilo vruće, no to ničim nije pokazivao. Nosio je čizme s potplatima Yibram i dok je tako koračao amo-tamo, na turskome sagu moje bake Francine ostavljao je komadiće snijega u obliku malenih klinova. Bio sam uvjeren da mu nedostaje cigareta, no ja u svojoj kući nikome nisam dopuštao pušenje. S vremena na vrijeme Sadie bi mu se s ljubavlju nasmiješila i potom se vraćala čitanju.

"U jednom gradu žive svakakvi ljudi", govorio je Franklin. "Kada bi se svi ponašali jednako, kakvog bi sve to imalo smisla? Već sa

Z Dječji roman književnice Dorothy Canfield Fisher, objavljen 1917.

ma činjenica da takve rasprave postoje pokazuje da grad nije uspavan."

No činilo se da u gradu nema nikakvih rasprava. Postojali su samo ljutnja i povrijedenost. Najveći dio kivnosti bio je usmjeren na Chihanija, no ljudi su znali i tko je poslužio kao sredstvo prenošenja Chihanijevih stavova. Da Franklin nije obavio i objavio taj razgovor, nitko ne bi znao ništa više o tom marksistu u našoj sredini.

Franklin je sada odbacio šal na kauč. Činilo se da je to učinio svjesno, ne posve promišljeno, ne posve spontano - bio je to pokret čovjeka koji točno ne zna tko je, te je stoga posudio gestu za koju drži da odgovara situaciji.

"Moj je posao navesti ljude na razmišljanje. Kao novinar, mogu pisati ugodne stvari na koje neće obraćati pozornost, no to znači da neću obavljati svoju dužnost."

Upitao sam ga što će poduzeti u vezi s razbijenim vjetrobranom.

"O tome ću napisati uvodnik."

Tako je i bilo. Kada su novine izišle prvog četvrtka u ožujku, u njima je objavljen i uvodnik u kojem je Franklin napao onoga tko je Chihaniju razbio vjetrobran na automobilu, tko god to bio, kao i one koji drže da je takav vandalski čin zaslužen. "Posjedujemo li, kao grad, nekakvo bogatstvo", pisao je, "tada ono leži u našoj raznolikosti. Međusobno se razlikujemo - to je ne samo naše bogatstvo, time bismo se trebali i ponositi... Osoba koja je razbila vjetrobran na automobilu Houarija Chihanija napala je upravo to bogatstvo... Chihanijevu nazočnost trebamo smatrati prednošću. On nam pomaže u tome da pogledamo sami sebe, a promatrati sebe znači i napredovati."

Ne bih rekao da je tim uvodnikom bilo što izgadio. Prema riječima jednog od muškaraca koje sam čuo u zbornici: "Franklin nam ponovno prijete." Bilo bi bolje da je odustao od te teme i dopustio ljudima da zaborave Chihanija, no Franklin je krenuo suprotnim smjerom. Kako se bojao da bi ga netko mogao početi smatrati kuka

vicom ili, kako bi on rekao, ne~rofesiot~al~im u~ed~il~am, F~nkliri je od Chihanija počeo tražiti mišljenje o različitim pitanjima i događajima i u gradu i, općenito, u svijetu. To nije činio redovito, no svako toliko u novinama bi se pojavio neki članak u kojem bi bio objavljen i Chihanijev stav. Bile su to uglavnom nedužne stvari. Primjerice, za trajanja rasprava o reformi sustava zdravstvene zaštite, Chihani je, stajalo je u novinama, rekao kako se svaka zemlja koja se pretvara da je civilizirana mora brinuti za svoje stanovnike. No u pojedinim slučajevima, Chihanijeve su primjedbe uznemiravale čitatelje, te su s vremenom počele uznemiravati više od svega što je rekao u onom prvom razgovoru.

Bilo bi netočno reći da su Chihanijeve primjedbe svi dočekivali s potpunim prijezirom. Jedna im je malena skupina pljeskala. To je bila Chihanijeva čitalačka skupina. ID je tada imao petero članova. Moguće je da se svi sa studija sjećamo takvih marginalnih grupa. Kada bi vidio na okupu članove takvih skupina, čovjek bi bio svjesniji psihologije nego intelektualnih vjerovanja. Stidljivi, bubuljičavi i kivni - stjecao se dojam da su se udružili više kako bi bili protiv nečega nego za nešto.

Primjerice, tu su bila braća Jesse i Shannon Levine, jedan student druge, a drugi treće godine. Bili su to nihilisti sa skateboarda s čijih je prijenosnih kasetofona treštala glazba u kojoj je krčanje bilo važan sastavni dio. Imali su plave kozje bradice i bili mršavi poput hrtova, zbog čega su im koljena i laktovi izgledali silno veliki. Na nadlanicama i rukama imali su istetovirane znakove i natpise vlastite proizvodnje: malene poruke ljubavi i mržnje, anarhičnosti i nezadovoljstva. U svakoj prilici nosili su traperice, majice s kratkim rukavima i velike tenisice raspuštenih vezica. Otac im je predavao psihologiju na državnome sveučilištu u Cortlandu. Prije nego što su počeli slušati jedno Chihanijevo predavanje, bili su na akademskom pokusnom St~iu, Chihani ih je uspio zainteresirati i usmjeriti dovoljno za trojku. Uspio je nekako usmjeriti i tu njihovu kivnost. Umjesto da samo osjećaju ljutnju i bijes, sada su raspolagali i intelektualnom argumentacijom kojom su mogli dokazivati utemeljenost svojih osjećaja.

Zbog toga je njihova pobuna postala razumnim činom, pametno odabranim putem,

Jesse~~ i Shannona viđao bih u gradu. TI njihovi novi stavovi po- darili su im plašt koji ih je oslobodio pretjerane osjetljivosti na napade i omogućio im stjecanje određene superiornosti. Kod njih se razvila ona

Chihanijeva navika gledanja točno ispred sebe; držali su se iCao da su u svakom trenutku posve sami. Na mjesto skateboarda u njihovu su se životu sada našle knjige koje im je Chihani objašnjavao. Na nas ostale gledali su kao na zavedenu i pohlepnu masu obilježenu krivnjom. U njihovu izražavanju pojavio se žargon koji je postavio veliku prepreku između njih i neprosvjetljenih masa. Za onaj novinski razgovor s Chihanijem držali su da je napad na samodopadnost i radovali se budućim bitkama. Sebe su smatrali vojnicima, te su počeli nositi tamne traperice i majice koje su ponešto podsjećale na vojničku odjeću. Počeli su čak i vezivati tenisice. Među članovima ID-a bio je i Leon Stahl, mladić velike tjelesne težine koji je danju spavao, a po čitave noći čitao i vodio rasprave. Činilo se da se nigdje ne pojavljuje bez velike boce Coca-Cole. Imao je zaobljeno bubuljičavo lice i rijetke crne brkove. Nosio je bijele košulje, sive u području oko vrata, s potamnjelim mrljama na ledima, na mjestima na kojima su se bubuljice rasprsnule. Svoju ružnoću slavio je kao udarac konvencijama, premda uz pedesetak kilograma manje uopće ne bi bio ružan. Leon je teško disao i imao je ključ za dizala namijenjena nastavničkom osoblju i hendikepiranima. Prije upoznavanja s Chihanijem, omiljena knjiga bila mu je Zlatna grana. Sada je čitao Chihanijeve knjige i članke, iz kojih je znao citirati čitave odlomke. Strastveno je volio rasprave i bio poznat po krajnjoj nepopustljivosti. Jednom je dvojicu studenata uvukao u debatu o zlima privatnoga vlasništva koja je potrajala dvadeset šest sati. Na prvoj godini pristupio je debatnome klubu, na drugoj godini izabran je za njegovu predsjednika, a na trećoj iz njega izbačen. Nosio je debela stakla na okvirima boje kože, a na lećama su se uvijek vidjeli veliki, masni tragovi palaca. Na studij je došao iz Dunkirka, južno od Buffala, gdje su mu roditelji radili kao srednjoškolski nastavnici. Četvrti je član bio Jason Irving, visoki, mršavi mladić za kojeg sam pretpostavljao da je homoseksualac, no koji je kasnije tvrdio da uopće nema spolnih sklonosti. Pušio je cigaretu za cigaretom i ispijao bezbrojne kave. Igrao je šah na sat. Jason je bio tašt u vezi sa svojom dugom kosom koju je neprestano češljao. Volio je sjediti u McDonald'su i čitati Das Kapital. Bio je iznimno uljudan, no činilo se da zapravo nikada i ne govori ništa drugo osim molim i hvala. Na svim prstima, čak i palcima, nosio je jeftino prstenje. Jason je bio dobar student i želio je upisati se na postdiplomski studij povijesti. Prije 3 The Golden Bough, djelo britanskog antropologa Sir Jamesa Gorgca Frazcra (1859. 1941.) koje se bavi starodrevnim kultovima i mitovima, te proučava njihove veze s ranim kršćanstvom.

nego što je pristupio ID-u, rečenicu "Mali crni kunić ukrao je žuti bicikl debelog grbavca" naučio je na dvadeset šest jezika, među njima i perzijskome. To je bio doseg intelektualnih ambicija koje je kasnije zamijenio marksizmom.

Peti član bila je mlada žena Harriet Malcomb. Bila je to studentica treće godine iz Binghamtona. Imala je dugu tamnu, raspuštenu kosu i svi su je smatrali lijepom. Bila je toliko mršava da je izgledala anoreksično i ni u jednoj se prilici ne bi smiješila. Lice joj je bilo blijedo, a šminka boje krede to je samo naglašavala, tako da je izgledala poput lika iz Obitelji Addams. Pričalo se da ju je u djetinjstvu seksualno zlostavljao neki bratić. Kada bih ljude pitao kako znaju za takvo što, govorili bi mi da je tu priču ispričala osobno Harriet. Premda je bila radikalna feministica, odijevala se tako da su joj se uvijek vidjeli poprilični dijelovi nogu i grudi. Cesto bi očijukala s mladićima, a potom im, kada bi reagirali pozitivno, pronalazila brojne mane. Očijukanje je možda i prejaka riječ. Pokazivala bi da je dostupna, a kada bi joj mladić pokušao pristupiti, držala bi se nedostupno. I potom bi ga iskritizirala zbog takvog prilaženja, kao da je time pokazao svoja šovinistička uvjerenja, čak i životinjske karakterne osobine. Stjecao se dojam kako ne samo da o muškarcima ima loše mišljenje, nego i manipulira događajima, ne bi li ih prikazala u još nepovoljnijem svjetlu. Imala je blizak prijateljski odnos s Jasonom Irvingom i njih dvoje često su nosili jednaku odjeću, crvene svilene košulje i široke hlače od kepera. Leon Stahl bio je uvjeren da je voli i slijedio bi je uokolo, teško dišući. Ona bi prema njemu, najčešće, bila ljubazna i u beskraj mu davala malene zadaće, poput kupnje cigareta i žvakaćih guma, što je jadniku vjerojatno bila jedina tjelesna aktivnost. Činilo se da su braća, Jesse i Shannon, imuni na njezine čari.

Tih petero studenata činilo je skupinu Ispitivača desnoga, Sva kog tjedna nalazili bi se u malenoj kući Houarija Chihanija u ulici Maple i razgovarali o onome što im je profesor na prethodnome sastanku zadao: uglavnom o temeljnim marksističkim tekstovima. U vrijeme objavljivanja novinskog razgovora, Chihani je na sveučilištu bio već oko sedam tjedana i bilo je vrlo dojmljivo što je već imao sljedbenike, premda malobrojne. ID je objavljivanje razgovora dočekao s velikim oduševljenjem. Bili su to mladi ljudi čiji su izrazi lica poznavali samo raspon od kri tično~a do podru~laivo~a. Sada su iz~ledali sretno. Javnost će shvati ti da predstavljaju snagu s kojom treba računati, A nakon divljačkog napada na Chihanijev Citroen svi su se spremali za prosvjed pred Gradskom vijećnicom, sve dok ih Chihani nije od toga odgovorio.

U tjednu nakon objavljivanja razgovora u novinama, ID-u je pristupilo i petero novih članova. Četvero ih je bilo sa sveučilišta: Barry Sanders, student biologije, koji je odrastao u Aureliusu; Bob Jenkins i Joany Rustoff, studenti kazališne umjetnosti koji su hodali još od srednjoškolskih dana u Utici; te Oscar Herbst, student povijesti iz Troya. Bio je na drugoj godini i tvrdio da je marksizam užasno podcijenjen. Njih su četvero bili mlad:i, nesigurni i prosječni, ispunjeni nejasnim nezadovoljstvom zbog kojeg su se željno priključili Chihanijevoj skupini. Peti je član bio nešto posve drugo. Kao prvo, uopće nije pripadao sveučilištu. Premda se rodio i odrastao u Aureliusu, na studij je otišao u Buffalo. Kao drugo, bio je stariji, bile su mu približno dvadeset tri godine, i u Aurelius se vratio nakon izbivanja koje je potrajalo više od godinu dana. Zvao se Aaron McNeal, a njegov otac, Patrick, bio je moj kolega, nastavnik u srednjoj školi.

5

Kada se Aaron McNeal vratio u Aurelius, jasno sam osjetio kako je čitav grad razočarano uzdahnuo. Njegovu zamršenu priču pratili smo veći dio njegova života. Znali smo za neveselu sudbinu njegovih roditelja i užasan način na koji se završila priča o njegovoj majci. Pogled na Aarona u nama je budio sjećanje na te događaje.

Aaronova majka, Janice, napustila je supruga kada je Aaronu bilo šest godina. Umjesto da ode iz Aureliusa, kupila je kuću samo dvije ulice dalje, u ulici Hamilton, kako bi ostala u blizini sina, ili je tako barem govorila. Patrick je zadržao skrbništvo nad Aaronom zbog spolnih veza svoje supruge, koje ona uopće nije skrivala i u kojima su sudjelovali neki od najuglednijih građana Aureliusa, među njima i sudac Marshall, koji je samog sebe isključio iz saslušanja o

skrbništvu nad djetetom održanom u Pottervilleu. Pojavilo se i pitanje očinstva, budući da se često prepričavala šala o tome kako je Patrick McNeal vjerojatno jedini muškarac u Aureliusu s kojim Janice ne spava.

Janice je Patricku bila druga supruga. Bio je stariji od nje, a ranije je bio u braku s nekom ženom u Utici, koja se zvala Rachel ili Roberta, više se ne sjećam. Bilo kako bilo, iz tog prvog braka imao je kćer, Paulu, koja se, koliko sam čuo, često brinula za Aarona. Neki su tvrdili da je upravo to što je Janice bila ljubomorna na Patrickovu prvu suprugu i što joj se Paula nije nikako dopadala, bio uzrok takva njezina ponašanja, no ja ne bih rekao da je Janice bio potreban izgovor.

Bila je puna energije, a supruga je smatrala beživotnim i dosadnim, premda joj je možda mogao biti drag na nekakav sestrinski način.

Pošto je počela živjeti sama, Janice se nastavila viđati s brojnim muškim prijateljima. Radila je kao tehničarka u tvornici farmaceutskih proizvoda u Norwichu, a, na sreću, velik broj njezinih ljubavnika bio je upravo odande, što je značilo da su se nalazili i izvan dosega naših ogovaranja. Aaron je određeno vrijeme boravio i u jednoj i u drugoj kući, premda je pravno skrbništvo nad njim pripadalo Patricku. Paula, međutim, uopće nije boravila s pomajkom, što je, činilo se, potkrepljivalo tvrdnje onih koji su govorili kako je Janice nikako ne voli. Patricka sam često viđao u školi i žalio ga. Učenici su znali za indiskrecije njegove supruge i užasno su mu zagorčavali život. Tvrdilo se čak da su i trojica učenika završnog razreda jedne noći posjetili Janice i da im je ona pružila užitak. Tako su se barem hvalili. U malenome gradu poput našega, nešto što se dogodilo i što se nije dogodilo, kad se prepričava ima jednaku vrijednost. Moguće je da ti mladići nikada nisu bili s Janice, no uz priče to uopće nije bilo važno.

S obzirom na takvu pozornost, čovjek bi lako pomislio da je Janice bila velika ljepotica; međutim, nije bilo tako. Bila je niska, punašna i imala je velika usta. Kada bi se smijala, vidjeli bi joj se svi zubi. Imala je znatiželjne oči, pomalo uzdignute u vanjskim kutovima i nekako zelenkaste. Nos joj je bio kratak, širok i pomalo pridignuta vrška, brada ponešto četvrtasta. Imala je kratku tamnu kosu koja joj se kovrčala ispod donje vilice. Moguće je da ne znam dobro procijeniti žensku ljepotu, no bilo mi je neobično to što je privlačila muškarce. Lijepo se odijevala, dobro se držala i bilo je posve jasno da ima izražen osjećaj za dostojanstvo. No i uza sve to, meni je svejedno izgledala nekako jeftino.

Da je Patrick bio u stanju zaboraviti bivšu suprugu, život bi mu bio puno jednostavniji, no bilo je očito da je obožava i svako spominjanje Janice zadavalo mu je silne muke. Moj bratić, policajac Chuck Hawley, jednom je zatekao Patricka pred njezinom kućom u dva izjutra. Ponudio mu se da ga automobilom prebaci kući, no Patrick je to odbio. Chuck je rekao da je Patrick tada plakao. Šalio se u vezi s time. Pitao sam ga je li Patrick tada što pio, no rekao je da nije. "Bio je čist ko suza", odgovorio mi je.

Ljudi su očekivali da će ili jedno ili drugo otići iz Aureliusa, no to se nije dogodilo. Činilo se da im je, unatoč razvodu, važna međusobna veza: ona uživa mučeci ga, a on ima potrebu za takvim mučenjem, premda sam uvjeren da bi oboje zanijekali takvu tvrdnju.

Ako je takav odnos među roditeljima nekako naškodio Aaronu, on to ničim nije pokazivao. Barem u početku. Možda je za to bila zaslužna njegova polusestra Paula koja je, izgledalo je, bila vrlo nježna i puna ljubavi. Aaron je

bio srdačan dječarac koji bi pozdravio i imenom oslovio svakoga koga bi susreo na ulici. I bio je dobro odjeven i doimao se vrlo urednim, onako pomno iščerkane plave kose i blistava i nasmiješena pjegava lica. Dok je još išao u osnovnu školu, počeo je dostavljati novine iz Utice i Syracusea, vozeći se na biciklu u pratnji svog springer španijela, Jeffersona. Činilo se da su mu prijatelji malobrojni, no isto je tako izgledalo da mu nisu ni potrebni. To, dakako, nije bilo točno, jer svi trebaju prijatelje, no on je izgledao zadovoljno i onako sam ili tek u društvu svoga psa, tako da se nitko nije brinuo ili ako se netko zbog toga i brinuo, ubrzo bi na to zaboravio. Tek kasnije, kada su je se prisjećali, ljudi su njegovoj samoći pokušavali pridati određeno značenje, navodeći je kao svojevrsan dokaz.

Aaron je očito znao kakva mu je majka, jer ona nije tajila svoje veze s muškarcima, a ostala su ga djeca i zadirkivala zbog toga što mu je majka upitna morala. Aaronu sam predavao dva puta, u osmome razredu prirodne znanosti i u desetome biologiju. Bio je vrlo bistar, od onih dječaka koji uvijek dižu ruku i javljaju se za dodatne zadatke. Imao sam osjećaj da ću ga dobro upoznati, no nikada nisam dospio dalje od onoga što sam o njemu znao prvoga dana nastave.

Sa šesnaest godina Aaron je dosegao punu visinu od stotinu sedamdeset osam centimetara. Nekada plava kosa postala je svijetlosmedom. Bio je mršav, ali nije izgledao krhko; prije bi se moglo reći da je imao tijelo kakvog gimnastičara, premda ga ništa od sporta, osim vožnje biciklom, nije zanimalo. Bio bi zgodan da mu se oči nisu nalazile na tako malome razmaku, zbog čega je čovjeka ponešto podsjećao na ribu. Usto je na lijevome obrazu imao i malen ožiljak u obliku slova L, na mjestu na kojem ga je ugrizao njegov pas. Aaron je raznosio novine kada se malamut Loua Hendricksa nekako oslobodio i napao Aaronova psa. Aaron se bacio među njih, a njegov se pas toliko prestrašio da je ugrizao Aarona, kojem je u to vrijeme bilo trinaest godina. Premda mu je rana zašivena, ožiljak je ostao vidljiv, osobito kada bi se razljutio. U takvim situacijama, kada bi mu čitavo lice priblijedjelo, ožiljak u obliku slova L posve bi pocrvenio.

Jednom, kada je Aaron išao u osmi razred, njegova je majka došla na roditeljski sastanak. Ne želim reći da je očijukala sa mnom, no svakako sam osjećao intenzivnu nelagodu. Prodorno me promatrala svojim zakošenim očima i nikako nije željela odvratiti pogled, sve dok na to nije prisilila mene. Dakako, znao sam kakav je bije glas. Bio je to jedan od onih sastanaka na kojima roditelji idu od jednog djetetova nastavnika do drugog, upoznaju se i sa svakim od njih provode po nekoliko minuta. Izgledalo je da je Janice nešto

malo zainteresirana za Aaronovo zalaganje u školi, no čim sam ustvrdio kako je dobar, ona me počela ispitivati o životu u New Yorku. Netko joj je bio rekao da sam nekoć ondje živio. "Ali zašto ste se vratili u Aurelius?" neprestano je ponavljala. Osjetio sam veliko olakšanje kada je vrijeme isteklo i kada je stigao sljedeći roditelj. Za vrijeme sastanaka između nastavnika i roditelja u desetome razredu, Janice se nije pojavila nijednom. Dakako, često sam se viđao s Patrickom, tako da je on znao da mu je sin u školi dobar. Mladenaštvo je užasno razdoblje. Najčešće opažamo samo one koji se neprimjereno ponašaju ili nekako na sebe privlače pozornost, no postoje i oni drugi, jednako jadni, koji ne primaju nikakvu pomoć jednostavno zbog toga što šute. Rekao bih da je Aaron bio jednako jadan i nesretan kao i svi ostali, no tek u završnoj godini školovanja kod nas pokazao je prve znakove onoga što su neki smatrali mračnom stranom njegove ličnosti. Možda to ne bismo uočili ni tada da nije bilo jednog drugog dječaka, Harka Powersa, koji je dugo godina bio jedan od Aaronovih mučitelja.

Hark Powers bio je jedan od onih mladića koji se isticao u sportskim aktivnostima i praktički ni u čemu više, osim u zastrašivanju i maltretiranju. Moguće je da je Hark Aaronu zavidio na uspjehu u školi. Možda je ponašanje Aaronove majke istinski vrijedalo njegov senzibilitet. Bilo kako bilo, u desetome razredu, Hark je počeo ozbiljno maltretirati Aarona. Obojicu sam imao na biologiji i redovito sam ih morao smještati tako da budu što dalje jedan od drugoga. Aaron je imao peticu, Hark dvojku. Bio bi pao razred da me trener Pendergast nije uvjerio u to da ga pustim, kako bi mogao igrati football.

Hark Powers bio je od Aarona teži više od dvadeset kilograma. Potekao je iz farmerske obitelji i bio najmladi od petorice braće koji su se bez imalo isticanja nekako provukli kroz obrazovni sustav. Hark je nosio traperice i traper-jakne, prljava smeđa kosa uvijek mu je bila duga, a uokolo je hodao u bučnim crnim motociklističkim čizmama koje su preko svoda stopala imale učvršćen lanac. Činilo se da mu je ponašanje Aaronove majke nešto najsmješnije što se uopće može zamisliti. Činjenica da je Aaronov otac nastavnik samo mu je davala nove poticaje. Čak i na svojim satovima iz biologije u desetom razredu morao sam ga koriti zbog pjevanja "Pitam se tko je sada bocka", riječi koje je pjevao na melodiju "Back in the Saddle Again".

Između Harka i Aarona događali su se bezbrojni mali incidenti. Hark mu je jednom ubacio neugašen opušak u porub nogavica na hlačama od kepera i tako ih zapalio. Nekoliko je puta u školskoj blagovaonici na Aarona istresao

hranu. Uvjeren sam da je svakog tjedna dolazilo barem do jednog takvog incidenta: zadirkivanja ili namigivanja, upućivanja poruka, od učenika do učenika, o tome kako je netko kurva. Mogao bih navesti niz primjera podlih i tipičnih za takav oblik zlostavljanja. Aaron je morao prestati čak i biciklom dolaziti u školu, jer bi mu ga Hark uništio.

Aaron na sve to uopće nije reagirao. Obrisao bi hranu s košulje, vodom je zalio zapaljenu nogavicu, nijednom se ne osvrćući na zadirkivanja, kao da ga uopće ne diraju. A činjenica da Aaron nije reagirao navela je još nekoliko dječaka na to da ga počnu zlostavljati, premda ga je većina ostavljala na miru, ne iz dobrote, nego zato što je Aaronova šutnja bila odviše neobična. Takvo maltretiranje potrajalo je nekoliko godina, ni u jednom trenutku ne dosežući razinu nasilnosti koja bi privukla pozornost zaduženih za red i mir, ni u jednom trenutku dovoljno zanemarivo da bi se zaboravilo.

U Aureliusu postoji jedan mali restoran-Junior's-u koji učenici dolaze nakon škole i igraju videoigrice, a u kojem mogu naručiti lakše obroke, obično slance i Coca-Colu s okusom trešnje. U lokalima postoji i držač s časopisima, te glazbeni automat. Katkada se u Junior'su nade i po tridesetak klinaca. Hark je ondje boravio gotovo svakog poslijepodneva, no Aaron onamo nije zalazio nikada, čak ni da bi kupio kakav časopis.

Jednog poslijepodneva u svibnju, kada je pohadao završni razred, Aaron je oko četiri sata ušao u Junior's. Tog dana u školskoj se blagovaonici odigrao još jedan incident: Hark je svoje piće, neku mješavinu sa sokom od naranče, izlio u Aaronov tanjur tjestenine sa sirom. Takvo što doima se trivijalnim, a Hark je svakako počinio i gorih stvari, no takvo njegovo ponašanje trajalo je već dugo. Kasnije

sam čuo da ljudi govore kako su držali da se Aaron na to već bio naviknuo, kao da se čovjek može naviknuti na ulogu žrtve.

Čim je ugledao Aarona, Hark ga je zazvao: "Hej, kurvin sine". Sjedio je za stolom sa svojom curom, Cindy Loomis, i još dvojicom mladića. Svi oni s radošću su očekivali novu zabavu.

Aaron je na sebi imao bijelu košulju i hlače od kepera, što je bilo važno, s obzirom na ono što se dogodilo. Cindy mi je kasnije rekla kako se Aaron smiješio. To nije bio osobito srdačan osmijeh, no svakako je izgledao bezopasno.

"Ispričaj nam kako to tvoja majka radi s mornarima." Hark se nasmijao. Pušio je i bacao pepeo na pod.

Aaron mu je prišao držeći se opušteno, a Cindy je rekla kako su očekivali da će nešto reći, možda se nekako našaliti. Kada je došao do stola, Aaron je

namignuo Harku i potom se nagnuo prema njemu kako bi mu rekao nešto u povjerenju. Hark se iznenadio, no ipak se nagnuo naprijed kako bi mu Aaron mogao nešto reći na uho. Aaron mu se još nikada dotada nije obratio ni riječju. U protivnom mu se Hark, najvjerojatnije, i ne bi tako približio. Umjesto da mu nešto kaže, Aaron je zubima ščepao Harkovo uho i snažno zagrizao. Hark je kriknuo. Nogom je snažno udario stol, rušeći čaše na pod. Hark je zgrabio Aarona za košulju, no bol je zasigurno bila nepodnošljiva. Aaron se pridignuo i povukao unatrag, povlačeći Harka sa stolca. U ustima je držao veći dio Harkova uha. Hark ga je i dalje bezuspješno pokušavao udariti, no samo je posrtao i dalje vrištao. Junior je brzo obišao šank i prišao im. Aaron je povlačio Harka unatrag i dalje mu zubima čvrsto držeći uho. Potom je posve stisnuo zube i odgurnuo Harka. Hark je zateturao prema suprotnoj strani restorana, rukama se držeći za krvavo uho. Aaron je stajao do vrata, a potom je rukom posegnuo prema ustima i iz njih nešto izvadio. Bilo je to Harkovo uho, najmanje njegove tri četvrtine.

Junior se tada proderao na Aarona: "Vrati mu ga!" Valjda je mislio kako bi se uho moglo zašiti tamo gdje pripada. Dakako, i svi ostali vikali su uglas.

Aaron je tada ponovno stavio uho u usta i stao ga žvakati. Bijela košulja bila mu je natopljena Harkovom krvlju. Hark je ležao na podu, privučenih koljena, i vrištao. Cindy je bila uz njega, no većina je klinaca samo promatrala Aarona kako grize Harkovo uho. Aaron

ga je potom ispljunuo i komadići uha pljusnuli su na bijeli mramorni pod. Jedan od dječaka rekao je kako su izgledali poput onih jestivih voštanih usana koje se kupuju za Noć vještica: bezlična ružičasta kaša koja leži na bijelome mramoru, napola preko zelene plastične slamke koja je nekome ispala.

Aaron je tada jezikom prešao usnom šupljinom, savršeno smireno pogledavajući oko sebe. Junior je pozvao policiju.

Aaron je proveo nekoliko sati u zatvoru, dok ga otac nije uspio izvući uz jamčevinu. Tijekom posljednjih srednjoškolskih godina činilo se da prezire oca. Nikada nisu bili zajedno, a Aaron bi u školi kraj njega prolazio i ne kimnuvši mu. Chuck Hawley ispričao mi je kako ga Aaron, kada je Patrick došao po njega u policijsku postaju, nije htio ni pogledati.

Premda je Aaron optužen za tjelesni napad, stvar nije dospjela do suda.

Mnogi su posvjedočili da je Hark zlostavljao Aarona. Zacijelo je postalo posve jasno da porota ne bi osudila Aarona. Umjesto toga, odlučeno je da Aaron mora potražiti stručnu pomoć psihologa. Nije se vratio u školu, nego je učio kod kuće i pristupao posebnim ispitima. Bio je odlikaš i već primljen na

sveučilište u Buffalu. Cilj takve odluke bio je udaljiti Aarona iz škole, jer je bilo posve izvjesno da bi ondje izazvao nemire.

Ni Hark se nije pojavljivao u školi. Vraćanje uha na mjesto šivanjem nije dolazilo u obzir. Aaron ga je izgrizao u hrpu malih komadića. Uho je stavljeno u formaldehid i očuvano kao dokazni materijal. Chuck Hawley rekao mi je da je u policijskoj postaji uho postalo pravom atrakcijom. Policajci iz drugih gradova, čak i pripadnici državne policije dolazili su ga razgledati.

Aaron je otišao na studij u Buffalo. Patrick je nastavio raditi u srednjoj školi. Janice je radila u Norwichu i viđala se sa svojim dečkima. Jednom, bilo je ljeto, vidio sam Harka na ulici. Na mjestu na kojem mu je nekoć bilo uho sada je imao povoj. Rana mu je kasnije zarasla, tako da je na njezinu mjestu ostao ružičasti ožiljak. Hark je potom pustio kosu koja ga je prekrila. Ne znam je li plastičnom ope

racijom mogao doći do novoga uha ili se namjerno nije odlučio za takvo što. Patrick bi to svakako bio voljan platiti.

Aarona nije bilo tri godine. Pretpostavljam da se vjerojatno i ne bi vratio da mu je majka ostala na životu. Neću reći ništa novo ustvrdim li da je maleni grad poput jedne obitelji, čak i došljaci sudjeluju u zajedničkim iskustvima. Vozite se istim ulicama, kupujete u istim prodavaonicama. U ovome gradu zasigurno nije bilo osobe koja bi u zbivanja bila uključena manje od mene, no smrt Janice McNeal na grub je način povrijedila i moj život. Utjecala je na moj pogled na svijet, na moj odnos prema susjedima. Ako je tako djelovala na mene, drugi su zasigurno osjetili i neusporedivo drastičnije posljedice. Dakako da nije bila riječ o običnoj smrti. Bilo je to ubojstvo.

6

Tijelo Janice McNeal otkrila je Megan Kelly, koja je svake srijede u deset prije podne dolazila u njezinu kuću radi pospremanja i čišćenja. Bila je sredina listopada, tako da je centralno grijanje bilo uključeno. U kući je bilo vruće. Janiceine tri mačke, dvije crne i jedna šarene dlake, bile su izvan sebe. Pojele su svu svoju hranu i bile su izbezumljene od gladi. Ljudi su se iznenadili doznajući da susjedi nisu zaključili kako nešto nije kako valja već i po zavijanju i cviljenju mačaka. No susjedi su rekli kako su glasni zvukovi u toj kući bili uobičajena stvar.

Gospoda Kelly bila je zbijena žena šezdesetih godina. Tvrdila je kako je znala da nešto nije u redu čim je otvorila ulazna vrata. U redu, mačke su i dalje zavijale, no gospoda Kelly rekla je da se u kući osjetio i miris, jedva primjetan slatkasti miris početka truljenja. Jedna od mačaka istoga je trena pobjegla iz

kuće, a preostale dvije toliko su joj se stale vrtjeti oko nogu da su je zamalo srušile. Gospođa Kelly objesila je kaput u zidni ormar u predvorju i izvadila usisavač. Najprije je usisala prašinu u predvorju. Mačke su se držale uz nju, što ju je iznenadilo, budući da nikako nisu podnosile zvuk tog aparata. Janice je bila jedna od onih žena koje su držale da prostorije moraju biti "žive", tako da su zidovi bili obloženi ružičastim i žutim tapetama, a na

Ijlma je bilo i puno reprodukcija djela franeuskih slikara prepunih cvijeća i svjetla: bile su to slike Matissea i Bonnard, osobito Bonnard. Imala je masivan namještaj s blijedim cvjetnim uzorcima i sag s grimiznim i žutim trokutićima.

Kada je gospođa Kelly s usisavačem ušla u dnevnu sobu, ugledala je tijelo. Janice je ležala na leđima, između sofe i kamina. Na sebi je imala plavi frotni ogrtač koji je zacijelo pripadao nekome od njezinih krupnijih prijatelja. Ogrtač je bio rastvoren, tako da je gospođa Kelly pod njim vidjela голу kožu. Lice joj je bilo plavičasto. Blago zakošene oči bile su otvorene i izbuljene, jabučice podignute, kao da nastoji pogledati iza sebe, prema polici iznad otvora kamina. Ubojica ju je udavio, no to nije bilo ono najgore. Najgore od svega, prema iskazu gospođe Kelly, bilo je to što joj je lijeva šaka bila odrezana, a kost je iz podlaktice provirivala poput "bijelog štapa u lokvi krvi". Gospođa Kelly najprije je pomislila da su joj mačke pojele ruku, no pokazalo se da nije bilo tako.

Gospođa Kelly otrčala je do prvih susjeda, Washburnovih, i od njih nazvala policiju. Za manje od deset minuta stigla su troja patrolna kola, stvarajući u ulici Hamilton uzbuđenje kakvog nije bilo godinama. Uviđaj je vodio Ryan Tavich. Bio je to muškarac od četrdeset i nešto godina koji je uglavnom uživao simpatije građana. Poteškoća je bila u tome što je i on, i to ne tako davno, bio jedan od Janiceinih ljubavnika.

A to je preraslo u pravi problem: Janiceini ljubavnici. Jer se pozornost, pošto je istraga u tom slučaju otvorena a u roku od dvadeset četiri sata nije pronađen ubojica, usmjerila na te muškarce. Neki od njih imali su obitelj i s Janice su se viđali potajno. Sada su njihovi životi odjednom izokrenuti naglavačke. Proglašeni su osumnjičenima ili potencijalno osumnjičenima. A svi oni i nisu bili poznati, tako da je postojala mogućnost da su s Janice imali veze i oni za koje to nitko nije pretpostavljao. O tome su kružile razne pretpostavke, a u svima njima bilo je velikog pretjerivanja.

Šef policije Schmidt pozvao je šerifa u Pottervilleu. Potom su obaviješteni i pripadnici policijskih snaga savezne države New York. Prema Ryanu su se svi, barem po njegovu mišljenju, odnosili loše. Bio je to podebeo, četvrtast

muškarac, dizač utega, jednako širok, činilo se, i u ramenima i u prsima i u kukovima i u bokovima. A imao

je i široko lice s četvrtastom vilicom, kratku crnu kosu i tamne, gotovo mrke oči. Pogled koji je nekako ukazivao na razočaranje. On je za" počeo istragu i proveo prve razgovore s mogućim svjedocima, uglavnom susjedima i bivšim Janiceinim suprugom, Patrickom. Potom je Phil Schmidt razgovarao s gradonačelnikom, koji je nakon toga razgovarao s gradskim upraviteljem. Pokazalo se da će biti najbolje os

' loboditi Ryana dužnosti na tom slučaju.

Novinari su pristizali iz Utice i Syracusea, čak i Albanyja. A novinske agencije upućivale su novosti na sve strane. Činjenica da nigdje nije bilo Janiceine lijeve šake čitavoj je priči pridala osobito zlokobnu notu. Još nekoliko dana viđale su se televizijske ekipe kako žurno ulaze u Gradsku vijećnicu. I tako su Ryanovu vezu s Janice, premda ju je ona prekinula prethodnoga ljeta, problematičnom

' smatrali svi osim samog Ryana. On nikada nije tajio svoje susrete s Janice. Nije bio oženjen, zapravo je bio razveden, i ljudi su ih vidali zajedno, bilo u restoranima, bilo u kinu. Zbog te svoje veze s Janice, Ryan je pod svaku cijenu želio uhvatiti njezina ubojicu, o kome god bila riječ. Ostalima je ta veza značila da je i on sumnjiv. A na nesreću, dužnosnici i policajci iz šerifova ureda i policije savezne države prema policajcima iz malenih sredina nerijetko su se odnosili bez imalo poštovanja, ako već ni zbog čega drugog, onda stoga što su seoski policajci imali manja primanja. Poznavali su Ryana i možda im je bio i simpatičan, no u njihovim očima nije bio pravi profesionalac.

Ryan je o tome razgovarao s Franklinom. Bilo je to tek nešto pred Michelleinu smrt, premda su svi tada mislili da će izdržati duže. Sadie je u to vrijeme bilo jedatlaest gOdiria. Ryan je posjetio Franklina kod kuće, ne u mom susjedstvu, nego u onoj prizemnici u ulici Jackson. Michelle je imala postelju u dnevnoj sobi. Kuća je mirisala po lijekovima i u njoj je bilo toplo, oko dvadeset osam stupnjeva. Potkraj života Michelle je uvijek bilo hladno i neprestano je tražila kćer da pojača grijanje.

Dvojica muškaraca popili su po dva piva u kuhinji. Dok je još bila Z~rava, Miehellie je bila energična domaćica, unatoč fotografskome zvanju, no sada, za njezine bolesti, kuća je bila ponešto zapuštena. A ni~e bila riječ o tome da je Franklin bio lijen ili da nije znao usisavati - Michelleina bolest jednostavno ga je toliko osupnula da je imao pote5l~oća 5a SY~m~ 5to ~ij~ imalo Y~z~ ~ radom ~~ n~Yine.

Ryan k Franklinu nije došao zbog Janiceina ubojstva nego zbog toga što su bili prijatelji i zbog suosjećanja u vezi s Michelleinom bolešću. Takvom razumijevanju potrebno je malo riječi. Tako su uglavnom razgovarali o trivijalnim stvarima: kako trenutačno stoji srednjoškolska footbalska momčad i kakvi su izgledi Buffalo Billsa u sljedećoj utakmici. No Franklin je jasno osjećao i Ryanovu bol. Janice je bila ubijena prije manje od tjedan dana. "Jesi li je volio?" upitao ga je u jednom trenutku Franklin.

Ryan premjesti položaj na stolcu. "Znala je čovjeku zaokupiti misli."

"Tko je prekinuo?"

"Njoj se činilo da sam se previše vezao za nju."

Franklin je pričekao kako bi Ryan nastavio, no ovaj je samo noktom palca skidao naljepnicu s boce Budweisera.

"Jesi li se naljutio kada je prekinula s tobom?"

"Svakako, no znao sam da ima pravo. Sa mnom sada razgovaraš kao novinar?" Ryan se pokušava nasmiješiti.

"Samo me zanima kako si se osjećao."

"Mislio sam na nju po čitav dan. A kada bih uvečer došao k njoj jedva sam je i pozdravio. Samo sam je počeo dodirivati i ljubiti. Ona bi me ugrizla za usnu. Boljelo je. Još tjedan dana nakon što smo prekinuli, osjećao sam tu bol. I želio sam taj osjećaj zadržati zauvijek."

"Koliko ste se dugo viđali?"

"Tri mjeseca. A za to vrijeme viđala se i s nekim drugim. To me nije mučilo. Koliko znam, mogla se viđati i još s dvojicom. To je za nju značilo još veću moć."

"Pretpostavljaju li uopće tko ju je mogao ubiti?"

"Obdukcijom su utvrdili da je nedugo prije smrti s nekim spavala. Tako bi došli do DNA, osim u slučaju korištenja kondoma. No nisu pronašli ništa, nikakvih tragova. Tako je moguće da ju je ubila i neka žena. Možda kakva ljubomorna supruga ili tako nešto."

"A što je s rukom?" upita ga Franklin.

° Profesionalna footbalska momčad iz Buffala.

"Za to jednostavno nema objašnjenja. Totalno suluda stvar, ništa više."

"I tebe su posve udaljili sa slučaja?"

"Istragu sada vodi državna policija. Drže kako moja povezanost s tim slučajem ne bi dobro odjeknula u javnosti. Morali su dobro tražiti da bi došli do tipova koji s njom nisu imali veze. Imala je veze čak i sa šerifovim uredom. Dakako, državni policajci ne žele ništa priznati."

"Imala je dobar apetit."

Ryan nije podizao pogled s poda. "Moglo bi se reći."

"Jesi li se s njom nastavio viđati samo zbog... znaš, seksa?"

"Da je stvar bila samo u tome, već bih je odavno zaboravio. Bila je to čudesna žena: duhovita, puna energije. Do vraga, bio bih sretan u njezinu društvu i bez seksa."

"Ali nećeš se miješati u to?"

"Ne mogu prestati misliti na nju. Imala je crveni madež točno ispod pupka. Cijelo mi je vrijeme pred očima. Ne želim izazivati Schmidtov bijes, no i dalje ću misliti na to. Ako ju je ubio netko iz Aureliusa, otkrit ću ga."

"Što ćeš poduzeti?"

"Najprije se moram smiriti, osjećaji mi se moraju slegnuti. Tog prijepodneva u njezinu sam kuću ušao prvi put nakon više mjeseci. Prepoznao sam mirise, ali uz njih osjetio se i jedan drugi, miris njezine smrti. Ležala je na podu, poplavjela lica i visoko uzdignutih šarenica. Neko sam ljubio to lice. Ne znam možeš li zamisliti kako je to ugledati takvo lice žene koju voliš. Taj užas riječi beivOtnOg IICa." Ryan se tada prisjetio Miehelle koja je ležala u susjednoj sobi, te se smeo, postidio i odmah zašutio.

w

Aaron se iz Buffala vratio zbog potreba. Bio je na završnoj godini stidija matematik, Nij došao ocl, Ilego je odsj u Gillianovu motelu. Ljude je to pogodilo. Da je želio, mogao je ostati kod puno njih, no on je odabrao motel. I to je učinio na tako očit način. Nije bila riječ o tome da je to trebao skrivati, no on je to ljudima sam spominjao, kao da tim boravkom kod Gilliana želi nešto pokazati, Vratila se i Paula, koja je odsjela kod svog oca. Nisam je bio vidio nekoliko godina. U međuvremenu je postala izrazito lijepa. Posve je sigurno da ni prije nije bila neugledna, no zgodan djevojački izgled u međuvremenu je bila zamijenila ženstvenost. Bila je visoka i vitka, s valovitom crnom kosom koja joj se spuštala ispod ramena. I nosila je naočale s velikim okruglim okvirima. Već je bila magistrirala na Binghamtonu i sada je radila za IBM. Pogrebna misa održana je u episkopalnoj crkvi Sv. Luke. Patrick je sjedio u prvome redu s Paulom. Aaron je sjedio na suprotnoj strani prolaza među klupama i nekoliko redova iza njih, s bratićem koji je stigao iz Scarsdalea. Crkva je bila prepuna. Dakako, ondje su se našli i Janiceini kolege s posla iz Norwicha, kao i nešto rodbine, čak i nekolicina susjeda. No mnogi su pristigli iz znatije. Uz Ryana Tavicha, koji je sjedio s Franklinom, u crkvi se našao

veći broj muškaraca, neki među njima bili su i sami, te je bilo nemoguće ne nagađati o tome kako su ti muškarci imali veze s Janice.

Janice je kremirana, tako da je na postolju u prednjem dijelu crkve stajala bijela kartonska kutija dovoljno velika za kakav buket. Bilo je čudesno i pomisliti kako je ono što se nalazi u toj maloj kutiji bilo toliko snažno da je zaludjelo srca tolikih muškaraca. Oko postolja su bili postavljeni zvjezdani, ljiljani i ruže. Stotine ruža. McHughova cvjećarnica u ulici Jefferson rasprodala je sve zalihe, tako da je cvijeće pristizalo i iz Utice. Čak je i to bilo nevjerojatno: količina cvijeća nadmašila je sadržaj one bijele kutije u odnosu od približno tisuću prema jedan. I bilo je teško ne zamišljati kako u kutiji nije njezin pepeo, nego njezino srce.

Službu je vodio otac John, a orgulje je svirala Eunice Duncan. Bacha, čini mi se. Otac John govorio je o Janiceinoj znanstveničkoj karijeri, o tome kako je to bila žena koja je radila na pionirskim medicinskim projektima, premda je, kao što rekoh, bila tek tehničarka. Govorio je o tragediji u kojoj je Janice iz naše zajednice istrgnuta tako nasilno. Govorio je o njezinoj energiji i vedroj naravi. Govorio je o njezinoj srdačnosti i ljubavi. To je zapravo bila jedina opaska koja se, uz velike napore i korištenje mašte, mogla povezati s njezinim muškim prijateljima.

Određenu napetost izazivala je sumnja u mogućnost da se u tom trenutku u crkvi nalazi i Janicein ubojica. Ryan je neprestano pogledavao uokolo, a među nazočnima je bilo i detektiva u civilnoj odjeći;

jedan od njih bio je i na koru uz Eunice Duncan. Jesu li očekivali da bi se ubojica iznenada mogao nekako odati, suočen s tom jadnom malom kartonskom kutijom i bolnim riječima oca Johna? Pretpostavljam da je velik broj ljudi očekivao da bi se rneglo dogoditi nešto dramatično, što je i bio dio razloga njihova dolaska. No zapravo se nije dogodilo ništa.

Služba je završila i ljudi su polako krenuli prema groblju Homeland. Bila je to povorka vozila s uključenim svjetlima, na čijem su čelu bila mrtvačka kola marke Cadillac iz pogrebnoga društva Belmont's. Kišilo je. Lišće je već bilo požutjelo i najljepše kombinacije boja već su bile nestale. Možda je oko polovice okupljenih u crkvi otišlo i na groblje, među njima i Ryan Tavich i Franklin, kao i nekoliko detektiva u civilu. Otac John obratio se okupljenima oko groba, nad čijim je glavama bilo puno kišobrana.

Groblje Homeland lijepo je mjesto, s velikim hrastovima i popriličnim brojem spomenika iz viktorijanskoga razdoblja, uplakanih drijada i andela. Nazočni su se rasporedili u polukrug, a Aaron je u odnosu na oca i polusestru stajao na suprotnoj strani groba. Bio je to malen grob za malenu kutiju, a još manjim

doimao se zbog cvijeća, osobito ruža, prenijetih iz crkve. Na tom grobu ubrzo će biti postavljen veliki nadgrobni kamen koji je naručio i platio Patrick. Netko je rekao kako je taj kamen bio toliko velik da se u njega mogla postaviti i polica na koju bi se odložila kutija s pepelom. Drugi su držali da je postavljanje takvog spomenika, visokog najmanje dva metra, bilo izraz Patrickova prkosa. Treći su držali kako je sve to neukusno, kao da Janice ne bi trebala imati spomenik, kao da joj je pepeo trebalo prosuti negdje u rijeku Loomis.

Nije se dogodilo ništa neuobičajeno. Pogreb je završio i ljudi su se razišli, ostavljajući blatnjav trag u mokroj travi. Potkraj istog tog mjeseca neki od istih tih ljudi ponovno su se okupili na pogrebu Michelle Moore. Tom prilikom ožalošćene su predvodili Franklin i mala Sadie. Bio je to znatno manji pogreb, s neusporedivo manje cvijeća, no s lijesom uobičajene veličine. Na njemu nije bilo nijednog policajca, osim Ryana Tavicha.

napredovanju istrage u vezi s ubojstvom doznavao sam iz neO koliko izvora, među njima i od bratića. Uobičajenome tijeku istrage smetao je prevelik broj tragova - odreda je bila riječ o Janiceinim ljubavnicima - i potpun nedostatak pravih tragova: nitko nije ništa vidio. Identificiran je velik broj Janiceinih ljubavnika. Ispitivali su se njihovi alibiji. Taj postupak pratila je i određena mjera skandala, budući da su neki od njih bili i oženjeni, održavali vezu s nekim drugim ženama ili bili poznati u svojim sredinama, poput suca Marshalla u Pottervilleu. A vjerojatno je bilo i drugih, još neutvrđenih ljubavnika. Postojala je i mogućnost da je Janice ubila neka žena. A, dakako, bilo je moguće i da ubojstvo nije imalo veze s Janiceinim ljubavnim životom. Bilo je teško ne zamisliti se nad lijevom šakom koje nije bilo nigdje. Pretpostavljalo se da negdje još postoji. Po obujmu je zacijelo odgovarala sadržaju one bijele kartonske kutije. Zašto ju je ubojica uopće uzeo? Ubiti Janice u napadu ljubomornoga bijesa još je možda i moglo biti razumljivo; odsjeći joj šaku bio je posve sulud čin.

Od bratića sam nekoliko puta čuo da se policija sprema nekoga uhititi, no to se nijednom nije dogodilo. Neki od muškaraca za koje se znalo da su imali vezu s Janice nisu imali alibi ili im je alibi bio vrlo klimav, no sama ta činjenica nije automatski značila i krivnju. Na ispitivanju je bio i Patrick McNeal, a od policije u Buffalu zatraženo je da utvrdi gdje se u vrijeme ubojstva nalazio Aaron. Pomno je preispitano i kretanje Patrickove kćeri Paule.

Kako su dani prolazili, sve smo jasnije uviđali da će se odgovori pojavljivati polagano. Sve češće moglo se čuti da je ubojica netko izvan grada, netko

nama nepoznat. Ubojica je zasigurno došao iz Utice ili Syracusea, čak i Norwicha. Državna je policija posve preuzela slučaj u svoje ruke, premda je u istrazi još uvijek sudjelovao i jedan djelatnik šerifova ureda. No državna je policija imala mogućnosti koje okružnim snagama nisu bile na raspolaganju. Kada je bila riječ o našim policajcima, raditi je nastavio samo Ryan Tavich, no samo nakon isteka radnog vremena i uglavnom vrlo diskretno. Naposljetku, i on je bio u krugu osumnjičenih.

Utvrđeno je da je Janice ubijena kasno u nedjelju navečer ili rano u ponedjeljak ujutro. Susjedi su potvrdili da je cijelu večer provela vani i da se kući zacijelo vratila pošto su oni već otišli na spavanje. Nije bilo naznaka o tome gdje je bila, premda je oko jedanaest kupila benzin u Cumberland Farmsu, u sjevernome dijelu grada. No nitko se nije javio i rekao da je te večeri bio s Janice. U nedjelju poslije podne uklanjala je lišće s travnjaka pred kućom. Pitanja su glasila: Gdje je provela večer, kada se vratila kući i je li se kući vratila sama? Pošto su dva tjedna protekla bez odgovora, zanimanje je počelo blijedjeti.

U svakom slučaju, ubrzo nakon pokopa, zanimanje za ubojstvo djelomično je zasjenilo ponašanje Janiceina sina, Aarona. Pretpostavljalo se da se on kani vratiti na fakultet, no umjesto da otputuje nakon pogreba, ostao je u gradu. Bila mu je tek dvadeset jedna godina i tih je dana primijećen u nekoliko gradskih barova.

U gostionici Bud's Tavern radila je neka konobarica, Sheila Murphy, crvenokosa žena godinu-dvije starija od Aarona. Sjećam je se sa svojih satova prirodnih znanosti - bila je to dobrodušna, ali u svemu posve prosječna učenica. Sheila je kao konobarica radila u Bud'su još od mature. Otac joj je radio na održavanju gradskih prometnica. Majka je, čini mi se, uglavnom igrala tombolu.

Nitko nije primjećivao da se Aaron viđa sa Sheilom i moguće je da se nisu viđali u uobičajenome smislu riječi, osim u tom lokalnu, sve do jedne večeri, oko dva tjedna nakon pogreba njegove majke. Činilo se da kod njih ranije nije bilo ničega, odnosno da je njihova priča otpočela in medias res.

Zbilo se to ovako. Negdje oko pola tri izjutra desetak gostiju Gillianova motela probudili su bolni i bijesni krikovi. Tako su barem svjedoci izjavili Franklinu. Bili su to ljudi na proputovanju - trgovački putnici, poslovni ljudi - a moguće je da je ondje bio i poneko iz grada, netko od muškaraca i žena na tajnome sastanku, premda takvi parovi obično odlaze u Potterville ili još dalje.

Nekolicina muškaraca istrčala je na hodnik, navlačeći hlače ili popravljajući pidžamu. Upravo u tom trenutku naglo su se otvorila vrata Aaronove sobe i kroz njih je na hodnik izletjela Sheila Murphy. Na sebi je imala samo traperice. Na grudima je imala veliku količinu krvi. O "velikoj količini" govorim stoga što se svjedoci oko te količine nikako nisu slagali, no čak bi i mala količina bila užasna, a ona je, dakako, vrištala. Imala je velike dojke i ubrzo je postalo jasno da joj lijeva krvari. Krv je kapala na sag, dospijevajući nekako i do zidova. Jedan od muškaraca poveo ju je u svoju kupaonicu. Drugi je pozvao policiju. Aaron se pojavio na vratima. Svjedoci su rekli da se smiješio. To nije bio radostan osmijeh, nego više nekako razmetljiv. Bio je gol iznad pojasa, a duga kosa nije mu bila svezana u uobičajeni rep. Nekolicina muškaraca spominjala je ožiljak u obliku slova L na Aaronovu lijevom obrazu, kako je bio crven dok je preostali dio lica bio blijed. Pokazalo se da je Aaron Sheilu ugrizao, zamalo joj zubima otrgnuo komad lijeve dojke. Ugrizao ju je toliko jako da su joj bili potrebni šavovi. Na poziv je u motel stigao moj bratić. Aaron je odbio bilo što reći. Chuck ga je zapravo morao zaštititi od nekolicine muških gostiju hotela, koji su držali da Aarona treba kazniti na licu mjesta.

Sheila je tada već bila prestala vrištati te je stajala na hodniku, pritišćući grudi bijelim, krvlju umrljanim ručnikom, nazivajući Aarona životinjom i perverznom. Dakako, svi su u tom dijelu motela bili na nogama, a njegovi vlasnici, Jimmy i Kate Gillian, bili su užasno uzrujani. Pretpostavljalo se da je Aaron pijan. Chuck ga je potom odveo, s liscama na rukama, u policijsku postaju. Stigla su i kola hitne pomoći da bi Sheilu prebacila u bolnicu, premda je ona tvrdila da joj prijevoz ne treba, da može voziti i sama, no na koncu je ipak otišla s bolničarima. Netko je pokupio odjeću koja joj je još ostala u sobi. Gillianovi su nastojali primiriti goste i nakon nekog vremena, svi su se vratili u sobe.

Činjenica da je tri godine ranije Aaron odgrizao uho Harku Powersu nije promakla nikome. Ljudi su Aarona počeli nazivati vampirom. Postupci su mu bili užasni, no imali su i tu neku komičnu notu, premda ne i za njegove žrtve. Aaron i Sheila te su večeri pili, te su se u Gillianov motel vratili nakon zatvaranja lokala Bud's. Sheila je kasnije izjavila kako ju je Aaron tražio da svuče traperice, a ona je to odbila. Stali su se prepirati, a potom i hrvati. Sheila je bila velika i snažna djevojka, a s godinama rada u gostionici stekla je iskustvo i s najgorim oblicima muškog ponašanja. U svakom slučaju, svojski mu se oduprla. Aaron ju je tada ugrizao, ne popuštajući stisak zubima

sve dok ga Sheila nije koljenom udarila u područje prepona. Aaron je do tada već uspio učiniti svoje.

Aaron je tvrdio da je bio pijan, no taj izgovor nije bio dovoljan. Podignuta je optužba i određen datum suđenja. Patrick je ponovno položio jamčevinu i oslobodio sina iz pritvora. Jamčevina je prihvaćena uz uvjet da se Aaron preseli u očevu kuću. Ryan Tavich razgovarao je sa Sheilom i sa sucem. Činjenica da je Aaronova majka pokopana prije samo dva tjedna sada je poprimila veliku ulogu. Premda je bila bijesna, Sheila je bila dobra srca. Na kraju je Aaron platio troškove liječničke intervencije. Kažnjen je uvjetno, na razdoblje od jedne godine. Prema sudskoj odluci, morao je potražiti i stručnu pomoć. Tu pomoć odlučio je potražiti u Buffalu, tako da se početkom drugog semestra vratio na studij.

Ljude je iznenadilo to što se Aaron izvukao tako lako, a neki, poput Harka Powersa, čak su govorili i o zavjeri koja je radila u Aaronovu korist, za što je, međutim, bilo vrlo malo dokaza. Svi smo uvidjeli da je Aaron imao sreće. I bilo nam je drago kada je otišao iz grada. Činilo se da je to i posljednja stranica jedne neugodne priče.

Kako su prolazili mjeseci, ljudi su prestali razmišljati o Aaronu. Hark Powers zaposlio se kao automehaničar u Fordovu salonu Jacka Morrisa. Kad god bih ga vidio, a to se nije događalo osobito često, prisjetio bih se onoga što mu je učinio Aaron, jer smo, premda je Hark imao dugu kosu, svi znali da nema uho. Usto se uopće nije promijenio. I dalje je bio bučan. I dalje je volio zlostavljati i maltretirati. Ako ga je Aaronov napad nečemu trebao naučiti, u tome posve sigurno nije uspio, premda je sada možda nešto više pazio na to koga će zlostavljati. Neko kratko vrijeme hodao je sa Sheilom Murphy, što se doimalo primjerenim, budući da su i jedno i drugo na sebi nosili tragove Aaronovih zuba. Veza, međutim, nije potrajala. Sheila je rekla da ju je Hark pljusnuo, a ljudi su govorili da je ona jedna od onih žena kojima je sudbina dodijelila ulogu žrtava muškog zlostavljanja. No jednom sam otišao u Bud's samo da bih je pogledao i tada mi se učinila ljubaznom i ugodnom, premda je bila glasna i previše je pušila.

Aarona nitko nije vidio više od godinu dana. Diplomirao je i odslušao semestar postdiplomskoga studija informatike. Pretpostavljalo se da komunicira s ocem i polusestrom, no nama je to ostalo nepoznato. Kako smo zajedno radili, često sam viđao Patricka, ali on je postao još povučeniji i nije imao volje za druženjem. Govorilo se da traži posao u nekom drugom gradu. Sljedeće jeseni odselio se u Uticu. Nekako se dogodilo da se upravo u to vrijeme u grad vratila njegova kći, koja je prihvatila posao osobe zadužene za

profesionalnu orijentaciju pri sveučilišnoj studentskoj službi. Čak i oni koji su držali da je Aurelius najbolji grad na svijetu nisu mogli shvatiti zašto se vratila. Usto se uselila i u očew kuću.

Čini mi se da nitko nije primjetio da se i Aaron vratio u grad, no njegova je sestra to morala znati, kao i neki drugi, premda je Aaron izbjegavao barove i činilo se da puno ne izlazi. Vratio se u prosincu, unajmio stan u stambenoj zgradi od opeke u blizini Gradske vijećnice, te se zaposlio kao analitičar u jednoj newyorškoj tvrtki za obradu podataka, što je značilo da radi kod kuće na računalu. Ta mi je činjenica bila najneobičnija od svega. Aaron je imao posao koji mu je omogućavao da živi bilo gdje, a on je odabrao Aurelius. No nije li se u grad vratila i njegova sestra, kao da su oboje trebali blizinu Janiceina pepela? Premda je, s druge strane, to možda i odviše melodramatična pretpostavka.

U slučaju ubojstva Janice McNeal, policija se nije pomakla ni za korak od onoga što je doznala na dan kada je otkriveno njezino tijelo. U takvim slučajevima neke se stvari često znaju i kada nema konkretnih dokaza koji bi se mogli iznijeti pred preliminarnu porotu i tako omogućiti podizanje optužnice. Policija ima određene sumnje, ponešto čak i pouzdano zna, i o tome se priča. No u ovome slučaju nije bilo ničega. Pretpostavljalo se da je Janice upoznala nekoga tko je bio u prolazu ili da ju je možda posjetio netko iz nekog drugoga grada. Dakako, obavljani su razgovori sa svim ljudima koji su odsjeli u motelima, čak i u motelima udaljenima i do osamdeset kilometara.

Prevladavale su teorije u koje je bilo najlakše povjerovati: ubojica je netko tko je došao izdaleka. Ako bi netko i spomenuo mogućnost da je ubojica netko koga viđamo svakodnevno - nastavnik u nekoj od naših škola ili netko tko radi u nekoj prodavaonici - takva pretpostavka dočekivana je s prijezirom i podsmijehom. Za nas je slučaj bio završen. U vezi s Janiceinom smrću bilo je čak i licemjerja: govorilo se kako je takav njezin svršetak izazvala upravo priroda njezina života, tako neuredan spolni život.

No isto tako dotada smo držali da je završen i slučaj Aarona McNeala, a on se sada ponovno pojavio.

8

sim Aarona, slučajno sam poznavao još jednog člana Ispitivača O desnoga, Barryja Sandersa. Predavao sam mu tri predmeta prirodne znanosti, biologiju i biologiju za napredne. On sada na Aureliusu studira biologiju. Pokušao sam ga navesti na to da se upiše na neko od boljih državnih sveučilišta, no on je ipak odlučio ostati ovdje, kako bi bio blizu majci koja je tvrdila da je bolesna,

premda sam uvjeren da je u vezi s tim svojim stanjem uvelike pretjerivala. Barry je bio jedan od mojih najboljih učenika i posreći li mu se da karijeru nastavi na području biologije, velike zasluge za to imat ću upravo ja. No na putu takvoj karijeri nije se ispriječila njegova inteligencija, nego upravo njegova nepostojana narav. Čak i za pohanjanje naprednih predavanja iz biologije, koja su bila rezervirana samo za nekoliko odabranih učenika, i koja sam držao izvan nastave, u svoje slobodno vrijeme, trebao sam ga dugo nagovarati i uvjeravati.

Čovjek počne razmišljati o putu kojim ljudi prolaze kroz život. Nekima je sve, izgleda, lako. Nimalo ne oklijevaju. Zgodni su i pametni, a život im se otvara onako kako se Crveno more rastvorilo pred Mojsijem, No čak i u ztjihovim životima mogu se pojaviti određene sjene. Primjerice, Franklin je bio jedan od onih čije je napredovanje izvedalo kao očarano, no tko je mogao očekivati Michellei

nu smrt? ~esto sam slušao kako ljudi govore ~a to nije prave~no, no lcal~ve uopće veze pravednost irri~ bilo s č~tne~ I~~nt, Či~i se ~~ ne~i ljudi u svemu uspijevaju doći do kraja bez i najmanje nezgode. Žive sretno i za sobom ostavljaju sretnu djecu.

Drugi se neprestano s nečim bore. Stidljivi su ili neobično izgledaju. Mucaju. Posve su nenadareni za bilo kalcvu sportsku aktivnost. Ni u jednom trenutku ne osjećaju samopouzdanje. Posrću i glupo se smijulje. Govore kada bi trebali šutjeti, a šute kada bi trebali govoriti. Kada začuju smijeh, zaključuju da je upućen njima. Premda su pametni, osjećaju se glupo. Premda su kreativni, osjećaju se dosadnima. Njihov životni put nalikuje kretanju čovjeka koji gazi kroz duboko blato. A za mnoge izgleda da su se takvima rodili. Zbog toga gotovo počinjem vjerovati u reinkarnaciju, u to da životi nekih ljudi uistinu nalikuju odradivanju kazne. A na što bi se ta kazna mogla odnositi ako ne na neki grijeh iz prošloga života?

Barry Sanders bio je albino: bijela kosa, bijela koža, ružičaste zečje oči kojima je stalno žmirkao i treptao iza zatamnenih stakala naočala. Usto ga je mučila i prekomjerna težina; nije bio debeo, nego žrtva prekobrojnih slastica - kolača, biskvita s čokoladom, pudinga - koje mu je spravljala majka, na taj mu se način ispričavajući zbog toga što je drukčiji od ostale djece. Barry je usto bio i nizak. Bio je nizak tijekom cijelog školovanja, a kada je izrastao do pune visine, imao je stotinu šezdeset sedam centimetara. I bio je stidljiv, što je bilo osobito teško prokletstvo za nekoga tko je tako uočljiv.

U osnovnoj školi Barryja su zvali Čovječja Ribica. Premda je bio prosječan učenik, bio je vrlo bistar. Tjeskoba i nesigurnost bili su jedini razlog zbog

kojeg nije ništa poduzimao i zbog kojeg je imao lošije ocjene, budući da Barry nikada nije zaboravljao tko je i kakav je. Izgledalo je da je u svakom trenutku negdje izvan svoga tijela, da promatra samog sebe u učionici ili pokraj školskoga igrališta, i proučava svoj neobičan izgled u odnosu na druge.

Živio je sam s majkom, Mabel Sanders, u ulici Birch. Otac je jednostavno išeznuo kada su Barryju bile dvije godine. Mabel je bila šefica poslovnice osiguravajućeg društva State Farm Insurance. Držala je da je Barry boležljiv - premda držim da to nije točno - i prema njemu se odnosila kao da bi se svakog trena mogao slomiti. Za proljetnih dana, kada su sva ostala djeca svlačila jakne, Barry je i dalje bio umotan do grla. U Noći vještica nije mu bilo dopušteno u maski obilaziti susjedstvo. Nije smio sudjelovati u sportskim aktivnostima.

Barry je bio moj najbolji učenik na predavanjima iz prirodnih znanosti u osmome razredu, premda čitave godine nije rekao ni riječi. Sjedio je po strani, negdje oko polovice učionice i stalno imao pognutu glavu. Bio je toliko stidljiv da sam i ja osjećao stid zbog mogućnosti da bih na njega trebao svratiti pozornost. Povremeno bih s njim razgovarao nakon nastave, no njemu je čak i to padalo teško, osobito kada bih ga zbog nečega hvalio. Dječake koji su ga zvali Čovječjom Ribicom, natjerao sam da s time prestanu. Na biologiji u desetome razredu bio je bolji, no i dalje nije želio govoriti na nastavi. Nekoliko smo puta, međutim, razgovarali nakon sata, a potkraj godine katkada bi i on sam započeo razgovor. Dakako da su se naši razgovori bavili znanstvenim temama. Nisam znao ništa o njegovu životu izvan škole, premda sam znao tko mu je majka i gdje žive. Počeo sam mu posuđivati primjerke časopisa Scientific American kada bih ih pročitao i on je to s vremenom počeo i očekivati i u tome uživati.

U proljeće Barryjeve završne godine u školi uvidio sam da ima homoseksualne sklonosti. Dolazio je na moje satove iz napredne biologije i uspješno napredovao. Sastajali smo se na kraju radnoga dana, a on bi ostajao i duže, barem jednom tjedno. Trebalo je proći nekoliko mjeseci da bismo došli do pitanja Barryjeve homoseksualnosti, no tada je priznao da je imao kratkotrajnu vezu s nekim muškarcem u gradu, premda nije želio reći s kime. Kada sam pokušao doznati više, gotovo se odmah posve povukao. Činilo se da je taj njegov strah usmjeren ne prema meni nego prema tom muškarcu s kojim je imao vezu. Jedina dodatna informacija bilo je to što je Barry tog muškarca nazivao "stručnjakom i profesionalcem", kao da želi reći kako on ne bi pošao bilo s kime. Potom se pokazalo da je to bio izraz kojim je

taj muškarac nazivao samog sebe. Premda sam znao nekolicinu muškaraca koji nisu krili homoseksualnost, činilo mi se da nije riječ ni o jednom od njih. To je za mene postalo još jednom od malih zagonetki Aureliusa. I zbog te teme bilo mi je blago nelagodno. Ne zbog same homoseksualnosti, nego zbog mogućeg Barryjeva zanimanja za mene kao samca. Nikada nismo dosegli točku u kojoj bih mu trebao reći da nisam dostupan, no pretpostavljam da je Barry to nekako naslućivao. Kada se Barry upisao na fakultet, osje

tio sam poprilično olakšanje. Ako ništa drugo, neću se svakodnevno viđati s njim,

Prve je godine živio kod kuće. Odnosi između Barryja i majke, međutim, postajali su sve napetijima. Nije bila riječ o tome da je Barry bio buntovan ili neposlušan, no bio je mrzovoljan i, rekao bih, kivan, kao da je majka nekako skrivila takvo njegovo stanje. Okruživala ga je poput kakva staroga pokrivača, dajući mu tablete i kada ne bi bio bolestan i neprestalno se pribojavajući propuha. Nije mu dopuštala čak ni da kosi travnjak, govoreći kako mu boravak na otvorenom škodi. Za održavanje travnjaka stoga je angažirala nekog dječaka iz susjedstva. Barry mi je nekoliko puta opisivao kako bi sjedio do prozora i promatrao Sammyja McClatchyja kako pred kućom kosi travnjak, tako silno žaleći što on to ne može činiti. Bila je to uistinu tužna i jadra priča.

No na sveučilištu Aurelius Barry je počeo stjecati prijatelje. Nije ih bilo puno, tek dvoje-troje, no oni su mu poslužili kao slika svijeta koju može usporediti s majčinim svijetom. I dalje bi me posjećivao u školi, pod izlikom da posuđuje moje časopise, i tako bi mi pričao o mladićima koji se doimaju posve praznima i dosadnima, osim što se zanimaju za šah, znanstvenu fantastiku ili igre stvorene na temelju srednjovjekovnih predložaka. No na početku drugog semestra prve godine studija, Barry je već ostvario vezu s jednim od njih, studentom glasovira iz Wilkes-Barrea. Veza nije potrajala osobito dugo, a Barry je nakon toga postao samo još bjesniji, ne zbog svoje homoseksualnosti, ni zbog majke, ni zbog svojih pigmenata, nego zbog čitavog tog napornog životnog puta, zbog činjenice da se čovjek rađa, naporno se probija prema naprijed i onda ga protiv njegove volje izvlače, obično uz vrištanje.

No u tome nije bilo ničeg neobičnog. Barry je bio umoran od svoje uloge čudovišta i tražio je ljude i sustave koje bi za to mogao okriviti. Zato se na drugoj godini preselio na sveučilište, premda je to značilo da petnaest sati tjedno mora raditi u fakultetskoj kantini. Sve je to neobično kod stidljivih

osoba: takvi ljudi nikada posve ne nauče govoriti, osjećati se ugodno s riječima u ustima. Barry je svaku riječ izgovarao što je bilo moguće kraće i govor mu je zbog toga izgledao nekako isprekidano. Uglavnom je govorio o studiju, majci i tome kako mu ide, uglavnom o tako općenitim stvarima. Na svršetku prvog semestra druge godine još je tražio nešto što bi ga oslobodilo te užasne stidljivosti i smetenosti. Tada je na Aurelius stigao Houari Chihani, Barryju Chihani tog proljeća nije predavao, premda je znao za njega. Kako i ne bi? No znao je i za čitalačku skupinu, jer je bio prijatelj, ili barem poznanik, s Jasonom Irvingom, budući da su i jedan i drugi bili članovi šahovskoga kluba. A, kao i ostali, i Barry je vjerojatno pretpostavljao da je Jason homoseksualac, premda je Jason, kako se činilo i kako sam već ustvrdio, odbacivao oba spola. Barry u početku nije želio pristupiti ID-u. Mrzio je na sebe svraćati pozornost. No pošto je Franklin objavio svoj razgovor s Chihanijem, Barry je osjetio znatiželju. Potom, kada su skupini pristupili kazalištarci Bob Jenks i Joany Rustoff, Jason je počeo sve odlučnije nagovarati Barryja na taj korak.

Ne znam bi li Jason uspio nagovoriti Barryja da se skupini upravo tada nije pridružio i Aaron McNeaI. Barry je bio tri godine mIadi i nije poznavao Aarona. No dobro je znao njegovu priču koja je s vremenom poprimila pretjerane razmjere. To što je Aaron odgrizao uho Harku Powersu svakako je bilo dramatično, no u vrijeme kada je ta priča doprla do Barryja, već se bila uzdignula na visoku opernu razinu. Čak se i Aaronov napad na Sheilu Murphy pretvorio u priču kojom je Aaron stjecaog ugled, premda uglavnom među nesretnim mladićima kojima je Sheila bila izvan domašaja.

Barry je Ispitivačima desnoga pristupio krajem ožujka. Ponosio se tom svojom odlukom. Počeo je raditi na nečemu važnom, premda nikada nije bio u stanju artikulirati točnu narav te važne stvari. No, pričao mi je o tome. Svaka dva tjedna navratio bi do škole, a jednom ili dvaput posjetio me kod kuće, premda često pokušavam izbjeći takve posjete učenika ili bivših učenika. Naposljetku, ljudi ogovaraju.

Isprva se ID okupljao ponedjeljkom uvečer, u jednoj prostoriji za seminare u Webster Hallu. Chihani je govorio o usponu srednje klase nakon Francuske revolucije, o prirodi imperijalizma i eksploataciji radnika. Skupina je čitala i raspravljala o Marxu, ali i o Veblenu~ i romanima poput Plodova gnjevab, jer Chihanijev cilj nije bio samo poučiti svoje štíćenike, nego u njima pobuditi i ogorčenost. Pritom je, dakako, nadzirao raspravu svojim odmjerenim, monotonim glasom

SThorstein Vehlen (1857.-1929.?, američki ekonomist i sociolog.

6 John Steinbeck: The Grapes of Wrath,

glasom razuma, kako bi on to rekao. Ta mladež nije imala pojma o povijesti, tako da su ih uzrujavale čak i priče o vladinu miješanju u prilike u Južnoj Americi. U srednjoj školi, američka je povijest bila jedna vesela priča; Chihani im je sada ispričao njezinu tužnu stranu.

Da je rad ID-a ostao ograničen samo na te susrete ponedjelj' kom, sve to bila bi ostala poprilično nedužna rabota. No Chihani je

skupinu ubrzo počeo petkom pozivati kući. Bili su to društveni susreti, premda za Chihanija ništa nikada nije imalo posve društvenu , narav.

Primjerice, ako bi puštao glazbu, bio bi to, recimo, Paul Ro

beson i studentima bi tada pričao priču o tom frustriranom čovjeku. Ili bi

katkada gledali neki video-film, poput filma Predodrec~en za slavu,

ekranizaciju priče o Woodyju Guthrieju⁷. Chihani je uvijek poučavao, čak i kada se činilo da organizira društveni događaj. A ve

' lik dio onoga što je govorio bio je točan. Nije bilo potrebe za izmišljanjem priča o opačinama kapitalizma. Na raspolaganju je imao mnoštvo istinitih priča.

Kako su se i drugi studenti počeli pridruživati ID-u, sastanci su počeli više

nalikovati raspravama nego predavanjima. Članovi su raspravljali o

pročitanoj, o Marxu i tome što sve nedostaje Aureliusu. Bili smo zajednica

koja je ID-u služila kao uzorak za proučavanje. Bili smo primjer, ilustracija

svega onoga što može poći pogrešnim tokom. Članovi s najdužim stažem -

Jesse i Shannon Levine, Leon Stahl, Jason Irving i Harriet Malcomb - postali

su svojevrsnim dočasnicima. Na određeni su način svojatali Chihanija i

prepirali se s

, novim članovima. Poteškoća je bila u tome što je Aaron bio stariji od njih i

što je od njih više pročitao. On je postao predvodnikom novih članova.

Premda se nije prepirao s Chihanijem, oko interpretacija se prepirao s Harriet

i debelim Leonom Stahlom. I stari i novi članovi nadmetali su se ne bi li stekli

Chihanijevu naklonost. Chihani je to

' uočavao i poticao. Naposljetku, priželjkivao je obraćenike, a ne prijatelje.

Vidali bismo ih i u drugim prilikama. Kad god bi sniježilo, dvoje-troje članova

ID-a lopatama bi raščišćavalo prilaze Chihanijevoj kući. Kada bi se vrijeme

poboljšalo, svi bi petkom uvečer sjedili u vrtu iza Chihanijeve kuće i

raspravljali uz bezbrojne vrčeve ledenoga čaja. Susjedi to nisu mogli ne

primjećivati, a čak i najtolerantniji me

~ Woodrow Wilson Guthrie (1912.-1967.), američki pjevač folk glazbe.

đu njima bili su sumnjičavi. Katkada bi se: čuli povišeni glasovi, a katkada smijeh.

Već u travnju petero novih članova počelo se svakog četvrtka nalaziti u Aaronovu stanu u središtu grada. Ne bih rekao da su sebe smatrali oporbom, no Aaron bi na tim sastancima prelazio ono o čemu će raspravljati idućeg tjedna, poučavajući ih poput kakva trenera, kako bi se mogli ravnopravno nositi s Leonom i Harriet. Barry je s uzbuđenjem čekao te sastanke i ubrzo se blago zaljubio u Aarona, kojem je počeo obavljati sitne poslove i pratiti ga uokolo. Barry Aarona nije zanimao u spolnom smislu, no takva mu je pažnja laskala. Odnosno, čak i ako nije bio polaskan, Aaron je volio koristiti svoju moć, ono malo utjecaja koliko je imao. Liživao je u dodjeljivanju sitnih zadaća Barryju. Počeo ga je čak nazivati i Covječjom Ribicom, premda, rekao bih, nekako od milja. Ako već ništa drugo, Aaron barem nikome drugome nije dopuštao ga da tako zove.

Na sastancima ponedjeljkom najviše su se sučeljavali Aaron i Harriet. Premda je i Leon Stahl bio načitan, on je, onako debeo, izgledao poprilično komično. Sjedio bi na podu, a za podizanje mu je bila potrebna pomoć. Jesse i Shannon tada bi ga povukli na noge, dok bi se ostali smijali. I Chihani je u takvoj debljini vidio svojevrсну izopačenost. Takva debljina ukazivala je na nedostatak discipliniranosti i premda ga nije zadirkivao, Chihani je s Leonom razgovarao o mršavljenju. Držim da je Leon smanjio potrošnju Coca-Cole ili se barem privremeno prebacio na isti napitak bez šećera. Leon je bio najinteligentniji među studentima, no zbog te svoje prekomjerne težine i raznih s njom povezanih komičnih elemenata, poput strasti prema Harriet Malcomb, nije mogao postati intelektualnim vodom. Tako su preostali samo Harriet i Aaron.

Prema Barryjevu pričanju, njih su se dvoje međusobno prezirali, no cijela stvar nije bila tako jednostavna, a možda ni točna. Na svoj način, Harriet je bila poprilično pokvarena i zla. Ta njezina ljepota, sjajna crna kosa, blijeda put, uski struk i velike grudi - sve to bilo je njezino oružje. Na predavanjima je nosila kratke suknje i pulovere, izvan fakulteta traperice i majice s kratkim rukavima, sve to vrlo usko. Činilo se da njezin izgled Aarona uopće ne dira. Na sastancima joj se obraćao uljudno, ali i svisoka, te uvijek kratko, kao da želi što prije obratiti pozornost na nekoga drugog. Ona se njemu obraćala sarkastičnim tonom, a on ju je slušao ne pokazujući nikakve emocije, osim možda jedva primjetnog osmijeha.

Nekako sredinom svibnja, Aaron je Barryju spomenuo kako se sprema "srediti" Harriet Malcomb. Barry je pretpostavio kako će je pred svima

ismijati, no prevario se. Objedovali su kod Junior'sa, Aaron je jeo hamburger. Barry je, s obzirom na to da je zaključio kako će biti vegetarijanac, naručio salatu. Sjedili su za šankom. Aaron je već polako ostajao bez kose, zbog čega mu se 'blago isticao dio kose na sredini tjemena i zbog čega je izgledao poprilično otmjeno. Kosa mu je i dalje bila svezana u rep na zatiljku. Barry ga je upitao što točno podrazumijeva pod tim kada kaže da će "srediti" Harriet Malcomb.

"Želim da mi postane robinjom." Aaron uzdigne obrvu, kao da želi reći da Barry zasigurno zna što pritom misli.

"Kako ćeš to postići?"

"Postat će mojom kurvom."

Barry nikako nije volio razgovarati o seksu i takve je razgovore počeo smatrati posve pogrešnima. Dakako da je znao da je Harriet prelijepa, no ponosio se time što je imun na njezine čari. Sada je počeo mucati.

"Ššš... što namjeravaš učiniti?"

"Želio bih da joj uručiš pismo." I Aaron tada iz svoje platnene torbe za knjige izvadi pismo.

Tek tada Barry je uvidio kako je sve, i dan i objed i vrijeme, odabrano samo radi upućivanja tog pisma. Naposljetku, pismo je već bilo napisano. Bio je četvrtak, a Harriet četvrtkom nije imala predavanja. Štoviše, svima je jasno dala do znanja da je četvrtke rezervirala samo za čitanje za ID.

"Što piše u tom pismu?"

Aaron mu ga je predao, a potom ga gotovo s nekakvom naklonošću sa stražnje strane uhvatio za vrat. Barry nije bio siguran je li ga Aaron tako htio pogladiti ili ga podignuti poput kakva mačića.

"Pozivam je na razgovor. Podilazim njezinu intelektu."

9

Barry je predao pismo. Bilo je dva poslije podne. Bio je četvrtak i bio je svibanj, vjetrovit proljetni dan tijekom kojeg je nebo čas bilo posve čisto, a čas zastrto mračnim oblacima. Vjetar je podizao prašinu s pijeska kojim su zimi posipavane ulice. Neki umirovljenici grabljama su uklanjali uvelo lišće ispod rododendrona. Barry je vozio nekadašnji majčin hrđavi Ford Fairlane, automobil napuklog ovjesa i neispravnih amortizera koji se ljuljao poput broda nasred pučine. Na retrovizoru je bio obješen osvježivač zraka u obliku borova stabla.

Harriet Malcomb živjela je u stanu u potkrovlju jedne kuće u ulici Adams, dvije ulice od sveučilišta. Barry se parkirao pred kućom i stubama se uputio do potkrovlja. Unatoč ubojstvu Janice McNeal, kuće u našem gradu nikada

nisu zaključane, premda je Harriet na vratima svoga stana imala bravu. Kad ga je ugledala, nije pokazala da joj je drago zbog takva posjeta, doimala se razdraženo i prijezirno, no uvjeren sam da je djelomičan uzrok takvom dojmu bila i njegova tjeskoba. Harriet je na sebi imala kratke hlače i sportsku majicu sa znakom Colgatea. Barry joj je uručio pismo i ona je odmah počela zatvarati vrata. "Meni pred nosom", rekao je Barry.

Barry je tada položio ruku na vrata. "Rečeno mi je da pričekam odgovor." "U tom slučaju čekaj", rekla je ona i zatvorila vrata.

Barry je ostao stajati na hodniku. Bilo mu je žao što nije ponio ništa za čitanje, ne zbog čitanja, nego da bi izgledao zauzeto kada se Harriet ponovno pojavi, kako bi joj pokazao da samo ne čeka, nego da pritom i čita, da je, štoviše, i zaboravio na čekanje. Prozor u hodniku gledao je na sveučilišni kompleks i on je sada vidio bijelu kupolu i zvono na vrhu upravne zgrade. Negdje dolje zalajao je nekakav pas. U daljini je čuo neki motocikl, zavijanje motora i hitru izmjenu brzina.

Deset minuta kasnije Harriet je otvorila vrata. Na sebi je i dalje imala one kratke hlače, no umjesto trenirke, gore je sada imala bijelu bluzu. Barryju se ta bijela bluza nije dopala, jer je u njoj izgledala čedno, a u takw čednost nije mogao imati povjerenja. Crna kosa bila joj je skupljena na zatiljku, u nezategnutoj pletenici učvršćenoj debelom crvenom gumicom. Nosila je i ogrlicu od plavih perlica.

"Spremna sam", reče mu.

Kako Barry nije znao što stoji u pismu, nije točno znao što mu time želi reći, no mrzio je ostavljati dojam o zbunjenosti. "Auto mi je pred kućom", reče joj. Spustili su se niza stube. Barry joj nije pridržao ni jedna ni druga vrata, ni ulazna ni vrata na automobilu. Cijelim putem do stambene zgrade u blizini Gradske vijećnice nastojao je smisliti nešto što bi mogao reći. Harriet je nepomično gledala pred sebe, a Barry je pomislio kako time vjerojatno oponaša Houarija Chihanija. Kompleks zgrada u kojima je živio Aaron zvao se Belvedere

Apartments. U njegovoj su se zgradi nalazila četiri stana, s hodnikom u sredini koji se protezao do stropa prvoga kata, a s kojeg je visio bogato ukrašen luster jeftina izgleda. Aaronov stan nalazio se na prvome katu. Harriet je za Barryjem pošla na kat i Barry je potom zakucao, dvaput, pa potom jednom, što je bio njegov osobni znak, premda ga Aaron nije tražio. Kada je otvorio vrata Aaron uopće nije izgledao iznenadeno zbog toga što je ugledao Harriet. "Uđite", reče im. Stan je imao veliku dnevnu sobu koja je gledala na ulicu State, spavaću sobu, te malenu kuhinju. Aaronov radni

prostor i računalo nalazili su se u spavaćoj sobi. Na zidovima dnevne sobe nalazili su se posteriji s likovima Zapate i Pancha Ville, postavljeni iznad riječi "Huelga!" U toj je prostoriji bio i ormar pretrpan knjigama, glazbena linija, nekoliko naslonjača, modernistički svijetli kauč, dugačak i nizak. Na podu se nalazio i sag s resama.

Aaron se obrati Barryju i reče: "Pođi, molim te, u spavaću sobu i pričekaj malo."

Barryju je bilo jasno da počinje svojevrсна igra za odrasle. "Svakako", reče. Potom je otišao u sobu i za sobom zatvorio vrata. Vrata nisu imala otvor za ključ, tako da je ostao razočaran. Iznad

običnoga kreveta nalazio se Vermeerov portret žene sa žutom maramom. Život u njezinim očima, ta žudnja za življenjem, u opreci s asketskim izgledom sobe. Bijeli zidovi, bijeli pod, radni stol načinjen od bijelih vrata, Compacovo računalo, telefon i telefaks, pišać tvrtke Hewlett Packard. Jedini ukras na stolu bila je uokvirena fotografija mlade žene sa zakošenim očima i velikim ustima, lice koje je Barryja ponešto podsjetilo na žabu. Uzeo ju je u ruku i nakon nekoliko trenutaka uvidio da je na fotografiji Janice McNeal, Aaronova majka. Možda bi to zaključio i ranije da ta žena na snimci nije bila toliko mlada, ne puno starija od samog Aarona.

Barry sada priđe vratima. Čuo je Aarona kako govori, no nije razabirao riječi. Ton je bio ustrajan. Barry zaključio da razgovaraju o Chihanijevim raspravama, a onda je začuo Harriet kako glasno kaže "Ne!" Potom se začuo Aaronov smijeh. Netko je srušio neki stolac. Barry je stajao držeći ruku na ručici na vratima. Prisjetio se da je Harriet svojevoljno pošla s njim i počeo se pitati što bi to moglo značiti.

Barry je iz trenutka u trenutak postajao sve nesretniji. Prišao je telefonu i poželio nekoga nazvati, no nije znao koga. Osjećao je tjeskobnu nelagodu i nije znao što se događa. Aaron je sada govorio glasnije i još je ustrajnije nešto zahtijevao. Barry ponovno priđe vratima i tada začuje pljusku, potom još jednu, a onda i Harrietin krik. Barry ponovno položi ruku na ručicu. Nekoliko trenutaka kasnije čuo je Aarona kako izgovara riječ "šupak", gotovo s ljubavlju.

Barry žurno priđe prozoru. Bilo mu je devetnaest godina i plašilo ga je puno toga, osobito ono što nije razumio, a toga je bilo puno. Stao je žmirkati, okrenut prema suncu. Vidio je crveni Citroen Houarija Chihanija kako skreće u ulicu Monroe. Prepoznao je mnoge među onima koje je vidio na ulici, premda im nije znao imena.

Nakon nekog vremena začuo je Aarona kako ga doziva. "Čovječja Ribice! Čovječja Ribice!"

Barry ponovno žurno priđe vratima. "Čovječja Ribice, dođi ovamo!"

Barry otvori vrata. Harriet je ležala na sagu. Na sebi više nije imala kratke hlače, a koža na bedrima bila joj je jako bijela. Aaron je ležao na njoj, s hlačama od kepera spuštenim do gležnjeva. Harriet je zurila u strop, a onda je, polako, pogledala Barryja. Pomislio je kako joj nešto nije u redu s očima. Pogledala je Barryja i vrlo tiho rekla: "Čovječja Ribice". Aaron se rukama oslanjao o pod do Harrietinih ramena. Nije se smiješio; prije je izgledalo da prodorno promatra Barryja, koji je istoga trena poskočio unatrag i zatvorio vrata spavaće sobe. Okrenuvši im se leđima, Barry je dlanovima čvrsto pokrio uši i spustio se tako da je sada sjedio na podu spavaće sobe. Ondje je i ostao. Pogledao je čvorove na tenisicama. Spustio je ruke i začuo povik. Odmah je brzo ponovno pokrio uši. Osjećao se usamljeno. Promatrao je sjene kako se pomiču podom i prelaze na Aaronov krevet. Pogledao je prema prozoru i zamišljao kako iskače, no znao je da bi time naškodilo samo sebi. Ubrzo je, međutim, osjetio potrebu za nužnikom, a on se nalazio u drugoj prostoriji. I dalje je dlanovima pokrивao uši. Sjene su ubrzo posve pokrile Aaronov krevet za jednu osobu.

U tom trenutku netko je naglo odgurnuo vrata i njima mu pritisnuo ramena, a onda po njima tri puta udario šakom. Barry brzo ustane. Na vratima je stajao Aaron. Harriet se nalazila nekoliko koraka iza njega. Oboje su bili odjeveni.

"Idemo na pizzu", reče Aaron. "Ideš s nama?"

Barry se već spremao reći da nije gladan, no na koncu nije rekao ništa. Samo je kimnuo. No svejedno je morao otići na zahod. Ušao je u kupaonicu i zaključao vrata. Dok je prao ruke, na podu je ugledao nekakav papir. Bila je to poruka koju je dostavio Harriet. Barry je spremi u džep.

Pošto se te večeri vratio kući, Barry je izvadio poruku i pročitao je. "Možemo toliko toga pružiti jedno drugome. Trebam tvoju pomoć. Podi s Čovječjom Ribicom." Nije mu bilo jasno zbog čega je to pismo uvjerilo Harriet u to da treba doći Aaronu, kao ni to što je Aaron podrazumijevao pod "pomoći". Osjećao se prevarenim zbog toga što ga je Aaron u poruci nazvao Čovječjom Ribicom.

Barry sljedećeg tjedna nije došao na sastanak ID-a, lcao ni na raspravu u Aaronov stan u četvrtak. Na sastanak nije otišao ni sljedećeg ponedjeljka, posljednjeg ponedjeljka u svibnju. U utorak ga je nazvao Aaron.

"Dođi k meni u četvrtak navečer", rekao mu je. Potom je spustio slušalicu.

Barry je i dalje seksualno maštao o Aaronu. Zamišljao je sebe na podu, umjesto Harriet, dok Aaron leži na njemu i snažno ulazi u njega. Barry je isprva nastojao potiskivati te fantazije, a onda im se prepustio i uz njih masturbirao. Kada je bila riječ o Harriet, nju je mrzio. I zamišljao je, poprilično priglupo, kako bi Aaron, da nema nje, njemu pridavao više pozornosti, točnije - seksualne pozornosti. U beskraj je iznova čitao onu Aaronovu poruku: "Možemo toliko toga pružiti jedno drugome".

Kada je u četvrtak došao u Aaronov stan, Barry je ondje zatekao sve članove ID-a. Aaron je sjedio na kauču, a Harriet je sjedila s njim. Premda su se dodirivali, nisu se mazili i nisu jedno prema drugome iskazivali nježnost. Od tog dana Aaron je bio neslužbeni vođa Ispitivača desnoga. Chihani je, pak, bio njihov mentor. Nije upravljao ID-om; umjesto toga, članovi su od njega tražili smjernice. A upravo ih je Aaron dovodio Chihaniju, ili se barem stjecao takav dojam. Za rasprava u Aaronovu stanu, četvrtkom uvečer, prelazili su zadanu lektiru i Aaron se brinuo za to da svi sve shvate. Petkom uvečer mnogi među njima odlazili su Chihaniju na razgovore i kavu, no Aaron se ondje nije često pojavljivao. Prema Chihaniju se odnosio prijateljski, ali i hladno. Nije se ulagivao poput nekih članova, osobito Jasona Irvinga, koji je Chihanija pratio poput kakva psa. Aaron se držao rezervirano, i premda je intelektualno uvijek popuštao Chihaniju. A kada bi Chihani zatražio kakvu uslugu, kada mu je nešto trebalo pribaviti ili popraviti, Aaron je to obavljao vrlo djelotvorno. No nikada se nije , zadržavao u Chihanijevoj kući. ', Aaron i Harriet često su bili zajedno. Ona bi prenoćila kod Aa- ~ rona i bilo je teško ne zamišljati ih na Aaronovu uskom krevetu. " ~ Barryja je to užasno mučilo. U javnosti su se Aaron i Harriet rijetko ', otvoreno pokazivali kao par. Katkada su se držali za ruke, no i u tak- ', vim situacijama osjećala se određena hladnoća, kao da im je nešto slučajno ispreplelo prste: kakav vjetar ili igra slučaja. No nasamo su ', bili strastveni, čak i glasni, jer je jedan od srednjoškolskih nastavnika, Martin Tyson, imao stan u Aaronovoj zgradi i katkada je spominjao kako je čuo razbijanje stakla i rušenje namještaja. Jednom je

zakucao na Aaronova vrata da bi utvrdio je li sve u redu.

Ljudi su se prisjećali Sheile Murphy i stoga su pomno promatrali Harriet, tražeći kakvu modricu ili nešto što bi im pokazalo da je nesretna. No koža joj je bila i čista i blijeda kao i uvijek dotada. Ako je Aaron i ostavljao tragove, svakako ih je ostavljao tako da se ne vide. Vjerojatno i nije bilo nikakvih tragova. No s obzirom na Aaronovu prošlost, ljudi su se gotovo nadali da će nešto ugledati, primijetiti nekakve vanjske znakove o tome da se ta neobična

priča nastavlja, kao što su i pretpostavljali da će se nastaviti. Sheila Murphy i dalje je radila u Bud'su i bila je vrlo sumnjičava. "Pričekajte još samo malo", ponavljala je bez prestanka.

10

Moguće je da samo u malim gradovima dolazi do tog jedinstvenog i stalnog isprepletanja pojedinih životnih priča. Netko je neko vrijeme dio vašeg svakodnevnog postojanja, potom se udalji od vas, a onda se ponovno vraća. Na ulici i u prodavaonicama vidate iste ljude. U prolazu razgovarate i doznajete novosti o susjedima. Čak i ja, koji vodim povučeni život, subotom poslije podne ne mogu otići u nabavku u Wegmans a da ne popričam s četvero-petero ljudi. Tako doznajem da je gospoda Dunratty imala gripu, da je kći Toma Hendersona, Midge, upravo pred diplomom na sveučilištu Cortland State, ili da je stara gospođa Howster svojim Dodge Caravanom udarila jelena. Radosno iščekujem takve razgovore. I svoj primjerak Independenta i Syracuse Post Standarda namjerno kupujem u ljekarni Malloy's, umjesto da se na njih pretplatim, upravo zbog tih usputnih razgovora.

Život mi je tako, posredno, poprilično pun i širok. I zbog toga, dakako, imam osjećaj da u svemu sudjelujem više nego što to odgovara stvarnom stanju. Brinem se zbog gospođe Howster i radujem se s Tomom Hendersonom, premda bi netko mogao ustvrditi da mi takvi kontakti omo~učuju da steknem osjećaj o suživotu, ali i da istodobno slavodobitno uživam u svojoj odvojenosti.

Još kojih godinu dana nakon smrti supruge, Franklin Moore živio je vrlo povučeno, Brinuo se za Sadie, Održavao je prijateljstvo s RYanom Tavichem. Ula~ao ~e velik trud u novine. No bio je tek na pola puta između tridesete i četrdesete. Bilo je logično očekivati da će se kod njega pojaviti zanimanje za druge žene. A s obzirom na veličinu našega grada i malobrojne slobodne žene, vjerojatno se i nije moglo izbjeći njegovo zanimanje za Aaronovu polusestru, Paulu.

Paula je imala trideset godina i bila je neudana. Ljudi su za nju govorili da je četiri godine živjela s nekim muškarcem u Binghamtonu koji je, međutim, pio, tako da je sve završilo vrlo ružno. Stoviše, pričalo se da je zbog njega od suda morala tražiti nalog o zabrani približavanja, a tvrdilo se da to i jest jedan od razloga njezina povratka u Aurelius. Drugi je razlog možda bilo i to što joj se na raspolaganju našla očeva kuća, tako posve prazna.

Pretpostavljam da je Patrick imao namjeru prodati je jer je odlučio kao nastavnik raditi u Utici i jer je bilo jasno da je naš grad zauvijek izbacio iz

svojih planova. No kada se Paula vratila u Aurelius, Patrick je kćeri iznajmio kuću za malen iznos. To je bilo tako tipično za Patricka. Nije joj mogao dopustiti da u kući živi besplatno. Morao je postaviti nekakvo ograničenje koje će održavati određenu udaljenost između njega i njegova vlastita djeteta, premda ni od koga nisam čuo da se Paula zbog takva stanja tužila. No Patrick je u svakoj situaciji bio mirniji uz papire i odvjetnike, zbog čega ga je pokojna supruga često zadirkivala, govoreći mu kako odvjetnike troši onako kako drugi muškarci troše kondome. Henry Swazey, Patrickov odvjetnik, inače je bio jedan od Janiceinih ljubavnika.

Kada sam doznao za njezin povratak u grad, Paula je već nekoliko tjedana živjela u Aureliusu. Držala se povučeno i rijetko izlazila. Premda se čovjek mogao upitati kamo se u Aureliusu uopće moglo izlaziti, osim na kuglanje, tombolu, misu ili sastanak kakvoga bratstva. Nekoliko puta došla je na kulturne priredbe na sveučilištu poslušati kakvo predavanje ili koncert komornoga sastava. Uvjeran sam da većina ljudi nije imala pojma o tome da se Paula vratila, premda su je, da su na to više obraćali pozornost, mogli vidjeti kako uvečer šeće s psom, Fletcherom, visokim žućkastosmede-crnim mješancem između labradora i ovčara.

Položaj urednika Independenta Franklinu je omogućavao pristup svim informacijama. Stoga je njegov posjet uredu studentske službe bio neizbježan, jednako kao i susret s Paulom.

Valovitu crnu kosu u međuvremenu je bila podšišala tako da joj više nije sezala ispod brade, a postala je i izraziti~e koYrča~om~ Patrickova prva supruga, Rachel ili Roberta, bila je Zidovka i ta mješa vina židovske i škotske krvi Pauli je podarila neku egzotičnu privlačnost. Oči su joj, primjerice, bile svijetloplave. S druge strane, odijevala se i držala ponešto konzervativno, što je uobičajenije za stanovnike malih sredina. A naočale su joj pridavale ozbiljnost koja je, činilo se, bila u skladu s njezinom ulogom na sveučilištu.

Paula i Franklin bili su zgodan par. Franklin u svojim hlačama od kepera i sakoima od tvida, Paula u svojim suknjama sa škotskim uzorkom i bijelim bluzama. Ljudi su im željeli sreću. Zbog toga što su iza sebe imali tragične priče - Franklinova prva supruga umrla od raka, Paulina pomajka ubijena - vjerojatno su ostali pošteđeni onog zlobnog elementa koji se pronalazi u svim ogovaranjima. A Franklin i Paula tu vezu nisu oglašavali na sva zvona. Bili su odveć diskretni da bi u javnosti od toga stvarali veliku predstavu. No, ljudi bi ih viđali zajedno u kinu ili u kakvom restoranu, a Franklinov bijeli karavan katkada bi kasno u noći bio parkiran pred kućom Patricka McNeala.

I Ryan Tavich možda je mogao izlaziti s Paulom da nije bilo njegove veze s njezinom pomajkom. Ryan je pretjerano pazio na moralnost takvih veza. No kako su Ryan i Franklin bili prijatelji, njih dvojica i Paula često su zajedno pili u Bud's Tavernu ili išli na skijaško trčanje u šumski rezervat na rubu Lincoln Parka. I Ryan je redovito izlazio s pripadnicama ljepšega spola, no on se nikada ne bi stalno vezao za neku od tih žena. Ljudi su govorili kako još nije prebolio Janice. Katkada bi izišao s Patty McClosky, tajnicom šefa policije Schmidta, a katkada s Ronnie Glivens, medicinskom sestrom na bolničkom odjelu kirurgije.

Paula se nije sviđala samo Sadie, premda ni to možda nije bilo posve točno. Paula bi joj bila draga da nije održavala vezu s njezinim ocem.

Trinaestogodišnjaci imaju složen, ali u pojedinim elementima i rudimentaran um. Poslije majčine smrti, Sadie se silno zblížila s Franklinom. Posvuda bi išli zajedno. Početak Franklinove veze s Paulom značio je da više neće moći toliko vremena provoditi s kćeri. Franklin i Paula često bi vodili Sadie u kino ili na šetnje državnim parkom prirode, no premda nije bila nepristojna, Sadie je bila šutljiva i nesretna.

Franklin bi mi za svojih posjeta katkada pričao o tome. "IV~isli da sam nekako iznevjerio uspomenu na njezinu majku", govorio bi.

"Samo je ljubomorna jer manje vremena provodiš s njom, a više s Paulom", odvrćao bih.

A Sadie je osjećala da je Franklin iznevjerio nju, a ne uspomenu na njezinu majku. Imala je osjećaj da ju je on zamijenio nekim drugim, što je bilo apsurdno, no, s druge strane, bilo joj je tek trinaest godina. A Sadie je čula i priče, užasno pretjerane, o Janice i tome kako je ubijena, te je zamišljala kako ista ta pokvarenost - što se odnosilo na promiskuitet - zasigurno postoji i u Pauli, premda te dvije žene nisu bile ni u kakvom srodstvu. Najironičnije je bilo to što je Paula u vrijeme kada je njezin otac, Patrick, počeo hodati s Janice, prije dvadeset pet godina, osjećala jednaku ljubomoru prema Janice, premda je u tom slučaju Patrick možda i trebao poslušati upozorenje.

Sadie je počela kažnjavati oca, premda ona na to nije tako gledala. U školi je počela postizati sve lošije rezultate i odlazila bi od kuće ne govoreći Franklinu kamo ide. On se zbog toga jako uzrujavao. Sadie je oduvijek bila odgovorna i kako je s njom ostao sam, Franklin se oslanjao na tu njezinu odgovornost kada bi katkada ostajala sama. Franklin je imao spremačicu, Megan Kelly, istu onu ženu koja je pronašla tijelo Janice McNeal. Ponedjeljkom, utorkom i srijedom uvečer gospođa Kelly pripremala bi večeru za Franklina, točnije za

Sadie, jer je Franklin tih dana zbog posla morao duže ostajati u Independentu.

Kada bi tako otišla od kuće ne govoreći kamo ide, Sadie bi često došla do mene i Franklin bi za to, dakako, znao, jer bih mu ja rekao, premda nikada nisam rekao Sadie da je tako odajem. Još od njezine jedanaeste godine uveseljavam Sadie pokazujući joj uzorke u formaldehidu. Nazivam ih ukiseljenim gubama. Tako u staklenkama imam nekoliko žaba, jednog štakora, čegrtušu, ljudski fetus zatvorenih očiju koji sam naslijedio od svog prethodnika na mjestu nastavnika biologije, deset kravljih očnih jabučica, te svinjski fetus. Skupio sam ih tijekom godina da bih ih mogao koristiti u nastavi. Zbog formaldehida, svi su uzorci poprimili identičnu tamnu boju, a štakorova dlaka gotovo je posve poispadala. Kravlje oči pokazuju zamućenu inteligenciju, a svinjski fetus izgleda tužno. Sadie je svaki put opčinjao ljudski fetus. Pitala se tko su mu mogli biti roditelji, kako bi izgledao da se razvio do kraja i rodio. Zbog toga bi se počela duboko zamišljati nad mnogim stvarima. No kad ne bi dolazila k meni, Sadie bi sama odlazila na duge šetnje ili vožnje biciklom, a to je Franklinu znalo donijeti velike brige, osobito ako bi je želio tješkavati ili jednostavno znati gdje je.

Sadie je imala nekoliko prijatelja svoje dobi, a među njima je bila i sirota Sharon Malloy, tako da je Sadie često bila kod nje. No njezini roditelji nisu bili toliko brižni, te nisu redovito obavještavali Franklina o posjetima njegove kćeri.

S vremena na vrijeme Paula bi pokušala sama nekamo izvesti Sadie, no u takvim slučajevima Sadie bi ili odbila ponudu ili bi, ako bi već nekamo i pošla s Paulom, samo šutjela. To je trajalo već kakvih šest mjeseci i ja sam se počeo diviti Paulinoj upornosti. No Sadie se nikako nije svidalo Paulino društvo, ili je možda bila riječ tek o tvrdoglavosti. Zbog toga je Franklin počeo provoditi više vremena s Paulom, bez Sadie, što je samo dodatno pogoršalo stanje.

Franklin se nadao da će problem nekako nestati sam od sebe. Naposljetku, Paula je bila dobra, pričala je duhovite priče i Sadie kupovala lijepe stvari - Franklin nije mogao ni zamisliti da je Sadie s vremenom neće zavoljeti. No zbog tih Paulinih odlika u Sadie se počela buditi sumnja.

"Zašto mi donosi darove?" pitala je Sadie. "U nedjelju mi je donijela pullover, plavi s okruglim izrezom."

"Željela bi da je zavoliš", reko. "Ne želim je voljeti."

"Što si učinila s pulloverom?"

"Dala sam ga Sharon. Ne čini li se i tebi da se Paula previše smiješi?"

U odraslih osoba takvo bi ponašanje bilo neurotično, no kod tako mladih osoba i neurotičnost i normalno ponašanje mogu postojati zajedno, jedno uz drugo. Pomagao sam Sadie s domaćim zadaćama i ocjene su joj se počele popravljati, no i dalje bi neočekivano nestajala i potkraj proljeća Franklin je počeo govoriti o tome kako će je odvesti u savjetovalište u Hamilton. To je zacijelo bila Paulina zamisao, budući da se ona bavila pružanjem stručne psihološke pomoći. Dakako, Ryan Tavich upozorio je i ostale policajce na to da Sadie često luta, tako da ju je nekoliko puta kući dovezao netko od policajaca, svaki put uzburjujući susjede koji bi odmah počeli širiti priče. Sadieno ponašanje puno bi me više zabrinjavalo da od njega nisam imao koristi. Premda mi obitelj ne nedostaje, u Sadienoj nazočnosti bilo je nečeg ugodnog. Nakon njezina odlaska osjećao bih se glupo i nezrelo i zbog toga bih se korio, premda su svi ti susreti bili savršeno nedužni. Ipak, nikako ne bih bio volio da se u školi nekako doznalo kako sam u društvu Sadie Moore cijelu prethodnu večer proveo pripremajući biskvitne kolačiće s komadićima čokolade. Kolače nismo pekli svakodnevno, možda jednom mjesečno, no radovao sam se tim prigodama. Premda sam znao da bih Sadie trebao pokušati uvjeriti u to kako je Paula dobronamjerna, nisam je želio gnjaviti ili u njoj izazvati nekakvo nepovjerenje. I u tome sam griješio: ti njezini dolasci bili su mi važniji od njezina slaganja s Paulom. Ryan Tavich također se počeo zanimati za Sadie i, pretpostavljam, pokušavao je navesti na to da prihvati Paulu. On i Sadie zajedno su zimi odlazili na skijanje, a u proljeće na pecanje pastrva. Ryan nije bio osobito vičan razgovorima, no pričao bi joj o raznom drveću i livadnom cvijeću, o tome kako žive pastrve i što čine u koje doba dana. Bio je to čovjek praktičnih nazora, bez osobite mašte, koji je Sadie pružao informacije o svijetu. I tako smo Sadie i ja pripremali čokoladne kolačiće i promatrali mrtva bića i organe u staklenkama, a Ryan Tavich odvodio ju je na pecanje - dotada se još nije dogodilo ništa zbog čega bi prizor sa starijim muškarcem i mladom djevojkom po nečemu izgledao neuobičajeno. No u Sadienu životu postojao je jedan drugi muškarac koji je izazivao više zabrinutosti: Aaron McNeal. S obzirom na njegovu prošlost, čak je i Franklin bio zabrinut za Sadieno prijateljstvo s njim. Sadie je, rekao bih, znala za očevu podvojenost i stoga je njome - posve nedužno, dakako - i manipulirala. Franklin je vrijeme provodio s Paulom, pa je tako Sadie vrijeme provodila s Paulinim polubratom. Sadie se to zacijelo činilo pravednim. Paulin, pak, odnos s bratom bio je složen. Ona je pomogla pri njegovu odgoju i često ga je čuvala u djetinjstvu. No, Paula nikako nije voljela

pomajku, a Aaron joj je bio sličan. Imali su jednake, na krajevima blago uzdignute oči. Imao je čak i neke od njezinih pokreta-poput Janice, slijegao bi jednim ramenom ili pokrivaio usta kada bi se smijao.

A što je Aaron osjećao prema svojoj sestri? Nakon što su se Patrick i Janice razveli, Paula je ne samo zauzela mjesto Aaronove majke, nego joj je i onemogućavala pristup. Paula ga je podizala i izolirala. Upravo je Paula Aaronu davala knjige i odvodila ga u gradsku knjižnicu. Čak ga je nastojala i zaštititi od Harka Powersa kada bi

Hark dolazio zadirkivati Aarona. I možda je ona poticala Aarona na to da mu se suprotstavi, premda ga, dakako, zasigurno ne bi nagovarala na to da Harku odgrize uho. Obiteljske je veze gotovo nemoguće posve jasno razlučiti: poput laži koje prikrivaju nenaklonost, poput ljubavi koja prikriva sebičnost. A zavist, kivnost i Ijutnja - čitava ta mješavina može postati problematičnom. Osobno se smatram sretnim zbog toga što nisam imao ni braće ni sestara, te sam odrastao samo uz jednog roditelja, no posve sigurno ne mogu jednoznačno odrediti narav svoje veze s majkom, osobito tijekom posljednjih godina njezina života.

Kada je Franklin počeo izlaziti s Paulom, Aaron se još nije bio vratio u grad. A onda, kakva tri mjeseca kasnije, u prosincu, stigao je u grad, te su zajedno proveli Božić, što je zacijelo bila prava noćna mora. Sadie je imala zamjerke na Pauline darove: ovaj je pulover pogrešne boje, ova je košulja premala. A Aaron se prema Franklinu držao hladno, premda je Franklin prema njemu bio besprijekorno uljudan, čak i ljubazan. Čovjek bi pomislio da je Aaron mogao suosjećati s Franklinom zbog Michelleine smrti, no on je bio toliko obuzet vlastitom pričom da mu tuda bol nije bila vjerodostojna. A možda je bio ljubomorani na lakoću Franklinova odnosa prema svijetu. Franklin je imao stabilan život. Nije se vrtio u krug i tražio pravi smjer. A, dakako, Paula ga je voljela, što je u Aaronu također moglo izazvati kivnost, ako ni zbog čega drugog, a onda zbog toga što je i sam želio Paulinu pažnju.

Po tome su Aaron i Sadie bili slični i tog su Božića igrali monopol i grudali se, uglavnom gadajući Franklina. No Aaron i Sadie počeli su se češće družiti nakon objavljivanja Franklinova razgovora s Houarijem Chihanijem i nakon što je Aaron pristupio ID-u, zbog čega se Franklin počeo pribojavati da bi tu moglo biti i nečega drugog. Aaron bi Sadie davao malene darove - jeftin nakit, katkada kakvu knjigu. Franklin u Aarona nije imao povjerenja, premda ga je želio imati. No, ni Paula, Aaronova sestra, nije mu vjerovala.

"Kod Aarona nikada ne znaš koji će mu biti sljedeći korak", rekao mi je jednom Franklin. "Najčešće je kao i svi mi, a onda će učiniti nešto gotovo

perverzno, kao kada je Paulinu psu dao punč s rumom ili iz zabave meni sakrio ključeve. Znaš ono kako s većinom ljudi zapravo vodiš dva razgovora? Jedan je ono što govorite, a drugi ono što se krije iza tih riječi... U razgovoru primjećuješ nečiji ponos ili taštinu, a to je zapravo tema tog drugog razgovora. Kod Aarona nikada ne primjećujem taj drugi razgovor." Franklin se tada nasmijao. "Ta je druga razina odviše skrivena. A bez nje nikako ne uspije

vam steći osjećaj o tome koji će mu biti sljedeći korak ili zašto čini to što čini. Nikako ne mogu otkriti kako kod njega funkcionira načelo uzroka i posljedice. Kao da gledam površinu jezera: pod njom se nešto komeša, ali ne znam što." Sadie zapravo nije provodila puno vremena s Aaronom, no katkada bi je netko vidio u njegovu automobilu ili bi ona nazvala oca iz Aaronova stana i zamolila ga da dođe po nju, premda je Aaron živio samo osam ulica dalje. Katkada bi ih vidjeli kod Juniora, kako jedu sladoled. Činilo se da su jedno drugome skloni, no Aaronu su bile dvadeset tri, a Sadie trinaest godina, a svi smo dobro znali priču o Aaronu.

I Sadie je znala tu priču, no ona je u njemu počela gledati nekakvog romantičnog junaka. Žrtvu. I znala je da prijateljstvom s Aaronom uzrujava oca i donosi mu brige. Negdje u njezinoj mladenačkoj duši to joj je pružalo užitek. Jednom je crvenom olovkom na obrazu nacrtala slovo L koje je veličinom i oblikom odgovaralo Aaronovu ožiljku. Kada ga je ugledao, Franklin ju je želio natjerati da ga opere, no ipak joj nije ništa rekao.

11

nakovito je da nijedan od desetero članova Ispitivača desnoga Ztog proljeća, nakon svršetka predavanja, nije napustio Aurelius. Većina ih je pronašla sezonske poslove u gradu. Harriet Malcomb tako je preko ljeta radila kao domaćica u svratištu Pine Cone Inn. Leon Stahl radio je kao prodavač u Amesu. Jesse i Shannon Levine zaposlili su se na održavanju okoliša sveučilišta. Oscar Herbst radio je na pilani. Za druge ne znam čime su se točno bavili. No skupina se nastavila sastajati dva-tri puta na tjedan. Čitali su knjige koje im je zadavao Chihani i nalazili se u Aaronovu stanu kako bi o njima raspravljali i utvrdili terminologiju, premda to nikada nisu tako i nazivali. Sveta nomenklatura vjerojatno je bila prikladnija. Petkom uvečer nekolicinu članova moglo se zateći u Chihanijevoj kući, u daljnjim raspravama na više društvenoj razini. Jesse i Shannon održavali su Chihanijev travnjak zajedno s travnjacima sveučilišnog kompleksa. Joany Rustoff održavala mu je kuću, usisavajući i perući rublje, premda joj je Chihani to plaćao.

Članovi ID-a postali su vjernicima, neki od njih u većoj mjeri od ostalih. U Barryjevu slučaju postojala je velika želja za time da počne vjerovati u nešto. A onda je naišao Chihani. I to je, činilo se, vrijedilo za sve osim Aarona: želja za vjerom prethodila je predmetu vjerovanja. Svatko od desetero članova ID-a osjećao je određeni nedostatak, koji je nakon nekog vremena ispunio sam ID, ali tko to može reći da tu prazninu nije mogao ispuniti klasičan salonski ples ili pristupanje podružnici Greenpeacea ili kupnja psa? Da sam mu spomenuo tu mogućnost, Barry bi se zasigurno bio uvrijedio. Svaki " je član držao da je ta njegova praznina imala posve određenu veličinu i oblik i da ju je mogao ispuniti samo ID.

' , Iznimka je bio Aaron. Sumnjam da je i on postao vjernikom; umjesto toga, on je bio nevoljki nihilist koji je tragao za alternativama nihilizmu. No imao je i neobičan smisao za humor - čovjeku je to zapravo teško i nazvati humorom - koji se iskazivao u duhu

' suprostavljanja. Zbog toga je bio problematičniji od ostalih jer, kada su ~ostojale podjele među članovima ID-a, Aarona je i to zabavljalo. Stoviše, katkada je možda i poticao takve podjele. No ja sam griješio misleći da se Aaron u tome povodi za trenutačnim hirovima.

Kod njega je postojala samo jedna istinska strast koja je svakako upravljala njegovim postupcima - no ja sada već nepotrebno istrčavam.

Bila je prava šteta što Aaron tako često nije dolazio na sastanke petkom uvečer u Chihanijevoj kući, jer su to s vremenom postale seanse samokritičnosti. Dirnulo me kako je Barry skupini počeo govoriti o tome kako se osjeća zbog toga što je albino i nizak. Priznao je čak i da mrzi kada ga netko zove Covječjom Ribicom. Bili su to poprilično tipični i ne osobito bistri mladi ljudi koji su uz Chihanijeve poticaje uspjeli uvidjeti pokoji od svojih mana: zavist, lijenost. Leona Stahla prisilili su na to da se suoči sa svojom proždrljivošću. Jason Irving govorio je o svome strahu od spolnosti. Bob Jenkins i Joany Rustoff priznali su da su svoju vezu upotrijebili da bi od sebe odgurnuli preostali dio svijeta. Ne mogu vjerovati da su Jesse i Shannon Levine u sebi uopće mogli vidjeti nešto drugo osim čiste superiornosti, no pod Chihanijevim vodstvom uspjeli su uvidjeti kako svoja stajališta cijene više od tuđih stavova. I premda Chihani vjerojatno nije griješio kada je u svoje sljedbenike usadio takvu svijest, možda je pogriješio kada je njihove slabosti zamijenio svojim osobitim oblikom marksizma.

Poput Aarona, Harriet Malcomb nije pokazivala zanimanje za samokritiku. Tvrdila je da u vrijeme sastanaka kod Chihanija mora raditi u Pine Cone Innu, no možda ni Aaron nije želio da ona odlazi na takva druženja. Možda se

pribojavao da bi oni mogli oslabiti njegov utjecaj na nju. Bilo je teško odrediti koliko on zapravo uspijeva njome vladati, osobito pošto je počela izlaziti s Ryanom Tavichem. Ryan ju je vidio u Pine Cone Innu, kamo je na večeru bio izveo Ron

nie Glivens. Potom je Harriet nazvala njega.

"Dakako da izlazim s njom", rekao je Ryan kada mu je Franklin jednog četvrtka uvečer, nakon košarke, postavio to pitanje. "Kada se tako lijepa žena želi sa mnom vidjeti, bio bih lud kada s njom ne bih izišao."

"Stariji si više od dvadeset godina", rekao mu je Franklin.

"I ja znam toliko brojiti", odgovorio je Ryan. "Ako njoj ne smeta, zašto bih ja time trebao razbijati glavu?"

Harriet je bila viša od Ryana, no on je bio mišićav od redovitog vježbanja s utezima i nije izgledao loše. Njihovi zajednički izlasci doimali su se neobičnima, no još nisu bili dosegli točku u kojoj bi ta neobična narav odmah počela izazivati i sumnju.

"O čemu razgovarate?" upitao ga je :Franklin.

"O policijskim stvarima. Sviđaju joj se moje priče."

Sastanci u Chihanijevoj kući odvijali su se pod strogim nadzorom. A kada bi se ondje i pojavio, Aaron je bio posve drukčija osoba, promišljen i popustljiv. Do sastanka koji se jednog ponedjeljka u srpnju održao u Chihanijevoj kući, članovi ID-a trebali su pročitati Elitu na vlasti C. Wrighta Millsa. Chihanijeva je dnevna soba bila uređena poprilično spartanski: dva podesta sa spužvastim podmetačima umjesto kauča, nekoliko stolaca s uspravnim naslonima. Jedini je ukras bio crveno-plavi alžirski sag na zidu; na podu se nalazio još jedan sag, obojen različitim nijansama smeđe i žutosmeđe. U prostoriji nije bilo ni knjiga, ni glazbe ni fotografija. Premda je Chihani imao puno knjiga, sve one nalazile su se na katu. Chihani je posluživao čaj od metvice bez šećera, te pšenične kekse bez šećera iz Kanade.

On je sjedio na jednom od stolaca; ostali su se rasporedili po cijeloj sobi.

"A što nazivate pravednošću?" upitao ih je Chihani. "Može odgovoriti tko god želi."

"Ono što je dobro za najviše ljudi?" upitao je Leon. Sjedio je na podu, prekriženih nogu, koje su, međutim, bile predebele da bi ih samo tako prekrižio, tako da se morao pridržavati za potkoljenice da se noge ne bi same razdvojile.

"Što je onda dobro?" upita dalje Chihani. (Ilas mu je bio monoton, a riječi je izgovarao odsječeno, tako da se činilo da je svaki slog točno jednake duljine.

"Dobro je ono što je nepristrano", odgovori Harriet. Ona je s Aaronom sjedila na podmetačima. Aaron je prelistavao neki francuski časopis.

"`Od svakoga prema njegovim sposobnostima, svakome prema količini učinjenoga"`, reče Leon, citirajući Marxa.

"A zašto je to pravedno?" upita Chihani. "Temelji li se takvo postavljanje pravednosti na moralnim zahtjevima pojedinca?"

"Temelji se na teoriji povijesti", reče Leon. "Objasni tu tvrdnju", reče Chihani.

"Povijest je progresivna", reče Leon. "Kreće se prema postizanju boljeg društvenog poretka."

"Ponovno te pitam, što je bolje?" upita Chihani.

"Emancipacija čovječanstva", reče Shannon. "Zašto je bolja?" upita Chihani.

"Kada pojedinac eksploatira drugog pojedinca, u društvu dolazi do sukoba", reče Harriet. "Svi ne rade na unapređenju čovječanstva. Svaka izostavljena skupina ujedno je i eksploatirana skupina, skupina koja će se prije ili kasnije okrenuti protiv onih na vlasti."

Leon uzdigne ruku i stane čitati iz nekog Marxova rada. "Tek pošto velika društvena revolucija nadvlada posljedice buržoaskoga razdoblja, svjetsko tržište i suvremene proizvodne snage, te ih podvrgne zajedničkom nadzoru najnaprednijih naroda, ljudski će napredak prestati nalikovati na onaj užasni poganski idol, koji je pio nektar isključivo iz lubanja ubijenih."

"Sviđa mi se ovaj dio o lubanjama ubijenih", reče Oscar. U donjoj je usnici imao zlatnu iglu, sasvim u lijevome kutu. Dok je slušao, volio ju je dodirivati jezikom i tako se poigravati, kao da iskušava okus nečega slatkoga.

"Lenjin je rekao da je moralno sve što pripomaže razaranju starog izrabljujućeg društvenog sustava i ujedinjenju radnika u stvaranju novoga komunističkog društva", reče Harriet.

"Ne znači li to da cilj opravdava sredstva?" upita Barry. Ponosio se tim svojim pitanjem jer se rijetko javljao za riječ.

"Pa što onda?" upita Oscar.

"Zlo koje služi dobru više nije zlo", reče Aaron. "To je vrlo upitna filozofija", reče Leon. "Ponekad jest," reče Aaron, "a ponekad i nije." "A što je s policijom?" upita Leon.

"Leon se boji policije", reče Oscar. On je pripadao onoj vrsti heretika koji traže dokaze i vrlo se malo zanimaju za teoriju. Bio je poput kakvog automehaničara koji nije vidio ni najmanje smisla u filozofskim raspravama o poteškoćama u funkcioniranju automobila. No, to nije bilo posve točno. Oscar se nije zanimao popravljanjem. Uzbudivalo ga je uništavanje. Želio je nešto rastavljati.

Premda su zime u Aureliusu hladne, duge i s puno snijega, ljeta su poput kakva dara, sunčana i ne prevruća. To je Ijeto bilo osobito ugodno. Sjećam se jednog tjedna u srpnju kada je svake noći nakratko padala kiša, ali su dani bili vedri i sunčani. Tako se neko kratko vrijeme činilo da je priroda konačno pogodila prvi omjer. Premda imam velik travnjak, svjesnom ga odlukom održavam sam. Volim kada me susjedi vide kako radim oko kuće, imam dojam kao da na taj način iskazujem svoju pripadnost njima. Katkada mi je pomagala Sadie, a ja bih joj plaćao malu naknadu za brigu o cvijeću, tako da sam oko kuće imao geranije, vodenike i graničice. Pomogla mi je obojiti i garažu, u bijelu boju sa zelenim ukrasnim obrubom. Nosila je kratke hlače i majice s kratkim rukavima. Na svoje razočaranje, jasno sam uvidio da ubrzo više neće biti dijete.

Kao što sam rekao, ID se sastajao cijelog ljeta, no u njegove članove uvukao se određen nemir, među njima su se pojavile određene napetosti. Ne mogu vjerovati da bi Chihani poticao takvo što, premda je moguće da on to i nije primjećivao. No prema Barryjevu pričanju, Aaron je poticao takvu atmosferu. Prezirao je svaku mirnu i glatku površinu. Nekoliko dana u srpnju cijelo je vrijeme provodio s Joany Rustoff, vodeći je u kino i na kupanje. Možda je i od nje nastojao stvoriti svoju robinju, što god to značilo. To je mučilo Harriet i Boba Jenkinsa. A onda se Aaron prestao vidati s njom, zbog čega se uzrujala sama Joany. Mislim da njih dvoje nisu spavali, no u početku se držao kao da mu se ona sviđa, a onda je postao posve nezainteresiran. Ona je bila plava i zgodna i nosila je uske traperice i pripijene kratke majice. Imala je mali blago prćast nos, poput filmskih glumica iz pedesetih godina, a njime se ponosila onako kako se neki pono

se svojom pameću. Rijetko se šminkala, no to je činila onih dana kada joj se Aaron udvarao. Tada je čitava epizoda završila i Joany se vratila Bobu.

Napetost se pojavila i između Barryja i Oscara Herbsta. Oscar je Barryja prezirao. Nije mu se sviđalo to što je Barry albino i nije mu se sviđalo to što je homoseksualac, jer je Barry to priznao na jednoj od onih samokritičkih seansi kod Chihanija. Oscaru se nije sviđalo ni to što se Aaron prema Barryju odnosi kao prema kakvom psiću koji pripada samo njemu. Možda je Oscar želio biti u tom položaju, no takav stav naveo ga je na to da pokuša nekako odvojiti Barryja od Aarona.

A Jesse i Shannon iskazivali su potpunu nepromišljenost, opijajući se i bučeći u barovima. A kako drukčije opisati Harrietinu vezu s Ryanom nego kao jednako tako lakoumnu? Kada bi ih ljudi vidjeli na ulici ili kako prolaze u Ryanovu Escortu, ona je doslovce visjela na njemu. I doista, kako je ljeta

odmicalo, svi oni na sve su očitije načine iskazivali ekstravagantnost u ponašanju.

Primjerice, početkom kolovoza Aaron je organizirao tulum. Trebao se održati u ponoć, na groblju Homeland, na samom rubu gradskoga područja. Nisam baš uvjeren da su i ostali, osim Oscara Herbsta, uistinu željeli ići onamo. Leon Stahl, koji nije volio pješačiti, a osobito ne grobljem, nekoliko je puta izjavio kako nije "lud za tulumima". Barry nije želio ići, no nije želio ni ostati sam kod kuće. Joany i Bob Jenks vjerojatno su pošli na tulum kako bi pokazali da na njih uopće ne utječe Aaronovo očijukanje s Joany od prije nekoliko tjedana. Harriet je došla i zbog toga otkazala dogovoreni sastanak s Ryanom. Na kraju se predomišljati stao čak i Leon, govoreći da će sve možda biti u redu omota li koljena povezom. Kako se pokazalo, ipak mu je bilo bolje kod kuće.

Skupina je ponijela i mali prijenosni kasetofon. Uzeli su i papirnate čaše, četiri litre soka od naranče i gotovo dvije litre votke. Imali su nekoliko nosača s po šest limenki piva i čini mi se da su imali i perece.

"Nije bilo balona?" upitao sam kasnije Barryja. "Prestanite", rekao je on.

Barry mi je rekao da je neprestano zamišljao ruku nekog kostura kako se diže iz grobnice da bi ga šćepala za nogu ili kako proviruje iz zemlje da bi ga uhvatila za porub nogavica. Zbog toga je nasto

jao stalno biti nekako u sredini skupine, te je neprestano gurkao i udarao u druge, zbog čega su se oni počeli ozbiljno ljutiti. Moguće je da su svi bili nervozni. Naposljetku, ušli su na područje na koje pristup nije bio dopušten, a bila je ponoć. Na nebu je bio samo polumjesec, no Aaron je imao baterijsku svjetiljku, kao i Shannon i Bob Jenks. Barry se nije sjetio ponijeti je.

U blizini središta groblja nalazila se granitna ploča postavljena ispred obeliska visokog kojih pet metara. Bila je to obiteljska grobnica Hyrama Peabodyja, mjesnog bankara iz devetnaestoga stoljeća. Ploča je imala dimenzije 2,5 x 2 metra, a na njoj je bilo zapisano: "Duh napretka stalno ga je vodio dalje". S obje strane obeliska nalazile su se manje nadgrobne ploče, s imenima Hyrama Peabodyja, njegove supruge, te sinova i kćeri, od kojih su neki preminuli još u ranom djetinjstvu. Hrastovi su u tom dijelu groblja bili vrlo stari, a u blizini obeliska nalazilo se pet ili šest dostojanstvenih mramornih grobnica s grčkim stupovima. Jedna od njih, koja je pripadala C~rusu Tuckeru, bila je velika poput omanje brvnare za odmor.

Dok sam krajem pedesetih i početkom šezdesetih polazio srednju školu, pričalo se da odvažni parovi noću dolaze ovamo i vode ljubav na granitnoj ploči Hyrama Peabodyja i školski kolege nekoliko su puta tvrdili da su u travi

ili na samoj ploči vidjeli kondome, premda nitko ne može znati jesu li govorili istinu.

Upravo ta granitna ploča bila je Aaronov cilj. Na njoj će plesati. Pit će sok s votkom, ponašati se opsceno i raspravljati o Marxu. Dok su prolazili između grobova, Aaron je ostatak društva zadirkivao pitajući: "Što je ono?" ili "Jeste li čuli...?" Oni bi se potom još više zbili.

Shannon je kasetofon postavio u podnožje obeliska. Aaron je uključio Doorse. Oscar je priredivao pića. Bob i Joanny plesali su uz pjesmu o mjesecu nad Alabamom. "Oh, pokaži mi put do prvog bara i boce whiskeyja." Plesali su uz puno trzanja, ironično. Jason je okrenuo leđa ostalima, potom prekrizio ruke, polažući dlanove na ramena i lelujući tijelom tako da je izgledao kao da u zagrljaju drži nekog još tanjeg od sebe.

"Daj, stavi joj ga", reče Shannon. "Jaa-huuu", podvikne Jesse.

Barry je stajao koliko je mogao bliže Aaronu, pritom pazeći da ga ne dodiruje. Bojao se sjesti; zamišljao je tlo kako se otvara i kako ga nešto uvlači u tu pukotinu. Nije mu bilo jasno zašto je pristao poći s njima, I~amo god bi pogledao, vidio bi nešto što bi ga užasnulo.

"Koja je razlika," upita Oscar, "između epistemološke dijalektike, ontološke dijalektike i relacijske dijalektike` .? Tko da točan odgovor, Joany mu za nagradu puši."

"Zaveži", reče Joany ogorčeno. "Onda Harriet", reče Oscar.

"Na to bi znao odgovoriti Leon", reče Barry, osjećajući kako treba reći nešto u prilog jednoj osobi koja je bila dovoljno pametna i nije pošla s njima.

"Zato i nismo željeli da dode ovamo", reče Oscar.

"Nikako ne bih željela pušiti Leonu", reče Harriet. Nasmijala se, a Aaron se nasmijao zajedno s njom.

Barry osjeti val užasa pri pomisli da bi mu Joany ili Harriet mogle ustima dodirivati penis. Popio je sok s votkom. Nije osjetio okus votke, no znao je da je pomiješana sa sokom. Baterijske svjetiljke bljeskale su tlom amo-tamo.

"Umiru li Ijudi zato što to zaslužuju?" upita Jason. "Umiru zato što su stari i bolesni", odvrati Harriet. "Umiru jer se dosađuju", reče Aaron.

Mjesec je prosijavao kroz grane hrastova. Harriet je s objiju strana kasetofona postavila šest svijeća. Premda se činilo da nema vjetra, plamenovi su treperili kao da prate ritam glazbe.

Aaron i Bob Jenks stali su raspravljati o pauperizaciji i razlici između relativne i apsolutne pauperizacije. Obojica su već bili popili po nekoliko pića. Bob je ustvrdio da je pauperizacija danas uglavnom ograničena na marginalne zemlje Trećega svijeta.

Oscar Herbst tada reče: "Pojebimo nekog paupera!"

"Hej," reče Shannon, "pauperi su naši ljudi. Pojebimo kapitalista."

"Mrtvog kapitalista", primetne Jesse.

"Uvjeran sam da možemo odmaknuti neke od ovih ploča", reče Oscar. Tada je pogurnuo obelisk koji se, međutim, nije pomaknuo ni za milimetar.

"Nemoj!" reče Barry.

"Hej," reče Oscar, "Čovječja Ribica ne želi uznemiravati usnule kapitaliste."

"Jau~ au~ auuuuu!" stane zaviaati Jesse.

"Tiho", reče Harriet. "Želite da netko pozove policiju?"

"Ovaj kamen ne drži se čvrsto", zazove ih Shannon s udaljenosti od kojih pet metara.

"Taj je malen", reče Aaron s prijezirom. "Jasno je da je pod njim neki siromah, netko od obespravljenih."

Oscar tada stane gurati jednu veću ploču koja je pripadala Wilhelmu Bockmanu, koji je nekoć bio vlasnik pletionice u Aureliusu. "Hajde..." reče Oscar. Jesse i Shannon odmah su mu se pridružili. Ljuljali su kamen naprijed-natrag. Barry je dlanovima pokrio uši. Bio je uvjeren da će se dogoditi nešto užasno. Spomenik je bio visok oko dva metra. Bob i Jason tada su im prišli u pomoć; Joany je također stala gurati kamen. Nadgrobni kamen tada se zaljuljao i trenutak kasnije uz mukli udarac pao na zemlju.

"Sjebali smo ga", reče Oscar. "Koga još?" upita Shannon. "Srušimo obelisk", reče njegov brat.

Stali su gurati kamen, no on se uopće nije micao. Pomogao im je i Aaron. Obelisk je i dalje stajao posve nepomično.

"Dođi, Čovječja Ribice", reče Aaron.

"Neću." "Učini što sam ti rekao."

"Ne želim", reče Barry. Potom im okrene leđa, no tako se počeo osjećati odviše usamljenim, pa se ponovno okrenuo prema njima.

"Jebeni kapitalisti", reče Oscar. "Idemo srediti još tog kamenja." U sljedećih pola sata srušili su deset nadgrobnih ploča. Barry je stajao pokraj obeliska, uglavnom sam. Određenu utjehu pronašao je u glasu Jima Morrisona, no pjesma mu je ulijevala strah: Kada glazba završi, ugasi svjetlo.

U jednom trenutku pridružila mu se Harriet. "Ti si mali mekušac", reče mu. U njezinu glasu čuo se i tračak ljubavnosti.

"Znam. Žao mi je."

"Nemoj reći policiji." Lice joj je bilo samo blijedi krug usred tame.

"To nikako ne bih učinio."

"Bit ćeš smiješan revolucionarr Čov~eč~a Ribice."

"Ne želim biti revolucionar", reče on,

Nakon nekog vremena i ostali su se vratili čuo Peabodyjeva obeliska. Oscar se bacio na zemlju i držao se kao da će zaspati. Shannon i Jesse pili su pivo. Aaron je u nekoliko čaša pomiješao sok i votku i dodao ih Harriet, Jasonu i Bobu.

Barry također posegne za čašom.

"Za tebe nema pića", reče mu Aaron. "Nisi bio dobar."

Oscar je ležao na trbuhu, lica zarivena u travu. "Bio si zločest, zločest, zločest."

"Otkazujem pretplatu na uskrснуće", pjevao je Jim Morrison. Aaron pogleda oko sebe, lijevo pa desno. "Ovdje je pokopana moja majka", reče.

"Ona gospoda koju su ubili", reče Bob Jenks.

"Mislim da je ondje", reče Aaron i krene ulijevo. Harriet pode za njim. Ostali su ih promatrali. Oscar poskoči na noge i pode za njima. Potom i Shannon i Jesse.

Barry je ostao sam. Pogledavši oko sebe, potrči za Jesseom. "Čekajte", zazove ih.

Grob Janice McNeal nalazio se u novijem dijelu Homelanda; visoki pravokutni nadgrobni kamen još je izgledao nov. Na grobu je bilo cvijeća i Barry se upita tko ga je onamo donio. Aaron, Bob i Shannon usmjere svjetiljke prema ploči.

"Da ga srušimo?" upita Oscar. "Da se nisi usudio", reče Aaron. "Kakva ti je bila majka?" upita Harriet.

Aaron najprije ne odgovori. Nekoliko trenutaka kasnije reče: "Voljela se ševiti."

Nitko nije rekao ni riječi.

"Voljela je drkati muškarcima i gledati kako štrcaju u zrak." "To ti je rekla?" upita Harriet.

"To su mi rekli drugi muškarci", reče Aaron. "Držali su da bih trebao znati kakva mi je bila majka. Tako mogu sjediti kod Buda, a neki će mi pijanac prići i reći: 'Tvoja mi ga je majka voljela drkati'."

Ulicom je u tom trenutku prošao neki automobil.

"Šupci"? reče Shannon. Snop svjetla iz njezove svjetiljke Plesao je na nadgrobnome kamenu.

Činilo se da se Aaron razljutio. "Držiš da nije u redu nekome tako drkati? Možda joj se to svičalo. Svidalo joj se puno toga."

"Što misliš o njezinu ubojstvu?" upita Barry. Nije mu bila namjera tako postaviti pitanje. Zapravo ga je zanimalo sumnja li Aaron u nekoga.

"A što, do vraga, misliš da se o tome može misliti?" upita Jason. "Meni se čini", reče Oscar, "da se Čovječja Ribica večeras izvukla s puno toga." "Stid ga bilo", reče Shannon.

"Nije nam pomogao s kapitalističkim spomenicima", reče Jesse. "Ja mislim", reče Oscar, "da bismo iskazali počast uspomeni na Janice McNeal kada bismo joj dali njegove hlače.

Shannon se nasmije. "Super", reče. "I gaće", reče Oscar.

Barry zakorači unatrag, no netko ga je istoga trena šcepao i odbacio na pod. Shannon mu klekne na ramena, a Oscar i Jesse stanu mu otkopčavati pojas. Ostali su stajali oko njih, a onda im se pridružio i Bob Jenks.

Barry im se odupirao. "Ne!" vikao je dok mu Shannon nije dlanom prekrpio usta. Potom su mu izuli tenisice i počeli mu prema dolje povlačiti hlače. Dok se tako koprcao, vidio je Aarona i Harriet kako stoje nad njim i tako ga odozgo promatraju. Harriet se jedva primjetno smiješila. Na Aaronovu licu nije se vidjelo apsolutno ništa.

I pošto su mu svukli hlače i gaće, Shannon i Jesse nastavili su držati Barryja. Oscar je ustao i baterijsku svjetiljku usmjerio prema Barryjevim genitalijama. "Nije ni čudo što te zovu Čovječja Ribica", reče mu.

"Hej, Barry," reče Shannon, "što misliš, kada će ti početi rasti?" Nastavili su se šaliti na račun njegova penisa.

"Možda mu treba vitamina", reče Joany. "Ili umjetnog gnojiva", reče Bob. Aaron nije rekao ništa. Pogledao je Barryja, a potom odvratio pogled. Barry je samo čvrsto stisnuo oči, želeći nestati.

Oscar tada prebaci Barryjeve hlače preko Janiceina nadgrobnog kamena.

"O, draga preminula sestro," reče, "ostavljamo ti ovaj nadgrobni zalog kako bi znala da štovanju koje ti posvećujemo neće biti kraja."

Sva svjetla usmjerila su se prema spomeniku. Obješne preko njega, Barryjeve su traperice činile naglavce okrenuto slovo V između čijih se krakova pojavljivalo Janiceino ime.

"Pođimo odavde", reče Aaron. "Postalo mi je dosadno."

Oscar tada šcepa hlače i potrči prema ulici. Jesse i Shannon potrčali su za njim. Ostali su žurno pošli za njima. Barry je ostao ležati na zemlji, dlanovima pokrivajući oči. Uvidio je da leži iznad ostataka Janiceina tijela. Nije se micao. Tama je postala još gušća. Oglasila se neka noćna ptica. Već trenutak kasnije više se nije čulo apsolutno ništa.

Barry je i dalje rukama pokrivao oči. "Čovječja Ribica", reče naglas. "Čovječja Ribica." U toj se tišini činilo da više. Više nije čuo ostale, no nekoliko trenutaka kasnije začuo je neki automobil kako juri škripeći gumama. I dalje

je očekivao da će ga netko ili nešto povući dolje, među mrtve, samo što je sada želio da do toga dođe.

No nije se događalo ništa. Barry je tako ležao još gotovo sat vremena, a potom mu je postalo odviše hladno. Krenuo je prema ulici. Odnijeli su mu i tenisice. Na ručnome je satu vidio da je pola četiri. Zakoračio je na šljunak i osjetio bol u golim tabanima.

"Čovječja Ribica", reče naglas.

Došavši do ulice, ostao je stajati iza nekog stabla. Nije bilo automobila, a kuće su bile u mraku. Do njegova stana trebalo je prijeći oko kilometar i pol. Majčina je kuća bila bliže, no onamo nije mogao otići. Barry je zamišljao prolazak gradom bez hlača. Netko bi ga svakako primijetio. Želio je ostati na groblju i nikada ne otići odande. Činilo mu se da su mrtvaci pravi sretnici.

Negdje oko pola pet začuo je neki automobil. Zaklonio se iza stabla.

Automobil se zaustavio ispred ograde i vrata su se otvorila. "Barry!"

Bio je to Aaron.

Barry se pojavi iza stabla.

Aaron je stajao pokraj ograde. U ruci je držao Barryjeve hlače. Pogledavši ga, tada mu ih dobaci.

"Ulazi u auto", reče mu.

1~

aron je bio deset godina stariji od Sadie, što je svakako bila preAvelika razlika da bi bili vršnjaci, premda ja imam prijatelje koji su od mene i mlađi i stariji po deset godina, a ipak ih smatram vršnjacima. No Sadie je bilo trinaest godina. Nitko nije odobravao njihovo prijateljstvo i Sadie je na to upozorena. Već i sama činjenica da se Aaron zanima za Sadie prihvaćana je kao dokaz o tome da nešto nije u redu. A to je otvaralo i nova pitanja: zašto se Aaron zanima za Sadie, zašto se želi s njom družiti? Život je obilježen složenim vezama zbog kojih se ništa ne čini samo iz jednoga razloga. Moguće je da postoje brojni razlozi, i svjesni i nesvjesni. Najviše volim čitati u naslonjaču u kojem je nekoć sjedila moja majka i čitala mi. Pa ipak, kada sam se vratio u ovu kuću, nisam bio svjestan toga da je riječ o istome naslonjaču, premda sam u njemu svake večeri vjerojatno provodio i po nekoliko sati. Bio je popravljen i obnovljen, tako da je tkanina na njemu sada bila svijetloplava, sa žutim cvjetovima, a ne više ona tamnosmeđa. To čak i nije bio najudobniji naslonjač u dnevnoj sobi; nasloni za ruke bili su prepuni izbočina, a sjedalo udubljeno. Nešto me ipak nagnalo na to da za čitanje odaberem upravo to mjesto. Psihološki gledano, meni je to bio najudobniji naslonjač. To je jedan od pritrnjera pove~enja za nesvjesnim razlnzima.

Moguće je da se Sadie Aaronu sviđala jer je bila neiskvarena i jer je svijet promatrala s čuđenjem. To je svakako bio jedan od razloga ~bo~ koj~h je b~la draga meni~ pogled na sve kod nje još nije bio zasićen. Osim toga, bila je puna energije i oduševljenja, uljudna i zgodna. Imala je smisla za humor, uživala u blago neobičnim pojavama, što je meni izgledalo dražesno: npr. u pričama koje je izmišljala o mome svinjskom fetusu ili gotovo bezdlakom štakoru u staklenci s formaldehidom, kojeg je nazvala Prespori i za kojeg je izmišljala pustolovine u kojima na kraju ništa nikada ne'bi završilo kako valja.

I Aaron je zacijelo imao drugih razloga. S obzirom na njegovu prošlost, dobro je poznao mračnu stranu ljudskoga postojanja. Kod Sadie nije bilo te tamne strane, ili je možda bila u životnome razdoblju koje tek prethodi tamnoj strani. Čak i idealizam ID-a, koliko god se doimao praznoglavim, temeljio se na nadi u to da je mračnu stranu moguće izbrisati iz ljudskoga iskustva promjenom čovjekovih institucija, premda sam uvjeren da bi takvo postavljanje stvari iznenadilo neke od njegovih članova. Taj je idealizam, međutim, bio jedan od razloga zbog kojih je Aaron pristupio skupini, čak i ako je imao još pet-šest drugih razloga. I njega i mene privlačila je Sadiena nedužnost. Međutim, ja nikada ne bih učinio nešto čime bih Sadie doveo u opasnost, no činilo se da to posve ne vrijedi i za Aarona.

Deset dana nakon onog događaja na groblju, Aaron je poveo Sadie na kupanje u preplavljeni kamenolom nekoliko kilometara istočno od Aureliusa. Jezerce se nalazilo na zemljištu u privatnom vlasništvu i policajci iz šerifova ureda obilazili su to područje jer su se tijekom godina ondje utopile tri-četiri osobe. Ondje je bilo i starih strojeva, bilo pod vodom ili djelomično nad njezinom površinom: izobličene konstrukcije od zahrdala metala koje su bile toliko propale da nije bilo moguće odrediti njihovu izvornu funkciju. Franklin bi se jako uzrujao da je znao da Aaron odvodi Sadie na tako opasno mjesto, no za to je doznao tek kasnije.

Koliko sam uspio utvrditi, Sadie je čitavo ljeto upravo preklinjala Aarona da je povede onamo, tako da se možda sva krivnja ne može pripisati samo njemu. S druge strane, on joj je prvi spomenuo kamenolom i vjerojatno joj ga prikazao kao nešto silno uzbudljivo. Ljudi su i u mom djetinjstvu odlazili na kupanje u kamenolom, a još i tada znalo se da je to mjesto opasno. Ja onamo nisam otišao nijednom, bojeći se da bih time mogao razljutiti majku. Aaron je svoju staru Toyotu parkirao pod nekim drvećem, kojih kilometar i pol od jezerca, do kojeg su došli prolazeći poljima kukuruza i potom nekim šumarkom. Sadie je bila pripravila sendviče sa salamom, a u malenom

hladnjaku imali su šest limenki Pepsi Cole. Bila je sredina kolovoza i bilo je jako vruće. Vedar dan bez ijednog oblaka. Cvrčci su se glasali nekako umorno. Već duže od tjedan dana nije bilo kiše i sve je bilo isušeno. Iz Aureliusa su krenuli oko deset i do jezerca došli sat vremena kasnije. Sadie je željela povesti i svog psa, Shadowa, crnog koker-španijela koji je mrzio tjelesne aktivnosti, no Aaron joj je rekao neka ga ostavi kod kuće.

Ono što se dogodilo na groblju Homeland privuklo je veliku pozornost, no zasada još nitko nije bio optužen i počinitelji su ostali nepoznati. U Independentu se o tome pojavio članak, a Franklin je napisao i uvodnik, govoreći kako se karakter sadašnjosti može prosuđivati na temelju poštovanja prema prošlosti. Desetak nadgrobnih ploča bilo je srušeno i polegnuto, a jedna je čak i puknula na pola. Pronađeno je mnoštvo limenki od piva. Pretpostavljalo se da su ondje bili neki srednjoškolci. Činilo se da nitko ne sumnja na ID, premda su neki zacijelo mislili i na njih. Za nekoliko mjeseci ID će se sumnjičiti za sve, od krađe nestalih pasa do bacanja smeća na ulice. Gradski odred skauta dobrovoljno se prijavio za čišćenje groblja i policija je pojačala budnost.

Kada je Sadie Aaronu spomenula groblje, priznao joj je da je bio ondje.

"Jeste li vi srušili spomenike?" upitala ga je Sadie. "Dva-tri. Teški su."

Bili su došli do kamenoloma i sada su koračali stazicom oko ruba jezerca, niskom kosinom koja se uzdizala od vode. Jezerce je imalo promjer od kojih stotinu pedeset metara, a rub mu je bio nazubljen i ovalna oblika. Na suprotnoj su strani četvorica dječaka skakala u vodu s grane nekog stabla, a kraj njih je lajao pas.

"Niste se bojali nevolja?"

"Nismo o tome razmišljali. Mrtvima je svejedno, a živih nije bilo u blizini."

"Zašto ste to učinili?"

"Bit će zbog dosade."

Odabrali su jednu čistinu uz vodu, gdje su tri debla bila postavljena u trokut. U njegovu središtu netko je jednom zapalio vatru, iza koje je ostao crn spaljeni trag. Iza tog trokuta strmina se uzdizala još kojih sedam metara iznad vode. Uz obalu je rasla rujevina. Aaron i Sadie nalazili su se točno na suprotnoj strani jezerca ~ odnosu na dječake koji su se kupali na kraju staze, gdje bi se katkada pojavili

šerifovi policajci. Pas nije prestajao lajati. Jedan od dječaka prema njemu je bacio kamen, no ipak ga je promašio.

Aaron, koji je u društvu drugih obično šutio, sa Sadie je bio vrlo razgovorljiv. Ne bih mogao sa sigurnošću ustvrditi da je s njom uistinu bio drukčiji, no činilo se da je manje oprezan, manje ironičan. I on je također odrastao u Aureliusu i doimao se sretnim djetetom. Do promjene je došlo u ranoj mladosti. Gledano površinski, za promjenu je bilo moguće okriviti Harka Powersa, no Hark je jednostavno simbolizirao svijet. Aaronovu promjenu bilo je moguće pripisati i nastupanju puberteta i svijesti o majčinu životu. Zapravo, čak i očevu životu.

Aaron bi Sadie pričao o onome što je čitao - o povijesti, filozofiji i književnosti koja se bavila socijalnim pitanjima, knjigama koje je dobivao od Chihanija - ali i o odrastanju u Aureliusu, o raznošenju novina u društvu svoga psa, o svojim dolascima na jezerce u vrijeme kada je bio čak i mlađi od Sadie. Spomenuo joj je i odlazak iz Aureliusa. "Ne sada odmah. No razmišljao sam o tome da bih rado nabavio motocikl i njime se odvezao do južnoga Meksika - do Chiapasa i Yucatana - gdje nastoje pokrenuti revoluciju."

"Kakvu revoluciju?" upita Sadie. Jeli su sendviče. Aaron je bio svukao majicu i sada je na sebi imao crne kupaće gaće koje su mu se spuštale negdje do pola tankih bedara. Sjedio je na zemlji, leđima naslonjen na velik okrugao kamen. Sadie je sjedila na deblu. Preko zelenog jednodijelnog kupaćeg kostima nosila je podrezane traperice. Imala je dugačke noge, puno duže od torza. Na koljenima su joj se vidjeli tragovi ožiljaka od koturanja od prije nekoliko godina.

"Cilj revolucije je redistribucija moći", reče Aaron. "Neki tip ima batinu i njome udara ljude oko sebe, sve dok mu je netko ne oduzme. Onda neko vrijeme taj netko drugi ima batinu. I tada on udara oko sebe. U južnome Meksiku Indijanci se bore protiv zemljoposjednika."

"Zar uvijek mora biti tih revolucija?"

"Ne nužno. Kada želiš oduzeti batinu onome tko te udara - revolucija je posljednje sredstvo kojem ćeš pribjeći."

"Bi li ondje dolje mogao raditi svoj posao?"

"Gdje god postoji telefonska linija."

"Što točno radiš kao analitičar? Povjeravaju li ti ljudi svoje probleme?"

Aaron se nasmije. "Analiziram samo podatke. Mrtve stvari. Trenutačno analiziram bazu podataka neke newyorške bolnice, kako bih im pomogao odrediti bi li im se isplatilo proširiti odjele ginekologije i porodiljstva."

Sadie nabere nos. "To mi ne izgleda osobito uzbudljivo." "Iznenadila bi se kada bi znala koliko taj posao smiruje. Svaka, i najmanja, informacija pronalazi svoju kućicu."

"A što kaniš raditi nakon revolucije?"

"Tko god planira nešto za razdoblje nakon revolucije zapravo je reakcionar. Tako je barem govorio Marx." Aaron iz hladnjaka izvadi limenku Pepsi, otvori je i pruži Sadie. "Ako tip ima batinu, njome će mlatiti ljude oko sebe, osim ako ga u tome ne budu sprječavali neki zakoni. To je činio dok su ljudi još živjeli u špiljama i to će činiti kada ljudi budu putovali svemirskim raketama." "Takav je čovjek jednostavno agresivni zlostavljač", reče Sadie. "Svatko negdje u sebi ima takvog zlostavljača, nekoga tko će zastrašivati sve oko sebe." Aaron na trenutak zašuti da bi razmislio o tome je li to točno. "Barem ja tako mislim." Potom je prstima pritisnuo gola stopala. Bila su to krupna stopala s dugačkim prstima. Njima je mogao uzimati kamenčiće.

"I ja?" upita Sadie, blago ga zadirkujući. "Možda. Najprije trebaš doći do batine."

"Jesi li Harka Powersa ugrizao zato što je bio takav tip osobe?" "Ugrizao sam ga jer sam bio bolestan."

"A Sheilu Murphy?"

"Na nju sam bio ljutit, no i tada sam bio bolestan." "Jesi li na nju bio ljutit jer nije htjela... znaš već..." "Ljutio sam se jer mi nije željela odgovoriti na pitanja." "Kakva pitanja?"

"Obična pitanja."

"Jesi li još bolestan?"

Aaron se počеше po tjemenu. "Ne znam točno."

Sadie već zausti da ga upita još nešto, a onda se predomisli i upita: "Kakav je okus imalo to njegovo uho?"

Aaron otpije gutljaj Pepsi i stane se njime~ poigravati u ustima. "Nekako sličan vosku," reče, "poput kakva vostanog komadića salame. Ne preporučujem..."

"Što to znači biti bolestan?"

"To je kada nešto činiš a znaš da to ne bi trebao ni smio činiti, no ipak nastavljaš dalje."

"Jesi li se u Aurelius vratio zato što si bolestan?"

"Ne, imao sam posve jasno određene razloge za povratak ovamo."

"Kako bi naučio sve o revoluciji, kako bi pristupio ID-u?" "Još prije toga odlučio sam vratiti se kući."

"Jesi li se vratio zbog majke?"

"Djelomično. Želio sam otkriti tko ju je ubio." Sadie priguši glas. "Imaš li kakvih sumnji?"

"Bio je to netko od njezinih ljubavnika i netko tko se zna dobro skrivati. Možda neki svećenik ili liječnik ili kakav policajac."

"Znači sumnjaš na neke određene osobe?"

"Svakako." Aaron ustane. "Hej, nismo li se došli kupati?"

"A što je s Harriet?" upita Sadie, koja još nije bila riješila sva pitanja. Aaron je do gležnja stajao u vodi. "Što je s njom?" "Voliš li je?"

"Ona mi je prijateljica", odvrati on. "I moja robinja." "Imaš li i drugih djevojaka?"

' "Puno njih."

"Sa svima njima i spavaš?"

Aaron se naceri, a lice mu se potom uozbilji. "Uglavnom." Potom uroni u vodu i otpliva kojih sedam-osam metara od obale, a poi tom se okrene i stane mahati rukama poput kakva psića, dozivajući je: "Dolaziš li?" U tom trenutku odmahnuo je glavom da bi uklonio ', kosu iz očiju.

"Ima li tu zmija?"

"I ti misliš da će se one baviti tobom?"

Sadie također skoči u vodu. Aaron je plivao držeći glavu iznad površine vode. Sadie je plivala onako kako ju je naučio trener plivanja u školi. Aaron ju je pokušavao dostići, no ona je bila brža. On se u jednom trenutku okrenuo na leđa i, odgurujući se nogama, krenuo natrag prema obali. Koža mu je bila vrlo bijela, kao da čitavog ljeta uopće nije skidao majicu. Bio je mršav i pod kožom su mu se jasno isticala rebra. Sadie je zaplivala za njim.

Aaron je brzo izišao iz vode i stao se uspinjati stazom prema vrhu kosine.

"Skočit ćeš odande?" zazove ga Sadie. "Zašto ne?"

Strma se obala do vode nije spuštala pod pravim kutom, tako da se Aaron morao zatrčati da bi preletio obalu. Duga kosa raširila se u letu iza njega. U padu je privukao koljena na prsa i u vodi se našao koja tri metra od obale. Oko njega se uvis podiglo mnoštvo kapljica. Aaron potom dopliva do obale. Kada je ponovno došao do uzvisine, Sadie je gledala preko njezina ruba.

"Izgleda užasno opasno", reče ona. Činilo se da je uzvisina visoka poput kakve omanje kuće, a postojala je i opasnost prekratkog doskoka.

"Samo ako o tome razmišljaš." "Je li voda duboka?"

"Dovoljno je duboka." Aaron se povuče unatrag kojih šest-sedam metara, te potrči. U skoku je raširio ruke i nešto povikao. Uronio je u vodu i pojavio se tek kojih trideset sekundi kasnije, na nekoliko metara od mjesta na koje je skočio.

"Nemoj skočiti ako ne želiš", zazove je on. Potom dopliva do obale. Sadie je ponovno gledala preko ruba.

"Daleko je", reče ona.

"U tome i jest čar", reče Aaron. "Samo moraš paziti da skočiš dovoljno daleko od ruba." Sada se već uspeo na velik kamen da bi je promatrao.

Ona se izgubi i Aaron je stane čekati. A onda se odjednom ponovno pojavila i poletjela u zrak, onako bijela i vitka. Vrisnula je i zadržala tijelo u uspravnome položaju. U vodu je uronila najprije stopalima, na nešto manje od tri metra od obale.

Kada se ponovno pojavila nad površinom, Aaron je po izrazu njezina lica vidio da nešto nije u redu.

"Udarila sam nešto", povikala je. "Boli me."

Aaron odmah skoči s kamena i stane kroz plićak gaziti prema njoj. Međutim, nakon nekoliko je koraka izgubio ravnotežu i pao u vodu, posve uronivši, a potom ponovno brzo izronio. Sadie je plivala prema obali. On ju je uhvatio za ruku i oboje su se žurno izvukli na obalu. Lijeva joj je noga krvarila.

"Nešto je bilo dolje, ispod površine", reče ona. "Ogrebla sam se na to."

Čvrsto je stiskala zube.

Aaron se sagne do njezine noge, nastojeći obrisati krv kako bi utvrdio koliko je rana velika. I dalje je krvarila. Dlanovima zagrabilivši vodu, isprao joj je ranu. Porezotina je bila duboka i protezala se od koljena bedrom prema gore.

"Možeš li stajati?" "Boli me."

Aaron uzme svoj ručnik, namoči ga u vodi i omota oko njezina bedra.

"Odvest ću te liječniku." Potom počne obuvati cipele.

Pridržavajući je, odveo je Sadie preko polja do automobila. Bila je dovoljno lagana da ju je mogao i nositi.

Sadie je samo šutjela. Pokušavala se koncentrirati kako ne bi zaplakala. Usne su joj bile napućene. Ni Aaron nije ništa rekao. Ako je i osjećao određenu odgovornost, nije je spominjao.

Aaron ju je namjeravao odvesti na bolnički odjel hitne službe, no dok su došli do grada, krvarenje je već bilo prestalo. "Ne trebam ići u bolnicu", rekla je Sadie.

Još su nekoliko trenutaka raspravljali o tome. Na kraju su odlučili otići do drogerije i sami se pobrinuti za njezinu nogu.

U Aureliusu su postojale dvije drogerije: Fays Drugs u trgovačkome centru i Ijekarna Malloy's Pharmacy u Glavnoj ulici. Donald Malloy doselio se ovamo prije više godina iz Buffala, nakon svoga brata, Allena, liječnika i oca Sadiene prijateljice Sharon. Donald Malloy bio je krupan muškarac četrdesetih godina,

žućkastocrvenkaste kose i crvena lica. Nosio je bijelu kutu, a ime mu je crvenim slovima bilo ispisano na džepu na prsi~maf U prodavaonici je bio sam. Žena po imenu Mildred Porter radila je s njim, no sada je bila na objedu.

Malloy je počeo uvjeravati Aarona da bi Sadie trebao odvesti liječniku.

"Prestala je krvariti", reče mu Aaron. "Sami ćemo se pobrinuti za to."

"Da vidim..." reče Malloy. Imao je visok, piskav glas. Sadie je rekla kako je imao slatkast dah, kao da je jeo bombone s metvicom. Sadie sjedne na pult, pokraj stare kromirane blagajne. Malloy joj s noge skine ručnik. Porezotina je bila duga tridesetak centimetara. "Gadna stvar..." reče. "Trebala bi dobiti injekciju protiv tetanusa." Stao joj je čistiti ranu alkoholom, zbog čega je Sadie čvrsto stisnula Aaronovu ruku. "Hrabra si djevojka. Kako se zoveš?"

"Sadie Moore."

Malloy je tada spomenuo da joj poznaje oca, a potom kimne Aaronu.

"Siguran sam da te znam, ali ne mogu se sjetiti..."

"Aaron McNeal."

"Aaah", reče Malloy. Potom je komadićem vate nastavio čistiti Sadieno bedro. "Zar sam na tako lošem glasu?" upita Aaron, želeći se našaliti. "Vjerojatno ste mi znali i roditelje."

"Da," reče Malloy, "sjećam ih se oboje." Činilo se da se sprema još nešto reći, no tada se predomislio. Imao je krupne ružičaste šake, a nokti su mu bili besprijevorno njegovani. Uzevši tubu, kremom je namazao ranu i područje oko nje. A potom je preko svega, vrlo pomno, položio gazu. Tada je zastao i rukom pokazao prem~ prstenu koji je Sadie nosila na srednjaku lijeve ruke, jeftinom srebrnom prstenu s ugraviranim prikazom golubice, koji je dobila od Aarona.

"Zašto nosiš taj prsten?" upita je Donald. "Lijep mi je. Dobila sam ga od prijatelja." "Znaš li što znači?"

"Mora nešto značiti?"

"Svako stvorenje ima određeno značenje. Primjerice, lav može značiti hrabrost, a može značiti i veliku zvijer u Apokalipsi."

"Golubica bi valjda trebala značiti mir i prijateljstvo", reče Sadie. "Čak i ljubav." Obrazi su joj se blago zarumenjeli.

"To su neka od značenja", reče Donald. Tada stane zavojem omatati gazu.

"Što još znači?" upita Aaron. Stajao je pokraj Sadie, držeći joj dlan na ramenu.

"Može značiti božansku žrtvu ili nadu."

"Što znače psi?" upita Sadie, sada s više zanimanja.

"Ovisi o pasmini. Većina jednostavno simbolizira vjernost." Kada je dovršio omatanje, Donald potapše Sadie po koljenu. "Ne zaboravi na injekciju. Može ti je dati moj brat ili njegova medicinska sestra. Odmah otidi k njemu, a ja ću ga nazvati."

Sadie dotakne zavoj, koji joj je bio pomno i precizno omotan oko noge. Bijela se vrpca križala vodoravno i okomito, poput otisnute igre kružića i križića.

"Ovo je divno", reče Sadie. "Trebali ste biti liječnik."

"Moj me brat prestigao", reče Donald. Potom se nasmiješi. "Koliko vam dugujem?" upita ga Aaron.

Malloy odmahne glavom. "Ovo je moje današnje dobro djelo." Drogerija je bila pretrpana izloženim čestitkama, časopisima, hladnjacima s bezalkoholnim pićima i sladoledom. Do vrata se nalazila velika košara s loptama za odbojku i košarku.

"Želiš li nešto?" upita Aaron Sadie. Nekako mu se činilo da bi zbog Malloyeve ljubaznosti kod njega trebali nešto kupiti. "Namjeravali smo kupiti loptu za odbojku", reče Sadie. "Odlična zamisao", reče Aaron. Odabravši jednu od lopti, dobaci je Sadie. Potom je plati.

U trenutku kada mu je vraćao ostatak novca, Malloy ga upita: "Nije li se tvoj otac odselio u Uticu?"

"Ondje predaje u srednjoj školi." Po Aaronovu se tonu moglo zaključiti da govori o nekom dalekom poznaniku.

"A imaš i sestru, ako se ne varam?"

Aaron se nasmije. "Ona je djevojka Sadiena oca. Vidite li kako je sve to incestuozno?"

Potom obgrli Sadie oko struka i pomogne joj pri izlasku iz prodavaonice. Malloy ih je promatrao kako odlaze.

Aaron je odveo Sadie liječniku radi seruma protiv tetanusa, a potom ju je odvezao kući. Te večeri, ugledavši povez na njezinoj nozi, Franklin ju je upitao što joj se dogodilo. Prepričavajući mu događaje, Sadie mu nije ništa zatajila. Naposljetku, bila je to prava pustolovina.

13

Ryan Tavich živio je sam u kućici od opeke u ulici Jackson, gdje je stanovao još otkako je krajem sedamdesetih stigao u Aurelius. Ispred kuće su se nalazila dva javora, a prostora iza kuće zapravo i nije bilo. Poznao sam jednog od njegovih susjeda, Whiteyja Shermana, koji je govorio kako se često čini da u Ryanovoj kući ne živi nitko, da se kuća doima praznom. Ja sam još i mogao pomisliti na nešto bizarno, no Franklin je bio u

Ryanovoj kući i rekao kako ništa nije moglo biti uobičajenije. Neobična su bila jedino dva naslonjača u dnevnoj sobi koje je Ryanova mačka pandžama izrezala na vrpce. Bila je to velika crno-bijela životinja iznimno duge i meke dlake koja se zvala Šef.

Ryan je imao cijelu zbirku jazz-ploča, a u podrumu je imao utege. Na zidovima nije bilo ničega, osim iznad kamina, gdje je objesio sliku koja je prikazivala fazana kako obire vrhove žutih kukuruznih stabljika. A u sobi se nalazio i malen ormar s knjigama, premda je Ryan najveći dio knjiga posuđivao iz knjižnice, a ionako nije bio osobito zainteresiran za čitanje. Na toj komodi nalazila se glazbena linija, te elektronski šah. U kutu se nalazio zaključan drveni ormar u kojem je

Ryan držao lovačke puške i sačmarice. Nekoć je imao nekoliko pasa, uglavnom setera, no sada više nije imao pse zbog mačke, Kada bi ujutro odlazio od kuće, Ryan bi doviknuo: "Čuvaj kuću, Šefe". A kada bi se uvečer vratio, zazvao bi: "Što ima novo, Šefe?" U međuvremenu, Šef bi uništavao pokućstvo.

Ryan Tavich odrastao je u Oneonti, no odande je otišao s osamnaest godina, u vojsku. Iako je u to vrijeme trajao Vijetnamski rat, uputili su ga u Koreju, gdje mu se, kako je ispričao Franklinu, "smrznulo dupe".

Franklin je prije nekoliko godina objavio razgovor s Ryanom. To mu baš i nije bio jedan od boljih razgovora, jer Ryan ili nije ništa odavao ili je o sebi mogao reći vrlo malo. Nakon vojske radio je kao čuvar u jednoj tvrtki za osiguranje u Albanyju, upisao se na policijsku akademiju i potom, prije zaposlenja u Aureliusu, kao policajac patrolirao Cohoesom. Policajci u malim gradovima dobivaju jednu plaću, tako da ti poslovi privlače one koji ili ne mogu pronaći ništa bolje ili u određenome gradu žele biti zbog čvrstih razloga. Ryan nije spadao ni u jednu ni u drugu kategoriju. Bio je dobar policajac i mogao je raditi bilo gdje u zemlji. Umjesto nečega drugog, skrasio se u Aureliusu, čime smo mi bili na dobitku, premda mi je bilo žao zbog načina na koji ga se ogovaralo, kao da iz prošlosti sa sobom nosi neku tajnu. Imao je vrlo malo prijatelja osim Franklina, pogrebnika Ralpa Belmonta i Charlieja Kirbyja iz kršćanske organizacije mladih YMCA, no njima je bio silno odan. Pomislite, primjerice, samo na sve one sate koje je proveo sa Sadie, vodeći je u ribolov, pa čak i lov. Pretpostavljam da je te prigode koristio da bi hvalio Paulu McNeal ili da bi Sadie pokušao uvjeriti u to da je ona bezopasna, no Sadie je rekla da uopće nije spominjao Paulu.

Premda je Ryan izlazio s većim brojem žena, ni s jednom od njih veza ne bi i potrajala. Katkada bi je prekinuo on, a katkada ta žena, no ako bi je

prekinula ona, razlog bi bio to što bi znala da u toj vezi nema budućnosti, da se Ryan nikako ne bi smirio i prihvatio nečije uvjete. Iznimka je bila Janice McNeal. Franklin je držao da je Janice bila drukčija upravo zbog svoje seksualnosti. Ona je bila od onih žena koje posve nadziru svakog muškarca s kojim še ~ladu 1 m~guĆČ je da se Ryanu to dopadalo.

Franklin je rekao da Ryan još uvijek govori o njoj i njezinoj spolnosti.

"Opisivala bi kako sperma svakog rnuškarca ima drukčiji okus", rekao je jednom Franklinu. "Kako je nečija slatka, nečija bez okusa, a nečija gorka. Pitao sam je kakva je moja, a ona je rekla da je negdje između slatke i bez okusa."

A što Ryan misli, tko ju je ubio?

"Uvjeren sam da je riječ o nekome iz grada. Nekome tko je do njezine kuće došao pješice i tako i otišao odande."

Je li je mogla ubiti i kakva žena? "Žena je ne bi mogla zadaviti."

Ryan mi se katkada činio nekako ograničenim. Imao sam dojam da uopće nema mašte, da je osoba koja se nije oženila i koja nije pronašla životnog suputnika jer je posve zadovoljna u vlastitom društvu. No bio sam ljubomoran i na njegov odnos sa Sadie i ne smijem ga nepravedno kritizirati. Katkada bi mi izgledao tek kao kakva tamna cjepanica, no razlog je možda bio i što nije bio osobito visok i to što je zbog utega postao toliko pravokutan. Moram priznati da je on bio jedan od onih sugradana s kojima sam rijetko razgovarao.

No ostavljao je dojam o određenom gubitku, o tajnama i bilo je lako zamisliti kako mu se nešto dogodilo u djetinjstvu ili čak za službe u Koreji. Franklin je rekao da Ryanovi roditelji više nisu živi, no da ima sestru u Corningu. Čini mi se da se bila udala za nekog čovjeka koji je radio za neku tvrtku koja se bavila staklom. Vjerojatnije je da je Ryan bio nešto poput biljke koja se nikada ne uspije razviti. Nedostajao mu je onaj neki završni element koji čovjeku omogućuje povezivanje sa životom, postajanje dijelom životnoga toka. A možda mi u njegovu društvu nije bilo posve ugodno zbog toga što se isto to moglo reći za mene.

Često pomislim kako bi bilo zgodno kada bi ljudi na psima imali male ekrane, male televizijske monitore koje bi bilo moguće uključiti i vidjeti što se događa u njihovu unutarnjem životu. Pritom ne mislim na optok krvi i rad pluća, nego na ono o čemu razmišljaju, o čemu se brinu i što i koga vole. Jer su u protivnom sve to samo spekulacije i promatranje njihovih postupaka koji odaju poneku mogućnost, a koje čovjek potom nastoji prebaciti na razinu vjerojatnosti.

Tijekom pet tjedana u srpnju i kolovozu Ryan je izlazio s Harriet Malcomb i s njom se često vidao. Pretpostavljao sam da ih je spojila isključivo spolna želja, jer o čemu bi njih dvoje uopće mogli razgovarati? No kasnije sam utvrdio da ta pretpostavka nije bila posve točna, nije

do

~m -o~š:m :va

~e

na. A onda je Ryan prekinuo s njom, ponajviše: zbog njezina sudjelovanja u vandalskom divljanju na groblju Homeland. Nije ih prijavio, premda mu je bilo jasno da je time postao suučesnikom. Čini se da i zbog drugih razloga nije mogao biti siguran u Harriet. Kao što je rekao Franklinu: "Postavlja previše pitanja o Janice."

Tri tjedna nakon što je Ryan prestao hodati s Harriet, u školi Albert Knox pronađena je ona lažna bomba. Od samog početka, Ryan je počeo provoditi vlastitu istragu s policajcima iz gradske policije Aureliusa. To govorim stoga što je policija savezne države također provodila istragu. No sve otkako je ubijena Janice, Ryan nije bio u dobrim odnosima s državnom policijom. Premda je s njima radio na stotinama drugih stvari, nije im mogao zaboraviti kako su ga uklonili sa slučaja McNeal. S profesionalne je strane znao da je državna policija u tome postupila ispravno, no iz njegova kuta to je bilo neoprostivo. To je bila još jedna crta njegova karaktera: imao je dugo pamćenje. Prema pripadnicima državne policije nije se odnosio ljutito, jednostavno je to pamtio, zbog čega se moglo dogoditi da im on u nekom budućem slučaju na kojem bude radio ne ispriča sve što zna.

Jednog petka ujutro, deset dana nakon otkrivanja lažne bombe u Albertu Knoxu, Ryan je izišao iz ureda oko devet, nikome ne rekavši kamo ide. To nije bilo osobito neobično, no Patty McClosky, tajnica zapovjednika Schmidta, rekla je da je primijetila da Tavich provjerava pištolj i u džep stavlja lisice. U razgovoru s drugima, Patty ga je nazivala Starim Šutljivcem.

Ryan je uzeo policijski automobil bez oznaka, sivi Ford Taurus, i odveo se prema Sveučilištu Aurelius, koje je počelo raditi krajem kolovoza. Bio je to jedan od onih svježih sunčanih dana koji vam pokazuju da je ljeto prošlo i da počinje nešto novo. Djeca su bila u školi i ulice su bile mirne.

Ryan je parkirao u ulici Juniper, u blizini raskrižja sa Spruceom, nekoliko ulica od sveučilišnoga kompleksa. Zaključao je automobil, pogledao na papirić koji je izvadio iz džepa i potom se vratio nekoliko desetaka metara, do kućnoga broja 335 u ulici Juniper, do bijele viktorijanske kuće podijeljene na šest

studentskih stanova. Kuću je trebalo hitno obojiti, ulazni je trijem bio uleknut, dok je travnjak pred njim bio mješavina korova i gole zemlje prošarane tragovima guma bicikala. Na trijemu su ležale dvije prazne limenke piva Budweiser.

Ryan Tavich uđe u kuću. Oscar Herbst imao je unajmljen stan na prvome katu. Ryan usporedi broj na vratima s brojem ispisanim na papiru i zakuca. Trenutak kasnije začuo je neki prigušeni glas. "Tko je?"

"Policija", reče Ryan.

Pričekao je. Potom je ponovno zakucao, ovaj put glasnije. Ponovno je zastao i stao osluškivati. A onda je brzo zakoračio unatrag i nogom snažno udario bravu. Vrata su se naglo otvorila. Ryan je utrčao u sobu. Već je počeo izvlačiti pištolj, no onda je zaključio da za to nema potrebe.

Oscar je, u majici s kratkim rukavima i trapericama, ali bosonog, već bio napola izišao kroz prozor. Ryan ga ščepa za pojas i povuče u sobu. Posrnivši, Oscar se sruši na pod. Samo načas pogledom sijevne prema Ryanu, tada poskoči na noge i potrči prema vratima. Ryan ga ponovno uhvati, ovaj put malo snažnije i grublje.

"Dosta je", reče mu Ryan.

Oscar ponovno pokuša potrčati prema vratima.

Ryan ga snažno uhvati, pljusne i potom mu stavi lisice. Oscar je od Ryana bio niži desetak centimetara.

"Sada idemo u policijsku postaju", reče Ryan. "Želiš li uzeti cipele?"

Oscar stane jezikom dodirivati iglu koja mu je prolazila kroz usnicu. "Jebi se", reče.

Ryan svejedno ponese njegove cipele.

Kad su se našli na ulici, Oscar je ponovno pokušao pobjeći, no Ryan ga je uhvatio za vrat. "Želiš da te nosim?" upita ga Ryan.

Potom ga strpa na stražnje sjedalo Zaurusa i odveze u policijsku postaju.

"I dalje ševiš Harriet?" upita ga Oscar sa stražnjeg sjedala.

Ryan se nije potrudio odgovoriti mu. "Trebao bi me se bojati", reče Oscar.

Kad su se našli u policijskoj postaji, Ryan je odveo Oscara u svoj ured i zatvorio vrata.

Sve to vidjela je Patty McClosky. Nekoliko minuta kasnije, kada je Phil Schmidt izišao iz svoga ureda kako bi otišao na racquetball u YMCA, Patty mu reče: "Ryan u uredu ima nekog studenta. Stavio mu je lisice."

Schmidt premjesti težinu na drugu nogu. Mrzio je kasniti na racquetball. Upravo u tom trenutku Ryan je s Oscarom izišao iz svog ureda.

"Ovaj je klinac priznao postavljanje onih bombi", reče.

Ryan je sastavio zapisnik i odveo Oscara u ćeliju. Philu Schmidtu prepustio je da pozove državu policiju.

Premda je Oscar priznao podmetanje bombi, tvrdio je da je na tome radio sam. Neki muškarac koji je rano ujutro bio u šetnji s psom vidio ga je pred Knoxom, a jedan drugi svjedok vidio ga je tjedan dana ranije pred osnovnom školom Pickering.

"To nisu bile prave bombe", rekao je Oscar. "Bila je to samo šala." Tog istog petka i tijekom vikenda, Ryan je razgovarao s ostalim članovima skupine Ispitivača desnoga, pa tako i s Houarijem Chihanijem. Svi su tvrdili kako nemaju pojma o Oscarovim postupcima. Problematičan je bio Aaron. Ryan je bio uvjeren da zna više od onoga što govori, no Ryan je imao složen odnos s Aaronom. Naposljetku, još je bio zaljubljen u Aaronovu majku koja više nije bila živa.

"Ne znam ništa o tim bombama", rekao mu je Aaron. "Oscar je zacijelo radio sam."

"Nikada nije spominjao nešto u vezi s time?" upitao ga je Ryan. "Ne, meni nije." Ryanu se obraćao hladnim tonom, kao da mu je antipatičan.

Aaron ga nije pozvao u stan, nego su razgovarali na hodniku pred ulaznim vratima. Ryan se pitao je li kod njega možda Harriet, te je zamišljao njezino nago tijelo na Aaronovu krevetu. I ona je Ryanu rekla da ne zna ništa o bombama.

Franklin je s Oscarom razgovarao u zatvoru. Kako je Oscar uhićen u petak, a novine su trebale izići tek sljedeći četvrtak, svi su znali za uhićenje iz novina iz Utice i Syracuse još puno prije tiskanja Independenta .

Q~Gar jG Franklinu rekao: "Sretni su što to nisu bile prave bombe". Potom je još rekao: "A kako bi bilo da objavite članak o policajcu koji ševi upola mladu studenticu?" A Franklina je nazvao "kapitalističkim lakajem".

"Što je lakaj?" upitala me Sadie nakon izlaska tog broja.

"Poslušni sljedbenik, poslužitelj", rekao sam joj. "Nešto poput sluge?"

"Strogo jezično, mislim da je to upravo sluga."

Oscar je vikend proveo u zatvoru. U ponedjeljak mu je otac došao iz Troya kako bi za njega platio jamčevinu. Nakon razgovora sa sucem, gospodin Herbst ispisao je sina sa sveučilišta i odveo ga kući. Prije suđenja, održat će se saslušanja i bit će drugih razloga za dolazak u Aurelius, no sve ostalo vrijeme Oscar će provoditi u Troyu.

Novost o tome kako je Oscar postavio one bombe sve je iznenadila, a u pokušajima objašnjavanja takva postupka, ljudi su doznali puno toga o

Ispitivačima desnoga. I na Sveučilištu i među članovima gradske vlasti postavljala su se pitanja u vezi s mogućnošću zabrane djelovanja te skupine. Došlo je i do pokušaja smjenjivanja Houarija Chihanija s mjesta na Aureliusu, no Chihani je imao iskustva s takvim taktikama, te je angažirao odvjetnika. Odrađivao je drugi semestar trogodišnjeg ugovora i, osim u slučaju da mu netko uspije dokazati pogreške u radu i postupanju na Sveučilištu, kanio ondje ostati do posljednje minute trajanja ugovora. Dakako, uopće se nije nadao da bi ga Sveučilište moglo angažirati i nakon isteka ugovora, no tada je to pitanje već ionako bilo bespredmetno.

Ryan je s Chihanijem razgovarao u njegovu domu. Je li možda nekako poticao Oscara i ostale?

"Zašto bih činio takvo što?" upitao je Chihani. "Ja sam filozof. Nisam revolucionar."

"Ne zagovarate li revoluciju?"

"Učim ljude kako bi bili u stanju što bolje promatrati svijet. Zagovaram vjernost slike pri pogledu na okolinu."

"Ne osjećate li barem nekakvu odgovornost?" "Uopće."

"A što bi bilo da je bila riječ o pravoj bombi?" "Ali nije."

"Oscar Herbst je vaš student."

"Po naravi se lako uzbuđuje. To je pitanje genetike, a u puno manjoj mjeri obrazovanja, Bilo bi bolje da ispitete njegove roditelje."

"Znate li što je to zavjera?" upita ga Ryan.

"Zavjera je nešto što je potrebno dokazati na sudu", odvrati mu Chihani.

I Franklin je razgovarao s Chihanijem.

"Školovanje," rekao mu je Chihani, "mladim ljudima pruža informacije o svijetu. Postupaju li mladi ljudi na temelju tih informacija, za to ne možemo okrivljavati njihove nastavnike, jednako kao što ne možemo kriviti novine zbog vijesti koje objavljuju. Ja sam samo medij za određeni tip informacija."

"Ne osjećate li odgovornost za Ispitivače desnoga?" upitao ga je Franklin.

"To je samo jedna studentska skupina, ništa više. Čitaju knjige i sastaju se da bi o njima raspravljali."

"Mislite li da je neka od tih knjiga uspjela razjariti Oscara Herbstu?"

"Vraćamo se na prirodu informacija. Moguće je da je Oscara na djelovanje pokrenulo nešto što je pročitao. Vrlo se lako oduševljava. Pri učenju o prirodi svijeta, postaje ogorčen. A to i nije neko iznenađenje, zar ne? No brine me to što vi, gospodine Moore, razmišljate o kažnjavanju knjige i nastavnika."

"Budite uvjereni da mi namjere nisu takve."

"U tom slučaju ne razumijem smjer vaših pitanja."

Nekim je ljudima izgledalo malo vjerojatno da je Ryan Tavich mogao doći do Oscarova sudjelovanja u podmetanju bombi bez informacije koju mu je pružio netko iz kruga ID-a. O tome se naveliko nagađalo. Harriet se zaklinjala da mu nije rekla ništa. Naposljetku, njih su se dvoje prestali viđati još nekoliko tjedana prije nego što su pronađene bombe.

U nedjelju ujutro, prve nedjelje nakon Oscarova uhićenja, Barry se uputio do Aaronova stana. Vrijeme je bilo toplo i nekoliko javora već je počelo žutjeti, grane narančastih listova na još uglavnom zelenom drveću. U trenutku kada je Barry skrenuo na pločnik pred Aaronovom zgradom, začuo je neki automobil kako se zaustavlja uz rub pločnika. Okrenuo se i ugledao Jesseja i Shannona kako izlaze iz svog Chevyja, prepoznajući ih po plavim repovima i prije nego što im je ugledao lica. Kako je Aaron rekao da neće doći nitko drugi, Barry je osjetio razočaranje. A onda je uvidio da su Jesse i Shannon bijesni. Barry požuri prema vratima Aaronove zgrade.

Jesse ga je oborio prije nego što je uspio prijeći i polovicu udaljenosti. Kada je Barry pokušao brzo ustati, Jesse ga je dlanom opalio po obrazu, udarcem mu zabacivši naočale.

"Ti si im rekao", reče Jesse. "Što sam rekao?" upita Barry. "Ispričao si im za Oscara", reče Jesse. "Ne, nisam. Kunem se, nisam."

Barry je sjedio na tlu, jednom rukom trljajući obraz, a u drugoj držeći naočale. Spoj između dva stakla je puknuo, tako da je u šaci držao dva dijela naočala. Bez prestanka je treptao. Bez naočala, sve oko njega bilo je jarkobijelo i treperavo.

"Lažeš", reče Shannon.

Barry tada začuje kako se naglo otvaraju ulazna vrata zgrade, a onda je začuo i Aaronov glas. "Ostavite ga na miru."

"On je policiji rekao za Oscara", reče Shannon. "Čovječja Ribica nikome nije rekla ništa", reče Aaron.

"Mogu se okladiti da će propjevati, samo ga daj meni", reče Shannon.

Aaron položi ruku na Shannonovu nadlakticu. "Jeste li čuli što sam vam rekao?"

Barry nije dobro vidio i oči su ga boljale od sunca. Samo je razabirao plave Shannonove i Jessejeve bradice. Braća se pogledaju. Jesse tada slegne ramenima.

"Hajde, pođimo", reče Shannon. Vratili su se u automobil. Izbočene na mršavim leđima, lopatice su im pod majicama s kratkim rukavima izgledale poput kakvih krila u razvoju.

Barry se pridigne na noge. Protrljao je obraz na mjestu na kojem ga je Jesse pljusnuo. "Nisam im rekao, doista nisam."

"Ne cendraj", reče Aaron. Uhvativši Barryja za nadlakticu, poveo ga je prema vratima. "Znam da im nisi rekao."

eio

14

scarovo uhićenje popratio je svojevrsan osjećaj dovršenosti: poO činjeno je nešto ludo i za to je utvrđena krivnja jednoga ludaka. Činjenica da je Oscar nosio zlatnu iglu u usnici dobila je veliku važnost. Nikako ne bi bilo logično da se pokazalo kako je počinitelj, ili počinitelji, netko od tzv. normalnih tinejdžera koje su svi znali godinama, premda su se ljudi toga i pribojavali. Svi su žalili jedino zbog toga što i preostale članove ID-a nije bilo moguće povezati s podmetanjem navodnih eksplozivnih naprava. U tome je zasigurno sudjelovalo svih desetero članova, a Chihani ih je na to poticao. Tako se barem tvrdilo. Kako se znalo da izlazi s Paulom McNeal, pretpostavljalo se da Franklin štiti njezina polubrata. A svi su znali za vezu Ryana Tavicha s Aaronovom majkom. Uvelike se pričalo o zavjeri šutnje među tim osobama, a o zavjeri je najglasnije govorio Hark Powers. On bi u Budovoj gostionici tvrdio kako je posve jasno da iza podmetanja stoje Chihani i Aaron. Dakako, kako je Aaron Harku odgrizao uho, Harkova je vjerodostojnost dolazila pod sumnju. No ljudi su među sobom o tome govorili i činilo se malo vjerojatnim da je Oscar djelovao sam.

Glasinge o Franklinovu i Ryanovu suučesništvu proširile su se toliko da je jednog jutra Phil Schmidt pozvao Ryana u svoj ured. Schmidt je na mjestu zapovjednika policije bio dvadeset pet godina i s vremenom je Aurelius počeo smatrati osobnim vlasništvom. Bio je to krupan čovjek s velikim trbuhom, na kojem je volio odmarati ruke dok bi govorio. Najčešće je nosio odijelo, umjesto službene

odore, no i ta odijela nalikovala su na uniforme: bila su plava i sjajna. Njegova supruga, Gladys, radila je u poštanskome uredu, tako da se činilo da njih dvoje zajedno znaju sve što u Aureliusu treba znati.

"Ne bih te želio povrijediti, Ryane," rekao je Schmidt, "ali moram te nešto pitati."

Ryan je znao što mu se sprema. "Ne štitim Aarona McNeala", reče.

"Misliš li da je imao veze s onim bombama?" "Aaron to poriče, a Oscar kaže da je sve radio sam." "Vjeruješ li im?"

"Ne radim na temelju vjerovanja, radim na temelju dokaza." Ryan pokuša obuzdati sve snažniji osjećaj uzrujanosti i duboko udahne. "Ne znam ništa

više od onoga što sam naveo u izvještaju. A, kad smo već kod toga, više od toga ne zna ni Franklin."

"Jesi li u prijateljskim odnosima s Aaronom?" "Šališ se? Mislim da me mrzi." Ako je Phil Schmidt time bio zadovoljan, ostali posve sigurno nisu. Chihanija je rešetao predsjednik sveučilišta, Harvey Shavers. Njegova je tajnica opisivala kako je čula Shaversov prodoran glas i Chihanijeve monotono izgovorene riječi kako se izmjenjuju čitavih sat vremena. Na kraju je Shavers odustao, ne doznajući, kako se činilo, ništa.

Sveučilišni odbor za primjereno ponašanje ispitao je članove ID-a iz redova studenata. Kako nisu uhvaćeni ni u kakvu prijestupu, nije ih se moglo kazniti, no Barry je rekao da su ih podsjetili na svijetlu tradiciju ustanove.

"Gdje god se pojavite", rekao im je dekan Phipps, "ljudi ne vide Jasona Irvinga ili Harriet Malcomb ili Boba Jenksa. Vide Sveučilište Aurelius."

Shannon Levine napola se čujno glasao poput svinje, dlanom prekrivajući usta, no Barry je rekao da je Shannon bio u strahu. Da se znalo da su oni onako divljali na groblju, posve sigurno bi ih izbacili sa sveučilišta. Svakoga tjedna u Independentu su se pojavljivala ogorčena pisma u vezi s tim činom i svakoga tjedna zapovjednik Schmidt izjavljivao je da se istraga nastavlja. Strah od zavjere bio je podmukao. Činjenica da su članovi ID-a tvrdili kako su nedužni nije imala nikakva značenja. Ljudi su vjerovali da su se oni urotili. A takvo vjerovanje postalo je svojevrsnim dokazom. Bilo je vrlo malo onih koji su držali da je s bombama svemu došao kraj i većina je čekala novi istup. Štaviše, jedva su čekali neki novi sličan događaj.

A onda se dogodilo nešto što je ljudima iz misli gotova izbrisalo i Oscara Herbsta i njegove lažne bombe. No nije ih izbrisalo posve, a to je i bio dio čitavog problema.

Megan Kelly živjela je u maloj bijeloj kući na samom kraju Aureliusa. Bila je to posljednja kuća u ulici Jackson prije raskrižja s Adamsom. U istoj ulici na tom se potezu nalaze još Hapwoodova vulkanizerska radionica, te nekoliko spremišta. Prva kuća u ulici Adams nakon izlaska iz grada jest farma Bellovih, kojih petsto metara od grada. Megan Kelly bila je žena šezdesetih godina. Njezin suprug, Winfred, radio je kao pomoćnik šefa prodavaonice Trustworthy Hardware, no prije pet godina umro je od srčanog udara. Imali su četiri kćeri, koje su se odreda odselile iz Aureliusa. Kako bi pripomogla onome što je dobivala od socijalnog osiguranja, gospođa Kelly čistila je i pospremala kuće.

Gospođa Kelly kod mene je jednom prilikom radila nekoliko mjeseci, dolazeći svakog četvrtka, no učinila mi se ponešto ljubopitljivom, te sam je otpustio.

Odvise se zanimala za moje navike i prečesto mi bez mog traženja nudila savjete o tome kako bih trebao živjeti. Nastojao sam prihvatiti činjenicu da je gospoda Kelly vjerojatno usamljena, te stoga pokazuje veliko zanimanje za ljude za koje radi. U tom njezinu zanimanju nisam vidio ničega zlobnoga, niti sam zbog toga smatrao da voli ogovarati i širiti glasine, no pozornost koju je poklanjala mome životu bila je pritisak koji nisam smatrao nužnim. Bila je to djelomično posljedica moje osjetljivosti.

U ponedjeljak poslije podne, bio je 18, rujna, gospoda Kelly uređivala je svoju dnevnu sobu. "Namještala sam jastuke", kako je kasnije objasnila. Bilo je nešto poslije tri, a u pola šest morala je već biti kod Franklina Moorea, do kojeg je put automobilom mogao trajati najviše pet minuta, Pogledavši kroz prozor dnevne sobe, ugledala

je Sharon Malloy kako se biciklom vozi ulicom Adams, odlazeći izvan grada. Pretpostavljala je da Sharon ide do Bellovih, čija je kći, Joyce, bila Sharonine dobi. Sharon je na sebi imala traperice i plavi pulover s okruglim izrezom. Na ledima je imala crvenu platnenu torbu za knjige. Vozila je crveno-plavi brdski bicikl Hersky. Nastava je završila prije kojih petnaest minuta.

Sharon Malloy imala je četrnaest godina i polazila je deveti razred. Njezina se obitelj u Aurelius doselila sredinom osamdesetih, iz Rochestera. Gospođa Kelly nekoliko je puta bila kod doktora Malloya u vezi s reumom. Premda joj je bio drag, više je voljela liječnike koji su bili iz Aureliusa. Dr. Malloy bio je: došljak i gospoda Kelly osjećala bi nelagodu kada bi je dodirivao. Premda je u svakoj prilici bio vrlo ljubazan.

Gospođa Kelly samo je primijetila Sharon Malloy, ništa više. Ulicom je prošlo i nekoliko automobila, no jedini kojeg je prepoznala bio je crveni Citroen Houarija Chihanija. Gospođa Kelly poznavala je taj automobil - svi su ga znali - i pomislila je na ono što je u Independentu pročitala o tome kako je neki prijatelj, ili možda student, gospodina Chihanija uhićen zbog postavljanja onih bombi u osnovnoj i srednjoj školi. Gospođi Kelly to je bio dokaz sve veće izopačenosti u gradovima, dokaz propadanja i rasapa, riječi koje je gospoda Kelly voljela koristiti.

Nakon minutu-dvije, gospođa Kelly otišla je u kuhinju kako bi priredila čaj. Kuhinjski prozor nalazio se na stražnjoj strani kuće i također je gledao na Adams, no bio je okrenut prema jugu, a ne prema sjeveru. U daljini je s njega vidjela silos koji se uzdizao do suše Franka Bella. Očekivala je da će na biciklu ponovno ugledati Sharon Malloy, no djevojke nije bilo. Gospoda Kelly pogledala je na ručni sat, a potom ponovno kroz prozor. Otvorila je kuhinjska vrata i izišla na stubu pred njima.

Po prirodi nije bila sumnjičava, no sve otkako je prije gotovo dvije godine otkrila tijelo Janice McNeal svemu je prilazila očekujući najgore. Da nije otkrila Janiceino tijelo, vjerojatno se uopće ne bi obazirala na to što ne vidi Sharon. No, po njezinu mišljenju, svijet je od Janiceina ubojstva postao prepredeniji i opasniji. Gospoda Kelly razmišljala je o tome kako je najprije vidjela Sharon a sada je ne vidi. No ne bi li Sharon trebala biti negdje ondje? Gospoda Kelly ponovno pogleda na ručni sat, potom se uzdigne na nožne prste kako

bi imala bolji pregled. Bila je sigurna da je prošlo samo nekoliko minuta. Nije joj bilo jasno kako je Sharon već mogla doći do Bellovih.

Gospođa Kelly vratila se u kuhinju i dok je čekala da zakuha voda, razmišljala je o Sharon Malloy. Ako je djevojka već došla do Bellovih, to znači da je ona sama posve izgubila orijentaciju za vrijeme, a ta ju je mogućnost zabrinjavala. Imala je stariju sestričnu u Munnsvilleu koja je ostala bez pamćenja, a i njezina je majka potkraj života počela zaboravljati. Gospođa Kelly ponosila se oštrinom svoga uma, a ova moguća pogreška sada ju je zabrinula. No isto se tako prisjetila i Janice McNeal, ne kao nečeg zlokobnog, već kao primjera neočekivanoga. A moguće je da je gospođi Kelly bilo i pomalo dosadno, tako da je otvorena mogućnost postojanja zagonetke oživjela to poslijepodne.

Pošto je čajnik počeo zviždati, gospođa Kelly prelila je vodom vrećicu s čajem u šalici i nakon toga prišla telefonu da bi nazvala Bellove. Sylvia Bell često ju je vozila na misu, a gospođa Kelly katkada se brinula za Joyce dok je djevojka bila mlađa. Na prozorskoj polici iznad sudopera nalazilo se šest rajčica koje joj je Sylvia donijela dan ranije.

Na poziv se javila Joyce.

"Je li Sharon došla k vama?" upita je gospoda Kelly, osjećajući se glupo.

"Još nije," reče Joyce, "no trebala bi doći svakoga trena. Želite li da vas nazove?"

Gospođa Kelly osjeti kako je obuzima ledeni strah. "Bilo bi to lijepo", reče. Potom je prekinula vezu.

Gospođa Kelly potom je uzela jaknu i izišla kroz stražnja vrata. Došavši do ugla, skrenula je Adamsom prema jugu. Puhao je vjetar i poslijepodne je postalo prohladno. Zapusi vjetra nosili su lišće ulicom. Tamni oblaci nailazili su od jezera Ontario; kasnije će zasigurno biti kiše. Gospođa Kelly nastojala je ne prepuštati se neobuzdanim strahovanjima. Prisjetila se suprugova moždanog udara i toga kako ga je zatekla u vrtu, još s lopatom u ruci. A

prisjetila se i Janice McNeal, koja je ležala zadavljena u svojoj dnevnoj sobi, i izgleda njezina lica.

Prešavši tridesetak metara, gospođa Kelly ugledala je nešto u visokoj travi uza cestu: nešto neočekivane boje. Bio je to crveno-plavi bicikl. Prišavši mu, utvrdila je da je to Sharonin bicikl. Dodirnula ga je nogom. Bio mu je otpao lanac. Gospođa Kelly pogledala je u smjeru farme Bellovih, no nigdje nije bilo ni traga djevojci. Pokraj nje je prošlo nekoliko automobila. Gospođa Kelly podignula je bicikl i pomaknula ga za nekoliko desetaka centimetara; kotači su se nesmetano okretali. Pomislila je kako bi bicikl mogla odvesti kući, no potom ga je ipak ostavila na zemlji. Okrenula se i ukočenim se korakom vratila kući, hodajući koliko je brže mogla.

Lanac koji se smaknuo sa zupčanika ili puknuo mogao je biti razlog zbog kojeg nije vidjela Sharon i s kuhinjskog prozora, no zašto Sharon nije odgurala bicikl do Bellovih, do kojih nije bilo daleko? Možda se zaustavio netko od prijatelja i povezo je.

Došavši u kuću, gospođa Kelly ponovno je nazvala Bellove. "Je li Sharon stigla?" upitala je.

"Nije", odgovorila joj je Joyce. "Nešto nije u redu?"

Gospođa Kelly razmislila je o tom pitanju. "Ne znam", rekla je i potom spustila slušalicu. Promislila je o svemu što se moglo dogoditi. Na telefonu je imala naljepnicu s brojevima vatrogasne službe, hitne pomoći i policije.

Gospođa Kelly podignula je slušalicu i nazvala policiju.

Ryan Tavich nije bio u postaji kada je Megan Kelly nazvala policiju. Bio je u Fordovu salonu Jacka Morrisa, gdje je popravljao kočnice na svome Escortu. Automobil je bio podignut na dizalici, a Hark Powers bio mu je skinuo stražnji lijevi kotač. Hark Powers alatom se služio grubim pokretima, udarajući pneumatskim odvijačem po kotaču i naglo povlačeći otklonac, tako da je radionicu ispunjavala zaglušujuća buka nalik vatri iz strojnice. Kada je buka prestala, Ryan je uvidio da mu zvoni pager. Bilo je točno pola četiri. Otišavši u ured, našao je policijsku postaju.

"Nazvala nas je Megan Kelly", rekao mu je Chuck Hawley. "Misli da se nešto dogodilo Sharon Malloy~ doktorovoj kćeri." Nadalje je objasnio što je bilo s biciklom i kako u kući Megan Kelly prozor dnevne sobe gleda prema sjeveru, a kuhinjski prozor prema jugu, no Ryan ga nije razumio. Kroz prozor ureda vidio je kako mu dizalicom spuštaju Escort.

"Odvest ću se onamo i vidjeti što se događa.", rekao je.

Sat vremena kasnije, pošto se uvjerio da Sharon nije kod Bellovih, da se nije vratila kući i da nije u posjetu kod neke od pet-šest ostalih prijateljica, Ryan

Tavich obavijestio je državnu policiju. I dalje je imao osjećaj da će se Sharon negdje pojaviti, no želio je još nečiju pomoć. Bila je to samo mjera opreza, ništa više. Kada je policajac na centrali u Pottervilleu radiovezom obavijestio dežurne patrole, poruka se čula i na privatnim scannerima širom okruga, pa tako i na radiouređaju u uredu Independenta u Aureliusu. Franklin Moore u tom trenutku nije bio u uredu. Te je večeri trebao izvještavati sa sastanka Gradskoga vijeća, te je uzeo slobodno poslijepodne. Frieda Kraus, tajnica, redaktorica i šefica ureda, nazvala je Franklina kući.

Kako Sadie nikako nije pokazivala naklonost prema vezi svog oca s Paulom, Franklin i Paula često su se nalazili u Franklinovoj kući kada bi Sadie bila u školi. Tog ponedjeljka poslije podne Sadie se kući trebala vratiti najranije u pola šest - rekla je da ide nekoj prijateljici: Paula je Franklinu došla u pola tri. Franklin i Paula bili su u postelji.

Nekoliko minuta poslije pola pet zazvonio je telefon. Franklin je nastojao ne obazirati se na poziv. Telefon se nalazio na noćnome ormariću pokraj uzglavlja.

Paula se odmaknula od njega i sjela. "Bit će najbolje da se javiš." Još i prije nego što je podignuo slušalicu, Franklin je znao da ga traži Frieda Kraus. Nitko drugi ne bi čekao da telefon odzvoni dvadeset puta. A vjerojatno je i znala da je on sada u postelji s Paulom. Za to je već vjerojatno imala spremnu i neku šalu.

Friedin je glas bio ozbiljan. "Policija drži da se nešto dogodilo Sharon Malloy. Samo sam mislila da bi te to moglo zanimati."

U tom trenutku otvorila su se vrata spavaće sobe i na njima se pojavila Sadie. U ruci je imala loptu za odbojku, a na sebi traperice i prevelik gornji dio sive trenirke sa simbolom Hamiltona. Nepomično je promatrala oca i Paulu. "Oči su joj bile poput kakvih tanjura", ispričao mi je Franklin. Paula je navukla plahtu preko golih dojki.

"Krećem odmah", rekao je Franklin Friedi. Potom je spustio slušalicu.

Franklin je pogledao kćer koja je promatrala odjeću razbacanu na podu.

"Mislio sam da se nećeš vratiti prije pola šest", rekao je Franklin, nastojeći govoriti opuštenim tonom.

Sadieino je lice bilo blijedo. Duga kosa u pletenici spuštala joj se niz leđa.

"Trebal sam se nakon škole naći s Aaronom", rekla je, "ali nije došao." Lice joj je tada prekrio bijesan izraz. Objema rukama podignula je loptu i bacila je prema ocu. Lopta je udarila o zid iza njegove glave i odbila se.

DRUGI DIO

ednako kao što smo svjesni samo površinskih razina tude svijesti, Jtako smo svjesni i samo površinskih dijelova tudega ponašanja. Obično vidimo samo onaj uljudni dio, javno lice, i možemo samo nagadati o onome što je ispod toga. No ako je ta površina konvencionalna i pristojna, obično zaključujemo da je takvo i sve ostalo. Premda, što to znači? Kako to možemo zaključivati da je nečije tajno biće jednako konvencionalno i pristojno? Ako je ugladenost nečijeg javnog bića posljedica straha, tada onaj skriveni aspekt može biti bilo što.

Nedavno mi je neki učenik pokazao članak u časopisu Rolling Stone, a ja sam u stražnjem dijelu nekako opazio male oglase, među kojima su se nalazile i dvije stranice telefonskih brojeva s predbrojem 900. Bili su svrstani pod naslovom "Zabava telefonom" i nudili su sve seksualne kombinacije kojima se čovjek uopće može nadati. To što se u tom časopisu reklamiraju takvi brojevi nije me se dojmilo koliko i činjenica da ih je bilo više od dvije stotine. "Zagrizi čizmu! Muškarac na muškarcu!" stajalo je u jednom od njih, "Iskusite kožu." "Biseksualne domaćice", nudile su se u drugom. "Slatke studentice uživo", obećavalo se u trećem. To je značilo da velik broj ljudi uživa u pozivima na brojeve koji počinju s 900. Ja nikada nisam nazvao neki takav broj - za to ne bih imao dovoljno hrabrosti. No, isto tako, nitko od mojih poznanika nije priznao da je nazvao takav

broj, premda mi se čini da su neki to zacijelo učinili.

Pretpostavljam da velik dio osoba koje nazivaju te brojeve tu svoju sklonost skriva pred susjedima. Takvo je držanje primjer onog prikrivenog ponašanja o kojem sam maločas govorio. Ne bih ga nazvao nemoralnim, no ono svakako govori o raznovrsnosti neispunjenih želja unutar društva. Pogledom u druge časopise, osim Rolling Stonea, naići ćete na nove brojeve. Koliko ih ljudi naziva? Tisuće? Više od milijuna?

Za neispunjene strasti često mislimo kako su usmjerene prema nekakvome ponoru, i pribojavamo se da bi one, popustimo li im, mogle početi zahtijevati sve užasnije načine zadovoljavanja. Nisam uvjeren da je to točno. No čak i ja, koji živim povučeno, imam osjećaj da bi moje popuštanje pred iskušenjem označilo početak dugotrajnog utonuća u propast.

Između moje i Franklinove kuće nalazi se bijela viktorijanska kuća u vlasništvu Petea Danielsa i njegove supruge, Molly. Katkada razgovaramo, no nismo prijatelji. Ali nismo ni neprijateljski raspoloženi jedni prema drugima. Ja njima pripazim na kuću kada su na putu, a oni to čine meni. To je jednostavno ta susretljivost tipična za svaki mali grad. Oni mene vide kao neoženjenog, sredovječnog srednjoškolskog profesora biologije, ponešto

sitničavog, koji se s vremena na vrijeme tuži na to kako mu njihov terijer ostavlja izmet u cvjetnim nasadima.

Pete Daniels je uspješan električar, no meni još nikada nije ništa radio. Ne želim da mi se nađe u kući upravo zbog toga što već i ovako o meni zna previše, premda zapravo zna vrlo malo. Molly radi u prodavaonici Fays Drugs u trgovačkome centru. Zbog toga u slučaju kada bih trebao kupiti bilo što imalo neugodno - čak i tablete za spavanje ili povremeno kakav laksativ - nisam odlazio u Fays nego u Malloy's Pharmacy u središtu grada. Donald Malloy bio je srdačan, a zbog toga što mu je brat bio liječnik, uvijek mi se nekako činilo da zna i nešto više.

Pete i Molly imaju troje djece. Dvoje starijih, Dennis i Jenny, primiču se tridesetoj. Dennis je oženjen i radi s ocem. Jenny se udala za nekog ugadača glasovira i živi u Oneonti. Kada je starijoj djeci bilo devet, odnosno jedanaest godina, Molly je dobila malu Rosu, koja se rodila slijepa. Bilo je to veliko iskušenje, no Rosa je bila pametna, a jedna od prednosti osoba koje se rode slijepo u odnosu na one koje oslijepo kasnije jest to što se na svoje stanje privikavaju lakše i uspješnije. A Pete i Molly željeli su postupiti što su mogli bolje, tako da

je Rosa provela nekoliko godina u školi za slijepo Perkins u Bostonu. Zapravo u Watertownu.

Razgovarao sam i s Rosom. Bilo joj je osamnaest godina i sljedeće je jeseni kanila poći na studij. Često je nosila tamne naočale, jer su joj se slijepo oči neprestano micale; nije imala potpun nadzor nad licem. Kad bi se nasmiješila, radila bi grimase, stišćući zube, a usta bi joj bila otvorena kada bi trebala biti zatvorena. No nije se mogla vidjeti; nikada se nije mogla poslužiti zrcalom.

To spominjem jer moram priznati nešto zbog čega mi je neugodno. Prozor Rosine spavaće sobe na prvome katu nalazio se na manje od sedam metara od prozora moje spavaće sobe, odnosno moje nekadašnje spavaće sobe. Bilo kako bilo, često sam je promatrao kako se svlači i čini druge stvari. Uvečer bi se vratila s tuširanja u starom smeđem ogrtaču i ničemu više. Voljela je sjesti u naslonjač okrenuta prema prozoru. Udobno bi se zavalila, rastvorila ogrtač i stala se dodirivati. Možda je i nisam promatrao često, možda desetak puta. U svakom je slučaju bilo bolje otkako sam počeo spavati u drugoj sobi. Rosini su zastori obično bili rastvoreni, jer nije očekivala da bi je netko mogao gledati. Naposljetku, zatvorila je vrata svoje sobe.

Ne mogu reći da su me ti njezini postupci uzbuđivali. Isprva mi je to bilo odvratno, te sam se morao prisiljavati kako bih ostao kraj prozora i

promatrao je, koliko god se takvo priznanje doimalo neobičnim. Čovjek bi pomislio da sam u tom slučaju mogao odvratiti pogled ili njezinoj majci reći neka navuče zastore. No ja nisam učinio ni jedno ni drugo, premda sam, kao što rekoh, nakon nekoliko mjeseci počeo spavati u drugoj sobi. Dakako da sam zbog tog gledanja osjećao krivnju, no nosio sam se s tom krivnjom sve dok se promatranje nije pretvorilo u svojevrsnu ovisnost, te bih kraj svog prozora čekao da se pojavi na katu. Da su me njezini postupci spolno uzbuđivali, možda bi me to više uznemirilo, ali izgledalo je da ne promatram tu spolnu komponentu; umjesto toga zagledavao sam se u njezinu najdublju prirodu.

A onda sam jednom pomislio: što bi bilo da nam se uloge zamijene? Što bi bilo da netko tako promatra mene? I ja se gdjekada dodirujem, to sam činio neusporedivo češće dok sam bio Rosinih godina. I premda sam vrlo povučen i to se događalo rijetko, spolni partneri dolazili su mi u kuću. Kakva se izobličjenja vide na mome licu? Je li moje lice, ili moje unutarnje lice, ako ga tako smijem nazvati, manje izražajno?

Često bi se dogodilo da bih nakon takvog noćnog promatranja sutradan ponovno primijetio Rosu. Katkada bih je vidio i na travnjaku i razgovarao s njom. Pomno bih joj promatrao lice, tražeći poneki izraz ekstaze kakav je pokazala protekle noći. No, dakako, takvih tragova nije bilo. A kada je riječ o njezinim mislima, bile su to vjerojatno misli koje su se pojavljivale i kod rnene. Rosa je bila normalna mlada djevojka. Samo zbog te nesreće, sljepila, njezine je postupke bilo moguće promatrati. U svojim svakodnevnim aktivnostima vidimo površinske slojeve tuđeg ponašanja i, moguće, nagađamo o onome što postoji ispod njih. Ne činimo li to stoga što se pitamo do kojih bi nas sve postupaka mogle dovesti i naše vlastite strasti? Kada bih mogao biti siguran u potpunu diskreciju, ne bih li i ja, ponekad, nazvao neki od onih telefonskih brojeva? No nije riječ samo o spolnom ponašanju. Sve naše emocije - ljubav, mržnja, zavist, pohlepa, ponos - imaju prihvaćenu društvenu razinu, a potom i ostale razine, privatne razine, na kojima mogu prijeći u područje krajnosti? Nisam li već osjetio zavist? Nisam li se pretjerano ponosio svojim sposobnostima? A kada sam s prijateljima u nekom restoranu i kada nam poslužiteljica donese jelo, ne gledam li oko stola kako bih utvrdio tko je dobio više od mene?

Ipak, imam osjećaj za mjeru. U određenom trenutku reći ću samome sebi da je bilo dovoljno ili ću obuzdati tek. Reći ću ne. Propast, ponor, gubitak nadzora nad sobom - zamislite osobu koja nema osjećaj za ograničenja. Nije li to definicija čudovišta, stvora čiji užici i postupci dovedeni do krajnosti

nemaju nikakvih granica? Prepuštamo se nečemu što se doima sitnicom, a to nešto ubrzo nevjerojatno naraste i preuzima potpun nadzor nad nama. Zamislite takvu osobu kako živi među nama i živi naoko uobičajenim životom. Tko je to s druge strane zaključanih vrata, bila ri~eč o muškarcu ili ženi? Tko je ta osoba pošto se navuku svi zastori? Sto se sve ondje može dogodati? A potom zamislite da nam se počinju ukazivati tragovi takve osobe, učinci apetita, ostaci i ogoljele kosti tog užasnog obroka. Kako će to utjecati na nas? Ne bi li to moglo stvoriti određenu atmosferu dopuštenosti koja ima i vlastite posljedice? Kao u slučaju Rose Daniels: što sam je više promatrao, to sam bivao opčinjeniji, istodobno osjećajući gadenje zbog takve opčinjenosti. Njezin je užitak postao mojim užitkom. Premda sam i dalje bio promatrač, žudio sam za upoznavanjem svake pojedine nijanse njezina ponašanja. Moj osjećaj za granicu u hipu se promijenio.

A u Aureliusu su se dogodile određene stvari koje su promijenile naš osjećaj za mjeru. Dogodilo se nešto strašno, a za sprječavanje toga bile su potrebne strašne stvari. To nam je nalagao glas morala, superego. No nije li bilo i određenoga užitka u tome što su strašne i užasne stvari sada dopuštene? Ne želim reći da bi normalni ljudi prirodnim putem bili dovedeni do izopačenih postupaka, no možda je ta iskvarenost koju su gledali, ili je zamišljali kao da se događa u njima, pojačavala osjećaj za to da je sve više toga dopušteno, da odsada postoji dozvola za puno toga. Svoje postupke mogli su opravdavati nazivajući ih reakcijama. Mogli su činiti užasne stvari i nazivati ih kažnjavanjem ili osvetom ili odmazdom, no te su stvari i dalje bile užasne. Unutarnja iskušenja sada su prerasla u otvoreno iskazano ponašanje, te su tako i oni počeli pokazivati osobine onog čudovišta. Tako se to barem dogodilo u mome gradu.

16

S haron Malloy je nestala, no još dvadeset četiri sata nakon što je posljednji put viđena ljudi su očekivali da će se nekako pojaviti ili javiti telefonom. Čak i da će se telefonom javiti njezin otmičar, ako je takvo što uopće postojalo. No nije se događalo ništa. A kako su dani prolazili, nada je slabjela.

Dakako, već sutradan ujutro fotografija i opis bili su razaslani širom zemlje. Na slici se vidjela kako stoji pred bijelim garažnim vratima i drži rukavicu za baseball. Vršak brade bio joj je uzdignut i širom se smiješila. Imala je živahno ovalno lice i zubarske proteze koje su blago blistale u tom njezinu osmijehu. Na sebi je imala plavi pulover u kojem je bila i kada je nestala. Plava kosa nesmetano joj se spuštala do ispod ramena. Koljena su joj bila lagano

povijena, a stopala razmaknuta. Lice joj je bilo iznimno lijepo, obilježeno nekakvim očekivanjem i željnošću, koji su pokazivali kako ne samo da čeka da joj netko dobaci loptu, nego i iščekuje sam život. Zbog toga je zračila silnom nedužnošću, izgledala kao da se strastveno raduje onome što je pred njom, što god to bilo. A što je bilo pred njom? To nitko nije znao, no to je samo pogoršavalo situaciju.

Tjedan dana kasnije Sharonino se lice viđalo posvuda: u izlozima, poštanskim uredima, bankama, na stupovima telefonskih vodova, na naplatnim kućicama na autocesti, na stražnjim staklima automobila. Puno puta tijekom dana viđalo se Sharonino lijepo lice, željno i puno iščekivanja i čovjek bi redovito osjetio taj nesklad između onoga što je očekivala i onoga što joj se možda dogodilo. A nije li to navelo lju

de, među njima i mene, na pomisao o nepredviđenim zaokretima u vlastitome životu? Sharon je počela simbolizirati iznevjerena očekivanja - kakva smo svi osjetili barem jednom - obećanja o onome što život, naoko, nudi, a što zapravo daje.

Od samog početka istraga se vodila na dvjema razinama: jedna u vanjskome svijetu, a jedna u Aureliusu. Policijske organizacije širom istočnoga dijela zemlje počele su tražiti Sharon. Državna policija, savezni FBI - svaki član patrole i svaki agent kod sebe je imao njezinu fotografiju. Vijest je objavljena u središnjoj emisiji vijesti mreže NBC, dok joj je CNN posvetio deset minuta. Novinari i televizijske ekipe stizali su i s udaljenosti od nekoliko stotina kilometra

- ra. Sharonina je obitelj bila u šoku i isprva odbijala svaki kontakt s novinarima, no s Megan Kelly dopisnici su razgovarali pedeset puta. Joyce Bell govorila je o strahu koji je osjetila kada Sharon tog posli p jepodneva nije došla do njih. Novinari su razgovarali i sa Sharoninim nastavnicima i prijateljicama, čak i sa Sadie. Mnogi su već imali "pxipremljene prave male govore, premda sam uvjeren da nisu tako j gledali na te svoje izjave, u kojima su ponavljali kako je Sharon bila divna djevojka. Junior, iz lokala Junior's, koji ju je jedva poznavao, ponovio je iste te tvrdnje. Štoviše, mnogi koji su govorili o prijateljstvu, sa Sharon su prije njezina nestanka vjerojatno razgovarali tek jedanput ili dvaput.

O tome je teško govoriti bez određene mjere cinizma. Sharonin nestanak mnogima je donio mogućnost stjecanja bezopasnoga publiciteta. Harry Martini, ravnatelj srednje škole Knox, pojavio se u programu televizijskih postaja iz Syracusea i Utice, govoreći o opasnostima koje se kriju u situacijama kada djeca sama idu u školu i iz nje se vraćaju. Usto je opisivao i

kako je Sharon bila jedna od svijetlih zvijezda devetoga razreda. Harry je sav zračio ponosom, nabacio očajan izgled i brisao oči. Uvjeren sam da je držao kako je to iskren nastup, no jednako sam tako uvjeren i da se jedva sjećao tko je to Sharon. Bila je dobra učenica s vrlo dobrim prosjekom, no usto je bila i stidljiva i ničim nije svraćala pozornost na sebe. S obzirom na publicitet i to koliko su i kako ljudi govorili o njoj, čovjek je mogao steći dojam da je bila najpametnija i najpopularnija učenica u čitavoj školi.

No to ne znači da su ljudi lagali. Držali su da govore istinu, samo što su to činili kao da se na neki način povezuju s njom, kao da takvim govorenjem o njoj pred predstavnicima medija ili vlasti prisvajaju G119 ljevine važnosti: važnosti njezina nestanka. Da sam to spome

nuo Harryju Martiniju, on bi se bio ra-r.bjesnio. A kada sam Ruth Henley - Sharoninoj nastavnici engleskoga - u zbornici postavio pitanje o tome koliko je doista poznavala Sharon, postala je blago sumnjičava, te je, poprilično nepravedno, rekla kako je meni očito žao što Sharon nije bila i moja učenica. Zapravo uopće nisam žalio zbog toga što mi Sharon nije bila učenica, premda su njezina starija braća, Frank i Allen mladi, kod mene imali biologiju. No ono što mi se činilo žalosnim bila je ta pozornost: to što su ljudi željeli što prije i što snažnije izraziti povezanost s njom. Stojeći pokraj prozora svoje učionice, vidio sam televizijske ekipe kako snimaju školsku zgradu i njezin okoliš. Ili bi na njih nailazio u hodnicima ili bi razgovarali s učenicima, nastavnicima ili upravnim osobljem. Zbog te njihove rasvjete i opreme, bili su tako uočljivi. Čak je i Herkimer Potter, učenik specijalnog programa, koji je Knox pohadao gotovo čitavu vječnost, dobio dopuštenje da izostane s nastave kako bi nekom televizijskom novinaru iz Albanyja rekao da je Sharon jednom dao gumu za žvakanje i da mu je ona zahvalila.

To što su tolike osobe željele privući pozornost i na sebe, počeo sam smatrati pogubnim. Bio je to izraz jedne od njihovih skrivenih strasti. No kada sam o tome otpočeo razgovar s Franklinom, on je samo slegnuo ramenima.

"To olakšava novinarski posao. Devedeset devet posto ljudi silno želi davati izjave."

"Žele izgledati važno", rekoh. "Žele priznanje svoga postojanja."

"Harry Martini traži više od priznavanja puke činjenice o svome postojanju."

"Želi priznanje i potvrdu", reče Franklin. "Time dobivaju dokaz da su živi."

No nisam mogao prestati razmišljati o tome kako ljudi pokazuju nimalo privlačnu stranu vlastite ličnosti.

Druga razina istrage, u lokalnim okvirima, nije privlačila toliko pozornosti.

Premda je u njoj sudjelovala gradska policija, a osobito Ryan Tavich,

postupak je vodila državna policija. Kapetan zadužen za taj slučaj zvao se Raymond Percy. U to ga vrijeme nisam poznavao, premda su se Franklin i moj bratić Chuck Hawley o njemu izražavali pohvalno. Percy se odlikovao profesionalnošću u kojoj više nije bilo ni tračka osobnoga. Živio je u Norwichu, a u čin kapetana promaknuli su ga tek nedavno. Osam godina služio je u vojsci, najveći dio kao narednik u vojnoj policiji. Bio je visok, u odličnoj tjelesnoj kondiciji, tamne kose s tek ponešto sjedina. Njegov dugački i vrlo uski nos podsjećao me na oštricu kakve sjekirice. Nosio je tamna odijela i kravate prigušenih boja. Vjerojatno mu je bilo tek nešto više od četrdeset. Nije bilo znakova nikakvih manjkavosti karaktera i bio je marljiv, ali uopće nije pokazivao emocije. Ne znam točno što bi mi od toga bilo draže, premda bi mi se svidjela pokoja psovka ili osmijeh. Zapravo, ova se moja priča zacijelo doima nedosljednom, jer se žalim na skrivene poroke nekih, dok se na temelju tog izlaganja stječe dojam da drugi uopće nemaju poroka.

Prema svim izvanjskim znakovima sudeći, Raymond Percy želio je biti stroj - možda je već i to bio dovoljno skriven porok. Njegov je unutarnji život bio prikriven, zbog čega sam samo još željnije tražio znakove tog unutarnjeg postojanja. Možda je upravo to bila moja slabost: ta želja za spoznavanjem onoga što je ispod površine, vjerovanje da je Raymond Percy u četiri ujutro, kada se budi i gleda u strop, neka druga osoba.

Ryan Tavich često je bio s njim. "Ali, kakav je?" pitao ga je Franklin.

"Temeljit."

"A to bi značilo...?"

"Proizvodi masu papira, razgovara s puno ljudi, traži mnoštvo izvještaja."

Franklin i Ryan sjedili su za Franklinovim kuhinjskim stolom. Bila je rana večer, još u prvome tjednu istrage i obojica su pili pivo. Mislili su da je Sadie Gore, u svojoj sobi i piše zadaću, no ona je sjedila na stubama i prislušivala.

"Razgovara li ikada o footballu?" upitao ga je Franklin. "Nikada ne govori ni o čemu što nema veze sa slučajem." "Jesi li mu na košulji kada primijetio kakve tragove hrane?" "Ma, hajde., što time želiš reći?"

"Želio bih da doznaš kakav je. Kako mogu pisati o tipu ako je to zapravo komad drva?"

Jednom sam automobilom prošao pokraj njegove kuće. Norwich je grad koji čine prelijepa viktorijanske kuće, no kapetan Percy živio je u novoj kući s prostorijama raspoređenima na više nivoa, na uglu dviju ulica. Kuća je imala bijele plastične rolete. Prostor ispred nje bio je ograđen, ispred garaže nije bilo koša za košarku, na travi nije bilo ni bicikala ni

igračaka, a svi zastori bili su navučeni. Bilo je teško ne pomisliti na to koliko ta kuća nalikuje na samog kapetana Percyja; a zašto i ne bi? Znao sam da ima suprugu i dvojicu tinejdžera, no, barem s vanjske strane, njima nije bilo nikakva traga.

Ryan Tavich uzeo je izjavu od Megan Kelly sat vremena nakon što je nazvala policiju. Kapetan Percy razgovarao je s njom sljedećeg prijepodneva u Gradskoj vijećnici. Tu priču gospođe Kelly, o tome kako je vidjela Sharon s prozora na prednjoj strani kuće, te kako je potom nije vidjela i sa stražnje strane, razmatrali su više puta. Između tih dvaju pogleda kroz prozor proteklo je tri do pet minuta. Gospođa Kelly bez oklijevanja je priznala kako je u tom vremenu ulicom prošlo više automobila, premda ulica Adams nije osobito prometna, no jedini automobil kojeg se konkretno sjećala bio je crveni Citroen Houarija Chihanija.

Kasnije tog prijepodneva, u utorak, 19. rujna, Ryan i kapetan Percy odvezli su se do sveučilišta Aurelius da bi razgovarali s Chihanijem. Upravo je bio na predavanju iz europske povijesti devetnaestoga stoljeća kada ga je kapetan Percy pozvao iz predavaonice. Ryan je kasnije rekao kako on ne bi bio tako postupio, kako mu se činilo da nema smisla izazivati govorkanja u vezi s Chihanijem. Percy je sa sobom poveo i nekog narednika, kao i vozača. Taj dolazak na sveučilište nije bio nimalo diskretan. Megan Kelly već je i ostalima ispričala da je vidjela Chihanijev crveni Citroen i neki su izrazili iznenađenost time što Chihani već nije u pritvoru, što nije uhićen još protekloga dana. Uniformirani narednik i neka tajnica sa sveučilišta izveli su Chihanija iz predavaonice. Ryan i kapetan Percy s njim su razgovarali u nekom praznom uredu u upravnoj zgradi. Ryan je rekao da su ga čuli kako brzo šepa niz hodnik, jedan tiši korak, a potom onaj mukli udarac. Chihani je ispod sivog sportskog sakoa imao crnu dolčevitu, a na glavi beretku. U ruci je imao i štap. Nije bio presretan.

"S ovim studentima imam dvadeset šest predavanja u semestru. Upravo ste prekinuli jedno od tih predavanja. Sada ću morati odrediti novi termin."

"Sjednite", reče mu kapetan Percy. "Ne želim sjesti."

"Od vas tražim da sjednete."

"Na temelju kojih ovlasti?" Kapetan Percy objasni mu tko je.

"Ništa od svega toga", odvrati mu Chihani, "ne može me navesti na to da sjednem ako to ne želim."

I tako je Chihani ostao stajati, držeći štap priljubljen uz desnu nogu.

I kapetan Percy ostao je stajati. Zapravo, sva su četvorica stajali, premda je u prostoriji bilo dovoljno stolaca. Chihani i Percy bili su podjednake visine,

nešto niži od stotinu osamdeset pet centimetara. I jedan i drugi bili su vitki, no dok je Percy bio mišićav, Chihani je bio žilav i koščat.

"Jučer ste videni", započene Percy, "kako se nedugo poslije tri sata, vozite ulicom Adams. Možete li nam reći kamo ste išli?"

"Zašto je to nužno?"

"To je dio istrage na kojoj radimo."

Chihani je nepomično gledao u pod i činilo se da nije voljan odgovoriti. A onda reče: "Išao sam do Hendersonova voćnjaka, gdje sam kanio kupiti nešto jabuka, jabučnog vina i staklenku meda". Izraz njegova lica bio je prijeziran, kao da ne podnosi to što policiju zanima njegova kupnja jabuka. "Dok ste izlazili iz grada, jeste li vidjeli neku djevojčicu kako se vozi na biciklu?"

"Nisam vidio nikoga."

"Zasigurno ste prošli kraj nje", reče Ryan. "Ipak nisam vidio nikoga."

"Namjeravali ste kupiti jabuke", reče Percy. "Jeste li ih kupili?" "Usput sam utvrdio da nisam ponio dovoljno novca, te sam se vratio kući. Namjeravao sam onamo poći danas poslije podne."

"Jeste li se u Aurelius također vratili ulicom Adams?"

"Skrenuo sam u Drake, kako bih otišao u banku."

"Jeste li došli do voćnjaka i potom se okrenuli?" upita Ryan. "Okrenuo sam se prije voćnjaka. Zašto je to važno?" "Djevojčica je nosila plavi pulover i imala je crvenu torbu za

knjige", reče Percy. "Bicikl joj je bio plavo-crven."

"Nisam je vidio."

"Gdje vam je sada automobil?"

"Na parkiralištu za nastavno osoblje.."

"Bojim se da ću vas morati povesti u postaju", reče Percy. Chihani je sada prvi put pokazao da je iznenađen. "Zbog čega?" "Ta je djevojčica nestala."

"U tom slučaju, želio bih nazvati svog odvjetnika", reče Chihani. Percy je naložio da se Chihanijev Citroen vučnim vozilom preveze do sjedišta državne policije u Pottervilleu. Već je imao potpisane naloge za pregled Chihanijeve kuće i automobila.

U Gradskoj vijećnici Chihani nije rekao ništa što već nije rekao i na sveučilištu. Nije vidio tu djevojčicu. Okrenuo se i vratio prije nego što je došao do voćnjaka. Odvjetnica mu je bila Agnes Whitehead. Ona je jasno naglasila da je njezina klijenta potrebno ili optužiti ili pustiti. Dok je Chihani bio na policiji, kuću mu je pretražila ekipa tehničara i stručnjaka, pripadnika državne policije. Odugovlačeći koliko je više mogao, Percy je Chihanija pustio

kasno tog poslijepodneva. U njegovoj kući nije pronađen nikakav trag koji bi ukazivao na Sharon. Državna policija još je jedan dan zadržala njegov automobil, no ni ondje nije pronađeno ništa što bi pokazivalo da se Sharon Malloy u njemu ikada vozila.

"Poteškoća je u tome", rekao je Ryan Franklinu, "što je malo vjerojatno da je Chihani mogao ukloniti svaki njezin trag. Pronašli smo tragove drugih osoba, čak i žena, ali ne i Sharon."

"Kojih žena?" upita Franklin.

"Članica ID-a. Harriet Malcomb, na primjer, i Joany Rustoff." I sada su sjedili za Franklinovim kuhinjskim stolom. Iz susjedne sobe čulo se kako Sadie vježba Ijestvice na glasoviru.

"Chihani, dakle, vjerojatno nije počistio automobil."

"Tako je. Usto, nemoguće je čistiti ga selektivno, ukloniti tragove jedne osobe, a ostaviti tragove ostalih."

"Ima li kakvih dokaza o tome da je Chihani uopće ikada razgovarao sa Sharon?"

"Nema." Franklin pozove Sadie i upita je je li Sharon ikada spominjala Houarija Chihanija.

"Koga?" reče Sadie. Vježbala je glasovir po očevoj želji, tako da joj prekid nije ni najmanje smetao.

"Predaje na sveučilištu i vozi crveni Citroen."

"Onaj crveni autić? Vidjela sam ga, ali nisam znala čiji je. Kakvo je to ime?"

"Alžirsko." "Ondje se i rodio?"

"Vjerojatno", reče njezin otac.

"To je daleko od Aureliusa", reče Sadie.

Premda su ga pustili, Chihani je ostao potencijalnim osumnjičenim. Pripadnici patrola državne policije i šerifovi policajci razgovarali su s ljudima u ulicama Adams i Fletcher, kako bi doznali je li ga tko primijetio. Mnogi su se sjećali crvenog Citroena, no nisu bili sigurni jesu li ga vidjeli upravo tog ponedjeljka poslije podne.

Ubrzo su svi znali da su Chihanija priveli u Gradsku vijećnicu, te da su mu automobil prebacili u Potterville. Bio bih voljan okladiti se da je svatko tko je razmišljao o Chihaniju mislio i na Oscarovo uhićenje zbog postavljanja onih bombi. A ljudi su i općenito razmišljali o ID-u. Štoviše, neki su se počeli pitati nije li ta skupina imala veze i s onim divljačkim činom na groblju Homeland, koji je policija i dalje istraživala. Nije bilo nikakvih dokaza o vezi između bombi i događaja na groblju, no Aurelius je bio malen grad, te je broj osoba voljnih prekršiti zakon bio ograničen. Tako su ljudi držali i da je moguće

postojanje veze između ID-a i Sharonina nestanka. Franklin nije zaboravio na činjenicu da se Aaron u ponedjeljak poslije podne trebao naći sa Sadie, ali se nije pojavio. Gdje je bio? Franklin je tu informaciju, dakako, prenio i Ryanu Tavichu.

Ryan je zacijelo bio nesretan. Premda je znao da je ID počinio onaj vandalski čin na groblju, odlučio je ne reći ništa o tome. Nije želio da se na to počne gledati kao na još jedan primjer situacije u kojoj štiti sina umrle ljubavnice ili čak Harriet Malcomb. Jednostavno je izbjegavao izazvati nevolje skupini razmjerno bezopasnih studenata. S obzirom na Chihanijew nepopularnost i sumnje u vezi s ID-om, činjenica da su članovi te skupine rušili spomenike nekih od najcjenjenijih građana Aureliusa prenapuhala bi se izvan svake mjere. Stoga je i dalje šutio.

1~

Ryan je onog ponedjeljka kada je nestala Sharon Malloy zapravo pokušavao pronaći Aarona. Četiri puta otišao je do njegova stana. Dvaput je navratio do stana u kojem je živjela Harriet. Njih su dvoje od kolovoza jedno prema drugome bili vrlo hladni. Ryanu je smetalo što je ne može pogledati a da ne osjeti želju i smetalo mu je što u njihovih pet zajedničkih tjedana ni u jednome trenutku nije znao što prema njemu osjeća. Ryan je obišao i ostale članove Ispitivača desnoga, među njima i Barryja, koji je kasnije rekao: "Izgledao je ljutito. Činilo mi se da me želi udariti."

Ryan nije mogao prestati razmišljati o onome što je Aaron učinio Harku i Sheili Murphy. Razmišljao je i o tome kako se Aaron druži sa Sadie. Ryan je možda bio čak i ljubomoran. Vodeći Sadie na pecanje, možda je držao da ublažuje Aaronov utjecaj. No koliko god Ryan bio protiv Aarona, nije mogao, pri svakom susretu s njim, u njemu ne ugledati lice njegove majke kako ga promatra tim blago zakošenim očima.

Čim je utvrdio da Aarona nema, Ryan je o tome trebao obavijestiti Percyja, no to nije učinio. U ponedjeljak uvečer i u utorak ujutro tražio je Aarona, budeći članove ID-a i dvaput odlazeći do Paule McNeal kako bi doznao je li joj se polubrat javljao. No nitko nije znao ništa o njemu.

Paula je od Franklina otišla oko pet, nedugo nakon što je Sadie nju i Franklina zatekla u postelji. Bilo joj je žao što je Sadie toliko uzrujana, ali je bila i ljutita na Franklina jer se držao ~Cao cja je iznevjerio kćer. Paula je, međutim, kada bi je nešto mučilo, običavala šutjeti, gutati to nešto, tako da su ostali vrlo lako mogli zaključiti kako je sve u redu. Novosti o Sharoninu nestanku potisnule su tu njezinu kivnost koja, međutim, nije i iščezla. I tako je ona otišla kući, a Franklin je još sat-dva proveo s

Ryanom Tavichem i zatim otišao na sastanak u Gradsku vijećnicu. Sadie je ostavio kod mene, jer je gospođa Kelly još bila zauzeta na policiji. Iznenadio sam se kada sam uvidio da ju je do mene doveo osobno, umjesto da je pusti samu. Naposljetku, između naših se kuća nalazila samo jedna kuća. Meni je to bio prvi nagovještaj promjena do kojih će doći zbog Sharonina nestanka.

Sadie je bila uzrujana zbog Sharon, no novost o tome nije još bila posve doprla do nje. Više ju je brinulo to što je zatekla Paulu s ocem.

"Zašto mu se ona sviđa?" neprestano je ponavljala. "Zar ne vidi da ga ona samo vara?"

"Zašto bi to činila?" upitao sam je.

"Jer je nepoštena." Sadie me ljutito promatrala ispod tih svojih šiški. A onda se nasmiješila vlastitoj ozbiljnosti.

"Ali, što misliš, što ona želi od njega?" upitah je.

"Možda novac, možda našu kuću. Možda me mrzi i želi mi nauditi."

"Možda ga voli."

"Takva mu ljubav nije potrebna", reče Sadie.

Zbog njezinih dolazaka u kući sam uvijek imao nekoliko kutija makarona sa sirom, tako da smo tada zajedno pojeli jednu takvu večeru. Sadie je napisala zadaću i potom gledala televiziju, dok sam ja radio na izvještajima o radu u laboratoriju. U vijestima u jedanaest sati objavljena je kratka vijest o Sharoninu nestanku, te fotografija na kojoj stoji ispred garaže.

"To je moj pulover", reče Sadie. "Taj pulover dobila sam od Paule."

Ryan Tavich konačno je pronašao Aarona u utorak, u osam ujutro. Odnosno, Ryan je sjedio u parkiranome automobilu ispred Aaronove zgrade kada je pogledao retrovizor i u njemu ugledao Aarona

kako dolazi pločnikom. Jutro je bilo svježije, no Aaron je bio samou košulji.

Ryan iziđe iz automobila.

"Tražio sam te", reče Ryan.

Aaron ne reče ništa. Kosa mu je bila raspuštena i spuštala se ispod ramena. Ispod očiju je imao tamne krugove.

"Gdje si bio?" "Vani", reče Aaron. "Gdje?"

"Jednostavno vani."

"Zašto se jučer nakon škole nisi našao sa Sadie?" "Imao sam posla."

"Znaš li što o Sharon Malloy?"

"Sinoć sam nešto vidio u vijestima. Jesu li je pronašli?" Aaron iz džepa izvadi elastičnu vrpcu i stane vezati kosu u rep.

"Gdje si bio jučer oko tri poslije podne?" "Imao sam posla."

"Tražim konkretniji odgovor."

Aaron se na trenutak zamisli. "Neću reći ništa konkretnije od to- # ga." Stoga je Ryan odveo Aarona u Gradsku vijećnicu i predao ga ia Percyju. Ispričao mu je i Aaronovu prošlost, spomenuo ID i rekao ~ kako pretpostavlja da je ta skupina onako divljala na groblju. Chuck ~' Hawley, koji je bio zadužen za istragu o događajima na groblju, slu- ;: čajno je načuo njihov razgovor.

"Zašto mi to, do vraga, nisi rekao ranije?" upitao je Percy, više ` iznenađen nego ljutit.

Ryan je nešto zaustio, a onda samo slegnuo ramenima. Chuck mi je kasnije rekao da je Ryan poprilično pocrvenio u licu.

Percy je nazvao policiju u Troyu i od njih zatražio da zatvore Oscara. Uputio je policajce i po ostale članove ID-a, želeći ih imati na ' okupu u Gradskoj vijećnici. Potom su on i Ryan otišli na sveučilište, gdje su razgovarali sa Chihanijem, a zatim i njega doveli u postaju. Sve to nije prošlo neopaženo. Već oko podneva veći je dio grada znao za to da su članovi ID-a uhićeni. I o tome su pričali svi u srednjoj školi, premda su verzije bile poprilično iskrivljene. Govorilo se da su se Jesse i Shannon opirali privođenju; te da su pretučeni. Leon

Stahl doživio je svojevrstan moždani udar. Jason Irving pokušao je izići kroz prozor na stražnjoj strani svoga stana, ali su ga uhvatili. Harriet je pronađena skrivena u svome ormaru. Joany Rustoff i Bob Jenkins zatečeni su goli, zajedno, te su u grad privedeni u donjem rublju. Barry je plakao. Ništa od toga nije bilo točno, premda je u svakoj od tih priča možda postojao zametak istine. Primjerice, Barry mi je ispričao da se jako uzrujao, ali je psovao, a ne plakao. To je bilo gotovo potpuno nevažno. Bile su to priče koje su kružile. A nije izgledalo nimalo pretjeranim da je ta marksistička skupina sa sveučilišta otela Sharon. Nisu li već pokušali u zrak dignuti čitavu školu?

Malo je ljudi vjerovalo u potpunu krivnju članova ID-a, no isto je tako bilo malo onih koji su držali da su ID-ovci posve nedužni. Bilo je jasno da su nešto zgriješili - naposljetku, policija ih je i uhitila. A potom, kasnije toga istoga dana, čuli smo da su svi članovi ID-a osim Leona Stahla optuženi za vandalski čin na groblju i ljudi su se odmah prisjetili srušenih spomenika na groblju Homeland. I oni koji nikada nisu posumnjali u ID-ovce kao u moguće vandale, čudili su se samima sebi, ili su tako barem govorili, jer nije li posve logično da su to učinili upravo oni?

Strah i gorljive spekulacije vrlo su nezdrava kombinacija. Potkraj nastave, učenici su tog dana već govorili o sotonizmu i magiji. Čuo sam čak i gospođu

Hicks, profesoricu engleskoga, kako nagađa o tome da bi Sharon mogla biti žrtva u nekakvom obredu. U to vrijeme Sharon nije bilo dvadeset četiri sata. Mnogi su i dalje držali kako će se pojaviti, no nazočnost novinara, policije i mnoštva nepoznatih ljudi dovodila je do raznih naganja. A uza sve, pojavila se i ta priča o uhićenju članova ID-a. Činjenica da nitko od njih nije bio optužen ni za što u vezi sa Sharon nije zanimala nikoga. Ljudi su otprilike znali prošlost svakoga od njih, imali su nejasnu predodžbu o događajima i na temelju tih nejasnih informacija stvorili su priču.

U zbornici, Sandra Petoski, koja je inače razumna žena, nagađala je u vezi s Barryjem Sandersom, govoreći kako se oduvijek pitala ima li on emocionalnih poteškoća. Ostali su joj odmah priskočili u pomoć pričama o Barryju, ali i Aaronu, sve dok nije počelo izgledati kao da je do Sharonina nestanka jednostavno moralo doći. A škola je bila samo mikrokozam grada, jer se jednako nagađalo posvuda. Ispitivači desnoga s time moraju imati veze, tvrdilo se, a osoba koja stoji iza takvog ponašanja svakako je Chihani. A što se tiče razloga, odnosno pitanja zašto bi Chihani priželjkivao srušene nadgrobne

spomenike - pa, jasno, nije li musliman i nije li komunist? Protiv njega je govorilo i to što vozi crveni automobil. Meni se činilo da je policija trebala postupiti diskretnije, no i oni su bili naivni, a u takvim su situacijama imali tek rudimentaran osjećaj za uzročno-posljedične veze. Nisu mogli predvidjeti utjecaj koji će ti događaji ostvariti u našem gradu.

U utorak poslije podne članovi ID-a odvedeni su na sud u Pottervilleu. Ondje su pod pritiskom trebali priznati povezanost sa Sharoninim nestankom, a optužbe za vandalski čin na groblju poslužile su kao sredstvo koje ih je trebalo navesti na to da progovore. U međuvremenu, policija im je, uz valjano izdane naloge, pretražila stanove.

Barryja su uveli u neki ured i ostavili ga da ondje čeka. Ubrzo su u sobu ušla dvojica agenata u civilu i rekli mu da ga zbog vandalizma na groblju očekuje pet godina zatvora. Je li u cijeloj priči bilo i droge? Barry se nije sjećao nikakve droge. Mislio je samo na to što će mu reći majka i kako će se razljutiti. Iako je znao da je Sharon nestala, nije imao pojma da je s tim povezano i njegovo uhićenje. Jedan od agenata rekao mu je kako je moguće da se optužbe za vandalizam povuku ako ispriča sve što zna o Sharon. Barry je poznavao jednog od njezine braće, no nije mogao sa sigurnošću reći da je ikada ~idio Sharon, barem ne u skorije vrijeme.

"Što ti znače brojevi 666?" glasilo je jedno od pitanja postavljenih Barryju.

Barry je stao intenzivno razmišljati. Je li to nešto poput broja hitne službe, 911 ili je to broj njegova ormarića u školi? "Ne znam", rekao je. Sjedio je posve nepomično i treptao.

Agenti su ga potom upitali kako je proveo protekla dvadeset četiri sata i gdje je bio u tri sata u ponedjeljak poslije podne. Barry je tada bio na nastavi, a navečer je posjetio majku. Očekivao je da bi se navečer mogao vidjeti s Aaronom, no Aarona nije bilo kod kuće.

"Kako znaš da nije bio kod kuće?" upitao ga je jedan od agenata. "Nazvao sam ga, no nije se javio."

"A što misliš, gdje je bio?" "Nemam pojma."

"A kada si posljednji put vidio gospodina Chihanija?"

"Na sastanku u petak navečer." Dvojica su se agenata izmjenjivala u ispitivanju i Barry je od toga već počeo osjećati blagu vrtoglavicu.

"I o čemu ste raspravljali?"

"O Desaijevu Marxističkom gospodarstvu. Gospodin Chihani je govorio o toj knjizi, a mi smo o njoj kasnije raspravljali". Barry se nadao da ga neće pitati o čemu govori knjiga, jer je o tome imao samo vrlo maglovitu sliku.

"Je li tko spominjao Sharon Malloy?"

"Koliko se sjećam, nije. Siguran sam da je nitko nije spominjao." "Smatraš li je lijepom?"

"Ne sjećam se kako izgleda." "Voliš li mlade djevojčice?"

"Pa, valjda", reče Barry, koji uopće nije volio djevojčice, ali se bojao reći nešto pogrešno. "Dobre su, ali nisam ih vidio puno otkako, ovaj, više nisam... mali dječak."

Ryan je uspio odvojiti Harriet od ostalih i razgovarati s njom u nekom malenom uredu. "Mislila sam da nikome nećeš reći za Homeland", reče ona. Bila je izvadila kontaktne leće i sada je nosila naočale s prozirnim okvirima. Crna kosa spuštala joj se s obiju strana lica. Nosila je gornji dio trenirke Colgate koji joj je prikrivao obline. Ryan nije uspio primijetiti ni trag grudima koje su ga nekoć opčinjavale. Izgledala je kao kakva dvanaestogodišnjakinja i na bradi je imala aknu. Ryan je osjećao nevjericu na pomisao da je spavao s njom.

"Saznalo bi se, ovako ili onako", reče on. "Svima ću im reći da si me ševio."

Ryan je sada utvrdio da je ne može izravno gledati. "Čini što god želiš", reče joj.

"Misliš da mi se to sviđalo, zar ne? To sam učinila samo zato što mi je tako rekao Aaron. Ti si običan mali starac."

"Aaron?" reče gotovo i ne registrirajući njezinu uvredu. "Zašto?"

"Pitaj ga ako te zanima."

s Morarji Ranchhodji Desai (1896.-1995.~, indijski državnik.

"Čini se da ću i morati", reče Ryan; ne gledajući Harriet u oči, nego usmjeravajući pogled na njezin prištić na bradi. I sada se počeo pitati je li ikada spavao s nekom ženom nekako drukčije, a ne u nastojanju da iz misli protjera Janice McNeal.

Nitko od članova ID-a nije imao ništa reći o Sharon. Nekoliko njih, poput Leona Stahla i Joany Rustoff tvrdili su kako uopće ne znaju da je nestala. Aaron je rekao da je se nejasno prisjećao, kao i Barry, no ostali su rekli da uopće ne znaju o kome je riječ. Na pitanje gdje su proveli posljednja dvadeset četiri sata, većina je odgovorila navodima koje je bilo moguće potvrditi. Imali su predavanja, otišli u grad. Svratili su u Bud's Tavern na pivo. Neki su činili jedno, neki nešto drugo, no kod svakog je postojalo određeno razdoblje za koje nisu imali alibi.

Leona su pustili i Ryan ga je prebacio natrag u Aurelius. "Bože, kako mi je drago~što sam te noći ostao kod kuće", ponav

ljao je neprestano Leon. "Zeljeli su da s njima pođem na groblje, stalno su me pozivali. Ovo je prvi put da mi je debljina donijela i neku korist."

~ Ostali su optuženi za vandalsko ponašanje; svi osim Aarona pušteni su uz prihvaćanje obveze pojavljivanja pred sudom. Aaron je zadržan u pritvoru uz jamčevinu od 25.000 dolara. Nazvao je polusestru, koja je obavijestila očeva odvjetnika, Henryja Swazeyja, a koji će Aarona pokušati osloboditi u srijedu. Pripadnici državne policije u Troyu ispitali su Oscara Herbsta i utvrdili da on nije mogao oteti Sharon. Kasno u ponedjeljak poslije podne imao je dogovoren posjet zubaru.

U srijedu poslije podne Franklin je otišao na Aurelius College kako bi razgovarao s Houarijem Chihanijem, u nadi da će doći do nečega što bi sutradan mogao objaviti u Independentu. Chihanija je zatekao u njegovu uredu na drugome katu, u Douglas Hallu. Novih informacija o Sharon nije bilo, premda je policija imala više tragova. Većina ih je izgledala lažno: ljudi kojima se činilo da su vidjeli Sharon na raznim mjestima, čak i u Chicagu. No pričalo se o ID-u i ljudi nikako nisu mogli prijeći preko činjenice da je gospoda Kelly vidjela Chihanijev crveni Citroen.

Kako ga je policija već ispitala i kako je znao za sumnje prema ID-u, Chihani se s Franklinom zacijelo susreo uz određenu mjeru opreza, premda to nije pokazivao.

Franklin je sjeo sa suprotne strane Chihanijeva radnoga stola i izvadio notes. "Imate li kakvu predodžbu o tome što se moglo dogoditi Sharon Malloy?"

"Nikakvu." Chihani je imao tanke usne, koje su Franklina podsjećale na spljošteno slovo M postavljeno nad jednako spljošteno slovo W. Zbog njih se Franklinu činilo da se Chihani blago smiješi, premda u to nije bio siguran. "Ne možete ni zamisliti zašto bi je netko eventualno oteo?" upita Franklin, pišući u notes.

"Mogu zamisliti desetke razloga, no to su tek obične mogućnosti. Čak i ne znamo jesu li je oteli. Možda je s tim nekim otišla svojevrijedno. Ili možda i ne postoji ta neka druga osoba. Možda je nekamo otišla sama. Trenutačno bi se mogla nalaziti bilo gdje na svijetu."

"Dakle, mislite da nije bilo nikakva zločina'?"

"Govorim samo da, koliko ja znam, ne postoji razlog zbog kojeg bi automatski trebalo zaključivati kako je riječ o nekakvom zlodjelu. Nema je već dva dana. Dakako da je zločin više nego realna mogućnost." _

"Čini se da je posljednji put viđena u ulici Adams na samom izlazu iz grada, oko tri u ponedjeljak poslije podne. Vi ste u to vrijeme viđeni u blizini. Je li moguće da ste automobilom mogli proći pokraj Sharon i ne primijetiti je?"

"Moguće je. Oko mene je bilo puno toga: drveće, ptice, kuće, drugi automobili, psi. Ničega se ne sjećam posve određeno." Franklin i to zapiše.

"Recimo da je oteta... koje nam razloge možete navesti za takvo što?"

"Vaše je pitanje u svakom slučaju odviše hipotetičke naravi."

"Dopustite, onda, da vas, hipotetički, pitam o silovanju. Ponegdje do silovanja dolazi često; negdje rijetko. Imate li kakvih objašnjenja za to?" Chihani položi laktove na stol. "Silovatelj se često osjeća kao žrtva socijalne emaskulacije. Njegova je žrtva samo povod; ona, ili on, predstavlja društvo. Silovatelj, doduše slabašno, nastoji pokazati da nije kastriran ili da zadaje udarac vlastitoj viktimizaciji, jer je i on svakako žrtva. Seks s time rijetko ima veze. Uškopljeni traže moć, slabi i komodificirani izražavaju nezadovoljstvo. To su općeniti razlozi. Ali

postoji i specifična psihologija silovatelja koju je potrebno razmotriti, a nju ne možemo spoznati ako ne znamo tko je silovatelj."

"Držite li mogućim da je Sharon Malloy silovana?" "Nemam pojma."

"Mislite li da je silovatelj žrtva u jednakoj mjeri kao i osoba koju siluje?"

"On je svakako žrtva, no to ne znači da ga ne treba kazniti. Ima zločina koji se događaju jer nam je društvo pokvareno, zločina koji su reakcija na tu izopačenost. To vrijedi za većinu zločina. Društvo se može promijeniti da bi smanjilo broj takvih zločina ili može kažnjavati one koje naziva kriminalcima. Silovatelj je žrtva u jednakoj mjeri kao i osoba koju siluje, no u ovom društvu on time krši zakon i stoga će biti kažnjen."

"Vi držite da ga ne bi trebalo kazniti?"

"Mislim da su razlozi zbog kojih siluje puno važniji od samoga silovanja. Zatvaranje silovatelja neće riješiti problem silovanja. Na taj se način samo uklanja, i to privremeno, jedan silovatelj."

"Kojim bi se promjenama smanjila pojava silovanja?" "Društvo u kojem bi svaki njegov član iskreno vjerovao u svoju ravnopravnost sa svima drugima bilježilo bi puno manje silovanja."

"No silovanje se ipak ne bi posve iskorijenilo?"

"Moguće je da postoje razlozi za silovanje koji nisu političke naravi, no ako silovanje ima veze s moći i bespomoćnošću, onda su to bolesti koje je potrebno liječiti. Jedan od problema ovoga društva jest to što ono nastoji rješavati uzroke kažnjavanjem posljedica, zastrašivanjem potencijalnih počinitelja. A uopće ne pokušava eliminirati same uzroke."

"Zašto?"

"Jer sustav počiva na moći i nemoći. Ne možemo se riješiti kriminala dok se ne pravedu promjene u društvu."

Sve to ipak se nije pojavilo u Independentu. Franklin je neke dijelove izbacio, neke rečenice presložio. Imao je dojam da se vjerno drži izvornoga razgovora, ali je istodobno nastojao da Chihaniju ne izaziva nepotrebne nevolje. Primjerice, nije spominjao činjenicu da je Chihani bio u blizini tog mjesta i upravo u vrijeme kada je Sharon posljednji put videna. No ljudi su to znali, a razgovor su čitali kako bi utvrdili što će Chihani o tome reći.

Franklin je izostavio i Chihanijeva teoretska objašnjenja, predosjećajući da bi ona samo zamutila vodu. Bilo bi bolje da uopće nije razgovarao s Chihanijem, no Franklin se pribojavao da bi novine tako u očima javnosti mogle izgledati odviše plaho.

Na pitanje o otmici, Franklin je objavio ovakav Chihanijev odgovor: "Čak i ne znamo je li oteta. Možda je s tim nekim otišla svojevolumeno. Možda je nekamo otišla sama. Trenutačno bi se mogla nalaziti bilo gdje na svijetu. Ne postoji razlog zbog kojeg bi automatski trebalo zaključivati kako je riječ o nekakvu zlodjelu."

U vezi sa silovanjem, Franklin je ovako prenio Chihanijeve riječi: "Seks je s time rijetko povezan. Riječ je o pitanju moći. No držim da su razlozi zbog kojih netko siluje važniji od samoga silovanja. Silovatelj je također žrtva, ali u ovome društvu on krši zakon i zato će biti kažnjen. Društvo u kojem svaki njegov član iskreno vjeruje u svoju ravnopravnost sa svima ostalima imalo bi puno manje silovanja."

Aarona su uz jamčevinu oslobodili u srijedu poslije podne. Optužili su ga za vandalizam povezan s događajima na groblju Homeland. I dalje, međutim, nije želio ništa reći o tome gdje je bio u ponedjeljak poslije podne i čitave sljedeće noći. Moj je bratić rekao kako je policija već bila na korak od toga da ga optuži i za otmicu Sharon Malloy, no to nije bilo točno. Nije bilo čvrstih dokaza o tome da je Sharon oteta, a nije bilo ničega čime bi se Aaron mogao povezati s tim događajem. Chuck je zapravo želio reći da je policija željela optužiti Aarona. On je odbijao odgovoriti na njihova pitanja. Odbio je razgovarati. Policija je željela da on bude krivac, jer ga je željela kazniti. Ne kažem da je to vrijedilo i za kapetana Percyja, a nije vrijedilo ni za Ryana Tavicha, no Aaron se ni s kim nije zbližio.

Pitanje gdje je bio u ponedjeljak ostalo je zagonetkom, no Aaronovi instinkti navodili su ga na to da stane dodatno uvećavati tu zagonetku. Sviđalo mu se to što nikako nije drag policiji. Zašto im inače ne bi rekao gdje je bio? Sinulo mi je da bi Aaron, čak i da je radio nešto posve nedužno, i dalje vjerojatno odbijao dati odgovor. Bila bi to jednostavno šala, jer je on jednostavno bio takav. Štoviše, imao je svu silu razloga zbog kojih bi nam želio nauditi. Majka mu je bila ubijena, a njemu su se svi rugali jer je bio njezin sin.

18

Sve do sada jedna skupina ljudi uopće nije sudjelovala u svim tim raspravama: obitelj Sharon Malloy. Koliko god bili uzrujani njezinim nestankom, naši osjećaji mogli su biti tek jedva čujna jeka onoga što su proživljavali Malloyevi. I doista, teško je procjenjivati tuđu bol, jer je riječ o emociji koja nema granica. Prisjećam se boli koju sam osjetio nakon majčine smrti ili pošto su mi umrli neki od prijatelja, neki vrlo mladi i od AIDS-a. Nastojim proširiti taj osjećaj ne bih li uspio zamisliti kako se osjećala Sharonina obitelj i tada uviđam da mogu zamisliti tek djelić te boli. Malloyevi su se u Aurelius doselili iz Rochestera kada su Sharon bile tri godine. Sestra doktora Malloya, Martha, bila je u braku s jednim od mjesnih knjigovođa, Paulom Leimbachom, vrlo cijenjenim čovjekom koji je radio porezne prijave za pola grada. Dr. Malloy želio je otići iz velikoga grada. U njegovu je kuću u Rochesteru više puta provaljeno, tako da mu se činilo kako bi bilo bolje da mu obitelj živi u sigurnijem okruženju. Odabrao je Aurelius, kako bi bio blizu svoje sestre i šogora. Kupio je veliku bijelu kuću i otvorio ordinaciju kao obiteljski liječnik. On i njegova supruga Catherine u to su vrijeme imali troje djece: Sharon, Francisa ili Franka, kojem je bilo šest godina te osmogodišnjeg Allena mladeg. Cijela obitelj dolazila je u crkvu

Svete Marije. Dvije godine nakon doseljenja, Catherine je rodila još jedno dijete, malenu Millie, pet godina od Sharon.

Martha Leimbach također je imala četvero djece i te su dvije obitelji bile vrlo bliske. Tri godine nakon dolaska Malloyevih u Aurelius, u grad se iz Buffala doselio i brat doktora Malloya, Donald, ljekarnik. Donald Malloy bio je razveden. Neko je vrijeme radio u prodavaonici Fays, a onda kupio malenu drogeriju u središtu grada, proširivši je prodajom časopisa, novina, bezalkoholnih pića iz hladnjaka i sličnih sitnica. Ne bih rekao da je osobito zaradivao, no brat liječnik svakako je bio od pomoći.

Malloyevi i Leimbachovi često su se i puno družili. Iako su imali i druge prijatelje - Robertu Fletcher, koja je kao medicinska sestra radila kod dr. Malloya, kao i doktora Richardsa, koji je imao ordinaciju u istoj zgradi u blizini bolnice - činilo se da su najsretniji u društvu obitelji. Djeca Leimbachovih neprestano su bila s djecom doktora Malloya i te su dvije obitelji redovito zajedno objedovale nedjeljom nakon mise.

Kada je Ryan Tavich u ponedjeljak poslije podne otišao do gospode Kelly, među prvim stvarima koje je učinio bili su nalozi policajcima da stupe u vezu sa Sharoninim roditeljima, kao i njezinim tetkom, Paulom Leimbachom i Donaldom Malloyem, kako bi provjerili je li ju tko od njih vidio. A, posve jasno, trebalo je, doći i do njezine braće i bratića da bi im postavili isto pitanje. Za manje od sat vremena policajci su došli do većine njih. Prema iskazima, nitko od njih nije vidio Sharon. Nakon toga Ryan je pozvao i državnu policiju. Bol koja je zahvatila obitelj datira od tog trenutka.

U šest sati svi su se već okupili u domu Malloyevih - petero djece i petero odraslih - kako bi čekali novosti. Najstariji mladići, John Leimbach i Allen mladi, bili su na studiju, a za čitav će događaj doznati tek sutradan. Moj bratić, Chuck Hawley, također je bio s njima, kao i Roberta Fletcher. Nekoliko susjeda uputilo im je pladnjeve sa sendvičima te salatu od krumpira, premda nitko nije imao osobit tek. No iznenadilo me koliko su ljudi brzo doznavali za djevojčicu koja je nestala i koliko su brzo reagirali, pokušavajući pomoći koliko su mogli, čak i ako je bila riječ tek o pripremi salate od krumpira.

Dnevna soba Malloyevih bila je mješavina suvremenog i kolonijalnog stila - jastucima pretrpane sofe i naslonjači, tkanine i zastori koji prikazuju doseljeničko oruđe, kutni stolići u obliku stapa za maslac. Gotovo jedini zvuk bilo je kucanje velikog zidnog sata. Lju

di su govorili šaptom. S vremena na vrijeme oglasilo se nešto, obično bi bila riječ o susjedima koji zovu i zabrinuto se raspituju ili

izražavaju brižno suosjećanje. Roberta Fletcher javljala se na sve pozive. Bila je to krupna i vrlo razumna žena koja je te razgovore obavljala što je brže i kraće mogla. Nikako joj nije bilo jasno zašto ljudi tako uznemiravaju Malloyeve u tim teškim trenucima.

Doktor MaiHoy bio je visok muškarac žutocrvene kose i blago proćelav, s gustim crvenim brkovima koje je volio gladiti palcem i kažiprstom od sredine prema rubovima. Nosio je tamna odijela i od glave do pete izgledao kao pravi liječnik. Imao je svijetloplave oči. Sake su mu bile krupne i ružičaste, gotovo bez dlaka, s pjegama na nadlanici. Uvijek je mirisao po sapunu. Nekoliko sam puta bio u njegovoj ordinaciji, dolazeći na cijepljenje protiv gripe, no s njim sam razgovarao samo nakratko. Bit će da mi je u komunikaciji s liječnicima uvijek bilo nekako nelagodno. Neki su toliko potpuno posvećeni liječničkom pozivu da izgledaju kao da u sebi ne nose nikakvu drugu ličnost. Čovjek se počinje pitati odabiru li takve osobe zanimanje upravo zato da bi mogli preuzeti stereotipni karakter tog poziva. U tome je Allen Malloy bio sličan kapetanu Percyju.

Doktor Malloy sjedio je na kauču, laktovima se oslonivši na koljena, bradom na dlanove. Tako je čekao. Nije plakao, nije govorio. Njegova supruga s vremena na vrijeme obrisala bi nos. Djeca su izgledala prestrašeno. Paul Leimbach neprestano je ispuhivao nos. Donald Malloy sjedio je u naslonjaču za ljućanje i grickao palac. S vremena na vrijeme samo bi odmahnuo glavom. Čovjek mora nekako zaključivati o prirodi njihovih misli. Bez imalo sumnje, svatko od njih nagadao je o tome što se moglo dogoditi Sharon. Bila je to mlada djevojka koja je uvijek dolazila na vrijeme, uvijek obavještavala roditelje o tome kamo ide i općenito se ponašala poput kakve odgovorne odrasle osobe. A sada su se one ružne mogućnosti vjerojatno odvagivale u odnosu na one bezazlene. Kako je vrijeme prolazilo, bezazlene su mogućnosti postajale sve manje vjerojatnima. Bilo je jasno da doktor Malloy razmišlja o užasnim stvarima. Nakon svake takve pomisli samome bi sebi govorio: Ali to je nemoguće. A onda bi uvidio da to nije nemoguće. Tada bi samome sebi govorio: Ali možda joj se nije dogodilo ništa, Potom bi uvidio kako je tako očito da joj se nešto dogodilo. Možda su je pretukli. Možda su je silovali ili ubili. A nije bilo osobe koja nije uočila tu veliku ironiju: Malloyevi su se u Aurelius preselili da bi izbjegli opasnosti koje vrebaju u gradu.

Čak je i doktor Malloy uvidio da bi Sharon, da su ostali u Rochesteru, sada bila na sigurnom. Zamišljao bi neku neimenovanu rul-a kako poseže za njom, kako je hvata, kako joj para odjeću: tu njegovu tanahnu četrnaestogodišnju djevojčicu koju je tog jutra vidio za doručkom. Pas je tada poskakivao oko

njih. Millie je prepekla kruh. Frank nije mogao pronaći knjigu iz biologije. I doktor Malloy potom je otišao: bila je sredina rujna, ponedjeljak ujutro, s tek pokojim tračkom mraza. Do ordinacije se odvezao automobilom. Primao je pacijente i obavio vizitu u bolnici. Ručao je s kolegom, doktorom Richardsom. Primio je još pacijenata. Negdje oko četiri stigla je policija. Zna li gdje mu je kći? I tada se pokazalo da je nestala.

Obitelj je večer provela u zajedničkom čekanju. Svaki put kad bi zazvonio telefon ili zvonce na ulaznim vratima, srce bi im poskočilo. No ni u jednom slučaju nije bilo novosti o Sharon. Negdje nakon ponoći uputili su djecu na spavanje. Tada je doktor Malloy supruzi dao sedativ. Donald Malloy zagrlio je brata i otišao kući. Otišli su i Leimbachovi. Negdje oko tri izjutra kući je otišla i Roberta Fletcher. Moj bratić Chuck zaspao je u naslonjaču. S vremena na vrijeme probudio bi se i promijenio položaj. Svaki put ugledao bi doktora Malloya kako sjedi na kauču pridržavajući glavu rukama. Chuck mi je pričao da je htio nešto reći, ali nije znao što.

Utorak je došao i prošao bez novosti. Djeca Malloyevih i Leimbachovih ostala su kod kuće i nisu išla na nastavu. Doktor Malloy otkazao je dogovorene obveze i prebacio ih doktoru Richardsu. Otišao je u Gradsku vijećnicu i potom u Potterville. Vidio je kada su priveli Houarija Chihanija i kada su ga pustili. Dakako da je znao da je Chihanijev Citroen viden u ulici Adams. Nekolicina televizijskih novinara pokušala je s njim razgovarati, no zapovjednik Schmidt dodijelio mu je u Gradskoj vijećnici prostoriju u kojoj ga nitko nije smetao. Kroz prozor je vidio kako privode Aarona, potom Jessea i Shannona Levinea, Harriet Malcomb i ostale, čak i Barryja Sandersa. Neke je poznao. Barryja je liječio od raznih prehlada i niza manjih boljetica, jer je Barry naslijedio poveći dio majčine hipohondrije. I onda je doktor Malloy vidio kako ih odvode u Potterville. Neprestano se raspitivao o tome ima li kakvih novosti, no novosti jednostavno nije bilo.

Najmanje stotinu muškaraca i žena, dobrovoljaca i pripadnika državne policije, pretraživalo je polja u blizini ulice Adams. Dovedi su i pse i radi mirisa im dali razne Sharonine odjevne predmete. Nisu pronašli ništa. A to je samo pojačalo naganja o tome kako je Sharon netko odvezao automobilom. Susjedi koji su već odgovorili na pitanja o tome jesu li što primijetili ponovno su podvrgnuti ispitivanjima. U televizijskim i radijskim vijestima tražile su se informacije o Sharon Malloy. Javilo se nekoliko osoba koje su uočile Sharon na biciklu, no nitko zapravo nije vidio da se nešto i dogodilo.

' Doktor Malloy pomogao je pri pretraživanju polja, a njegov je brat Donald u potragu pošao s njim. Donald je plakao. Lice doktora Malloya bilo je nepomično i ispijeno. Koračali su među niskim raslinjem, rame uz rame. Donald je imao štap kojim je razmicao grane i pridizao razne stvari. Kada se smračilo, obojica su se vratili u Gradsku vijećnicu. Ondje su doznali da su članovi ID-a optuženi za van

' dalizam i pušteni na temelju obećanja o pojavljivanju pred sudom. Doznali su da je Aaron u zatvoru u Pottervilleu, ali da nije optužen ni za što od onoga što bi imalo veze sa Sharon. Percy je u jednoj fazi razgovarao sa svim pripadnicima obitelji Malloy i Leimbach. Negdje oko osam sati doktor Malloy i njegov brat vratili su se u liječnikovu kuću. Dvojica mladića vratili su se sa sveučilišta i tako je još jedna

, večer provedena u čekanju. Chuck Hawley ponovno je spavao u naslonjaču. Doktor Malloy proveo je noć na kauču.

"Činilo se da uopće ne spava", rekao mi je Chuck. "U svakom slučaju, kad god sam ga pogledao, bio je budan."

U srijedu su se pojavile novosti o raznim situacijama u kojima je primijećena Sharon. Viđena je u New Yorku. Viđena je u Albanyju i Rochesteru i Buffalu i Syracuseu. Viđena je kako korača nekim seoskim putem u blizini Plattsburga. Svaka nova informacija sa sobom je donosila pravu provalu optimizma koji bi iščezao kada bi se utvrdilo da je dojava bila lažna. Svako novo razočaranje bilo je još neugodnije od onoga prethodnoga. A svaka takva sljedeća novost dočekivana je sa sve manje i manje nade.

Aarona su pustili iz zatvora u Pottervilleu i vratili ga u Aurelius. Chihanija su drugi put priveli u Gradsku vijećnicu i ponovno ga pustili. U srijedu poslije podne o Sharon je već pristizalo toliko informacija - odreda netočnih - da su se na telefone morali početi javljati dobrovoljci. Njezine fotografije nalazile su se posvuda.

Te se večeri doktor Malloy vratio kući i Malloyevi, Leimbachovi Donald u dnevnoj su sobi pono~rno iščekivali novosti. Chuck

..~~:.- _

Hawley još je jednom proveo noć u naslonjaču. Doktor Malloy ostao je na kauču, pokraj telefona, no te je noći, prema Chuckovoj priči, nešto malo odspavao.

U četvrtak se pojavio Independent s izjavama Houarija Chihanija. "Možda je nekamo otišla svojevóljno", glasila je njegova objavljena izjava. "Silovatelj je žrtva jednako koliko i osoba koju siluje... Razlog zbog kojeg siluje važniji je od samoga silovanja."

Doktor Malloy pročitao je razgovor i samo odmahivao glavom, nikako ne uspijevajući shvatiti takav način razmišljanja.

Na naslovnoj stranici objavljena je Sharonina fotografija, ona na kojoj je stajala kraj garažnih vrata i držala rukavicu za baseball. Igrala se lopticom za baseball s bratom Frankom. Fotografiju je snimio doktor Malloy. Objavljeni su razgovori sa Sharoninim prijateljima iz razreda. "Ona je najdivnija prijateljica koju sam ikada imala", rekla je Joyce Bell. "Nikada se nije ljutila, uvijek se smijala", izjavila je Meg Shiller. "Ne bih rekao da mi je bila najbolja učenica", rekao je Lou Hendricks, koji je Sharon predavao društvene predmete, "no bila je jedna od najboljih i svakako je bio užitak imati je na satu."

Navedene su i izjave članova Sharonine obitelji. "Nemamo pojma što se moglo dogoditi", rekao je njezin brat Frank. "Kada sam je vidio u ponedjeljak ujutro sve je bilo u redu."

"Ako joj je netko nekako naudio", rekao je njezin stric Donald, "u tom slučaju, ne znam, volio bih ga ubiti. Ona je svetica, predivna djevojčica." Navedene su i ove riječi male Millie: "Hoću da se seka vrati." Franklin je razgovarao i s kapetanom Percyjem. "Trenutačno na slučaju rade stotine policajaca. Traže je tisuće ljudi. I dalje se nadamo da će se negdje pojaviti." Oko Aureliusa je bilo puno otvorenoga prostora koji su pretraživale stotine ljudi: jedinice skauta, pripadnici Nacionalne garde⁹, dobrovoljci. Skupine učenika mogle su se vidjeti kako istražuju šume i okolna polja. Obje obale rijeke Loomis pretražene su od Hamiltona do Nonwicha. Ljudi su pretraživali zaštićeni park Henderson, obližnja jezera i kamenolom. Učenici nisu pohađali nastav kako bi pomogli, no nitko nije razmišljao o tome kako bi ih zbog toga trebalo kazniti. Nekako se držalo, a ta zamisao zasigurno je bila tek fantazija i Otprilike poput nekadašnje Teritorijalne obrane u nas.

ja, kako će, budu li svi ulagali zajednički napor, Sharon pronaći živu i zdravu. A pretraži li se svaki centimetar okruga, posve će je sigurno negdje pronaći. Čak se i taj izraz "svaki centimetar" ponavljao unedogled, kao da je nje~ovo nekorištenje nekako značilo ne pridržavati se pravila magije. Cinjenica da je Sharon nestala tako posve bez traga, isparila, kako je to opisao Ryan, otvarala je prostor za mogućnosti iz svijeta magije. Prije nego što se sve završilo, zatražena je i pomoć medija i osoba koje su bile na glasu kao iscjelitelji. Čini mi se da je u jednoj fazi doveden i neki rašljar, premda to nije učinio nitko iz obitelji, kao ni od vlasti.

Sharonin nestanak imao je još jednu posljedicu: od srijede su se u vrijeme početka i svršetka nastave počele stvarati male prometne gužve. Mnoga djeca pješače ili se voze biciklom; sada je većinu njih netko vozio. Nešto se

dogodilo Sharon Malloy. Tko je mogao reći da se to isto ne može dogoditi i nekome drugome? Zapovjednik Schmidt angažirao je još dvojicu policajaca, a posvuda su se mogle vidjeti i patrole državne policije.

U onom istom broju Independenta u kojem su objavljene one nesretne izjave Houarija Chihanija, izišao je i članak o tome kako su članovi ID-a optuženi za vandalsko ponašanje na groblju Homeland u kolovozu. To nije nimalo pridonijelo njihovoj popularnosti. Jason Irving ispisao se s fakulteta i vratio roditeljima u Kingston. Dakako, za to je morao dobiti policijsko dopuštenje.

Ostali nisu posve iščezli, ali su nastojali na sebe ne svraćati pozornost.

Iznimke su bili Houari Chihani, čiji se crveni automobil i dalje vidao u gradu, i Aaron McNeal, koji nije nimalo promijenio navike.

Policija je i dalje nastojala utvrditi gdje je Aaron bio onog ponedjeljka poslije podne i navečer. Govorilo se o sudskome saslušanju, tako da bi se Aarona, u slučaju da odbije otkriti što je u to vrijeme radio i gdje je bio, moglo kazniti zbog nepoštivanja suda. Pouzdano znam da je okružni tužitelj radio na tome. U subotu poslije podne Sadie mi je pomagala skupljati lišće na travnjaku pred kućom. Pazio sam na nju jer je Franklin radio.

"Aaron nije imao nikakve veze sa Sharoninim odlaskom", rekla mi je. Na sebi je imala crvenu jaknu, a kosa joj je bila raspuštena.

"Zašto to misliš?"

"Jer je nije poznavao, a čak i da jest, ne bi je oteo. On nije takav." "Kakav?" Tada sam već prestao grabljama skupljati lišće.

"Nije osoba koja bi otela dijete."

"A kakve su to osobe?" Nisam kanio zadirzivati Sadie; zanimalo me što će reći.

"Podli. Aaron nije podao."

"Što misliš, što se dogodilo Sharon?"

"Znaš kako ljudi krađu pse da bi ih prodali laboratorijima? Možda se nešto takvo dogodilo i Sharon. Možda ju je netko oteo zbog nekakvog pokusa. Ali, znaš što?"

"Što?" "Stalno mislim kako bi bilo bolje da je mrtva, jer ako nije, onda je netko vjerojatno muči."

"Možda se pojavi živa i zdrava", primijetih. Sadie me prijekorno pogleda. "Ne vjeruješ u to."

19

Energičnu narav Franklina Moorea Sharonin je nestanak doveo na veliku kušnju. Ono čemu je dotada posvećivao pedeset sati na

tjedan sada je radio sedamdeset sati. Osim obveza povezanih s Independentom, izvještavao je i za novine iz Kingstona, Romea, Binghamtona i Albanyja, pišući članke o nestaloj djevojci. Kada bi novinari i televizijske ekipe iz drugih gradova dolazile u Aurelius, razgovarali bi s Franklinom i računali na njega kada je bila riječ o informacijama i upoznavanjima s odgovarajućim osobama. Ne znam je li tolika njegova zaposlenost Sadie padala teško, no svakako je provodila više vremena s gospođom Kelly i kod mene. Držao sam se kao da zbog toga negodujem, no zapravo sam uživao. Dopuštao sam joj da sastavlja jelovnik i često smo jeli makarone sa sirom. S mojim je konzerviranim životinjama provodila toliko vremena da su njihove staklenke dobile stalno mjesto na kuhinjskome stolu. Svakog jutra tako me dočekivao nujan pogled kravljih očiju.

Osim službene istrage koju je vodio kapetan Percy, u ukupnim su naporima sudjelovale i druge skupine - crkvene udruge, skauti, i udruga ratnih veterana. Skupina crkvenih duhovnjaka fundamentalista bila je osobito aktivna. No tijekom drugoga tjedna, osnovana je veća skupina koja se nazvala Prijateljima Sharon Malloy. Ova je udruga zamijenila i, u pojedinim slučajevima, apsorbirala manje skupine. Distribuirala je plakate i prikupljala novac za informacije o Sharon, te čak i više novca za njezin siguran povratak (isprva je bila riječ

o iznosima od 10.000 i 20.000 dolara, no s vremenom su se bitno povećali). Ta je skupina odgovarala i na pozive osoba koje su držale da imaju korisne informacije. Većina ih je bila posve iskrena u dobrim nakanama. Vidjeli su neku djevojku koja nalikuje Sharon ili nekog muškarca koji se sumnjivo ponaša (obično nekoga u kombiju) i držali su da vrijedi dojaviti takvu informaciju, premda se čovjek uvijek pita koliko ih je zapravo najviše zainteresirano za onih 10.000 dolara. Bilo je i provokacija i zlobnih primjedbi - poziva osoba koje su govorile o čarolijama i optuživali Sharon za moralnu iskvarenost, o tome kako je to prljava djevojčica koja je zaslužila to što joj se dogodilo. No takvih je poziva bilo uistinu malo.

Prijatelji Sharon Malloy tijesno su surađivali s policijom i pomagali u pretraživanjima, dok je to što su se javljali na telefonske pozive policiji uštedjelo puno vremena. Postali su dijelom prave mreže skupina širom zemlje koje su upućivale i primale informacije o nestalim osobama. Ubrzo su se širom Aureliusa počeli pojavljivati plakati s licima druge nestale djece. Neke nije bilo već godinama, a velik broj bio ih je sa Zapadne obale. Sandra Petoski, koja je predavala društvene predmete, bila je supredsjednica Prijatelja Sharon Malloy, zajedno s Rolfom Porterom, voditeljem podružnice

tvrtke za trgovinu nekretninama Century 21. Porter je bio suprug Mildred Porter, koja je radila u drogeriji Donalda Malloya, no njih su dvoje već nekoliko godina bili razvedeni. Prijatelji Sharon Malloy nadali su se da će u svoje redove pridobiti i Sharonine roditelje, osjećajući da bi nazočnost doktora Malloya poslužila kao velik poticaj, no ni Allen Malloy ni njegova supruga nisu željeli neprestanu pozornost, premda su izrazili svoju potporu. Paul Leimbach pridružio se, međutim, organizaciji, dovevši i svog šogora Donalda, koji je poslužio kao velika pomoć jer je nastojanjima na prikupljanju novca za nagrade mogao pridružiti i prezime Malloy. Donald je radu u skupini posvetio nekoliko sati na dan, pomažući s telefonima i razgovarajući s ljudima.

Donald je bio kojih pet godina mlađi od liječnika i s njim je imao ~ajedničku tu jarku irsku ertu, premda je od njega bio krupniji, zapravo poprilično zdepast. A imao je i više kose od brata, kose iste one žućkastocrvene boje. Imao je besprijekorno njegovane dlanove: tanke, s obzirom na ukupne proporcije, s dugačkim, profinjenim prstima. Donald je užasno patio zbog nestanka nećakinje; često se mračno zamišljao i doživljavao erupcije bijesa. Kako su ovamo došli iz većih gradova, obojica braće osjećali su se osobito prevarenima suočivši se u malenom gradu poput Aureliusa upravo s onim opasnostima od kojih su pobjegli. Suprug njihove sestre, Paul Leimbach, koji se rodio u Aureliusu, nije dijelio tu njihovu tjeskobu, premda je volio nećakinju i bio užasno uznemiren. Franklin je redovito razgovarao s Donaldom i dovodio mu i novinare iz drugih gradova. Njegov bijes rezultirao je dobrim člancima i on je često hvalio guvernera Patakija zbog toga što je na području savezne države New York ponovno uveo smrtnu kaznu. I doista, činilo se da zatvorska kazna, čak i dugogodišnja, ne može biti dovoljno teška za osobe koje otimaju djecu. Donald je u izlog svoje drogerije postavio divovsku fotografiju svoje nećakinje, dimenzija najmanje dva i pol puta metar i pol - istu onu snimku na kojoj je Sharon stajala pred garažom s rukavicom za baseball - i premda drogerija nikako nije bila i sjedište Prijatelja Sharon Malloy, zbog te je velike fotografije postala svojevrsnim središtem zanimanja, tako da su se ondje katkada vidali i ljudi koji su je fotografirali. Harry Martini, naš ravnatelj, rekao je kako ta divovska slika nije naškodila ni poslu Donalda Malloya, no tu njegovu primjedbu svi su smatrali ciničnom. Knjigovodstvena tvrtka Paula Leimbacha također je imala ured u središtu grada. I ondje je Sharonina slika bila u izlogu, premda je tu bila riječ o uobičajenom plakatu dimenzija dvadeset tri puta trideset centimetara.

U razgovorima s Franklinom, Donald bi izražavao svoje neshvaćanje psihologije osobe koja može otetiti dijete.

"Zašto bi netko činio takvo što?" pitao je. "Za takvu osobu ne može biti prevelike kazne."

Donald je to često govorio stojeći za pultom u svojoj drogeriji, pultom koji je bio ponešto povišen, tako da je on bio viši od svakoga tko bi se našao u prodavaonici. Kao i uvijek, na sebi bi imao bijeli ogrtač s imenom izvezenim crvenim koncem na lijevoj strani prsa, a ispod imena riječ ljekarnik. Naočale su mu imale bezbojan okvir, a kad god bi govorio nešto važno skinuo bi ih, držao ih u jednoj ruci i rljima lupkao po dlanu druge ruke.

Donald je Franklinu ispričao brojne priče u vezi sa Sharon: o vjeveriei sa slomljenom nogom kajoj je pamogla i izliječila je, o tome kako je prodala više kolačića od bilo koje djevojčice u svojoj ženskoj skautskoj jedinici, o tome kako ju je majka učila kuhati i kako je Sharon bila zadužena za pripremu večere svake srijede; obično je bila riječ o složencu od piletine ili svinjskim kotletima sa špinatom. Zbog takvih informacija Sharon više nije bila tek lice s plakata i zbog njih su Prijateljima Sharon Malloy pristigle nove količine potpore i pomoći. Sharon je bila tipična četrnaestogodišnjakinja, te su članci o njezinim brojnim dobrim djelima i o tome kakva je bila u kući objavljeni u Independentu naveli ljude na to da o njoj počnu razmišljati kao o kakvoj rođakinji. Pam Larkin, blagajnica u banci Fleet, nekoliko mi je puta dala do znanja kako je Sharon upravo poput njezine sestre Betsy, koja se prije deset godina odselila u Kaliforniju i koja sada živi u Bakersfieldu. Idealiziranje Sharon, ako to tako mogu nazvati, uvelo ju je u brojne obitelji i podignulo razinu boli i potpunog nerazumijevanja zločinačkoga čina. Činilo se da se svi sjećaju neke četrnaestogodišnjakinje poput Sharon koja im je bila važna, tako da je udarac koji je prouzročio njezin nestanak utjecao na sve.

Objavljujući takve članke, Franklin je držao da ispunjava svoju novinarsku dužnost. Njegov je posao bio prenositi informacije, no njegovi su čitatelji zapravo dobivali umanjenje i iskrivljavanje onoga što se doista dogodilo. Moguće je da sam se ovime našao na nesigurnom terenu, no idealiziranjem Sharon i opisivanjem njezina nestanka toliko crno-bijelom tehnikom, Franklinovi su članci na ljude djelovali tako da su i oni počeli razmišljati u crno-bijelim kategorijama. U zbornici sam čuo Franka Phelana, nastavnika povijesti, kako govori da su u devetome stoljeću Britanci, kada bi uhvatili kakvog Danca u pljački, takvome prijestupniku oderali kožu i pribili je na

crkvena vrata. Isto to, ustvrdio je, trebalo bi učiniti i s onim tko je oteo Sharon, tko god to bio. To što je ta osoba mogla biti bolesna, luda ili nekako drukčije hendikepirana, nije značilo ništa.

No to je bilo više od dužnosti, više od obična posla: Franklina je njegov poziv posve zaokupljao. To nije bio tek tip koji živi u kući do vas sa svojim sumnjama, bolima i ambicijama. On sam postao je vlastitim poslom. I ja sam slično osjetio kao nastavnik biologije: to da me posao može toliko zaokupiti da ona nesavršena strana moje ličnosti, ta nepouzdana strana, jednostavno nestaje i ja postajem onim što sam izabrao za svoju ulogu. Bilo bi pogrešno reći da je Franklin bio manje vrijedan čovjek, no ono što se događalo u našem gradu sve mu je više omogućavalo da se mijenja i sve više se uklapa u vlastitu definiciju novinara. Možda sam upravo to vidio i u kapetanu Percyju i doktoru Malloyu: životni poziv bio ih je posve obuzeo. Oslobadao ih je tereta osobne obveze - odluke je donosio njihov poziv.

Bilo mi je neobično što Franklin ostavlja Sadie samu neposredno nakon što je jedna djevojčica nestala, no nije bila riječ o njemu, nego o njegovu pozivu. A time što se pretvorio u svoj poziv, suočavao se sa svojim strahovima. U onom starom kaputu od ovčje kože i irskom šeširu, u neprestanoj žurbi i s notesom u ruci, s neurednom kosom i nezategnutom kravatom - odavao je čovjeka koji zrači poznavanjem pozadine svih činjenica i odražavao odlike novinara iz maloga provincijskoga grada. A u takvim situacijama čovjekova ranjiva mjesta i strahovi mogu naoko nestati.

Početkom listopada svi u okrugu već su znali da su Chihanija i članove ID-a ispitivali u vezi sa Sharoninim nestankom. To je stvorilo nelagodnu atmosferu i, kao što rekoh, roditelji Jasona Irvinga odlučili su da je najbolje ispisati ga sa studija i odvesti natrag u Kingston. Franklin je, dakako, snosio određenu odgovornost za tako pojačanu pozornost. No i Syracuse Post Standard je objavio članak o Chihaniju i ID-u, a nekoliko je novina pisalo o vandalskom ponašanju na groblju, kao i o dvjema eksplozivnim napravama koje je postavio Oscar Herbst. Novine imaju potrebu uspostavljanja uzročnih veza i tako su tvrdile, ili možda samo navodile kao mogućnost, da je sve to počinjeno s predumišljajem, kao dio velike ID-ove zavjere. A uspjeli su doći do gradskih dužnosnika, pa čak i pripadnika policije koji su di~elili takve stavove, premda Ryan Tavich i kapetan Percy nijednqm nisu javno govorili o toj skupini.

Ljudi ne vole nerazvrstane informacije i stoga su te djeliće pove~ zali u teoriju o zavjeri koja je nastala Chihanijevim dolaskom protekle godine. Najumjereniji zagovornici te teorije na ID su ukazivali kao na marksističku

skupinu koja prihvaća marksističke teorije. Oni radikalniji na ID su gledali kao na skupinu koja raspiruje pobunu i čini anarhistička djela. Takvi su ljudi vidjeli jasnu povezanost događaja, liniju koja je od Chihanijeva dolaska vodila do Sharonina nestanka. Štoviše, Prijatelji Sharon Malloy došli su do fotografija Chihanija, Aarona, Oscara i ostalih i uputili ih u ostale dijelove zemlje u kojima je bilo otmica. S njima su poslali čak i fotografiju crvenog Citroena. Neki je tip na Spencerovoj benzinskoj postaji Texaco uočio i vezu između boje Chihanijeva Citroena i činjenice da nečastivi nosi crvenu odoru. Nekoliko puta već mi je na vrhu jezika bila primjedba o tome da se to može reći i za Djeda Božićnjaka, no ipak mi se učinilo da je pametnije šutjeti. Bila su to neizvjesna vremena i da su ljudi pomislili kako se izrugujem općeprihvaćenoj teoriji, i ja sam se mogao naći pod sumnjom. Paula je pripadala onima koji su strahovali od daljnjeg razvoja događaja i s vremenom je počela osjećati sve veću užasnutost. Znala je za bratovu nepopustljivost i njegovu potrebu za izazivanjem. A možda je pretpostavljala i kako je njegovo trenutačno ponašanje u nekakvoj vezi sa smrću njegove majke, kao da grad smatra odgovornim za njezino ubojstvo. S obzirom na Aaronov karakter, Franklinovo strastveno izvještavanje, reakcije građana i aktivnosti Prijatelja Sharon Malloy, Paula je, moguće, i predvidjela gdje će se te linije ponašanja sastati, a to ju je, moguće je, užasavalo. Primjećivala je i kako se ljudi odnose prema njoj zbog toga što je Aaronova sestra. U prodavaonicama i na ulicama osjećala je određenu hladnoću i opazala da ljudi koji su nekoć s njom razgovarali to sada više ne čine. Bila je lijepa žena iznimna šarma i energije; srdačna prema drugima, a oni su prema njoj najčešće izražavali jednako tople prijateljske osjećaje. Sada se sve to promijenilo. Svake večeri izvodila je psa u tri kilometra dugu šetnju gradom. Redovito se susretala s istim ljudima i s njima razmjenjivala pokoji riječ. No ljudi su sada s njom prestali razgovarati i zbog toga je počela osjećati nelagodu. Promijenila je raspored te je psa izvodila u različito vrijeme, odabirući druge ulice. Čak i kao savjetnica za profesionalnu orijentaciju pri sveučilišnoj studentskoj službi, bila je svjesna promjene. Studenti se prema njoj nisu odnosili drukčije, no osjećala je određenu hladnoću ili znatiželju profesora i osoblja - ljudi iz Aureliusa kojima je grad bio važniji od sveučilišta. Paula je osjećala da je promatraju s neodobravanjem ili samo pokazuju na nju kao na Aaronovu sestru. Pam Larkin u banci Fleet jedva je pokazivala i najosnovnije elemente pristojnosti, dok se Lois Schmidt, šefica odjela s voćem i povrćem u Wegmansu, jednostavno udaljila kada joj je Paula postavila neko posve

nedužno pitanje o salati. Paula je znala da, kada se ljudi prema njoj odnose tako, njezin brat i ostali članovi ID-a prolaze neusporedivo gore.

"Ovo je mali grad", govorio bi joj Franklin kada bi mu ona pričala o tome.

"Ljudi se lako uzbude."

Bila je to loša strana njihove veze - koliko god se voljeli: to što je on, kao novinar, najčešće izražavao očite istine, dok je ona, kao psiholog, očitim stvarima prilazila s nepovjerenjem. Sjedili su na kauču u dnevnoj sobi Pauline kuće, kuće koju je unajmila od oca. Kauč je bio poprilično izlizan, s uzorkom plavih i grimiznih cvjetova. Taj kauč Patrick i Janice kupili su nedugo nakon vjenčanja, prije dvadeset pet godina.

"Muči me to što ljudi donose zaključke tako naprečac", rekla je jednom Paula.

"A situacija se samo pogoršava sa svakim novim danom bez novosti o Sharon."

"Aaron mora reći gdje je bio onoga dana", reče Franklin.

"Tvrdi da to nema nikakve veze sa Sharon."

"Može reći što god hoće", reče Franklin, "ali ljudi mu neće vjerovati."

"Razgovaraj još s njim. Bojim se onoga što bi se moglo dogoditi." Franklin je pokušava utješiti tonom svoga glasa. "Sharon će se negdje pojaviti ili će policija pronaći osobu koja ju je otela i sve će tada prestati. Ljudi će zaboraviti na ID."

"To je ono u što bi želio vjerovati," reče Paula. "Jesu li pronašli onoga tko je ubio Janice? Ljudi su uznemireni, a sa svakim novim danom pritisak je sve veći. Pogledaj samo nas - više se gotovo uopće ne vidamo."

Franklin je uhvati za ruku. "U posljednje vrijeme imam puno više posla, a tu je i Sadie. Ne mogu je ostaviti samu."

"Sadie", reče Paula kao da želi reći još nešto. No ipak je samo zašutjela.

zo

Franklin i Aaron sjedili su u Aaronovoj dnevnoj sobi. Bila je srijeda prije podne, četvrti dan listopada. Od Sharonina je nestanka proteklo više od dva tjedna. Aaron elastičnom vrpcom učvrsti rep na zatiljku.

"Ništa od ovoga nije za objavljivanje", reče.

Franklin prestane prelistavati svoj notes i odloži ga na stol. "To mi je jasno."

"Govoriš o uzrocima i posljedicama. Nema tog uzroka koji ujedno nije i posljedica."

"I tako do Velikoga praska, pretpostavljam."

"A što je bio njegov uzrok?" upita Aaron napola ozbiljno. "Želim samo reći da dolazak Houarija Chihanija u Aurelius nije ništa prouzročio. On je najviše mogao biti tek katalizator, i to u slučaju nekolicine studenata."

Franklin kihne, a potom iz džepa sportskoga sakoa izvadi rupčić. Posljednjih nekoliko dana mučila ga je prehlada s glavoboljom i osjećajem nadraženosti u prsima. "Onda, gdje si bio u vrijeme kada je Sharon nestala?"

"Dogovorili smo se da nećemo o tome", reče Aaron.

Aaron je sjedio u naslonjaču pokraj prozora i sunce mu je u sobu dopiralo preko ramena. Franklin je sjedio na kauču, koji je bio deformiran i prenizak. Na suprotnome zidu nalazio se crveni Zapatin poster. Ispod njega ormarić pretrpan knjigama, među kojima, međutim, nije bilo drugih romana osim Plodova gnjeva i Džunglelu.

"Pokušavaš shvatiti što se dogodilo", reče Aaron, "proučavajući tragove tih događaja. To je kao da nasl:ojiš naučiti nešto o slonu proučavajući tragove njegovih nogu."

"A ti bi da se vratim do slonova rođenja? Govoriš kao Chihani."

"Od njega sam puno naučio." "Na primjer?"

"Zamisli dva krajobraza", reče Aaron. Dok je govorio, raspustio je kosu, a onda ponovno svezao rep. "Prvi je nekakvo polje potkraj proljeća: evijeće, sve raste. Zečevi trekaraju uokolo. Leptiri lete od cvijeta do cvijeta. Sve je puno ptica: crvendaća, sjenica, crvenokrilih kosova, možda i pokoji fazan. Poljem prolazi i jedan svizac. Jabuke su procvjetale, a ptice se gnijezde na njihovim granama."

"Kao u Waltu Disneyju", reče Franklin. "Upravo tako."

"A drugi krajobraz?"

"Jednak je kao prvi, ali mu dodajemo mačku, lisicu, zmiju i jastreba."

"I što time želiš reći?" upita Franklin. Aaron mu je bio dao čašu narančina soka i on iz nje sada otpije gutljaj.

"Prvome se krajobrazu ljudi nadaju, voljeli bi misliti kako žive u takvom svijetu. No, drugi krajobraz stvarno i postoji. U onome prvome ne nestaje nikakva Sharon Malloy. To je krajobraz u kojem moja majka ne bi pala kao žrtva ubojstva. Poteškoća je u tome što je takav svijet lažan, nestvaran. Stvaran je samo onaj drugi. I u tome nema ničega lošega. Svijet je takav: promjene i nasilne promjene, stvorenja se međusobno jedu, ništa nije sigurno. Ta je radikalna nestabilnost zapravo prirodna nestabilnost."

"Chihani te naučio takvom gledanju na svijet?"

"Naučio me ne žudjeti za tim drugim svijetom, ne gledati na svijet kroz ono što bih volio vidjeti."

"Kakve to ima veze s marksizmom?" upita ga Franklin.

~° Roman američkog pisca Uptona Sinclairea (1878.-1968.).

"Uvijek postoje nesavršeni elementi, no s nekima se čovjek može nositi, a s nekima ne. U vezi sa starenjem ne mogu poduzeti ništa; ali u vezi s neravnopravnošću i zlouporabama vlasti mogu."

Franklin izvadi rupčić i ispuše nos. Znao je da zbog novinarskog poziva postavlja pitanja ne radi stjecanja određenoga znanja nego radi informacija, te da informacije želi ne radi svog vlastitog života nego često radi nečega što će napisati i potom zaboraviti. Misli li ili osjeća nešto o tome što mu Aaron govori ili o tome zbog čega Aaron želi vidjeti svijet u kojem lisica i mačka i zmija i sokol tragaju za svojim neophodnim užicima?

"Zašto si se vratio u Aurelius?" "Što misliš, zašto sam se vratio?" "Kako bi otkrio tko ti je ubio majku." "To si rekao ti, a ne ja."

"I misliš da ti Chihani u tome može pomoći?"

"Može mi pomoći pri jasnijem sagledavanju situacije."

"Kakvim pretpostavkama raspolažeš u vezi s majčinom smrću?" Aaron nakrene glavu, time Franklina podsjećajući na pticu koja osluškuje nešto pod zemljom. "Držim da ju je ubio neki muškarac koji živi u Aureliusu. No kakve to ima veze s onim o čemu smo dosada razgovarali?"

"Zanima me u kojoj je mjeri smrt tvoje majke utjecala na tvoj pogled na svijet. Možda je njezina smrt prozor kroz koji gledaš na svijet."

"Znači, ako zagovaram veću ravnopravnost, uzrok je to što mi je netko ubio majku?"

"To je pretjerano pojednostavljeno objašnjenje."

"Ako netko čita filozofske i povijesne radove, zaključuje određene stvari o prirodi svijeta, te zaključke zapravo je oblikovala njegova psiha, na koju je utjecalo ono što se tom pojedincu događalo u životu, te njegovo naslijeđe, koje je zapravo nastalo prije nego što je bilo što pročitao. Vjeruješ u to?"

Franklin sada pomisli kako ništa od toga neće moći upotrijebiti za članak i kako još treba dovršiti sutrašnji broj. U sebi je vidio praznine na naslovnoj i uvodničarskoj stranici, koje će morati popuniti tijekom poslijepodneva.

"Ne nužno."

"No, dobro," reče Aaron, "razmotrimo tvoje stajalište i što nam ono govori o odgovornosti. Ako su tvoje reakcije na događaje sudbinski vezane za tvoju psihologiju, tada to čovjeka oslobađa, zar ne? To znači da nisi kriv ni za jedan konkretan događaj."

"Kakav događaj?"

"Na primjer, za smrt svoje supruge." "Umrla je od raka."

"To je, dakle, bila sudbina i ti tu nisi mogao ništa." "Nisam mogao ništa."

"Da je rak možda otkriven ranije?"

"Nije bilo nikakvih znakova o tome da nešto nije kako valja." "Ali da je bila na pregledu?"

"Bila je na pregledu godinu dana ranije."

"A što bi bilo da je na pregledu bila šest ili čak tri mjeseca ranije?"

Franklin ne reče ništa. Iznenadila ga je nelagoda koju je osjetio. "Vratimo se na moje ranije pitanje. Kakve zamisli imaš u vezi s majčinim ubojstvom?"

Aaronov izgled Franklina je ponovno podsjetio na nekakvu pticu. U njemu je bilo ironičnosti koja se Franklinu nikako nije svidjela: kao da je Aaron sada stekao osjećaj da o Franklinu zna nešto što dotada nije znao.

"A kakve bih trebao imati zamisli?" upita Aaron. "Na primjer, tko ju je mogao ubiti?"

"Jesi li kada spavao s njom?"

Franklin se iznenadi. "Dakako da nisam."

"Zašto `dakako'? Tvoj je prijatelj Ryan Tavich s njom spavao." "On je neoženjen."

"Misliš li da je moja majka spavala samo s neoženjenima?"

"Nemam pojma, Misliš li da ju je ubio neki oženjerta mužkarac?" "Ubio ju je mužkarac, neki od mužkaraca koji su s njom spavali.

Zasada znam samo to. Prema tvom misaonom sklopu, sudbina joj je namijenila smrt zbog promiskuiteta određenog njezinom psihologijom. Čekaj malo", reče Aaron u trenutku kada je Franklin već nešto zaustio.

"Znam da pretjerujem, no njezin promiskuitet i želja za mužkarcima, o kojima možda ne zna ništa, povećali su izgleda za to da naiđe na nekoga tko će je možda ubiti. Ja držim da ju je njezino vjerovanje u dobar svijet zaslijepilo i onemogućilo joj da uoči mogućnost nekog takvog događaja. Da je naučila gledati stvarni svijet, svijet zmije i lisice, bila bi opreznija i možda bi još bila među živima."

"A Sharon Malloy?" upita Franklin.

"Djecu ne krivim zbog toga što gledaju krajobraz kojem se nadaju", reče Aaron. "To mi se kod njih i sviđa - ta njihova umiljatost. A zato i trebaju odrasle kako bi ih štitili. Želiš li reći da joj je sudbina namijenila nestanak?"

Franklin nije želio vjerovati u to. "Biciklom se vozila čitavim gradom; možda je u tome bila greška. Tako se dovela u veću opasnost i stoga joj je možda bilo suđeno nešto slično."

"Pripisuješ li pogrešku njezinim roditeljima?" "Nitko nije kriv."

"Misliš li da se takav stav može upotrijebiti da bi se opravdalo to koliko malo vremena provodiš sa Sadie?"

Franklin sada uvidi kako nepomično bulji u ožiljak u obliku slova L na Aaronovu obrazu. "Ne želim razgovarati o tome", reče. "Neobično je, zar ne," reče Aaron, "kada novinar treba odgovoriti na pitanja. Ni njemu se to ne sviđa."

Uvečer šestoga listopada, svi članovi Ispitivača desnoga, osim Aarona, Jasona i Oscara, sastali su se u kući Houarija Chihanija. Prema Barryjevu pričanju, razmjenjivali su informacije o svemu što im se događa u gradu.

"Neka žena počela je vikati na Harriet u Weg

mansu, naravno, na južnoj strani 55. i Shannona i Xali Su ulici. Profesor Chihani želio je razgovarati o tim incidentima. Rekao je da govore o kapitalističkom sustavu i njegovoj potrebi za žrtvama. Samo što smo ovaj put žrtveni jarci mi. Cijela je večer bila užasavajuća i žao mi je što sam otišao onamo."

Chihani je jasno uočavao problem i nastojao je s njime se suočiti prevodeći ga u svijet filozofije. Te je večeri podijelio dvadesetak krafni i pet litara jabučnog soka, što je bilo dirljivo, jer studentima nikada nije nudio ništa osim čaja i krepera. Već i same krafne pokazale su da nešto nije u redu. Studenti su se rasporedili po dnevnoj sobi, uglavnom sjedeći na podu. Zbog toga što su Jesse i Shannon onako ružno postupili s Barryjem, on se smjestio što je mogao dalje od njih. Sjedio je do Leona, osobe na koju je imao najmanje prigovora. Leonu je krčalo u želucu i vonjao je po znoju.

"Što je žrtveni jarac?" upita Chihani.

"Netko koga se okrivljuje za tuđe grijeh", reče Bob Jenks. "Izraz potječe iz Staroga zavjeta", reče Leon. Sjedio je na podu tri krafne pred sobom i papirnatim ubrusom. Nedostajala je četvrtina jedne krafne, a Leon je imao puna usta. "Levitski zakonik," reče, "treća knjiga Petoknjžja."

Chihani se tada obrati Harriet. "Koja su obilježja žrtvenoga jarca?"

"Mora se razlikovati od ostalih", reče Harriet, "čak i ako je ta razlika isključivo posljedica slučaja, kao što je, na primjer, Barry albino. Izgleda drukčije i svi ga gledaju kao nekoga tko ne pripada njihovoj sredini. Zbog toga je vrlo pogodan za ulogu žrtvenoga jarca."

"Vrlo dobro." Chihani pogleda studente. "Utemeljivanjem Istraživača desnoga postali ste drukčiji. Time što ste postali drukčiji privukli ste pozornost.

Privlačenjem pozornosti doveli ste se u položaj u kojem na sebe navlačite krivnju u situacijama kada društvo nekoga treba okriviti. U društvu istinske ravnopravnosti ne bi bilo potrebe za žrtvenim jarcima, ljudi bi sebe smatrali odgovornima za vlastite pogreške. Ne bi trebali krivnju prebacivati na druge."

No Barry je znao da to nije cijela priča. Nisu li članovi ID-a srušili spomenike na groblju? Nije li jedan od njih postavio lažne bombe na prozore dviju škola? Chihani je govorio o odgovornosti i tome kako se u kapitalističkome sustavu odgovornost za pogreške prebacuje na pleća obespravljenih, dok istinska krivnja leži u samim kapitalistima. Međutim, kako se buržoazija nada mrvicama koje padaju sa stola viših klasa, ona i sama okrivljuje niže klase još većom silinom, jer bi, da nema nižih klasa, krivnju ponijeli oni sami. "Buržoazija žudi za ulaskom u više slojeve društva", reče Chihani, "jednako kao što odani kršćani žude za ulaskom u raj. Zadaća je viših klasa održavati te težnje."

Upravo u tom trenutku, nešto nakon devet uvečer, oglasilo se zvonce na ulaznim vratima.

"To je Aaron", reče Harriet.

Ali na vratima nije bio Aaron. Na ulazu je stajao doktor Malloy. Barry je rekao da je izgledao užasno. Lice mu je bilo upalo, uz vrlo malo ostataka irskogoga zdravlja. Kako su očekivali Aarona, iznenadili su se ugledavši nepoznatu osobu. Barry je uvidio da je on jedini prepoznao doktora Malloya.

"Čemu možemo zahvaliti..." započne Chihani, poprilično službeno.

"Zovern se Allen Malloy. Samo sam želio vidjeti kako svi vi izgledate." Stajao je pokraj vrata i pogledom prelazio sobom.

"Zašto ste nas željeli vidjeti?" upita Chihani.

"Želio sam vidjeti vaša grješna lica", reče doktor Malloy, podižući glas.

Studenti su ga netremice promatrali. "Zašto smo grješni?" upita Chihani.

Doktor zakorači prema Chihaniju. Lice mu se zajapurilo. "Zar vam nije jasno da moje kćeri nema?"

Chihani polako kimne. "Kao da je", rekao mi je Barry kasnije, "pomislio, 'Aha, znači vi ste taj Malloy'."

"Najdublje suosjećam s vama..." odvrati Chihani.

"Netko mi je ukrao kćer!" poviče doktor Malloy. "Kako ste mogli reći da je taj netko više žrtva nego Sharon? To može reći samo obična budala! Samo sadist!"

Barry nije znao na što doktor Malloy pritom misli, ali Chihani je to odmah shvatio. "Gospodinu Mooreu rekao sam puno toga, a on je naveo samo neke izjave. No ne bih rekao da sada želite povesti filozofsku raspravu..."

"Želim samo", reče Malloy šaptom, "da vas stigne zaslužena kazna,"

Chihanijevo lice naboralo se od snažnih emocija. "Vjerujte mi kada vam kažem da nitko od ovdje nazočnih nije imao veze s nestankom vaše kćeri.

Postoji li bilo što čime bismo vam mogli pomoći u njezinu pronalaženju ili učiniti nešto drugo za vas, molim vas, recite nam."

Istog tog petka uvečer Sadie je s Aaronom bila vani do deset sati. Kada se vratila kući, otac ju je dočekao u dnevnoj sobi.

"Zabranjujem ti svaki oblik povezanosti s Aaronom McNealom", rekao joj je Franklin. Potom je strpao ruke u džepove hlača, bojeći se da je njima ne ščepa.

"On mi je prijatelj", reče Sadie. Aaron joj je darovao srebrnu ogrlicu sa srebrnim koker-španijelom i ona je dodirne. Pitala se treba li je pokazati ocu, no ipak je sada odlučila to ne učiniti.

"Što onda trebam učiniti? Zaključati te u svoju sobu'? Zar ne shvaćaš da se bojim kako bi ti se nešto moglo dogoditi?"

"S Aaronom je sve u redu", reče Sadie. "To ne znamo ni ti ni ja."

"Ja znam."

No Sadie je poslušala oca, manje-više. Pokazalo se da sam najviše koristi imao ja, budući da je provodila više vremena sa mnom. Tri dana u tjednu poslije podne, nakon škole, dolazila je k meni, također i vikendom. Ipak, čak i to izazvat će nemila ogovaranja.

Z1

Ryan Tavich otvorio je oči. Bilo je šest ujutro, ponedjeljak, devetog dana listopada. Ryan nije trebao gledati na sat kako bi utvrdio da je šest. Uvijek se budio u šest, bez obzira na to kada bi otišao na počinak. Ležao je na ledima, zagledan u strop. Uvijek je spavao na ledima. Janice McNeal to je nazivala njegovim "mrtvačkim položajem". Vani je još uvijek bilo mračno, no u sobu je dopiralo prigušeno svjetlo iz kupaonice. Zbog toga mu je bilo ponešto neugodno: volio je ostavljati uključeno svjetlo u kupaonici. Ryan se tako nekako osjećao bolje, premda je znao da četrdesetčetverogodišnji muškarac ne bi trebao imati potrebu za takvom utjehom.

Ryan se probudio misleći na Aarona, kao da je o njemu podsvjesno razmišljao cijelu noć. Razmišljao je i o Janice i nekim naoko zajedničkim odlikama majke i sina. Tada je začuo pokretanje motora u neposrednom susjedstvu: bio je to Frank Penrose koji je pokrenuo svoj stari Pontiac Cutlass, pripremajući ga za vožnju do Norwieha, gdje je radio za farmaceutsku tvrtku. Ryan je već stoti put pomislio kako bi ga, kada bi mu se i dogodilo da se sam ne probudi u šest, Frank Penrose probudio pet minuta kasnije, jednako kao što je budio i pola susjedstva.

Ryan je potom počeo razmišljati o Arleen Barnes, prvoj susjedi Paule McNeal. Arleen je bilo oko trideset pet godina. Suprug joj je bio kemičar u Norwichu. Moguće je da se zvao Harold. Njih dvoje
rilSt1 iril~li djeGe. Arleen je nekoliko sati na dan radila u uredu po
ljoprivredne zadruga State Farm u Glavrioj ulici, s majkom Barryja Sandersa, premda se odijevala, razmišljao je Ryan, kao da radi u Saksu u newyorškoj Petoj aveniji. Ryan nikada nije bio u Saksu, no osiguravao je automobil kod State Farm i na stražnjem odbojniku imao njihovu reklamnu naljepnicu. Zagledan u strop, jasno je vidio jednaku takvu naljepnicu i na stražnjem odbojniku Aaronove Toyote.

Ryan je počeo razmišljati o Arleeninoj kući, malenom zdanju sa zelenom šindrom, uvučenom od ulice, tako da se nalazilo iza Pauline kuće. Aaron je tu kuću vjerojatno viđao svaki put kad bi posjetio sestru. A prisjetio se i da je Arleen bila Janiceina prijateljica. Naposljetku, neko su vrijeme bile i prve susjede. Ryan se pokušao prisjetiti kako izgleda Harold Barnes, no uspio je doći samo do ćelave glave i nejasne predodžbe o zdepastom liku. No Arleen Barnes mogao se prisjetiti bez ikakvih poteškoća. Bila je to vitka i elegantna žena koja je voljela nositi po mjeri izrađene kostime, a oko vrata marame živih boja. Ryanu se sviđao njezin izgled. Odijevala se poput osobe čije su spolne opcije i dalje otvorene. A izgledala je poput osobe koja redovito posjećuje salone za uljepšavanje, onako s pomno njegovanom valovitom svijetlosmeđom kosom. Dok je razmišljao o tome, Ryan je čak jasno zamišljao Arleen kako izlazi iz salona Make Waves u ulici State, uza samu Glavnu ulicu. Vlasnica mu je bila Cookie Evans, vedra i energična žena. Ryan je to znao jer je katkada s njom izlazio, a u svakoj takvoj prilici na kraju bi ostajao iscrpljen. Koliko god se žurio, uvijek je bio nekoliko koraka iza nje. A neprestano je govorila, ne izravno njemu, nego preko ramena.

Ryan iziđe iz postelje, odjene trenirku i siđe u podrum kako bi se posvetio svojim utezima. Mačka je pošla za njim.

"Imam dobru zamisao, Šefe", reče.

Punih pola sata utezi su zveckali i udarali poput kakvih starih cjevovoda. Ryan se potom otuširao i pripravo kavu. Dok je čekao kavu, pomno je ogulio ružičasti grejpfrut, dobro pazeći da na njemu ne ostane ni najmanji trag bijele pokožice. Potom ga je narezao na šesnaest malenih kriški. Mačka mu se vrzmala oko nogu, sve dok joj Ryan u tanjurić nije ulio mlijeko. Potom je pojeo grejpfrut, popio kavu i pročitao Syracuse Post Standard. S vremena na vrijeme pritom bi odložio novine i ponovno se zagledao u strop.

"Imaš sreće što si mačak, Šefe", reče Ryan. "Život mačaka je lakši. Čak i ljubavni život."

U pola osam Ryan je već bio u svome Esc~rtu, na putu prema kozmetičkome salonu. Uopće nije sumnjao u to da će Cookie biti ondje; uvijek ga je otvarala rano. A u to vrijeme mogao bi biti i prazan. Ryan je oduvijek osjećao određenu nesklonost prema kozmetičkim salonima. Podsjećali su ga na svojevrsne ženske klubove - sa zastorima i mutnim staklima-mjesta na kojima se žene međusobno povjeravaju, a što je zapravo i bio razlog Ryanova odlaska do Cookie Evans. Zanimalo ga je što i o kome priča Arleen Barnes.

U salonu nije bilo mušterija, no Cookie nije bila sama. Jaime Rose uređivao je bradu pred zrcalom. Jaime je radio za Cookie. Roden i odrastao u Aureliusu, na svijet je došao kao James Rozevicz, no frizerska mu se sreća širom nasmiješila kada je promijenio ime u Jaime Rose. Crna kosa bila mu je začesljana unatrag, tako da je bio viši za još pokoji centimetar. Inače je bio mršav, koščat i imao nešto više od trideset godina. Jaime je zanat izučio u Albanyju, premda je svima, pa tako i Cookie, govorio da se školovao u Los Angelesu. Neko je vrijeme živio u New Yorku, no već nekih pet godina ponovno je bio u Aureliusu. Novo ime izgovarao je po uzoru na španjolski: Haime.

Jaime mi je kasnije ispričao kako je Cookie uvela Ryana u svoj mali ured, gdje su se zadržali gotovo pola sata. Jaime je rekao i kako se našao u iskušenju, kako je osjetio želju za prisluškivanjem uz vrata, no da se toga ipak pribojavao. Policija bi u njemu izazivala nervozu. Za njegov ukus policajci su bili odviše Ijubopitljivi. A potom, nekoliko minuta nakon osam sati, Ryan je izišao iz ureda i napustio salon i ne pogledavši Jaimea. Jaime je tada već radio na pramenovima gospođe McAuley.

"O čemu je bila riječ?" upitao je Jamie Cookie.

Ona je počela četkati periku koju je neka mušterija željela podignuti kasnije tog prijepodneva. Cookie je bila tek nekoliko centimetara viša od stotinu pedeset centimetara, točno trideset centimetara niža od Jaimea. "Ne bi vjerovao kakvi se sve skandali dogactaju u ovome gradu", rekla mu je.

"U Aureliusu me", reče Jaime, "nikada ništa ne može jako iznenaditi,"

Ryan je pješice otišao u ured State Farm u Glavnoj ulici. Nije imao namjeru razgovarati s Arleen Barnes, samo je pogledati. Gos- ` pođi Sanders rekao je kako je izgubio svoje autokarte dobivene od ; State Farm, te bi želio uzeti novi komplet, ako mu ga mogu dati. Arleen je telefonirala, smijala se i potom dlanom pokrila usta. Na sebi je imala tamnosivu haljinu i oko vrata maramu

sa žutim i ljubičastim geometrijskim tijelima. Smeđa kosa u dva joj se vala uzdizala s jedne

i druge strane glave, a potom se spuštala do određene točke na vratu. Imala je i maskaru i sjenilo za oči, ali ne previše, barem za Ryanov ukus.

Gospođa Sanders dala je Ryanu novi atlas. On ponovno načas pogleda Arleen, koja se i dalje smijala, držeći telefonsku slušalicu. Ryan je bio gotovo uvjeren da ne razgovara s mušterijom. Zahvalivši gospođi Sanders, Ryan se odvezao do sveučilišta Aurelius.

Ondje je dvadeset minuta proveo s Paulom McNeal, u uredu studentske službe. S njom je razgovarao o Aaronu, a potom se vratio u Gradsku vijećnicu. Već u devet bio je za svojim radnim stolom. Patty McClosky donijela mu je kavu, crnu s dvije žličice šećera.

"Izgledate zadovoljno", reče ona.

Ryana je ta izjava iznenadila. Svoje je lice smatrao bezizražajnim zidom između sebe i svijeta.

"Ima li kakvih novosti u vezi sa Sharon Malloy?" upita tada. Znao je da nema novosti, jer bi ga u protivnome netko već pozvao pagerom.

"Kapetan Percy nazvao je i rekao da će stići u pola deset, no to mi nije izgledalo kao hitna poruka."

Ryan polako otpije gutljaj kave. Na stolu se nalazio izvještaj Chucka Hawleyja o tome kako je vikend proveo na službi u kući doktora Malloya i kako je doktor Malloy u petak uvečer posjetio Houarija Chihanija. Doktor se u njegovoj kući zadržao petnaest minuta, a potom se odvezao kući. Chuck je kasnije upitao Barryja Sandersa što je Malloy htio. "Pitao je je li tko od nas ukrao njegovu kćer", rekao mu je Barry.

Ryan je očekivao da će istraga ubrzo biti dodijeljena dvojici-trojici ljudi čiji će posao biti čekati neki novi moment u cijeloj priči. Državna policija nije mogla na tom slučaju zadržati dvadesetak ljudi. Tako je bilo i s Janiceinim ubojstvom, velika strka koja je na kraju presahnula ne donijevši ništa. Sada se zatekao kako razmišlja o Ja

niceinim rukama. U vezi s njima pokazivala je taštinu, njegujući i lakirajući dugačke nokte, govoreći o svojim kožicama na noktima. Razmišljao je o onoj odrezanoj šaci. Lijevoj. Nikako nije mogao prijeći preko činjenice da se ta ruka u tom trenutku nalazi na nekom posve određenom mjestu: u nekom jarku, na nekom polju, na nekoj polici. Od te se posljednje mogućnosti trgnuo.

U pola deset, neposredno prije dolaska kapetana Percyja, Ryan je nazvao ured State Farm i zatražio gospođu Barnes.

"Dobro jutro, Arleen, ovdje Ryan Tavich. Imaš li stanku za kavu? Bismo li mogli popričati pet minuta? Navratit ću u pola jedanaest. Vidimo se."

Ryan je odveo Arleen u Junior's i tada se počeo pitati je li postupio ispravno. Arleen je bila pretjerano elegantna za Junior's i nikako se nije uklapala među videoigre. Ryan ju je poveo za stol u stražnjem dijelu lokala.

"Želiš li i krafnu?" upitao ju je. "Svakako. Pitaj imaju li s cimetom."

Ryan je sa šanka donio dvije kave i četiri krafne s cimetom. Arleen mu se nasmiješila. Dok je on bio za šankom, ponovo je namazala usne ružem.

Ryanu nikako nije bilo jasno kako žene mogu imati ruž na usnama i istodobno jesti. Zbog toga im sve zacijelo ima okus po nekakvom parfemu.

Ryan je u kavu stavio dvije žličice šećera. Podigavši pogled, ugledao je Arleen kako ga promatra s puno iščekivanja. Tada je osjetio neugodu.

"Arleen," započne sada, "u svojstvu policajca katkada sam prisiljen pitati stvari koje u uobičajenim okolnostima nikako ne bih pitao." On sada načas zastane, pitajući se ne govori li preglasno. Od nizova videoigara dopirali su zvukovi elektroničkih eksplozija. Arleen ga pogleda držeći jedan prst na bradi. "Želim samo reći", nastavi tada Ryan, "ne bih volio da se uvrijediš zbog tog mog pitanja, jer to pitam samo kao policajac."

"Zanima te ševim li se s Aaronom McNealom?" reče Arleen. Tada se načas nasmiješi, a lice joj se već trenutak kasnije ponovno uozbilji.

Ryan se ogleda oko sebe, kako bi utvrdio je li ih tko čuo. Farmer Lou Weber jeo je krafnu sa želeom na udaljenosti od koja tri metra. Nije obraćao pozornost ni na što drugo osim svoje krafne. "Zapravo", reče Ryan, "zanimalo me upravo to."

"Pa, ševim se", rekla je Arleen, "odnosno, ševila sam se. Nije mi se javio već više od tjedan dana."

Ryan uzme krafnu s cimetom, a onda je ponovno odloži na tanjur. "Je li bio s tobom onog dana kada je nestala Sharon?" "Cijelo popodne i cijelu noć."

Arleen popravi maramu koju je

nosila oko vrata. "Harold je morao ostati u Norwichu i to mi je javio odmah iza podneva. Nazvala sam Aarona i on je do mene došao prije dva. Automobil je ostavio na prilazu sestrijoj kući. Bilo nam je divno. Kada se Harold sutradan oko pet vratio, već sam bila sredila kuću."

Ryan pokušava zamisliti razmjere njihovih aktivnosti. Zaključio je da bi, kada bi to želio, i sam vjerojatno mogao posjetiti Arleen. Pritom se zarumenio. "Kako si znala da me zanima upravo to?"

"Jer je Aaron rekao kako te zanima gdje je bio. Bojao se da bi Harold mogao doznati za to. A meni se čini da bi Harold za to mogao doznati zbog toga što bi to trebao doznati. To bi mu dobro došlo. Znaš, više bi cijenio ono što ima." Ryan zausti kako bi nešto primijetio, no onda se predomisli. Umjesto toga, upita je: "Je li Aaron rekao još štogod o meni?" "Rekao je da si ti jedan od muškaraca koji su održavali vezu s njegovom majkom. Dakako, ja sam to već znala."

"Govorio je o Janice?"

"Svakako. Janice i ja bile smo dobre prijateljice, no zbog toga ni približno nemam pojma tko ju je ubio. Aarona je zanimalo s kime je sve izlazila. Ja sam mu dala nekoliko imena, sva kojih sam se mogla sjetiti. Možda deseterice muškaraca. Katkada smo Janice i ja izlazile zajedno, u četvero. Znaš već, potajno."

Ryan pomisli na Aarona i Arleen Barnes kako zajedno leže u krevetu i razgovaraju o Janiceinim ljubavnicima. No možda se nisu ševili u postelji. Možda je Aaron poput svoje majke. Za Janice je krevet bio samo jedna od brojnih mogućnosti. Ryan odmahne glavom da bi se oslobodio tih sjećanja.

"Zeliš li ti te krafne?" upita je.

"Predomislila sam se", reče Arleen. "Trebam skinuti pokoji kilogram."

Ryan uzme nekoliko papirnatih ubrusa i umota četiri krafne u dva zamotuljka. Potom ih spremi u džepove s lijeve i desne strane. "Sačuvat ću ih za užinu", reče.

Deset minuta kasnije, dok se Ryan vozio prema Aaronovu stanu, zaključio je kako je moguće da je Arleen lagala, no kako je kasnije rekao Franklinu, nije vidio razloga za takvo što. Arleen ga je pomalo uzbudila i razmišljao je o tome da bi je jednom mogao nazvati, premda je znao da to neće učiniti. Nije imao nikakvih obzira prema njezinu suprugu, no nije mu se svidalo činiti nešto što ne bi trebao činiti u postelji nekog drugog muškarca, ponajviše zbog toga što je i on bio ljubomoran kada se Janice sastajala s drugim muškarcima dok je održavala vezu s njim.

Prijatelji Sharon Malloy unajmili su jedan lokal s izlogom koji je gledao na Glavnu ulicu, a pokraj kojeg se Ryan provezao na putu do Aaronova stana. U izlogu se nalazila velika Sharonina fotografija. Pred njim je bilo parkirano više vozila. A onda su se otvorila vrata i na njima se pojavio Hark Powers s još jednim muškarcem. Ryan se iznenadio ugledavši ga, iznenadila ga je mogućnost da Hark osjeća bilo što u vezi s nestankom Sharon Malloy. Hark se širom osmjehivao, a to je Ryana također iznenadilo, jer mu nije bilo jasno što bi se to moglo nalaziti unutra, a da bi Harku moglo biti smiješno.

Ryan se parkirao ispred Aaronove zgrade, zaključao automobil i ušao. Zakucao je, pričekao nekoliko trenutaka, potom ponovno zakucao. Trenutak kasnije Aaron mu je otvorio vrata. Bio je u ogrtaču i papučama. Gole potkoljenice bile su mu tanke i gotovo bez dlaka. Duga kosa spuštala mu se preko ramena. Zakoračio je unatrag kako bi propustio Ryana.

"Zatekao si me u radnoj odjeći", reče Aaron.

Ryan se upita misli li na nešto seksualne naravi, a onda se prisjeti da Aaron radi kod kuće.

"Osamnaestog si bio s Arleen Barnes", reče Ryan. "Rekla ti je?"

"Zašto mi to nisi ranije rekao?" "Nije mi se dalo."

"Bila je to stvar koja je policiji važna i tako si upao u nevolje."

"Ne zanima me što je policiji važno." Aaron uzme kutiju cigareta Pall Mall, kucne prstom o njezino dno, izvadi cigaretu i pripali je. U tom trenutku začula se voda koja se iz kotlića slila u zahodsku školjku. Ryan iznenadeno uvidi da je u stanu još netko.

"Imam gosta", reče Aaron.

Ryan već zausti kako bi rekao nešto o tom gostu, a onda reče: "Time što nam to nisi rekao, ometao si policijsku istragu."

"Mene vaša istraga uopće ne zanima." "Nije te briga za Sharon Malloy?"

"Briga za nju i briga za policijske poslove dvije su različite stvari. Nećete otkriti tko je počinitelj, jednako kao što niste otkrili ni tko je ubio moju majku. Sharon je sada već vjerojatno mrtva. Vaš je posao štititi imovinu; a ja ne vjerujem u imovinu."

Ryan baci pogled na knjige i namještaj. Tada se upita bi li Aaronu smetalo da mu sve to netko oduzme.

"Jesi li s Arleen izlazio zato što je bila prijateljica tvoje majke?" "Izlazio sam s njom, kako ti to nazivaš, jer sam je želio ševiti." "Sličniji si majci nego što sam mislio", reče Ryan.

"Misliš zato što oboje volimo seks?"

Dok je promatrao Aarona, Ryan je ponovno osjećao kako ga muči to što u njezinu sinu vidi i Janiceino lice. Zbog toga nije bio u stanju nesmetano razmišljati o Aaronu. A prisjetio se i Harriet Malcomb i toga kako je rekla da ju je Aaron naputio neka spava s njim. Ryan je želio pitati Aarona o tome, no još nije bio pripravan. Ta bi ga tema još uvijek razbjesnila.

"Ne znam što sam točno mislio", reče Ryan. Potom iziđe. Nije želio vidjeti tko je u kupaonici. Dio njega to je želio doznati, no drugi dio nije želio unijeti još više prepreka u razmišljanje o čitavoj situaciji. Kasnije je rekao Franklinu kako je to mogla biti Harriet, ali i netko posve drugi.

Dok se automobilom vraćao u Gradsku vijećnicu, Ryan je razmišljao o Janiceinu apetitu prema muškarcima. Kod nje u seksu nije bilo nikakvih ograničenja, osim činjenice da nije voljela bol - odnosno intenzivniju bol, budući da joj je čak i udaranje dlanom po stražnjici bilo ugodno. Katkada je voljela masturbirati Ryanu, stišćući mu penis toliko da ga je to boljelo, odgađajući mu orgazam tako da bi mu sperma štrcnula što dalje. Katkada je voljela tu spermu štrcnuti sebi na lice. Za to je govorila da je uzbuđuje više od svega. Spermu bi potom premazivala obrazima ili čelom ili bi tražila Ryana da je razmazuje sve dok je ne bi posve nestalo. Ryana je to i uzbuđivalo i gadilo mu se. No nikada nije bio s nekom drugom ženom, ni prije ni poslije Janice, koja je strastveno voljela takve aktivnosti.

Hark Powers prvi je ustvrdio da onaj ožiljak u obliku slova L na Aaronovu obrazu simbolizira Lucifera, kao da je Lucifer Aaronu podario osobitu vrstu istetoviranoga znaka, proglašavajući ga tako svojim štíćenikom. Ubrzo su svi ponavljali tu njegovu teoriju. Štoviše, bila je to jedna od onih tvrdnji koje se ljudima sviđaju. Pojašnjavaju svijet. Dakako, to se uvijek ponavljalo kao svojevrsna šala, no nekima je to bilo manje šala nego ostalima.

Osobe koje vole zlostavljati i zastrašivati druge u sebi nerijetko imaju i određenu sentimentalnu crtu. Ne vole vjerovati u zloćudnost nego nešto što postoji isključivo zbog sebe same. Svoju želju za nadziranjem i nadziranjem vole pripisivati nekom višem cilju. To je običan izgovor, no takvoj osobi omogućuje da u svojem osjećaju moći uživa uz manje krivnje. Na taj način sebi može govoriti i kako žrtvu udara ne zbog toga što voli udarati nego i zbog toga što je žrtva zavrijedila kaznu. Takav je bio i Hark Powers.

Mene, za razliku od Ryana Tavicha, nije iznenadilo to što se Hark angažirao u društvu Prijatelja Sharon Malloy. Poput mnogih drugih, vjerovao je da je osoba koja je otela Sharon, tko god to bio, samo prolazila kroz grad, premda je usto bio posve siguran i da je ta osoba na neki način povezana s Houarijem Chihanijem i Ispitivačima desnoga. Harka je silno razjarilo to što je netko iz ID-a postavio bombe na prozore dviju škola u Aureliusu, a užasno ga je razljutilo i oskvrnuće groblja Homeland. Ondje je bila pokopana i Harkova obitelj,

tako da ga je to osobito pogodilo. Neprestano je razmišljao o srušenim nadgrobnim pločama, a ta slika u njegovim je mislima u svakom trenutku bila svježja i užasna. Ili je to tako barem prikazivao kada bi o tome pričao u

Budovu lokalnu. "Ateisti", tako je Hark nazivao IDovce, premda se samog Harka rijetko vidalo u crkvi.

Hark nije bio glup, ali je bio jedan od onih mladih ljudi na kakve se često nailazi u malim sredinama, koji su za sebe odabrali put neznanja. Bio je to gotovo filozofski stav prihvaćen radi obrane od vanjskoga svijeta, a on je te svoje naočnjake nosio s ponosom i prkosom. Na odbojniku njegova kamioneta nalazila se naljepnica s natpisom "Kupujte američko", a na stražnjem prozoru mala američka zastava. Na drugoj naljepnici stajalo je nešto o tome kako treba odlijepiti hladne prste s drška svog revolvera iz čije cijevi izlazi dim. Nije ni potrebno naglašavati kako je držao da svakome treba omogućiti posjedovanje oružja. S druge strane, za njega se govorilo da je dobar mehaničar, a znao je biti i dobra srca: često je pomagao na očevoj farmi, koju je vodio njegov stariji brat. Time ga ne želim osloboditi krivnje, no jednako tako ne bi bilo pravedno ni samo tako ga odbaciti kao defektnog. S nepovjerenjem je pristupao svemu što je dolazilo izvana. Nije osjećao antipatiju samo prema Houariju Chihaniju, antipatično mu je bilo čitavo sveučilište. A činjenica da se Aaron školovao u Buffalu bila je samo još jedan njegov minus.

Dakako, Hark je mrzio Aarona i zbog onoga što mu je ovaj učinio s uhom. No u godinama koje su protekle od tog događaja došlo je do niza novih povreda koje su kod Harka održavale svježinu sjećanja na Aarona. Primjerice, ona mlada žena koja je bila u Aaronovoj kupaonici u vrijeme Ryanova dolaska nije bila Harriet Malcomb, nego Jeanette Richards, pomoćnica upravitelja robne kuće Ames. Lice joj je izgledalo ponešto obično, no tijelo se odlikovalo upravo dramatičnim oblinama. Poteškoća je bila u tome što je cijele jeseni hodala s Harkom Powersom. A onda je on doznao da se ona vida i s Aaronom. U gradu poput Aureliusa - gdje osim televizije ima vrlo malo oblika zabave - romantika i melodrama poprimaju pretjerane razmjere. Činjenica da je Harkova djevojka videna kako ulazi u Aaronovu zgradu i izlazi iz nje, pokrenula je lavinu telefonskih poziva. Hark je ponudio pomoć Prijateljima Sharon Malloy svakako i zbog toga što ga je uznemirio Sharonin nestanak, no tom je društvu pristupio i zbog toga što se njegova djevojka vidala s njegovim neprijateljem.

U prodavaonici koju je unajmilo društvo Prijatelja Sharon Malloy, Hark se javljao na telefonske pozive, otvarao poštu i lijepio omotnice. Sudjelovao je i u nekoliko potraga. Kako je imao stalan posao u salonu automobila Jacka Morrissa, vrijeme koje je posvećivao Prijateljima bilo je ograničeno na desetak sati tjedno. Sharonin stric, Donald Malloy, i tetak, Paul Leimbach, često su

dolazili u taj lokal, a Hark bi tada bio uz njih poput kakva počasnog stražara. Svoju snagu stavio je u njihovu službu. S radošću im je obavljao sitne poslove, kao da zbog te svoje povezanosti s njima stječe osobitu važnost. Hark je bio krupan muškarac mjesecolika lica. Držao se nekako ironično, šaljivo, što je ukazivalo na činjenicu da zna nešto više od ljudi oko sebe i da ga nije moguće prevariti. Donaldu Malloyu i Paulu Leimbachu bio je simpatičan. Smatrali su ga jednim od najboljih dobrovoljaca, premda sam uvjeren u to da nisu imali pojma o tome koliko bi opasnim instrumentom mogao postati.

Hark je počeo motriti Aarona i ostale. A imao je i svoje pajdaše, sitnije nasilnike čiju je pomoć priskrbio. Katkada, kada bi se Chihani dovezao do Wegmansa radi tjedne kupovine, netko od njih bi ga slijedio. Harku i njegovim prijateljima bilo je jasno da Aaron zanimna policiju i zbog stvari koje nemaju veze s optužbom za vandalizam na groblju Homeland. Stoga su na svoje postupke gledali kao na nešto što je u interesu pomaganja policiji, jednako kao i njihov rad u društvu Prijatelja Sharon Malloy.

Hark bi s vremena na vrijeme pratio i Barryja Sandersa, premda mu se ovaj toliko gadio da mu čak ni ime Čovječja Ribica nije bilo dovoljno pogrdno. Hark mu nije dao novo ime, samo naziv: ružičasto govno. Harku je bilo jasno da ga se Barry užasno boji, zbog čega je takvo beznačajno zlostavljanje poprimilo obilježje užitka. A činjenica da se Barry bojao, pokazivala je da osim Harka ima i drugih razloga za strah, što je značilo da je nešto skrivio. Moguće je da Hark nije znao da je Barry homoseksualac, no više se puta svojski potrudio da bude neugodan prema Jaimeu Roseu. U Aureliusu je bilo nekoliko homoseksualaca, no Jaime Rose jedini je tako očito pripadao toj skupini, premda nije nosio natpis koji bi govorio o tome. S druge strane, volio je govoriti: "Ako ti je takva priroda, onda to i pokaži". Jednom sam ga upitao zašto se ne preseli u neki grad koji posve prihvaća zajednicu homoseksualaca.

"To sam već učinio", rekao mi je. "Pederi su u Aureliusu tako slatki. Vole se praviti normalnima. Zbog toga su očajni. Zgodan dečko poput mene uvijek može naći dečka."

Hark se u slučaju Jaimea ograničio na razjarene poglede. Godinu dana ranije Hark je primijetio Jaimea u Bud's Tavernu, te se nekoliko puta glasno dotaknuo teme pедера. No Jaime je sve to okrenuo protiv njega. U lokal je došao s tri žene iz Make Wavesa i njih četvero tada su zajedno došli do mjesta na kojem je Hark sa svojim pajdašima stajao uza šank. "Poslušajte

ga samo", rekao je Jaime. "Cini mi se da me želi poljubiti. Želiš li me poljubiti, Hark?" Jaime je tada napucao usne.

Nasmijali su se čak i Harkovi pajdaši. Nakon toga Hark se u javnosti više nije obraćao Jaimeu.

Kada dođe do takvih malih incidenata, o njima se razgovara, a onda se zaboravljaju. Tek u svjetlu drugih događaja ponovno stječu važnost. Tako je, primjerice, bilo i s Harkovim susretom s Houarijem Chihanijem. Chihani je tako jednom otišao u Mallyojevu drogeriju kako bi kupio bočicu aspirina. Bilo je malo vjerojatno da je znao da je vlasnik prodavaonice Sharonin stric, unatoč onoj divovskoj fotografiji u izlogu. Kao što sam već pokušao naznačiti, stvarnost od krvi i mesa Chihaniju je značila vrlo malo. Mozak mu je bio odviše zaokupljen razgovorima s preminulima, intelektualnim raspravama i filozofskim razmišljanjima. Tog dana Donald Malloy nije bio u svojoj prodavaonici. Chihanija je poslužila gospođa Porter.

Chihani je platio aspirin i zahvalio gospođi Porter. Uvijek je bio pristojan na poprilično služben način. Na odlasku, vrata mu je zapriječio Hark koji je upravo ulazio. To mi je ispričao Barry Sanders, koji se našao vani, na pločniku. Harkov ulazak u tom trenutku, rekao mi je Barry, nije bio nimalo slučajan. Hark je bio primijetio Chihanija i ulazak je tempirao tako da se poklopi s Chihanijevim izlaskom.

Kako se netko našao pred njim, Chihani je zakoračio ulijevo. Hark je zakoračio udesno. Potom je Chihani zakoračio udesno, a Hark ulijevo. Chihani pritom uopće nije gledao Harka. Na kraju je ipak podignuo pogled.

"Oprostite", reče Chihani.

"I vi", reče Hark. Bio je niži od Chihanija, ali i širi i mišićaviji.

Chihani zakorači ulijevo, a Hark zakorači udesno. Chihani ponovno zastane.

"To činite namjerno." "Vi to činite namjerno", reče Hark.

"Prestanite s tim glupostima", reče Chihani. Potom zakorači udesno, a Hark zakorači ulijevo.

Takvi događaji obično i ponešto eskaliraju. Chihani uzdigne štap i drškom zamahne Harku pred licem. "Pustite me da prodem." Hark ispruži ruku, naglim pokretom skine Chihanijevu beretku i baci je na ulicu.

"To je moja kapa", reče Chihani. "Zahtijevam da je podignete." Hark se naceri. Barry potrči na ulicu i donese kapu. Chihani ponovno uzdigne štap, a Hark ga ščepa, tako da su ga sada obojica povlačili istovremeno. Tada se umiješala gospođa Porter.

"Ostavi ga na miru, Hark."

Hark pusti štap i Chihani zatetura unatrag. Barry projuri kraj Harka i Chihaniju vrati beretku. Hark uđe u prodavaonicu. Našavši se na pločniku, Chihani se okrene da bi pogledao divovsku fotografiju Sharon Malloy u izlogu. "Zašto je ta slika tako velika?"

"Ovo je drogerija njezina strica", reče Barry.

"Ah", reče Chihani, "sada je sve jasno." On popravi beretku, zahvali Barryju i pođe prema automobilu.

Ja sam upitao Barryja "Jesi li i ti bio u drogeriju?"

"Nikada ne idem onamo", rekao mi je Barry. "Samo sam bio u prolazu. Hoću reći uvijek idem u Fays Drugs u Wegmansu,"

Barry se ponovno doselio u majčinu kuću jer je, živeći sam, tako je barem tvrdio, počeo osjećati nervozu zbog sumnji koje je ID počeo izazivati nakon Sharonina nestanka i zbog toga što su ga optužili za vandalski čin. Kod majke se osjećao kao austrofobično, no pozornost koju mu je pridavala ipak mu se sviđala. Tako je barem nekome bio središte svijeta, pa čak i ako je bila riječ o vlastitoj majci. Ona bi ga pogledala i rekla mu: "Oh, Barry, što ćemo mi s tobom?" Barry bi zakolutao očima i uzdahnuo, no i on je sebi često postavljao isto to pitanje.

Kada više ne bi mogao podnijeti boravak kod majke, Barry bi često posjetio moju kuću. Pritom naglašavam "moju kuću", a ne "mene" jer je Barry često dolazio kako bi se vidio sa Sadie, koja mu je bila draga, osobito zbog toga što je bila Aaronova prijateljica. U tom je odnosu Sadie bila dominantna, premda joj je bilo trinaest godina, a njemu devetnaest, i ona bi Barryju davala savjete i narediva

la mu, premda uvijek na ljubazan način. Sadie je za školsku zadaću izradivala sag s resama, a Barry bi joj pomagao. Oboje bi sjedili na podu, pletući i šijući, dok bih ja sjedio u svom starom naslonjaču i čitao zadaće o radu u laboratoriju. Katkada bih naložio vatru. Kasno uvečer Sadie bi priredila kakao. Bilo je to početkom listopada. Često sam samog sebe podsjećao na lažnost svega toga, na iluziju ugone i obiteljske topline, čak i uz tako neobičnu obitelj kakvu smo činili Barry, Sadie i ja. Sadie je bila kod mene jer je njezin otac bio u potrazi za osobom koja je otela Sharon i jer se bojao ostaviti je posve samu. Barry je bio kod mene jer su ljudi držali kako ima nekakve veze s otmicom. Naši su obiteljski užici postojali samo zbog nestanka jedne mlade djevojke.

No u srijedu, jedanaestoga listopada, u čitavoj se priči pojavio novi moment. Neki muškarac u Somersetu, u Pennsylvaniji, istočno od Pittsburgha, uhićen je zbog toga što je u svoj kombi pokušao namamiti nekog desetogodišnjaka.

Zvao se Daniel Layman, a izjavio je da honorarno radi kao vodoinstalater. Bio je neoženjen i bilo mu je nešto manje od četrdeset godina. U nevoljama se našao i prije kojih pet godina kada je milovao nekog dječaka na pikniku na koji su djecu povelj vjeroučitelji.

Pod pritiskom ispitivanja, Layman je priznao da je oteo još troje djece i ubio ih. Među njima je bila i Sharon Malloy. Rekao je kako ju je namamio u svoj kombi, odvezao je do zaštićenog parka prirode, udaljenog tridesetak minuta vožnje, silovao je i zakopao joj tijelo negdje u šumi. Opisao je njezinu valovitu smeđu kosu i plavi pulover. Rekao je kako je neprestano tražila svog taticu.

Kada je državna policija u Pottervilleu primila informacije o Laymanovu priznanju, kapetan Percy nazvao je Prijatelje Sharon Malloy kako bi im rekao da su mu potrebni dobrovoljci za pomnije pretraživanje parka Henderson. Bio je to najbliži park, no pedesetak kilometara južno od Aureliusa nalazio se i zaštićeni državni park Hannible. Percy je svoje ljude uputio i u Somerset, kako bi ispitali Laymana.

Već u petak ujutro dvije stotine muškaraca i žena ponovno je pretraživalo park, Policija je za potragu upotrijebila i pse i helikopter. Hark Powers bio je na čelu odreda od dvadesetero dobrovoljaca. U petak nisu pronašli ništa, tako da su se svi vratili u subotu. Potrazi se pridružilo još ljudi, no tijekom cijelog vikenda nije pronađeno ništa.

Agenti koje je kapetan Percy uputio u Somerset kako bi ispita Daniela Laymana u subotu su se javili s novim informacijama: Layman je opisao park s rijekom. U parku Henderson nije bilo rijeke, no rijeka Loomis prolazila je kroz park Hannible. I tako se u nedjelju tristotinjak tragača uputilo u Hannible.

Ono dvoje djece za koje je Daniel Layman priznao da ih je oteo i ubio također nisu bili pronađeni, a on je nekako približno opisao gdje je zakopao njihova tijela. Tako su e;kipe za traženje upućene i na ta dva mjesta, jedno u blizini Northamptona, u Massachusettsu, a drugo negdje u Vermontu. No nije pronađeno nijedno tijelo, tako da je već početkom sljedećeg tjedna policija počela sumnjati da Layman laže, da je lud ili želi publicitet ili je samo još jedna duša koja je zgriješila i sada traži kaznu.

Do srijede je broj onih koji su sudjelovali u potragama u parkovima Henderson i Hannible već premašio brojku sedamsto. Neki su u potrazi proveli pola dana, neki i više dana. Neki su automobilima dolazili iz Utice, neki čak i iz Syracusea. Posljedica je bila ujedinenje ljudi kakvog dotada nije

bilo. I kako je postajalo sve očitije da je Daniel Layman lagao, tako je ogorčenje raslo.

A onda se dogodilo nešto što je pozornost ljudi usmjerilo na drugu stranu.

~3

Uponedjeljak ujutro, 16. listopada, Chuck Hawley stigao je na posao u Gradsku vijećnicu u pola šest. Još je bilo mračno i na nebu su se vidjele zvijezde. Policijska postaja imala je poseban ulaz s jedne strane zgrade i dok mu se primicao, Chuck je ugledao nekakvu kartonsku kutiju - točnije, bila je riječ o kutiji s oznakama piva Budweiser - kako leži na stubi pred vratima. Chuck nije mogao otvoriti vrata a da ne pomakne kutiju, stoga ju je uzeo u ruke. Ljudi su kasnije pričali kako je taj njegov čin bio hrabar, jer je unutra mogla biti i bomba, no rnoj bratić nije osobito maštovita osoba, tako da mu ta mogućnost i nije pala na pamet. Rekao je da je kutija bila lagana. Pogledao je u nju.

U postaji je dežurao Josh Riley, odnosno, spavao je za stolom, čelom naslonjen na upijač za tintu, pokraj nekoliko omota čokoladica Baby Ruth. Chuck je postavio kutiju na stol i otvorio je. Unutra su se, uredno posloženi, nalazili plavi pulover, bijela bluza, traperice, djevojačko donje rublje, bijele čarape, tenisice Adidas i crvena naprtnjača. Chuck je već gotovo počeo otvarati naprtnjaču, no onda se predomislio. Umjesto toga, nazvao je Ryana Tavicha, koji je, u dvadeset do šest, još spavao.

Ryan se javio pošto je telefon odzvonio tri puta, te je na drugoj strani linije začuo uzburdan Chuckov glas. "Netko nam je upravo vratio odjeću Sharon Malloy."

Deset minuta kasnije, Ryan je ušao u policijsku postaju, prestigavši zapovjednika Schmidta za pet minuta. Kapetan Percy morao je doći iz Pottervillea, te je stigao u šest i pet.

Patty McClosky, tajnica zapovjednika Schmidta, čula je za odjeću i naprtnjaču kada je stigla na posao, u osam i petnaest, premda je u to vrijeme kutija, zajedno sa sadržajem, već bila upućena u laboratorij državne policije u Ithaci. Čim je pripremila prvu šalicu čaja i položila je pred sebe, nazvala je prijateljicu Denise Clark.

"Sva je odjeća bila oprana, izglaçana i uredno složena", rekla je, "čak i čarape i donje rublje."

U devet sati Frieda Kraus nazvala je Franklina iz ureda upravo u trenutku kada se spremao izići iz kuće.

"Chuck Hawley pronašao je jutros točno ispred policijske postaje kutiju sa svom Sharoninom odjećom. Upravo mi se javila Denise Clark."

Franklin se zacijelo upitao kako je Denise Clark doznala takvu informaciju. Odmah je nazvao Ryana Tavicha.

"Istina je", potvrdio mu je Ryan, "no trenutačno ne mogu reći ništa o tome." U sljedećih sat vremena, policiju su nazvali iz novina u Utici, Syracuseu i Albanyju, kao i s četiri televizijske postaje. Kanal 9 iz Syracusea u Aurelius je uputio svoju ekipu koja je u deset sati parkirala bijeli kombi pred Gradskom vijećnicom. U podne je zapovjednik Schmidt objavio da će se u tri poslije podne održati konferencija za novinare.

Zbog odaziva, konferencija se održala u dvorani Gradskega vijeća na prvome katu vijećnice, umjesto u uredu zapovjednika Schmidta. Bilo je i određenih poteškoća u vezi s protokolom, budući da je slučaj vodio kapetan Percy. S druge strane, kutija je ostavljena na pragu zapovjednika Schmidta, tako da je Percy predložio da Schmidt zauzme mjesto predsjednika vijeća. Percy mu je sjeo zdesna, zajedno s jednim od svojih poručnika, Peterom Marcosom, fotogeničnim mladim muškarcem koji je stigao iz Albanyja. Do Marcosa su sjedili Ryan Tavich i doktor Malloy. Gradonačelnik Bernie Kowalski sjedio je slijeva zapovjedniku Schmidtu.

U dvorani se okupilo više od pedeset novinara iz novina, televizijskih i radijskih postaja, iz časopisa i izvještajnih agencija. Nazočni su bili i izvjestitelji New York Timesa i New York Posta. Franklin se nekako uspio dokopati mjesta u prednjem redu. Pod je bio prekriven žicama televizijskih ekipa. Franklin je očekivao da će javnosti biti prikazana i sama kutija, no njoj nije bilo ni traga. Zbog toga mu je bilo drago. Prisjetio se onog plavog pulovera koji je Paula darovala Sadie u znak pomirenja i toga kako ga je Sadie dala Sharon. Franklin nije želio ponovno vidjeti taj pulover.

Zapovjednik Schmidt pročitao je službenu izjavu o tome da je odjeću Sharon Malloy u kutiji pred vratima policijske postaje tog jutra u pola šest pronašao policijski narednik. Odjeću je identificirala obitelj Sharon Malloy, a nakon toga, zajedno s kutijom, upućena je u policijski laboratorij u Ithaci.

"Imate li kakvih pretpostavki o tome tko je ondje ostavio odjeću?" upitao je jedan novinar.

"Zasada ne."

"Kada je odjeća ondje ostavljena?"

"Negdje između pola četiri i pola šest", rekao je zapovjednik Schmidt.

"Stajala je na vratima, a posljednja osoba koja se koristila tim izlazom izašla je u pola četiri."

"Je li na odjeći bilo tragova krvi?" "Nije."

"Je li bilo ikakvih mrlja ili tragova?"

"Odjeća je bila oprana, izglačana i uredno posložena. Čini se da je oprana više puta."

"Znači da je na odjeći moglo biti mrlja koje su potom isprane."

"To je moguće", rekao je zapovjednik Schmidt. "Je li u kutiji bila kakva poruka ili nešto slično?"

"Ništa", rekao Percy.

Doktor Malloy sjedio je za stolom, zagledan u njegovu površinu. Bio je to težak stol od hrastovine, star kao i sama Gradska vijećnica, i imao je raskošnu zlatnu boju. Netko je pripalio cigaretu, a Percy je odmah objavio kako pušenje nije dopušteno. Televizijska rasvjeta i kamere bile su postavljene s obiju strana prostorije. Fotografi su prilazili prednjem dijelu dvorane da bi snimili zapovjednika policije i doktora Malloya.

"Je li u policijskoj postaji tko bio kada je odjeća ostavljena pred ulazom?"

"Dežurni je bio na svome mjestu." "Je li što čuo?"

"Nije", reče zapovjednik Schmidt.

"Znači, moguće je da je osoba koja je odjeću ondje ostavila onamo došla pješice?"

"To je posve moguće."

"Znači li to da je taj čovjek iz grada?"

Tada se umiješao i kapetan Percy. "hlemamo nikakvih dokaza koji bi ukazivali na spol osobe koja je ostavila kutiju."

"U redu, znači, je li ta osoba, bio to rnuškarac ili žena, iz ovoga grada?"

Kapetan Percy ustane i položi dlanove na stol. "Nemamo nikakvih dokaza da je osoba koja je donijela kutiju s odjećom odgovornai za nestanak gospođice Malloy."

"Ali, nije li to vjerojatno?" "Nemamo nikakvih dokaza o tome." "Držite li da je Sharon Malloy još živa?"

"Nadamo se da jest", reče zapovjednik Schmidt, "ali o tome ne znamo ništa."

"Što se nalazilo u naprtnjači?"

"Sharonine školske knjige, bilježnice i školski pribor." "»oće li pronalaženje odjeće utjecati na prirodu istrage?"

"Kako to mislite?" upita zapovjednik Schmidt.

"Ne ukazuje li to na mogućnost da je počinitelj, o kome god bila riječ, osoba iz ovoga grada?"

Sada se ponovno oglasio kapetan Percy: "Ni u jednom trenutku nismo izvodili zaključke o tome je li, ako je gospođica Malloy oteta, počinitelj iz grada ili neki došljak."

"Kako to mislite `ako je oteta'?" upita jedan od novinara. "Nemamo nijedan nedvosmislen dokaz o tome da je doista oteta, Znamo samo da je nema."

"Želite li reći da je odjeću vratila sama?"

Netko se u stražnjim redovima nasmije i kapetan Percy pogleda u tom smjeru. Na njegovu licu, međutim, nije se odražavala nikakva emocija.

"Želim samo reći da zasada o tome ne znamo ništa", reče Percy. "Je li se Sharon javila obitelji ili je obitelj možda primila informacije od nekog drugog tko s njom ima veze?"

"Ne", odgovori zapovjednik Schmidt. Percy ponovno sjedne. "Mislite li da postoji mogućnost da je mrtva?"

"Nemamo nikakvih dokaza ni za jednu pretpostavku u tom smi»

slu. "Što mislite, zašto je odjeća vraćena?" upita Franklin. "Nemamo pojma", reče kapetan Percy.

"Izgleda li vam to poput svojevrsnog povlačenja za nos?"

"O tome ne mogu reći ništa", reče kapetan Percy. "Nemamo nikakvih dokaza."

"Kako će povrat odjeće utjecati na priznanje Daniela Laymana?"

Zapovjednik Schmidt pogleda kapetana Percyja. "Istraga je u tijeku i zasada o tome ne mogu govoriti."

"Je li Layman rekao kako je djevojčici svukao odjeću?" "O tome ne mogu govoriti."

"Držite li da je netko vratio odjeću", upita Franklin, "želeći pokazati kako Daniel Layman s čitavim slučajem nije imao nikakve veze?"

"Nemam pojma."

"Imate li o tome kakvo mišljenje?" upita netko s Kanala 9. Nekolicina se novinara nasmijala.

Kapetan Percy ponovno ustane. "Pokušavamo prikupiti i shvatiti određene informacije. Ne znamo zašto je netko vratio tu odjeću. Ne znamo je li osoba koja ju je vratila imala kakve veze s otmicom, ne znamo čak ni je li došlo do otmice. Ne znamo je li vraćena odjeća imala kakve veze s Danielom Laymanom. Ne znamo znači li to da je počinitelj iz grada ili je odnekuda došao ovamo."

Percy pritom nije rekao potpunu istinu. Čim je čuo za povratak odjeće, preraspodijelio je poslove i slučaju ponovno dodijelio desetericu ljudi. Cijelog dana ispitivali su osobe koje su živjele u blizini Gradske vijećnice, ne bi li doznali jesu li štogod vidjeli. A nisu zaobišli ni činjenicu da je Aaron živio samo dvije ulice dalje. Percy je tog prijepodneva ishodio nalog za pretres, a laboratorijski tehničari iz

Ithace pretražili su svaki kvadratni centimetar Aaronova stana. Aaron se nije bunio. Iznio je naslonjač i prijenosno računalo u hodniku nastavio raditi kao da mu stan nije prepun policajaca.

"Gledao je kroz nas", rekao je Chuck Hawley. "Došlo mi je daga odalamicim." Chuck je preko Aaronova ramena pogledao maleni monitor, gdje je ugledao samo brojke. 'To ga je također mučilo. "Uopće nije bilo riječi", rekao je. Prošlonoćne aktivnosti članova ID-a i Houarija Chihanija također su ispitane. Percy je želio doći i do naloga za pretraživanje Chihanijeve kuće, no zapovjedniku Schmidt u činilo se da to ne bi imalo smisla. Ti su se razgovori vodili u Schmidtovu uredu, no čuli su ih i Patty McClosky i ostali. U vrijeme održavanja konferencije za novinare, priroda tih razgovora, uglavnom u iskrivljenom obliku, bila je poznata desecima osoba. A najvažnije u svemu tome, što nije promaknulo nikome, bila je činjenica da se i dalje sumnja u Chihanija i ID.

"Policija je jutros pretražila stan Aarona McNeala", rekao je jedan od novinara. "Jeste li u njemu pronašli nešto na temelju čega biste ga mogli optužiti?"

"To vam ne mogu reći", reče zapovjednik Schmidt.

Chuck Hawley mi je rekao: "Nadali su se da će barem pronaći malo trave. Tada bi ga mogli pritisnuti. No bio je posve čist."

"Znači da su članovi ID-a i dalje osumnjičeni?"

"Pogrešno je nazivati ih osumnjičenicima", reče Schmidt. "Trenutačno nitko nije osumnjičen i nitko nije isključen iz kruga mogućih osumnjičenih."

"Je li Herbst mogao automobilom doći iz Troyja i ostaviti odjeću?"

"To ne mogu reći."

Zapravo nije bilo nikakvih dokaza o tome da je Oscar odlazio od kuće, "A što je s onim malim koji se vratio kući u Kingston, je li on mogao doći ovamo?"

, "Ni to ne mogu reći."

Novinar je pritom mislio na Jasona Irvinga, koji je također čita- v u noć proveo kod kuće. No članovi ID-a koji su još živjeli u Aureliusu nisu imali besprijekorne alibije. Barryjeva se majka zaklinjala ;' da je bio kod kuće, no policija to nije prihvatila kao stopostotni do

kaz. Prema Chuckovim riječima: "Bilo tko od tih klinaca mogao je izići na pet minuta i odnijeti kutiju do Vijećnice. Čak i onaj debeli. Hoću reći, tko je tada uopće vani? To si mogao učiniti i ti."

"Je li moguće iz odjeće isprati svaki trag krvi?" upita netko od novinara.

"Ne bih rekao", reče Schmidt.

"Ne, ne bi bilo moguće", reče Percy. "Koje onda zaključke iz toga izvodite?"

"Zaključujemo da na odjeći nije bilo krvi", reče Percy. Netko se nasmije.

"A što je s ostalim tjelesnim tekućinama?" upita netko od novinara. "Bi li s odjeće bilo moguće ukloniti sve tragove sperme?"

"Tu smo već na manje pouzdanom terenu", reče Schmidt. "Hoćete reći da bi to bilo moguće?"

"Tako su mi rekli."

"Znači, želite reći da na odjeći nisu pronađeni nikakvi tragovi sperme."

"Tako je."

"Je li što pronađeno na odjeći?"

"Samo uobičajeni tragovi nošenja i habanja." "Je li odjeća na bilo kakav način potrgana?" "Ne, nisam mislio na to."

"Znači, ako je Sharon Malloy ubijena, ubijena je ili bez krvi ili bez odjeće."

To pitanje postavio je neki novinar iz Utice. Konferencija je tada već dospjela u kritičnu fazu i nitko zapravo više nije razmišljao o živoj Sharon Malloy.

Doktor Malloy nije ni govorio ni podizao pogled prema novinarima. Objema rukama čvrsto se držao za rub stola, sjedeći nagnut prema naprijed, ne naslanjajući se na naslon. Njegov brat, Donald, nalazio se u stražnjem dijelu dvorane. Njegov šurjak, Paul Leimbach, došao je nakon početka konferencije i stajao je pokraj vrata. U prostoriji je bilo vruće od mnoštva reflektora. Bilo je već gotovo četiri poslije podne.

"Ni približno ne znamo što se dogodilo Sharon Malloy", reče zapovjednik Schmidt.

"Znači, moguće je da je silovana?" upita netko od novinara.

U tom trenutku eksplodirao je doktor Malloy. "Zar vi ne shvaćate da govorite o djetetu? O četrnaestogodišnjoj djevojčici? Znete li kako je to divno dijete? Dakako da onaj tko ju je oteo živi ovdje. Živi ovdje među nama, u ovome gradu!"

Sva sila novinara uglas je upitala doktora Malloya zna li tko je to učinio. Fotografi su se gurali prema prednjem dijelu dvorane kako bi mogli snimati. Ljudi su ustajali. Ryan prebaci ruku preko liječnikova ramena i pokuša ga odvesti od stola i izvesti na stražnja vrata. Doktor Malloy već je bio počeo plakati i sada je nadlanicom žurno brisao oči. Njegov se brat kroz gomilu probio do prednjeg dijela dvorane.

"Kako se samo usudujete pitati je li silovana?!" poviče doktor Malloy.

Zapovjednik Schmidt rukom odmahne Ryanu. "Vodi ga van." Donald Malloy u tom je trenutku stigao do stola. "Dakako da je to učinio netko iz grada",

poviče tada. "Netko ju je uzeo. Netko ju je ukrao! Nekoga zbog toga treba kazniti!"

"Tko je to?" pitali su uglas svi.

Zapovjednik Schmidt tada je uspio pronaći batić i njime udariti po stolu. "Ne vrati li se svatko na svoje mjesto, ispraznit ću dvoranu."

"Pronaći ćemo ga", reče Donald. "Prijatelji Sharon Malloy sada nude 50.000 dolara za bilo kakvu informaciju o Sharon i 100.000 za njezin siguran povratak."

Te riječi izazvale su novu pomutnju i novo bljeskanje fotoaparata. Chuck Hawley uhvatio je Donalda za ruku i poveo ga kroz stražnja vrata. Ryan je već bio izišao s doktorom Malloyem. Novinari su i dalje bučno izvikivali pitanja a zapovjednik Schmidt i dalje je udarao čepićem po stolu. Franklin je bjesomučno zapisivao bilješke. Jedna osoba koja nije pokazivala ništa, koja je izgledala poput gibraltarske hridi, prema riječima Chucka Hawleyja, bio je kapetan Percy.

Kada su se nazočni konačno stišali, oglasio se kapetan Percy. "Točno znate što mi znamo, a to je malo. Ne znamo kakva je priroda ovog zločina. Ne možemo pouzdano reći da je netko oteo Sharon. Znamo samo da je netko noćas negdje između pola četiri i pola šest njezinu odjeću i naprtnjaču vratio policiji. Odjeća je bila oprana, izglaçana i složena. Bijele kožne tenisice Adidas bile su ulaštene.

Ne znamo tko je to učinio, kao ni to ima li ta osoba kakve veze sa Sharoninim nestankom."

Kapetan Percy ponovno je prešutio dio istine. U Sharoninoj su se naprtnjači, osim školskoga pribora nalazile još dvije stvari. Jedna je bila šaka neke plastične lutke za izloge: lijeva šaka, boje ljudske kože, s obojenim noktima. Sharonini roditelji i nekoliko njezinih prijatelja, među njima i Sadie, izjavili su kako tu ruku nisu nikada vidjeli.

Druga je stvar bila bijela omotnica u kojoj se nalazio samo jedan list papira, s nizom riječi sastavljenih od slova izreznanih iz novina. Riječi su glasile: "PIZDA", "PRLJAVŠTINA", "ŠEVA", "PIČKICA", "KUCKA", "SMEĆE", "KURVA" i još pet-šest njih, poredanih u jednom stupcu. No netko je te riječi i mijenjao, možda ih pokušavao redigirati. Crnim okomitim crtama bila su prekrížena neka slova, tako da je "PIZDA" postala "IZDA", a "PRLJAVŠTINA" "ŠTINA". Na svim je riječima bilo određenih ispravaka, a crne su crte nebrojeno puta prepravljane, duboko urezane u papir, tako da je slovo "S" u riječi "SMEĆE" postalo gotovo nevidljivo. Za sadržaj omotnice znali su samo kapetan Percy i zapovjednik Schmidt i njih dvojica to su zadržali za sebe.

Kada je bila riječ o plastičnoj ruci, za nju su znali svi u uredu. Čak je i Franklin znao za tu ruku, premda ga i je zapovjednik Schmidt zamolio neka je ne spominje. To, međutim, nije značilo gotovo ništa. Već dva dana kasnije svi su znali za to da je u naprtnjači pronađena i lutkina šaka.

Z4

vrdnja kapetana Percyja o tome kako povrat odjeće ne ukazuje Tna to da je osoba koja je otela Sharon iz Aureliusa ili obližnjeg područja nikome nije izgledala uvjerljivo. A činjenica da je Percy izjavio kako nema nikakvih dokaza o tome da je Sharon oteta također nije imala nikakva utjecaja. Svi su se slagali u tome da je Sharonin otmičar vratio odjeću isključivo kako bi policiju povukao za nos. Ljudi su na to gledali kao na ludo hrabar čin čiji je jedini cilj golo razmetanje. A moguće je i da se tom nekom nikako nije svidjelo da Daniel Layman u Somersetu, u Pennsylvaniji, svojata zasluge za nešto što je učinila ta osoba. Kažem "ta osoba", no ovdje su svi bili uvjereni da je otmičar muškoga spola.

Takve je pretpostavke imala i policija, barem prema Ryanovu pričanju, no to nije značilo da kapetan Percy može pred dvoranom punom novinara izjaviti kako drži da je Sharon Malloy oteo netko iz grada ili najbliže okolice. Uvjeren sam da su novinari na konferenciju došli očekujući da će doznati nešto senzacionalno. U velikoj mjeri nakon toga su osjetili frustriranost. Povrat odjeće bio je sablastan ali ne dramatičan. To razočaranje djelomično je nadomjestio ispad doktora Malloya.

Te su večeri tisuće ljudi u saveznoj državi, a možda i u cijeloj zemlji, na televiziji vidjeli doktora Malloya kako naglo ustaje i viče: "Zar vi ne shvaćate da govorite o djetetu? O četrnaestogodišnjoj djevojčici? Znete li kako je to divno dijete? Dakako da onaj tko ju je oteo živi ovdje. Živi ovdje među nama, u ovome gradu!"

Nakon konferencije za novinare u lokalnim novinama iz okolnih područja pojavilo se više uvodnika u kojima je postavljeno pitanje o tome čine li vlasti dovoljno da bi se pronašla osoba koja je otela Sharon Malloy. Zbog toga je kapetan Percy dobio nalog da tom slučaju dodijeli još ljudi, tako da je na koncu imao ekipu od dvadeset petero članova.

Sve izraženiji stav o tome kako taj kriminalac živi među nama dodatno je pojačao pritisak na ID. Sve dok su ljudi vjerovali da je kriminalac došao iz nekoga dalekoga kraja, na Chihanija i ostale članove skupine gledalo se tek sa sumnjom. Držalo se kako je moguće da je postojala veza između

kriminalca i ID-a, no čak i o tome govorili su samo ljudi poput Harka Powersa. Sada to više nije izgledalo tako nemoguće. A novost o pretraživanju Aaronova stana primljena je kao dokaz o njegovoj umiješanosti. Chihani i ostali članovi ID-a podvrgnuti su još pomnijoj prismoći. Barry se žalio da ljudi u njega bulje više nego ikada. "Kao da sam nešto ukrao", govorio bi mi. Članovima skupine nije se pričinjačala sve izražajčija nepopularnost. Paula McNeal u studentskoj je službi načula kako sveučilište s odvjetnicima razmatra mogućnost legalnog suspendiranja članova ID-a prije suđenja za vandalski čin na groblju.

Potkraj tjedna u kojem je pronađena vraćena odjeća, Bob Jenks i Joany Rustoff ispisali su se sa sveučilišta i vratili roditeljima u Uticu. Nekoliko dana kasnije automobilom su otputovali u Seattle, gdje je Bobov stariji brat radio za neku tvrtku koja se bavila izradom programa za računala. Tako je, uz Chihanija, u gradu ostalo šestero članova. Bojim se da je Bobov i Joanyin odlazak kod ljudi samo pojačao sumnju prema ostalima, kao da je njihovo povlačenje ukazivalo na krivnju čitave skupine. Dakako da su Bob i Joany kapetana Percyja obavijestili o tome što čine i kako je do njih moguće doći. Ljudi su, čini se, držali da je, ako je netko u gradu već kriv, bolje da je to netko koga nitko ne voli. Aaron je među nama ionako već bio na neobičnom glasu. Barry je čudno izgledao. Leon je bio debeo, čisti dokaz perversnosti. Jesse i Shannon svakim su pokretom pokazivali prijezir prema žabokrečini u kojoj se ništa ne mijenja. Harriet se odlikovala hladnom ljepotom koja je ljude navodila na pomisao o tome kako o sebi ima visoko mišljenje kako se smatra superiornom nad svima ostalima. A tu je još bio i Houari Chihani sa svojim crvenim Citroenom.

Mnogi su se, međutim, pribojavali da bi krivac mogao biti netko u koga nitko ne sumnja, netko od takozvanih stupova društva. Na primjer, što ako je doktor Malloy oteo i ubio vlastitu kćer? Ili čak Paul Leimbach - ne pada li sumnja često na članove obitelji? Jer je mogućnost da je zločin počinio netko ugledan i samoj zajednici pridavala element krivnje. Nismo uočili njegovu izopačenost. Među nama je živio kao prijatelj. Nemoguće je ukloniti stup društva a da se cijelo to društvo ne zatrese. Neusporedivo je bolje pronaći nekog došljaka, nekoga tko ne pripada zajednici, nekoga tko je sumnjiv već i zbog svojih osobitosti.

Zbog povrata Sharonine odjeće, Harkove su optužbe postale još uvjerljivijima. Hark je sve vrijeme tvrdio kako je ID umiješan u taj zločin. Sada je stajao za šankom u Bud's Tavernu i ponavljao: "Jesam li vam rekao?"

glasnije nego ikada. Kada se pročulo da je u Sharoninoj naprtnjači pronađena i ona plastična šaka, sama neobičnost te činjenice Harku je pridala dodatnu vjerodostojnost. Lažna šaka nije bila logičan element. Bila je užasna i besmislena. Hark je rekao da ga to podsjeća na Oscarove lažne bombe i Aaronovo besmisleno nasilje. I tako je Hark utvrdio da ima još više slušatelja, kao i da su mu dionice ponešto porasle. A i njegovi su pajdaši koristili svaku priliku i naglašavali kako je Hark cijelo vrijeme u pravu, jer su i oni sada bili na boljem glasu. Bilo bi pogrešno nazvati ih na bilo koji način utjecajnim, no svakako su bili svjesni pozornosti koju su im ljudi pridavali.

Tko su bili ti njegovi pajdaši? Bila su to ova trojica: Jeb Hendricks, koji je radio u servisu za zamjenu i popravak ispušnih cijevi Midas Muffler, pokraj Wegmansa; Ernie Corelli, koji je radio u tvrtki za instaliranje cjevovoda i grijanja Henderson's Plumbing and Heating te Jimmy Feldman, koji je bio podvornik u školi Knox Consolidated. Harka su poznavali praktički od rođenja, iako se mora reći da su od njega bili nekoliko godina mlađi. U jesen bi zajedno lovili, a u proljeće pecali. Ljeti su se zabavljali baseballom. Feldman je jedini bio oženjen. Oženio se još u srednjoj školi - djevojka je zatrudnjela - i mislim da nije maturirao.

Svi su, zajedno s Harkom, bili ljudi koji su se na nešto neprestano žalili. Ako bi footbalska momčad za koju bi navijali izgubila, za to bi okrivljavali namještanje rezultata. Ako bi se povećao državni porez, razlog je bio to što novac odlazi u veliki grad, primateljima socijalne pomoći i pohlepnim pripadnicima manjinskih skupina. Osim što su se neprestano na nešto tužili, bili su razmjerno normalni mladi ljudi koji su na svijet i svoje mjesto u njemu gledali s mješavinom zbuđenosti i kivnosti. Voljeli su Harka jer je imao vlastito mišljenje o puno toga i baca krivnju na ljude koje su oni željeli okriviti: one druge, ljude iz neke druge sredine. Bio je i jači od njih. Bio je glasniji, mogao je više popiti i pogodio bi jelena kojeg bi ostali promašivali. Većinu večeri u tjednu dvojicu-trojicu tih mladića moglo se zateći u Bud's Tavernu kako piju pivo, igraju biljar i tuže se. Katkada bi im se pridružile još dvije-tri manje-više srodne duše. Uz njihove uobičajene razgovore, sada se pričalo i o Sharoninu nestanku.

"Ako Aaron McNeal s time nema veze", govorio bi Hark, "dat ću i drugo jebeno uho."

U tim raspravama istina nije bila pitanje logike, nego je počivala na snazi uvjerenja i sposobnosti nadglasavanja suprotstavljene strane. Što su mu drugi poklanjali više pozornosti, to je Hark postajao glasniji, sve dok i sam, posve jasno, nije počeo vjerovati u sve što je govorio.

"Nije li automobil onog Arapina viden točno kada je Sharon nestala?" pitao bi.

A njegovi bi pajdaši kimali glavom, pa tako i ostali nazočni. "Policajci mogu reći da još nemaju čvrste dokaze koje mogu iznijeti pred sudom", navodio bi dalje Hark. "No nešto je posve drugo ne znati. Hoću reći, ne znati u svom jebenom srcu!"

Premda sam se sada uhvatio Harka Powersa, njegove tvrdnje nisu odskakale od onoga što se moglo čuti u drugim lokalima i kućama širom Aureliusa. On je, možda, bio najglasniji, no njegove stavove s vremenom su počeli dijeliti mnogi. Štoviše, slične tvrdnje čuo sam i u zbornici škole Knox Consolidated. Od svih članova ID-a, najbolje sam razumio Barryjevu izolaciju, budući da me često posjećivao. Od početka rujna imao je dečka na sveučilištu Aurelius, nekog tipa po imenu Ralph koji se nadao da će postati inženjerom elektrotehnike. Pozornost koju je Barry privlačio kao član Ispitivača desnoga Ralpa je mučila od samog početka. A potom, nakon Sharonina nestanka, kada je skupina optužena za vandalsko ponašanje na groblju Homeland, rekao je Barryju da se s njim više ne želi vidati, premda ga je uvjeravao da će i dalje ostati

prijatelj. Izgleda da je između njih dvojice došlo do neugodne scene u Ralphovoj sobi u sveučilišnom studentskom domu, pri čemu je Barry priznao da je zaljubljen u Ralpa, te da Ralphovu odluku o prekidu njihove veze smatra okrutnom prijevarom.

Onog petka nakon što se pojavila Sharonina odjeća, Barry mi je došao u posjet. O svojoj ogorčenosti govorio je vrlo otvoreno. Bio je usamljen. Srce mu je bilo slomljeno. Sudbina mu je namijenila doživotnu samoću.

"Nikome više neću biti drag", rekao je.

"A što je s onim muškarcem u gradu?" upitao sam ga. "Na koga mislite?"

"Na onog prvog muškarca s kojim si se upustio u vezu." Zapravo sam čitavo vrijeme osjećao zanimanje za tu osobu, budući da mi Barry nikako nije htio otkriti njegovo ime.

"Nije mi se sviđao", reče Barry. "Što si s njim činio?" upitah. "Ništa lijepo."

"Ali što ste radili?"

"Želio je samo da mu masturbiram i uopće me nije htio dodirivati. I bio je ljutit."

"Želiš reći da je vikao na tebe?"

"Ne, nimalo. Zahtijevao je da pomno perem ruke i stajao pokraj mene da bi se uvjerio da to činim kako valja."

Kada je bila riječ o njegovoj samoći, Barryju je najveća poteškoća bilo to što je bio ili na predavanjima ili kod majke. Bilo je očito da se neće upoznati s drugim muškarcima ne proširi li društveni krug. Zatekao sam se kako razmišljam o Jaimeu Roseu, no nije bilo elemenata po kojima se moglo zaključiti da bi Barry Jaimeu bio išta drugo osim smiješan. Znao sam, međutim, da Jaime redovito izlazi. Odlazio je na kuglanje i bio član kluba vrtlara u Gradskoj knjižnici. Katkada sam ga viđao čak i u barovima, ne u Bud's Tavernu, ali u baru u Gillianovu motelu. I tako sam Barryju rekao da bi trebao češće izlaziti. A to nije bio osobito radikalni savjet.

"Ljudi u mene bulje", reče Barry. "Nećeš se ni s kim upoznati ne iziđeš li."
"Ne volim piti."

"U knjižnici postoje skupine raznih interesa. Osim onih koji čitaju, postoji društvo prijatelja jazza i društvo prijatelja putovanja. Moraš uložiti malo truda."

Potrebe se odlikuju određenom ravnopravnošću. Svi ih imamo. Barryjeva potreba za društvom bila je identična potrebama drugih. Te subote navečer skijaški je klub bio pokrovitelj plesa u kantini sveučilišta Aurelius na kojem je nastupao mjesni sastav pod nazivom Nerazumno ponašanje. A u kući jednog od profesora španjolskoga, Ricarda Diaza, Latinskoamerički savez priređivao je meksičku večeru - na jelovniku su bili tacos, enchiladas verdes, chicken mole i Dr. Pepperl 1.

U središtu grada održavao se društveni skup u Masonskome hramu, a Elksovi su organizirali dražbu da bi namakli novac za dječju baseball ligu.

Evangelička crkva Velikog prijateljstva priređivala je večeru s palačinkama. U onih nekoliko talijanskih restorana u Aureliusu vladala je gužva i ako bi se čovjek zaustavio pred Gradskom vijećnicom i dobro udahnuo, vjerojatno je mogao osjetiti miris origana i masnoće. U koktel-baru Gillianova motela dame su mogle dobiti dva pića po cijeni jednoga. Bud's Tavern nudio je besplatna pileća krila. Parkiralište Landryjeve kuglane bilo je ispunjeno kamionetima. Dostavno vozilo lokala Domino's Pizza neprestano je prolazilo gradom amotamo, poput kakve igle i konca koji sve uredno povezuju u jednu cjelinu. U kinu Strand pred prepunim se gledalištem prikazivalo nešto što se zvalo Glupani. Tinejdžeri koji su radili u prodavaonici sendviča u Glavnoj ulici imali su pune ruke posla.

Te je subote navečer Barry Sanders odlučio izići - što je bila važna odluka - te je tako otišao u Landryjevu kuglanu. Onamo nije otišao igrati, nego sjediti za stolom i piti Coca-Colu. Premda se to može doimati nedužnom aktivnošću, Barry je držao da je time učinio nešto vrlo odvažno. Tko je poznao prirodu

njegovih maštarija? Na sebi je imao novu plavu košulju, a bijela kosa bila mu je pomno začesljana. Polako je pijuckao Coca-Colu, iza debelih stakala treptao ružičastim očima i vaerootatno se blago trzao kad otod bi se čuo tresak čunjeva. Barry je, na svoj način, izišao u život.

~~ Meksički specijaliteti: dvije vrste punjenih tortilla, piletina ujako začinjenom umaku s čokoladom i chillijem, bczalkoholni napitak.

Aaron je te večeri također bio vani. U Gillian'su je popio piće s Jeanette Richards, s kojom je njegova veza hladnjela, a kada je ona otišla, oko pola osam, ostao je i razgovarao sa srednjoškolskim nastavnikom engleskoga, Ronom Slavittom, koji je pisao poeziju. Aaron je tvrdio da je poezija mrtav medij; Ron Slavitt s time se nije slagao. Jaime Rose također je bio u Gillianovu motelu i sam pio za šankom. Volio je komplicirana pića: koktele s rumom, limunom i svježim voćem te pića s Kahluum.

Franklin i Paula izveli su Sadie na večeru u Angottijevu špageteriju. Paula je pokušavala razgovarati sa Sadie o školi, no Sadie joj je odgovarala jednosložnim riječima. Nije željela špagete, pa je jela hamburger i prženi krumpir. Ranije tog tjedna Sadie je u vijestima vidjela svoj plavi pulover nakon povratka iz policijskog laboratorija u Ithaci. Pauli nije bila rekla da ga je dala Sharon Malloy, premda je Paula to znala i Sadie se sada osjećala krivom. Mučio ju je i užasan strah, otkrila je kasnije, od mogućnosti da pulover vrate njoj. Užas ne zbog njegove povezanosti s Paulom, nego zbog veze sa Sharon. Sadie je zamišljala čak i kako će otkriti mrlje krvi na mjestima na kojima ih policija nije uočila, što je bilo besmisleno. Dok je jela, Sadiena kosa lelujala je nad tanjurom, prilazeći opasno blizu umaku od rajčice. I Franklin i Paula nekoliko su puta već gotovo zaustili da joj kažu neka zatakne kosu za uši, no ipak su se suzdržavali.

Ryan Tavich izveo je Cookie Evans na večeru u restoran Mike's Steak House u blizini trgovačkoga centra. Uz uobičajene dužnosti i vrijeme koje je posvećivao kapetanu Percyju, u posljednje je vrijeme radio po dvanaestak sati na dan i sada mu se već činilo da mu je potreban predah. No i dalje je razmišljao o onoj plastičnoj ruci u Sharoninoj naprtnjači. I razmišljao je o Janice McNeal, o njezinu brzom govoru i načinu na koji ga je dodirivala. Gotovo je osjećao njezine ruke i zbog te uspomene~ hrana ko~u ~e aeo ototovo uopće ni~e imala okus.

Premda je Cookie Evans iscrpljivala Ryana svojom energijom, izlazak s njom bio mu je ugodan, jer joj nije smetalo što mora sama pričati. Štoviše, gotovo i nije primjećivala govori li Ryan što ili ne. Dok su jeli, Ryanu je navodila sve žene koje su tijekom tjedna posjetile Making Waves. Činilo se da njihovu

broju nema kraja. Ryan bi kimao, smiješio se i razmišljao o Janice McNeal. Cookie je na prste nabrajala mušterije. Nokti su joj bili dugi i tamnocrveni. Kratka ko

sa bila joj je nakovrščana i učvrščena la com. Ryan je pomislio lcako joj glava izgleda poput kakva pomno uređenog parka, te je samome sebi rekao da to mora ispričati Franklinu, koji je za njega tvrdio da se nikada ne šali.

U jednom trenutku Ryan ju je upitao: "Je li koja od tih žena govorila o Sharon Malloy?"

Cookie ga pogleda, otpuhujući. "Nisu razgovarale ni o čemu drugome. Osim o svojim muževima, dakako. Neobično je to koliko ih misli da su u opasnosti."

U Bud's Tavernu o tome je govorio i Hark Powers. Sheila Murphy posluživala je mušterije za šankom, te je tako Harka, Jeba Hendricksa, Ernieja Corellija i Jimmyja Feldmana opskrbljivala vrčevima piva, kao i masnim koricama pečene svinjetine i krumpirovim ljuskama. Prostorija je bila ispunjena dimom i u njoj se čulo sudaranje kugli za bilijar. U glazbenome automatu svirala je countryglazba i pokoja stara Sinatrina pjesma.

"Na televiziji sam gledao neku emisiju", govorio je Hark, "u kojoj je ubojica odnio tijelo na groblje. Iskopao je zemlju iz svježega groba i tijelo položio točno na nečiji lijes. Mogu se okladiti da državna policija nije ni pogledala grobove. Kada netko otme djevojčicu, proći će samo određeno vrijeme prije nego što to ponovi. To je bolest."

I njegovi pajdaši tako su počeli razmišljati o toj bolesti i o tome kako bi se takvo što moglo spriječiti.

Doktor Malloy i njegova obitelj te su večeri bili kod kuće, s Leimbachovima. Nastojali su provesti razmjerno uobičajenu subotnju večer, uz večeru, televiziju i razgovor, no znali su da zapravo samo čekaju da zazvoni telefon. Moj bratić Chuck Hawley sjedio je pred kućom doktora Malloya i u patrolnim kolima slušao govorne radioemisije. U sjedištu Prijatelja Sharon Malloy desetak je dobrovoljaca, među njima i Donald Malloy, pripremalo plakate za slanje poštom. Kapetan Percy bio je kod kuće, u svojoj Ijupkoj prizemnici u Pottervilleu i čitao izvještaje koje su mu pripremili članovi ekipe koja je radila na slučaju Sharon Malloy. U njima za njega nije bilo nikakvih novosti.

U osam uvečer, upravo kada sam pripremao tanjur juhe, Barry je odlazio iz Landryjeve kuglane. Ušao je u svoj hrđavi Ford Fairlane i odvezao se do prodavaonice sendviča u gradu jer je bio ogladnio i jer mu je dosadilo promatrati ljude kako kuglaju. Nije ni s kim razgovarav, ~P]oš je bilo prerano za odlazak kući~ ~d~e bi ~a ma~ka pi

tala gdje je bio i je li se dobro proveo. Potom bi ga samo zabrinuto pogledala.

Pred prodavaonicom sendviča nije bilo slobodnih mjesta, tako da je parkirao auto ulicu dalje. Nije volio parkirati u redu vozila i trebalo mu je puno prostora, dva mjesta umjesto jednoga. Večer je bila hladna, a na vedrom nebu vidio se polumjesec. Barry je u jednom trenutku zastao ne bi li odredio čuju li se guske. Svidalo mu se kada bi letjele visoko nad gradom i negdje daleko snažno gakale. Te večeri nije se čulo ništa osim glazbenog automata iz Bud's Taverna. Barryju se country-glazba nije svidala. Najviše je volio skupinu pod nazivom Phish. No, općenito govoreći, u glazbi nije vidio osobita smisla.

U restoranu je naručio sendvič s povrćem i sirom, te veliku Coca-Colu. Najprije je pomislio da će jesti za stolom, no u lokalima su bila i petorica tinejdžera koji su ga promatrali i cerekali se. Kako je bio tek ušao, Barry je znao da trepće češće nego inače. A kada se našao za šankom, ledima okrenut dječacima, začuo je jednog od njih kako kaže: "Čovječja Ribica". Premda je mrzio svoj izgled, Barry je u tom pogledu poprimio podosta stoičko držanje. Više nije razmišljao o bojenju kose, korištenju šminke i kontaktnim lećama u boji - bile su to njegove maštarije iz prošlosti. No nije želio jesti sendvič dok netko u njega tako bulji.

Glavnom ulicom uputio se prema automobilu. Odvest će se do sveučilišta i ondje pojesti sendvič. Vрати li se kući, majka će ga upitati zašto je uludo utrošio novac na sendvič, kada mu je ona mogla načiniti savršeno dobar sendvič od onoga što imaju u hladnjaku.

Kada se našao na pola puta do automobila, netko ga je zazvao: "~Iej, Čovječja Ribice, pričekaj malo."

Hark Powers i još trojica njegovih prijatelja prelazili su ulicu i koračali prema njemu. Barry je osjetio gotovo neodoljivu potrebu da potrči, no ipak je ostao stajati na mjestu.

Hark mu je prišao na pločniku, zaustavivši se između njega i njegova automobila, koji je bio pred Weaverovom pekarnicom. Barry je prepoznao Jeba Hendricksa, no ostalu dvojicu nije poznavao.

"Kamo ideš, Čovječja Ribice?" upita ga Hark. "Kući."

"Čemu takva žurba?"

"Samo želim otići kući, ništa više."

"Majka te čeka?" upita Hark. "Ne bi želio zakasniti." Hark i Jeb Hendricks nosili su traper-jakne. Ostala dvojica na sebi su imali tamne trenirke.

"Nije to. Samo želim ići kući." "Što to imaš, Čovječja Ribice?"

Barry je u lijevoj ruci držao Coca-Colu, dok je u desnoj, umotan u bijeli papir imao dugačak sendvič s povrćem i sirom, veličine tanke lopte za football.

"Samo sendvič."

"Da vidimo." Hark mu oduzme sendvič, odmotava ga i baca papir na pločnik. Potom ga zagriže. "Mmm, povrće i sir. Još je topao. Volim povrće i sir. Želiš kušati, Jeb?"

Hark preda sendvič Jebu, koji odgrize zalogaj i pruži ga Ernieju Corelliju. Barry je promatrao njih trojicu kako žvaču.

"Nema mesa?" upita Ernie. "Ne jedem meso", reče Barry.

"Meso škodi Čovječjoj Ribici", reče Hark. "Od njega postaje ružičast."

Barry je već gotovo zaustio da zatraži svoj sendvič, no tada zaključio da ga više ne želi. Hark odgrize još jedan komad.

"Što to piješ, Čovječja Ribice?" upita ga Hark punih usta.

"Coca-Colu."

"Da vidim."

Barry prinese plastičnu čašu prsima i zakorači unatrag. "Ne može, moja je."

Hark ispruži ruku i izbije je Barryju iz ruke. Pola Coca-Cole prolije se po Barryjevoj novoj plavoj košulji, a ostatak po pločniku. "Izgleda da si je prolio, Čovječja Ribice", reče Hark.

Barry se okrene i krene prema prodavaonici sendviča. Nije imao dovoljno novca za još jedan sendvič, no kanio je unutra pričekati dok Hark i njegovi prijatelji ne odu. Osjećao je kako mu se hladna košulja lijepi uz kožu.

"Hej, tebi se obraćam, Čovječja Ribice."

Barry je samo nastavio hodati. Premda se bojava Harka, još se više bojava da će zaplakati.

Hark ga ščepa za rame, naglo ga okrene i nabije ledima na neko pročelje od opeke. "Rekao sam da se obraćam tebi." Harkovo lice našlo se samo na dvadesetak centimetara od njegova. Barry je glavom bio udario o zid i to ga je sada bolje lo.

"Ostavi me na miru", reče Barry.

Hark ga lagano pljusne. "Ovdje ja naređujem", reče ljubaznim tonom.

Barry primijeti kako netko stoji ispred prodavaonice sendviča i promatra ih. Tada uvidi da je to Aaron.

Hark ga sada pljusne malo jače. "Tebi se obraćam, Čovječja Ribice. Zašto nam ne ispričaš što je bilo sa Sharon?"

"Kako to misliš?" upita Barry. Krajičkom oka još je vidio Aarona, koji se nije micao, nego ih je samo promatrao.

"Želio si je dirati, zar ne?"

"Sharon? Zašto bih je dirao?" Barry je želio pozvati Aarona. Tada je iz stražnjeg džepa izvadio rupčić i njime stao brisati prednji dio košulje. Coca-Cola mu je hladila kožu.

"Čuo sam da si ti donio Sharoninu odjeću", reče Hark. Barry ga pogleda. U Harkovu dah osjećao se miris piva. "Njezinu odjeću?"

"Je li ti je dao onaj Arapin?" Tu riječ izgovorio je s razvučenim glasom "a". Barry se brzo okrene ulijevo i stane trčati prema prodavaonici sendviča. Nije prešao ni metar i pol kada ga je Hark zaskočio s leđa, rušeći ga na pločnik. Barry se otklizao na trbuhu i pritom su mu s glave pale naočale. Hark ga okrene na leđa i pokuša ga šakom udariti po licu.

"Nisam ti rekao da možeš otići!" poviče Hark.

Barry rukama pokrije lice. Ležao je na leđima, dok je Hark sjedio na njemu. I dalje ga je pljusкао po rukama, udarajući mu laktove i zapešća.

A onda se Barryju učinilo da je Hark nekako poskočio unatrag. Barry otvori oči. Kroz zamagljeni je pogled vidio kako je Aaron ščepao Harka za dugu kosu i kako ga povlači unatrag. Hark se brzo pri dignuo i pokušao udariti Aarona, koji je njega snažno udario nogom. Potom je Jeb Hendricks šakom udario Aarona, a nakon njega Ernie Corelli i Jimmy Feldman. Aaron se pokušavao obraniti, leđima se naslanjajući na neki parkirani automobil i zamahujući šakama, no nije bio rođen za tučnjave. Barry se sklupčao na pločniku i pokrio glavu rukama. Nije mogao podnijeti zvukove koji su nastajali dok su ona trojica udarali Aarona, mukle udarce njihovih šaka. Samo je žalio zbog toga što je takva kukavica.

Aarona su oborili na pločnik i Hark i još dvojica pokušavali su ga udarati nogama, no jedan su drugome tako smetali. Barry je tada začuo korake kako im se žurno približavaju. Pogledao je kroz razmaknute prste i ugledao Ryana Tavicha.

"Policija!" povikao je Ryan. Potom je ščepao Harka za ovratnik i odbacio ga podalje od Aarona. I ostali su se udaljili od Aarona, koji je ostao ležati na pločniku.

"Napali su me", rekao je Barry. Pokušao je ustati, no koljena su mu klecala. "Pojeli su mi sendvič. Aaron ih je pokušao spriječiti." Potom je obrisao oči i počeo tražiti naočale.

Ryan je snažno držao Harka Powersa za nadlakticu. Do tog mjesta u međuvremenu je dotrčalo još desetak ljudi, među njima i oni tinejdžeri iz prodavaonice sendviča.

"Pitajte ih za Sharon Malloy", rekao je Hark.

Aaron je tada ustao. Na licu mu se vidjela krv. Potom se sagnuo i iz odvoda uz rub pločnika podignuo Barryjeve naočale. Policijski automobil s uključenim rotirajućim svjetlima zaustavio se na ulici. Aaron Barryju pruži naočale.

"Trebao bi se paziti, Hark", rekao je Aaron. "Ostalo ti je još samo jedno uho." Ryan Tavich i dalje je držao Harka Powersa. Aaron je zakoračio prema njemu i nogom snažno udario Harka u prepone. Hark se, ostavši bez daha, presavio u struku, oslobadajući se iz Ryanova stiska. Istoga trena jedan od policajaca ščepao je Aarona s leđa.

Z5

ada su mog oca uputili u Koreju i kada sam ga vidio posljednji Kput, bile su mi četiri godine. Moja se majka vratila u majčinu kuću u Aureliusu. Dotada smo živjeli u Utici, premda se toga sjećam vrlo oskudno: veliki ljudi, prepune ulice. Moj djed tada više nije bio živ, no baka je bila vrlo zdrava, aktivna u bridž-klubu i episkopalnoj crkvi Sv. Luke. Obitelj moga oca bila je iz Utice. Njih sam jedva i poznao. S vremena na vrijeme, na proputovanju do Binghamtona, u gradu bi se našao jedan od stričeva, te bi na kojih sat vremena svratio do nas. Trebao sam biti nesretan što sam bez oca, no bio sam sretan. Odnosno, potajno sretan, jer je nedostajao mojoj majci, a kada je doznala da je poginuo, još je danima plakala. Prirodno je da sam se osjećao krivim zbog toga što mi je drago da sam bez oca, a kada je poginuo, čak sam pomislio - dakako, posve iracionalno - da sam to skrivio ja jer mi je bilo tako drago što je otišao od kuće.

Vratili smo se ljeti i Aurelius je bio sav u zelenilu. Posvuda je bilo cvijeća. Iz dana u dan sve sam vrijeme provodio s majkom. Citala mi je i odlazili smo u šetnje. Pričala bi mi priče o ljudima koji su živjeli u kućama pokraj kojih smo prolazili. Oca se sjećam kao grube osobe. Volio me šakljati i bacati u zrak, što me užasavalo. Činilo mi se da je ugodnije kada ga nema. Ako troje već stvara gužvu, tada je upravo on bio prekobrojan. Nakon što je poginuo, rijetko sam mislio na njega. Dakako, primio sam brojne izraze suosjećanja. Ljudi su me tapšali po glavi i govorili kako je to tužno što neću imati oca. A i zbog toga sam osjećao krivnju. Kada je riječ o mojoj baki, bila je to usporenija i mekša inačica moje majke. I ona mi je čitala i odvodila me u šetnje. Bilo je to nekoliko sretnih godina.

Aurelius je pedesetih godina bio užurbano mjesto, a tada je još postojala i željeznička veza s Uticom. Seoski sajam u Pottervilleu bio je važan događaj, a svakog ljeta Aurelius je organizirao vlastiti Dan vatrogasaca, s vrtuljcima i igrama na sreću. Radovao sam se toj manifestaciji i osjećao popriličan ponos zbog svoje vještine probijanja ba

i lona strjelicama, premda ne bih rekao da je bila riječ o nečemu osoj bitom. Svake subote poslije podne u Strandu su se održavale po dvije i predstave. Jednom je ondje nastupio hipnotizer sa svojim trikovima.

Hipnotizirao je pola publike, a ja sam pomislio kako sa mnom nešto strašno nije u redu kada me nije moguće hipnotizirati. Ti sretnici ko! ji su bili podložni hipnozi sjedili su na pozornici i gakali poput pataka i plakali nad zamišljenim bolesnim psićem i preskakali uže bez užeta, što je bilo jako smiješno.

Želim samo reći da sam imao osjećaj kako je grad tek nastavak majčine kuće. Nije bilo mjesta do kojeg ne bih mogao došetati, premda mi je majka govorila da se klonim željezničke pruge i neka ne prilazim rijeci. No vikendom bih se do mile volje uspinjao na prazne

; teretne vagone, a malo je toga moglo izazvati užitak ravan bacanju kamenja u rijeku s obale ili s mosta. Imao sam pet-šest prijatelja, ; premda to nisu bila osobito bliska prijateljstva, jer nikada nisam bio , naročito uspješan u sportu. No mogućnost obilaženja svega i svače

ga i uvjerenost u dobru volju ljudi bili su nešto o čemu nisam ni razmišljao.

Možda bih izbjegavao pojedine ulice zbog kakva oštra psa ili zlostavljača poput Harka Powersa, no straha nije bilo. Koreja i komunizam bili su tako daleko. A u blizini je uvijek bilo dovoljno ratnih veterana i razgovora o II. svjetskom ratu da se mogao steći dojam kako su ratovi završili zauvijek.

Ne znam bih li svoje djetinjstvo mogao nazvati idealnim. Često sam osjećao usamljenost i imao dojam da sam drukčiji od ostale dje! ce, djelomično i zbog toga što sam bio bez oca, djelomično zato što

nisam bio dobar u sportskim aktivnostima, djelomično zbog toga što sam nosio naočale. Katkada su me nazivali cmžcom i to mi se nije svidalo. Moj bratić Chuck bio je nekoliko godina mladi od mene.

i Bio je najstariji od četvero djece. S njima sam se često viđao, no bili su premali da bih se prema njima odnosio ozbiljno. Chuckova je j majka bila sestra moje majke. Bila je to još jedna žena koja je prema

meni bila dobra. Štoviše, njihov hladnjak i ormarići uvijek su mi bili otvoreni. Ako bih se našao na biciklu i ogladnio, na usputni sam obrok teti mogao otići jednako lako kao i majci.

Moja je teta danas stara dama. Majka i baka su umrle. Chuck je od mojih bratića i sestrični jedini ostao u .Aureliusu i premda katkada razgovaramo, nismo bliski. Za Božić mu obično kupim bocu whiskeyja, a njegova supruga meni kupi kravatu. No u vrijeme o kojem pišem Aurelius je izgledao tek

poput sjene grada kakav je bio prije četrdeset godina. Čovjek više nije imao dojam da je grad tek nastavak doma.

Kada sam se tek vratio iz New Yorka u Aurelius, prije dvadeset godina, očekivao sam da ću zateći onaj Aurelius s početka pedesetih. No željeznička je postaja već bila pretvorena u pizzeriju, a u Glavnoj je ulici bilo praznih izloga. Ipak, u usporedbi s New Yorkom, gradić je izgledao idealno. Ljudi nisu zaključavali ni kuće ni automobile. Prije nekoliko godina, kada je Jack Shelbourne pribavio alarm za svoj BMW, srednjoškolci su silno uživali u njegovu aktiviranju samo da bi čuli to zavijanje. Nitko do tada nije bio čuo zvk takva uredaja.

Nije bilo nimalo teško poznavati više generacija obitelji iz Aureliusa. Poznavao sam oca Harka Powersa. Bio je to farmer od mene stariji desetak godina. A poznavao sam i njegova djeda. Otac je Harka prisiljavao na igranje u dječjoj baseball ligi, a pričalo se da bi ga i udarao kada ne bi igrao dobro ili kad bi ispao. Nekoliko godina, bilo je to davno, Harkov je otac imao Ford coupe iz 1949., na kojem je skinuo ukras na poklopcu motora i bravu na prtljažniku, pobrusio ga i obojio blistavom metalik bojom trule višnje. Ispušna je cijev stvarala prigušen melodičan zvuk. Subotom uvečer on bi se s prijateljima u beskraj vozio u krug oko ona četiri ulična bloka u središtu grada. Ili bi on i neki prijatelj izišli zajedno, s djevojkama, odvođeći ih u autokino u Norwichu. S devetnaest godina već se bio oženio, a za manje od godinu dana rodio se i Harkov najstariji brat.

Harkova je majka bila iz Morrisvillea. Uvjeren sam da sam je prvi put vidio kada je već nekoliko mjeseci bila u braku. Tada je postala toliko uočljiva jer je bila tako trudna. Kosa joj je bila vrlo meka i žućkastocrvena, gotovo poput kose kakva novorodenčeta. Imala je i velike plave oči. U sedam godina rodila je četvoricu dječaka, a onda, deset godina kasnije, i petog, Harka. Sjećam se kako se jednom, dok smo u središtu grada još imali robnu kuću Woolworth's, Hark ondje izgubio. Kada sam ga ugledao, a tada sam ga možda vidio i prvi put, nalazio se među velikim policama sa ženskim donjim rubljem i lio suze. Bile su mu oko tri godine i bio je vrlo okrugao. Robna je kuća imala drvene podove i čim je počeo plakati, ljudi su pojurili prema njemu, dok su im noge na drvenome podu švplje odjekivale. Ne znam koji je tome bio povod, no Hark je na sebi imao plavo mornarsko odijelo s plavim kratkim hlačama. Dok je tužno tulio, čvrsto je stiskao oči, tako da se činilo da mu suze frcaju vodoravno između kapaka. Majka mu je žurno prišla, podignula ga, malo ga protresla,

, a zatim poljubila. Potom je pogledala oko sebe, gotovo prkosno, kako bi se uvjerila u to je li ga tko rasplakao. Ja sam stajao tri-četiri metra dalje i ona me pogledala poprilično oštro, kao da sam možebit gurnuo dječarca ili pred njim načinio nekakav ružan izraz

; lica. Harkova je majka umrla još dok je polazio srednju školu. Ne znam je li uzrok bio rak ili nešto drugo. U svakom slučaju, nije ga vidjela samo s jednim uhom.

Sada bih za uobičajene dnevne šetnje vidao susjede i njihovu ne; sigurnost, koju bi, međutim, dodatno uvećavala moja vlastita nesigurnost, kao da je riječ o nekakvome staklu kroz koje promatram svijet. A teško je ne prisjećati se kakvi su bili u sretnijim, mirnijim vremenima.

Harry Martini, ravnatelj Knox Consolidateda, bio je punašan dječak s crnim šiškama koji je svakome s kime bi se upoznao govorio kako zna sricati riječ 'antidisestablishmentarianism'-. Kako nije bio zadovoljan samo tim velikim umijećem, ubrzo se počeo hvaliti kako

. zna sricati i unatrag. Sam bi dolazio u banke i pred blagajnicama pokazivao tu svoju sposobnost. Čak bi zaustavljao i ljude na ulici i razmetao se svojim umijećem. Escutcheon¹³ je bila još jedna riječ koju je dobro znao, premda nitko, pa tako ni Harry, nije znao što znači. Ne tvrdim da ga je ljubav prema ispravnom pisanju dovela do ravnateljskoga mjesta, ali se katkada pitam je li tome tako.

Phil Schmidt, naš zapovjednik policije, bio je naša srednjoškolska zvijezda u footballu. Govorilo se kako je zamalo dobio sportsku ; stipendiju za Syracuse, koja je na kraju ipak pripala nekom crnom mladiću. A ubrzo nakon toga, Jim Brown proslavio se igrajući za Syracuse, a ja sam uvijek mislio, pogrešno, uvjeren sam, kako je Jim Brown dobio stipendiju Phila Schmidta.

Naš gradonačelnik, Bernie Kowalski, često je priređivao tulum u roditeljskoj vikendici na jezeru Round. Sa sedamnaest sam prisustvovao jednoj od tih zabava. Ondje je bilo piva i parovi su se milova

~Z Vrlo rijetko korištena riječ, "protivljenje rušenju poretka". ~3 Štit na kojem jc prikazan grb.

li ili plesali uz Teen Angela. U to je vrijeme alkohol bio zabranjen mlađima od osamnaest, što se činilo razumnim ograničenjem. Bernie nije nikome dopuštao da dotakne gramofon. Pušio je Pall Mall iz crvene kutije i imao djevojku iz Norwicha po imenu Suzie, za koju se govorilo da ima veliko iskustvo. Ja sam stajao na molu i bacao žabice. Bojao sam se da bi, popijem li pivo, majka njegov miris osjetila u mom dahu. Bojao sam se da bi se,

zaplešem li s nekom djevojkom, njezin miris uvukao u moju odjeću. Do jezera sam došao s nekim drugim mladićima, tako da nisam mogao otići prije njih. Bio je lipanj, neposredno pred završetak škole. Negdje oko ponoći neki su se našli u jezeru, uglavnom djevojke. Neki igrač, footbala po imenu Herchel Morgan gurnuo me u jezero jer mu se, kako je rekao, nije svidio izraz mog lica.

Godinama kasnije, kada sam se vratio iz New Yorka, Cookie Evans vodila je školsku ekipu navijačica. Bila je dovoljno sitna da bi ; je mogli bacati uvis, od onih djevojaka koje ne možete zateći bez osmijeha. Nosila je debeli plavi pulover sa slovima, koji je s prednje strane imao zlatno A. Glas joj je bio vrlo visok, gotovo piskutav. Još i tada nazivali su je brbljavicom. U završnom je razredu konačno malo porasla, a glas joj se produbio, za što je njezina majka rekla kako je šteta, jer se inače mogla zaposliti u cirkusu.

',, "' Danas gledam Megan Kelly, krupnu ženu koja se jedva uzdržava čišćenjem po kućama i kojekakvim manjim poslovima, poput brige za Sadie Moore. Kada je bila mlađa, Megan je bila vrlo lijepa, unatoč svojoj veličini i snazi. Imala je četiri kćeri, sve četiri bile su u ženskom odredu skauta. Kada su skauti u proljeće prodavali kolačiće, moja bi ih majka kupovala samo od kćeri gospode Kelly. Kasnije su te djevojčice osnovale pjevačku skupinu.

Nazvale su se Kellyettes i plesale i

f;,, ~ okretale palice pjevajući "Koliko košta taj psić u izlogu". Ljudi su pisali pisma, nastojeći im osigurati mjesto u emisiji za nove nade Ted Mack's Amateur Hour, no od toga nikada nije ispalo ništa.

Katkada razmišljam o Janice McNeal ili Franklinu ili Ryanu Tavichu u djetinjstvu. Nitko od njih troje, dakako, tada nije živio ovdje. Zsigurno su slušali vijesti o Vijetnamu i Beatlese. Imali su bicikle. Imali su idole među filmskim zvijezdama i sportašima. Lijepili su postere na zidove svojih soba. Imali su pse ili mačke kojima su povjeravali tajne.

Allen i Donald Malloy odrasli su u blizini Rochestera, u Spencerportu, čini mi se. Paul Leimbach pričao je kako su imali jedrilice na jezeru Ontario. Još su uvijek voljeli jedriti i doktor Malloy poučavao je Sharon tehnicu plovstva s jedrima.

Prije kakvih godinu dana, doktor Malloy je organizirao zabavu za svoj pedeseti rodendan. Na objavi proslave bila je otisnuta njegova fotografija iz djetinjstva. U vrijeme kada je snimljena vjerojatno mu je bilo oko osam godina. Nosio je kratke hlače i sako, bijelu košulju i kravatu. Lice mu je bilo okruglo poput novčića, a plava kosa kratka i

uspravljena, na tjemenu ošišana posve ravno. Držao se vrlo ozbiljno i stajao na malome trijemu pred kućom obloženom bijelim daskama. Lijevu ruku bio je ispružio, a na dlanu mu je stajao yo-yo. Na donjoj stubi, njemu pod nogama, sjedio je Donald, trogodišnji dječak nalik na malenu bačvicu. Zagledao se u yo-yo u bratovoj ruci kao da je riječ o kakvom predmetu vjerskoga štovanja, blago otvorenih usta.

Paul Leimbach u školi je bio dva razreda iza mene. Bio je to mršav, vrlo ozbiljan dječak, na glasu kao matematički genij. Imao je čitave svežnjeve sličica s baseball igračima i volio je postavljati pitanja drugoj djeci, čak i starijoj od sebe, o tome koliko je dvostrukih pogodaka Ted Williams ostvario 1956. ili koliko je baza Jackie Robinson osvojio 1955. Te je podatke znao napamet. To što do toga nije bilo stalo nikome, nije ga mučilo. Imao je malenu plavu školsku torbu u kojoj je nosio te svoje sličice. Bilo je to stručno znanje po kojem se razlikovao od ostale djece. Imao je tamne oči, tamnu kosu i guste crne obrve i volio je stajati nepomično poput kakva stupa, držeći torbu sa sličicama uz nogu. Čovjek je zamišljao beskrajne nizove brojki kako mu protječu mozgom. Kako je tada zamišljao svoju budućnost? Danas je ovlašten knjižničar u provincijskoj gradici. A nećaka mu je nestala. Prolazim Aureliusom i primjećujem te ljude s njihovim složenim životima, od kojih su neki sretni, a neki nesretni. Dakako, mlade ljude poznajem praktički od njihova rođenja. Aaron je kao dijete bio posve drukčiji od onoga što je postao u odrasloj dobi; bio je otvoren, srdačan i dobronamjeren. Već sam rekao da sam ga vidao u raznošenju novina, na biciklu, u pratnji psa. Zbog toga što mi je njegov otac bio kolega u školi, Aaron mi je bio uočljiviji, a još puno prije nego što sam doznao za promiskuitetni život njegove majke, primjećivao sam Aarona i njegova psa po čitavom gradu. Pas je silno volio donositi bačeni štapić. Donosio bi ga čak i posve nepoznatim osobama i njime vam udarao o potkoljenu sve dok ga ne biste primijetili. Na koncu je skončao pod kotačima nekog kamiona na državnoj

~4 Tdklv poSIO u SAD-u zahtijeva stručno fakultetsko obrazovanje. autocesti. Aaron je raznosio novine do četrnaeste godine. Njegov otac, Patrick, hvalio bi se time kako Aaron vlastitim novcem kupuje odjeću, a meni se zbog toga činilo kako je Patrick poprilično škrt, jer inače pristojno zaraduje. Dakako, to nikada nisam spomenuo. Nakon završetka osnovne škole, Aaron se počeo pretvarati u ono što je danas: postao je povučen, ponešto zagonetan, osoba za čije se postupke često čini da nemaju racionalan uzrok.

Barry Sanders bio je ružičasto i punašno dijete s bijelom kosom i debelim staklima na naočalama. Nikada ga nisam vidio u trčanju ili igri. Kao što sam već rekao, otac mu je nestao kada su mu bile dvije godine, a majka mu je poprilično voljela zapovijedati. Ljeti ga je uvijek prisiljavala na nošenje šešira, crvenog kaubojskog šešira od slame. Druga su mu ga djeca skidala s glave, a Barry bi ih onda preklinjao da mu ga vrate. Šešir bi često završio na glavi brončanog vojnika iz Građanskoga rata koji je držao mušketu i stajao pred Gradskom vijećnicom. Kad god bih onuda prošao automobilom i ugledao crveni kaubojski šešir na vojnikovoj glavi, zamišljao bih Barryja kako negdje plače. U to vrijeme imali smo jednog policajca, Pottera Malonea, koji je kasnije otišao u mirovinu i odselio se na Floridu. Bio je to ljubazan tip koji je vraćanje šešira Barryju počeo smatrati svojom zadaćom. Zapravo, često je izgledalo i da mu je to jedini posao, tako da je na sastanku Gradskoga vijeća netko jednom rekao kako grad zapošljava i policajca koji je zadužen samo za to da Čovječjoj Ribici vraća šešir.

Kada Sadie Moore dođe k meni i sjedi na kauču, piše zadaću ili čita *Anne of Green Gables*¹⁵, tada ne vidim samo njezino sadašnje lice, nego i njezina lica iz prošlosti, vraćam se sve do lica one osmogodišnjakinje usta umrljanih čokoladom. Katkada sjedi za mojim kuhinjskim stolom i bulji u malog bezdlakog štakora, Presporog, u staklenci. Laktovi su joj položeni na stol, a lice tek petnaestak centimetara od štakorove njuške. "Jednom je Prespori", rekla bi katkad, "prelazio ulicu kada je naišao veliki kamion i znaš što se dogodilo?"

"Pregazio ga je?" pitao bih.

"Ne. Spasio ga je neki policajac. Možda Ryan." Ili bi pogledala 'čegrtušu u staklenci i rekla; "Zašto ljudi zmije smatraju zlima? One samo izgledaju tužno." "

~5 Roman (iz 1908.) kanadske književnice Lucy Maud Montgomery (1874.-1942.), klasično djelo dječje književnosti.

A Harkovi pajdaši, Jeb Herldricks, Ernie C:orelli, Jimmy Feldman - sjećam se svih njih. Jeba i Ernieja imao sam na satovima prirodnih znanosti u osmome razredu. Bili su to poprilično glupi dječaci koji se nikako nisu mogli koncentrirati na nastavu. No sjećam ih se i iz još mlađe dobi, iz bazena u Lincoln Parku, kako s daske u vodu skaču "bombu", u uspravnom položaju i privučenih nogu, ili u pokrajnjim ulicama biciklima izvode razne akrobacije. Sve to bio je uobičajeni dio odrastanja - tog dugotrajnog procesa koji započinje nedužnošću, a završava... gdje?

Kada se Hark Powers pogleda u ogledalo i vidi ožiljak na mjestu na kojem je nekoć bilo uho, o čemu razmišlja? Kada Barry pogleda svoj odraz u zrcalu i zatrepće očima, što vidi? Kada se Aaron svakog jutra brije, može li pogledati vlastito lice a da se ne prisjeti majčina lica? A ona osoba koja je otela Sharon Malloy, što ona vidi kada se zagleda u svoje lice? Osjeti li ledeno probadanje u srcu?

Prije pet godina u Aureliusu je održana božićna svečanost na kojoj se našao i zbor anđela poredanih oko jaslica u Betlehemu. Anđeli su bile djevojčice iz osnovne škole koje su pjevale "Svetu noć". Sadie je bila jedan od tih anđela, kao i Sharon Malloy, Sarah Patton, Meg Shiller, Bonnie McBride, Hillary Debois, uz još dvije-tri djevojčice. Anđeli su na sebi imali pomno skrojene bijele haljine izradene od plahti, ali ukrašene nizovima srebrnih ukrasa i plastičnoga nakita. Za tkaninu su bili učvršćeni deseci broševa i sjajnih igala. Na svaki pokret haljine su blistale i sjajile se. Djevojčice su imale i kartonska krila sa sjajnim premazom, a zlatne aureole u kosi Ijeskale su se na svjetlu. Zbog njihovih visokih glasova u srednjoškolskoj sportskoj dvorani zubi su mi počeli vibrirati. Jednostavno nisam u stanju pomisliti na Sharon Malloy a da je pritom ne vidim kao anđela koji pjeva "Svetu noć". A to zasigurno vrijedi za stotine ljudi u mom gradu.

Užas koji je izazvao Sharonin nestanak nije počivao samo na mogućoj Sharoninoj smrti, premda je već i to bila strašna mogućnost; taj je nestanak i svoj toj djeci pridao lice smrti. Ta su djeca postala potencijalnim primjercima, poput životinja u mojim staklenkama. Hoće li Bonnie McBride doživjeti maturu? Hoće li Hillary Debois izrasti u odraslu ženu? Hoće li Sadie dočekati dvadeseti rođendan? Upravo je to bila sjena koja se nadvila nad naš grad: tko će još nestati? A sumnje i strahovi koje je ta sjena izazivala... kakvo bi nasilje oni mogli potaknuti?

z6

Ne znam kako je u drugim malim gradovima, no u Aureliusu je Halloween počeo poprimati sve veće značenje. U mom djetinjstvu bila je riječ samo o navlačenju rnaske ili kakvog kod kuće izrađenog kostima i obilaženja susjedstva u potrazi za slatkišima. Danas su kostimi već poprilično skupi, a moguće ih je čak i unajmiti za tu jednu noć. Kuće su pomno ukrašene i opskrbljene raznim svjetlima i zvučnicima iz kojih se čuje zavijanje. Viđaju se vreće za smeće u obliku i boje bundeva i umjetne paučine, nadgrobne ploče i viseći kosturi, čuje se stravična glazba i nailazi se na treperave električne svijeće. Na drveću se mogu zateći lutke u staroj odjeći kako vise s grana ili, pak, leže na nečijem travnjaku, katkada i s nožem

zabodenim u prsa. Sve to podsjeća me na kakav vjerski blagdan bez božanstva.

I djeca danas očekuju više: velike čokolade, kutije s raznovrsnim slasticama, čak i novac. Jednom sam u takvoj prilici, tome nema tako davno, svakome djetetu dao ponešto od sitnih slatkiša - lizaljki i tvrdih bombona, za koje sam mislio da ih svi vole kao i ja nekoć - i petero djece taj je moj mali dar pogledalo i upitalo: "I to je sve?" Jedan je dječak čak i odbio uzeti bilo što. Ako u Noći vještica i ima nečega što ima veze s vjerom, teško je odrediti o kojoj bi vjeri mogla biti riječ. Čini mi se da ne može biti riječi ni o čemu lijepom. Nekoć davno tim se slatkišima kupovala zaš
~6 "Noć vještica", posljednji dan u listopadu, dan uoči Svih svetih, kada djeca uvečer obilaze kuće u maskama i rezbare bundeve.

tita od zlih duhova. Sada se čini da su stanovnici upravo u dosluhu s demonima. Što je još gore, s tim svojim lažnim nadgrobnim pločama, umjetnim leševima i zvučnim efektima, škripom vrata, vriskovima i zavijanjem vukova, nastoje prestrašiti zle duhove koji dolaze po slatkiše. Taj događaj sada je obilježen nekakvom mahnitom žurbom, kao da se ljudi ulagaju i udvaraju samome Gospodaru tame.

U mojoj su mladosti skupine raspomamljenih tinejdžera - takvima su se barem sami smatrali - u Noći vještica premazivale prozore sapunom ili istresali sadržaj kanti za smeće. Danas njihovo ponašanje kao posljedicu ima veće štete. Jedne se godina Geo Helen Berger našao na krovu pred samom njezinom kućom. Zapaljena je jedna garaža u ulici Alfred, više snažnih okruglih petardi postavljeno je u ispušne cijevi parkiranih automobila, a škotski ovčar gospođe Parson, Ollie, obrijan je do gole kože. Zlobne nepodopštine, tako je to karakterizirala policija, no stjecao se dojam da je cilj takva ponašanja prizivati nekakvu mračniju silu, čak je i zavesti. A tako užasno nisu se ponašali samo dječaci u tinejdžerskoj dobi. Hark Powers, primjerice, kao i njegova tri pajdaša, odreda su bili odrasli ljudi koji su silno željeli izazivati nevolje.

Sva četvorica, kao i Aaron, protekle su subote uvečer optuženi zbog remećenja javnoga reda. Aaron je bio više žrtva nego napadač, no Ryanu se nije dopalo kako je Aaron nogom udario Harka dok ga je držao za ruku. Tako je optužen i Aaron. Svoj trojici određena je kazna od tri stotine dolara. Barryjevu majku nazvali su iz policijske postaje, kamo je došla po sina. Te je večeri Barry na kraju večerao kod kuće, dok je majka sjedila na suprotnoj strani stola i pitala ga kako se uspio uvaliti u tolike nevolje.

Budući da je Aaron zadao posljednji udarac, pitanje je ostalo nerazriješeno. Hark je bio bijesan jer je ponižen pred prijateljima. Dobio je bolan udarac u prepone, a nije mogao uzvratiti. O tome je pričao u Bud's Tavernu i u Fordovu servisu Jacka Morrisa. A svaki put osjećaj povrijeđenosti samo se pojačavao. Po njegovu mišljenju, Aaron je zaslužio nešto puno gore od kazne. Jeb i Ernie još su pojačali taj osjećaj da mu je nanijeta nepravda. Pitali su ga što kani poduzeti i kako će se osvetiti. Hark je morao nešto učiniti ne samo zbog toga što je nepravedno primio udarac, nego i da bi ponovno stekao nadzor nad prijateljima.

"Pričekajte samo Noć vještica", govorio je Hark.

I drugi su ga čuli da to govori, a među njima i Sheila Murphy. Kasnije su o tome svjedočili pred sudom.

Nestanak Sharon Malloy te je godine za Noć vještica izazvao još jedan oblik straha. Bilo je malo djece koja su iz kuće izišla sama. Ili su uokolo išla u skupinama ili su ih vozili roditelji. Više roditelja organiziralo je zabave kod kuće kako djeca uopće ne bi trebala izlaziti. A noć i nije bila osobito ugodna, bilo je hladno, s kišicom koja se pred jutro pretvorila u gust snijeg.

Sadie se maskirala u vampira i na sebi je imala crnu haljinu i crnu periku. Lice joj je bilo obojeno bijelom bojom, a usne jarkocrvenom. Obilazila je kuće sa svojim prijateljicama Meg Shiller i Hillary Debois. Meg se maskirala u žrtvu prometne nesreće, sva okupana krvlju i u zavojima, te s lijevom nogom u gipsu. Hillary je bila zombi i imala je periku i puna usta divovskih zuba. A u ruci je nosila palicu probijenu velikim čavlom. Njih tri svratile su i do mene. Učinilo mi se da su nervozne glede izlaska, te sam im ponudio da ću poći s njima. Tu sam pogriješio, jer ih je moja ponuda toliko revoltirala da su posve zaboravile strah. Bilo je neobično promatrati ta tri užasa kako stoje u mojoj dnevnoj sobi i grickaju Tootsie Rollsl~, dok je ispod krvi i šminke provirivala njihova trinaestogodišnja ljepota.

Ja sam tu večer proveo sjedeći pokraj ulaznih vrata i dijeleći čokoladice Baby Ruth, Milky Way i Snickers. Trebao sam još ocijeniti izvještaje o laboratorijskome radu, no ne bih rekao da sam između šest i devet uvečer imao i pet minuta mira. Djeca koja su me posjećivala bila su mokra i uprljana. Bila su sličnija kakvim izbjeglicama ne. go zlodusima. Otac ili majka često bi čekali na pločniku. Neki su se odrasli također maskirali i dočekivali posjetitelje s većim i još strašnijim inačicama dječjih kostima. Ja sam na sebi imao uobičajeni plavi sako i leptir-kravatu~ i premda je i to~ moždar svojevrsan kostimr riječ je o onome što ljudi na meni očekuju.

Hark i prijatelji imali su tek osnovne elemente maske. Hark je nosio crnu masku s brkovima i kapu sa zaslonom i oznakama Metsalg.

Jeb Hendricks imao je preko glave nataknutu masku demona. Ernie Corelli imao je plastičnu masku s likom Mickeyja Mousea. Jimmy Feldman nosio je zelenu masku u obliku skakavca. Uokolo su se vozili u Jebovu crvenom Chevy Blazeru s kutijom s ledom punom piva

~~ Keksi s okusom vanilije i kokosa. Is Newyorška baseballska momčad. Budweiser u stražnjem dijelu. Što su se duže vozili, to su postajali razularenijima.

Približno od sedam sati neko su se vrijeme vozili gradom amo-tamo, a potom su se odvezli do sveučilišta, gdje se održavao prigodan ples. Jeb je turirao motor plašeci klince koji su prelazili ulicu. Potom su se odvezli izvan grada, kako bi igrali baseball s poštanskim sandučićima, uništivši ih šest-sedam palicama. Tom Schneider čuo ih je kada su tako razmrskali njegov sandučić, te pojurio za njima u svom kamionetu, no ipak ih nije uspio dostići. Negdje oko osam odvezli su se do Aaronova stana. Svjetla su bila isključena. Jeb je parkirao vozilo, ušao u zgradu i glasno zakucao na vrata. Namjera im je bila dočepati se Aarona i potom ga bez odjeće izbaciti pred Gradskom vijećnicom. Možda će mu i jednim konopcem zajedno povezati ruke i noge. Možda će ga golog svezati za spomenik podignut u čast žrtvama Građanskoga rata i obojiti ga žutim sprejom. Možda će za njega svezati i kakvog psa. Dok su razgovarali o tim mogućnostima, toliko su uživali da su se silno razočarali uvidjevši da Aaron nije kod kuće.

Jebov je Blazer imao osobito bučnu ispušnu cijev i mnogi su ga čuli nadaleko. A u gradu je bilo i drugih skupina mladića, poprilično sličnih Harku i njegovim prijateljima, koji su također na umu imali razne nestašluke. Netko je stražnji odbojnik Forda Bronca Randyja Beevisa svezao za ulazna vrata Weaverove pekarnice i kada je Randy pokrenuo vozilo, vrata su se istrgnula iz okvira i oglasio se protupožarni alarm. A netko je, možda ta ista osoba, stube policijske postaje polio biljnim uljem. Chuck Hawley gadno se poskliznuo i natukao trticu.

Franklin je u grad izišao sa svojim fotografom, Bobom Altonom. Noć vještica je te godine pala u utorak, tako da je Franklin za broj od četvrtka želio pripremiti čitavu stranicu s fotografijama. Naišli su na šestoricu tinejdžera u sakoima i kravatama kako sedmog prijatelja, Louiea Hydea, nose u lijesu. Tako su ga nosili od vrata do vrata i lijes se ubrzo dopola ispunio slatkišima. Louiea Hydea odabrali su kao mrtvacu jer je, premda četrnaestogodišnjak, bio niži od stotinu pedeset centimetara. Bob Alton snimio je dvadeset

fotografija, a Franklin je razgovarao s Louiejem, koji je izjavio kako nije loše biti mrtav jer to znači da ga ostali nose.

Franklin je tako došao i do fotografije lutke koju su objesili na stup za zastavu ispred Gradske vijećnice. Elkovi su bili pokrovitelji zabave za mlade na kojoj se birao najbolji kostim i igrala igra s prenošenjem jabuke. Franklin je razgovarao s pobjednicima - blizancima Timom i Tomom Millerom - odjevenima poput dviju igračih kocki. Bob Alton snimio je i djecu koju su susretali na ulicama: Lucy Schmidt koju je u kolicima vukao bernardinac, šesticu dječaka i djevojčica Gillespijevih, odreda odjevenih u kostim Velike ptice iz "Ulice Sezam". Franklin je automobilom prošao i pokraj kuće doktora Malloya, no ondje u prizemlju nije bilo nikakve rasvjete. Jednako je bilo i u kući Leimbachovih. I kuća Donalda Malloya bila je obavijena tamom. Franklin je marljivo radio cijele večeri, no zbog ; onoga što se dogodilo nakon toga, zaključio je da bi bilo neukusno objaviti bilo koju od snimljenih fotografija.

Ryan Tavich dogovorio se za izlazak s Cookie Evans i kanio ju je odvesti na večeru u Colgate Inn, no dogovor je otkazao u posljednji trenutak. Nije znao navesti pravi razlog. Nešto ga je mučilo. Večer je proveo u automobilu, obilazeći grad ili sjedeći u zaustavljenom vozilu u Glavnoj ulici. , Cookie zbog toga nije bilo nimalo drago. "Mogao si me obavijestiti barem dan unaprijed, pa bih dogovorila nešto drugo."

Sadie, Meg Shiller i Hillary Debois zadržale su se na ulicama u svome susjedstvu. Sadie je kasnije rekla da se uopće nisu zabavile, kako je bilo prehladno i prevlažno. Vidjele su puno druge djece, no zbog maski i tame, prepoznali su vrlo malo njih.

"Vidjeli smo i veliku djecu", rekla je Sadie, "više poput prerušenih odraslih." "Koliko?" upitao sam je.

"Možda dvadesetak, puno više nego inače."

Moguće je da su to bili roditelji koji su pazili na djecu, no možda i nisu. Nešto malo poslije osam Hark i njegovi prijatelji odvezli su se do Barryjeve kuće. Sva četvorica natisnula su se na trijem i Hark je tada pozvonio. Vrata im je otvorila gospođa Sanders. Bila je to žena jake građe, znatno krupnija od Barryja,

"Kvar ili dar..." reče Hark.

Jeb Hendricks se nasmije.

Gospođa Sanders već je ispružila zdjelicu sa slatkišima, a onda je zastala.

"Izgledate mi malo prestaro za traženje slatkiša", reče ona.

"U srcu smo djeca", reče Hark. Potom zakorači naprijed, od gospode Sanders uzme zdjelicu sa slatkišima i pruži je Ernieju Corelliju. I Jeb Hendricks i Jimmy Feldman šakama su grabili slatkiše i trpali ih u džepove. A onda je Jeb bacio bombon u Jimmyja, a Jimmy potom drugi bombon u Jeba.

"Dajte mi to", reče gospoda Sanders ljutito.

Hark se nije obazirao na te riječi. "Smije li Barry izići i igrati se?" upita je.

"Hoćemo Čovječju Ribicu", reče Ernie.

"Da se niste usudili tako ga nazivati", reče Barryjeva majka. Potom Ernieju istragne zdjelicu sa slatkišima. Kada ju je on u tome pokušao spriječiti, ona ga je odgurnula tako da je zateturao.

"Bježite s mog trijema!" poviče gospođa Sanders. "Stara je nadrkana", reče Jeb.

Gospođa Sanders odloži zdjelicu negdje s druge strane vrata i ponovno se okrene prema njima, u ruci držeći crni kišobran. "Nosite se s mog trijema."

"Hoćemo Čovječju Ribicu", reče Hark.

Gospođa Sanders kišobranom ubode Harka u trbuh, tako da je ovaj zastenjao.

"Znam ja tko si, Hark Powers", reče mu. "Odlazi s mog trijema prije nego što pozovem policiju." Potom ponovno zamahne kišobranom, a njih trojica malo se povuku.

Hark je počeo razmišljati o tome kako bi joj mogao oduzeti kišobran. Bio je bijesan jer je u ovoj situaciji opet ispao glupo. Kući se tada približila neka skupina djece - prave djece pod maskama.

"Idemo", reče Hark. Sva četvorica otišli su do Jebova Blazera. Jeb je pritom slatkiše koje je uzeo bacio na zemlju. Udaljavajući se od pločnika, zaškripao je gumama.

Gospođa Sanders ipak je nazvala policiju. "Bit će najbolje da uhitite Harka Powersa", rekla je Chucku. "Pokušao je provaliti u moju kuću."

Te su večeri na ulicama bila troja patrolna kola. Chuck ih je radiovezom obavijestio kako bi bilo dobro da pripaze na Harka. Nije znao za Jevov crveni Blazer. Mislio je da su u Harkovu kamionetu.

Hark je rekao Jebu neka ih vozi do Aaronova stana. Ondje je i dalje bilo mračno. Hark je ušao u zgradu i, za svaki slučaj, više puta šakom udario po vratima. Pričekao je gotovo minutu, a potom ponovno stao lupati. Nakon toga izišao je iz zgrade.

"Pronađimo nešto psećega govna", reče.

Njih četvorica tada su se razmiljeli travnjakom i pronašli tri malene hrpe psećeg izmeta, koje je Jimmy uzeo rukom umotanom u plastičnu vrećicu.

Hark mu je rekao neka pola izmeta stavi u Aaronov poštanski sandučić. Preostalom polovicorn Jimmy je premazao Aaronova vrata. Dok su se cerekali, Herman Potter, koji je živio u stanu na suprotnoj strani hodnika, otvorio je vrata. "Hej, što to radite?"

"Jebi se", reče Hark. Potom su se žurno vratili u Jebov Blazer. Nakon toga pokušali su pronaći Leona Stahla, koji je imao malen stan u blizini sveučilišta. "Odvest ćemo ga u grad i ostaviti ga golog pred Vijećnicom", rekao je Hark. "Tog debelog dupeglavca."

U Leonovoj zgradi vrata su se otvarala samo kada bi netko unutra pritisnuo gumb za oslobađanje brave. Hark pritisne zvonce do ulaznih vrata i nakon nekoliko trenutaka s malenog se zvučnika začuo Leonov glas. "Tko je?"

"Prijatelji", reče Hark. ".hko~»

"Aaron McNeal."

"To nije Aaronov glas", reče Leon sumnjičavo. "Kako ne bi bio... otvori mi vrata", reče Hark. "Koje ti je srednje ime?"

"Ma, hajde, Leon, pusti me." "Koje ti je srednje ime?"

"pritisni ostale gumbе", reče mu Jeb. "Netko će otvoriti."

U zgradi je bilo petnaest stanova i Hark po redu pritisne sve gumbе. Nakon nekoliko trenutaka začulo se zujanje brave i Hark otvori vrata.

Pojurili su do Leonova stana i stali udarati po vratima. Hark dlanom prekrije rupicu na vratima. Kako Leon nije otvarao, Hark zakorači unatrag i nogom snažno udari po vratima.

"Vidio sam te", reče Leon. "Zovem policiju."

//

"Tko sam?" "Hark Powers."

"Sranje", reče Hark. Stubama su se vratili do Jebova Blazera. "Kako me mogu prepoznati kad imam jebenu masku?"

"Vjerojatno te znaju po odjeći", reče Jeb. "Ili po hodu", reče Jimmy.

Nitko mu nije želio reći da ga prepoznaju po uhu.

Nakon toga odvezli su se do stana Harriet Malcomb, no nje nije bilo kod kuće. Ponovno su otišli do Aaronova stana, ali ondje je i dalje bilo mračno.

"Idemo po onu dvojicu braće", reče Hark.

Jesseovu i Shannonovu adresu pronašli su u telefonskome imeniku. Bila je riječ o stanu u blizini sveučilišta, u ulici Whittier.

I Jesse i Shannon ranije te večeri bili su vani, obilazili kuće i tražili slatkiše, a to su činili jer su bili bez novca i tako su željeli doći do slatkiša. Preko lica su bili svezali marame, govoreći kako su razboj

i nici. Nakon pola sata skupljanja slatkiša, vratili su se kući da bi gledali televiziju. Oko pola devet nazvao ih je Barry i rekao im da je j Hark bio pred njegovom kućom. Nekoliko minuta nakon devet na' zvao ih je Leon, govoreći kako su Hark i prijatelji došli i do njega. Ni i Barryju ni Leonu braća nisu bila simpatična, no željeli su ostati u nji hovoj milosti. Nazvali su i Aarona i Harriet, no ni on ni ona nisu bili kod kuće. , Jesse i Shannon isključili su rasvjetu, izišli i stali čekati. Ubrzo su čuli Jebov Blazer kako se približava. Vozilo se zaustavilo i iz njega su izišli Hark i ostali. Njih dvojica živjeli su u velikoj kući podijeljenoj na studentske stanove. Ulazna su vrata bila otvorena. Hark, Ernie i Jimmy ušli su u kuću, a Jeb ih je ostao čekati pokraj automobila. Nekoliko minuta kasnije, Hark je izišao iz kuće.

"Nema ni njih." "Kukavice", reče Jeb.

i Sva četvorica potom su ušli u Blazer. U trenutku kada je Jeb pokrenuo motor, Jesse i Shannon pritrčali su vozilu svatko s jedne strane. Obojica su imali bočice sa crnim sprejom i sada su njime počeli pokrivati prozore. Jeb je stao vikati i pokrenuo automobil. Hark je vikao neka se zaustavi. Jesse je tada poprskao vjetrombran. Jeb je Blazerom prešao na pločnik i naglo pritisnuo kočnicu. Jesse i Shannon

crnom su bojom pokrili i stražnje staklo. Jeb, Hark i ostali poiskakali su iz vozila, no Shannon i Jesse već su trčali prema sveučilištu. Ona četvorica pojurila su za njima, no u njima je bilo previše piva da bi mogli trčati brzo. Usto nisu poznavali taj dio grada. Shannon i Jesse doveli su ih do samog sveučilišnog kompleksa i nestali.

Hark se zaustavio u dvorištu, a prijatelji su zastali oko njega. Nigdje nije bilo nikakvih pokreta, premda su čuli glazbu kako dopire iz studentskoga centra, gdje se održavao prigodni ples.

"Želim se vratiti do auta prije nego oni dođu onamo i zapale ga", reče Jeb.

"Isuse", reče Hark. "Isuse!"

Kada su se vratili do Blazera, ugledali su razbijen vjetrombran i opeku na prednjem sjedalu. Komadići stakla na kontrolnoj ploči, onako osvijetljeni uličnom rasvjetom, izgledali su poput dijamantata.

no što je Hark Powers smatrao osjećajem za pravdu zapravo je Obio osjećaj za osvetu, pri čemu je on trebao biti taj koji će provesti kažnjavanje. Sebe je smatrao oružjem koje je pokrenula pravednička ruka. U Noći vještica nakana mu je bila kazniti one koji su mu nekako naudili. A što su te njegove nakane izazivale snažniju frustriranost, to je postajao ogorčeniji. Činjenica da Aaron nije bio kod kuće, da ga je Barryjeva majka ubola kišobranom, da Leon nije

htio otvoriti vrata, da su Jesse i Shannon obojili stakla na Blazeru i razbili vjetrobran-sve to, po njegovu shvaćanju, učinjeno je da bi se on razbjjesnio. Oko deset sati te večeri Hark je već bio utjelovljenje najčišćega bijesa. Ernie Corelli i Jimmy Feldman željeli su se vratiti u Bud's Tavern. Jeb je želio otići kući. Njegov je kamionet, kako ga je nazivao, bio razbijen i sada mu je već bilo dosta. Hark je jasno uočavao da gubi nadzor nad svojim pajdašima. Ali je isto tako imao i osjećaj o široko rasprostranjenoj izopačenosti, što je djelomično bila posljedica vremena uloženog u pomaganje Prijateljima Sharon Malloy. Nešto je bilo užasno pogrešno i Hark nije želio otići kući dok u vezi s tim nešto ne poduzme. .

"Prodimo pokraj kuće onog Arapina", predložio im je.

I tako su se odvezli do ulice Maple. Bilo je već prošlo deset i ulice su bile opustjele. U međuvremenu je i zahladnjelo, a izgledalo je i da u kiši već ima nečega gušćeg; padala je susnježica. Blazer je na vjetrobranu imao veliku rupu. Kroz nju su u kabinu dopirali kiša i hladan zrak. Jeb i Hark sjedili su pognuti, a grijač je bio uključen na maksimum. Sva četvorica pili su pivo, a prije;nosni hladnjak koji je i dalje stajao straga bio je gotovo prazan. Kako bi se ugrijali, kod sebe

su imali i sedam i pol decilitara Seagramova vvhiskeyja Seven Crown.

Chihanijeva je kuća bila mračna, no automobil mu je bio na prilazu kući.

"Mogao bih se okladiti da nije dijelio slatkiše", reče Jeb. "Vjerojatno je sjedio na katu, u mraku", reče Ernie.

"I drkao", reče Jimmy.

"Parkiraj ispred kuće", reče Hark.

Jeb zaustavi automobil i isključi svjetla, no ne i motor. Kišne kapi padale su na kontrolnu ploču.

"Što ćeš učiniti?" upita Ernie.

"Vidjet ćeš", reče Hark. Bio je podignuo masku na čelo. Sada je ponovno spusti na lice. Nepomično je promatrao Chihanijevu kuću i crveni Citroen.

"Misliš da je budan?" upita Jimmy.

"Baš me briga je li budan ili spava", reče Hark. Ispruživši ruku do stražnjeg sjedala, uzeo je jednu od palica kojima su razbijali poštanske sandučice. "Ne isključuj motor", reče, a potom otvori vrata i iziđe.

"Do vruga sve..." reče Ernie. Potom ščepa drugu palicu i izide na stražnja vrata. Zbog maske s likom Mickeyja Mousea izgledao je beskrajno radosno. Hark pođe prema Citroenu. U njemu je već bilo puno alkohola, tako da je blago teturao. Nekoliko javora nalazilo se uza suprotni rub kolnoga prilaza, a još jedno takvo stablo na travnjaku pred kućom. Susjedna kuća također je

bila u tami, premda se u drugim kućama vidjelo svjetlo. Ernie požuri za Harkom. Neprestano se smijuljio. Ni on nije hodao posve sigurnim korakom. Ostala dvojica promatrali su ih iz Blazera.

Stigavši do Citroena, Hark je pričekao Ernieja. Automobil je prednjim dijelom bio okrenut prema ulici. Hark stane do vozačevih vrata, nehajno držeći palicu. Potom zakorači unatrag, ščepa palicu objema rukama i njome zamahne prema vjetrobranu crvenog automobila. Kiša je prigušila zveket razbijenog stakla. Hark ponovno udari po vjetrobranu, a staklo se sasje na prednja sjedala.

"Super", reče Ernie. I on sada zamahne palicom i razbije prednje desno svjetlo. To je već odjeknulo snažnije, gotovo zazvečalo. Okvir svjetla otpao je i zakotrljao se travom poput malog srebrnog koluta.

Hark palicom udari posred stražnjega stakla. Prozor napukne i Hark ga udari još jedanput, a staklo se sasje unutra. Potom je gornjim dijelom palice odgurnuo komadiće koji su ostali u okviru. Na stražnjoj polici ležale su neke knjige, koje su sada bile posute kristalićima stakla. Ernie je tada razmrskao drugo prednje svjetlo. Hark stane razbijati ostale prozore. Najprije bi se blago pognuo, poput pravog udarača u baseballu, a onda divljački zamahnuo. Pogodio je vanjski retrovizor, koji je istog trena otpao i prilazom se otkotrljao prema ulici. Ernie je palicom uklonio retrovizor s desne strane.

U sljedećih nekoliko minuta njih je dvojicu razbijanje zaokupilo toliko da ni jedan ni drugi nisu znali je li Chihani izišao na glavna vrata ili je dotrčao iz stražnjeg dijela kuće. Čak i uza šepanje prilazio im je brzo, zamahujući nogom s onom povišenom cipelom i odgurujući se štapom. Na sebi je imao beretku i tamni sportski sako. Primičući se onoj dvojici, podignuo je štap. "Prestanite s tim!" povikao je.

Hark i Ernie toliko su se iznenadili da su prestali udarati, te su se okrenuli prema Chihaniju. I jedan i drugi blago su leljali.

"Ovo je posve neprihvatljivo!" vikao je Chihani. Glas mu je bio povišen, a činilo se i da je strani naglasak izraženiji. Bio je viši i od Harka i od Ernieja, jednako tako i mršaviji. Usto je bio i trijezan.

Hark je počeo govoriti nešto ružno i prijezirno, no u trenutku kada se okrenuo, Chihani je zamahnuo štapom i pogodio Harka posred lica.

"Auu!" poviče Hark, zateturavši unatrag i držeći se za obraz.

"Ernie palicom udari po poklopcu motora crvenog Citroena, koji je šuplje zazvečao.

"Vi ste obični razbojnici!" vikao je Chihani. Tada je štapom zamahnuo prema Ernieju i zahvatio ga po leđima. Ernie zatetura prema naprijed. Chihani ga

potom pogodi posred plastične maske, raskolivši tako lice Mickeyja Mousea.

Prilazni je put zbog kiše i mokroga lišća

bio klizav. Ernie je izgubio ravnotežu, poskliznuo se i pao na leđa. Maska mu je spuznula oko vrata. Sjedio je na vlažnom prilaznom putu i držao se za rame. Chihani ga tada štapom udari po glavi i Ernie bolno vrisne.

Sjedeći u Blazeru, Jimmy Feldman i Jeb Hendricks promatrali su Chihanija kako im napada prijatelje. Njegova brzina posve ih je zatekla. Nikako im nije bilo jasno kako može biti toliko brz. Cijelo vrijeme čekali su da Chihani prestane, no on se uopće nije zaustavljao.

"Moramo nestati odavde", reče Jeb.

"Ne možemo ih ostaviti." Jimmy je imao poteškoća s govorom. Sada je polako čepom zatvorio bocu Seagramove Sedmice.

"Policija samo što nije stigla."

"Isuse, taj Arapin mlati i jednog i drugog." Jimmy iziđe kroza stražnja vrata i vrludajući potrči prema ostalima. Ernie je i dalje sjedio na zemlji i držao se za glavu. Chihani ponovno štapom udari Harka po licu i Hark se sruši uz automobil.

Jimmy podigne palicu koja je ležala na zemlji pokraj Ernieja. U međuvremenu je na lice bio navukao onog skakavca i sada nije najbolje vidio kroz malene rupice. Dok je nastojao izoštriti sliku i dobro pogledati Chihanija, spotaknuo se na Erniejeve noge i zateturao prema Citroenu. Ispružio je ruke ne bi li se dočekao, a one su samo skliznule po vlažnome metalu poklopca motora. Chihani zamahne štapom i pogodi Jimmyja posred zatiljka, tako da mu je maska odletjela s glave.

"Hej..," poviče Jimmy,

Hark dlanom protrlja lice, drugom se rukom držeći za palicu. Chihani ponovno zamahne prema njemu, a Hark uspije odvratiti udarac palicom za baseball. Bio je omamljen i nikako nije uspijevaao shvatiti kako se Arapin može kretati tako brzo. Štap je ponovno poletio prema njemu, udarajući ga po koljenu, tako da je Hark zateturao u stranu. Hark tada pomisli na to koliko je ponižavajuće da jedan stranac u beretki tako mlati njih trojicu. Činilo mu se da je to svojevrsan oblik varanja. Nije mogao vjerovati koliko je svijet nepravedan. Zamahnuo je palicom, no nije pogodio ništa. Maska mu je bila pala prema dolje, djelomično mu pokrivajući oči, tako da nije najbolje vidio. Jimmy se odgurne s poklopca motora i palicom zamahne prema Chihaniju, pogodivši ga u nadlakticu. Chihani štapom svom snagom raspali po Jimmyjevu ramenu i Jimmy padne unatrag, ponovno posrnuvši preko Erniejevih nogu.

Hark tada primijeti da mu je Chihani okrenut leđima. Zamahnuvši, uspio ga je udariti u rame. Chihani je istoga trena ponovno navalio na njega, zamahujući štapom i odbacujući ga unatrag, prema automobilu. Hark je uspio odvratiti nekoliko udaraca, no štap ga je ipak pogodio posred lica.

Jimmy se tada uspravi i ponovno udari Chihanija u nadlakticu. I Jeb je sada već bio izišao iz Blazera, te je vlažnim lišćem trčao prema njima.

Ščepao je Ernieja za vrat i stao ga podizati na noge. Njegova demonska maska uopće nije nalikovala na masku. Izgledala je stvarno. No i Jeb je imao poteškoća s otvorima za oči. Dok je podizao Ernieja na noge, dobio je udarac posred zatiljka. Zateturao je prema naprijed, ispuštajući Ernieja i padajući na njega. Jimmy ponovno zamahne prema Chihaniju i promaši.

Hark tada svuče masku i kapu, te ih odbaci na zemlju. Ugledao je Chihanija kako tjera Jimmyja Feldmana unatrag, dok su se Jeb i Ernie pokušavali pridici. Nikako nije mogao prijeći preko toga kako ih taj Arapin mlati. Hark se odgurne od automobila, čvršće uhvati palicu i potrči nekoliko koraka prema Chihaniju, podižući palicu. Zamahnuo je svom snagom, ciljajući Chihanijeva ramena. Chihani ga je začuo i počeo se okretati prema njemu. Podignuo je štap no nije uspio blokirati udarac. Palica ga je svom snagom pogodila ispod zatiljka. Beretka mu je poletjela s tjemena poput uvis bačenog novčića. Posrnuo je naprijed, tako prešao nekoliko desetaka centimetara i pao na zemlju. Štap mu se otklizao preko mokroga lišća.

"Jebeni kučkin sin", reče Hark. Potom nogom udari Chihanija u rebra, no ovaj ne ispusti ni glasa.

"Bježimo odavde", reče Jeb. Uspio je uspraviti se na noge. Ernie je bio na sve četiri, poput kakva psa. Potrgana maska s likom Mickeyja Mousea bila je iskrivljena i stajala mu je na jednom obrazu, tako da je izgledao kao da ima dva lica. Jimmy Feldman sjedio je na prilaznome putu i dlanom trljao glavu. Masku s likom skakavca ležala je nedaleko od njega.

Hark nogom ponovno udari Chihanija; dovoljno snažno da mu je pomaknuo tijelo.

"Hajde", reče Jeb. "Ostavi ga." Potom pridigne Ernieja na noge. Ernie stane teturati prema kući. Jeb ga ščepa za nadlakticu i usmjeri prema ulici. Ernie je posrtao još nešto više od metra, a onda je iznenada stao povraćati. Masku s likom Mickeyja Mousea pala mu je s glave i Ernie je povratio u nju.

"Isuse", reče Jeb.

Jimmy Feldman ustane i stane se klatiti naprijed-natrag. Potom podigne palicu i zamahne prema automobilu, ali ga promaši. Okrenuvši se oko osi, ponovno je pao na zemlju. Hark ga privuče na noge.

Jeb uhvati Ernieja za nadlakticu i povede ga prema Blazeru.

"Boli me glava i boli me trbuh", reče Ernie. "Sredimo tog dupeglavca", reče Jimmy.

"Već smo ga sredili", reče Jeb. "Pođimo kući." Tada ugura Ernieja u Blazer, i trčeći se vrati po ostale. Minutu kasnije, na stražnjem je sjedalu imao i Jimmyja. Hark je stajao na travnjaku i nepomično promatrao Chihanijevu kuću. Rasporak mu je bio otkopčan i sada je mokrio. Svjetlo ulične rasvjete blistalo se na žutome luku. Kiša se sve više pretvarala u snijeg. Chihani je i dalje ležao na zemlji. Hark je dovršio mokrenje, zakopčao patentni zatvarač na hlačama i sa zemlje podignuo obje palice, tako da je u svakoj ruci držao po jednu.

"Razbijmo mu kuću", reče Hark.

"Moramo ići", reče Jeb. "Doći će policija." On tada povuče Harka prema ulici. Hark mu se otrgne i jecnom od palica zamahne prema n~emu, ah ga ne zahvati. "Ostavi me."

"Isuse, lud si ko i on. Dođi!"

Jeb krene prema ulici, a Hark pođe za njim, ali polagano. Neprestano se osvrtao prema kući, kao da želi počinuti još neku štetu. Jeb ga ugura u automobil. Jimmy i Ernie sjedili su straga, stenjali i držali se za glavu. Hark je i dalje gledao prema Chihanijevoj kući. Vrata su s njegove strane bila otvorena.

"Zatvori vrata, Hark", reče Jeb.

Hark se nije micao. Jeb iskoči iz automobila, obiđe ga sprijeda, zalupi vrata s Harkove strane i potom se vrati na svoje mjesto. Nika ko mu nije bilo jasno zašto još nema policije. Zbog toga je osjećao silnu zahvalnost. Cinilo mu se da ima sreće.

"Idemo k Budu?" upita Hark.

Jeb ne reče ništa. Kanio je razvesti prijatelje kućama, potom i sam otići kući. Za njega je večer bila završena. Ernieju se straga i daIje dizao želudac, premda je sada bio prazan. Suho je kašljao i gotovo se gušio. Jeb je i dalje gledao Chihanija kako leži pred kućom, te je nastojao otresti se te slike. Probudit će se, neprestano je ponavljao u sebi. Potom je strgnuo demonsku masku. Iznutra je bila posve pokrivena znojem. Jeb jedini nije izgubio masku i činilo mu se da je u tome imao sreće. Kada je sve njih razvezao kućama, već je padao gust snijeg koji se zadržavao na ulicama. Jeb je u krilu imao desetak centimetara snijega.

~ Houari Chihani ležao je pred kućom, kakvih pet metara od automobila. Prozori na njemu bili su razbijeni, kao i farovi, a poklopac motora imao je

udubljenja. Harkova crna maska ležala je pokraj desnih vrata. Jimmyjev skakavac ležao je pred automobilom. Posred travnjaka dvije polovice lica Mickeyja Mousea cerile su se prema drveću sve dok ih snijeg nije posve prekrrio.

Snijeg je prekrrio i Chihanija. Te je noći palo više od petnaest centimetara snijega, tako da je do ujutro od Chihanija ostao tek bijeli humak. Nestalo je i njegova štapa i onih maski. Prednje sjedalo automobila bilo je prekriveno snijegom.

Svakog jutra oko šest Irving Powell vodio je svog labradora boje čokolade u šetnju ulicom Maple. Pas se zvao Sidney. Kako je u šetnju išao tako rano, Powell se nikada nije služio uzicom, budući da vani tada još nije bilo nikoga. A Sidney je bio dobar, uvijek bi se odazivao na poziv, premda je volio snijeg i uživao razmetati ga njuškom, a onda se otresti. Bilo je mračno i ulična je rasvjeta još bila uključena.

Powell je ugledao Chihanijev Citroen i uvidio da su mu prozori razbijeni. Poznao je taj automobil i znao priču o Chihaniju, kao i svi ostali u Aureliusu. Sidney je stao njušiti humak pokriven snijegom. Powell je zazvao psa, no ovaj se nikako nije odvajao od onoga što je pronašao. Powell pode prema njemu. Sidney je već bio šapom razmaknuo nešto snijega i Powell je tako uvidio da je pod njim jedna od onih lutaka koje ljudi u Noći vještica postavljaju na travnjake.

Powell nije volio Noć vještica. Protekla je večer bila naporna od početka do samoga kraja. Rano mu je ponestalo slatkiša, tako da je nakon toga pogasio svjetla. A onda su mu nestale kante za smeće.

"Hajdemo, Sidney", zazove psa.

Pas je i dalje kopao i njuškao lutku.

Irving Powell požuri do psa i ščepa ga za ogrlicu. Nije volio hodati po tuđim travnjacima i sada se Ijutio na Sidneyja. "Zločesti pas", rekao je. Potom je načas pogledao lutku. Snijeg je bio pao s lutkina lica. Oči su joj bile otvorene i činilo se da nepomično promatraju Irvinga Powella.

Z8

Bilo bi pogrešno pomisliti da susjedi Houarija Chihanija nisu pozvali policiju.

Potmuli udarci palica za baseball po poklopcu

automobilskoga motora poremetit će mir svakog kućevlasnika. Gospoda Morotti, na suprotnoj strani ulice, nazvala je policiju u deset i petnaest, a njezin susjed s desne strane, James Pejewski, nazvao je nekoliko minuta kasnije. Ni on ni ona, međutim, nisu vidjeli Chihanija kako pada, tako da se u njihovim dojavama govorilo isključivo o vandalizmu. Kada su ponovno

pogledali kroz prozor, ugledali su Chihanija kako leži u blatu pred kućom, ali ga nisu prepoznali. Bila je Noć vještica. Pred mnogim kućama ležala su tijela. Negdje oko dva izjutra, dugo nakon poziva upućenih policiji, patrolna kola prošla su pokraj Chihanijeve kuće. Tada je već padao gust snijeg. Dvojica policajaca, Tommy Flanagan i Ray Hanna, nisu znali ništa o tim ranijim pozivima, no primijetili su razbijeni Citroen. Hanna se želio zaustaviti, no Flanagan je rekao kako trebaju nastaviti dalje. Chihanijeva je kuća bila u mraku, tako da će ti problemi moći pričekati jutro. U svakom slučaju, imaju i većih briga od običnog vandalizma.

Pozivi Chihanijevih susjeda vjerojatno su zabilježeni u policijskim izvještajima. Možda je nekome od policajaca i rečeno neka istraži tu dojavu kada za to bude imao vremena. No, na te se pozive zaboravilo pod naletom ostalih događaja koji su se začeli još početkom večeri.

Sadie, Meg Shiller i Hillary Debois obilazile su kuće od pola sedam do osam, no s obzirom na blato i hladnoću, nakon prvih pola sata nisu se osobito zabavljale. Sadie i Meg nosile su kišobrane, koji, činilo im se, nikako nisu pristajali uz Noć vještica i koji su se zapetljali u jastučnice u kojima su nosile slatkiše.. Nailazile su i na neke od prijatelja i nekoliko puta pridružile su se drugoj djeci, s njima obišle po pet-šest kuća i potom se odvajale od njih. U osam su se već bile vratile kod Sadie. Franklin je još bio u gradu i tražio materijal za novine, tako da su djevojke bile same. Gospođa Kelly ondje je bila ranije, no do tada je već bila otišla, premda je Franklin očekivao da će ostati do deset. Bojala se da bi joj netko mogao ukrasti kante za smeće, ne bude li kod kuće pa je pazila na njih. Djevojke su bile mokre do kože, tako da su se svukle i odjenule Franklinove kupaće ogrtače koje im je Sadie pronašla u ormaru. Moku odjeću ubacile su u sušilicu. Meg i Hillary nazvale su roditelje i rekle im gdje se nalaze. Meg je živjela dvije ulice dalje u jednome smjeru, a Hillary oko jedne ulice dalje u suprotnome smjeru. Dok su čekale da im se odjeća osuši, pripravile su vruću čokoladu i grickale prikupljene slatkiše. O čemu su razgovarale? O zadaći iz povijesti za sutradan. O tome kako se Shirley Potter, po svemu sudeći, zaljubila u Bobbyja McBridea. O tome kako Meg u subotu kani ići na jahanje. O tome kako će Hillary preko vikenda posjetiti sestrična Anne iz Albanyja. O tome kako se Meg čini da je Frank Howard nekako zgodan, no njezine dvije prijateljice s time se nisu složile. Odviše je ukočen. Jesu li razgovarale o Sharon Malloy i tome što joj se moglo dogoditi? Ne, nisu, što ne znači da im to pitanje nije padalo na pamet. Govorile su brzo, neprestano jedna drugu prekidale i često se smijale.

"Dakako da smo mislile na Sharon", ispričala mi je Sadie kasnije. "Na nju mislimo cijelo vrijeme. Ali ta nas tema jednostavno odviše deprimira da bismo o njoj stalno razgovarale."

U devet sati odjeća im je već bila suha. Meg je imala traperice, a preko jakne očevu bijelu košulju umrljanu crvenom bojom koja je trebala izgledati kao krv. Kao žrtva prometne nesreće, nije trebala imati osobito složen i pomno pripremljen kostim i sada se i nije trudila na nogu ponovno stavljati gips. On se ionako raspadao od vlage, budući da je bio načinjen od novinskog papira. Jednako tako, nije ni na glavu i ruke stavljala krvave zavoje.

Hillary je imala jedno od očevih odijela, dok je Sadie bila zaključila kako je nekadašnja majčina crna haljina prikladna za njezinu ulogu vampira. Ruž za usne uzela je Pauli, obrisavši vršak papirnatim rupčićem, kako usnama ne bi dotaknula mjesto kojim je Paula premazivala usne.

Budući da su sutradan imale školu, Meg i Hillary roditeljima su obećale da će se kući vratiti do pola deset ili najkasnije deset. Bile su još živahne od silnih količina pojedениh slatkiša, no bile su i toliko umorne, da su ubrzo nakon pola deset nazvale roditelje kako bi im rekle da dolaze. Franklin je još bio vani s fotografom. Ja sam bio kod kuće sa svojim laboratorijskim zadaćnicama, sretan zbog toga što mi nitko od bučnih slavljenika barem četrdeset pet minuta nije pozvonio na vrata.

Hillaryna je majka rekla da će po nju doći automobilom, premda je njihova kuća bila udaljena tek nešto više od jedne ulice. Meg je rekla da ne želi da dolaze po nju. Roditelji su joj bili beskrajno spori, tako da se u postelji mogla naći i prije nego što bi oni pronašli ključeve automobila. Vani je i dalje kišilo, no Meg je imala kišobran, očev veliki crni kišobran. Hillary je rekla da njezina majka može bez problema prebaciti i nju, no Meg je bila nestrpljiva.

I tako se oko devet četrdeset pet Meg pozdravila s prijateljicama i istrčala na kišu. Dodge Caravan Joan Debois zaustavio se na prilazu do kuće kojih pet minuta kasnije i zatrubio. Sadie je stajala na trijemu i promatrala Hillary kako trči do automobila, koji se potom unatrag vratio do ulice. Hillary joj je mahnula kroz prozor. Sadie je zatvorila i zaključala vrata, a potom se vratila u kuhinju. Još je trebala riješiti zadatke iz matematike, tako da je sjela za stol s još jednom šalicom vruće čokolade i udžbenikom iz matematike. Nadala se da će joj se otac vratiti kući prije nego što pođe na spavanje, no on je često odlazio do Paule McNeal. Neki put, kada bi noću bila sama, Sadie bi me nazvala oko pola jedanaest da me pozdravi. Nikako mi se nije sviđalo što Franklin ostavlja Sadie samu, no nisam se mogao odlučiti i o tome s njim popričati. I dalje se ne mogu načuditi tome kako šutimo kada imamo osjećaj

da bismo o nečemu trebali progovoriti. No ne želimo nekoga povrijediti skretanjem pozornosti na određeni problem, na nešto za što držimo da bi ta druga osoba trebala učiniti. Činilo mi se da nije mudro ostavljati Sadie da toliko vremena provodi sama, no umjesto da u vezi s tim nešto i poduzmem i, vjerojatno, razljutim Franklina, ostavljao sam Sadie u tako nesigurnom položaju.

U deset i petnaest majka Meg Shiller nazvala je Sadie i zatražila da joj na telefon da Meg. Po njezinu glasu izgledalo je da se Ijuti zbog toga što joj je kći ostala vani dokasna, unatoč tome što ju je uvjerala da odmah dolazi kući.

U tom trenutku naglo se uključio hladnjak i Sadie je prestrašeno poskočila. "Meg je otišla prije pola sata", odgovorila je.

I jedna i druga zacijelo su odmah u sebi izračunale koliko joj je vremena trebalo da bi prešla udaljenost od dviju ulica.

"Jesi li sigurna?" upitala je Megina majka. "Sada se uozbilji." Helen Shiller bila je učiteljica u drugome razredu osnovne škole Pickering. Znala je kako se djeca znaju šaliti kada tome nije vrijeme.

"Otišla je petnaest do deset", rekla je Sadie, osjećajući kako je obuzima sve veći strah.

"O, Bože moj", rekla je Helen Shiller i spustila slušalicu.

Sadie je nazvala Hillary Debois, no telefon je bio zauzet. Potom je nazvala mene. Rekao sam joj da ću odmah doći do nje. Navukao sam kišni ogrtač i hitro uzeo kišobran. Sadie me dočekala na trijemu. "Nije kod Hillary", reče. "Upravo sam razgovarala s njom."

U ruci sam imao baterijsku svjetiljku i sada sam je usmjerio prema njoj. Iznenadio sam se uvidjevši koliko Sadie izgleda staro, koliko je prestrašena. "Pođimo do Megine kuće", rekla je ona. "Možda je sada već stigla."

Kiša se upravo počela pretvarati u snijeg. Kišobran sam držao i nad sobom i nad njom. Dok smo žurno koračali pločnikom, Sadie mi je ispričala kako je provela večer i kako je Meg odlučila kući otići pješice. Prešli smo samo pola uličnoga bloka kada se uz pločnik zaustavio neki karavan. U njemu je bila Helen Shiller.

"Jeste li je gdje vidjeli?" upitala nas je.

Rekli smo da nismo. Ulice su bile mračne i puste. Kuće su u tom dijelu ulice imale velike travnjake, koji su se katkada sa stražnje strane protezali i do sljedeće ulice. Prve pahulje počele su se zadržavati na tlu.

Hellen Shiller krene dalje. Strah koji sam ugledao na njezinu licu vidim još uvijek: oči su odražavale paniku u svjetlu koje je dopiralo s instrumenata na kontrolnoj ploči. Sadie i ja nastavili smo ulicom prema Meginoj kući, stisnuti pod mojim kišobranom. I dalje sam baterijskom svjetiljkom osvjetljavao mračne travnjake. Prešli smo još desetak metara kada sam osvijetlio nešto tanko i crno što je ležalo na travnjaku Herba Gladstonea.

"Što je to?" upitao sam.

Sadie je brzo prišla predmetu i pogledala ga. "Megin kišobran", rekla je. Ja sam nazvao policiju. Stidim se svoje umišljenosti zbog koje držim da je policija zbog toga što je dežuran bio Chuck Hawley reagirala brže nego što bi to inače bio slučaj. Tada mi je prvi put bilo drago što mi je bratić policajac, premda ni dotada zbog toga nisam imao razloga žaliti. Ispričao sam Chucku što se dogodilo.

"Do bijesa", rekao je on. "O, ne."

Za manje od pet minuta Ryan Tavich našao se kod Sadie u kući. Samo nekoliko minuta nakon toga stigla su još dva policijska vozila. Majka Hillary Debois nazvala je Sadie da bi se raspitala ima li kakvih novosti. Vani su se čuli zvukovi zatvaranja automobilskih vrata i užurbani koraci. Hladan zrak dopirao je u kuću kroz otvorena vrata.

"Kod Meg se nitko ne javlja", rekla je Joan Debois. Sadie joj je rekla kako o Meg nema ni traga ni glasa.

"Želiš reći da se nije vratila kući? Oh, jadna njezina majka."

Ubrzo su počeli pristizati i policajci koji su te večeri bili slobodni. U jedanaest su već bili stigli i pripadnici policije savezne države New York. Sadien kokeršpanijel, Shadow, morao je biti zatvoren u podrum, gdje je bez prestanka lajao. Kiša je sada već bila posve prešla u snijeg. Kapetan Percy stigao je u pola dvanaest. Njegovo inače bezizražajno lice sada je bilo osobito nepomično, kao da je izdubeno iz drva. Ja sam trebao otići kući, no Franklin je još uvijek bio negdje vani, tako da nisam bio spreman samo tako ostaviti Sadie, koja je plakala. Osjećao sam i ponešto uzbuđenja, te sam želio ostati. Premda ne znam zašto sam trebao osjetiti bilo kakvo uzbuđenje kada je kapetan Percy nazvao bazu u Utici i zatražio da se psi dopreme što je prije moguće. Mnoštvo ljudi bučno je koračalo unutra-van, a telefon je neprestano zvonio. Uz pločnik se redalo sve više policijskih vozila, a primijetio sam i kako se sve više ljudi okuplja na ulici.

Pošto je kapetan Percy obavio svoj razgovor, Ryan je kriomice nazvao Franklina.

"Bit će najbolje da se odmah vratiš kući", rekao mu je.

Nakon nekoliko trenutaka šutnje, Ryan je rekao: "Sa Sadie je sve u redu. Riječ je o jednoj od njezinih prijateljica". Potom je spustio slušalicu. Već nekoliko minuta kasnije Franklin je dojurio u kuću i u njoj zatekao mnoštvo policajaca.

Policija je pretražila svaki kvadratni centimetar u prostoru između kuća Sadie Moore i Meg Shiller. Budili su ili smetali sve, ne samo u našoj ulici, nego i u uličnim blokovima sjeverno i južno od nas. Nitko nije vidio Meg Shiller. Ranije su ulice bile pune djece. Ljudi su čuli njihove glasove, njihove povike. Bila je Noć vještica. I doista, da je Meg Shiller slučajno nešto povikala ili kriknula, kome bi to bilo neobično?

A poteškoće je stvarao i snijeg. Sadie je Ryanu pokazala mjesto na travnjaku Herba Gladstonea na kojem smo pronašli onaj kišobran. Njegov se travnjak protezao unatrag sve do ulice Tyler. Policija je probudila Herba, no on nije ništa ni vidio ni čuo. Ako je netko prošao preko njegova travnjaka i ostavio tragove u blatu, ti su tragovi u ponoć već bili pokriveni snijegom. Premda nije bilo ničega što bi ukazivalo na to da takvi tragovi postoje.

Kući sam se vratio u ponoć, držeći kako nakon Franklinova povratka više nema opravdanja za moje zadržavanje.

fi Sadie je bila bijesna na oca. "Bio si s Paulom, zar ne." To nije bilo pitanje.

Franklinovo je držanje izražavalo krivnju. Njegova svijetlosmeđa kosa bila je nepočešljana, a to je, činilo se, bio svojevrsan dokaz ; njegovih prijestupa. Čovjek bi očekivao da će mu na obrazu ugledati i tragove ruža za usne.

Novinari iz Utice i Syracusea počeli su pristizati oko jedan poslije 2 ponoći, približno u isto vrijeme kada su iz Utice dovedeni i psi. Ja sam bio u postelji. Pokušavao sam zaspati i slušao ih kako laju. U dva sam ustao i popio tabletu za spavanje. Na ulici je još bilo živo.

Meg je pripadala četvrtoj generaciji Shillerovih koji su živjeli u Aureliusu. Njezin pradjed ovamo se doselio ubrzo nakon svršetka Prvoga svjetskoga rata. On je bio taj koji je iz obiteljskog prezimena uklonio ono c - Shiller umjesto Schiller - u nadi da će ga tako anglizirati. Njegov se otac sedamdesetih godina devetnaestoga stoljeća rodio u nekom malom bavarskom gradiću. Prije petnaestak godina, godinu-dvije prije Megina rođenja, Ralph i Helen posjetili su taj gradić u Bavarskoj - ne sjećam se kako se zove -- i rekli da je prepun Schillerovih. Ralph je mnogima u Aureliusu rekao da mu je neugodno zbog toga što je njegov djed tako promijenio prezime i da razmišlja o tome da mu ponovno doda c. Mislim da od toga nije

bilo ništa. No zacijelo je bilo neobično otkriti čitav jedan grad dalekih rodaka i običi groblje na kojem su se čovjekovi preci ukopavali stotinama godina. Djevojačko prezime Helen Shiller također je bilo njemačko: Kraus. No ona nije znala ništa o precima prije svog djeda, čovjeka koji joj, koliko sam uspio doznati, nije bio drag. I Ralph i Helen odrasli su u Aureliusu i ja sam ih poznao cijelog života. Kao električar, Ralph je radio i na mojoj kući. I njegov je otac bio električar, a kada sam prvi put pozvao Ralpa u pomoć oko struje, razlog je bio taj što sam znao da je moja majka uvijek angažirala Ralfova oca. Kao što sam već rekao, Helen je bila učiteljica u drugome razredu osnovne škole Pickering. Njih su dvoje imali troje djece: devetogodišnjeg Bobbyja, trinaestogodišnju Meg i šesnaestogodišnjeg Henryja. I Ralph i Helen u gradu su imali braću ili sestre, kao i bratiće, sestrične, nećakinje i nećake, tako da je u Aureliusu bilo puno Shillerovih, premda vjerojatno ne koliko i u onom bavarskom gradiću čije sam ime zaboravio. Možda i pomalo glupo, Nijemce zamišljam plavokosima, no Shillerovi su bili tamnokosi i niski, smeđih očiju. Bila je to čestita obitelj, ozbiljna i vrijedna. Jedna od onih obitelji uz čije se ime nikada ne vežu nikakvi skandali.

Meg Shiller bila je kod mene na satovima prirodnih znanosti u osmome razredu i premda nije bila odlikašica, uvijek se čvrsto držala vrlo dobrog prosjeka. Bila je živahna i dobroćudna i bilo mi je jasno zašto je bila toliko dobra sa Sadie. Obožavala je jahanje, a smeđa kosa uvijek joj je bila svezana u dugačak rep, kao iz nekakve solidarnosti s konjima. Gotovo svaki vikend radila je na ergeli na južnome izlazu iz grada, kako bi sat-dva imala priliku jahati. Bila je dijetetočnije, mlada dama - koje u čovjeku izaziva osjećaj da se svijet kreće ispravnim tokom: bila je sretna, uspješna i zadovoljna. A sada je nestala.

Ryan Tavich te noći s utorka na srijedu uopće nije spavao. Trebalo je probuditi puno ljudi i pitati ih jesu li vidjeli što sumnjivo. I doista, neki su se sjećali kako su ranije te večeri vidjeli Meg Shiller odjevenu kao žrtvu prometne nesreće. A nekima se činilo znakovitim upravo to što je Meg išla od vrata do vrata umrljana krvlju i bijela lica povijena zavojima.

Kada su čuli da je Meg nestala, ljudi su počeli nazivati prijatelje, susjede i rodake. Nekolicina ih se i automobilima polako provezla ulicom Van Buren, pokraj moje kuće, i potom od Sadiene do Megine kuće. Snijeg je i dalje padao, a kolnici su bili skliski. Zbog sveg tog prometa, kapetan Percy rekao je Ryanu neka zatvori dio ulice oko kuće Shillerovih, što je možda bio i pogrešan potez, jer je sve više ljudi izlazilo iz postelja kako bi otišlo pogledati policijske

prepreke. Ne znam je li bilo i pravih prometnih nesreća, no iz treće se ruke neprestano čulo kako je taj i taj automobilom udario u drvo ili se nabio u stražnji dio nekog drugog automobila.

Usred svega toga Ralph Shiller sjedio je za kuhinjskim stolom nepomično poput kamena, dok je njegova supruga Helen plakala u spavaćoj sobi. Snijeg je polako prekrivao njihov karavan, parkiran na prilazu kući.

~edan policajac javljao se na sve telefonske pozive, a dječaci, Bobby i Henry, sjedili su zajedno na kauču u dnevnoj sobi, premda je Bobby bio zaspao.

Mladi brat Ralphi Shillera, Mike, koji je radio u poštanskom uredu, također je bio kod njih. Neprestano se raspitivao kod Chucka Hawleyja: "Misliš li da će se pojaviti? Dakako da će se vratiti, zar ne?" A Chuck bi mu samo kimnuo, nastojeći ne reći ništa.

Čekali su telefonski poziv ili dolazak nekoga tko će reći da je užasnim mukama došao kraj. Svi su neprestano razmišljali o tome što se moglo dogoditi, jednako kao i Malloyevi, a svaki novi scenarij

I bio je užasniji od onog prethodnog. Ne postoji li i neka bezazlenija mogućnost u kojoj bi Meg iznenada utrčala kroz vrata, sretna i zdrava? No to je bilo malo vjerojatno.

Oko pola šest ujutro Ryan se odvezao do Aaronova stana. Bri! nulo ga je to što je možda nekog policajca do Aaronu trebao uputiti i ranije, no uputiti policajca onamo bilo bi isto što i proglasiti Aaronu osumnjičenim. Brinulo ga je i to što je proteklo previše vremena,

E tako da je Aaron, ako je i imao nešto sakriti, to već zasigurno uspješno učinio. No ništa od tih briga nije se i materijaliziralo, jer ga u sta! nu, kada je Ryan stigao onamo, nije bilo. Štoviše, svježi mu je snijeg I govorio da Aaronu nije bilo kod kuće cijele noći. Na Aaronovim su I se vratima nalazile smeđe mrlje. Omirisavši ih, Ryan je zaključio ka! ko je netko tako zamišljao šalu primjerenu Noći vještica. A pomislio

je i kako bi taj netko mogao biti Hark Powers.

Ryan je znao da Aaron ima više djevojaka, no nije znao s kojom se trenutačno vida. Pitao se je li djevojka još uvijek uopće primjeren naziv za to.

Štoviše, Ryan se pribojavao da Aaron nije bio ni s jed

! nom ženom, nego je pred sobom imao neki mračniji cilj povezan s Meg Shiller. A je li taj mračniji cilj imao veze i s ID-om ili nečim u čemu je Aaron sudjelovao sam?

Od Aaronova stana, Ryan se odvezao do stana Harriet Malcomb. Zakucao je na vrata, no nije dobio odgovor. Potom se odvezao do stana u kojem su živjeli Jesse i Shannon. Činilo se da ni njih nema kod kuće. Zbog strke

izazvane nestankom Meg Shiller, Ryan se tek nejasno sjećao kako je protekle večeri izbila i neka gužva u vezi s Harkom Powersom. I tako, dok se vozio prema stanu Leona Stahla, uopće nije razmišljao o Harku. I dalje je nastojao ući u trag Aaronu.

; Leon je spavao i nije želio otvoriti vrata sve dok mu Ryan to nije ' , naredio i pokazao mu iskaznicu. Leon je na sebi imao prugastu nježnoplavu pidžamu toliko veliku da je Ryana podsjetila na kakav šator. Leon je zauzimao čitav otvor ulaznih vrata. Oko devet sati prethodne večeri Leon je nazvao policiju da bi prijavio Harka, no nije se dogodilo ništa. Leon je najprije bio ogorčen zbog toga što policija nije dojurila do njega; sada ga je ljutilo to što mu se Ryan pojavio na vratima u šest izjutra.

"Nije li to moglo malo pričekati?" upita sada. "Danas imam test iz kemije." Glas mu je bio cendrav.

"Tražim Aarona", reče Ryan. "Jesi li ga vidio?"

"Dakako da nisam."

"A Shannona i Jessea?"

"Sinoć sam s njima razgovarao, ali nisam ni njih vidio. Je li riječ o Harku Powersu?"

"A zašto bi trebala biti riječ o njemu?"

Leon mu je tako objasnio kako su Hark i njegovi prijatelji došli do njegova stana i nastojali ga navesti na to da im otvori vrata. Rekao mu je da su bili i kod Barryja.

Otišavši iz Leonova stana, Ryan se odvezao do Chihanijeve kuće. Snijeg je i dalje padao. Premda se prisjećao da je netko već spominjao Chihanija, Ryan se nikako nije mogao sjetiti i konteksta. No pretpostavljao je da je Hark, ako je već bio kod ostalih članova ID-a, možda posjetio i Chihanija.

Ryan se zaustavio pred Chihanijevom kućom upravo u trenutku kada je Irving Powell svog labradora čokoladne boje pokušavao odvući od Chihanijeva trupla.

Ryan izide iz automobila.

"Zločesti pas", ponavljao je neprestano Powell. "Zločesti pas." Ryan primijeti razbijeni Citroen. Potom požuri prema Powellu. "Što se dogodilo?" upita.

"U snijegu leži neki čovjek", reče Powell. "Oči su mu otvorene." Labrador boje čokolade u ustima je držao beretku i sada je njome mahao naprijed-natrag. To je odvuklo Ryanovu pozornost, tako da mu je trebalo još nekoliko trenutaka kako bi uvidio da u snijegu leži Houari Chihani i da je mrtav.

TR~ ĆI DIO

Z9

svakome tekstu postoji očiti i prikriveni materijal koji kod čitatelja dopire do različitih kognitivnih razina. To je jedna od onih tvrdnji koje se silno cijene na nastavničkim savjetovanjima koja izbjegavam. No ovdje se njome koristim kako bih ukazao na to da moja vlastita homoseksualnost nikoga ne bi trebala iznenaditi. Sve dosada ona nije bila dio priče na način na koji sam to bio ja. U početku sam sebe smatrao samo parom očiju. Čak i prozorom-da, ja sam bio prozor kroz koji je prolazila moja priča. U Aureliusu živi vjerojatno više od stotinu homoseksualaca, u rasponu od razmjerno površnih, poput Jaimea Rosea, do ozbiljnih - muškaraca koji nimalo ne nalikuju klišeima o homoseksualcima. U gradu ne postoje nikakva okupljališta ili organizacije homoseksualaca, nema skupina u kojima se raspravlja ni mjesta na kojima se druže, no takvi se muškarci među sobom uglavnom poznaju. Nekolicina ih je oženjena, neki žive s drugim muškarcem, no većina ih je sama, budući da mali gradovi poput Aureliusa najčešće pokazuju nesklonost prema homoseksualnim iskustvima. Zbog toga je većina takvih muškaraca oprezna. Štoviše, povećani ih je broj i napustio Aurelius, kao, uostalom i ja, premda sam se kasnije vratio. Poznajem i dvojicu muškaraca iz grada koji su umrli od AIDS-a, kao i jednog mladog hemofiličara. A poznajem i još nekolicinu kod kojih je utvrđeno postojanje virusa HIV, budući da se ta pokora proširila i u najmanje sredine.

Poznajem i muškarce koji se s lakoćom nose sa svojom homoseksualnošću i slave je, premda moje iskustvo nije bilo takvo, možda i zbog toga što sam se svojevrijem vratio u mali grad ili možda zbog moje nesklonosti privlačenju pozornosti. Ja nikada ne govorim o svojoj homoseksualnosti i, zapravo, i nisam imao puno partnera. Čitava ta stvar kod mene izaziva popriličnu deprimiranost. A nije riječ o tome da bih želio biti heteroseksualan - što je manje privlačna mogućnost - nego mi se čini da su ljudska spolna iskustva i stvorena s namjerom da izazivaju poniženje. Celibat je za mene uvijek bio nedostižni ideal. Nemam izražene vjerske orijentacije, no katkada bi mi se učinilo da zavidim učenom redovniku koji ne izlazi iz svoje ćelije.

A alternativa celibatu? Mladići koji su mi privlačni u meni ne vide ništa privlačno, što znači da se moj homoseksualni život ograničava na muškarce koji se primiču četrdesetoj, koji su navršili četrdesetu ili su čak i stariji. Jedan moj prijatelj iz San Francisca u jednom mi je pismu spomenuo kako se barovi u kojima se okupljaju muškarci moje dobi nazivaju "barovima s borama". Jedan naborani muškarac za zagrljaj traži drugog naboranog muškarca. Dakako da je celibat bolji. Međutim, dakako, i ja imam seksualne žudnje i

dolazim u iskušenja. Nikada nisam ni dotaknuo Barryja Sandersa, no noću bih katkada zamišljao koliko bi to bilo ugodno. Čak i Jaimea Rosea. Imam osjećaj da bježim od poniženja, a ipak ga tako silno želim prigrliti. No, što je uopće poniženje? Nije li to definicija koja je potekla iz heteroseksualnoga svijeta? A ja zavidim onim homoseksualcima - jesu li oni doista u većini? - za koje čovjek stječe dojam da su sretni što imaju takve sklonosti.

Tijekom godina provedenih u Aureliusu ljubavnici su mi u kuću dolazili samo tri puta i svaki sam put sve vrijeme osjećao nervozu. Možda sam oprezniji od većine drugih, no sa svojim sam se prijateljima više volio nalaziti na drugim mjestima. Čak i kad sam s njima i kada smo pri spolnome činu, dio moje ličnosti žudi za celibatom. A znam da je to pogrešno. Znam da bih trebao prihvatiti svoju spolnost, no pomisao na podrugljive poglede mojih učenika ispunjava me užasom. Dakako, mnogi već sumnjaju - naposljetku, neožerljivi 59m -no nemaju nikakvih dokaza. Nažalost, tema kojom se ovdje bavim jest sumnja,

N~ bjh r~kl~Q da se bilo tko od homoseksualaca iz Aureliusa osjećao sretnim zbog postojanja Ispitivača desnoga, no za svakoga tko je imalo odskakao od uobičajenoga, ID je služio kao svojevrstan štit. Ljudi imaju potrebu vjerovati u to da ružne stvari čine zli ljudi. A što je ružno i zlo? Ne označuje li se to kao sve ono što je izvan granica zajedničke dobrobiti, koja se, pak, definira kao sve što većina smatra dobrim? Zašto zlikovac mora nositi crni šešir? Jer kad ga ne bi imao, kako bismo znali da je upravo on taj zlikovac?

Isprva se držalo da je Sharon Malloy oteo netko tko nije iz Aureliusa. Cim se u to počelo sumnjati, sve je više ljudi stalo gledati u smjeru Houarija Chihanija i Ispitivača desnoga. ID je propovijedao potrebu za bezakonjem, a ovo je sada bio vrhunac anarhije. Chihani je, k tome, bio povezan i s mjestorn na kojem je Sharon videna posljednji put. Usto je bio i stranac neobična izgleda; nosio je beretku, a koža mu je bila nešto tamnija od prosjeka. Svi nisu držali da je kriv, no nekako se mislilo kako bi bilo zgodno da jest. Kada je nestala Meg Shiller, međutim, ljudi su krenuli i dalje i počeli se zagledavati u sve što se imalo moglo nazvati zastranjivanjem, neobičnošću ili osobitošću.

To znam jer sam to osjetio i na sebi. Zbog toga što nisam u braku, Ijudima sam postao sumnjiv. Znalo se i da me Sadie posjećuje i da poznajem njezine prijateljice. Meg Shiller zacijelo je prošla pokraj moje kuće samo nekoliko trenutaka prije nego što je nestala. Premda sam razgovarao s policijom, prema meni se ni u jednome trenutku nije postupalo kao prema

osumnjičenome. Već i sama ta pomisao bila je besmislena. No mnogi su me počeli gledati drukčije, a o meni se razgovaralo i u školi. Učenike je uzбудila mogućnost da je nastavnik iz biologije ubojica sa seksualnim motivima. No sumnjivi su bili i drugi: homoseksualci, lezbijke, ekscentrici, povučeni i retardirani. A i ja sam počeo drukčije gledati susjede - te ljude koji su držali da bih ja mogao biti krivac. Jesam li dotada mislio da su mi prijatelji? A poznao sam ih cijelog života.

Bob Moreno, vlasnik prodavaonice muške odjeće u Glavnoj ulici, bio je mali Bobby Moreno koji je sjedio ispred mene od prvoga do šestoga razreda. Bio sam na njegovu vjenčanju. Najmanje šestero od njegovo sedmero djece bili su moji učenici. A on je sada mislio da bih ja mogao biti kriminalac. Kada sam ušao u njegovu prodavaonicu da bih kupio nekoliko potkošulja, zagledao se u mene kao da me vidi prvi put.

Fotrebno je naglasiti da je onih nekoliko dana nakon nestanka Meg Shiller gradom vladala opća histerija. Jedan od članova Gradskoga vijeća, George Rossi, predložio je izglasavanje rezolucije kojom bi se od državne policije zatražilo da pretraži sve kuće u gradu. Rossi je rekao da odmah mogu početi od njegove kuće. Kada su se

ostali članovi pobunili, Rossi je bio toliko drzak da je ustvrdio kako nešto skrivaju. Ispričao se tek nekoliko mjeseci kasnije.

Policija je mnoge građane ispitala u vezi s time gdje su proveli Noć vještica. Među njima je bilo i nekoliko homoseksualaca. Jaimea Rosea odveli su u policijsku postaju, gdje je proveo sat vremena s nekim narednikom iz državne policije. Premda su ga pustili, posvuda se pročulo za to da je bio na ispitivanju. Pritom moram naglasiti da Jaime Rose cijelog života nije kažnjen ni za pogrešno parkiranje. Ljudi su stvarali sve veći pritisak na Cookie Evans, od nje tražeći da ga otpusti, a osam žena izjavilo je kako će prestati dolaziti u salon Make Waves, nastavi li Jaime ondje raditi.. Cookie se nije dala zastrašiti i nije željela promijeniti odnos prema Jaimeu. Neki su je zbog toga cijenili, no nedvojbeno je da je izgubila neke mušterije.

Među ispitanima su bili i doktor Malloy i njegov brat Donald, kao i njihov šogor Paul Leimbach. Čak i od Ralpa Shillera i njegova brata Mikea policija je zatražila da se izjasne o tome gdje su bili u vrijeme nestanka Sharon Malloy mjesec dana ranije. Dakako, svi su imali zadovoljavajuće alibije. Jednom sam u banci slučajno naišao na svog bratića i tada sam mu rekao kako držim da policija maltretira očeve dviju žrtava. Chuck je preko toga prešao poprilično olako. "Statistički gleda

no, gotovo je uvijek riječ o nekome iz obitelji." Potom se malko smekšao. "Da, i mene je to mučilo."

Pretpostavljam da je htio reći kako policija nije mogla ne ispitati svaku mogućnost, no ljude je uznemirila već i sama mogućnost da se može sumnjati u Malloyeve i Shillerove.

Agenti FBI-a ponovno su viđeni kako ulaze u Gradsku vijećnicu. Ryan je rekao da je kapetan Percy osobito krivio samoga sebe nakon što je nestala i Meg: da je poduzeo sve što je bilo moguće kako bi pronašli Sharon, Meg bi sada bila na sigurnom. To je neprestano ponavljao. A neki su ljudi ukazivali i na mogućnost da dva nestanka nisu povezana. Možda je Meg oteo netko drugi, ili možda uopće nije oteta. To je izgledalo malo vjerojatno, no, kako je to Ryan rekao Franklinu, trebalo je istražiti i tu mogućnost.

Megin nestanak revitalizirao je aktivnosti Prijatelja Sharon Malloy. To ne znači da im je zbog novog nestanka bilo drago, no potraga za Sharon sve je dublje ulazila u slijepu ulicu. Megin nestanak pridao joj je nov život. Već nekoliko sati kasnije najmanje pedesetero Prijatelja Sharon Malloy pretraživalo je prostore između kuća u ulici Van Buren, što je ponešto razljutilo kapetana Percyja, koji je rekao da njihova nazočnost smeta psima dovedenima iz Utice, te da će Prijatelji unijeti zbrku ili izbrisati trag.

Sutradan ujutro, prvoga studenoga, lokal koji je unajmilo društvo Prijatelja Sharon Malloy bio je prepun dobrovoljaca. I svi su pokazivali više želje za istražiteljskom ulogom. Negdje prije podneva nekolicina je članova, među njima i Donald Malloy, otišla do kuće Houarija Chihanija, kaneći razgovarati s njim. Nisu imali pojma o tome da je mrtav sve dok nisu stigli onamo i ondje zatekli policiju. Čovjek se mora upitati što bi bili učinili da su Chihanija kod kuće zatekli živog. No do određenih je predodžbi moguće doći i na temelju onoga što se dogodilo Harryju Martiniju, ravnatelju škole Knox Consolidated. Spominjanjem toga ponovno se istrčavam, no to je važnije u ovom dijelu priče nego kasnije. Moram naglasiti da je cijela ta epizoda apsolutno trivijalna i da nije imala nikakve veze s nestancima, no dobro ilustrira raspoloženje mase i čitavoga grada.

Harry Martini bio je u braku sa svojom suprugom, Florence, dvadeset pet godina. Taj brak najbolje se može opisati riječju leden. Da je imao hrabrosti, Harry bi se zasigurno bio razveo od supruge. No mučio ga je školski odbor i opći stav grada prema tome, premda ne bih rekao da bi razvodom u opasnost doveo svoj ravnateljski položaj. Harry i njegova supruga imali su dvoje djece. Starija Sally radila je za Kodak u Rochesteru; Harold mladi,

studirao je na sveučilištu Alfred. Nije bio osobito bistar mladić, no u svakom slučaju bio je dobronamjeran. Premda su Harry i njegova supruga živjeli zajedno, imali su zasebne spavaće sobe i zajedno provodili vrlo malo vremena. Koliko znam, najveći dio krivnje počivao je na Florence. Harry je imao važan posao s puno obveza, dok je njegova supruga, premda je magistrirala povijest, radila samo dio radnoga vremena, i to u prodavaonici uredskoga pribora Letter Perfect u ulici Jefferson. Aktivno je sudjelovala i u radu Prijatelja Sharon Malloy, te u Prezbiterijskoj crkvi. Bilo joj je oko četrdeset pet godina; bila je to visoka žena sijede kose i uočljivih tamnih dlačica na gornjoj usni.

To što se dogodilo bilo je vrlo jednostavno. Rano predvečer na Noć vještica, Harry je otišao od kuće, govoreći kako s Frankom Armstrongom, pomoćnikom ravnatelja, mora srediti neke papire. Kako je bila povezana s Prijateljima Sharon Malloy, Florence Martini za Megin je nestanak doznala rano, još oko jedanaest sati. Odmah je nazvala Franka, želeći razgovarati sa suprugom, no od Frankove je supruge doznala da Harryja ondje nije bilo cijele večeri. Kada se

Harry sat vremena kasnije vratio kući, supruga ga je upitala gdje je bio. Odgovorio je da je bio kod Franka Armstronga, a Florence ga je optužila da laže. Gotovo vidim izraz Frankova lica kada mu je to rekla, to neko superiorno durenje koje sam vidio toliko puta. Florence je zahtijevala da joj objasni gdje je bio, a Harry je to odbio. Sutradan je u društvu Prijatelja Sharon Malloy Florence priznala kako joj supruga prethodne večeri nije bilo kod kuće i kako je odbio reći gdje je bio.

A to možda nije bilo posve iskreno. Više je ljudi tvrdilo da je Florence i više nego dobro znala gdje joj je bio suprug i da je cijelu tu scenu izazvala kako bi ga osramotila. U svakom slučaju, ispričala je Paulu Leimbachu i Donaldu Malloyu da joj prethodne večeri supruga nije bilo kod kuće i da se ponašao neobično sve od Sharonina nestanka.

Umjesto da se obrate policiji, Donald i još dvojica članova skupine odvezli su se do škole kako bi razgovarali s Harryjem. Vidio sam ih da dolaze oko jedanaest, no tome nisam pridavao nikakvo značenje, kao, uostalom, ni svi ostali. Sjedili su u njegovu uredu, iza zatvorenih vrata. Harry je odbio reći gdje je proveo prethodnu večer. Potom su ga upitali gdje je bio kada je nestala Sharon. Kao što sam već rekao, Donald Malloy je krupan čovjek, poprilično širok, i tada se nagnuo preko Harryjeva stola, takvim mu stavom poprilično prijeteći. Sve to čuo sam kasnije. Pokazalo se da Harryja nije bilo

ni onoga dana kada je nestala Sharon. Navodno je bio na nekakvom skupu u Utici.

Harryja sam vidio kasnije tog dana i moram priznati da je izgledao vrlo iscrpljeno i blijedo. Tog poslijepodneva trebao se održati sastanak nastavničko\$ a vi~eća, no Harry ~a Je otkazao. Mislim da je ~ pq~j~ Otišao raniae.

Kada sam u četvrtak uautro stigao u školu, bio sam uvjeren da se Harry neće pojaviti na poslu. No, prevario sam se. Za njega je bilo tipično da nikada ne čini ono što bi trebao, a prečesto čini ono što ne bi trebao. Takav je bio još i kao dijete. Poprilično je zlostavljao društvo svojim prenapuhanim sricateljskim sposobnostima i svojim zamornim pitanjima u banci i samoposluživanju. Koga je uopće zanimalo zna li sricati riječpachyderml9? Bilo kako bilo, Harry je otišao u svoj ured i zaključao vrata, rekavši gospođi Miller kako ne želi ni ~9 Debelokožac. š .

koga primiti, kao ni javljati se na telefonske pozive. To je bilo u pola devet. U pola jedanaest, Peter Marcos, onaj mladi poručnik koji je u grad došao u svojstvu pomoćnika kapetana Percyja, stigao je u školu s još trojicom muškaraca. U Albanyju su Marcosa često dodjeljivali guverneru savezne države New York, tako da zasada još nije bio zaključio je li Aurelius u njegovoj karijeri korak naviše ili naniže, pa je silno želio pokazati se u dobrom svjetlu. U svakom slučaju, želio je da to bude korak naviše. Deset minuta kasnije odveo je Harryja sa sobom.

Harry je imao naviku - zapravo, više nekakav zaštitni znak - u zapučku nositi cvijet, obično karanfil. Tijekom odmora između satova nakon što su ga odveli, karanfil je pronađen u glavnom predvorju. Djeca su ga neko vrijeme šutala uokolo, a onda ga je Tommy Onetti podignuo i pokušao ga prodati. Nije mogao pronaći kupca, pa ga je na koncu sam nosio do svršetka nastave za taj dan, taj ponešto povijeni i uprljani ružičasti karanfil.

Gospođa Miller rekla je da je Harry plakao dok su ga odvodili, a to isto reklo mi je još barem deset osoba. Oko podneva svi su već znali da je policija uhitila Harryja i da je bio u suzama, dok je nekoliko ljudi tvrdilo da je imao i lisice, što nije bilo točno, a neki i da je priznao kako je oteo Sharon Malloy i Meg Shiller.

Dakako, Harry ni slučajno nije učinio takvo što. Ryan Tavich ispričao je Franklinu što se dogodilo:

"Martinija su ovamo priveli svog u suzama. Marcos ga je odveo kapetanu Percyju. I ja sam bio s njima. Prije nego što mu je Percy uspio postaviti prvo

pitanje, Martini je počeo blebetati nekakvu kompliciranu priču o nekakvoj ženi koju je upoznao u Utici i kako je ona došla ovamo i odsjela u Gillianovu motelu. Rekao je kako ga ona voli, kako ga razumije i kako mu je čitav život upropašten. Nije ga bilo lako uhvatiti ni za rep ni za glavu. Moram priznati da je Percy bio strpljiv. Osim toga, bilo je posve jasno što je Martini radio cijele večeri - ševio je nekakvu učiteljicu iz Utice. Mogao bih se okladiti u deset dolara da je njegova supruga točno znala što se događa, da je to znala čak i kada je one večeri nazvala Armstronga."

Novosti o tome da Harry Martini nije imao nikakve veze s nestankom Meg Shiller grad su obišle sporije nego vijest o tome da je osumnjičen. Kada se, oko dva tog poslijepodneva, vratio u školu, nekolicina učenika s koaima se susreo na hodniku uspaničila su se i

pobjegla na suprotnu stranu. A takva reakcija nije bila ograničena samo na školu. Postavljala su se pitanja na sastanku školskoga odbora, sastanku udruge nastavnika i roditelja, na zasjedanju Gradskoga vijeća. Jesu li djeca na sigurnom dok im je Harry ravnatelj? Govorilo se o njegovoj suspenziji, premda mislim da je to bilo pretjerano. Bilo je jasno kako se ne bi našao u takvim nevoljama da je na početku priznao kako je bio sa svojom ljubavnicom iz Utice. A onda, sljedećeg tjedna, kada se već počelo zaboravljati na Harryjevu navodnu umiješanost u nestanak dviju djevojčica, :njegova je žena službeno zatražila razvod.

Taj incident s Harryjem bio je samo jedan u nizu sličnih događaja. Posve pouzdano znam da su Paul Leimbach i još dvojica članova Prijatelja Sharon Malloy posjetili salon Make Waves i razgovarali s Jaimeom Roseom. Cookie je rekla da je razgovor bio posve srdačan, no, tko zna? I doista, puno je važnije bilo to što su viđeni kako ulaze u salon, nego što je iz toga proizišlo. Jednako kao što je bilo važnije to što su Donald Malloy i još nekolicina građana viđeni kako ulaze u Harryjev ured. Kada bi se na nekome jednom našla sumnja, a uz njih su postojali i drugi, sumnje ih je bilo teško osloboditi. A svi su se još uvijek sjećali kako su sumnjivi bili i još dugo nakon što je čitava priča okončana.

No ni to nije bilo sve; situacija je, naime, bila još složenija. Kao što sam već rekao, i ja sam privukao određenu pozornost kao neoženjeni sredovječni muškarac za kojeg je izgledalo da se zanima za vrlo mlade djevojke. Pa, eto, osjetio sam olakšanje kada je sumnja pala na Harryja, jer je pozornost time odvrćena od mene. Dakako, zbog toga sam osjećao određenu krivnju. Harry mi nikada nije bio drag. Smiješan je, služben i šepuri se poput kakva pijetla, no zbog to

ga što sam bio šretan zbog njegovih »uka, zbog toga što su ljudi me dali prema njemu, a ne prema meni, osjećao sam se užasno. A uvjeren sam da su i drugi, potajno, dijelili te moje osjećaje.

Ukratko valja spomenuti još dva događaja. U ponedjeljak ujutro, 6. studenoga, Tom Schneider pojavio se u policijskoj postaji i zatražio da ga uhite. Schneider je bio vlasnik Mobilove benzinske crpke na izlazu iz grada. Tvrdio je da je perverznan i da želi biti u zatvoru, premda, kako je rekao, nema veze s nestankom Sharon i Meg. No bilo je jasno kako očekuje da će ga zbog toga okriviti. Schneider je izjavio kako je spolno općio sa svoje dvoje djece mlađe od petnaest godina. Rekao je i da njegova supruga zna za to, te kako priznaje jer mu je ona priprijetila da će ga u protivnom prijaviti. Rekao je i kako sup

ruga sumnja da je imao nekakve veze i sa Sharon Malloy i Meg Shiller, no zaklinjao se da to nije točno.

Ryan je razgovarao sa Schneiderovom suprugom i dvoje djece. Razgovarao je i sa Schneiderovim susjedima i obiteljskim liječnikom. Na kraju svega Schneider je optužen za više djela incesta i spolnoga zlostavljanja. Nekoliko dana proveo je u zatvoru, a potom je pušten na slobodu uz jamčevinu. Kako se pokazalo, zaposlio je nekoga tko će mu voditi benzinsku postaju, a sam je dobio dopuštenje za boravak u Utici ili Romeu - ne znam više točno gdje - do početka suđenja. Premda nije bilo nikakvih dokaza, ljudi su spekulirali o tome kako je vjerojatno imao veze i sa Sharon i Meg. Tjedan dana nakon što je protiv njega podignuta optužnica, netko je porazbijao prozore na Schneiderovoj benzinskoj postaji i srušio jednu od crpki. Sutradan je čovjek kojeg je Schneider angažirao da vodi postaju šperpločama pokrio prozore i zatvorio postaju. Nedugo zatim netko je na šperploče crvenim sprejem napisao "Seksualni manijak". Nitko se nije potrudio ukloniti ta slova.

U drugome je događaju sudjelovao Billy Perkins, mjesni pijanac koji je živio od malene mjesečne mirovine Uprave za ratne veterane. Dva dana nakon što se Schneider prijavio policiji, u policijskoj se postaji pojavio i Perkins. Bio je prestrašen. U Noći vještica bio je pijan. Nekolicina mladića rekla mu je kako je vjerojatno on ubio Meg Shiller, no Billy se toga uopće nije sjećao. Jednom je u pijanom stanju ubio psa i to ga je još progonilo. Billy je zatražio da ga zatvore. Bojao se da će ga, nađe li se ponovno na ulici, Prijatelji Sharon Malloy pretući ili čak ubiti.

Moj je bratić bio jedan od dvojice policajaca zaduženih za to da utvrde gdje je Billy bio i što je radio na Noć vještica. Tako su doznali da je oko šest poslije podne u prodavaonici alkoholnih pića kupio bocu Old Dukea.

Razgovarali su s dvojicom njegovih prijatelja s kojima ju je podijelio, a koji su kupili još dvije boce. Njegov stanodavac, Pat O'Shay, rekao je kako se Billy u svoju sobu vratio oko ponoći. Pritom je pjevao vojničke pjesme. O'Shay je Chucku rekao kako Billy to čini često. U Noći vještica, stanodavac je od Billyja zatražio neka zašuti. Billy se stao ispričavati i brzo otišao na spavanje.

Pat O'Shay rekao je: "Propalica je, ali je dobar."

Billy je pristao na odlazak u centar za liječenje ovisnosti u Syracuseu. Ondje je već boravio, no ovaj put možda će biti drukčije. Ryan je zapravo želio

Billyja ukloniti iz grada. Bilo je posve jasno da

Billy nema nikakve veze sa Sharon i Meg, no u očima nekih i dalje je bio potencijalno sumnjiv, te bi se mogao naći u opasnosti. Ponovno je bila riječ o sumnji, o činjenici da su ljudi u strahu i da što prije žele pronaći nekog koga bi mogli okriviti za nestanak dviju djevojaka. No sada sam već istrčao predaleko.

30

Tjada je Ryan pronašao snijegom pokriveno tijelo Houarija Chihanija, lako je mogao zamisliti što se dogodilo. Lijepo se vidjelo da je netko palicom za baseball udario po Citroenu, a znao je da su ranije tijekom prethodne večeri Hark i njegovi pajdaši u okolici grada igrali baseball s poštanskim sandučićima. Ryan je zaključio da je vozilo udareno tridesetak puta. Osjetio je kako u njemu buja bijes prema Harku i želio je i njega i njegove prijatelje razmrskati onako kako su oni razmrskali taj mali crveni automobil.

Irving Powell stajao je na prilaznom putu. "Mogu li ja sada ići?" upitao ga je. U međuvremenu je labradora boje čokolade bio svezao na uzicu, a u lijevoj je ruci držao Chihanijevu beretku. Ispod Powellova zimskoga kaputa provirivale su nogavice plave prugaste pidžame. Bio je to muškarac od pedeset i koje godine koji je u tom dijelu grada proveo cijeli život.

"Dakako da ne", odvrati otresito Ryan, "dio ste istrage o ubojstvu." A onda je popustio. "Pođite kući, odjenite se i zatim se odmah vratite. I ostavite psa kod kuće."

John Farulli dežurao je u postaji. Ryan mu je rekao kako izgleda da je netko ubio Chihanija. Ryan je znao da će odmah biti pozvan zapovjednik Schmidt i da će se pokrenuti čitava policijska mašinerija. Policija će zatvoriti taj dio ulice. Uslijedit će ispitivanja svjedoka i pripreme naloga za uhićenje. A kako su praktički svi policajci u okrug u angažirani u potrazi za Meg Shiller, Ryanu će ostati tek minimalan broj ljudi.

Ubrzo su počeli pristizati policajci. U sljedećih nekoliko sati pronadene su tri maske: crna s brkovima, potrgana maska s likom Mickeyja Mousea i zelena maska s likom skakavca. Pronadena je i kapa s oznakom Metsa, kao i Chihanijev štap. Policija je prikupila i šest boca Budweisera, od kojih su dvije bile napola pune. Snijeg na travnjaku bio je ispresijecan tragovima nogu. Susjedi sa suprotne strane ulice - gospoda Morotti i James Pejewski -- izjavili su da su protekle večeri dvaput nazvali policiju. Opisali su kako su neki muškarci palicama za baseball razmrskali Citroen. Nisu znali točno identificirati Chevy Blazer Jeba Hendricksa, no rekli su da je to bilo crveno vozilo s pogonom na sva četiri kotača.

"Nije imalo vjetrobran", rekao je James Pejewski. "To mi nikako nije bilo jasno. Tim je tipovima moralo biti jako hladno."

U razgovorima sa susjedima i pretraživanju Chihanijeva travnjaka sudjelovalo je desetak policajaca. Gospođa Morotti priredila im je kavu. "Dobro pazite," ponavljala je svima, "jako je vruća."

Franklin Moore stigao je upravo kada su dvojica bolničara premještali Chihanijevo tijelo na nosila. Kolima hitne pomoći tijelo će biti prevezeno u Potterville gdje će okružni mrtvozornik nad njim obaviti obdukciju. Poput Ryana i ostalih policajaca, i Franklin je čitavu noć proveo budan, no nekako se uspio obrijati. I dok su policajci izgledali izmučeno, s podočnjacima, Franklin je izgledao svježije i pun energije. Na sebi je imao svoj stari kaput od ovčje kože i prugasti šal.

"Kako je Sadie?" upitao ga je Ryan.

"Upravo sam je prebacio u školu. Dobro je - pomalo omamljena. Što se ovdje dogodilo?"

Stajali su pokraj kola hitne pomoći i polako pili kavu iz plavih keramičkih šalica. Gospođa Morotti desetak je puta ponovila kako želi da joj vrate sve šalice, a za to je čak i zadužila jednog od policajaca, Henryja Swendera.

"Hark Powers došao je ovamo s prijateljima i razbio Chihanijev Citroen", reče Ryan. "Chihani je vjerojatno izišao i pobunio se, pa su tako sredili i njega."

"Jeste li ih uhitili?" upita Franklin. Već je pisao bilješke.

"Neće nam nikamo otići", reče Ryan. "Ubrzo ću krenuti po njih." Ryanu tada sine kako zbog Chihanijeva ubojstva sada ima još više razloga za to da pokupi Aarona i članove ID-a. Može ih istodobno ispitivati i u vezi s Harkom i u vezi s Meg Shiller.

Upravo u tom trenutku bijeli kombi Kanala 9 iz Syracusea skrenuo je u ulicu Maple, a odmah za njim i vozilo Kanala 5. I jedno i drugo vozilo prilazilo je velikom brzinom.

"Dobro će vas pokriti", reče Franklin. "Svi su ovdje zbog Meg." Ryan je već prilazio policijskom automobilu. "To će srediti Schmidt", reče preko ramena. "Ne podnosim razgovore s tim ljudima."

Ryan je bio uvjeren da zna tko je bio s Harkom i da je ono crveno vozilo s pogonom na sva četiri kotača bio Chevy Blazer Jeba Hendricksa. Uputio je dvojicu policajaca u Midas Muffler kako bi ga uhitili. Potom je uputio još dvojicu u Hendersonovu prodavaonicu vodovodnih instalacija kako bi uhitili Ernieja C'orellija i još dvojicu u školu Knox Consolidated kako bi uhitili Jimmyja Feldmana. Zatražio je i da se u policijsku postaju privede Aaron, kao i Barry, Harriet, Leon i Jesse i Shannon Levine. Posve jasno naglasio je da nitko od članova ID-a nije priveden zbog nestanka Meg Shiller, što nije bilo posve točno.

A kada je bila riječ o Harku, Ryan se osobno odvezao do Forda Jacka Morrisa da ga uhiti. To je želio obaviti sam. Ljudi su imali posla, a Ryan nije želio izazivati dodatne probleme. Osim toga, želio je raščistiti situaciju prije nego što se u istragu umiješa i državna policija.

Snijeg je u međuvremenu prestao padati i pojavilo se sunce. Ryan je sumnjao da će se snijeg na tlu održati do večeri, osim možda na pokojem mjestu pod drvećem. Sada, dok se vozio na suprotnu stranu grada, izgledalo je kao da snijeg isparava. Sunce i snijeg su bliještali i on je stoga stavio sunčane naočale. Kao što je to često činio, skrenuo je u ulicu Hamilton - na taj način put mu se produžio samo za dvije ulice - kako bi prošao pokraj kuće u kojoj je živjela Janice McNeal: bila je to malena dvoetažna kuća od crvene opeke s bijelim trijemom. Janice je ubijena točno prije dvije godine.

Godišnjica je bila dva tjedna ranije, 16. listopada. Ryan je sjedio sam u svojoj dnevnoj sobi, slušao Billie Holiday i opijao se Jack Daniel'soni. U kaminu je gorjela vatra. Cijelog sljedećeg dana proklinjao je samog sebe zbog toga što je takva sentimentalna budala, no ta mu sentimentalnost nije smetala.

Janiceina je kuća stajala prazna godinu dana. A onda ju je kupio neki inženjer iz Kingstona, koji je imao suprugu i troje male djece. Dok se vozio pokraj te kuće, Ryan je primijetio da se na travnjaku pred njom već nalazi snježna tvrđava, a do nje dvoje plavih plastičnih sanjki. Pogledao je prema nekadašnjoj Janiceinoj spavaćoj sobi i, na oba prozora ugledao narančaste bundeve od papira. On i Janice "ševili su se u svim prostorijama, pa tako i u potkrovlju i podrumu. Čak i na travnjaku iza kuće. A to je vjerojatno vrijedilo i za druge muškarce. Ryan je pouzdano znao da je katkada imala i po dva ljubavnika u jednom danu. Do vraga, vjerojatno i pet-šest. On sada ša- i kom snažno udari po upravljaču i pritom nehotice pritisne sirenu. Tada se zarekne

kako više neće prolaziti ulicom Hamilton. Takvih je obećanja već bilo. U retrovizoru je promatrao kako se kuća i plave plastične sanjke smanjuju. ' Ponovno je pomislio na to tko ju je mogao ubiti. S obzirom na Janicein apetit, ubojica je mogao biti bilo tko. Taj netko nije nužno morao živjeti u Aureliusu. Mogao je živjeti u Pottervilleu, Norwichu, čak i drugdje. Ryan nije vjerovao u to da ju je ubila neka žena. Ubio ju je netko od ljubavnika. Možda ju je ubio iz ljubomore. Ryan prekine takav tok misli. Nije morala biti riječ o ljubomori. Mogla je biti riječ o jednom od brojnih drugih razloga. No da ju je ubio sam Ryan - a osjetio je kako bi je najradije bio ubio kada mu je rekla da joj je na smrt muka od njega - ljubomora bi svakako bila razlog. Promislio je i o tome kako je pronadena bez ruke i kako je plastična ruka pronadena u naprtnjači Sharon Malloy. Hoće li netko vratiti i odjeću Meg Shiller? I hoće li i uz nju doći ruka?

Ryan je do Fordova salona Jacka Morrisa stigao ubrzo nakon pola deset. Parkirao se vozeći unazad, uz mehaničarsku radionicu, te izišao, ne zaključavši Escort. Premda je nosio i pištolj i lisice, o njima nije razmišljao. Shep McDonald skidao je snijeg s novih automobila ~a parkiralištu. Iz rad~onice su se čuli wul~oUi udaranja ~o m~talnoj površini i, povremeno, zujanje nekog pneumatskog aparata. Ryan pride otvorenim dvokrilnim vratima, nastojeći ne ugaziti u bljuzgu, premda je već smočio cipele na Chihanijevu travnjaku. Nekolicina ljudi zastala je kako bi pogledala prema njemu, no nitko nije ništa rekao. Prepoznali su ga, a po njegovu su licu znali da nije došao popraviti automobil.

Hark je radio na turbopunjaču plavog Mustanga `92 Petea Robertsa, koji se proteklog tjedna pokvario na cesti između Aureliusa i Clintona. Bio je nagnut nad prednji odbojnik, koji je bio pokrio zelenom tkaninom kako bi zaštitio lak. Ryanu je bio okrenut leđima. Dok je Ryan prelazio na suprotnu stranu radionice, nekolicina radnika odložila je alat da bi ga mogla promatrati. Nitko nije znao za Chihanija, no znali su da je Hark protekle noći bio vani s prijateljima i da je zasigurno upao u nekakve nevolje jer je, kada je ujutro onako mamuran i mrzovoljan došao na posao, imao modricu na oku. Kako je u radionici sve utihnulo, Hark je uvidio da nešto nije kako valja. Tada se okrenuo. Na sebi je imao plavi kombinezon na čijem je džepu na prsima stajao natpis "Jack Morris Ford". Tamno plava kosa bila mu je raspuštena, razdijeljena na sredini, tako da mu je pokrivala uši. Lijevi obraz bio mu je otečen i taman u području oka. Na čelu je imao crvenu masnicu.

Hark nije rekao ništa, no oči su mu se širom rastvorile. U jednoj je ruci držao veliki zglobni ključ, a u drugoj narančastu krpu. Ryan je još uvijek bio kojih šest-sedam metara od njega. Hark naglo ispusti ključ, koji se bučno odbije od betonskog poda, te pojuri prema stražnjim vratima.

Kasnije, u Bud's Tavernu, Jerry Golding je rekao: "Stari ga je Ryan slijedio ali nije trčao. Možda je samo malo brže hodao. Izgledao je poput male lokomotive. Učinkovito."

Harkov je kamionet bio parkiran straga. Kada je Ryan izišao na parkiralište, ugledao je Harka kako stoji pokraj vrata s lijeve strane i mahnito pretražuje džepove kombinezona. A onda je prestao. Ključevi su mu ostali u odjeći koja se nalazila u ormariću u garderobi. Hark pogleda Ryana. Ramena su mu se tada rezignirano spustila i naslonio se na kabinu kamioneta, dok mu se Ryan primicao.

Nekon nekoliko trenutaka Hark je pokušao pokazati određenu oštrinu. Naglo se okrenuo i prinio palac licu. "Vidiš što mi je učinio?" povikao je. "Taj jebeni Arapin!"

Ryan nije rekao ništa, samo je nastavio koračati prema njemu. Nekolicina mehaničara izišla je iz garaže. Na Harkovu se licu pojavila nesigurnost. Ruke su mu dotada bile uzdignute, a šake stisnute. Sada ih je spustio.

"Chihani je mrtav", reče Ryan, našavši se na nekoliko desetaka centimetara od Harka. 1

"Lažeš."

"Sredio si ga palicom za baseball."

Na Harkovu licu prkos je ustuknuo pred iznenađenošću, a zatim i strahom. On sada rukama pritisne prsa. Tjlanovi su mu bili masni i na kombinezonu su ostavili crne tragove. On zatvori oči i pogne se prema naprijed. Iz grla mu je tada izišao dubok grleni zvuk, nalik sireni kakva kamiona, nalik zvuku motora koji se ne može pokrenuti.

Ryan ga pogleda. Kada se Ryan 1977. doselio u Aurelius, Harku je bilo šest godina. Sjećao se kako mu je kosa u to vrijeme bila gotovo posve bijela, ne osobito tamnija od kose Barryja Sandersa. Ryan zagrlj Harka i potapše ga po ramenu. Tako su stajali dok ih je pet-šest mehaničara iz radionice promatralo. Ryan je potom poveo Harka preko parkirališta, do mjesta na kojem je ostavio Escort. Kasnije, kada su ga pitali zašto mu nije stavio lisice, Ryan je rekao da je zaboravio, a potom da ga nije htio ponižavati.

U vrijeme kada je Ryan doveo Harka u policijsku postaju, Jeb Hendricks, Ernie Corelli i Jimmy Feldman već su davali službene izjave. U njima su ustvrdili kako je odlazak do Arapinove kuće bila Harkova zamisao. Oni su se

samo željeli vratiti u Bud's Tavern. Jeb je izjavio da je pokušao zaustaviti Harka kada je napao Chihanija palicom za baseball. Ernie je rekao da je i on pokušao spriječiti Harka, no zapravo se nije sjećao ničega nakon što su se vratili iz potrage za Jesseom i Shannonom. Ni Jimmy se nije sjećao ništa više, no i on je imao crnu modricu i s puno je pojedinosti objašnjavao kako ga je Chihani napao gotovo bez ikakva razloga. Naposljetku, on uopće nije zamahivao palicom za baseball. A i nije imao ništa protiv Arapina. Njegovo je geslo živi i pusti druge da žive u miru.

I Hark je dao službenu izjavu, Nije mu palo na pamet da to može odbiti.

Osjećao se toliko poraženim da čak i uz tako zamagljeno sjećanje nije vidio nikakva razloga za skrivanje bilo čega. Ne zna zašto je odlučio uništiti Arapinov auto. Tada mu se činilo da je to dobra zamisao. Sjećao se kako je zamahivao palicom i kako je udario Arapina; znao je da ga nije namjeravao usmrtniti. U to je bio posve sigurn.

Neprestano je ponavljao kako mu je žao. Kada je čuo da je nestala Meg Shiller, samo je ponavljao: "Sranje, jebemu, sranje."

Barry i Leon odgovarali su na pitanja o protekloj noći. S Barryjem je na policiju došla i njegova majka, koja mu nije dopuštala da govori bez njezina prekidanja i objašnjavanja onoga što Barry zapravo želi reći, te toga kako su ga ostali članovi ID-a iskorištavali. Rekla je i da je čitavo vrijeme znala da Hark ništa ne vrijedi, ali da isto tako ništa ne vrijedi ni Aaron. Rekla je da se osjeća užasno zbog Meg Shiller.

Barry je nekoliko puta uzastopno pitao: "Ali što je s profesorom Chihanijem?" Majka mu je samo rekla: "Zaboravi na njega."

No, Barryju je Chihanijeva smrt izgledala strašnije od nestanka " Meg Shiller. Barry se stalno vidao s profesorom Chihanijem i premda je osjećao nelagodu zbog Meg Shiller, nije se mogao posve određeno sjetiti o kojoj je djevojčici riječ.

i Leon nije imao pojma o Meg Shiller. Mislio je samo na Chihanija. "Oni su ga ubili?" neprestano je pitao. "Ali, zašto? Što im je uči, nio?" Nije želio razgovarati o Meg. To, po njemu, nije imalo nikak

ve svrhe. Pomislio je na sve ono što je Chihani pisao i kako će sve to ostati nedovršeno. "Kakva šteta", rekao je. "Kad samo pomislite na sav taj rad."

Jesse i Shannon priznali su da su razmrskali vjetrobri na Jebovu Blazeru. Nakon toga, izjavili su, neko su vrijeme besciljno lutali , uokolo. Popili su po dva piva i prije ponoći vratili se kući. Da, začuli ' su policajce kako su im ranije tog jutra kucali na vrata, no željeli su

spavati. Nisu znali ništa o Meg. Kada su doznali da je Chihani ubijen, silno su se razljutili.

"Što im je, do bijesa, učinio?" upitao je Jesse. ; "Šupci", rekao je njegov brat. ' Jesse je tada počeo jecati, a brat ga je zagrlio. Ryan se zatekao kako nepomično promatra njihove kozje bradice i plave repiće. Te su ga njihove emocije iznenadile i upitao se zašto bi mu trebale biti neobične. Kasnije je ispričao Franklinu kako nema pojma ni o kome. "Od čovjeka očekuješ jedno, a on učini suprotno." Negdje oko podneva, Ryan je braću uputio kući. Harriet Malcomb nije bila voljna odati gdje je bila sve dok nije doznala za Meg. G

"AIi zašto bih ja imala ikakve veze s njom?" upitala je. I nju je Chihanijeva smrt šokirala. "Ne možeš zaštititi nikoga, zar ne?" upitala je Ryana. "Ne možeš zaštititi nastavnike, ne možeš zaštititi djecu."

Pokazalo se da se upravo bila upustila u vezu s oženjenim profesorom povijesti po imenu Sherman Carpenter, kod kojeg je pohađala predavanja o radničkim i sindikalnim pokretima. Za Carpenterove bračne probleme znao je čitav grad. Njih dvoje otišli su u neki motel u blizini Clintona. Ona se vratila kući oko pet ujutro, a kasnila je zbog snijega.

Ryan ju je želio upitati koju ocjenu očekuje iz predmeta o sindikalnim pokretima i što misli o Carpenterovoj supruzi, koja se žalila na suprugovu nasilnost izazvanu alkoholom. No Harriet je bila hladna i daleka; Ryana je promatrala kao da o njemu zna neku prljavu tajnu. Na sebi je imala usku plavu dolčevitu i uske traperice Levi's. Neprestano je dodirivala i zabacivala dugu tamnu kosu, kao da je ona predmet njezina bijesa. Ryan ju je smatrao oštrokondžom, no u razgovoru s Franklinom najsnažniji izraz koji je upotrijebio bio je "opasna ženska". Činjenica da je s njom imao intimne odnose zamagljivala mu je misli.

"Zabrljao si čitavu stvar", rekla mu je Harriet. "Ne samo da ću to prijaviti gradonačelniku, nego ću razgovarati i s predsjednikom Sveučilišta."

"Nosi se odavde", rekao joj je Ryan.

Dok je izlazila, prošaptala je: "Mučno mi je kada samo i pomislim da sam ti dopustila da me dotakneš."

I tako je preostao još samo Aaron.

Dva sata sjedio je sam u nekakvome uredu i to mu se nikako nije dopalo. Ryan je ušao i sjeo za radni stol i ne pogledavši ga. Zbog svih onih koji su sudjelovali u potrazi za Meg, u prostoru oko njih bilo je vrlo bučno, no u uredu je bilo tiho. Aaron je držao ruke sklopljene u krilu i nepomično gledao u pod. Ryan nije uočio da je Aaron bijesan. Izgledao je zamišljeno, kao da se

bavi životnim problemima. Ryan pomisli na Harrietinu primjedbu o tome kako joj je Aaron rekao neka spava s njim. Uvidio je da mu se nikako ne sviđa kompleksnost svega onoga što nastaje kada čovjek izgubi društvenu anonimnost. Možda sada već i dovoljno dugo živi u malom gradu.

Ryan otvori ladicu u stolu i iz nje izvadi žuti blok za pisanje. Na vrhu papira napisao je datum, potom svoje ime, a ispod njega i Aaronovo. I dalje nije ništa govorio. Na vrhu stranice crtao je malene zvjezdice, potom patku i iza nje pačice. Upravo je dovršavao šestog pačica kada je Aaron upitao: "Onda?" "Jutros sam se provezao pokraj kuće tvoje majke", reče Ryan. "I to bi me trebalo smekšati?" Aaron se nagne unatrag i ispruži noge, prekrivši ih u gležnjevima. Dlanovi su mu bili sklopljeni na ravnom trbuhu.

"Pitam se pomisle li kada oni ljudi koji sada žive ondje na to kako je ubijena točno u dnevnoj sobi."

"To ćeš morati pitati njih", reče Aaron.

Ryan je u Aaronovim očima ugledao antipatiju. On sada istragne onaj žuti list s patkama, zgužva ga i baci u koš za smeće. Pogodio je rub, tako da se papir odbio i pao na pod. "Kakvo si mišljenje imao o Chihaniju?"

"Bio je bezopasan. Bio je i pametan. Sviđao mi se."

"Pitam se bi li ga Hark ubio i da mu nisi odgrizao uho", reče Ryan. Počeo je črčkati i po novom papiru. Ovaj put jaja.

"Što bi to trebalo značiti?"

"To što sam rekao." Ryan zaključio da je to bilo glupo pitanje. "Misliš da sam ja odgovoran za to što ga je ubio?"

Ryan mu ne odgovori na to pitanje. "Držiš li da osoba koja ti je ubila majku živi u Aureliusu?"

Aaron mu ne odgovori.

"Što bi učinio da znaš tko ju je ubio?" "Što bi ti učinio?"

"Vjerojatno bih ga mogao ubiti." "I što bi se time riješilo?"

"Bolje bih spavao. Nisi mi odgovorio na pitanje. Što bi učinio?" Aaron odvрати pogled. "Ne bih rekao da te se to tiče."

"Je li ti svejedno?"

Aaron se trgne i promjeni položaj. "Dakako da mi nije svejedno." "Bi li ga želio ubiti?"

"Kako znaš da je riječ o muškarcu?" Aaron mu se svojim tonom izrugivao.

"Dakako da je riječ o muškarcu."

"Ako ju je ubio neki muškarac iz Aureliusa, zašto ga onda nisi otkrio?"

"Stvar baš nije toliko jednostavna."

"To je jedno od objašnjenja", reče Aaron. Potom upita: "Misliš li da je ista ta osoba otela i Sharon i Meg?"

"To me ne bi iznenadilo." Ryan je u međuvremenu nacrtao osam jaja u nizu. Sada je na njima počeo crtati pukotine. "Zašto si rekao Harriet neka spava sa mnom?"

"To ti je rekla?" "Zašto si joj rekao?" "Ona je moja robinja." "Što bi to trebalo značiti?" "Pitaj je."

Ryan je dovršio crtanje pukotina na jajima. "S kim si bio prošle noći?"

"To ti nemam namjeru reći."

Ryan istragne papir, zgužva ga i baci u koš. Ovaj je put pogodio. Potom ustane, priđe vratima i zazove Chucka Hawleyja: "Chuck, prebaci ovog tipa u Potterville i zatvori ga."

31

D eset dana nakon nestanka Meg~Shiller bilo je razdoblje pogaženih nada i silnih previranja. Cinjenica da je nestala i druga djevojka i sve veće pouzdanje s kojim se govorilo o tome da zločinac mora živjeti negdje u našoj blizini, Aureliusu su donijeli ne samo pozornost čitave zemlje, nego i dobrovoljce iz svih njezinih krajeva, a među njima i proročicu - tako je nazivala samu sebe - po imenu madame Respighi, koja se smjestila u motel Aurelius i, uz pomoć odijevnih predmeta koji su pripadali Sharon i Meg, otpočela parapsihološku potragu za djevojkama. Te usluge nije naplaćivala i općenito se držalo da ne može počinuti nikakve štete, premda sam svaki put kad bih se vozio pokraj motela pomislio na madame Respighi zatvorenu u sobi, u ogorčenoj borbi s hirovitim paranormalnim silama. Mnogi su na nju gledali s prijezirom, sluteći kako se nastoji okoristiti nesrećom koja je zahvatila naš grad. Bila je to krupna žena koja je nosila sive kostime, pomalo na moju žalost, budući da sam zamišljao slikovite duge suknje i ciganske zlatne naušnice. Nosila je crne naočale rožnatih okvira, a kratka čeličnosijeda kosa bila joj je sva u sitnim, gustim kovrčama.

Pojavilo se i nekoliko osoba s psima neuobičajenih sposobnosti. Drugi su dolazili sami, samo zbog toga što su željeli sudjelovati u potrazi. Odnekud su se pojavila i dvojica pisaca jer su već zamišljali ugovore o knjigama. U gradu su se našli i psiholozi, policajci iz raznih dijelova zemlje u kojima je bilo sličnih slučajeva, te socijalni rad

nici školovani za pružanje pomoći osobama suočenima s velikom boli.

Posjetitelji koji su unosili najviše nemira, barem se meni tako činilo, bili su roditelji djece koja su nestala na drugim mjestima. Dolazili su utješiti Malloyeve i Shillerove, ali i u nadi da će zločinac biti priveden pravdi i dati

informacije o njihovoj djeci. Bili su to tužni ljudi poraženih izraza lica i bilo je teško pogledati ih a ne osjetiti tu njihovu bol.

Krajem prvog tjedna u studenome već su ispitani svi koji su mogli vidjeti ili čuti nešto važno. Pronađeni su sumnjivi automobili. Stotine ljudi pretražile su polja i parkove u okolici grada. Posebnom opremom pretražena su dna jezera. Megin stric Mike postao je aktivnim članom društva Prijatelja Sharon Malloy i ta je skupina informacije o Meg razaslala širom Sjedinjenih Država. Ponovno su uslijedili pozivi, dojave o tome da je možda viđena, o sumnjivim osobama koje bi trebalo ispitati.

Na fotografiji je Meg Shiller bila prikazana kao mršava trinaestogodišnjakinja s dugom smeđom kosom, kako stoji pokraj stola za piknik. Domahivala je osobi koja ju je snimala i na licu imala pomalo priglup osmijeh. Nosila je kariranu suknju i svijetlu bluzu. Kosa, razdijeljena na sredini i zatakuta iza ušiju, spuštala joj se ispod ramena. Imala je pravilan nos, blago uzdignut na vršku, a donja usna bila joj je lagano izbočena, tako da je izgledala kao da je vedro napućila usta. Glava joj je bila nagnuta u stranu, zbog čega je izgledala znatiželjno: blagi osmijeh, blago napućene usne, maleni upitnik. Već dvadeset četiri sata kasnije ta je fotografija zauzela mjesto uz fotografiju Sharon Malloy u izlozima i na stupovima telefonskih vodova, te naplatnim kućicama na autocesti. Mnogi su te dvije fotografije imali na stražnjim prozorima automobila.

Strah koji je okruživao Megin nestanak bio je veći nego u Sharoninu siučaju. Tada smo se možda mogli nadati da će tđ u5dtlilj~ri 5luedj. No nakon što je neštala i Meg postalo je jasno da je pred nama vjerojatno niz nestanaka i gotovo istoga trena na ulici više niste mogli vidjeti samo dijete, ni žensko, pa čak ni muško. To je vrijedilo čak i u Binghamtonu i Syracuseu. Zbog tog smo događaja počeli očekivati i treću otmicu, možda čak i četvrtu i petu.

Takvi su strahovi doveli do niza lažnih uzbuna. Betty Brewer u ulici Forest primijetila je da neki muškarac motri njezinu kuću, te je stekla dojam da je naumio oteti njezinu kćer, Ilene. Obavijestila je policiju, čiji su pripadnici već za nekoliko minuta stigli u četiri patrolna vozila. Muškarac koji je motrio njezinu kuću -zapravo je prolazio pokraj nje - bio je agent u civilu koji je radio za državnu policiju. Desetorica agenata u civilu patrolirala su ulicama Aureliusa i svi su na koncu prijavljeni policiji kao sumnjive osobe. Brojne prijave odnosile su se na inkasatore elektrodistribucijske mreže Niagara Mohawk i gradske inkasatore koji su očitavali potrošnju vode. Sumnjivima bi postajali muškarci koji su u šetnju

izvodili pse, čak i poštari. A onda bi se noću čuli sumnjivi zvukovi; koraci iza kuće, štopot prozora, lišće koje vjetar raznosi po trijemu. Policija bi takve dojave primala i po deset puta tijekom noći i svaki put patrole bi pojurile do označena mjesta jer bi taj put, možda, mogli pronaći krivca.

A kakva je osoba bio taj zločinac? Policija je imala pripremljene psihološke profile i, prema Ryanovim riječima, činilo se da svaki stanovnik grada s njima ima barem nešto od zajedničkih osobina. No to nije bilo točno. Policija je prije svega tragala za neoženjenim muškarcem u dobi od dvadeset pet do pedeset godina ili, ako ne neoženjenim, onda muškarcem koji živi odvojeno od svoje supruge. Uvjeran sam da su potražili policijske dosjee nekoliko tisuća muškaraca u okrugu, pa tako i moj. U to vrijeme Harry Martini izveden je iz svog ureda pred očima čitave škole, a Jaime Rose priveden je radi ispitivanja. Pri ispitivanju jednog muškarca, Herberta Maxwella, koji je kao vodoinstalater u gradu radio već dvadeset godina, otkrilo se da je vijetnamski dezertjer. Živio je sam i držao se poprilično povučeno. Zbog dezerterstva mu je već bila određena kazna ili pomilovanje - ne znam više točno, no nije želio da se za to pročuje. A sada su to svi doznali. Kao čovjek koji je živio sam i povučeno, našao se pod sumnjom. To je vrijedilo za mnoge muškarce. To je vrijedilo za Ryana Tavicha, to je vrijedilo za mene.

Prve subote nakon Noći vještica, moj prvi susjed, Pete Daniels, slučajno je zapodjenuo razgovor sa mnom dok smo, i jedan i drugi, skupljali lišće s travnjaka. Gotovo mi se nikada nije obraćao, tako da me takva pozornost iznenadila. Prvo je spomenuo lijepo vrijeme, a potom kako je užasno sve to s Meg Shiller.

Zatim je rekao: "Sadie Moore kod vas provodi puno vremena, zar ne?" Osjetio sam kako me obuzima jeza. Odgovorim li negativno, bit će mu sumnjivo. Odgovorim li potvrdno, i to će mu biti sumnjivo. Da kako, to ga se nije nimalo ticalo, tako da je već i samo to pitanje ukazivalo na nepovjerenje. Pete je izgledao napeto, poput čovjeka koji osluškuje jeku. Naslonio se na grablje. Bio je to sićušan čovjek u trenirci sa znakom sveučilišta Syracuse na kojoj je stajao natpis "Orangeman2°".

"Drago mi je što Franklinu mogu pomoći kad god mi se za to ukaže prigoda", rekoh. "U posljednje vrijeme ima strašno puno posla." i Postao sam temom razgovora. Primjećivao sam kako me susjedi gledaju novim očima. Dakako, u takvim situacijama nije teško prepustiti se paranoji. Jesam li Petea mogao upitati drži li da sam mogao oteti Sharon Malloy i Meg Shiller? Policija je znala da sam u vrijeme nestanka prve djevojčice bio u školi, a u vrijeme kada je nestala druga kod kuće ili sa Sadie. No što su o tome znali

moji susjedi? A kada takve priče jednom krenu, riječi istina i neistina više ne znače ništa. Priče imaju vlastitu dinamiku.

Sutradan, u nedjelju, Sadie mi je rekla da njezin otac nastoji pronaći nekog drugog tko će paziti na nju. Gospođa Kelly na raspolaganju je bila samo tri poslijepodneva u tjednu, i to do rano uvečer, a, osim toga, više je puta otišla prije dogovorenog vremena. Franklin je i njoj želio pronaći zamjenu. Rekao je čak i da će možda uputiti Sadie njezinoj teti u White Plains dok se "sve to ne raščisti". Sadie se pobunila toliko energično da su o tome privremeno prestali razgovarati. No Franklin je rekao Sadie da više ne može toliko boraviti kod mene. Ona je na to rekla kako joj se činilo da sam Franklinu simpatičan.

"To nije pitanje simpatija ili nesimpatija", rekao joj je Franklin.

Predložio joj je i da večeri provodi kod Paule. "Pobjeći ću od kuće", rekla mu je Sadie.

A onda, kada se Sadie u ponedjeljak poslije podne vratila iz škole, u dnevnoj je sobi zatekla majku Barryja Sandersa, koja se ondje bila udobno smjestila i gledala televiziju. "Poput kakve velike, ružne biljke", ispričala mi je Sadie.

"Reci mi jesi li gladna, pa ću ti nešto pripremiti", rekla je gospođa Sanders i odmah se vratila gledanju emisije. Kako je tvrdila daje

~ ~ ~

Student sa sveučilišta Syracuse, član sportskih, a osobito košarkaških, momčadi te ustanove. q

alergična na pse, zatvorila je Shadowa u podrum. Sadie ga je oslobodila i otišla u svoju sobu. Oko šest, gospođa Sanders priredila je makarone sa sirom i mahune. Barry je došao na večeru, no nije razgovarao sa Sadie, jer se stidio pred majkom. Gospođa Barry nagovarala je Barryja neka pojede sve mahune. Nakon večere Barry i Sadie željeli su otići k meni, no gospođa Sanders rekla je kako to ne bi bilo dobro. Umjesto toga gledali su televiziju. Shadow je cvilio iz Sadiene sobe, no nije im se smio pridružiti.

"Ona želi da budem zatočnica u vlastitoj kući", rekla mi je Sadie sutradan ujutro u školi.

U utorak uvečer posjetio sam Franklina kada se oko jedanaest vratio kući.

"Doista misliš da bih mogao imati veze s tim otmicama?"

Nije mu bilo ugodno. "Pričaju se svakakve ludosti." "Time nisi odgovorio na ono što sam te pitao."

"Dakako da ne mislim da s time imaš veze, ali ljudi su uznemireni. Što tu mogu?"

Želio sam mu reći: Frankline, pogledaj me, ja sam ti prijatelj. Međutim, rekao sam samo: "No, dobro, nadam se samo da će se to ubrzo riješiti."

"I ja", rekao je Franklin. "Isuse, i ja."

Protiv Harka je podignuta optužnica. Okružni tužitelj želio ga je optužiti za umorstvo s predumišljajem, no Ryan ga je naveo na to da formulaciju promijeni u ubojstvo iz nehaja. Nekako bih volio misliti kako je Ryan na određeni način suosjećao s Harkom, no možda je ' zapravo samo znao da ga ne bi bilo moguće osuditi za umorstvo s namjerom. Puno je ljudi držalo da Harka nije trebalo uhititi, da je postupio ispravno. Tvrdilo se da je Chihani, premda i nije imao veze s otmicama, ipak predstavljao način razmišljanja koji dovodi do zločinačkoga ponašanja. Moglo se čuti i kako zakoni postoje upravo radi uklanjanja devijantnih osoba iz društva, te kako zahtjevi za radikalnim promjenama tih zakona, kako je to priželjkivao Chihani, potkopavaju temelje društva. Chihanijevo učenje i postojanje ID-a stvorili su atmosferu koja je omogućila te otmice. Opasnosti pretjerane tolerancije postale su općom temom i tako , sam čuo da je Henry Skoyles, vlasnik kina Strand u Glavnoj ulici, otkazao tri filma zbog prevelike količine nasilja ili seksa, zamjenjujući ih nečim što je nazvao "obiteljskim filmovima". Henryja Skoylesa poznavao sam još u školi. Bio je dvije godine iza mene i na glasu zbog nećudorednosti. Jednom je ravnatelja nazvao "govnoglavcem" i ubrzo se pokazalo da se svi služe tim izrazom. A sada se osjećao pozvanim čitav mjesec prikazivati samo Disneyjeva Aladina.

Ali još nisam dovoljno opisao strah. Ne samo da smo znali da su se užasne stvari dogodile, nego smo se i bojali da će se užasne stvari ubrzo dogoditi. Zbog toga smo postali još sumnjičavijima, kao da će nas već i sama sumnja održavati budnima i pružiti nam sigurnost.

Nakon nestanka Meg Shiller, Prijateljima Sharon Malloy pristupili su brojni novi članovi. Ta se skupina sada češće nazivala samo Prijateljima, budući da su u njoj bili i prijatelji Meg Shiller, premda je u pravnome smislu naziv udruge i dalje glasilo Prijatelji Sharon Malloy. Prijatelji su zaključili kako mogu pomoći organiziraju li ekipe dobrovoljaca koje će ophoditi Aurelius. Već do vikenda imali su tri automobila s po tri osobe koje su dvadeset četiri sata na dan obilazile ulice grada. Više nisu samo pokušavali pronaći nestale djevojke, nego su nastojali spriječiti nove nestanke. Da sam u školi spomenuo kako je riječ o građanima koje su uzeli pravdu u vlastite ruke, kolege bi me ukorili. Uvjeren sam da su i ostali dijelili moje mišljenje, no stupanj straha bio je toliki da čovjek nije imao izbora, te je morao odobravati postupke Prijatelja. Sharonin tetak i stric, Paul Leimbach i Donald Malloy, najaktivnije su sudjelovali u organiziranju tih patrola, no i Megin stric, Mike Shiller, također

je sudjelovao u tom poslu. Govorilo se da bi ti ljudi u ophodnjama trebali nositi posebne kape ili oznake na rukavima kako bi se označio njihov zaštitnički položaj, no Leimbach je rekao da bi tako postali odviše slični policijskim snagama, Donald Malloy pribavio je od jedne gracievinske tvrtke u Litici više magnetskih trokuta, Bili su jarke narančaste boje i vrlo uočljivi i pri danjem svjetlu, visoki četrdeset centimetara, a Prijatelji su ih postavili na prednja vrata patrolnih vozila. Ne znam koliko bih puta na dan pogledao kroz prozor učionice ili dnevne sobe i ugledao automobil s tim narančastim trokutima kako polako prolazi ulicom. Pogled na ta vozila donosio je istovremeno i osjećaj sigurnosti i straha. Znam da Ryan Tavich nije podržavao takvo patroliranje, premda je zapovjednik Schmidt držao kako ono nikako ne može škoditi, te mu je bilo drago što je netko tako na ulicama. Kapetan Percy još nije znao točno odrediti što bi o tome mislio.

Paul Leimbach i Donald Malloy na poslu su provodili sve manje vremena. Znalo se da i jedan i drugi govore kako policija čini premalo kako bi se pronašao krivac i zaštitili građani Aureliusa. Na sastanku Gradskoga vijeća Donald je predložio zabranu izlaska nakon osamnaest sati svima mlađim od osamnaest godina. Unatoč određenjima, njegov je prijedlog prihvaćen uz određene izmjene. a Tako je istoga dana na snagu stupila odredba da se nakon sedam uvečer na ulici ne smije naći nitko mladi od sedamnaest godina ako nije u pratnji odrasle osobe.

Našao sam se u iskušenju da ljude podsjetim na to kako je Sharon nestala usred dana, no već smo bili dosegli točku kada su ljudi, pa tako i ja, u govoru postali oprezni. Činilo se da svi oslušuju i traže neku pojedinost koja će ukazati na krivnju, nijansu ili dvosmislenost koja će prstom pokazati prema krivcu. Kada bih govorio, imao

, sam osjećaj da ljudi ne slušaju moje riječi, nego ono što bi se moglo nalaziti iza njih. A, dakako, ljudi su stjecali dojam da su nešto čuli i kada to ni približno nije bio slučaj. Neusporedivo je bolje šutjeti i odvažno se smiješiti, slaviti Prijatelje zbog njihovih žrtava. Nakratko sam čak razmišljao i o tome da im pristupim - to je bilo kada mi se činilo da me promatraju -no onda sam se pobunio na svoj nenametljiv način i odbio tu mogućnost, premda to nikome nisam spomenuo, tako da sam to odbio isključivo sebi.

Nakon određivanja zabrane izlaženja, Henry Skoyles otkazao je j drugu predstavu u Strandu, a čak i prve predstave imale su tek malobrojne posjetitelje. Mnoge prodavaonice i restorani koji su radili

y uvečer promijenili su radno vrijeme. Junior's se počeo zatvarati u sedam, a Aurelius Grill u osam. Wegmans, koji se godinama zatvarao u ponoć, sada je radio do devet uvečer. Otkazani su i noćni sku i povi. Otkazane su probe za jesensku školsku predstavu, kao i probe za božićnu priredbu u crkvi Sv. Marije. Promet je slabio i u mjesnim barovima i restoranima. Ljudi koji nikada nisu zaključavali ulazna vrata, sada su to počeli činiti.

' S druge strane, broj dostava pizza se udvostručio, a posao u vi; deotekama procvjetao. Više prometa bilježilo se i u prodavaonici alkoholnih pića u sklopu trgovačkoga centra. I u Gradskoj je knjižnici bilo više posudba knjiga, a više ljudi počelo je dolaziti i u crkve. Mo

ram reći i da je veći broj mojih učenika na vrijeme dovršavao domaće zadaće. Na temelju onoga što sam čuo u zbornici, tako je bilo i u brojnim drugim predmetima. Morellijevi, koji su živjeli na suprotnoj strani ulice od moje kuće, iz Utice su pribavili velikoga psa, njemačkog ovčara koji je lajao po cijele noći i terorizirao mačke u susjedstvu. Zapravo, u gradu je bilo više ljudi koji su tada kupili pse.

Velik dio svega toga našao se u Franklinovim novinama, a time što je o tome pisao samo je, činilo se, u nama pojačao strah. Zbog njegovih članaka otkazano je još sastanaka, a još neke prodavaonice odlučile su skratiti radno vrijeme. Ipak, činilo se bi se užasan strah pojačao još više kad Franklin ne bi pisao ništa. I tako je objavljivao sve do čega bi uspio doći. No zbog svoje povezanosti s Paulom i Aaronom, zbog toga što je za novine često razgovarao s Chihanijem, čak i zbog toga što se samo doselio u Aurelius, držalo se kako ne objavljuje sve što zna. Pretpostavljalo se da prikriva određene informacije, kao da policija izričito sumnja u određene ljude, poput Aarona i ostalih IDovaca, za što Franklin zna, ali o tome šuti.

Franklin se tako našao u nemogućoj situaciji. Pisati je značilo izazivati strah; ne pisati je značilo izazivati strah. A nikako nije mogao napisati dovoljno; uvijek se držalo da najgore stvari prešućuje.

3Z

ebeli Leon Stahl nastavio je s uobičajenim dnevnim rasporedom, Dkao da se ne događa ništa neobično. Chihanijeva predavanja preuzeli su drugi profesori, a predmet koji je slušao Leon - Meduklasni odnosi u devetnaestome stoljeću-dodijeljen je Shermanu Carpenteru, profesoru koji je imao vezu, koliko god ona kratko potrajala, s Harriet Malcomb. Premda uzrujan zbog Chihanijeve smrti, Leon gotovo uopće nije razmišljao o nestanku Meg Shiller i Sharon Malloy. Time ne želim reći da je bio bezdušan;

točnije bi bilo reći da je, poput većine ostalih studenata na sveučilištu, živio u jednom posve drugom svijetu. Mnogi od njih uopće nisu napuštali sveučilišni kompleks, osim ako bi išli u neki od pubova ili na objed u restoran. Leon je znao za to da su djevojke nestale i možda se brinuo zbog njih, no činjenica da Harriet, za koju je zamišljao da je voli, održava spolnu vezu s profesorom Carpenterom bila mu je neusporedivo važnija.

U onih deset mjeseci koje je proveo kao član ID-a, Leon je i ponešto sazrio. Malenim crnim brkovima pridodao je i crnu kozju bradicu i sada je nosio niz raznovrsnih sportskih sakoa, sakoa od tvida i sakoa s uzorkom riblje kosti koje je kupovao u prodavaonicama rabljene odjeće u Utici. Nijedan od tih odjevnih predmeta nije bio u besprijekornom stanju i nijedan mu nije posve pristajao. A kako je vani postajalo sve hladnije, tako je počeo nositi i plitki karirani pusteni šešir. I dok je većina studenata knjige nosila u naprtnjačama, Leon je imao staru kožnu torbu, koju je također kupio u prodavaonici rabljene robe. Kupio je i nove naočale s tankim žičanim okvirima. Smatrao se intelektualcem, a to je možda i bio. Ako ništa drugo,

nos mu je uvijek bio u knjigama. Uspijevao je čitati čak i u hodu, i često sam ga vidao kako od sveučilišta pješači prema gradu i čita neku knjigu.

Upravo za jedne takve šetnje pronašli su ga Andy Wilkins i Russ Fusco. Ti su mladići radili u tvornici konopaca. Što je bilo još važnije, bili su dobrovoljci u Prijateljima i sudjelovali u patrolama, premda u trenutku kada su naišli na Leona nisu bili na dužnosti. Bio je to par samozadovoljnih mladića s pretjerano dobrim mišljenjem o vlastitom izgledu. Andy je igrao football za Terijere, a uspio je čak i maturirati. Russ je bio iz Norwicha, ali se doselio u Aurelius dobivši posao u tvornici konopaca. Obojici je bilo oko dvadeset pet godina.

Tko zna što su mislili? Ni jedan ni drugi, koliko se znalo, nisu bili nasilni tipovi koji bi zlostavljali ljude oko sebe, no isto tako nije bilo puno toga što im se moglo reći u prilog. Bili su to mladi ljudi koji su pili pivo i izražavali se tako da je to katkada graničilo s nerazumljivošću. Posljednji događaji u našem gradu kod njih su izazvali šok, uzbuđenost i ogorčenje. Željeli su samo nešto upitati Leona; tako su tvrdili. I moguće je da je to bilo točno, no to pitanje odnosilo se na Leonovo sudjelovanje u radu ID-a i povezanost ID-a sa Sharon i Meg. I Andy i Russ poznavali su Harka Powersa, i premda nisu bili prijatelji, držali su da je Hark prošao nezasluženo loše. Naposljetku, Chihani je Harka pretukao štapom.

Leon je ulicom Monroe dolazio prema Glavnoj ulici. Bilo je nekoliko minuta iza podneva i kanio je objedovati u Aurelius Grillu. Svake srijede u tom se

restoranu nudila mesna štruca s pireom i umakom. Leonu je to preraslo u svojevrsan ritual, osobito zbog toga što je od najdraže konobarice uvijek dobivao osobito obilnu porciju mesa. Vrijeme je bilo razmjerno toplo, a maleni bijeli oblaci polako su prolazili plavim nebom. Leon je u hodu čitao knjigu Terryja Eagletona o marksističkoj književnoj teoriji.

Andy je vozio svoj zeleni Camaro i zaustavio se uz pločnik. Kada se Leon našao u ravnini s automobilom, Andy ga je zazvao: "Hej, ti."

Leon je nastavio hodati. Kasnije je rekao da ništa nije čuo. Andy ga je ponovno zazvao, no Leon se ni tada nije zaustavio. Andy je pojurio unatrag, naglo stisnuo kočnice i izišao. Russ Fusco također je izišao iz automobila.

'-~ Suvremeni britanski teoretičar književnosti marksističke orijentacije (r. 1944.).

Andy je stajao nasred pločnika dok mu se Leon približavao, i dalje čitajući. "Hej", reče Andy ponovno. Nije mogao ni zamisliti da netko može čitati knjigu, a kamoli čitati u hodu.

Leon je nastavio dalje. Činilo se da uopće ne primjećuje Andyja. Andy ispruži ruku i izbije mu knjigu koju je ovaj držao objema rukama. Knjiga se otkliže pločnikom i Russ je podigne. Naslov mu je bio posve besmislen, no uspio je prepoznati Marxovo ime. Potom, pokaže naslov Andyju.

"Vratite mi knjigu", reče Leon, postavši svjestan ove dvojice. Tonom je iskazivao odlučnost. Nije mu bilo jasno zašto bi mu netko izbio knjigu iz ruke. Bio je viši od Andyja i Russa i težak vjerojatno i koliko i njih dvojica zajedno. Russ će kasnije reći kako je plitki pusteni šešir na Leonovoj glavi izgledao poput groždice na krafni, a taj opis ponovit će još mnogi.

"Želim te nešto pitati", reče Andy.

' "Vratite mi knjigu", reče Leon nešto glasnije.

"Dobit ćeš je kada ti je budem spreman dati", reče Russ.

U tom trenutku Leon je nasrnuo na njih. S obzirom na vrijednost koju je pridavao knjigama, za njega je to bilo vjersko pitanje. Leon je odbacio Andyja na pločnik. Potom je pokušao Russu istrgnuti knjigu iz ruke, no Russ je odskočio unatrag. Leon je pojurio prema Russu, ali Andy je tada već bio ustao, te ščepao Leona straga.

Andy je na koncu pretukao Leona. Razbio mu je naočale, srušio ga na pločnik i nogom mu odbacio šešir na ulicu. A kada se Leon pretvorio u veliku masu koja je stenjala i zapomagala, Andy je uzeo i knjigu i poderao je. Sve to dogodilo se usred dana i pred očima prolaznika. Prije nego što je Andy završio, policijski automobil u kojem

' su bili Chuck Hawley i Ray Hanna zaustavio se pokraj njih uz škripu guma i njih su dvojica odvucli Andyja od Leona. Russ ga nije bio ni dotaknuo, ali jednako tako nije ničim ni spriječio prijatelja.

. Premda Leon nije ozbiljnije ozlijeđen, bio je povrijeđen. Andy je bio bijesan zbog toga što ga se usudio napasti netko tako debeo kao Leon. Leon je bio bijesan zbog toga što su mu oduzeli knjigu i poderali je. Podnio je krivičnu prijavu i tako su Andy i Russ uhićeni. Leon je zahtijevao i da ga prebace u bolnicu. Na rentgenskim se snimkama nisu vidjele nikakve unutarnje ozljede i uz dva je flastera opet bio kao nov.

Franklin je u četvrtak o tome objavio članak u Independentu. Ljudi su tako doznali da su Andy i Russ aktivni u Prijateljima Sharon Malloy. Naglašavalo se Leonovo članstvo u ID-u, kao i njegova povezanost s Chihanijem. Andy je tvrdio da je Leonu želio samo postaviti najobičnije pitanje (nije rekao o čemu) kada ga je Leon napao. Leon je izjavio da je samo želio doći do svoje knjige.

Franklin je o tom incidentu razgovarao i s Paulom Leimbachom, nadajući se da će od Prijatelja dobiti nekakvu ispriku. "Ljudi su uznemireni", rekao je Leimbach. "Stoga će dolaziti do pogrešaka." To nije umirilo nikoga.

' U četvrtak navečer netko je kamenjem razbio prozore Leonova stana na prvome katu u blizini sveučilišta. Razmrskano staklo bilo je razasuto čitavim sagom i oštetilo je kasetofon. Leon je u to vrijeme bio u knjižnici. Nitko nije optužen za taj čin, premda je Ryan utvrdio da Andy i Russ s time nisu mogli imati veze. U nedjelju uvečer, oko deset sati, netko je ponovno ubacio kamen kroz Leonov prozor. Leon je pozvao policiju. Došavši onamo, Chuck Hawley u blizini nije zatekao nikoga. "Pustoš" je bila riječ kojom je Chuck opisao ono što je zatekao. Ulice su bile puste.

U ponedjeljak ujutro sveučilišni prodekan za nastavu razgovarao je s Leonom i upitao ga želi li se na neko vrijeme odmoriti od studija. Novac koji je uplatio za jesenski semestar može se prebaciti na neki drugi semestar. Leon je prihvatio ponudu. Sada kada je obratio pozornost na svijet, počeo je osjećati tjeskobu. Nije mu bilo jasno zašto bi mu bilo tko krao knjige ili razbijao prozore.

"Naposljetku," rekao je, "ja tada čak i nisam bio na groblju." Članstvo u Ispitivačima desnoga nije smatrao važnim. "Skupina za filozofske rasprave", neprestano je ponavljao.

"Zašto bismo mi željeli oteti nekakvu djevojčicu?"

Leon je u utorak spakirao kovčeg i vratio se kući u Dunlirk, na obali jezera Erie. Policija je imala njegov broj telefona za slučaj da im zatreba. Tako je u

gradu ostalo petero članova ID-a: Aaron, Harriet, Barry i braća Levine. Više se nisu sastajali. Barry i Aaron bi se katkada našli. Aaron bi se s vremena na vrijeme vidio s Harriet. Jesse i Shannon vratili su se svojim skateboardima, no i dalje su se nazivali marksistima. Taj njihov oblik marksizma, međutim, nije iziskivao nikakvo proučavanje. Bila je to jednostavno alternativa svemu pogrešnom na ovome svijetu, dok im je njihovo korištenje marksističkoga žargona davalo prednost u raspravama s drugim studentima. "Praksis", govorili bi. "Epistemološka dijalektika!" No, dakako, s njima još nismo bili završili.

Premda je napad na Leona osuđen, neki su na taj događaj gledali kao na sredstvo usmjereno protiv sila anarhije. U njemu su vidjeli ; djelo Prijatelja Sharon Malloy, premda Andy i Russ u to vrijeme nisu bili na dužnosti. Prijatelji su postali značajnom snagom u Aureliusu, no ni u jednom trenutku nije izgledalo da ih motivira osjećaj snage koliko osjećaj straha: strah od novih nestanaka djece. Njihova primjena sile potjecala je od straha a ne od uživanja u samoj sili. Ne ; ki od članova zloupotrebljavali su tu moć, no sama skupina imala je, ; činilo se, dobre namjere.

Ali strah ih je naveo i na to da prekorače svoje ovlasti - meni se činilo da je tako. Jedan od primjera bio je njihov dolazak k meni onoga dana kada je pretučen Leon. Trebam naglasiti kako su tako posjetili mnoge građane i kako se nitko zbog toga nije osjećao za

; strašeno ili zlostavljano. U svakom slučaju, drugi se nisu tužili.

; Upravo sam bio dovršio pripreme za sljedeći radni dan i udobno se smjestio da prelistam Scientific American. Moram priznati da rijetko pročitam više od prvih nekoliko odlomaka bilo kojeg članka,

, no fotografije uistinu pružaju užitek i u svakom broju moguće je naići, ; barem na jedan članak važan za nastavu biologije u desetome razredu.

Jednom u mjesecu netko od mojih učenika piše referat o takvome članku kako bi mogao dobiti i dodatnu ocjenu.

Zvonce na mojim ulaznim vratima oglasilo se u devet. Isprva sam pomislio da bi to mogla biti Sadie, premda ona obično pokuca ili samo otvori vrata. Kao i ostali, i ja sam sada imao zaključana vrata. Za Sadie se i dalje brinula Barryjeva majka, "Gromada", kako ju je nazivala Sadie. A kako je bila srijeda uvečer, znao sam da Franklin ima puno posla s novinama.

Kroza zavjesu na staklu na vratima ugledao sam troje ljudi kako stoje na trijemu. Uključio sam svjetlo pred vratima i prepoznao Donalda Malloya, Agnes Hilton i Davea Bauera. Udmah sam se uzbunio jer sam znao da su sve

troje članovi Prijatelja. S druge strane, Agnes Hilton radila je kao blagajnica i tajnica baptističke crkve

Eberlezer, dok je Dave Bauer bio pomoćnik ravnatelja YMCA-a i dobrovoljni vatrogasac, a izgledali su mi srdačno naklonjeni, osobito pošto sam uključio rasvjetu.

Otvorio sam vrata i pozvao ih da uđu. Još gotovo čitavu minutu toptali su nogama, svlačili kapute i pružali mi ruke. Noć je bila hladna i sve troje na sebi su imali teške zimske kapute. Ponovno me iznenadila njihova srdačnost, no još više ta njihova želja da pokažu prijateljsku naklonost.

"Zanimalo nas je bismo li s tobom mogli makratko popričati", rekao je Donald Malloy usrdnim glasom. "Nećemo ti oduzeti puno vremena."

Pozvao sam ih u sobu. Agnes je s nekoliko riječi pohvalila namještaj, premda nije bila riječ ni o čemu osobitom. Bila je to crvenokosa žena koja se primicala pedesetoj i koja je u svakoj prilici nosila haljine. Suprug joj je bio ili umro ili nekako nestao, jer je živjela s mladom sestrom. Međutim, nosila je vjenčani prsten, tako da je u nekoj fazi vjerojatno postojao nekakav gospodin Hilton.

Ponudio sam im čaj.

"To bi bilo vrlo lijepo", rekao je Dave Bauer.

Agnes Hilton ponudila mi je pomoć, no ja sam rekao kako sve mogu prirediti sam. Želio sam načas ostati sam kako bih se pribrao. Otišao sam u kuhinju i pripremio pladanj. U ormariću sam imao limenu kutiju s punjenim prhkim keksima koje sam čuvao, te sam ih sada izvadio dvanaest i stavio ih na tanjur. Ovakve su situacije uvijek neugodne. Trebam li ih staviti na najbolji tanjur ili na obični tanjur? Odabrao sam obični tanjur, porculanski iz Syracusea. Ulio sam vodu u čajnik i odnio pladanj u dnevnu sobu. Dave Bauer i Agnes sjedili su na kauču. Donald je bio u naslonjaču, u onom u kojem uvijek sjedim ja.

Donald zatvori Scientific American koji je dotada pregledavao. "Taj projekt s Ijudskim genima poprilično je fantastična stvar", reče. "Tom Watsonu volio bih stisnuti ruku." Potom je odložio časopis na stolić. Imao je otvoreno, prijazno lice, a zbog pjega je izgledao mlade od svoje stvarne dobi. Na sebi je imao svijetle hlače od kepera i jedan od onih žutosmedih pulovera iz prodavaonice L. L. Bean. Kada se nagnuo naprijed kako bi odložio časopis, malo je zastenjao.

Pladanj sam odložio pokraj časopisa.

"Zacijelo ste uzrujani zbog Terijera", rekao je Bauer.

Srednjoškolska utakmica footballa u petak je otkazana zbog policijskoga sata, što je značilo da momčad Terijera više ne sudjeluje u natjecanju unutar svoje lige. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da bih shvatio o čemu Bauer govori. "Prava šteta", reko. Potam sam ulio čaj u tri visoke šalice. "Sa. mi stavite šećer i mlijeko."

"Ja ću samo ovako", reče Donald.

Pružio sam mu šalicu, potom natočio čaj u svoju šalicu i sjeo u naslonjač sa suprotne strane kamina. Premda sam u kamin bio postavio brezine klade, čuvao sam ih za petak uvečer. Namjestio sam izraz lica pun očekivanja.

"Vjerojatno se pitaš zašto smo došli", reče Donald i nasmiješi se svojim pratiteljima. Bauer uzme keks.

Agnes tada objasni njihovu vezu s Prijateljima Sharon Malloy. Nakon toga uslijedio je mali razgovor o nestalim djevojkama. Bojim se da sam silno želio ne reći nešto pogrešno i isto tako silno želio ne pokazivati nervozu. Bauer je uzeo još jedan keks. Bio je to jedan od onih mršavih mladih ljudi koji mogu jesti čitav dan i pritom se ne udebljati ni za dekagram. Ljeti je trenirao dječju baseballsku momčad a zimi vodio košarkaški program u YMCA-u. Nadao sam se da neće otkriti moju nezainteresiranost za sport. A onda sam počeo osjećati uzrujanost zbog toga što se pred tim ljudima osjećam zastrašeno.

"Ali kakve sve to ima veze sa mnom?" upitah.

"Koliko sam čuo, vidio si Meg Shiller one noći kada je nestala", reče Donald. Činilo se da mu je u mom naslonjaču posve udobno. Njegov je čaj netaknut stajao na stoliću. Nije uzeo ni keks.

"Došla je k meni s Hillary i Sadie prije nego što su počele u maskama obilaziti kuće. Željele su mi pokazati kostime."

"Znači, poznajete Meg?" upita Agnes.

Iznenadilo me što je upotrijebila sadašnje vrijeme. "Poznajem Sadie, a Meg je njezina prijateljica. Dakako, znam ih i iz škole. Meg sam prošle godine imao na satovima prirodnih znanosti."

"U koje su vrijeme došle do tebe?" upitao je Donald. "Oko šest."

"I više nisi vidio Meg?"

Još nekoliko trenutaka nisam rekao ništa. A onda reko: "Smijem li priupitati koji je razlog takvom vašem zanimanju? Već sam razgovarao s policijom i čini mi se da su ta pitanja - ako su cloista važna - stvar o kojoj trebam razgovarati samo s predstavnicima vlasti i ni s kim više. U svakom slučaju, nemam nikakvu obvezu odgovarati na vaša pitanja." Nakon svih tih riječi poprilično sam ostao bez daha.

Njih troje tada su se pogledali. Na njihovim licima odražavala se prijateljska i blaga ogorčenost, kao da su se i pribojavali takvog mog pitanja.

"Razgovarali smo s puno ljudi", reče Bauer. "Znamo da ste razgovarali s policijom, kao i ostali. No činilo nam se da ne može biti zgoroga još jednom prijeći čitav materijal. Time ne želimo reći da nešto skrivate, no moguće je da je policiji nešto promaknulo."

Već sam na vrhu jezika imao pitanje o tome po čemu su to oni tako stručni istražitelji, no učinilo mi se da bi se moji novi prosvjedi mogli protumačiti samo kao inat, tako da sam se morao upitati je li to vrijedno takvog rizika.

"Te večeri više nisam vidio Meg", reko.

Postavili su mi još nekoliko pitanja, a ja sam im opisao kako je Sadie nakon toga došla do mene i kako smo zajedno izišli da bismo potražili Meg i kako je Sadie pronašla njezin kišobran.

"Vi ste pozvali policiju?" upita Agnes.

Priznao sam da jesam. Nastojao sam na njihova pitanja odgovarati smireno, ne pokazivati iziritiranost. Opisao sam im da sam se te večeri zadržao u Franklinovoj kući do ponoći, a potom se vratio kući.

"Imam još jedno pitanje", reče Donald, "i moram naglasiti kako te time nikako ne želim povrijediti."

Čekao sam, pribojavajući se najgoreg.

Donald načas pogleda gospođu Hilton, koja kimne. "Zanima nas jesi li homoseksualac."

Premda sam očekivao iznenađenje, ipak sam ostao šokiran. "Moj osobni život nimalo vas se ne tiče", reko.

"To razumijemo", reče Donald. Ponovno je pogledao ostale, tražeći potporu, a onda se pokušao ljubazno osmjehnuti. Premda je izgledao vedro, s tim širokim irskim licem, nije bio od onih za koje držim da su osobito vedre naravi. "Moraš shvatiti", nastavi tada, "da to ne pitamo u svoje ime, nego u interesu pronalaženja nestalih djevojčica. Poznaješ li ostale homoseksualce u Aureliusu?"

POII0Y110 5ai11 IllalO OltllJeYaO. "MOŽda.'~

"Što je s Jaimeom Roseom?" upita Agnes Hilton. "Je li homoseksualac?" odvratih.

"A Aaron McNeal?" upita Donald.

"Sumnjam. Ima djevojke po čitavom gradu." Njegovo me pitanje iznenadilo, tako da sam se upitao je li ono posljedica Aaronova prijateljstva s Barryjem. Donald je tada počeo govoriti brzo, nagnuvši se naprijed i oslonivši se laktovima na koljena, dok mu je veliki trbuh počivao na bedrima. "To jesi li

homoseksualac tvoja je stvar, no zanima nas postoji li u Aureliusu nekakva organizacija muškaraca homoseksualaca. Voljeli bismo dobiti priliku da im se obratimo, kako bismo se uvjerali da smo iskušali sve mogućnosti."

"Razgovarali smo i s drugim skupinama", reče Bauer. Potom je naveo skupinu posvećenu klasičnome plesu koja se sastajala u episkopalnoj crkvi i tada mi se učinilo nevjerojatnim da je u stanju uspoređivati organizaciju homoseksualaca s klubom za klasične plesove.

"Razgovarali smo sa slobodnim zidarima i članovima Kiwanisa", reče Agnes. Promatrali su me sa svojevrsnom blagonaklonom zabrinutošću, kao da sa mnom nešto nije u redu. Moj pogled upućen njima bio je prazan. Nastojao sam prikriti kako mislim da je moguće da nešto nije u redu s njima.

"Ne znam ni za kakvu organizaciju homoseksualaca u Aureliusu", reko, što je bilo točno. Zapravo, imao sam osjećaj da to već i znaju, što je značilo da ovamo nisu došli zbog tih informacija, nego kako bi im se pružila prilika da me bolje promotre.

"Znam da si uzrujan zbog nestanka tih djevojčica", reče Donald, ponovno se naslanjajući, "osobito s obzirom na bliskost sa Sadie. Užasno je to što se dogodilo ne samo obiteljima tih djevojčica nego i čitavom gradu." Potom je desnom rukom lagano protrljao obraz, kao da dodiruje kakvu modricu.

"Uvjeren sam da si zabrinut zbog svega što se dogodilo - zbog podmetanja bombe u srednjoj školi, smrti onog profesora i, dakako, nepovjerenja. No nećemo nastaviti normalno živjeti sve dok ne doznamo što se dogodilo Sharon i Meg. Taj njihov krajnje neuobičajeni nestanak prisilio nas je na poduzimanje iznimnih mjera."

"Uistinu držiš da ćemo se moći vratiti normalnom životu?" upitao sam. "Čak i ako doznamo što se dogodilo?"

"Možda nećemo", rekao je Donald.

"Ali nadamo se da hoćemo", pridodala je Agnes Hilton. "I za to se svakako molimo."

33

Dva dana nakon Noći vještica Ryan Tavich primio je telefonski poziv. U slušalici je čuo šaputanje nekoga prigušenog ženskog glasa. "Možete pustiti Aarona McNeala iz zatvora", rekla je. "U Noći vještica bio je sa mnom."

Informacija o tome da je Aaron u zatvoru u Pottervilleu objavljena je u Independentu.

"A tko ste vi?" upitao je Ryan. Zapravo je i očekivao nešto slično. Nastojao je povezati glas s nekom osobom, no to mu nije uspjelo.

"To ne bih željela reći", reče žena poprilično usiljeno.

Ryan glasom izrazi žaljenje. "Bojim se da ne mogu pustiti McNeala samo na temelju vaše riječi. Ne znam tko ste i ne znam nikakve pojedinosti o vremenu koje je proveo s vama."

"Pojedinosti zasigurno možete zamisliti."

Ryan se upita je li to istina. "Ali i dalje ne znam tko ste. Zašto bih vam trebao vjerovati?"

"Predstavim li vam se, obećajete li da to ime nećete otkriti?" "Svejedno bih s vama trebao razgovarati", reče Ryan.

"Razgovarate sa mnom.~~"

"Trebao bih s vama razgovarati u četiri oka." "To nije moguće." Ženin se glas ponešto povisio.

"U tom slučaju Aaron će morati ostati u zatvoru." Ryan je čekao.

"Ali zašto?" upita žena.

Ryan odluči prekinuti zavatlavanje. "Jer s vama želim razgovarati osobno, ne preko telefona. Ili ćemo razgovarati ili ništa."

Usljedila je stanka i Ryan je osluškivao ženino disanje. Negdje iza nje čuo se zvuk otvaranja blagajne. Tko u prodavaonici još ima onaj stari tip mehaničkih blagajni? U tom trenutku u ured je ušao kapetan Percy s dvojicom svojih ljudi. Prišli su zemljovidu učvršćenome na zidu i Percy je stao prstom pokazivati neko mjesto sjeverno od grada.

"Taj bi razgovor morao biti vrlo povjerljiv", reče ona žena. "Gdje god želite."

"Ako se uvjerite da je Aaron bio sa mnom, hoćete li ga odmah pustiti iz zatvora?"

"Svakako." "U tom slučaju sastat ćemo se danas prije podne." Žena je na trenutak zašutjela. "Kako bi bilo da se u pola deset nađemo na studijskome odjelu knjižnice. Ondje nikada nema nikoga."

Ryan se složi i spusti slušalicu. Pitao se kakva bi to mogla biti žena. Glas joj nije bio djevojački, no nije joj mogao odrediti dob. I pitao se što je s onom blagajnom. Točno ju je zamišljao - kromiranu s crnim tipkama - no nije mogao odrediti gdje se nalazi. Knjižnica se nalazila tri ulice dalje i Ryan odluči onamo otići pješice. Kapetan Percy i njegovi ljudi i dalje su pomno proučavali zemljovid na zidu. U posljednjih mjesec dana Percy je izgubio nešto od onoga svog vojničkog držanja. To nije značilo da je postao imalo srdačniji, samo je izgledao manje samouvjeren. Kao i svi mi, pomislio je Ryan.

Uzevši sportski sako, Ryan je izišao iz Gradske vijećnice i krenuo desno Glavnom ulicom. Dan je bio prohladan i sunčan i vjetar je raznosio posljednje lišće uz rubove pločnika. Promet je bio rijedak, no usput je uočio nekolicinu

poznanika, te im odmahnuo. Automobili su bili parkirani dijagonalno ispred Prijatelja Sharon Malloy. Sharonina se fotografija nalazila na desnoj a Megina na lijevoj strani vrata. Ryan je prošao pokraj Junior'sa i banke Key. Prošao je pokraj Weaverove pekarnice i Malloyeve drogerije. Sharon mu se smiješila s divovske fotografije u izlogu Malloyeve prodavaonice.

On pogleda kroz vrata no unutra nije bilo nikoga, ili je možda primijetio neki pokret - nije bio siguran. Došavši do knjižnice Carnegie, stubama se uspeo do čitaonice. Desetak ljudi pregledavalo je novine i časopise. Ryan je prepoznao gotovo sve nazočne, a nekolicini je kimnuo. Knjižničarka, gospođa Wright, pogledala ga je uzdignutih obrva.

"Trebam provjeriti neke stvari", reče on. Požurio je pokraj nje prije nego što mu je uspjela ponuditi pomoć i stubama se uspeo na prvi kat. Studijski je odjel bio prazan. Radijatori su štropotali. Ryan uzme jedan svezak Encyclopaedie Britannice i sjedne za stol u stražnjem dijelu, ali okrenut prema vratima. Otvorio je članak o Tibetu i stao ga površno čitati. Pomislio je kako nikada neće otići na Tibet, te kako zapravo nikada neće otputovati ni u Europu. Upitao se je li mu zbog toga krivo i tada je zaključio da nije.

Netko je tada ušao u prostoriju. Bila je to gospođa Porter, koja je radila u Malloyevoj drogeriji. On osjeti razdraženost, pribojavajući se da bi njezina nazočnost mogla prestrašiti ženu s kojom se treba naći. A onda je, na svoje veliko iznenađenje, primijetio kako gospoda Porter prilazi izravno njegovu stolu i, uz još veće iznenađenje, shvatio da je upravo to žena s kojom je razgovarao telefonski. Sada se sjetio i gdje je vidio onu blagajnu; sada je barem to riješeno.

Gospoda Porter bila je žena četrdesetih godina uglađene vanjštine, nelijepa, ali u dobroj formi. Na sebi je imala dugu plavu vunenu jaknu navučenu preko tamne haljine. Ryan je očekivao da će reći nešto poput: "Tako se stidim."

Umjesto toga, rekla je: "Je li to sada dovoljno?"

Ryan ju je dotada vidio stotinu puta, no nikada izvan drogerije. Sada je uvidio da o njoj ne zna ništa. Nekako nejasno prisjećao se gospodina Portera, no nije imao pojma čime se taj čovjek bavi. Ta žena nikada nije bila lijepa, Ryan je u to bio uvjeren, no bila je lijepo odjevena, a njezine tamnosmeđe oči bile su privlačne. Nije bila ni mršava ni debela: zbijena, tako ju je opisao Ryan.

"Sjednite", reče joj.

Q~a j~ ~~~~\$ Qkljievala~ a onda sjela nasuprot njemu. Sklopila~e rul~e na stolu pred sobom. ~`ba i ja uzmem nekakvu knjigu~" upitala je ponešto ironičnim tonom.

"Ako želite..." Nije se pomaknula. Ryan pogleda svoje ruke, četvrtaste s kratkim prstima. Potom pogleda njezine ruke, koje su bile krupne i s dugačkim prstima. Dlanovi gospode Porter zacijelo su bili veći od njegovih. "Kako vam je krsno ime?" upita je.

"Mildred", reče ona.

Ryan se tada odjednom sjeti kako joj je suprug Rolf Porter, koji je vodio ured za posredovanje nekretninama Century 21, te bio supredsjednik Prijatelja Sharon Malloy, zajedno s Sandrom Petoski. Nije se mogao prisjetiti imaju li njih dvoje djece:

"Opišite mi svoju vezu s Aaronom", reče Ryan.

"Tu ne postoji nikakva veza. Nekoliko je puta došao u moju kuću i prenoćio. Ne znam točno hoće li doći ponovno." U njezinu je glasu bilo blagoga prkosa, kao da od Ryana očekuje neodobravanje. Promatrala ga je netremice.

"I s vama je bio tijekom Noći vještica?"

"Otišao je sutradan ujutro, kada sam ja krenula na posao." "Koliko ga dugo poznajete?"

"Godinama znam tko je. Prije mjesec dana razgovarali smo u drogeriji. Naišao je i dan nakon toga, pa smo još malo razgovarali. Dva dana nakon toga uvečer me posjetio kod kuće. Nisam ga otpravila." U njezinu se glasu ponovno čuo prizvuk prkosa. Ryan se pitao što je Aaronu na njoj bilo privlačno.

"O čemu razgovarate?" upita Ryan.

Na trenutak se činilo da ju je obuzela nesigurnost, kao da je Ryan želio reći da mladić od dvadesetak godina i žena četrdesetih ; godina ne mogu imati zajedničkih tema. "O svemu i svačemu."

"Je li govorio o Houariju Chihaniju?"

i "Nije."

"Je li govorio o Sharon Malloy?" "Nešto malo."

"Je li govorio o svojoj majci?"

; "Da, više puta."

"Na primjer?"

"Govorio je o njezinu smislu za humor, o tome koliko je bila energična, kako je uvijek pokazivala zanimanje za njega. Govorio je čak i o tome kako je četkala kosu."

Ryan se iznenada prisjeti Janice kako sjedi pred zrcalom i četka i četka, i po pola sata. To ga je sjećanje gotovo razoružalo.

r "Je li govorio i o njezinu ubojstvu?"

"Ne izravno. Za njega je to vrlo bolna tema." "A o njezinim vezama s muškarcima?"

"Rekao je kako je vjerojatno spavala s više od dvije stotine muškaraca u Aureliusu. To je na njega ostavilo snažan dojam. Pitala sam ga hoće li on doseći tu brojku sa ženama, a on je rekao da je to moguće."

"Što vam se svidjelo na Aaronu?" upita je Ryan. "Bio je Ijubazan i želio me. To vam je neobično?"

Ryan odvrati pogled. I dalje su bili sami. On zatvori svezak enciklopedije.

"Jeste li mu poznavali majku?" upita tada.

Gospođa Porter na trenutak neodlučno zastane. "Više je puta navraćala u drogeriju."

"Radi kupovine?" "Dakako." "Što je kupovala?" "Uobičajene stvari."

"Je li kupovala kondome?" "Jest."

"Je li razgovarala s Donaldom?"

"Katkada bi je on posluživao."

"Jesu li se jedno prema drugome držali srdačno?"

"Ne osobito. Zapravo su jedno prema drugome bili poprilično hladni."

"Kakvo je bilo vaše mišljenje o njoj?"

"Nisam sigurna da sam o njoj imala određeno mišljenje."

"Zasigurno jeste."

Ona spusti pogled, a onda ponovno pogleda njega. "Bila je vaša ljubavnica, zar ne?"

Ryan osjeti kako ga to pitanje ljuti. Gotovo se nasmiješio vlastitoj osjetljivosti. "Neko vrijeme."

"Je li vam se sviđala?"

"Jako."

"Zacijelo je bila iznimna osoba kada je toliki broj muškaraca prema njoj imao tako snažne osjećaje. Svida li vam se Aaron?"

"Aaron mi je velika gnjavaža, samo izaziva nevolje, no teško mi je ne osjećati simpatije. Tako joj je sličan."

"Još mislite na njegovu majku?"

Ryan se nasloni. "Ovdje bih ja trebao postavljati pitanja." Gospođa Porter klikne jezikom, odvajajući ga od zuba, kao da

mu se prepušta na volju. "U tom slučaju, pitajte."

"Jeste li kada imali vezu s Donaldom Malloyem?" "Dakako da nisam."

"Zašto `dakako'?"

"On mi je poslodavac." "Nije vam privlačan?"

"O njemu nikada nisam razmišljala na taj način."

Ryan razmisli o stavovima gospođe Porter o muškarcima. Dotada je nekako mislio kako žene koje vole seks to uvijek nekako i pokazuju, no Mildred Porter nije pokazivala ništa. Ryan zaključi da je u tome pogriješio kao i u drugim stvarima.

"Hoćete li sada pustiti Aarona iz zatvora?" upita ona. "Bez odlaganja."

Sat vremena kasnije Ryan je oslobodio Aarona iz zatvora. Dok su dolazili do njegova automobila, Ryan je šutio. Želio je u Aaronu pobuditi znatiželju, ako je to uopće bilo moguće. U međuvremenu su nebo prekrili oblaci, a temperatura je padala. Do navečer će pasti i snijeg. Aaron je gledao izravno pred sebe, kroz vjetrobran, ne govoreći ništa.

"Reci mi", reče Ryan pošto su već prevalili nekoliko kilometara, "što vidiš u Mildred Porter?"

"Voli seks." Aaron je i dalje samo nepomično gledao pred sebe. Ljutio se na Ryana zbog toga što ga je strpao u pritvor. Zbog tog bijesa onaj ožiljak u obliku slova L na njegovu je licu izgledao tamnije.

"Zacijelo je i dvadeset godina starija od tebe i neugledna je." "Osamnaest godina. Ševio sam joj tijelo, a ne lice."

Ryana je to poprilično šokiralo. "Zacijelo ti se svidjela."

"Daj mi da biram između ružne žene koja voli seks i ljepotice koja je nezainteresirana i odabrat ću ružnu. Sviđa mi se Mildred Porter. Strastvena je i skromna."

S.

"Hoćeš li se ponovno vidjeti s njom?" "Sumnjam."

"Zašto?" "Ondje sam već bio."

"Što znaš o ubojstvu svoje majke?" upita Ryan. "Nimalo više od tebe."

"Jesi li siguran?" "Tako sam rekao, ne?"

Ryan je nekoliko trenutaka nastavio voziti u tišini. Na poljima između Pottervillea i Aureliusa uzgajao se uglavnom kupus. U ovo doba godine polja su bila siva i izorana. Onih nekoliko glavica koje su ostale na poljima Ryana su podsjećale na lubanje u raspadanju.

"Misliš li da ubojstvo tvoje majke ima veze s ovim nestalim djevojkama?" upita Ryan.

"Nemam pojma."

"Sumnjaš li na neke muškarce kao na potencijalne ubojice svoje majke?"

"Nemam pojma."

"Zašto si rekao Harriet neka spava sa mnom?" "Pitaj je."

Pošto je ostavio Aarona u gradu, Ryan se odvezao do Bud's Taverna. Kanio je istražiti nešto što mu je u međuvremenu palo na pamet. Još nije bilo pola

dvanaest i Sheila Murphy stajala je za šankom i prala čaše. Crvena kosa bila joj je skupljena na tjemenu i u trenutku kada je podignula pogled prema Ryanu, rukom je s lica uklonila nekoliko nepovezanih pramenova. Bila je to krupna, jedra žena koja je, u dobi od kojih dvadeset pet godina, počela dobivati na težini. Iz kuhinje je dopirao miris mesa.

"Objed još nije gotov", reče Sheila. "Želite pivo?" "Želim razgovarati."

Na Sheilinu se licu pojavio izraz žaljenja. "Imam podosta posla. Možemo li razgovarati kasnije?"

Ililw~i..

Ryan se trudio ostavljati dojam ljubaznosti. "Pretpostavljam da bih te mogao privesti u svoj ured, pa bismo razgovarali ondje."

Ona je još nekoliko trenutaka šutjela. "O čemu želite razgovarati?"

"Je li ti Janice McNeal bila prijateljica?" "Poznavale smo se", reče Sheila iznenađeno.

"Zanima me više od toga." Ryan sjedne na barski stolac.

"Na primjer?"

"Jeste li zajedno izlazile s muškarcima?"

"Ne vidim zašto bi vas se to ticalo." Sheila je već bila podignula glas. Sada brzo pogleda prema kuhinji.

"U tom slučaju idemo u moj ured."

"U redu, do bijesa." Sheila se ugrize za donju usnu, a na zubima joj oстане trag ruža. "Katkada bih dolazila k njoj. Sviđala mi se. Zajedno bismo izlazile s muškarcima. Napola naslijepo. Ili bi ona poznavala muškarce ili ja."

"Jeste li spavale s tim muškarcima?"

Sheila presavije krpu i položi je na šank. "Katkada. Ako bi nam se sviđali."

"Znači, poznavala si muškarce s kojima je spavala?"

"Znam da ste joj i vi bili u gaćama", reče ona Ijutito. Potom ponovno s lica odmakne pramen. "Nisam poznavala sve njezine muškarce."

"Je li ti Aaron postavljao takva pitanja?" "Kada?"

"One noći u motelu kada te ugrizao." "Kako ste znali za to?"

Sheila se objema rukama naslanjala na šank, naginjući se prema Ryanu. On je polako okretao stolac lijevo-desno. U tome je bilo nečega gotovo djetinjastog.

"Nisi mu rekla, zar ne? Zato se onako razbjesnio." "Rekla sam rnu da ga se to ne tiče. A ne tiče se ni vas."

"Jesi li mu uopće što rekla?"

"Šalili smo se. Barem ja. Rekla sam mu kako se njegova majka smijala u vezi s profesionalcem. Tako ga je zvala, 'profesionalac',

kao da je to kakva šala. Pitao me tko je to bio, a ja mu nisam željela reći. Tada sam uvidjela da je sa mnom izišao samo kako bi me to pitao i to me povrijedilo. Ali isto tako nikome nisam željela izazvati nevolje. Hrvali smo se. Rekao je da će prema meni postupiti kao prema Harku ako mu ne otkrijem to ime. Mislila sam da se šali. Rekla sam mu neka se jebe. Tada me ugrizao." "Tko je bio taj `profesionalac'?"

"To ne želim reći. Hoću reći, ne znam je li ikada uopće bila s njim."

"Željela ti to ili ne, to je stvar policijske istrage... Moraš mi reći." Dvojica muškaraca u tom su trenutku ušli u bar i Sheila krene prema njima.

"Budi sigurna", reče joj Ryan, "da ću te privesti u svoj ured." Sheila ga je bijesno promatrala. "Istina je da zapravo ne znam točno. Ali mogla bih se okladiti da je to bio doktor Malloy. Jeste li sada sretni? Janice je rekla kako se voli ševiti s doktorima, jer su uvijek čisti i mirisni."

Ryan ju je promatrao kako se premješta za drugi dio šanka, već pozdravljajući onu dvojicu. Prepoznao ih je kao farmere, no nije im znao imena. Razmišljao je o Janice i njezinu apetitu. Potom je izišao iz gostionice i vratio se do automobila. Odvezao se do Janiceine kuće u ulici Hamilton. Sljedećih sat vremena Ryan je razgovarao s Janiceinim susjedima, Floydom i Lois Washburn s lijeve strane i gospođom Winters s desne. S njima je razgovarao i neposredno nakon Janiceina ubojstva, no sada je želio ponovno razgovarati. Svakome od njih postavio je isto pitanje: Jesu li u skorije vrijeme razgovarali s Aaronom?

Sve troje rekli su kako ih je Aaron u posljednjih nekoliko mjeseci posjetio nekoliko puta. Zanimalo ga je koje su sve ljude viđali kako ulaze u Janiceinu kuću približno u vrijeme kada se dogodilo ubojstvo.

"Pitao me čak i jesam li vidjela vas", rekla mu je gospoda Winters, Bila je umirovljena nastavnica, a njezinom dnevnom sobom prevladavao je pljesniv miris starih knjiga i prekomjernog broja mačaka. "'Jeste li kada vidjeli Ryana Tavicha?' To me pitao. No raspitivao se i Q ~rugim muškarcima."

"Kojima?" upita Ryan. Stajao je u hodniku gospođe Winters. "Raznim muškarcima. Ne, to nije točno. Zanimali su ga nekakvi `profesionalci'. Među njima je bila nekolicina odvjetnika, jedan knjigovođa, jedan profesor, jedan inženjer."

"Je li taj knjigovođa bio Paul Leimbach?" "Jest, tako je." .

"A onaj profesor?"

Gospođa Winters zatrepće malenim crnim očima. "Profesor Carpenter sa sveučilišta."

"I vi ste vidjeli sve te muškarce?"

"Rekla sam mu da nisam provodila dane i noći gledajući tko dolazi njegovoj majci."

"Je li se raspitivao za doktora Malloya?" "Nikada."

Floyd i Lois Washburn Ryanu su dali uglavnom iste odgovore. Upravo su objedovali u kuhinji i Ryan je prihvatio ponuđenu kavu. Floyd je popravljao kućanske aparate i na sebi je imao zelene hlače i zelenu košulju.

"Izdeklamirao je hrpu imena", rekao je Floyd. "Većina mi nije bila poznata, no i vi ste bili među njima. Dakako, vas sam viđao s Janice, no to je bilo nešto prije nego što je ubijena."

"Čovjek bi pomislio da smo vodili nekakav popis", reče Lois. "Hoću reći, činilo se da se iznenadio što nemamo takav nekakav popis."

"Da vam iskreno kažem", reče Floyd, "nastojao sam ne gledati tko sve ulazi onamo. To je često bilo i neugodno. Na primjer, sa zubarom - možete li zamisliti svog zubara u takvoj tajnoj vezi?"

"A točno znate", reče Lois, "da će vam istim tim rukama dodirivati usta."

Na odlasku od njih, Ryan je znao tek djelić više od onoga što je doznao u tjednima nakon Janiceina ubojstva, a ono što je doznao više se odnosilo na Aarona nego na njegovu majku, Ipak, bio je nekako zadovoljan. Aaronovo ponašanje zbog toga je izgledalo nekako manje proizvoljno. Ryan se odvezao do sveučilišta. Želio je razgovarati sa Shermanom Carpenterom s Odsjeka za povijest, muškarcem s kojim je Harriet Malcomb u Noći vještica otišla u onaj motel. Ryan je s njim već bio razgovarao, želeći potvrditi Harrietinu priču. Sada je za njega imao jedno drugo pitanje.

Kod Carpentera je bio netko od studenata, tako da ga je Ryan pričekao na hodniku. Studenti koji su prolazili hodnikom znatizeljno su ga promatrali. Čuo je Carpentera kako se smije i priča nekakw anegdotu o Johnu L. Lewisuz² i njegovim gustim sijedim obrvama.

Kada je student izišao, Ryan proviri kroz vrata. "Samo jedno pitanje. Je li vas Harriet ispitala štogod o Janice McNeal?" Carpenter je sjedio na svome radnom stolu prepunom papira. "Udite i zatvorite vrata, može?"

Ryan uđe u ured i zatvori vrata. Carpenter je bio sportski građen muškarac nešto mlađi od četrdeset. Ryan protiv njega nije imao ništa osim činjenice da je izgledao i govorio poput profesora: previše tvida i previše dlaka na licu.

"Pitala me jesam li ševio Janice." "I jeste li?"

"Dva puta. Da vam pravo kažem, previše je zapovijedala. Učini ovo, učini ono. To mi se nije svidjelo."

"Kada je to bilo?"

Carpenter protrlja čelo. Istodobno je izgledao i skrušeno i ironično, kao da mu je neugodno, ali ne previše. "Otprilike mjesec dana prije nego što je ubijena."

"Je li vas Harriet pitala je li Janice kada spominjala nekakvog `profesionalca', stručnjaka, čovjeka od karijere?"

"Jest, ali Janice nikada nije spominjala takvo što. Koliko ja znam, ja sam bio taj profesionalac. Janice i ja nismo puno razgovarali. Uglavnom bismo se samo bacili na posao, ako znate na što mislim."

Ryan zatekne samog sebe kako škrguće zubima.

"Je li Harriet pitala je li Janice spominjala dotora Malloya ili Paula Leimbacha?"

"Ne, raspitivala se samo za jednog određenog čovjeka." Carpenterovo lice ponovno poprimi onaj izraz ironične nelagode.

"A tko je to bio?"

'-2 John Llewellyn Lewis (1880.-1969.), američki sindikalni vođa.

~liš~

"Pitala je je li Janice kada spominjala vas. Rekao sam joj kako se toga sjećam samo u jednoj prilici. Janice je rekla kako su vas žene s kojima ste izlazili zvale Stari Šutljivac. Harriet se na to nasmijala."

Dan nakon što su me posjetili Prijatelji Sharon Malloy, odlučio sam se ošišati. To s moje strane nije bilo posve uobičajeno i nepromišljeno. Najčešće sam odlazio u briačnicu Jimmy's u kojoj mi je postariji čovjek po imenu Jimmy Hoblock šišao kosu. Zapravo, šišao me još i u mladosti. No bio sam primijetio kako se Make Waves reklamira kao frizerski salon i za muškarce i za žene, te sam odlučio ošišati se kod Jaimea Rosea. Razumjet ćete da je moja znatiželja sada već bila jača od mene.

Nakon škole odveo sam se u grad i nakon malo čekanja našao se u stolcu ispred Jaimea.

"Davno je to bilo", reče on.

Objasnio sam mu da sam se šišao proteklog mjeseca.

"Mislio sam na to kada sam te posljednji put vidio", reče on. Jaime je imao besprijevano njegovanu crnu bradu koju je zacijelo šišao dlaku po dlaku. Nije bila gusta i čupava, nego mu je uredno prianjala uz obraze. Činilo se da je pokrivač kojim me obavio načinjen od crnoga satena.

Rekao sam mu da sam imao puno posla i da me, osim toga, sve ono užasno što se u našem gradu dogodilo u posljednje vrijeme uvjerilo kako je bolje da iz kuće izlazim samo ako je to apsolutno nužno. Cookie Evans na drugoj je

strani prostorije radila na Brigit Daly, uopće ne prestajući pričati dok ju je češljala i skraćivala joj kosu.

"Više gotovo i ne vrijedi živjeti ovdje", reče Jaime. "Misliš li da ćeš se odseliti?"

"Razmišljam o tome. Imam prijatelje na drugim mjestima." Riječ "prijatelji" blago je naglasio. Jaime nije bio osobito ženskast, no nije odavao ni dojam muškosti.

"Ne mogu vjerovati da krivac, tko god to bio, živi u Aureliusu", rekoš.

"Oh~ to me ne bi iznenadilo."

"Govoriš ozbiljno?"

Jaime me pogleda u zrcalu. O meni je znao više nego što sam želio, premda nikada nismo bili zajedno, niti smo jedan drugog zanimali hoću reći, na taj način. S druge strane, znao je da ću mu pomoći zatreba li mu nešto, jednako kako što sam ja znao da bi on pomogao meni. Takav osjećaj u New Yorku ne bih mogao imati, no Aurelius je malen grad.

"Vjeruj mi," reče on, "s vremenom sam upoznao više čudaka." "To ne znači da je netko od njih mogao oteti djevojčicu." Jamie se vrati radu na mojoj kosi. Prvi put u životu šišao sam se britvicom. Pitao sam se koliko će me to stajati.

"Možda i ne, ali kada bih policiji ispričao nešto o dva-tri naša sugrađanina, podignula bi se poprilična prašina."

"Na koga to misliš?" upitah, što sam mogao blažim glasom. Jaime mi namigne u ogledalu. "Nemoj biti znatiželjan."

"Ako znaš bilo što o onim djevojčicama," rekoš odlučno, "to bi trebao ispričati policiji."

"Dakako da ne znam ništa takvo", reče Jaime braneći se. "Samo ti govorim da neki ljudi nisu ono za što se prodaju. Štoviše, neki su ljudi upravo zli." Umirao sam od želje da doznam na koga misli, no činilo mi se da ne smijem pretjerati sa zahtjevima. "Svatko od nas ima određene tajne", rekoš.

Jamie mi je tada nečim poprskao tjeme. "Neke su mračnije od ostalih."

Potom je odrezao još nekoliko čuperaka. "Znaš li onu dvojicu braće u onoj marksističkoj skupini na sveučilištu?"

"Jesee i Shannona Levinea?" "Tako je."

"Oni imaju tajne?"

"Ni govora. Slučajno sam s njima razgovarao u Gillian'su i bili su vrlo nasilni. Jako sam se iznenadio."

"Mislim da su pretukli Barryja Sandersa, ili su to barem pokušali." "To me nimalo ne čudi. Zapravo sam samo usputno čavrljao," Stojeći iza mene,

Jaime mi je položio dlanove na obraze i pred zrcalom mi okrenuo glavu najprije malo ulijevo, a potom udesno. "Dobro bi ti došlo malo zgušnjavanja", reče,

"Bojim se da sam već nadišao tu fazu."

"Kakva užasna pomisao", reče Jaime. "Možda bih ipak trebao otići odavde. Što uopće radim u ovako smiješnom gradu? Čak bi i u Syracuseu bilo bolje."

"Plaše li te neki od tih ljudi?" upitah. "Mislim na Ijude koji imaju tajne?"

"Dakako da ne", reče on, malo mi šušajući kosu kako bi stajala ponešto uvis. "Samo tako neobavezno razgovaram."

Ubrzo je moje šišanje završilo. Čitava ta stvar zapravo je bila tek malen bljesak u dugotrajnom danu kojim je dominirala moja nastava. A čak bi i taj događaj ostao posve nevažan da nije bilo onoga što se dogodilo kasnije. Moja tvrdnja o tome da sam posjetio Make Waves prvenstveno kako bih se vidio s Jaimeom Roseom vjerojatno nije točna. Činjenica je da mi se kosa prorjeđuje i da ćelavim. Iz čiste taštine i ničega više mislio sam da Jaime u vezi s tim može nešto učiniti. A kosa mi je izgledala znatno bolje, u to sam uvjeren, barem još nekoliko dana.

34

Sve od nestanka Meg Shiller ulaz u policijsku postaju kao i još tri ulaza u Gradsku vijećnicu bili su pod prismotrom dvadeset četri sata na dan. Kapetan Percy bio je pun nade. Ako je ista osoba skrivila oba nestanka, tada će zasigurno vratiti i Meginu odjeću, jednako kao što je vratila i Sharoninu.

Pitanje koje je postavljeno kasnije glasilo je koliko je ljudi znalo za tu prismotru. Nadzor ulaza tražio je da netko bez prestanka prati što se događa na četiri monitora. Dvije su se kamere nalazile u skladištu prodavaonice cipela Weber's Shoes, na suprotnoj strani ulice i sjeverno od Gradske vijećnice. Druge su dvije bile na prvome katu prodavaonice muške odjeće Boba Amorena, južno od zgrade. Sami monitori nalazili su se u podrumu vijećnice. Bob Moreno znao je da na katu ima kamere, kao i Charlie Weber. Tako se, kada se pojavilo pitanje o tome kako je osoba koja je otela one dvije djevojčice znala da je policijska postaja pod prismotrom, odgovor doimao očitim. Za to je znalo previše ljudi da bi to ostalo tajnom.

Frieda Kraus, koja je po mišljenju mnogih održavala redovito izlaženje Independenta, na posao je svakog jutra dolazila u pola osam, katkada i ranije. Franklin je imao sreće kada je za taj posao angažirao ženu koju je mučila nesanica i koja je imala energije poput kakva Mackova kamiona. Da je bila imalo nadarena za pisanje, možda

bi i ~ama preuzela čitave novine, no na Franklinow sreću, nije bilo tako, Bilo joj je oko pedeset godina, imala je pet sijamskih mačaka i velik vrt. Dvije su mačke živjele u uredništvu novina jer se nisu slagale s trima mačkama kod kuće. Frieda je u mladim godinama imala puno mladića, no ni s jednim od njih nije ostala. Franklin je držao da ih je sve iscrpljivala. Sada je održavala trajniju vezu iz praktičnih razloga sa samostalnim krovopokrivačem koji joj je svakog tjedna dolazio iz Norwicha. Zbog njezine energičnosti i stalnog pričanja (uglavnom je opisivala sportske događaje koje je po čitave noći pratila s pomoću svoje satelitske antene), bila je naporna osoba.

Frieda je u drugom koljenu bila sestrična majke Meg Shiller, Helen Kraus Shiller, tako da ju je Megin nestanak osobito pogodio. Što nije značilo da nije pogodio i ostale. Frieda je bila žena solidna izgleda, s kratkom crnom kosom počesljanom prema naprijed, poput kose Marlona Branda u filmu Julije Cezar. Nosila je naočale s prevelikim staklima koja su joj povećavala ne samo oči, nego i obrve i jagodične kosti.

Dok je prelazila onih šest ulica od stana do ureda, Frieda je razmišljala o tome kako će dan koji je pred njom biti dosadan. Kako su se novine prethodne večeri pojavile u prodaji, imat će vrlo malo posla. Prodavaonice su još bile zatvorene i na ulici je bilo malo ljudi, premda su dva automobila stajala pred restoranom Aurelius Grill na suprotnoj strani ulice. Dok se približavala ulaznim vratima Independenta, Frieda je ugledala kartonsku kutiju s oznakama piva Miller's, omotanu srebrnom ljepljivom vrpcom, kako visi s kvake. Katkada bi kakav suradnik noću ostavio članak o nekoj noćnoj košarkaškoj utakmici ili čak o žrtvi kakve prometne nesreće zalijepljen za ulazna vrata. No sada je ondje prvi put ugledala kutiju.

Ljepljiva je vrpca bila omotana oko ručice na vratima i Frieda ju je morala razrezati svojim švicarskim nožićem. Potom je otključala vrata, ušla i odložila kutiju na svoj radni stol. Prije nego što je pogledala što je unutra nahranila je mačke. Potom je otvorila kutiju. Podignuvši poklopac, najprije je ugledala ruku, dlana okrenuta prema gore, s krvavim prstima. Brzo je ustuknula, pritom srušivši stolac. Tek nakon nekoliko trenutaka uvidjela je da je ruka lažna, da je riječ o gumenoj šaci koja se za Noć vještica prevlači preko prave ruke. Ova je, međutim bila ispunjena gipsom, tako da je bila čvrsta. Ležala je na hrpi uredno posložene odjeće.

Frieda je nazvala Chucka Hawleyja u policijskoj postaji i Franklina, koji je bio kod kuće. Potom, dok je čekala policiju, nekoliko je puta snimila kutiju s rukom i te fotografije sljedećeg su se četvrtka poja

vile u novinama. Frieda je znala da policija nadzire Gradsku vijećnicu. Nije ju iznenadilo što je kutija ostavljena pred Independentom.

Kapetan Percy stigao je prvi. Činilo se da je bijesan, no vjerojatnije je bila riječ o frustriranosti.

"Zašto ste otvorili kutiju?" upitao je Friedu.

"A kako sam mogla doznati što je unutra a da je ne otvorim?" Franklin se pojavio nekoliko minuta kasnije i utvrdio da mu je ured zaposjela policija. Štoviše, morao se poslužiti i stražnjim ulazom dok su tehničari snimali i tražili otiske na ulaznim vratima, a policajci pretraživali okolno područje.

Kada je ušao u ured, Franklin je ugledao Percyja kako iz kutije vadi neku omotnicu i sprema je u džep. "Što je to?" upitao ga je.

"Vas se to ne tiče. Ne želim da budete ovdje." "Izbacit ćete me iz mog vlastitog uređa?" "Upravo tako", rekao je Percy i tako i postupio.

Osim one šake, u kutiji se nalazila i odjeća koju je Meg Shiller na sebi imala u Noći vještica. Bila je oprana i složena. Isprva se među okupljenima pojavilo uzbuđenje, jer su se na bijeloj košulji vidjele crvene mrlje, no onda je postalo jasno da su to mrlje od boje i dio Megina kostima. Njezini su roditelji identificirali odjeću. U pomisli

! o tome kako su Sharon i Meg negdje nage bilo je nečega užasnog. Tako je barem izgledalo sada kada se njihova odjeća vratila.

Policijski izvještaji koji su tog poslijepodneva pristigli iz laboratorija u Ithaci nisu navodili ništa, bilo iz kutije, bilo izvan nje, bilo iz područja oko ulaza u Independent, što bi nekako odavalo osobu koja je kutiju ondje ostavila. A nitko nije vidio apsolutno ništa. Roy Hanna završio je s patroliranjem u Glavnoj ulici oko pet izjutra i rekao kako na tim vratima, kada je pokraj njih prolazio oko pola pet, nije bilo ničega. Članovi Prijatelja na sebe su preuzeli zadaću ispitivanja stanovnika gradskoga središta o tome jesu li vidjeli što sumnjivo. Katkada bi se na određenom mjestu pojavljivali upravo kada bi policija odlazila. I, dakako, postavljali bi ista pitanja kao policija.

Percy se požalio Paulu Leimbachu na nazočnost Prijatelja, premda se, službeno, trebao požaliti supredsjednicima, Sandri Petoski i Rolfu Porteru. "Samo želimo zajamčiti da se doista i čini sve što je moguće", rekao je Leimbach, poprilično agresivno.

~; r ". ia,

Ryan je tvrdio da je Percy, premda mu se Leimbach nikako nije svidao i premda je u njemu vidio samo izvor gnjavaže, zapravo bio zahvalan zbog

toga što su dobrovoljci pomagali u traženju, a slutio je i njihovu snagu - političku snagu. Stoga je dobro pazio da ne uvrijedi Leimbacha.

"Uvjeravam vas da se čini sve što je u našoj moći", reče Percy. "Još ne znamo gdje su djevojčice", reče Leimbach.

"Nimalo nam ne pomaže da se stalno spotičemo o vaše ljude." "Žele se samo uvjeriti da se ništa ne propušta."

Percy je imao rumene obraze - ne prirodno rumene, nego kao da ih je ostrugao grubim brusnim papirom. Za razliku od lica, čelo mu je bilo posve blijedo.

"A držite da se nešto previđa?" upitao je Percy. "Jesu li djevojčice pronađene?"

Franklin, koji je prisustvovao tome razgovoru, rekao je da je Percyjev glas bio krut i loman poput osušenih grančica. Stajao je vrlo uspravno, ruku prekriženih na prsima. Javna suočavanja osoba koje su jedna drugoj antipatične no to ne smiju pokazati mogu biti vrlo bolna.

"Što biste vi to učinili a da mi to već ne činimo?" upitao je Percy. "Ja bih pretražio sve kuće u gradu", rekao je Leimbach. "Svaku kuću u okrugu."

"To bi bilo protuzakonito."

"Nisu li djevojčice važnije?"

Kad su se tog prijepodneva našli nasamo, Percy i zapovjednik Schmidt otvorili su omotnicu koju je Percy izvadio iz one kutije. Nalazili su se u Schmidtovu uredu.

Ondje su ponovno naišli na popis riječi načinjenih od slova izrezanih iz novina i zalijepljenih na list papira. Neka su slova bila prekrižena-gotovo izdubena tamnom olovkom-tako da je "KUČKA" postala "UCKA", a "KURVA" je postala "KRVA". Analiza otisaka prstiju na tom papiru nije dala nikakvih rezultata.

Psiholozi konzultirani posredstvom FBI-a značajnim su smatrali to što je Megina odjeća vraćena brže od Sharonine. Govorili su i o poteškoćama ostavljanja odjeće ispred novinske redakcije i o tome kako je ta osoba bila lukava. S druge strane, ostavljanje odjeće bila je svojevrsna izjava za javnost. Psiholozi su tvrdili da je, premda se odgovorna osoba nastojala zaštititi, jedan njezin dio želio biti uhvaćen. Na određenoj razini, tu osobu užasavaju vlastiti postupci i zlodjela. Zbog toga će se početi izlagati sve većim rizicima i djelovati sve češće -ne zbog lude smionosti, nego iz želje da bude zaustavljen.

Ryan Tavich sudjelovao je na tim sastancima.

"Bit ćete svjedoci", govorio je neki psiholog iz velikoga grada, "sve veće brutalnosti i smionosti tog zločinca, što bi čovjek mogao protumačiti i kao

svojevrsan poziv u pomoć." Bio je to sitan muškarac crne brade u sakou od tvida. Ryan je rekao da je izgledao poput kakva elegantnog glodavca.

"Želite reći da će biti još otmica?" upitao je Schmidt.

"Posve sigurno", odgovorio je psiholog. "Barem će biti takvih pokušaja. Sve to u skladu je s klasičnim obrascima akceleracije." Ryan se usprotivio stručnjacima, držeći kako se našim nevoljama koriste kako bi naplatili masne honorare. "Ja samo znam", rekao je kasnije, "da nam se grad napunio kretenima."

U ovoj je fazi potrebno spomenuti još jedan događaj. Madame Respighi, medij koji se uključio u istragu, i dalje je boravila u motelu Aurelius, baveći se svojim zakučastim postupcima. Dva dana nakon što je kutija s odjećom pronadena pred uredom Independenta, dobila je bijelu košulju s tragovima crvene boje kako bi je pregledala, onjušila ili o njoj razmislila, kako joj god već odgovaralo. Policija nije bila za to, no Megini su roditelji zatražili da se to učini, jednako kao i Prijatelji Sharon Malloy. Štoviše, na tome su inzistirali. Premda je kapetan Percy držao kako je posve apsurdno davati košulju nekakvoj vračari, izgledalo mu je da to ne može odbiti.

Madame Respighi primila je košulju i povukla se u osamu svoje sobe dok su članovi Prijatelja ostali čekati pred vratima. Donald Malloy bio je ondje s još pet-šest članova, a među njima je bila i Sandra Petoski. Sandra je bila od onih osoba koje moraju imati veze sa svime i koje o tome govore u beskraj. Čovjek se mora upitati koliko je u tom razdoblju na gubitku bila njezina nastava.

Nakon deset minuta madame Respighi pozvala je skupinu unutra. Kao što sam već rekao, bila je to žena poprilično konvencionalna izgled~ kojaje nosila sive kostime i naočale s rožnatim okvirom. Sto. više, sivi su kostimi bili njezin zaštitni znak. Premda je živjela u sjevernoj Kaliforniji, zapravo je bila iz Brooklyna i imala je jedva primjetan brooklynski naglasak.

"Pokazalo se nekoliko slika", rekla im je. Sjedila je na stolcu pokraj stola, dok su ostali stajali. Bila je to uobičajena motelska soba, mješavina prisne ugone i bezlične serijske opremljenosti. U rukama je držala onu bijelu košulju s crvenim mrljama - zapravo ju je držala u stisnutim šakama. "Vidim podrum sa zemljanim podom", rekla im je.

Neću vam prepričavati čitav postupak, koji je bio poprilično razvučen. Dakako da su se Prijatelji hvatali za svaku riječ. Opisala je kuću koju bi bilo potrebno obojiti, bijelu kuću staru stotinjak godina. Opisala je i trijem i ulaz. Dugačka, uska kuća s tri etaže i garažom za jedan automobil u stražnjem dijelu.

Opisala je izbojak s prozorima i crne prozorske kapke. Opisala je stabla javora pred kućom. Opisala je muškarca koji živi sam. Takvih je kuća u Aureliusu bilo puno, no što ju je više opisivala, to je opis postajao određeniji. "Možete li nam reći naziv ulice?" upitao ju je Donald Malloy. "Nosi ime slavnoga istraživača", rekla je madame Respighi. "Nekog broda." "Ulica Hudson", rekla je Sandra Petoski.

Moram naglasiti da u gradu imamo i ulice koje nose imena De Sota, Cooka i Francisa Drakea.

Postavljena su nova pitanja, nacrtan raspored ulica i tako je zaključeno da madame Respighi govori o Irvingu Powellu, koji živi u ulici Hudson i koji je otkrio Chihanijevo tijelo. Tada se već bližilo podne. Bila je subota.

"Vidite li kakvog psa?" upitala je Sandra Petoski, misleći na Powellova labradora boje čokolade, Sidneyja.

"Ne, ne vidim nikakvog psa", rekla je madame Respighi.

Donald Malloy želio je bez odlaganja otići do Powella. No Sandra je zaključila kako bi bilo bolje nazvati policiju. Tako je telefonom dobila Ryana Tavicha. Pošto je Ryanu objasnila što je rekla madame Respighi, Ryan joj je rekao: "Powellovu kuću ne možemo pretražiti bez naloga, a nalog ne možemo dobiti na temelju onoga što je rekla neka luda vračara.

No, hajde, Sandra, malo mućni glavom."

Ryana su kasnije kritizirali zbog nedovoljne taktičnosti. "Odsada", rekao mu je kapetan Percy, "ja razgovaram s tim ljudima."

Sandra je Malloyu i ostalima prenijela Ryanovu rekaciju. "U tom slučaju sami idemo onamo", rekao je Donald.

Irving Powell trideset je godina radio u gradskom tajništvu, a izabrana tajnica grada, Martha Schroeder, tvrdila je da on zapravo vodi čitavu tu službu. Kao udovac s odraslom djecom, živio je sam s psom. Bio je to muškarac blage ćudi, u kasnim srednjim godinama. Bio je član čitalačkoga kluba u knjižnici, društva vrtlara i šahovskoga kluba. Koliko znam, nije bio homoseksualac, što je bilo jako dobro.

Negdje oko podneva Malloy, Sandra Petoski i još nekolicina članova Prijatelja posjetili su Powella i objasnili mu o čemu je riječ. Powell ih je zadržao vani, na trijemu. Ako već ni zbog čega drugog, u kući je lajao pas. Trebalo mu je desetak minuta da bi shvatio o čemu govore. Bio je to koščat muškarac, blago pogrbljen, koji je najviše volio nositi veste na kopčanje i uvijek se naginjao prema naprijed kako bi slušao.

Na njihovo pitanje rekao je: "Ni slučajno ne možete pretraživati ovu kuću."

Malloy i ostali povukli su se na pločnik. Ako je Powell kriv, držali su da bi mogao uništiti dokaze. Sandra je rekla kako im je potrebno još ljudi, tako da se Tom Simpson odvezao do ureda Prijatelja kako bi pribavio pomoć. Oko pola jedan oko kuće se razmijelo već pedesetak dobrovoljaca. Pogledavši kroz prozor, Powell je pozvao policiju, tvrdeći da je napadnut. Za samo nekoliko minuta ondje su se pojavila četiri policijska vozila, a kapetan Percy stigao je ubrzo nakon njih. Nije se obradovao Prijateljima.

"Zašto niste pozvali nas?" upitao ih je Percy.

"Jesmo", rekao je Donald. "Razgovarali smo s Ryanom Tavichem. To ga nije zanimalo."

Sada se oko kuće već bila okupila povećća masa ljudi. Irving Powell stajao je na trijemu i za ovratnik držao Sidneyja. Nije bilo jasno tko štiti koga. Ondje se već našao i Franklin, koji je za novine razgovarao sa Sandrom Petoski. "Činilo nam se da nemamo izbora i da moramo nešto poduzeti", neprestano je ponavljala. Netko je nešto viknuo Powellu, nazivajući ga "perverznom". Isprva se činilo da je to šala, u masi je vladala tolika napetost da je već trenutak kasnije bilo jasno koliko su ljudi ozbiljni. Pojavila se nada da bi se Powellu

moglo nešto pronaći, zbog čega bi ga pritvorili i tako bi se okončala cijela priča. Stoga su počele kružiti i određene glasine. Neki su navodili kako je Chihani bio živ kada ga je Powell zatekao pred kućom i kako ga je Powell i dokrajčio. Mnogi su bili skloni o Powellu misliti sve najgore, premda je dotada živio, koliko ja znam, upravo besprijeorno. No činjenica da je Powell izgledao nedužno nije značila ništa. T'ko zna što je sve činio onako sam usred noći?

Kapetan Percy prišao je Powellu na trijemu. "Najbolje bi bilo", rekao mu je, "kada biste dvoje-troje njih pozvali u kuću, a s njima ću ' doći ja i zapovjednik Schmidt. Ili možete jednostavno pozvati svog odvjetnika."

"Ali ovo nema smisla", rekao je Powell.

"Ne želim vam govoriti što vam je činiti", rekao je Percy.

"Ako ih pustim u kuću, hoće li ostali otići s mog travnjaka?" "Budu li zadovoljni rezultatima."

"Mrzim ovakvu prisilu", rekao je Powell.

Kapetan Percy nastojao je izgledati strpljivo, no samo je radio grimase.

Chuck Hawley rekao je da je Powell bio na rubu histerije,

' premda ne mogu znati je li to bilo točno. Zamislite kako je to cijeli život živjeti u određenom gradu, biti poštovanim članom društva i odjednom postati osumnjičenim za perverzije, ubojstva, naći se usred mase od više od

stotinu ljudi. Ni u najgorim noćnim morama Powell nije mogao očekivati takvo što.

"Svakako uđite."

Donald Malloy, Sandra Petoski i Dave Bauer iz YMCA-a ušli su kao predstavnici Prijatelja. Percy, zapovjednik Schmidt i Chuck Hawley predstavljali su policiju. Powell ih je proveo kroz kuću.

"Dave Bauer puzao je u stražnje dijelove zidnih ormara", rekao je Chuck. "U podrumu nije bilo zemljanog poda. Bio je od betona." Provevši čitav život u istoj kući, Powell je s godinama skupio puno stvari. A u kući je imao i stvari preminule supruge. A i njegovo troje odrasle djece imalo je stvari u kući. Pred kućom su se ubrzo zaustavila i televizijska reportažna kola. Činjenica da je madame Respighi navodno prokazala na Irvinga Powella bila je važna vijest.

Policija i Prijatelji u kući su proveli sat vremena. Nisu pronašli ništa, "Dakako, nešto bi i dalje moglo biti skriveno", rekao je Malloy.

"Dovedite tehničare", rekao je Powell, gotovo uspaničeno. "Budite unutra koliko god želite. Slobodno činite što vam je volja."

"Ne bih rekla da su nam potrebni tehničari", rekla je Sandra Petoski.

"Kako ćemo onda biti sigurni?" upitao je Malloy. Stajali su na trijemu pred kućom. Oko njih su se nalazile televizijske kamere i fotoreporter.

"Molim vas," rekao je Powell, "ako su potrebni i tehničari, pozovite ih."

I tako je kapetan Percy pozvao ekipu iz laboratorija. Ali čemu odugovlačiti s time? Nisu pronašli ništa. No kada je na Powella jednom pala sumnja, bilo ga je teško nje posve osloboditi. Neki od Prijatelja, među njima i Donald Malloy, ustvrdili su kako je tehničarska ekipa mogla pretraživati i pomnije. A u subotu navečer netko je kamenom razbio prozor s prednje strane Powellove kuće. Zbog toga je pred njegovu kuću postavljena jednočlana policijska straža, dvadeset četiri sata na dan sljedećih pet dana. Sam Powell dobrovoljno je ponudio svaki oblik pomoći Prijateljima. Bio je prestrašen i izgledao je jadno. Madame Respighi nije se ni ispričala, no, s druge strane, u svojim "slikama" nije nužno vidjela baš njegovu kuću. Ja za čitavu epizodu krivim Sumnju s velikim S. Sumnja je bila nešto poput snažnog reflektora koji se stalno vrti ukруг. U jednom bi trenutku osvijetlio jednu osobu, već trenutak kasnije nekog drugog. U jednome kratkom razdoblju, Irving Powell živio je u stanju na granici užasa. A onda je pozornost privuklo nešto drugo.

Među okupljenima pred Powellovom kućom bili su i Barry Sanders i Jaime Rose. U to su vrijeme prolazili tim dijelom grada. Salon Make Waves subotom se zatvarao u podne. Barry je od majčine kuće išao prema sveučilištu, a

Jaime mu je radio društvo više iz dokonosti nego bilo čega drugog. Bio je topao jesenji dan i mnogi su ljudi pripremaIi vrtove i travnjake za zimu. Barry je, kao i obično tijekom dana, nosio kapu - točnije, kapu za golf - i tamne naočale. Jamie je volio kožu, te je na sebi imao kožne hlače i crnu kožnu jaknu navučenu preko gornjeg dijela trenirke. I jedan i drugi izgledali su kao da posve ne pripadaju Aureliusu.

Franklinu sam već bio spomenuo svoj razgovor s Jaimeom od prije nekoliko dana. A moguće je i da sam malo pretjerao kako bi priča bila zanimljivija. Franklin je zaključio da želi i osobno razgovarati s Jaimeom. Stoga mu je prišao u gužvi. On i Jaime su se znali, premda ne dobro.

"Oooh," rekao je Jaime, "medijsko njuškalo."

Pošto su se pozdravili, Franklin je rekao: "Volio bih čuti još nešto od tvojih opažanja o ljudima u Aureliusu."

"Moram krenuti na faks", rekao je Barry i udaljio se poprilično žurno. Možda je to bila posljedica stidljivosti, no tko god ih je promatrao mogao je posumnjati i u nešto drugo. A u tome je i bio problem: u ljudima koji su budno promatrali: više od stotinu Ijudi moglo je njih trojicu primijetiti zajedno.

"Imam puno opažanja", rekao je Jaime.

"Netko mi je rekao da se nisi iznenadio posljednjim događajima u gradu", rekao je Franklin, ne navodeći točno moje riječi.

"Taj pokvarenjak", rekao je Jaime. Takvo teatralno ponašanje kod Jaimea je bilo posve neprirodno, jer se uglavnom ponašao kao i svi ostali. Dakako da je ovdje bio svjestan publike. "Mrzim kako ljudi ogovaraju", pridodao je tada. Njih dvojica tada su polako pločnikom pošli prema gradu. Bili su približno jednake visine i obojica su bili vrlo vitki. Franklin je na glavi imao svoj irski ribarski šešir. Jamie je bio gologlav. Bio je tašt na svoju kosu i nikako je nije volio pokrivati.

"Imaš li kakvu predodžbu o tome tko je mogao oteti djevojke?" upitao ga je Franklin.

"Ni u jednom trenutku nisam rekao da znam nešto o tome", rekao je Jaime.

"Samo sam rekao da znam ljude koji u sebi nose određenu zloću."

"Tko su ti ljudi?"

"Ne budi smiješan. Misliš li da bih želio da im imena objaviš u novinama?"

"Ali ako su imali nekakve veze s Meg ili Sharon?"

Jaime ga prijekorno pogleda. "To nisam rekao. Samo znam da im želje nisu posve uobičajene."

"O koliko je Ijudi riječ?" upitao je Franklin, koji je već počeo zamišljati nekoliko desetaka osoba.

"Dvoje-troje, ne više."

"Jesu li među njima i Jesse i Shannon Levine?" "Dakako da nisu. Oni su obični seljačići, ništa više."

"Na kakve želje pritom misliš?"

"U tome i jest problem. Samo zbog toga što neki ugledni građanin voli da ga netko veže i tuče ne znači da je imao veze s onim otmicama. A što bi se dogodilo da ti odam njihova imena? Pogledaj samo Irvinga Powella. Tko bi normalan pomislio da je taj jadničak skrivio bilo što? A sada mu pustoše kuću. Mislim da smo razgovarali dovoljno dugo."

"Ali ako je netko od tih..." započeo je Franklin.

"Ne," rekao je Jaime, "Ijudi me ne bi trebali čak ni vidjeti da razgovaram s tobom."

No tada je već bilo prekasno.

35

Brutalnost kao jedan od oblika poziva u pomoć nikako mi nije bio jasan. Zbog toga su motivi otmičara postajali sve enigmatičnijima. Povrat Megine odjeće dodatno nas je uvjerio-kao da nam je to uopće bilo potrebno - u činjenicu da ta osoba ne samo da živi u Aureliusu, nego i odlično poznaje policijske aktivnosti. Takva su nam podsjećanja bila potrebna jer bismo samima sebi inače govorili kako je nemoguće da je to netko od nas.

U nedjelju uvečer bio sam u prizemlju i drijemao nad nekom knjigom kada se na ulaznim vratima iznenada začulo kucanje. Prenuvši se, ispustio sam knjigu, nekakav triler Daphne du Maurier¹ koji sam već bio čitao. Bilo je blizu jedanaest. Već sam pomislio kako neću otvoriti vrata, no onda sam se prisilio i ustao. Pred vratima je bila Sadie.

"Netko pokušava ući na naša stražnja vrata", rekla je. Na sebi je imala staromodnu spavaćicu od flanela i bila je bosonoga. Neprestano se osvrtala, a ja sam je uveo u dnevnu sobu.

Ništa nije toliko prijelazno poput straha i sada sam požalio zbog toga što nemam pištolj ili pušku - mnogi su sada kupovali oružje nego samo nekoliko tupih kuhinjskih noževa.

"Gdje je Franklin?" "Vani."

¹-3 Engleska književnica (1907.-1989.).

"A gospoda Sanders?"

"Spava na kauču pred televizorom. Ne mogu je probuditi. Shadow je zaključan u podrumu. Neprestano laje." Sadie je stajala pokraj kamina. Onako tanahna i s onako malim grudima podsjećala me na kakvu biljku prije evatnje. Prebacila je kosu iza ramena.

"Što se dogodilo?" upitao sam je.

"Čula sam kako su zaškripala mrežasta vrata iza kuće, a onda je netko okrenuo ručicu na vratima. Bila su zaključana. Potom ih je taj netko snažno povukao. Ja sam onda otrčala ovamo."

Premda sam osjećao njezin strah, nisam želio tu priču prihvatiti kao istinu. Noć je bila vjetrovita; možda su se mrežasta vrata jednostavno pokrenula na vjetru. Nada u to da ondje nema nikoga nije mi dopuštala da nazovem policiju. Dotada sam već bio čuo za brojne lažne uzbune zbog kojih su oni koji su pozivali policiju u očima javnosti na koncu izgledali glupo. Stara gospođica Sherman bila se zaključala u kupaonici začuvši miša u smočnici. Odbila je izići čak i na pozive policajaca. Na kraju je stigla i njezina kći iz Norwicha. Chuck Hawley tome bi se uvijek dobro nasmijao.

"Podimo vidjeti", rekoh.

"Sami?" Sadie se nije ni pomaknula.

Uzeo sam žarač koji je stajao pokraj kamina. "Možemo barem probuditi gospođu Sanders."

Sadie kimne i pođe za mnom. Dao sam joj staru vunenu jaknu iz zidnoga ormara u predvorju i navukao svoj zimski kaput. Tiho smo izašli na trijem. Ulica je bila pusta. Vjetar je travnjacima prenosio nekoliko uvelih listova. Većina kuća bila je u tami, no svjetlo u spavaćoj sobi one slijepice djevojke bilo je uključeno. Djelić mjeseca lebdio je nad središtem grada, a mračni oblaci svakih su nekoliko trenutaka prelazili preko njegove površine. Sadie me odostraga gurnula laktom i ja sam poskočio, a zatim se brzo pribrao. Nikada nisam bio osobito odvažan. Kao dijete jako sam se bojao čak i kampiranja. Prešli smo travnjak Petea Danielsa. Naše sjene, nastale pod uličnom rasvjetom, prelazile su stubama koje su vodile do njegova ulaza. Prešli smo na Sadien travnjak. U njezinoj se kući svjetlo vidjelo samo u dnevnoj sobi. Bilo je isključeno čak i svjetlo na trijemu. Zarač sam držao uz nogu da se ne bi isticao. Pitao sam se koliko se često čovjek dovodi u opasnost samo zbog straha od toga da će ga netko ismijati.

Do Sadiena smo trijema došli škripavim stubama. Sadie se držala tek na korak iza mene. Otvorio sam ulazna vrata i tako smo ušli. Shadow je i dalje lajao u podrumu, bilo je to oštro, gotovo izbezumljeno lajanje. Dnevna se soba nalazila lijevo od hodnika. Televizor je bio uključen. U vijestima iz

Syracusea, u jedanaest uvečer, govorilo se o dvostrukom vjenčanju u bolnici Sv. Josipa. Vidjeli su se prizori sretnoga slavlja. Gospoda Sanders ležala je na kauču, glave položene na jastučić. Cipele su joj bile na podu pokraj kauča, a usta rastvorena. Da nije hrkala, bio bih pomislio da je doživjela moždani udar. Bila je krupna, okrugla žena s nepomičnom trajnom frizurom načinjenom od guste sijede kose. Škotska karirana suknja bila joj je naborana i ponešto zadignuta, tako da se ispod nje vidjela prošarana bjelina unutarnjeg dijela njezina bedra. Odvratio sam pogled. Iz televizijskog je aparata dopiralo prigušeno klepetanje.

Prišao sam kauču i prodrmao gospođu Sanders za rame. Nije reagirala. Prodrmao sam je snažnije, a glava joj je tada sklznula s jastuka. Otvorila je oči a onda se brzo uspravila u sjedeći položaj.

"Što vi radite ovdje?" upitala me.

"Sadie vas nije mogla probuditi. Bila se zabrinula." "Imam čvrst san", rekla je gospođa Sanders.

' Sadie je stajala pokraj mene. Ja sam krenuo prema izlazu iz dnevne sobe.

' "Kamo idete?" upitala je gospoda Sanders. Promatrala je žarač i , ja sam tada uvidio da je nervozna zbog mog dolaska. I ja sam pogledao žarač.

"Opreza nikad dovoljno", rekao sam. Potom sam hodnikom nastavio do kuhinje.

Iza sebe sam čuo gospodu Sanders kako govori: "Nikako mi se ; ne sviđa što je on ovdje."

Nisam čuo Sadien odgovor. Prišao sam stražnjim vratima, koja su bila zaključana. Uključio sam svjetlo na stražnjemu trijemu i otključao vrata. Na trijemu je stajala kanta za smeće na kojoj nije bilo

! poklopca. S vremena na vrijeme imali bismo problema s rakunima, ; tako da sam se sada pitao jesu li Sadie i pas zapravo čuli kakvog rakuna. Stavio sam poklopac na kantu. Na trijemu nije bilo ničega prema čemu bi se moglo zaključiti da je netko pokušavao provaliti u kuću,

' no isto tako nisam znao r~ kakvi bi to trebali biti zrlakovi. Vjerojatno nešto slomljeno. Sadie je u međuvremenu pustila Shadowa iz podruma i pas je sada iza mene projurio kroz mrežasta vrata, skočio mi na noge i potom pojurio niza stube. Istog je trena počeo lajati.

Pogledao sam na suprotnu stranu travnjaka. Netko je bio između drveća i prilazio mi. Instinktivno sam uzdignuo žarač.

"Doista ćete me napasti?" začuo se nečiji glas. Bio je to Aaron. Njegov rep prepoznao sam prije nego što sam mu ugledao lice. "Što ti radiš ondje?" upitao sam ga.

"Prečac. Je li Sadie još budna?" Shadow je prestao lajati i odmah mu je pritrčao. Aaron se sagnuo kako bi ga počeošao iza uha.

"Jesi li maloprije već bio ovdje?" "O čemu to govorite?"

"Sadie se učinilo da je nešto čula." Tada se na trijemu već našla i Sadie.

"Aarone", rekla je.

Aaron se zaustavio ispred prve stube i pogledao nas. Rep mu je bio svezan tako čvrsto da mu je povlačio kožu u kutovima očiju, zbog čega je imao ponešto azijski izraz lica. "Imam novosti za tebe", rekao je tada, obraćajući se Sadie. "Tvoj će se otac vjenčati s mojom j' sestrom. Ovoga tjedna."

"Meni se učinilo da su to poprilično dobre novosti, no dok sam ;'

promatrao Sadie i Aarona, postalo mi je jasno da oni nisu takvog mišljenja.

"Što se to ovdje događa?" zazvala je gospoda Sanders. "Sprema se svadba",

rekao je Aaron. Potom se nasmijao. Nakon što sam se u salonu vidio s

Jaimeom, počeo sam primjeći

i vati kako se braća Levine prema njemu odnose neprijateljski. Dakako, Jaime mi je ispričao za onaj susret u baru u Gillian'su, premda nije točno naveo što im je rekao. Moguće je da im se Jaime obratio, a da se njima nije svidio njegov ton. No nije bilo tako. Jaimeu su zamjerali prijateljstvo s Barryjem Sandersom.

A onda su u ponedjeljak ujutro, prolazeći pokraj salona Make Waves, zastali kako bi pogledali kroz vrata. Jaime je unutra stavljao

uvijače u kosu gospode Adams. Njezin je suprug tio član Gradskoga vijeća.

Jesse i Shannon stajali su na vratima, rukom pokazivali prema Jaimeu i

smijali se. To nije bio pravi smijeh, nego smijeh iz crtanih filmova, smijeh

Pere Djetlića. Cookie ih je brzo istjerala. Isprva se činilo da neće otići, no ona

ih je onda poprskala nekakvim slatkastim mirisom, što ih je poprilično

podiglo.

U utorak su Jesse i Shannon došli u Aurelius GriII u vrijeme kada su Jaime i

Barry ondje zajedno objedovali. Mislim da su Jaime i Barry bili tek prijatelji, ili

je to prijateljstvo bilo barem u nastajanju, no Levineovima se njihovo

prijateljstvo nikako nije dopadalo. Činilo se da su u svojim glavama nekako

pomiješali marksizam sa svojevrsnim oblikom puritanizma. A možda im se

činilo i da je Barry iznevjerio ID.

Barry i Jaime sjedili su za stolom, a Jesse i Shannon u jednom su im se

trenutku pridružili. Zbog identičnih plavih kozjih bradica izgledali su ponešto

klaunski.

"Nitko vas nije pozvao za stol", rekao im je Jaime. "Pozvala nas je Čovječja

Ribica", rekao je Jesse. "Namignuo nam je", rekao je Shannon.

"Nije istina", rekao je Barry.

"Što je za objed?" upitao je Jesse. "Ostavite naš na miru", rekao je Jaime.

"Mi nemamo pravo jesti?" upitao je Shannon. "Želi nas spriječiti u jelu", rekao je Jesse.

Jaime je dao znak Ralphu Stangosu, vlasniku Aurelius Grilla. Ralph je dobrovoljni vatrogasac i sportski tip. Kakvo god imao mišljenje o Jaimeu, znao je da mu je on stalni gost. Stangos je obrisao ruke ručnikom i krenuo prema njima.

"Izgleda da jedete juhu", rekao je Shannon, rukom pokazujući prema Jaimeovoj juhi od rajčica.

"I ja bih volio pojesti malo juhe", rekao je Jesse.

"Ja ću ti je dati", rekao je Shannon. Ispružio je ruku, stavio prst pod rub tanjura i prevalio ga Jaimeu u krilo. Jaime naglo odgurne stolac unatrag. "Hooop", reče Shannon.

"To si učinio namjerno", reče Barry.

U tom trenutku Ralph Stangos sčepao je Shannona za vrat. "Van", reče. "obojica,"

To je možda bila i najznakovitija epizoda. No bilo je i drugih, a moguće je da sam neke i zaboravio. Jaimeu su se dvaput izrugivali na ulici. To je potrajalo nekoliko dana i znam da je Jaime već razmišljao o tome kako će od suda zatražiti zabranu njihova približavanja.

Barry je te večeri došao k meni i ispričao mi što se dogodilo u Aurelius Grillu.

"Jaime je morao otići kući i preodjenuti se", rekao je. "Čitave hlače bile su mu umrljane juhom od rajčica."

Sjedili smo u naslonjačima, svaki s jedne strane kamina, i pili čaj.

"Zašto ga tako maltretiraju?" upitao sam ga.

Iza debelih stakala naočala, Barryjeve su oči bile tek blijedoružičaste mrlje.

"Shannon kaže da je homoseksualnost reakcionarna. No bit će da im je Jaime nešto rekao u Gillian'su, pa im se to nije svidjelo."

Barry je otpio gutljaj čaja i zatrepao. Razgovarali smo o Franklinovu vjenčanju s Paulom, do kojeg je trebalo doći sutradan u zgradi suda u Pottervilleu.

"Sadie je zbog toga vrlo uzrujana", rekao sam Barryju.

Franklin je mislio da će Sadie morati prihvatiti njihovu vezu ako se on i Paula vjenčaju, o čemu su razgovarali već nekoliko mjeseci. Osjećao je i grizodušje zbog toga što Sadie ostavlja samu, tako da mu se činilo da će biti bolje bude li u kući i Paula. Paula je bila dobra, ljubazna i inteligentna. Franklin nije vidio

nijedan logičan razlog zbog kojeg bi Sadie prema njoj trebala i dalje osjećati antipatiju. Dakako, Sadie nisu trebali nikakvi logični razlozi.

Razmišljao sam i o onome što je Jaime rekao o tajnama nekih muškaraca u Aureliusu. Zbog toga sam se počeo pitati tko je bio onaj muškarac s kojim je Barry ostvario kratkotrajnu vezu još dok je pohađao srednju školu.

Upitao sam Barryja održava li spolnu vezu s Jaimeom. "Ne, ni slučajno. Samo smo prijatelji."

"Vidaš li kada onog čovjeka s kojim si imao vezu?" "Kojeg čovjeka?" Barry se odmah počeo braniti. "Dok si još bio srednjoškól`i~."

"O njemu ne želim razgovarati."

"Još uvijek živi u gradu?"

Barry je ponovio kako o njemu ne želi razgovarati. "Poznajete li ga Jaime?"

"Ne znam."

Barry je tada ustao i rekao da mora poći. Ispričao sam se i pokušao ga smiriti.

"Popij još malo čaja", rekao sam mu. "Doista moram poći."

Nije ga bilo moguće zadržati. Majka mu je rekla neka dođe kod Sadie u osam, a sada je već bilo nekoliko minuta nakon osam. To mi je kod Barryja već počelo ići na živce. Poznavali smo se dugo i držao sam da bi u mene trebao imati povjerenja.

' U međuvremenu su Prijatelji nastavili patrolirati. Razgovarali su s ljudima; bili su u vezi s drugim sličnim udrugama širom zemlje. Premda se činilo posve očitim da Irving Powell nije imao nikakve veze s onim otmicama, razgovarali su s njegovim susjedima. A imali su i vlastite policijske radijske scannere, tako da bi Prijatelji također reagirali kad god bi se nekome učinilo da je čuo neobične zvukove ili vidio nešto neuobičajeno i uspaničeno pozvao policiju. Prijatelji bi na mjesto s kojeg je upućen poziv katkada pristizali i prije policije. Kapetan Percy više je puta prosvjedovao kod Gradskoga vijeća, no njegovi se članovi u to nisu miješali. Usred tog straha još jc nekoliko ljudi napustilo Aurelius, dok su neki kćeri uputili na boravak kod rodbine u gradovima za koje se držalo da će biti sigurni, premda je pojam sigurnosti postajao sve problematičniji. U razredima su se vidala prazna mjesta. Kada bih navodio imena odsutnih, u administraciji bi mi govorili kako je taj i taj učenik privremeno prešao u školu u Romeu ili Baldwinsvilleu. Ariječprivremeno ostala bi lebdjeti u zraku i nitko je ne bi dovodio u pitanje.

Kako su sumnje rasle, tako su ogovaranja i optužbe postajale sve zlobnije, nerijetko graničeći i s klevetom. Pouzdano znam da se govorilo i o meni, no na takvoj razini neznanja da je to više provociralo nego zastrašivalo. Jednom

sam, primjerice, došao u učionicu na peti sat, nakon objeda, i ondje na ploči zatekao ispisanu riječ "Ferry". Prije nekoliko godina u školi je radila nastavnica povijesti koja se zvala Margaret Ferry, tako da sam isprva pomislio kako se natpis

odnosi na nju, Međutim, već jedan pogled na nacerena lica mojih učenika osmoga razreda, pokazao mi je da je ta riječ napisana pogrešno⁴. Krepka ozarenost pozornih lica bila je odvratna. Našao sam se u iskušenju da nešto kažem, no urnjesto toga samo sam izbrisao riječ i započeo sat. Na tom sam ih satu iznenadio nenajavljenim testom koji nitko nije napisao dobro. Shvatili su poruku.

No sumnja se osjećala u čitavoj školi. Zbornicom je sve više vladala tišina. Ondje se obično neprestano kritiziralo, klevetalo i ogovaralo. No ljudi su sada osjećali nesigurnost u vezi s identitetom svakog sugovornika. Je li Sandra Petoski koju već godinama vidam iz dana u dan ista ona Sandra Petoski koja je supredsjednica Prijatelja? A što ako postoji i treća Sandra Petoski, koja je još sablasnija?

Izrazom mračna strana koristim se kao gotovo komičnim elementom. Strast prema čokoladi gospođe Hicks bila je njezina mračna strana, kao i ljubavna veza Harryja M;rtinija s onom učiteljicom iz Utice. No sada smo imali dokaza i o nečemu istinski mračnom. Zbog toga smo postali svjesniji toga koliko ta tama zapravo može biti mračna. Netko od nas oteo je dvije djevojčice. A što je taj netko s njima učinio? To pitanje nismo postavljali. Tako u tišini školske zbornice ni u jednom trenutku nisam imao dojam da moji kolege nemaju o čemu razgovarati; više je bila riječ o tome da se boje onoga što se moglo i trebalo reći.

U srijedu poslije podne Franklina i Paulu vjenčao je matičar u Pottervilleu. Ryan je onamo otišao s njima i bio im svjedok. Sve troje su na sat vremena otišli s posla. Ryan je preskočio objed. Matičar, Mitchell Friedman, neprestano se šalio u vezi s brakom i govorio kako će Franklin od Paule stvoriti čestitu ženu, no Ryan je rekao da su njih dvoje bili ozbiljni kao da je riječ o kakvom pogrebu. Kada je sve završilo, Franklin je poljubio nevjestu, a Ryan im je stisnuo ruku. Automobilom su se vratili u Aurelius. Kada se Sadie, nešto nakon tri poslije podne, vratila iz škole, ustvrdila je da ima novu majku. To je nije usrećilo. Franklin i Paula oko sat su vremena premještali neke od Paulinih stvari iz kuće njezina oca, koju će dati na prodaju. Franklin nije imao puno vremena, jer su novine najkasnije u pet trebale biti u tiskari. Pred sobom su imali i problem Paulina psa, Fletchera, koji se nije slagao sa Shadowom. Neki prijatelji koji su živjeli

'-4Ispravno napisana rijčč glasila bi fairy, a znači, između ostalog, homoseksualac, peder.

izvan grada preuzeli su Fletchera do trenutka kada Franklin i Paula odluče što će učiniti.

Franklin je o njihovu vjenčanju napisao kratak članak. Zapravo, zacijelo ga je napisao još prije vjenčanja. U njemu su se navodili samo osnovni podaci, premda je u njemu stajalo i kako je Franklin urednik Independenta (kao da je takva identifikacija bila potrebna), a Paula psihologinja pri studentskoj službi sveučilišta Aurelius. Ljudi su čitali članak i odmahivali glavom. Mnogima se činilo da već i ovako znaju previše o obitelji McNeal. Ljudi su Franklinu, dakako, željeli svako dobro, no ne bih rekao da je itko išta slavio.

36

M alloyevi i Shillerovi zapravo se nikada nisu istinski sprijateljili, ali u ovome su razdoblju bili poprilično bliski. Mec~utim, upravo ona tuga koja ih je zbližila ujedno ih je i razdvajala. Naposljetku, tugovali su za različitim djevojčicama. Ali bili su u stalnoj vezi, međusobno se raspitujući o tome je li tko čuo što novo. Ralph i Helen Shiller nisu bili izravno povezani s Prijateljima, no Ralphov je brat Mike onamo dolazio svakodnevno. Mike je na radnom mjestu u poštanskom uredu uzeo nekoliko slobodnih dana. Drugi brat, Albert, također je dio vremena posvetio Prijateljima. A Helen Shiller imala je dva brata i jednog bratića koji su sudjelovali u patrolama.

Ralph i Helen Shiller nastojali su nastaviti s uobičajenim životnim ritmom, no zapravo su živjeli u stanju koje je graničilo s paraliziranošću. Nekoliko bi se minuta polako kretali naprijed, a onda bi uvidjeli da im nema kćeri i ponovno beživotno tonuli. Na sreću, Ralph je imao ljude koji su radili u njegovoj radionici. Užasno je bilo to što se nije znalo ništa, a nikako nisu mogli prestati zamišljati sve užase koje je netko mogao učiniti njihovu djetetu. To neobično vraćanje odjeće i lažna ruka otvarali su mogućnosti i za najužasnije scenarije. Ralph se počeo voziti gradom u svome kombiju, ne odlazeći na poslove i ne obavljajući ništa, samo tako gledajući oko sebe. Čovjek bi vidio taj kombi kako polako prolazi - bio je to plavi Ford s bijelim natpisom "Ralph Shiller, električar" s jedne i druge strane - i vidio Ralphovo tamno, tužno lice kako proviruje izna~ upravljača.

Helen je, pak, rijetko izlazila iz kuće. Megin brat Henry kod mene je imao biologiju i često ga nije bilo na nastavi. Zbog toga mu nikako nisam mogao sniziti ocjenu. Oduvijek je bio veseo dječak, no

, lice mu je sada bilo nepomično i činilo se da nikako ne može pažljivo pratiti nastavu. Ostali su mu se učenici obraćali šaptom, ali mnogi su više voljeli posve ga se kloniti. Mladi brat, Bobby, polazio je četvrti razred i o njemu ne znam ništa, što ne znači da zbog toga o njemu manje nagađam.

Malloyevi su bili pogođeni na sličan način. Doktor Malloy posve je prestao dolaziti u ordinaciju. Sjedio je sam kod kuće ili odlazio u policijsku postaju. Poput Henryja Shillera, njegov sin Frank, učenik trećeg razreda srednje škole, često je izostajao s nastave. Mala je Millie bila u trećem razredu. Doktor ju je svakoga dana dovozio u školu i čekao je nakon nastave. Vozio ju je i do prijateljica i čekao je pred kućom dok bi se s njima igrala. Bio je opsjednut strahom od toga da bi joj se nešto moglo dogoditi.

Njegova supruga, Catherine, izlazila bi samo da bi se vidjela s Leimbachovima ili Shillerovima. Svi su bili svjesni toga da ih drugi promatraju, da ljudi s njima suosjećaju. Bilo im je drago zbog takve ljubaznosti, no kad god bi primijetili da ih netko promatra, s tugom bi se prisjetili uzroka boli, a nestanak djeteta ponovno bi se pojavio pred njima. Doktor Malloy vozio je Chevroletov kamionet boje trule višnje. Jednog sam dana kroz njegov stražnji prozor uočio držač za pušku. Sljedeći put, nekoliko dana kasnije, ondje je bila i puška. Bila je to unutrašnjost savezne države New York u studenome. Lov je

, bio vrlo popularan. No činilo mi se da doktor Malloy nema pušku zbog lova na jelene. I on bi se polako vozio gradom, polako skrećući ' na raskrižjima, promatrajući razne kuće.

Automobilske patrole u Aureliusu često je organizirao Paul Leimbach. Ukupno su imali dvadeset dva vozila, no u svakom trenutku na ulicama ih je bilo najviše pet. Pomna točnost kojom se Leimbach isticao kao knjigovođa ovdje je primijenjena na patrole. Svaki je automobil imao svoj sektor. Svaki je pokrivao određenu rutu, a onda bi naglo prešao na neku drugu, kao da bi te neočekivane promjene mogle iznenaditi zločinca, nekoga tko vreba i pokazuje dijaboličko zanimanje za mlade djevojke.

Paula Leimbacha poznao sam cijeli život, premda ne osobito dobro. Uza strast prema sličicama s igračima baseballa u djetinjstvu i strast prema brojkama u odrasloj dobi, činilo se da svijet silno želi pretvoriti u podatke za mjerenje i vaganje. 'la njegovu tijelu nije bilo suviše mase, bio je mišićav i žilav. Netko mi je rekao da noću ne spava više od četiri sata. Imao je tamno lice pozorna izraza i činilo se da neprestano proučava ono što ga okružuje, u nepomičnom stavu kakva jastreba na odumrlom stablu. Čovjek ga nije mogao ni zamisliti u situaciji u kojoj bi ga

nešto zateklo, pa ipak nećakinjin ga je nestanak iznenadio. Bio je to podatak koji njegova oprema nikako nije mogla procesuirati.

Leimbachova kći, Jenny, imala je dvanaest godina i užasnuto se pribojavala da je u opasnosti. Njegova supruga, Martha, željela je uputiti Jenny nekamo izvan grada, no Leimbach je tu mogućnost odbio. Držao je kako to ne bi bilo pravedno prema doktoru Malloyu. Pritom nije smatrao da ugrožava kćer zbog Sharonina nestanka, no imao je osjećaj - sam Bog zna kako je to verbalizirao - da ne bi bilo u redu kada bi Jenny bila na odviše sigurnom. S druge strane, pomno se brinuo za to da mu kći nikada ne bude sama. Ako s njom ne bi bili on ili Martha, uz nju bi bili petnaestogodišnji Mark ili Scott, maturant.

Nekako računam da je Donald Malloy Prijateljima posvećivao i više od četrdeset sati tjedno. Drogeriju je sve više vodila Mildred Porter, premda bi Donald onamo dolazio jedanput ili dvaput na dan kako bi riješio pristigle recepte. Živio je sam u ulici Dodge, premda je, koliko sam čuo, imao mačku; njegova troetažna kuća, koja je međutim bila poprilično uska, nalazila se na prostranom zemljištu. Nekoliko se godina mislilo kako će se oženiti, no do toga ipak nije došlo. Kako se bio rastao, moguće je da nije želio ponovno iskušavati takvu mogućnost. Nije imao djece. Nakon dolaska u Aurelius neko je vrijeme izlazio s nekoliko žena. U to je vrijeme bio vitkiji i okretniji. Izgledao je kao da je jedan od onih muškaraca koji su u školi igrali football i kod kojih su se mišići polako pretvorili u masno tkivo. Nije bio užasno debeo, no bio je krupan i težak. Možda je i sada s vremena na vrijeme s nekim izlazio, no ja za to nisam znao.

S Agnes Hilton i Daveom Bauerom posjetio je brojne kuće, jednako kao što je posjetio i mene. Uvijek su se trudili biti srdačni, no nikako nisu mogli prikriti činjenicu da je osoba kod koje su došli pod određenom sumnjom, pa bila to i neka najbeznačajnija sitnica. Donald je u svojoj kući održavao sastanke na kojima su se razmatrali mogući scenariji, sve što se djevojčicama moglo dogoditi, a takvi sastanci dovodili su do novih posjeta. Dakako, svi takvi susreti nisu

protjecali u prijateljskoj atmosferi, tako da su se neki ljudi Donalda počeli bojati i truditi se da ostanu u njegovoj milosti.

Franklin ga je u tom razdoblju ponovno pokušao intervjuirati za novine, no bez uspjeha; točnije, Donald je rekao da će rado odgovoriti na svako pitanje, no da ne želi biti temom čitavog posebnog intervjua.

"Ja sam samo sredstvo", neprestano je ponavljao. "Moj je jedini cilj pronaći te djevojke. Nemam drugih zadaća."

"Ali imaš cijeli jedan život o kojem možeš govoriti."

"Možda kasnije, kada sve ovo bude iza nas", rekao je Donald.

Njegova strastvena želja za pronalaženjem djevojčica bila bi iznimna da nije bilo jednake želje njegova brata ili Paula Leimbacha ili Ralpa ili Mikea Shillera. Te ljude poznavao sam godinama. Leimbach mi je pomagao pripremiti poreznu prijavu. Doktor Malloy bio mi je liječnik, kada sam za to imao potrebu. Ralph Shiller radio mi je na električnim instalacijama u kući. Od Mikea Shillera kupovao sam poštanske marke, a od Donalda lijekove. Ti su ljudi bili među najsusretljivijim i najsrdačnijim osobama u Aureliusu. Njihova su djeca pohađala nastavu kod mene ili kod mojih kolega. A sada je skupina njih bila izdvojena, kao da im je netko na licu ostavio nekakav užasan znak. Na određeni su način izopćeni iz našega društva kako bi stvorili vlastitu užasnu zajednicu. Mi ostali vidjet ćemo taj znak i moliti se za to da se ne nade i na nama.

"Ja sam samo sredstvo", rekao je Donald. Tko ga je uopće mogao kriviti zbog želje da odbaci svoju ljudsku prirodu, onaj dio koji je toliko patio? Pa što ako je tako odlučno ulazio ljudima u kuće da bi im postavljao pitanja? Žalili smo ga. A činilo se da je upravo ta njegova krupna građa, masa koju je nosio pod tamnim odijelima ili bijelim ljekarničkim ogrtačem fizički oblik njegove boli, kao da bi bez te tuge i patnje bio posve vitak.

Doktor Allen Malloy često je bio u društvu kapetana Percyja i posjećivao ga u njegovoj kući u Norwichu. Po tom osjećaju za dužnost i želji da ih ostali smatraju pouzdanima i poštenima, njih su dvojica bili slični. I jedan i drugi držali su se poprilično stoički. I jedan i drugi bili su crvenkaste puti i smirena držanja, a upravo to njihovo rumenilo svjedočilo je, činilo se, o žestokim unutarnjim aktivnostima. A imali su i djecu približno jednake dobi, tako da je kapetan Percy sva

kako mogao duboko suosjećati s gubitkom kojeg je doživio doktor Malloy. Prema Ryanovim riječima, sve čvršća prijateljska veza s doktorom Malloyem na neki je način kod kapetana Percyja iskupljivala krivnju zbog toga što nije pronašao osobu odgovornu za nestanak djevojčica. Percy bi navodio svoje dugačke popise mogućnosti, potom o njima raspravljao i istraživao ih. Po tome je bio sličan Prijateljima Sharon Malloy, budući da je tako pomno istraživao sve mogućnosti i pojedinosti, a potom svaku od njih ispitivao. Počeo se čak i povjeravati Ryanu, kojeg je ranije ignorirao, više voleći društvo svojih kolega.

No Percy je zbog Prijatelja osjećao nelagodu, odnosno nisu mu se sviđali njihovi pokušaji ispunjavanja policijske uloge. Unatoč prijateljskom odnosu s doktorom Malloyem, tako se nije odnosio prema Leimbachu i Donaldu.

Percyju se nikako nisu svidale patrole i protivio se Donaldovu ispitivanju gradana Aureliusa. A to nije bilo profesionalno suparništvo. Percy je držao da bi krivac za otmice, tko god to bio, bez tih patrola mogao biti voljniji eksponirati se. I imao je osjećaj da zbog Donaldovih razgovora ljudi samo postaju oprezniji.

Za kapetana Percyja, svi stanovnici Aureliusa bili su pod sumnjom, čak i Ryan, čak i doktor Malloy. Nisu mu se svidali zečevi koji trče zajedno s psima. Prisjećao se kako je Ryan uklonjen iz istrage o ubojstvu Janice McNeal, a činjenica da su se ruke i dalje pojavljivale kao krvav motiv nije mu promaknula. Čovjek za svaku zajednicu drži kako je prepuna tajni. Percy je smatrao da je njegova zadaća skidati zaštitne slojeve obavijene oko tih tajni, sve dok na kraju ne otkrije tajnu nestalih djevojaka. U svome je računalu imao podatke o svima u Aureliusu - možda ne o onima vrlo starima i vrlo mladima, no uvjeren sam da su i njihova imena bila navedena negdje u tim datotekama. Kada je Harry Martini priveden u postaju i kada je ondje priznao vezu s onom učiteljicom iz Utice, kapetan Percy za to je već znao. A uvjeren sam da je znao i za moje nesretno razdoblje provedeno u New Yorku. Znao je za mračne navike svih nas, ili gotovo svih.

Užasno je kada vam nije dopušteno imati tajne. Jednom davno slučajno sam na travnjaku iza kuće otkrio gnijezdo malih krtica i tada sam ih promatrao kako se nesretno koprcaju na sunčevu svjetlu.

Mi smo bili upravo takvi, Osobni je živ4t zaštitni sloj između unutarnjeg bića i drtlštva. Percy je želio sa svih skinuti tu ljušturu. ~ovje~

ga je lako mogao zamisliti kako proviruje u kupaonice i noću u spavaće sobe. Nisam znao ništa o Percyjevim političkim stavovima, no u srcu je svakako bio totalitarist. Slobodu je smatrao čovjekovom sposobnošću skrivanja i želio je iskorijeniti tu moć. A dakako da je imao osjećaj da će te informacije u njegovim rukama ili njegovu računalu biti na sigurnom. Nije li i to bio određeni oblik neprosvijetljenosti? Jer, što je sigurnost i gdje ju je moguće pronaći` ?

Za kapetana Percyja postojalo je ne samo pitanje nestalih djevojaka - koje je samo po sebi svakako bilo užasno -- nego i netko tko mu se pokušavao skrivati. Bilo bi pogrešno reći da je ovo potonje Percyju bilo gore od onog prvoga, no svakako je bilo nešto krupno. Netko iz Aureliusa oteo je te djevojke, netko koga je Percy vjerojatno često viđao. A ta je osoba vraćanjem one odjeće Percyja povlačila za nos. I doista, Percyju je zacijelo bilo teško ne svesti čitavu tu situaciju na pitanje borbe između sebe i te nepoznate osobe čiji je cilj, činilo se, ismijavati ga. Percy je u organizaciji

državne policije imao i nadređene dužnosnike i oni su zasigurno pitali zašto istraga toliko traje. Koliko god u njega imali povjerenja, bilo je moguće da će ga trebati zamijeniti. Percy je znao da će neuspjeh u pronalaženju djevojaka ostaviti negativni trag u njegovoj karijeri. Zbog toga je to počeo smatrati pitanjem osobne naravi. Činilo mu se da je otmičarev cilj nauditi i njemu. Imao je osjećaj da se taj netko njime poigrava.

Ryan je kapetanu Percyju spomenuo svoj razgovor sa Sheilom Murphy i ono što je rekla o Janiceinu "profesionalcu". A rekao mu je i za profesora Carpentera, čiji su alibi za vrijeme ubojstva upravo ispitivali.

"Kako si došao do nje?" upitao ga je Percy. Nalazili su se u uredu u Gradskoj vijećnici kojim se koristila njegova ekipa.

"Cijelo sam vrijeme držao kako Aaron nije imao razloga ugristi Sheilu, kako je to učinio zbog perverznosti ili pijanstva. Ali što ako je imao razloga? Ne dobrog razloga, ali nekakav razlog? A kada sam uvidio da Aaron nastoji otkriti tko mu je ubio majku, učinilo mi se da bi njegov napad na Sheilu mogao biti povezan s Janice. Ona je uvijek tražila načine na koje bi se upoznala s muškarcima. Prijateljstvo sa Sheilom otvorilo joj je mnoštvo novih mogućnosti."

"No to nisu bili ljudi od karijere, `profesionalci'?"

"Uvjeren sam da je Janice taj izraz koristila ponešto ironično. Naziva li netko uopće tako samog sebe? Je li to bio netko poput liječnika ili odvjetnika ili netko tko diže utege ili netko tko zapravo nije muževan, ali izgleda muževno?"

"Što to znači?"

"Ne znam. Kod Janice je ironija u sebi uvijek imala nešto podrugljivo. Primjerice, možda je to bio netko tko se drži kao da voli žene, ali ih zapravo ne voli."

Percy je zaključio da se Ryan mora ponovno vidjeti s gospodom Porter. Ryan se s njom drugi put sastao ponovno na studijskome odjelu knjižnice Carnegie. Ona je odbijala doći sve dok joj Ryan nije rekao da će on u tom slučaju biti prisiljen doći u drogeriju.

"Ovo mi se ne sviđa", rekla je ona spustivši se na mjesto nasuprot njemu.

"Imam osjećaj da iskorištavate moje povjerenje."

"Nije riječ o Aaronu", rekao je Ryan, pitajući se je li to točno. "Mislim da ste Janice poznavali bolje nego što ste mi dali naslutiti. Bile ste prijateljice, zar ne?"

"Je li to nužno?"

"Mislim da jest."

Ona pogleda Ryana u oči, a onda odvrti pogled. "Nekoliko sam je puta posjetila kod kuće, no nisam sigurna da se može reći da smo bile prijateljice." Gospoda Porter oko vrata je nosila bijelu svilenu maramu učvršćenu brošem s nekim ženskim profilom. Dok je govorila, prstima je neprestano dodirivala tu sličicu. "U to sam vrijeme još bila u braku. Znala je kako mi je s Rolfom. Da ne... zadovoljava." Na trenutak je zašutjela.

"Jeste li se u njezinoj kući vidali s muškarcima?"

Gospoda Porter kimne. Ponovno je pogledala Ryana u oči, gotovo bijesno.

"A je li vas Aaron ispitivao o tim muškarcima i o tome jeste li poznavali još nekoga od muškaraca koji su izlazili s njegovom majkom?"

"Dala sam mu nekoliko imena. Činilo se da je time zadovoljan." "Je li tko od njih bio ono što bismo mogli nazvati profesionalcem?"

Gospoda Porter uzdigne obrve. "Tu ste vi, dakako, Janice je upravo bila prekinula s vama. I Henry Swazey, odvjetnik. Neko joj je vrijeme bio drag."

"S njim se viđala nakon mene?" "Za vrijeme vas, čini mi se."

Ryanu se učinilo da je u njezinu glasu začuo tračak zlobe. Tada je odlučio promijeniti temu. "Zanima me vaš odnos s Donaldom Malloyem."

Gospođa Porter uputila mu je oštar pogled. "Uvjeravam vas da su ova pitanja posve profesionalne naravi."

"Znate li bilo što o njegovu životu izvan drogerije?"

"Ništa. Dakako, poznajem njegova brata i znam koliko je Donald uzrujan otkako mu je nećakinja..."

"A kako je bilo prije nego je Sharon nestala?" "Ne znam ništa o njegovu privatnom životu." "Znate li izlazi li sa ženama iz grada?"

"Nikada nije nikoga spominjao. Ne priča puno, a držim da me djelomično cijeni i zbog toga što ja također puno ne pričam."

"Je li vam simpatičan?"

"Naš je profesionalni odnos na posve zadovoljavajućoj razini."

"On to tako naziva, `profesionalnim odnosom'?" "Dakako da ne... ali to je upravo to."

"Znate li je li Donald kada bio s Janice McNeal?" "Ne znam ni za što takvo."

"Ali razgovarao je s njom."

"Više ju je puta posluživao, to sam već rekla." "Je li joj prodavao kondome?"

"Moguće." "Ima li Donald kakvih prijatelja?"

"Blizak je s obiteljima svog brata i Paula Leimbacha." "Jeste li ga kada vidjeli u Janiceinoj kući?"

"Nikada. Što želite reći?"

Ryan je kasnije rekao da nije mogao prestati razmišljati o gospodi Porter i Aaronu. Potrebno je ponoviti da na njoj nije bilo ničega privlačnoga u spolnom smislu. Premda je bila lijepo odjevena i tjelesno u dobrom stanju, ni po čemu nije izazivala. Ryan ju je ipak zamišljao kako se s Aaronom gola valja po postelji. Tijekom čitavog razgovora osjećao je nelagodu. Užasavao se mogućnosti da se zarumeni i upravo se stoga i zarumenio.

Novonastalo zanimanje kapetana Percyja za stručne ljude od karijere obuhvatilo je jednog zubara, odvjetnika Henryja Swazeya, Paula Leimbacha i doktora Malloya, te jednog mjesnog arhitekta, kao i Donalda. Obavljeni su razgovori sa svima njima. Percy je tako ubrzo doznao da je Donald prije više godina izlazio s trima ženama, te da je spavao samo s jednom od njih, Joan Thompson, medicinskom sestrom zaposlenom u bolnici. Bilo joj je četrdeset godina i nije imala supruga, premda je rekla da ima stalnog mladića. "Jedva se i sjećam Donalda Malloya", ispričala je Ryanu. "To je bilo tako davno."

"Je li u vezi s njim bilo ičega imalo izuzetnoga?" upitao ju je Ryan.

Razgovarali su u bolničkoj kantini. Joan Thompson nosila je bijelu bolničarsku odoru s malenom kapom. "Ništa. Možda je već i to iznimno samo po sebi. Bio je poprilično bezličan. Izišli bismo na večeru, a on gotovo ne bi progovorio ni riječi."

"Kako ste ga upoznali?"

"Preko njegova brata, onog jadrana. Potom me Donald nazvao. Ili sam možda ja nazvala njega, ne sjećam se."

"Kakav je bio u postelji?" Ryan je mrzio takva pitanja.

"Bilo ga je lako zaboraviti." Joan Thompson se nasmijala. "Ili sam ga barem ja zaboravila. Spavali smo samo jedanput ili dvaput. Činilo se da nije osobito zainteresiran. No bio je vrlo čist, toga se sjećam, i imao je lijepe ruke."

Ryan je posjetio i Leimbacha. Razgovarali su u stražnjoj prostoriji sjedišta Prijatelja Sharon Malloy. U glavnome uredu telefoni nisu prestajali zvoniti. Ondje je radilo dvadeset osoba. Ryan je osjećao da nešto nije kako valja. A onda je uvidio da se ne čuje nikakav smijeh.

Leimbach je sjedio za radnim stolom. Govorio je odsječno, tako da je to nalikovalo na paljbu iz automatskoga oružja. Na sebi je imao tamno odijelo i plavu, besprijeckorno svezanu kravatu s prugama.

"Ne bih rekao da se moj odnos sa suprugom tiče bilo koga osim nas dvoje", rekao je Leimbach.

"Nije riječ o vašem odnosu sa suprugom nego o vašem odnosu s ` drugim ženama."

Leimbach je preko volje priznao da se dva ili tri puta našao s nekom ženom iz Syracusea.

"No sve je to bilo tako davno", rekao je. Sjedio je dlanova položenih na stol pred sobom.

"Smatrate li samog sebe čovjekom od karijere, profesionalcem?" Još dok ga je izgovarao, Ryanu je bilo jasno da je to pitanje postavio nespretno.

"Kako to mislite? Mislite da kopam kanale? Ja sam knjigovoda." "Recite mi nešto o svome prijateljstvu s Janice McNeal."

"Kakvom prijateljstvu?"

"Znate više nego dobro." "Ne znam o čemu govorite."

Ryan se nagnuo naprijed, preko stola. "Zaboravljate... I ja sam imao vezu s njom." Nije mu želio reći i da su ga susjedi vidjeli kako ulazi u Janiceinu kuću.

"Rekla vam je?" upitao ga je Leimbach, sjedeći posve nepomično. "Samo mi ispričajte nešto o tome", rekao je Ryan.

` "Bila je luda, posve luda. S njom sam bio samo dvaput. Ozlijedila me."

"Kako vas je ozlijedila?"

"Načinila mi je... znate. Noktima mi je ostavila ogrebotine na penisu. Isuse, kakva je to bila pogreška. Doista vam je rekla?"

j "Pitam se samo kome je još rekla..." rekao je Ryan, ne uspjevši se suzdržati.

Leimbach se čvrsto uhvati za rub stola. "Tal.-ve stvari nikada potpuno ne nestaju, zar ne?"

Pošto je otišao od Leimbacha, Ryan se odvezao do ordinacije doktora Malloya. Medicinska sestra uvela ga je u sobu za preglede. Ryan ~e isprva spremio sjesti na stol za pregledavanje, no onda je ipak odabrao stolac. Kako mu je nakon pet minuta već postalo jako dosadno, svukao je mokasine i izvagao se: sedamdeset kilograma. U trenutku kada je u sobu ušao doktor Malloy, još je stajao na vagi.

"Stekao sam dojam da je ovo službeni posjet", rekao je Malloy, promatrajući Ryanove cipele.

Ryan se blago zarumenio. "Samo sam nastojao prikratiti vrijeme." Ponovo je navukao mokasine. "Moram vam postaviti pitanje osobne naravi. Jeste li kada održavali vezu s Janice McNeal?"

"Dakako da nisam." Doktor Malloy na sebi je imao plavo odijelo s prslukom. Stetoskop mu je bio zataknut u jedan džep sa strane. "Hoću reći, bez ikakva

me razloga nazvala nekoliko puta, a jednom mi je došla i u ordinaciju pretvarajući se da ima bolove u trbuhu."

"Kako znate da se pretvarala?"

"Nisam uspio utvrditi nikakav poremećaj. Recimo samo da nisam bio prava osoba za ono što je tražila."

"Jeste li imali veze s drugim ženama?" "To se vas ne tiče."

Ryanu je tada sinulo kako bi bilo bolje da je s doktorom Malloyem razgovarao u policijskoj postaji, a ne na njegovu terenu. "A Paul Leimbach ili vaš brat - jesu li oni kada imali vezu s Janice?"

"To ćete morati pitati njih." Doktor Malloy stajao je jednom rukom držeći ručicu na vratima.

"Je li vam Janice otvoreno i konkretno rekla da s vama želi spavati?"

"Bila je to više stvar pogleda i aluzija, preko kojih sam uspio prelaziti."

"Kada je to bilo?"

"Neposredno prije nego što je ubijena. Možda tjedan-dva prije toga."

"Nazivate li ikada sami sebe profesionalcem?" Ryan se pri tom pitanju lecnuo.

Doktor Malloy na nekoliko se trenutaka zagledao u Ryana, a onda je nekoliko puta trepnuo. "Sebe nazivam liječnikom", rekao je. Ryan je uspio uhvatiti Donalda Malloya upravo u trenutku kada

se ljekarnik vratio iz jedne od svojih ophodnji. Stajali su na pločniku pred sjedištem Prijatelja. Bilo je kasno poslijepodne i sunce je već bilo nisko. Činilo se da je Donald u žurbi i na Ryanova je pitanja odgovarao nestrpljivo.

"Ponovite mi o kome je točno riječ."

Ryan se zagledao u Donaldove oči, koje su bile svijetloplave i vrlo mirne. "Ne sjećate se?"

"Je li to bila majka Aarona McNeala, ona koju su ubili?" "Jeste li kada s njom izlazili?"

"Apsolutno i očito ne."

"Zašto ste to rekli tim riječima?"

"Zbog glasa na kojem je bila. Nisam mogao dopustiti da me netko vidi s njom. Usta mi i nije bila privlačna."

"Mislio sam da se ne sjećate o kome je riječ." Ryan je nastojao stajati tako da ne gleda izravno u fotografije Sharon i Meg. "Sjećanje mi se sada vraća."

Donald je promatrao Ryana kao da

za njega drži da je posljednji idiot. "Vama nije jasno da razmišljam samo o svojoj nećakinji?"

"Janice je dolazila u vašu drogeriju." "Da, toga se sjećam."

"Što je kupovala?"

"Ne sjećam se."

"Je li kupovala kondome?"

Činilo se da je Donalda to šokiralo. "Od mene ne možete očekivati da vam kažem što je tko od mušterija kupovao. Mislim da me na to ne bi mogao natjerati čak ni sud."

Četvrti čovjek od karijere s kojim je Ryan tog dana razgovarao bio je Harry Martini. Ryan je otišao u školu Knox Consolidated neposredno prije završetka nastave za taj dan. Martini je poricao sva

'ku vezu s Janice. Rekao je da se nije volio vidati sa ženama iz Aureliusu.

"Bio sam u iskušenju," rekao je, "no čovjek se mora kloniti domaćeg terena."

S obzirom na veze koje je priznao, Ryan mu je vjerovao. Kasnije će informacije o svoj četvorici prenijeti Percyju.

Dok je odlazio iz Martinijeva ureda, Ryan je ugledao Sadie kao iz svog ormarića uzima kaput. Ponudio joj je da će je prebaciti kući, a ona je pristala. "Bilo bi uzbudljivije voziti se policijskim autom", rekla je ulazeći u Ryanov Ford Escort.

"Možda sljedećom prilikom." Pričala mu je o školi i poznanicima.

"Kako se slažeš s Paulom?" upitao ju je Ryan.

"Previše se trudi." Sadie je na sebi imala crveni kaput i dugačku sivu skijašku kapu s resom koja joj se spuštala do leđa.

"Možda si ljubomorna."

"Pa što? Zašto nije mogla pronaći nekog drugog muškarca?"

"Vole se."

"A što je s mojom majkom?"

"Nje više nema", rekao je Ryan. Već je bio zaustio kako bi rekao da je "mrtva", no na vrijeme je promijenio riječi.

"Jedina dobra strana toga što je Paula sada u kući jest to što Aaron može dolaziti a da se tata zbog toga više ne uzrujava."

"Često je kod vas?" upitao je Ryan.

"Nije kod nas. Samo nas povremeno posjećuje."

Ryan je zaustavio automobil pred kućom i potom ušao kako bi se pozdravio s Paulom. Bila je u kuhinji i preko traperica je nosila pregaču. Naočale su joj bile zamagljene od pare iz stroja za pranje posuđa i tada ih je obrisala trenirkom. Bila je pripremila kolače. Ugledavši Ryana, nasmijala se. Sadie je već bila otišla u svoju sobu.

"Teško je truditi se biti ljubazan", rekla je. "Mislila sam da sam već i prije bila dobra i ljubazna. Nisam pripremala kolače još otkako je Aaron bio malen."

"Kako si uspjela doći s posla i ispeći kolače?" upitao ju je Ryan. "Na poslu sam od osam do dva. Preskačem stanku za objed. Dok dođem kući već sam posve izgladnjela."

"Sretno udana žena", rekao je Ryan. Pomislio je kako bi mogao reći nešto o Sadie, no onda se predomislio.

"I sretna sam", rekla je Paula. "Franklina volim toliko da to uopće ne mogu izraziti."

3~

Kada je Cookie Evans u petak ujutro, oko pola osam, stigla do ulaza u salon Make Waves, zatekla je vrata napola otvorena.

Pretpostavila je da je Jaime onamo stigao prije nje, premda je on na posao dolazio uglavnom oko osam. Posve otvorivši vrata ugledala je potpun nered. To je bila prva riječ koja joj se pojavila u mislima, "nered". Sljedeća je bila "kaos". Stolci su bili prevrnuti, zrcalo razbijeno, stol razmrskan. Časopisi razbacani posvuda. Uočivši ih, Cookie je primijetila da su pokapani krvlju. A onda je ugledala krv i na komadićima ogledala. Na tapetama su se vidjele raznovrsne pudlice zabavljene raznim frizerskim aktivnostima: parfimiranjem, češljanjem, podšišavanjem, tapiranjem, stavljanjem ukrasnih vrpca. I one su bile umrljane krvlju. Polica s izloženim šamponima i regeneratorima također je bila srušena. Prostorijom je vladao slatkast miris iz razbijenih bočica s mirisima. Cookie je sve to primijetila odjednom, a onda je započela pomniji pregled. Kasnije je rekla: "Mislila sam da sam se našla u pogrešnom lokalu". Crna talijanska mokasina s resama ležala je nasred poda. U njoj je prepoznala jednu od Jaimeovih cipela.

"Jaime?" Zazvala ga je. Nije bilo odgovora.

Trebala je zatvoriti vrata i pozvati policiju, no mješavina ogorčenja i znatiželje navela ju je na korak dalje. Koliko god bila sićušna, Cookie se nikada nije osjećala ugroženom, nikada joj se nije činilo da je u nekakvoj opasnosti. Usto, Louise Talbot imala je dogovoreno šišanje u osam i Cookie će je morati nazvati i odgoditi dogovor.

Radio je bio uključen, bila je to neka postaja iz Utice koja se bila orijentirala uglavnom na lakši rock, no bilo je i puno smetnji, tako da se glazba sama pojačavala i stišavala.

"Jaime?" zazvala je Cookie ponovno. Ušla je u s~Ion, za sobom ostavljajući otvorena vrata. Sunčano svjetlo s vrata osvjetljavalo je u obliku trokuta dio poda, odražavajući se u šamponu koji je istekao iz bočica.

Iza salona nalazili su se priručno skladište i manja takozvana soba za konzultacije, koju je Cookie čuvala za klijente koji su željeli imati više mira i

pozornosti. U stražnjem se prostoru nalazio i nužnik. Cookie je najprije pogledala u skladište. Nitko ga nije ni dotaknuo. Međutim, soba za konzultacije bila je posve uništena: prevrnuti stolci, razbijene bočice, računalo razmrskano na podu. Cookie je primijetila vlastito preneraženo lice kako je promatra s komadića ogledala. Potom se uputila prema nužniku. U njemu nije bilo prozora, a svjetlo je bilo isključeno. Ona ga je sada uključila. I tako je pronašla Jaimea Rosea.

Tijelo mu je bilo nagnuto i prebačeno preko umivaonika, a glava zaglavljena među slavina. Na sebi je imao samo crnu majicu s kratkim rukavima i bijele čarape. Iz rektuma mu je virio metar žutoga drška metle. Odlomljena metla ležala mu je među nogama, s čekinjama okrenutima prema gore. Dugačak trag krvi poput zmiije je drškom vijugao do poda, gdje je već bila nastala tamna lokvica. Ruke su Jaimeu bile povezane straga, produžnom žicom za struju, a glava okrenuta prema Cookie. Usta su mu bila zatvorena krvavom gazom omotanom oko glave. Oči su bile uzdignute, tako da su se vidjele samo bjeloočnice. Majica mu je bila poderana, tako da je Cookie na koži jasno uočavala porezotine i krv. Dva sasušena traga krvi izlazila su mu iz nosa i nestajala u tamnim brkovima i bradi.

Cookie začuje neki glas iz vlastitoga grla, nekakav dubok jauk kroz čvrsto stisnute zube. Telefon je bio istrgnut iz zida. Istrčala je na ulicu kaneći nazvati policiju iz susjednog osiguravajućeg ureda. Ulicom State u to je vrijeme prolazilo jedno patrolno vozilo Prijatelja, označeno narančastim trokutom. Cookie mu domahne. "Hej", povikala je.

"! Automobil, žućkastobijela Mazda, zaustavi se uz pločnik, a vozač otvori prozor. Bio je to Paul Leimbach. S njim su bilajošdvojic8 " muškaraca, Russ Fusco i Bud Shiller, Ralphov i Mikeov bratić, ko~ je vozio kamion za tvrtku Aurelius Oil. Leimbach se nasmiješi Cookie. "Hej i tebi", rekao je.

"Netko je ubio Jaimea. Morate pozvati policiju."

Leimbach brzo izide iz automobila, ostavljajući ga zaustavljenog onako dijagonalno u odnosu na pločnik. Ostala dvojica iz automobila su iskočili odmah nakon njega.

"Gdje je?"

"Već je mrtav. U nužniku. Netko..." Cookie se nikako nije mogla navesti na to da opiše onaj držak.

"Pozovi policiju radiovezom", rekao je Leimbach Shilleru. Potom su on i Russ Fusco potrčali prema kozmetičkom salonu. "Čekajte," rekla je Cookie, "vjerojatno ne biste trebali ulaziti".

No oni su u tom trenutku već bili unutra.

Cookie je potrčala za njima. Pod salona bio je klizak od prolivenoga šampona. Kada je došla do nužnika, Fusco je već bio pognut i povraćao po podu.

Leimbach je nepomično buljio u Jairnea.

"Policija već stiže", rekao je Bud Shiller, brzo ulazeći u salon. Zavirivši u nužnik, rekao je: "Isuse Kriste!"

Nekoliko minuta kasnije u salon je ušao kapetan Percy u pratnji dvojice pripadnika državne policije. Počela su pristizati i druga policijska vozila, a Chuck Hawley ubrzo je počeo prostor oko salona zatvarati žutom plastičnom vrpcom. Ryan Tavich u to je vrijeme bio u Pottervilleu, gdje je na sudu davao iskaz u vezi sa šest provala. Taj slučaj razvlačio se već nekoliko mjeseci.

Percy je bio bijesan na Leimbacha. "Niste imali nikakva prava ući ovamo! Niste policajci! Vi ste nitko i ništa! Sam Bog zna koliko ste toga uništili."

"Samo smo mislili da bismo nekako mogli pomoći", rekao je Leimbach.

"Povraćanjem po dokazima?" vikao je Percy.

Stajali su pred salonom, a oko njih se okupljao sve veći broj znatiželjnika.

Paula Leimbacha svi su toliko cijenili zbog doprinosa radu Prijatelja da je Percyjev ton ljude šokirao. U jednom trenutku umiješao se zapovjednik Schmidt, koji je odveo Percyja od Leimbacha. Pristigli su i novi policijski automobili. Bio je to jedan od onakvih jesenskih dana u kojima se sunce smjenjuje s oblacima. Palo je i nekoliko kapi kiše.

Zapovjednik Schmidt ponovno je prišao Paulu Leimbachu kako bi s njim razmijenio nekoliko riječi. "Doista morate više paziti", rekao mu je.

Leimbach u svojim postupcima nije vidio nikakve pogreške, premda se Russ Fusco stidio zbog povraćanja i nadao se da ljudi o tome neće pričati. Na kraju su stigle i ekipe policijskih tehničara. Sat vremena kasnije Jaimeovo su tijelo na nosilima iznijeli iz salona. Držak metle još je bio u njemu, kako bi se tim problemom mogao pozabaviti mrtvozornik. Uz taj držak koji je virio iz njega, i onako pokriven crvenom plahtom, Jaime je izgledao kao da je širi od metra. Peter Marcos, poručnik iz državne policije, s dvojicom je policajaca otišao do Jaimeova stana u stambenom kompleksu Belvedere, u blizini Gradske vijećnice. Bio je to isti onaj kompleks stambenih zgrada u kojem je živio i Aaron, premda je bila riječ o drugoj zgradi. Jaimeov se stan nalazio u prizemlju. Vrata su bila zaključana, tako da je Marcos od upravitelja zatražio da ih otvori. Unutra su zatekli veliku zbirku kompakt-diskova razasutu sagom. Gipsana replika Michelangelova Davida bila je srušena na pod, tako da joj je otpala glava. Jedan od policajaca nehotice ju je nagazio i zdrobio. Marcos je

pogledao i spavaću sobu i kuhinju, no tragova nasilja bilo je samo u dnevnoj sobi.

Marcos je svoje ljude uputio na razgovore sa susjedima. Žena koja je živjela iznad Jaimea, neka Clara Schloss, koja je u poslijepodnevnoj smjeni radila u tvornici konopaca, izjavila je kako je oko dva u noći morala nogom lupati o pod jer je glazba bila preglasna. Rekla je da je to bila neka strana glazba. Jaime, ili netko drugi, potom ju je stišao. Još je nekoliko susjeda izjavilo da je čulo glazbu, čak i stanovnici susjednih zgrada. Bila je to salsa, a neprestano je svirao isti disk. Marcos je otvorio ležište u aparatu i u njemu pronašao disk Juana Luisa Guerre. Nitko nije čuo nikakvo vikanje ni bilo kakve druge zvukove, moguće i zbog tako glasne glazbe.

Svi su govorili o Jesseu i Shannonu Levineu i njihovu neprijateljskom stavu prema Jaimeu. U deset sati Percy je po braću Levine uputio dva policijska automobila. Automobili su jurili, na raskrižjima uključujući sirene. Stan u kojem su živjela dvojica braće nalazio se na prvome katu i zauzimao čitavu dužinu kuće, što je značilo da

25 Latinskoamerička glazba, osobito portorikanska plesna glazba, mješavina kubanskih ritmova i elemenata jazza, rocka i soula.

kroz prozore mogu vidjeti dolazak policije. Šestorica policajaca pod Marcosovim su vodstvom pojurili uza stube i snažno zalupali na vrata. Nitko se nije javljao. Policajci su udarcima nogu otvorili vrata. Na stolu je bio doručak-zdjelice sa žitnim pahuljicama i svježe mlijeko. Stražnja su vrata bila otvorena. Policajci su se sjurili stražnjim stubištem i izišli u vrt upravo u trenutku kada su se Jesse i Shannon uspinjali preko ograde.

Još nekoliko tjedana nakon tog događaja ljudi iz susjedstva prepričavali su kako su pripadnici državne policije jurili kroz njihove vrtove. Budući da su u društvu Prijatelja Sharon Malloy prislušivali policijske kanale, dvadesetak članova ubrzo se pridružilo potrazi za Jesseom i Shannonom. A kako su neki policajci bili u civilnoj odjeći, a dio Prijatelja znao je samo da traži dvojicu mladića, došlo je do određene pomutnje u vezi s time tko je zapravo tko. Psi su lajali. Netko je opalio iz pištolja, premda je policija poricala da je to bio netko od njih. Russ Fusco i Bud Shiller oborili su na tlo nekog mladog pripadnika državne policije. Nekolicina je građana, vidjevši nepoznate osobe kako trče kroz njihov vrt, pozvala policiju.

Jessea su konačno pronašli u drvenoj kućici na stablu koja je pripadala Bobbyju Hicksu. Njegova je majka u srednjoj školi predavala engleski. Netko od Prijatelja slučajno je primijetio tenisicu kako proviruje kroz rupu u zidu tog malog drvenog skloništa za igru. Dakako, nije znao da je to Jesseova

tenisica. Taj član Prijatelja, Don Evans, koji je radio na pilani, uspeo se ljestvama. Kada je došao do ulaza, taj netko udario ga je nogom, tako da je pao unatrag. Don se uhvatio za granu i tako ostao čvrsto se držeći, no i dalje je bio kakvih sedam metara od zemlje. Tako je visio s nekog starog javora. Trojica policajaca utrčali su u vrt, ugledali Dona kako visi s grane i zaključili da je to ili Jesse ili Shannon. Don je bio približno njihove dobi. Naložili su mu neka skoči na zemlju. Don je to odbio, govoreći policiji da je Jesse (ili možda Shannon) u kućici na stablu. Policajci mu nisu vjerovali. Don je uspio zaljuljati noge prema gore tako da je sada visio s grane poput kakva ljenivca. Vikao je na policajce, a oni su vikali na njega. Iz džepova su mu poispadale kovanice, ključevi i češalj, zasipavši policajce. U vrtu se našlo još Ijudi, među njima i neki Prijatelji, koji su prepoznali Dona. Nekoliko članova Prijatelja pojurilo je po ljestve.

Jesse je i dalje bio u kućici, izvan domašaja njihovih pogleda. Policajci su ga dozivali, no on se nije javljao. Četvorica policajaca uspe li su se ljestvama - zapravo je bila riječ o letvicama pribijenima na stablo. Kada je prvi policajac stigao do njihova vrha, Jesse ga je nogom udario u glavu. Na sreću, uspio se nekako zadržati rukama, no noge su mu se poskliznule, tako da je policajac iza njega zamalo pao. U toj pat-poziciji policajci su i dalje vikali, stalno nešto naređujući Jesseu - koji još nije bio identificiran - a on im uopće nije odgovarao. U vrtu su se našli i novi policajci, kao i novi Prijatelji, susjedi i Franklin. Razbijen je stakleni pokrov nečijeg kljajališta, a uokolo je trčao i nečiji crni pas.

Nešto kasnije stigao je i Marcos koji je preuzeo nadzor nad operacijom i svojim Ijudima naložio da na juriš osvoje kućicu na stablu. Ljestvama su se uspela osmorica policajaca. Prvu dvojicu Jesse je uspio odbaciti, premda je samo jedan od njih pao na zemlju. Trećeg policajca nehotice je odgurnuo jedan od kolega. Kada su se policajci uspe li ljestvama i počeli se hrvati s Jesseom, postalo je očito da kućica neće moći izdržati težinu tolikih ljudi. Počela se raspadati. Franklin, koji je kod sebe imao i fotoaparat, u nekoliko je navrata snimio policajce kako se drže za grane, premda je popustio pred nagovorima da ih ne objavi u novinama. Daske od kojih je bila načinjena kućica padale su na zemlju, odakle su se čuli bučni glasovi i povici upozorenja.

Jesse se u međuvremenu prebacio na neku granu. Sada su se u blizini već našli i vatrogasci sa svojim ljestvama koje su prenijeli preko vrta. Postavili su ih uza stablo, pa su tako spašeni policajci koji su se zaglavili na stablu. Jesse se potom uspeo na vrh stabla i stao glasno vrijedati policajce. "Kapitalistički

psi", glasila je jedan od tih uvreda. Pritom mu je plava kozja bradica poskakivala gore-dolje, poput kakve zastavice kojom netko domahuje. Jedan je policajac pošao za njim i uspio mu jedan obruč lisica staviti oko gležnja. Jesseu su potom ponudili izbor: ili će sići ili će ga na silu povući sa stabla. Sišao je, uz pomoć (ne osobito nježnu) nekolicine policajaca. Potom su ga strpali u policijski automobil i prebacili u Gradsku vijećnicu.

Kada se Ryan u trinaest sati iz Pottervillea vratio u Aurelius, Jesse je bio u zatvoru, premda je odbijao bilo što reći. Shannona još nisu bili pronašli. U preliminarnom mrtvozorničkom izvještaju navodilo se da je Jaime Rose udavljen i izboden nožem. Držak metle uguran mu je u rektum pošto je već bio mrtav. Policija je razgovarala s desecima osoba, no nitko nije vidio ni da je netko Jaimea odveo

iz stana niti da je išao u Making Waves. S posla je otišao u šest i sam večerao u Aurelius Grillu. To je bilo sve što se znalo.

Ryanu je trebalo punih sat vremena kako bi uveo red u pojedinosti. Razgovarao je s Cookie, a potom s Franklinom. Pogledao je Jessea kako snuždeno sjedi u prihvatnoj ćeliji. Pomislio je na to kako je Jesse - ili je to ipak bio Shannon? - u Aurelius Grillu prolio tanjur juhe od rajčice Jaimeu u krilo.

Preostali dio tog poslijepodneva Ryan je pomagao u usmjeravanju potrage za Shannonom. Policijske patrole zaustavljale su i kontrolirale vozila na određenim mjestima na svim prometnicama, sve do ulaza na autocestu. Policija je pretražila Jesseov i Shannonov stan želeći pronaći tragove koji bi mogli ukazivati na vezu braće s Jaimeovim ubojstvom ili nestankom onih djevojčica. U četiri poslije podne već se smračilo. Iz Utice su dovedeni i policijski psi, no toliko je ljudi pokušavalo pomoći u potrazi za Shannonom da su se psi odviše uzbunili, pa nisu bili od osobite koristi. Prijatelji su bili ushićeni zbog toga što mogu činiti nešto konstruktivno. Ne znam u kojoj su mjeri ljudi držali da bi Shannon mogao biti kriv za nestanak djevojčica, no činilo se kako nimalo ne sumnjaju u to da su braća ubila Jaimea. O tome, međutim, nije bilo nikakvih dokaza, osim da su braća nekoliko tjedana maltretirala Jaimea. No postojala je velika želja za utvrđivanjem Jesseove i Shannonove krivnje.

U sedam uvečer Ryan se vratio kući i ostavio automobil na prilazu garaži. Njegovom je kućom vladala tama. Još od jutra nije ništa jeo, tako da je sada bio izglednio. Otključao je ulazna vrata, uključio svjetlo u predvorju, otišao do kuhinje i zastao. Na radnoj je plohi stajao kruh. Majoneza je bila otvorena. Malena hrpa narezane šunke nalazila se na tanjuru zajedno s komadom sira.

Šunka je imala blago ustajali miris. A onda je primijetio da je prozor na stražnjim vratima razbijen.

Ryan je u tom trenutku iza sebe začuo nečiji glas i naglo se okrenuo.

"Zao mi je što sam vam razbio prozor. Platit ću. Platit ću vam i hranu. Umirao sam od gladi."

Bio je to Shannon. Sjedio je u polutama na kauču u dnevnoj sobi, gdje je dotada spavao. U krilu mu je bila Ryanova mačka, koja je glasno prela.

"Što ti radiš ovdje?" upitao ga je Ryan. Pomislio je na to kako Šef rijetko prede u njegovim rukama.

"Predajem se." "Zbog čega?"

"Nemam pojma. Zbog onoga zbog čega su nas svi oni policajci progonili."

Ryan uključi svjetiljku. Shannon je na sebi imao traperice i sivu majicu. Na odjeći i na kauču bilo je blata. Blatnjave tenisice stajale su na podu.

"Netko je ubio Jaimea Rosea", reče Ryan. "Zajebavate me." Mačak odskoči na pod. "Jeste li ga vi ubili?"

"Ni slučajno."

"Zašto ste onda pobjegli?"

"I vi biste bježali da milijun policajaca pojuri na vas. Što smo trebali učiniti, mirno stajati? Kako je ubijen?"

Ryan odluči ne odgovoriti na to pitanje. "Morat ću te odvesti u postaju."

Kada je Ryan doveo Shannona u Gradsku vijećnicu bez lisica na rukama, kapetan Percy još je uvijek upravljao potragom. Ryan je tada uvidio da ga je trebao nazvati, no pribojavao se da bi u tom slučaju hrpa državnih policajaca mogla navaliti u njegovu kuću. U uredu je bilo desetak ljudi, među njima i moj bratić. Svi su se zagledali u Shannona kao da je kakvo stvorenje ružičaste boje i s perjem. Ryan ga je odveo u prihvatnu ćeliju i potom ga ondje zaključao. Jesse je bio u susjednoj ćeliji. Braća su se pogledala, no nisu ništa rekla.

Ryan se potom obratio Percyju. "Ovi klinci nisu nikoga ubili."

"O tome će suditi netko drugi", rekao je Percy.

Kasnije te večeri Ryan je pošao u potragu za Barryjem. Nije ga bilo ni kod kuće ni kod majke. Ona je čuvala Sadie. Ryan se odvezao do sveučilišta, pretražio knjižnicu i na kraju odlučio posjetiti Aarona.

Bilo je pola deset. Aaron je otvorio vrata stana. Pogledavši preko Aaronova ramena, Ryan je ugledao Barryja kako sjedi na sofi s čašom mlijeka u jednoj ruci i sendvičem u drugoj. Na obrazu je imao komadić maslaca od kikirikija. Barry je bio prestravljen. "Netko me traži", ispričao je Ryanu. "Netko me već duže zove kod kuće. Kada podignem slušalicu, ne čuje se ništa."

Ni Barry ni Aaron nisu bili čuli za Jaimea. Kada im je Ryan ispričao što se dogodilo, Barry se bacio na sofu. Još je nekoliko trenutaka tako ležao, a onda su mu ramena počela podrhtavati.

"Tko ga je ubio?" upitao je Aaron. Činilo se da je na oprezu i sumnjičavo je pogledavao Ryana.

"To još ne znamo", odgovorio je Ryan. Bilo mu je jasno kako Aaron pretpostavlja da je on ubio Janice, no iznenadilo ga je to što Aaron sumnja i da je nekako umiješan u Jaimeovu smrt. Zelio je reći Aaronu da je volio Janice i da joj nikako ne bi našao, no misli su mu sada preplavile pretpostavke o povezanosti Janiceina i Jaimeova ubojstva.

"Imaš li kakvu predodžbu o tome tko je to mogao učiniti, Barry?" upitao je Ryan.

"Zašto bih ja trebao imati predodžbu o tome?" Barryjevo je lice i dalje bilo utisnuto u jastučice.

"Jer je moguće da ista ta osoba traži tebe."

38

Citav je tjedan prevladavalo mišljenje da osoba koja je otela djevojčice postaje sve lakoumnija, premda nije bilo moguće odrediti je li uzrok tome želja da se nekako spasi ili da naudi samome sebi. Ali zbog toga sam počeo razmišljati o Sadienu strahu od toga da je netko u nedjelju navečer pokušao provaliti u njezinu kuću. Tu sam priču bio sklon pripisati živcima, jer nisam želio da to bude istina. Samome sebi govorio sam da je to nemoguće, da joj nitko ne bi pokušavao ući u kuću. No onda se to ponovilo i taj je put bilo još strašnije.

Zamislite da ste noću sami u kući i u jednom trenutku začujete neki zvuk, škripu podne daske ili otvaranje prozora. Mozak istoga trena utvrđuje moguće uzroke: nešto bezazleno poput vjetra ili uobičajenih zvukova slijeganja kuće ili nešto opako. Cekate sljedeći zvuk. Čujete peć centralnog grijanja kako se uključuje, čujete zujanje svjetiljke, otkucaje sata. Mislima vam prolaze nizovi ostalih mogućnosti. Osjećate li se krivima ili preplašenima, možda se pribojavate i najgoreg. Ako ste spokojni i živite na mjestu koje smatrate sigurnim (ali što je sigurno?), možda ćete samo nastaviti čitati knjigu. A onda se začuje novi zvuk.

U subotu navečer Franklin i Paula izišli su na večeru kako bi proslavili svoj trodnevni brak. Ryan im se trebao pridružiti u pratnji Cookie Evans, no onda se pokazalo da mora raditi. Cookie se također ispričala. Jaimeova smrt toliko ju je uznemirila da je zatvorila kozmetički salon sve do kraja studenoga. Da

je policija nije zamolila da ostane u gradu, zasigurno bi bila nekamo otputovala.

Franklin i Paula odvezli su se u Colgate Inn u Hamiltonu. Franklin je rekao da će se vratiti do pola deset. Gospoda Sanders pripravila je večeru za Sadie. Nije bilo posve sigurno do kada će ona moći ostate, no dogovoreno je da će Sadie, bude li ona morala otići prije Franklinova povratka, doći k meni. Kao i obično, gospođa Sanders večer je provela uz televiziju. Shadow je bio zatvoren u podrumu zbog alergije gospode Sanders. Sadie se otuširala, a potom je čitala u svojoj sobi, koja se nalazila na suprotnoj strani hodnika od dnevne sobe. Ondje bi povremeno začula smijeh gospode Sanders kako nadjačava smijeh televizijske publike. A onda je u pola deset zazvonio telefon.

Sadie je isprva pomislila da je zove otac kako bi joj rekao da će se vratiti kasnije nego što su očekivali, no onda je začula gospođu Sanders kako pita: "Tko je to?" Zatim je rekla: "Kako to mislite da je ozlijeđen?" Sadie je izišla u predvorje upravo u trenutku kada je gospoda Sanders spustila slušalicu.

"Barryju se nešto dogodilo", rekla je. "Moram odmah poći kući." Sadie je bila u pidžami. "Da se odjenem i podem s vama?" Gospoda Sanders pogledala je na sat. "Otac bi ti se trebao vratiti

ti svakog trena. Morat ćeš otići kod onog čovjeka." Pritom je mislila na mene. Gospoda Sanders počela je navlačiti kaput. "Moramo se požuriti." Sadie je navukla kaput preko pidžame i izišla za gospođom Sanders. Automobil joj je bio parkiran pred garažom. "Ti sada trči", rekla joj je. "Gledat ću te iz auta sve dok ne stigneš onamo."

Sadie je do trenutka kada je gospođa Sanders krenula unatrag prema ulici prešla pola duljine travnjaka Danielsovih. Upravo tada Sadie je začula kako je njezin pas zalajao. Shadow je i dalje bio u podrumu. Gospoda Sanders izišla je na ulicu Van Buren i zaustavila se. Sadie je tada već bila između svoje kuće i kuće Danielsovih, te je rukom pokazala gospođi Sanders neka pode dalje i tako je gospoda Sanders krenula. No Sadie je, umjesto da nastavi prema svojoj kući, zastala i okrenula se prema svojoj kući. Shadow je bio uznemiren jer je ostao sam, a Sadie je znala da se ja neću protiviti dovede li i psa. Potrčala je preko svog travnjaka i potom ulaznim stubama. Vjerojatno je bilo dobro to što je pritom bila bešumna. Pas je i dalje lajao i Sadie je tada prvi put pomislila da je prestrašen. U tom je lajanju bilo nečeg izbezumljenog. Sadie je potrčala hodnikom. A onda, u trenutku kada se spremala otvoriti vrata podruma, pas je zašutio, a Sadie je začula štopot stražnjih vrata.

Najprije je pomislila da ih je zatresao vjetar, no kada je pogledala kroz zamračenu kuhinju kroz staklena je vrata ugledala obrise nekog muškarca. Isprva je pomislila kako bi to mogao biti Aaron, no bio je prekrupan za Aarona. Shadow je ponovno stao lajati i Sadie je primijetila kako je onaj muškarac zastao i podignuo glavu. Dlanovi pokriveni rukavicama bili su mu pritisnuti na staklo, sa široko razmaknutim prstima. Lice mu je bilo okrugla tamna mrlja između njih. Polako je okretao glavu, promatrajući mračnu kuhinju.

Sadie se bojala hodnikom vratiti do ulaznih vrata jer su svjetla u dnevnoj sobi bila uključena i tako više ne bi bila zaštićena od pogleda tog muškarca. Pribojavala se da bi taj čovjek, ugleda li je, mogao postati još očajniji i oko kuće odjuriti do ulaznih vrata. U Sadienoj sobi nalazio se telefon. Nazvat će policiju. Najprije je, međutim, otvorila vrata podruma. Shadow je skočio na nju, a onda uz lajanje odjurio u kuhinju. Šapama se sklizao i kuckao po kuhinjskim pločicama.

Sadie je brzo ušla u svoju sobu, podignula slušalicu i utvrdila da u aparatu nema signala. Pas je lajao i skakao na stražnja vrata. Sadie je brzo otvorila prozor svoje sobe, koji je gledao na travnjak pokraj kuće, prema meni. Pretpostavljam da bismo trebali biti sretni jer Franklin zbog svojih brojnih aktivnosti nije imao vremena postaviti zaštitne kapke za prozore. Sadie je prebacila noge preko prozorskoga praga i iskočila na travnjak. U tom trenutku na prozor je poskočio i Shadow, stavljajući šape na okvir. Sadie ga je podignula i iznijela van. A onda je odjednom začula zveket stakla koje se s prozora na stražnjim vratima sasulo na kuhinjski pod.

Sadie je spustila Shadowa na tlo. Umjesto da ostane uz nju, pas je pojurio iza kuće, ponovno uz lajanje. Sadie je bila odviše uplašena da bi zazvala psa i tako privukla pozornost na sebe. Okrenula se i potrčala prema mojoj kući. U pola deset ja sam već razmišljao o tome da podem na kat. Volim čitati u postelji dok mi se ne prispava. Kako mi se Sadie nije javljala, pretpostavio sam da se Franklin vratio kući. Možda bi bilo točnije reći da sam zaboravio na njih. Još sam čitao Jamaica Inn Daphne du Maurier, tako da su mi misli bile ispunjene pustoši i olujnim vremenom.

Međutim, kada sam začuo Sadiene korake na stubama pred svojim ulazom, brzo sam ustao iz naslonjača. Svjetlo pred ulazom bilo je uključeno i vidio sam je kroz staklo. Kucala je brzo i bez prekida, premda me zasigurno vidjela kako prilazim vratima. Na sebi je imala preveliku jaknu i neprestano se osvrkala. Njezin užas osjetio sam i prije nego što sam otvorio vrata. Zbog toga sam se sledio.

"Vratio se!" povikala je. "Vidjela sam ga!"

Pogledao sam prema mračnome travnjaku. Nisam vidio nikoga. "Koga?" upitao sam je.

"Ne znam", rekla je gotovo bijesno. "Onoga tko pokušava ući u moju kuću." Poveo sam je u dnevnu sobu i zamolio je da mi objasni što se događa. Bila je izvan sebe i nije željela sjesti. Na sebi je imala Franklinow crvenu wneni jaknu s kariranim uzorkom u kojoj se bila gotovo posve izgubila. Na nogama je imala stare papuče od oveje kože.

Tijekom proteklih tjedan dana bio sam razmišljao o kupnji pištolja, što su već bili učinili brojni moji susjedi, no već i sama ta pomisao u mene je unosila strah, tako da nisam poduzeo ništa. Iz pištolja sam pucao samo jedanput, na sajmu, kao dijete. Pretpostavljam da to i nije bio pravi pištolj, a osim toga sam i promašio. No imao sam baterijsku svjetiljku, te sam izašao na trijem i njome osvijetlio travnjak. Nije se čulo ništa. Pas je prestao lajati. Kanio sam nazvati policiju, no dok sam stajao na trijemu, ugledao sam neki automobil kako prolazi ulicom. Tada sam na vratima primijetio narančasti trokut. Dao sam znak baterijskom svjetiljkom i automobil se zaustavio uz pločnik. Bila je to Mazda žutobijele boje. Vozilo sam prepoznao i prije nego je vozač izašao. Bio je to Leimbach i bio je sam.

Isprva mi se nije učinilo neobičnim to što je ondje sam. Bilo mi je drago što ga vidim i požurio sam se prema njemu.

"Što se dogodilo?" upitao je Leimbach. Na sebi je imao debeo zimski kaput i šal.

Objasnio sam mu kako je Sadie rekla da joj je netko pokušao provaliti u kuću kroz stražnja vrata. Leimbach je istoga trena izašao iz automobila i pojurio prema kući. Potrčao sam za njim, ponajviše stoga što nisam želio ostati sam. Sadie je pošla sa mnom. U ruci sam i dalje imao baterijsku svjetiljku i u trenutku kada sam njome osvijetlio Leimbacha, vidio sam da u desnoj ruci ima pištolj, jedan od onih koje nazivaju automatskima. Ta me činjenica nekako trebala primiriti, ali nije. Dok je trčao, skuti kaputa kloparali su mu po koljenima. Sadie je zviždanjem dozivala Shadowa, no nije bilo odgovora. Ušli smo u kuću. Unutra je bilo vrlo tiho. Leimbach je žurno koračao hodnikom, usput paleći svjetla. Činilo se da su nam koraci vrlo bučni. Prozor je na stražnjim vratima bio razbijen. Leimbach je pokušao zaobići staklo, no dio komadića ipak mu se razmrskao pod nogama. Otvorio je vrata. Vrata s mrežom protiv insekata bila su napola otvorena. Mreža je bila prorezana, a kukica za zatvaranje podignuta.

"Pozvat ću policiju", rekao je Leimbach. Bio je u isto vrijeme i poslovan i uzbucen. Pištolj je držao spušten uz nogu. U tom kaputu izgledao je kao kakav krupniji muškarac i tada sam se prisjetio one sjene koju je Sadie ugledala kroz vrata. Leimbach podigne slušalicu telefona u kuhinji. "Nema signala."

Leimbach je imao telefon u automobilu i sada je ponovno izišao. Vjetar se pojačao i bilo je hladno.

Sadie je i dalje zviždanjem dozivala psa. "Gdje je Shadow?" ponavljala je. "Nikako ne dolazi."

Pošto je nazvao policiju, Leimbach je požurio do mjesta na kojem telefonska linija s ulice ulazi u kuću. Pošli smo s njim, premda sam počeo osjećati zabrinutost zbog toga što se on onako sretno i prigodno pojavio na pravome mjestu i u pravo vrijeme. S druge strane, Leimbach se svakoga dana satima vozio amo-tamo čitavim gradom. Sama činjenica da se pojavio u tako pogodnom trenutku nije bila dovoljna za to da bih ga osumnjičio. Držao sam ga se i pomagao mu svojom baterijskom svjetiljkom. Telefonska je linija dolazila do sjevernog ugla kuće i spuštala se zidom pokraj trijema. Bila je prerezana. Bakrena se žica sjajila na svjetlu. Kada je ugledala prerezanu žicu, Sadie mi se još više približila.

Potom smo se vratili pred kuću i ja sam se uspeo stubama do glavnoga ulaza; Leimbach i Sadie bili su na nekoliko koraka iza mene. Svjetiljkom sam osvjetljavao tamne kutove. Zatekao sam se kako razmišljam o tome da bih, kada bi se nešto dogodilo, bio odviše užasnut da bih vrištao. Franklinov se trijem protezao cijelom širinom kuće, a na jednom njegovu kraju nalazila se udobna sjedalica za ljuljanje. Sada se blago pomicala naprijed-natrag. Nešto je ležalo na sjedalu. Načinio sam nekoliko koraka prema ljuljački.

Zacijelo sam pritom proizveo neki zvuk, jer mi je Leimbach žurno prišao. "Što je to?"

Bojao sam se da bi mi svjetiljka mogla ispasti iz ruke. "Ruka", rekoh.

Ležala je na sjedalu ljuljačke: ženska ružičasta, vitka šaka. Isprva sam pomislio da je prava, no onda sam uočio kako zglob završava nekom vrstom držača: bila je to ruka plastične lutke.

Leimbach je stajao pokraj mene. "O, Bože", rekao je.

"Te ruke nije bilo", rekla je Sadie. Čvrsto se držala za moju nadlakticu.

Snopom svjetla obasjao sam travnjak, no nismo primijetili ništa. Ljuljačka se pomicala, a ruka se tako s njom ljuljala naprijed-natrag, gotovo kao da je živa. Osjećao sam kako Sadie drhti.

"Gdje je Shadow?" upitala je. "Zašto ne dolazi?" Na to nisam imao odgovora.

Policija i Franklin i Paula stigli su istodobno, nekoliko minuta kasnije. Policajci su stigli u dvama automobilima, a jedan od njih četvorice bio je i moj bratić. Leimbach im je rekao kako je netko pokušao na silu ući kroza stražnja vrata i kako je prozor ondje razbijen. Chuck i još dvojica istog su trena otrčali iza kuće. Imali su baterijske svjetiljke i njima su sada osvjetljavali mračne vrtave iza kuća. Ja sam pokušavao Franklinu i Pauli objasniti što se dogodilo. Sadie je snažno uhvatila očevu ruku. U onoj velikoj vunenoj jakni izgledala je poput nešto manje verzije Franklina. Više nije bila zabrinuta zbog sebe, nego se brinula za svog psa. "Shadow", dozivala ga je. "Hajde, mala." Potom bi osluškivala.

Nakon nekoliko minuta Chuck se vratio trkom. Ostalim policajcima rekao je neka stupe u vezu s postajom i pozovu Ryana i kapetana Percyja. Potom se obratio Franklinu, nastojeći govoriti tiho, kako ga Sadie ne bi čula. "Iza kuće je mrtav pas, koker španijel. Netko mu je zakrenuo vratom."

Sadie je potrčala prema vrtu, a otac odmah za njom. Pas je ležao pokraj stabla, kakvih sedam metara od trijema, izgledao je tek kao tamna mrlja na zemlji. Sadie se bacila na psa, grleći ga i zazivajući po imenu. Psu je iz usta i nosa istjecala krv, tako da se našla i na Sadienu kaputu i licu. Franklin ju je nježno odmaknuo od psa, pridignuo je i odnio u kuću. Sadie mu se licem bila zarila u vrat. Za njim sam ušao u dnevnu sobu.

"Gdje je gospođa Sanders?" upitao je Franklin. "Morala je otići", rekoh.

Tada sam prvi put vidio Franklina toliko shrvanog. Sjedio je pokraj Sadie i neprestano joj dodirivao kosu. Mokrom krpom s lica joj je isprao pseću krv.

Sadie je ležala sklupčana na sofi u dnevnoj

sobi i plakala. Nakon nekog je vremena zaspala. Paula ju je pokrila dekom i sjela pokraj nje. Pokušavao sam se zamisliti na Franklinovu mjestu: zamalo je ostao bez kćeri jer je kasnio. Možda su se Franklin i Paula zadržali zbog deserta ili još jedne kave ili konjaka. Možda su sjedili u automobilu i ljubili se prije polaska za Aurelius, a netko je zbog toga zamalo ubio Sadie.

U sljedećih sat vremena nastala je velika zbrka, dok su pristizali novi policajci i dok su se davala nova objašnjenja. Nije pronađen nikakav trag o osobi, o kome god bila riječ, koja je pokušala ući u kuću, premda su uzeti otisci prstiju. I pas je prebačen u laboratorij, budući da je Shadow svog ubojicu mogao ugristi ili ogrepsti. Percy je osobito oštro razgovarao s Paulom Leimbachom, pitajući ga kako se to dogodilo da se našao upravo u toj četvrti i zašto je bio sam kada Prijatelji obično patroliraju u skupinama od po dvoje ili troje. Leimbach je rekao kako često izlazi sam i kako ulicom Van Buren svake večeri prolazi četiri puta. Percy ga je zatražio i da mu pokaže dozvolu

za pištolj. Leimbach je bio hladan, ali i spreman na suradnju. Bilo je očito da prema Percyju osjeća jednako toliko antipatija koliko i ovaj prema njemu. Percy je iznosio pretpostavku - premda ni u jednom trenutku posve jasno i tim riječima - kako je upravo Leimbach mogao biti onaj muškarac na stražnjim vratima. Ryan se nije mijesao, nego je samo pomno promatrao, kao da pogledom prodire u Leimbachov mozak.

Aaron je stigao oko jedanaest. U gradu je čuo nekakvo nejasno naklapanje o novostima, te je svratio kako bi se uvjerio da je sa Sadie sve u redu. Pojavilo se i pitanje zbog čega je gospođa Sanders otišla ranije. Sadie je rekla kako se nešto dogodilo Barryju. Ryan je to prenio Aaronu.

"Barryju se nije ništa dogodilo", rekao je Aaron. "Cijelo je vrijeme bio sa mnom."

Percy je dvojicu pripadnika državne policije uputio gospođi Sanders kako bi se raspitali o onom telefonskom pozivu. Naša je naivnost bila upravo nevjerojatna. Zapanjeno smo razmišljali o mogućnosti da je osoba koja je nazvala gospođu Sanders mogla biti ista ona osoba koja je pokušala provaliti u Franklinovu kuću. Nikako nismo mogli vjerovati kako zna za Barryja i njegovu majku, kako to, činilo se, tako dobro poznaje sve nas. Premda su dokazi ukazivali na to da je to netko od nas, svaki put kada bi se ponovno pojavila ta mogućnost bili bismo tako zaprepašteni. Kako to može biti netko od nas? Tko? Neki policajac? Netko od susjeda?

Sutradan, u nedjelju, pao je snijeg. Probudio sam se ujutro i primijetio da posvuda vlada tišina kakva obično nastaje kada se sve nade pod trideset centimetara bijeloga pokrivača. Čuo sam uključivanje peći za centralno grijanje. Vidio sam velike bijele pahulje kako promiču pokraj prozora moje spavaće sobe. Nešto u tom pogledu navelo me na prisjećanje na ostale zime, dovelo me do mojih najranijih sjećanja. Premda je na Noć vještica padao moker snijeg i premda je otada bilo još nešto malo snijega nošenog vjetrom, ovo je bio prvi pravi snijeg te jeseni. I premda sam se već primicao pedesetoj, zbog tog sam snijega bio nekako uzbuđen. Da je bio ponedjeljak, a ne nedjelja, nastava bi bila otkazana, tako da sam na trenutak požalio što ipak nije ponedjeljak. Kao dijete, običavao sam se sanjkati na brežuljku u Lincoln Parku, u blizini bolnice. Imao sam sanjke s klizačima, tip Flexible Flyer. Djeca danas imaju plastične sanjke, premda je još i danas moguće vidjeti pokoji drveni model. Bilo je osam sati i spravio sam doručak. S prozora sam vidio policijski automobil parkiran pred kućom Franklinovih. Zbog snijega na njegovu krovu, zaključio sam da je ondje proveo čitavu noć. Po malome oblaćiću iz ispušne cijevi vidjelo se da motor radi.

Tišina je na ulicama bila poput straha. Sve je bilo obavijeno njome. Već sam rekao kako su ljudi kupovali oružje. Zbog vremena potrebnog za dobivanje dozvole za pištolj, mnogi su kupovali puške. George Fontini imao je u Glavnoj ulici prodavaonicu sportske opreme i u tom je razdoblju posve rasprodao svu zalihu lovačkih pušaka, čak i skupe modele. A prodao je i podosta pištolja. Šalio se da je rasprodao čak i lukove i strijele, te kako očekuje da će uskoro rasprodati i strelice za pikado.

Jesse i Shannon u pritvoru su ostali i preko vikenda. Poricali su svaku umiješanost u Jaimeovo ubojstvo, premda nisu imali alibi. Mrtvozornik je utvrdio da je Jaime preminuo negdje između ponoći i četiri sata ujutro, a riječ je o razdoblju za koje malo ljudi ima dobar alibi. S druge strane, laboratorijske su analize pokazale da ni u Jaimeovu stanu ni u salonu Make Waves nije bilo ni Shannonovih ni Jessejevih otisaka. Njih dvojica tako i nisu optuženi za ubojstvo. Trenutačno je Jesse bio optužen za napad na policajca, a Shannon za provalu u Ryanovu kuću.

Ljudi su stoga pitali, ako već Jesse i Shannon nisu krivi, tko je onda ubio Jaimea i zašto? Meni je bilo teško ne razmišljati o onome što je Jaime rekao o ljudima s tajnama. To je vjerojatno spominjao i drugima. Bilo je očito da ga je ubio netko s kim je imao spolnu vezu, a tko nije želio da se za to dozna. Daljnje je pitanje glasilo je li ta osoba imala kakve veze s onim otmicama. Je li to bila ista osoba ili neka druga, koja se otmicama služila kao krinkom?

Policija je razgovarala sa svima koji su poznavali Jaimea a do kojih je bilo moguće doći. Razgovarali su i sa mnom. Neki detektiv iz državne policije posjetio me kod kuće. Bio je u civilu i zvao se Mitchell.

"Ne znam ništa o njemu", rekao sam mu. "Nedavno me šišao. Obično se šišam kod Jimmyja, no Jimmy je zbog lova bio zatvorio salon na tjedan dana."

"Tko su bili Jaimeovi prijatelji?"

"Nemam pojma. To bi možda znala Cookie Evans."

Stajali smo u predvorju. Nisam želio Mitchella pustiti ni u dnevnu sobu i jasno sam vidio da ga iritiram. Nisam mu nimalo pomagao, no nikako mi se nije sviđalo to što se o mome životu izvode posve određene pretpostavke.

Ispitali su i Barryja. On je rekao da je ponešto poznao Jaimea, no to je bilo sve. Izjavio je kako ima osjećaj da netko promatra i njega, premda nije naveo nijedan razuman razlog zbog kojeg bi trebalo biti tako. Kako je Barry bio nervozan i kako je mucao, policija je zaključila da je histeričan ili da laže kako bi se stekao dojam da je po nečemu važan. Barry nije rekao ništa o

svojim iskustvima s muškarcima u Aureliusu, nego je pripomenuo kako je moguće da ga netko prati i hvata zbog njegove povezanosti s Ispitivačima desnoga. Objasnio je i kako su neki članovi bili prisiljeni otići iz grada. On, pak, ima tu nesreću, objašnjavao je nadalje, da nema kamo otići. Policija je stekla dojam da se Barry pretjerano pribojava raznih stvari. Čini se da je toliko nevažan da je bilo teško i zamisliti kako bi nešto mogao znati. Pripadnici policijskih snaga nekako su stekli dojam da se krug suzio. Percy je dotada svoje sumnje uglavnom tajio, no sada je počeo nastupati agresivnije, osobito nakon Ryanova razgovora sa Sheilom Murphy. Bio je posve uvjeren u to da je osoba koja je ubila Janice, o kome god bila riječ, skrivila i one otmice i ubila Jaimea. A mozgao je i o onome što je Sheila rekla o Janiceinu "profesionalcu". Sheilu je dvaput dao privesti u Gradsku vijećnicu i osobno je ispitivao. A ispitivao je i doktora Malloya, koji se zaklinjao da nikada nije imao veze s Janice. Priveo je i Donalda Malloya, koji je pritom pokazivao krajnju ogorčenost.

"Kako se uopće usuđujete pomisliti da sam imao veze s takvom ženom?" govorio je. "Bila je to obična droljica!"

U subotu uvečer, nakon što je netko pokušao provaliti u Franklinovu kuću, Percy je ubrzo doveo policajce koji su se bacili na pretraživanje okolnog područja. Više je kuća bilo prazno. Ne puno kuća, njih dvadesetak u cijelom gradu, no bile su to kuće ljudi koji su otišli iz straha. U pojedinim je slučajevima bila riječ o umirovljenicima koji su zimu kanili provesti negdje na jugu, no gdjekad i o obiteljima koje su imale kćeri nešto mlađe od petnaestak godina. Ubrzo će iz grada otići još više ljudi. Prema Percyjevu mišljenju, prazne su kuće mogle poslužiti kao zaštita svima koji bi se noću nekamo šuljali i nešto vrebali.

I doista, kuća koja se nalazila točno iza Franklinove, a pripadala je Maggie Murray, umirovljenoj nastavnici, bila je prazna. Ona je za svaku Novu godinu odlazila sestri na Floridu, u Fort Lauderdale, gdje bi ostajala do kraja zime. Ove je godine otputovala ubrzo nakon prvog studenog. Prema Percyjevu mišljenju, netko se mogao parkirati pred njezinom garažom i potom kroz vrt doći do Franklinove kuće. To je i bio jedan od razloga zbog kojih je sumnjao u Leimbacha, čiji se automobil pojavio u tako prikladnom trenutku.

A u nedjelju je došao i do novih temelja za sumnju u Leimbacha. U policijskoj je postaji ostavljena velika omotnica na kojoj je bilo ispisano ime kapetana Percyja. Kasnije nitko nije znao odrediti odakle je stigla, je li došla sa subotnjom poštom - premda na njoj nije bilo poštanske marke - ili ju je netko ostavio pred ulaznim vratima, pa je tako unijeta u postaju. U postaju su

neprestano dolazili i iz nje odlazili deseci ljudi i netko ju je mogao podignuti s poda i baciti na stol, želeći tako biti od pomoći.

U vrijeme kada je predana Percyju, omotnica se već nekoliko sati nalazila u postaji, po kojoj su je prenosili s mjesta na mjesto. Percy ju je otvorio stojeći pokraj prijamnoga šaltera. Ryan je bio u blizini i opazio je kako se Percy blago trgnuo. U omotnici se nalazio papir na kojem je velikim tiskanim slovima bilo ispisano prezime "Leimbach". Slova su bila napisana drvenim bojama i bilo je očito da su potezi bili ponavljani brojnim olovkama različitih boja, kao da je netko najprije desetak puta crnom olovkom napisao "Leimbach", a onda isto to ponovio zelenom i crvenom i plavom i smeđom i žutom, sve dok slova nisu postala debela više od dva centimetra i masna od debelog, gotovo divljačkog sloja voštane boje.

39

Nakon nestanka Meg Shiller kapetan Percy pokrenuo je niz inicijativa za koje se nadao da će dovesti do uhićenja krivca. Primjere, deset djevojaka sličnih Sharon i Meg - sve su bile visoke i vitke, s dugom kosom-stavljeno je pod tajnu prismotru. Brojevi registarskih pločica automobila u prolazu upisivani su u računalo na šest mjesta kako bi se utvrdilo je li moguće otkriti neki obrazac kretanja ili neki od tih brojeva povezati s registracijama stotinjak osoba za koje se znalo da su bile u automobilima u vrijeme nestanka onih djevojčica. A bilo je i drugih pokušaja za koje nisam znao. Premda je bila riječ o skupim operacijama, na višim je razinama državne policije zaključeno da je bolje platiti i takvu cijenu nego ostati bez još jedne djevojčice. Na žalost, ni ti troškovi nisu pomogli - barem ne na taj način.

Jedan od Percyjevih pokušaja bilo je i korištenje mamca. U grad je doveo Becky DeMarino, tridesetpetogodišnju pripadnicu državne policije iz Corninga koja je bila vrlo sitne grade. Kada bi se odjenula mladenački, čovjek bi pomislio da nema više od petnaest godina. Prema planu, trebala se šetati pokrajnjim ulicama, dok bi posvuda uokolo bili skriveni policajci. Sve to bilo je znatno složenije i ja ovdje iznosim samo osnovne obrise plana. Primjerice, znam da je Percy imao kombi na kojem je bio ispisan naziv neke električarske tvrtke koja se bavi postavljanjem rasvjete, dok je u njemu bio tehničar s radiouređajem i dvojicom policajaca.

Becky DeMarino nosila je pištolj i maleni odašiljač, tako da bi se razgovor, kad god bi joj se netko obratio, čuo u tom kombiju. U Aurelius je stigla u srijedu, petnaestog studenog. Poručnik Marcos bio je zadužen za tu

operaciju, ako ju je tako moguće nazvati. Trebala je započeti u petak, no onda je otkriveno Jaimeovo tijelo. Tako je započela tek u nedjelju. Za svojih šetnji Becky DeMarino je nosila ružičastu zimsku jaknu s kapuljačom i za sobom vukla crvene plastične sanjke. Sa skijaškom kapom i šalom omotanim oko vrata izgledala je kao da joj je dvanaestak godina. Koliko sam čuo, vježbala je ;kako bi što uvjerljivije glumila dijete - što je značilo da je morala vrludati i ostavljati dojam da to njezino kretanje nema cilja. Ryan je potvrdio kako joj je rečeno da s vremena na vrijeme i poskoči. Iz toga je lako zaključiti koliko je policija bila očajna. Unatoč užasu i strahu koji su se osjećali u čitavome gradu, te je subote bilo nešto sanjkanja u Lincoln Parku i Becky je trebala obilaziti ulice u području oko tog parka, za sobom vukući sanjke. Mlada djevojka na ulici u mračno poslijepodne: možda bi otmičar mogao doći u iskušenje.

No problem je ponovno bilo to što je popriličan broj ljudi znao za taj plan. Policija je, dakako, znala. Potom se, kada je Becky sa sanjkama prolazila ulicom Walnut, jedan od patrolnih automobila Prijatelja zaustavio pokraj nje. Vozač - čini mi se da je to bio Henry Polaski - kanio joj je reći neka ode kući i bio je pripravan odvesti je. S njim je u automobilu bio još jedan muškarac. Dakako, uvidjeli su da Becky nije dijete i nakon kratkog razgovora krenuli svojim putem. Jesu li shvatili da ona radi za policiju? Jesu li i ostalima rekli za ženu koja vuče sanjke i koja izgleda kao da joj je dvanaest godina, no zapravo ima oko trideset pet?

U to doba godine u Aureliusu mrak pada već oko četiri sata, osobito kada sniježi. Becky je hodala rubnim dijelom parka, u blizini uzvisine na kojoj su se djeca sanjkala od jutra. Premda je na uzvisini bilo drveća, bilo je široko razmaknuto, tako da su se djeca spuštala između njih. Pločnik se nalazio pedesetak metara od te uzvisine i samo su najbrže sanjke nakon brzog spusta mogle doći tako daleko. Djeca su na sanjkanje stigla ili s roditeljima ili u nekakvoj skupini. Strah od toga da bi se nešto moglo dogoditi bio je toliko snažan da nijedno dijete nije stiglo samo, a mnogima i nije bio dopušten odlazak na snijeg. Sjećam se vremena kada se u parku sanjkalo i više od stotinu djece,

no te nedjelje bilo ih je najviše dvadesetak. Ipak, čula se vika, a psi su trčali uokolo. No nakon tri sata poslije pođne svi su se počeli vraćati svojim kućama.

Bilo je oko četvrt do četiri kada je Becky krenula ulicom Johnson, koja prolazi samim rubom parka. Ulična je rasvjeta već bila uključena, premda je još bilo dovoljno dnevnoga svjetla kako bi Becky vidjela petero-šestero djece

kako se sanjkaju, u jaknama čije su jarke boje sada, u sumraku, bile prigušene.

Kada je došla do staze za spuštanje, na pločniku je ugledala zelene sanjke, jeftine plastične sanjke s narančastim konopcem s prednje strane. Zastala je i u tom trenutku začula neko dozivanje.

"Karla! Karla!"

Becky se okrenula i ugledala ženu kako nizbrdo trči prema njoj, premda je još bila udaljena gotovo stotinu metara. Žena je pala, a potom se podignula na noge i nastavila dalje.

"Karla, gdje si bila?"

Becky je čekala, dok je žena i dalje trčala, potom malo usporila i nekoliko metara hodala, a zatim opet potrčala. Činilo se da je istodobno i ljutita i prestrašena. Bila je to mladahna žena u zelenoj jakni od perja koja joj je dosegala gotovo do koljena, te plavo-crvenoj skijaškoj kapi.

"Karla, rekla sam ti da se odmah vratiš gore!"

A onda, kada se našla na dvadeset metara od nje, rekla je: "Ti nisi Karla. Gdje je Karla?"

Žena je tada ponovno potrčala.

"Ovo su njezine sanjke", rekla je. Potom je zastala i dlanovima prekrila lice. Počela je vrištati.

U kombiju s prislušnim uređajima tehničar je naglo strgnuo slušalice s ušiju. Vozač je uključio svjetla i naglo krenuo, a kotači su se nekoliko trenutaka najprije samo na mjestu vrtjeli u snijegu.

Žena je i dalje vrištala. Tada je prvi put postalo jasno da je nestala i treća djevojčica.

Žena se zvala Louise Golondrini. Bila je to tridesetogodišnja samohrana majka koja je radila u tvornici konopaca. Imala je mladića, no on je trenutačno radio na građevini negdje na Floridi. Živjela je s još jednom samohranom majkom, Pam O'Brien, koja je imala osmogodišnjeg dječaka po imenu Harry. Pam je također radila u tvornici konopaca, no ne u Louiseinoj smjeni. Louise je bila iz Utice, a u Aurelius se doselila dvije godine ranije, dobivši taj posao.

Njezina kći Karla protekle je školske godine, u osmome razredu, kod mene imala prirodne znanosti. Pokazivala je znakove poremećaja i nedostatka pozornosti, a to je značilo da je sanjarila zagledana kroz prozor ili u bilježnici crtala konje. Mogao sam je srušiti, no iz čiste dobrohotnosti dao sam joj ocjenu dovoljan. Bila je zgodna, premda je bila onako blijeda. Bila je mršava i imala dugu tamnu kosu. Sve te djevojke, te trinaestogodišnjakinje i

četrnaestogodišnjakinje, tako su očito u prijelaznoj fazi da se čini da trenutačno nisu gotovo ništa. To nije posve u redu, no čovjek se najčešće više koncentrira na ono u što se pretvaraju nego na ono što jesu. A Karla Golondrini sada neće postati apsolutno ništa.

Ružičasta zimska jakna Becky DeMarino bila je gotovo identične boje kao i Karlina jakna, barem prema opisu Karlina majke. Zbog toga je isprva i pomislila da je Becky njezina kći. Njih dvije sanjkale su se od dva poslije podne i Louise Golondrini željela je poći kući; bilo joj je hladno, a stopala su joj bila mokra. Automobil joj je bio parkiran na parkiralištu na vrhu uzvisine. Karla se željela još jednom spustiti. Njezina je znajka na kraju pristala, govoreći joj, međutim, da će je pričekati na vrhu brežuljka. Karla se spustila, a majka ju je u sve većoj tami izgubila iz vida. Ostala je čekati. Prošlo je pet minuta. Neki je pas poskakivao oko nje i odvlačio joj pozornost. Potom je zazvala kćer. Stojeći na uzvisini i ne začuvši odgovora, počela je razmišljati o tome kako joj se moglo dogoditi nešto užasno. I tada je pojurila niza snijegom pokrivenu padinu. Kada je ugledala Becky DeMarino u ružičastoj jakni osjetila je veliko olakšanje. Taj osjećaj, međutim, nije potrajao dugo. Karle nije bilo manje od deset minuta kada je njezina majka počela vrištati. Zahvaljujući onom kombiju s radiouređajima, policija je obaviještena istoga trena. Desetak policajaca rasporedilo se uzvisinom u potrazi za Karlom. Policajci su obilazili i okolne kuće, dok su dobrovoljci pretraživali čitavu četvrt. Već u pola pet policijske su prepreke postavljene na sve prometnice koje su vodile iz Aureliusa. Dodatne patrole kontrolirale su promet kod naplatnih kućica i na autocesti broj 20. No, kao što je rekao Chuck Hawley, svi smo znali da je djevojčica još uvijek negdje u Aureliusu.

Louise Golondrini željela je ostati u Lincoln Parku, no na koncu su je uspjeli nagovoriti da pođe u policijsku postaju. "Moje dijete", ponavljala je neprestano kroza suze. Pozvana je i Roberta Fletcher, medicinska sestra koja je radila za doktora Malloya. U postaju je stigao i doktor Malloy sa suprugom. Doktor Malloy pokušao je Louise dati sredstvo za smirenje, no ona ga nije željela. Zaposjeli su ured zapovjednika Schmidta. Ondje zapravo i nije bilo drugog mjesta za čekanje. Ubrzo su stigli i Shillerovi. Louise je zacijelo bilo užasno kada je uvidjela da je sada dio tog društva.

U pet je sati već više od stotinu ljudi tražilo nestalu djevojčicu. Čitavog je dana polagano sniježilo, katkada su to bile tek rijetke pahuljice nošene vjetrom, no s dolaskom večeri snijeg se pojačao. Počela su pristizati reportažna kola televizijskih postaja iz Syracusea i Utice, čak i Binghamtona, tako da se svježi snijeg blistao pod njihovim jarkim svjetlima. Lincoln Park

nalazio se u blizini moje kuće. Sadie i ja pješice smo otišli onamo kako bismo gledali što se događa. Za Karlin nestanak doznao sam od nje. Bio sam kod kuće i čitao nedjeljne novine. Netko je nazvao Franklina i on je odjurio iz kuće. Paula nije željela da Sadie izlazi, no na kraju je izišla i ona. Sadie mi je bila s jedne strane, a Paula s druge, tako da sam služio poput kakve ograde između njih dvije. Paula je bila nekoliko centimetara viša od mene, dok je Sadie bila nekoliko centimetara niža. Snijeg je bio poprilično dubok, tako da mi je bilo drago što sam bio u čizmama.

Novosti o nestanku treće djevojke pogodile su nas poput kakve bolesti. Izgledalo je kao da taj nestanak nije prouzročio nikakav ljudski element, kao da je naš grad pogodila neka od onih pošasti o kojima se čita u Starome zavjetu. Ljudi su se jedni drugima obraćali prigušenim glasovima. Lica su im bila ispijena; neki su plakali. Doimali su se pogrbljenima. Bljeskanje plavih policijskih svjetala bilo je jedini izvor boje, odajući plavičasta lica, uplakanu tugu. U okolnim kućama viđao sam sve više lica pripijenih uz prozorska stakla.

"Znam koja je to cura", rekla je Sadie, "ali mislim da nijednom nismo razgovarale."

"Jadna majka", ponavljala je neprestano Paula.

Tišina je u sebi nosila nešto zlokobno. Zbog debelih kaputa i toplih kapa i šalova, ljudi na obronku izgledali su više kao kakve čovjekolike pojave, nego kao živa bića. Hodali su ukočeno i to me pod sjetilo na hod mrtvaca u onom filmu Noć živih mrtvaca. Policija je imala pune ruke posla. Uzbuđeni glasovi probijali su se kroz smetnje na policijskim radiovezama. Činilo se da uglavnom prenose brojke. U šest sati vratili smo se u moju kuću, gdje sam spravio čaj.

Kapetan Percy imao je popis od pedeset imena osoba za koje je želio što točnije utvrditi gdje su bile i što su radile. Na tom su popisu bile i neke osobe koje nikada nisam spomenuo, kao i Harry Martini, Sherman Carpenter i Henry Swazey. Na popisu sam bio čak i ja. Jedan od onih koje je posjetila policija bio je i Greg Dorough, odvjetnik koji je slučajno bio homoseksualac i živio s muškarcem koji je kao tehničar radio u farmaceutskoj tvrtki u Norwichu. Čovjek nikada ne bi pomislio da su njih dvojica homoseksualci da to nije pouzdano znao. Bilo kako bilo, element koji je izazivao nelagodu bila je činjenica da je policija kod Grega došla-u to sam posve siguran-isključivo zbog toga što je homoseksualac. Razgovor je bio vrlo kratak: policiju je zanimalo gdje je Greg proveo poslijepodne. Ipak, posjet je posjet. Ja sam u vrijeme dolaska policije bio sa Sadie i osjećao sam olakšanje zbog toga što je

s nama i Paula. Inače bih vjerojatno bio čuo nove primjedbe o svojem zanimanju za mlade djevojke.

Policija je potražila i Paula Leimbacha, Donaldā Malloya, Mikea Shillera i ostale blisko povezane s obiteljima nestalih djevojaka. Aarona su zatekli u njegovu stanu s Harriet. Rekao je kako su on i Harriet čitavo poslijepodne radili na pripremama za komemoracijski skup posvećen Houariju Chihaniju. Mike Shiller tvrdio je da je pecao na zaleđenom jezeru. Donaldā Malloya najprije nije bilo moguće pronaći, no Percy je potom uvidio da je već među dobrovoljcima koji pretražuju park u nadi da će pronaći neki Karlin trag, te da je u park stigao među prvima.

Percy je doznao da je u vrijeme Karlina nestanka Paul Leimbach bio sam u svome automobilu i navodno patrolirao svojim dijelom Aureliusa. Ljudi su kasnije govorili kako je Percy pretjerao, no činilo se da nije mogao postupiti drukčije, osobito nakon što je dobio onaj papir s Leimbachovim imenom ispisanim na tako opsjednut način. U svakom slučaju, priveo je Leimbacha u policijsku postaju i njegov automobil predao na obradu kriminalističkim tehničarima. Chihani je bio mrtav, Jaime Rose bio je mrtav, Oscar Herbst još je bio u Troyju, ostali članovi ID-a napustili su grad, Hark Powers bio je u zatvoru, kao i braća Levine. Sada kada su bili riješeni navodno najgori među nama, bilo je nužno posvetiti pozornost ostalima, pa tako i najboljima.

Leimbach nije ni za što optužen, no od njega je zatraženo da potkrijepi navode o svom kretanju. Svi su bili vrlo ugladeni, ili su se barem trudili da budu takvi. Nalazili su se u jednom kutu policijske postaje, jer je Louise Golondrini i dalje bila u uredu zapovjednika Schmidta. Ondje je bio i Chuck Hawley. Ispričao mi je da je Leimbach na sebi imao tamne hlače, tamnu dolčevitu i tamnu jaknu. Gotovo poput kakva komandosa, rekao je moj bratić. Leimbach je tvrdio da se približno tri sata vozio Aureliusom. Tijekom prvih sat vremena s njim se vozio i Jamie Fendrick, no Jamie je morao otići na posao, pakirati namirnice u Wegmansu. Tako je od pola tri do pola pet, kada ga je zaustavila policija, Leimbach bio sam.

Je li poznavao Karlu Golondrini? Ne, nije ju ni vidio ni upoznao.

Pokazali su mu njezinu fotografiju. Prepoznaje li je? Nije se mogao sjetiti da ju je već negdje vidio.

Doveli su i Karlinu majku kako bi se vidjelo prepoznaje li Leimbacha.

Nije ga prepoznala. A onda je u jednom trenutku upitala: "Je li taj čovjek odveo moje dijete?" Počela je vikati i neka pripadnica policijskih snaga morala ju je izvesti iz ureda.

"Zašto ste me priveli ovamo?" upitao je Leimbach. "Ovo nema nikakva smisla."

Ryan je donio papir na kojem je Leimbachovo ime bilo ispisano u desetak boja. Ranije tog dana Ryan je pokušao učiniti isto to - više puta na istome mjestu ispisivati isto ime. Odabrao je ime "Janice". Tako je otkrio da je onaj koji je tako napisao Leimbachovo ime na to utrošio najmanje sat vremena.

"Ovamo ste me dovukli zbog ovoga?" upitao je Leimbach. "Nismo te dovukli", rekao je Ryan.

Poručnik Marcos rekao je: "Shvatite da moramo istražiti sve mogućnosti".

Ryan je znao da će sve ovisiti o Leimbachovu automobilu. Pronade li se u njemu bilo kakav Karlin trag, Leimbacha će uhititi. Ako mu je automobil čist, oslobodit će ga, premda to nužno neće značiti

da je nedužan. Ljude koji su živjeli u području kojim je Leimbach tog poslijepodneva navodno patrolirao policija je već ispitivala u vezi s time jesu li ga vidjeli. A neki su primijetili automobil s narančastim trokutom na vratima, no nisu uočili tip automobila kao ni tko je za upravljačem.

U jednom trenutku neki je kriminalistički tehničar ušao u ured i šaptom se obratio Marcosu.

"Jeste li nešto prolili u automobilu?" upitao ga je Marcos.

"U McDonald'su sam kupio Coca-Colu i malo mi se prolilo Coca-Cole", rekao je Leimbach.

"I isprali ste je vodom?"

"Zaustavio sam se na benzinskoj postaji i uzeo malo vode, da." "I počistili ste samo prolivenu Coca-Colu?"

"Dakako." U šest poslije podne Leimbacha su pustili kući.

Približno u isto vrijeme u snijegu u sjeverozapadnome kutu Lincoln Parka pronađen je crveni vuneni šal. Louise Golondrini u policijskoj ga je postaji identificirala kao Karlin. Policija je posve zatvorila taj dio parka i pretražila ga centimetar po centimetar, pritom čak i prosijavajući snijeg. Nakon dva sata traženja pronašli su srebrno nalivpero Cross, na oko tri metra od mjesta na kojem je pronađen onaj šal.

"Bili su uzbuđeni zbog mogućnosti da je nalivpero pripadalo tipu koji je oteo Karlu", rekao je Ryan. "Premda, s druge strane, možda i nije bilo njegovo."

Jedino mjesto u gradu u kojem su se prodavala nalivpera Cross bila je prodavaonica uredskoga pribora Letter Perfect, u ulici Jefferson, u kojoj je radila Florence Martini. Govorilo se da bi nalivpero moglo pripadati njezinu suprugu - ubrzo bivšem suprugu. On je policiji rekao kako je veći dio

poslijepodneva proveo kod kuće, ali se oko tri odvezao do Wegmansa da bi kupio nekoliko stvari.

Poručnik Marcos odvezao se do Martinija sa sobom ponijevši i nalivpero. Martini je rekao da nije njegovo. Premda ima nalivpero Cross, njegovo je kestenjaste boje i ima zlatni rub. Marcos ga je zamolio da mu ga pokaže. Martini je stao pretraživati stol. Imao je ured u sobi u prizemlju. Njegova je supruga stajala na vratima.

"Ne mogu ga pronaći", rekao je Martini: "Vjerojatno je u školi." "Nisam li ti ja darovala i srebrno nalivpero?" upitala je njegova supruga.

"Nisi", odgovorio je Martini, "nisi mi darovala srebrno nalivpero."

Marcos je posjetio i vlasnika prodavaonice Letter Perfect, Noaha Frankenmutha. Bilo je to oko devet uvečer. Frankenmuth je živio u ulici Butler. Upravo je bojio zidove u spavaćoj sobi na katu i uzrujao je zbog takva uznemiravanja. Imao je jazavčara po imenu Fritz koji je neprestano jurio oko Marcosovih nogu. Marcos se bojao da bi ga mogao nagaziti.

"Imam kompjuterski popis osoba koje su kod nas kupile nalivpero Cross. Ne bi li to moglo pričekati do sutra?"

"Ne bi", odgovorio je Marcos.

Odvezli su se do prodavaonice. Frankenmuth je pregledao svoje datoteke i potom isprintao popis od dvadeset pet osoba koje su u posljednje dvije godine kupile nalivpero Cross. Pet nalivpera bilo je obične srebrne boje, bez dodatnih ukrasa. Među osobama na popisu bila je i supruga Paula Leimbacha, Martha, koja je nalivpero kupila prošle veljače. "Rekla je da će to biti rođendanski dar", rekao je Frankenmuth.

Marcos se odvezao do Leimbachovih. Vozio je brzo, vozilom se kličući na skretanjima.

Leimbachovi su živjeli u jednoj od novijih kuća u ulici Myrtle, bila je to široka jednoipoletažna kuća s velikim prozorom u dnevnoj sobi okrenutim prema travnjaku pred kućom. Gledali su televiziju.

"Izgleda kao moje", rekao je Leimbach. "Znam da sam imao srebrno nalivpero. Izgubio sam ga negdje ovoga ljeta. Dobio sam ga na dar, tako da mi je bilo jako žao kada sam ga izgubio. Gdje ste ga pronašli?"

"To vam ne mogu reći", objasnio je Marcos.

Kasnije je Marcos rekao kako se našao u iskušenju da uhiti Leimbacha odmah tada, na licu mjesta, no ipak se suzdržao. Još nije bio rekao kapetanu Percyju što je doznao, tako da se automobilom vratio u policijsku postaju.

Percy nije bio presretan. "Sada zna do čega smo došli", rekao je. Jednome od svojih agenata dao je u zadatak da istraži ostale četiri osobe koje su kupile nalivpero Cross. Činilo se, mećutim, posve očitim da ono nalivpero pripada Leimbachu, čime se nije dokazivalo da je njemu ispalo u snijegu. Dvojica policajaca upućena su na razgovore s ljudima iz Leimbachova ureda kako bi se utvrdilo je li kada spominjao kako je izgubio nalivpero.

Te je noći još sniježilo. Policija je oko pola sata prije ponoći prekinula pretraživanje parka. U to vrijeme više nije bilo ni kvadratnog centimetra koji nije bio pregažen. A i Donald Malloy u potrazi je bio vrlo temeljit, predvođeci dvadesetero članova Prijatelja kroz stotine vrtova iza kuća. U čitavome Aureliusu snijeg je bio izgažen, pretvoren u bljuzgu, u blato. No te je noći palo još petnaestak centimetara novoga snijega. Travnjaci, pločnici i gradski park bili su posve prekriveni svježim snježnim pokrivačem. U ponedjeljak ujutro više nije bilo ni traga sinoćnoj potrazi.

40

Bilo je teško i zamisliti da je do Dana zahvalnosti preostalo još samo tjedan dana. Bilo je tako malo toga na čemu smo mogli bi ti zahvalni. Za prošli Dan zahvalnosti bio sam priredio malenu puricu i na objed pozvao Franklina i Sadie. Za ovu godinu nisam imao nikakvih planova. Škola, dakako, neće raditi. Pomislio sam kako bih se mogao odvesti u Uticu i sam večerati u kakvom restoranu, no na taj način imao bih osjećaj da sam iznevjerio prijatelje u Aureliusu, kao da se nekako potajno zabavljam. Jaime Rose pokopan je u utorak. Najprije sam kanio ići na pogreb, no na kraju ipak nisam otišao. Nisam želio da me ljudi gledaju. Telefon bi mi noću zvonio i po pet-šest puta; kada bih se javio, ne bi se čulo ništa. To me uznemiravalo, tako da sam promijenio broj. Kasnije sam doznao da telefon tako zvoni i kod drugih, no u to sam vrijeme mislio da se to događa samo meni.

Pogreb je bio skroman. Došla je Cookie Evans, te neki Jaimeovi prijatelji iz New Yorka. Stigla je i njegova majka iz Clintona. Barry je došao na pogreb unatoč majčinu protivljenju. Aaron i Harriet pošli su s njim. Na pogrebu se pojavilo i nekoliko posve nepoznatih osoba, koje su došle jer je Jaime ubijen na tako užasan način. Jedan agent u civilnoj odjeći popisao je ožalošćene. Ryan je rekao kako je postojala mogućnost da se ondje pojavi i Jaimeov ubojica.

U utorak su iz zatvora uz jamčevinu pušteni Shannon i Jesse. Ni u jednom trenutku nisu optuženi ni za što u vezi s Jaimeom, samo za napad na policajca i provalu, premda je Ryan imao osjećaj da će se i

te optužbe povući. Pripadnici policijskih snaga bili su podijeljeni u vezi s pitanjem o tome je li Jaime pao kao žrtva homoseksualne veze koja je krenula pogrešnim smjerom ili je i to ubojstvo imalo veze s nestalim djevojkama. Na taj je način homoseksualno stanovništvo Aureliusa podvrgnuto još snažnijem pritisku. Policija je ispitivala homoseksualce čak i u Norwichu. No ja sam se prisjetio kako je Franklin razgovarao s Jaimeom onoga dana kada su Prijatelji Sharon Malloy okružili kuću Irvinga Powella. Mnogi su tada vidjeli Jaimea i Franklina zajedno i moguće je da se netko pobojavao onoga što bi Jaime mogao ispričati. A s njima je bio i Barry. Kapetan Percy pridao je veliku važnost pozivu koji je gospoda Sanders primila u subotu uvečer. Ona je ispričala kako joj je neki muški glas rekao da je Barry pao na ulaznim stubama i slomio nogu te je stoga pohitala kući. Neki su ljudi pomislili da je taj poziv bio tek neslana šala, no Percy je bio uvjeren da je gospodu Sanders nazvala osoba odgovorna za nestanak djevojaka. Više je puta Ryanu naglasio kako to pokazuje da je netko znao da Franklin nije kod kuće i gdje može pronaći gospodu Sanders.

Percy je u Gradsku vijećnicu doveo i Aarona i ispitao ga u Ryanovoj nazočnosti. Percy je sjedio s jedne strane radnoga stola, a Aaron s druge, dok je Ryan stajao pokraj vrata. Aaron ga je neprestance pogledavao i Ryan je svaki put pomislio koliko Aaron antipatije osjeća prema njemu.

Percy je počeo govoreći kako zna da se Aaron vratio u Aurelius ne bi li otkrio tko mu je ubio majku. Znao je i da je Aaron ispitivao Janiceine susjede, te da je onako napao Sheilu jer mu nije željela reći nešto o Janice. Potom se zagledao u Aarona kao da od njega očekuje protivljenje.

"Pametna ste vi tip", rekao je Aaron.

"Ne budi bezobrazan", rekao je Percy. "Jesi li razgovarao s majkom prije nego što je ubijena?"

"Razgovarali smo telefonom približno dvaput na tjedan."

"Je li govorila što o muškarcima s kojima je imala veze?"

"Katkada bi možda rekla kako je upoznala muškarca koji joj se sviđa, no nikada nije spominjala i imena."

"Imaš li kakvu predodžbu o tome tko bi mogao biti taj `profesionalac'?"

Aaron ispruži noge i prekriži ruke na prsima. "Možda Tavich, možda vi."

"Je li to mogao biti doktor Malloy?" "Moguće je."

"Ali tvoje su sumnje znatno određenije." "Moguće."

"Nisi li ti dobar prijatelj sa Sadie Moore? Ona je neku noć zamalo oteta. Time što odbijaš suradnju s nama u opasnost dovodiš i njezin život."

Aaron je odvratio pogled, ne govoreći ništa. Percy mu je postavio još nekoliko pitanja na koja je Aaron odgovorio bez imalo želje za komunikacijom. Potom je Aarona uputio kući.

"Drži da sam može pronaći ubojicu", rekao je Percy.

Ryan je od tog razgovora ostao potišten. "Ili to ili nam ne vjeruje. Jesi li kada upoznao Janice?"

"Misliš jesam li s njom održavao vezu? Dakako da nisam."

"I ona je bila jednako tako tvrdoglava."

Nekoliko je dana izgledalo da netko prati Barryja, no to je onda prestalo ili je Barry možda ipak u vezi s time pogriješio. Tvrdio je kako je čuo udaranje stražnjih vrata na kući ili zvonce na ulazu kada mu majke ne bi bilo kod kuće. A spominjao je i nešto o nekakvom automobilu koji je prolazio polako, no nije se mogao sjetiti tipa vozila. Bio je plavi ili žućkastobijeli - nije znao točno odrediti. A tu su još bili i telefonski pozivi, zvao ga je netko tko nakon njegova javljanja ne bi rekao ni riječi. No dakako da ga je mogao zvati i netko drugi, a ne njegov potencijalni ubojica. Mnoge su ljude mučili anonimni pozivi. Kasnije smo doznali da su članovi Prijatelja Sharon Malloy telefonskim pozivima maltretirali osobe za koje su pretpostavljali da bi mogle biti sumnjive. Pokazalo se da je tu lukavštinu osmislio Donald Malloy. On je tvrdio kako bi, podvrgne li se niz potencijalno sumnjivih osoba pritisku, pravi krivac mogao jednostavno popustiti. Ostalo je, međutim, nejasno jesu li svi takvi pozivi potjecali od Prijatelja.

Aaronu se činilo da su telefonski pozivi upućeni Barryju važni, tako da je samome sebi u zadaću dao otkriti što to Barry skriva. S kim je to Barry imao vezu u srednjoj školi i čime ga je taj muškarac zastrašio? Policija o tome nije znala ništa, kao ni Franklin. No znao je Aaron i znao sam ja, premda nismo raspolagali nikakvim imenima. Aaron je nakon Jaimeova pogreba ponovno poveo Barryja u

svoj stan i prestrašio ga. Barry je rekao da ga je Aaron čak i pljusnuo.

Barry je bio iznimno uzrujan i sve to ispričao mi je ubrzo nakon tog događaja.

"Ali što si mu rekao?" pitao sam ga.

"Ništa. Odbio sam bilo što reći. Rekao sam samo ono što sam već rekao vama, da je to bio `profesionalac'. Nikada nisam ni pomislio da bi mi Aaron mogao nauditi. Posve je skrenuo."

U to vrijeme nisam uviđao značenje tog izraza za Aarona, no ubrzo je postao vrlo nasilan, tako da je Barry Aaronu na kraju odao ime tog muškarca.

U ponedjeljak su roditelji iz škole Knox Consolidated povukli deset djevojčica. Najstarijoj je bilo šesnaest, a najmladoj dvanaest godina. Sve su upućene na

boravak rodbini u raznim gradovima. Već prije toga iz škole je otišlo petnaest djevojčica, tako da se njihov izostanak sada jasno uočavao u nastavi. Karla Golondrini imala je malo prijatelja, ali ju je poznavalo mnogo djece. U ponedjeljak je u školi bilo još plakanja, a situaciju je samo pogoršalo pojavljivanje televizijskih novinara. Bilo je čak i prijedloga da se škola zatvori dok se čitava situacija nekako ne riješi. No Harry Martini tvrdio je da djeca moraju imati nekakvo mjesto na koje će dolaziti. U školi su barem sigurna, dok bi, kada ne bi išla u školu, bila tko zna gdje. Lou Hendricks rekao je, dovoljno glasno da to čuju mnogi, da Harry Martini, s obzirom na to da je policija kod njega u nedjelju bila dva puta, možda ima i vlastite perverzne razloge zbog kojih želi zadržati djevojčice u školi. Meni se učinilo da je to poprilično nepravedno, a tako su držali i mnogi drugi. No, kako sam uvidio, ne i svi.

Nitko nije rekao ništa protiv obitelji koje su povukle djecu iz škole ili posve otišle iz grada. Uvjeren sam da bi i ostali postupili jednako, samo da su mogli. Na školskim je hodnicima bilo manje galame, a manje se razgovaralo i u zbornici. Tišina se proširila i na druga mjesta. U Wegmansu se u razgovorima vidjelo manje ljudi. Restorani su bili gotovo prazni, kino opustjelo. Razne skupine za čitanje, šivenje, vrtlarstvo i putovanja odreda su se prestale sastajati. Posao je dobro išao samo videotekama i restoranima s pizzama, onima koji su imali službu dostavljanja na kućne adrese.

U srijedu je u evangeličkoj crkvi Velikog prijateljstva održana misa za Karlu. Nazvana je Službom nade. Okupilo se toliko ljudi da je crkva bila dupkom puna. Louise Golondrini govorila je o svojoj

kćeri, o tome kako je voljela pse i skupljala lutke Barbie i željela postati bolničarkom. Kako nikada nikome i ničemu ne bi naudila, te kako je hranila odlutale mačke i pticama davala krušne mrvice. Kako je voljela Aurelius i koliko su joj prijatelji bili važni. I kako se svi mole za njezin siguran povratak. Bilo mi je drago što nisam otišao onamo; to ne bih mogao podnijeti.

Karlina se fotografija našla na stupovima telefonskih vodova i izlozima prodavaonica. Netko je uočio da sve tri djevojke imaju dugu kosu i mnoge su si djevojčice odjednom uočljivo podrezale kosu, kao da će ih to nekako zaštititi.

Policija je bila izrazito demoralizirana.. Provodile su se potrage, tražili savjeti stručnjaka. Kapetan Percy izgubio je velik dio samopouzdanja. "Ako imate bilo kakvih pretpostavki, bilo kakvih prijedloga, samo nam recite", govorio je često. Predloženo je da se više ljudi podvrgne ispitivanju detektorom laži.

Percy tom zamisli nije bio oduševljen, govoreći kako poligrafska ispitivanja nisu posve pouzdana, no ni toj mogućnosti nije posve zatvorio vrata. Pronađeni su i vlasnici ostalih srebrnih nalivpera. Dvoje ih je živjelo izvan savezne države New York. Jedan je živio u Aureliusu, no zimu je provodio na Floridi. Četvrti je živio u Norwichu i radio za farmaceutsku tvrtku. Bilo kako bilo, sva su četvorica imala svoje nalivpero. Nakon toga Percy je odlučio pratiti Leimbacha dvadeset četiri sata na dan. Bila je to pomno čuvana tajna, no i u tom se slučaju pokazalo da je tajne vrlo teško čuvati. Od kapetana Percyja ponovno se tražilo da dopusti primjenu detektora laži. Takvom ispitivanju podvrgnuli bi Leimbacha, ali i druge. "Do vraga," rekao je moj bratić, "bili su pripravnici poligrafom ispitati čitav grad."

Od Prijatelja su dolazile mnogobrojne pritužbe. Donald Malloy govorio je kako bi Percyja trebalo izbaciti iz grada i dovesti nekoga tko bi valjano obavio posao. To je traženje iznosio vrlo gorljivo. Doktor Malloy još je uvijek vjerovao u Percyja, ili ga barem nije javno kritizirao. Njegov se brat, međutim, tužio gradonačelniku, Bernieju Kowalskome, od njega tražeći da stvar preuzme u svoje ruke. A Donald je razgovarao i s Willom Fowlerom, gradskim upraviteljem, koji je vodio svakodnevne poslove nužne za funkcioniranje Aureliusa.

"Gdje vam je osjećaj za odgovornost?" pitao je Fowlera. Fowler je, međutim, podupirao Percyja. Percy je profesionalac, a i Fowler je sebe smatrao upravo profesionalcem. Probleme stvaraju amateri poput Donalda. Fowler to, dakako, nije rekao, no rekao je da smo se našli u teškim vremenima i da svi trebaju iskazati strpljivost.

Više nije ostalo ni traga od onoga što se nekada moglo nazvati duhom ovoga grada. Naše je opće zadovoljstvo poput kakva papirnatog pokrova jednostavno strgnuto, otkrivajući ono što je oduvijek postojalo: nesigurnost i strah. Muškarci i žene koji su nas trebali voditi međusobno su se svadali. U najbolje među nama sumnjalo se kao i u one najgore. A zima se primicala brzo. Iz dana u dan imali smo po minutu-dvije manje sunčanog svjetla, a svake noći na ulicama nije bilo nikoga osim policajaca i patrolnih vozila Prijatelja.

U to vrijeme držao sam kako se onaj tko je oteo djevojke zacijelo osjeća nepobjedivim. Mi smo njegove igračke i ne možemo ništa. No ispod tog njegova osjećaja svemoći, koji su njegovi strahovi? Nestale su tri djevojke, a zamalo je oteo i Sadie. Ne pita li se gdje će toj njegovoj žudnji doći kraj? A kada se izlaže opasnostima, čini li to kako bi za nos povlačio policiju ili kako bi im pružio priliku da ga uhvate?

U srijedu poslije podne Chuck Hawley slučajno je s Ryanova radnog stola na pod srušio papirnatu vrećicu. Podignuvši je, pogledao je u nju kako bi utvrdio je li se što razbilo ili potrgalo. Policijska je postaja bila prepuna ljudi koji su neprestano ulazili i izlazili. Prije podne je održana konferencija za novinare. Nakon toga je zapovjednik Schmidt pokušavao koordinirati napore s Prijateljima. Tužili su se na zlostavljanje, dok je policija tvrdila da su Prijatelji u svojim ispitivanjima preagresivni.

U papirnoj se vrećici nalazila crvena zimska jakna, uredno posložena odjeća, a na vrhu svega toga i plastična ruka.

"Do bijesa!" povikao je Chuck.

Strka koja je uslijedila bila je mješavina nelagode i nevjerice. Oko mog bratića natisnulo se najmanje dvadesetak ljudi.

Percy je sadržaj vrećice izvadio na stol: traperice, gaćice, bluzu, zeleni pulover, čarape, jaknu, plastičnu šaku. Unutra se nalazilo i pedeset sedam centi u kovanom novcu, dvije gume za žvakanje Juicy Fruit, elastična vrpca za kosu obložena crvenom tkaninom, prazan omot žvakaće gume i zlatni lančić sa srcem na kojem su bile ugravirane riječi Zauvijekprijatelji, prsten na kojem su bile prikazane dvije stisnute ruke i dvije plave plastične kopče za kosu. Na dnu vrećice

nalazio se par crvenih čizama za snijeg i par crvenih rukavica. Ondje se našla i bijela omotnica koju je Percy žurno spremio u džep.

"Bio je ovdje, u ovoj sobi", rekao je Chuck.

Ryan je pomislio: zajedno s još dvije stotine ljudi.

Kapetan Percy, poručnik Marcos i zapovjednik Schmidt raspravljali su o tome je li isporuka odjeće trebala prenijeti i određenu poruku. Ryan je slušao, no nije pridonosio razgovoru. Koja god strana imala pravo, on je imao osjećaj da je krivac na putu na kojem će se razotkriti. Možda su ga užasnuli vlastiti postupci, možda je šenuo, možda je prepun samodopadnosti i osjećaja moći. Ryana nisu zanimali razlozi zbog kojih se krivac želi otkriti; samo je želio da se nekako utvrdi o kome je riječ.

U omotnici se ponovno nalazio papir s nizom osakaćenih riječi. "PIZDA" je pretvorena u "ZDA", "ŠEVA" je postala "VA", "PRLJAVŠTINA" "INA".

Osakaćena slova bila su izdubena drvenom bojom. Percy je odložio papir na stol pokraj papira na kojem je bilo napisano ime Paula Leimbacha.

"Ovo je zasigurno učinio isti tip", rekao je Ryan. "Pogledajte kako je to samo suludo."

"Znači li to da je Leimbach nedužan?" upitao je Marcos. "Moguće je i da je optužio samog sebe", rekao je Percy. "Već je bilo takvih slučajeva."

Povratak odjeće naveo je Percyja na to da se odluči u vezi s poligrafskim ispitivanjem. "Ispitat ću čitav okrug, bude li potrebno", rekao je. Nazvao je Albany i dogovorio da se s ispitivanjem otpočne što prije bude moguće. I Prijatelji su pojačali aktivnosti, otvoreno se ne obazirući na Percyjev zahtjev kojim ih je tražio da ne čine ništa a da o tome unaprijed ne obavijeste policiju. Nakon Karlina nestanka, činjenica da je netko pokušao provaliti u Franklinovu kuću i da je na trijemu pronađena plastična ruka postala je razlogom za osobitu zabrinutost. Premda je policija već ionako dvadeset četiri sata na dan čuvala Franklinovu kuću, Prijatelji su držali da je potrebno učiniti i više od toga. Donald Malloy najavio je da će Prijatelji pred Franklinovom kućom u svakom trenutku imati dvoje ljudi. Stoviše, Donald je predložio i da ih Franklin pusti unutra. Franklin je to odbio. Bio im je zahvalan za pomoć, no nije želio da mu kuća bude prepuna ljudi. Donald je na to Franklina optužio za ugrožavanje života vlastite kćeri. Donald i četvero Prijatelja posjetili su redakciju Independenta kako bi s njim o tome razgovarali.

Franklin je odbio mogućnost da time dovodi Sadie u opasnost. Donald je rekao kako je koristi kao mamac za hvatanje krivca samo da bi mogao preduhitriti ostale novine i televizijske izvjestitelje. Franklin i Donald razmijenili su poprilično oštre riječi prije nego što im je Frieda Kraus rekla da se ponašaju poput djece. U tom trenutku u ured je uletio Mike Shiller i objavio kako je: vraćena Karlina odjeća i kako kapetan Percy ispitivanju detektorom laži kani podvrgnuti sve stanovnike Aureliusa. To je bila prava mala senzacija. Bilo kako bilo, te je večeri automobil Prijatelja bio parkiran pred Franklinovom kućom u ulici Van Buren, zajedno s policijskim vozilom. Čovjek pomišlja na primjenu sile. Čovjek nešto čini jer ga nešto na to prisiljava. No je li riječ samo o jednoj stvari ili o akumuliranju puno toga? Dio se ljudi uzrujao zbog pomisli da će morati pristupiti poligrafskom ispitivanju. Harry Martini rekao je da će prije dati ostavku nego se podvrći detektoru laži. Stupio je u vezu čak i s ACLU-om. Kao i ja, većina ljudi imala je tek posve nejasnu predodžbu o poligrafskom ispitivanju, a neki su zamišljali i da je riječ o nekakvom serumu istine koji će ih natjerati na to da ispričaju u čemu su sve zgriješili još od najranijeg djetinjstva. Ta prijetnja ispitivanjem zasigurno je ostvarila dodatni pritisak na osobu koja je otela one djevojčice. Taj netko zacijelo se pitao može li kako izbjeći takvo ispitivanje ili, ako mu već mora pristupiti, hoće li se pokazati da laže.

Upravo u tom razdoblju, kada nam je sljepilo bilo sveobuhvatno, Aaron je odlučno nastavio sa svojom osobnom istragom. Uzrok je djelomično bilo i

ono što je doznao od Barryja, ali i to što je slutio da je Sadie u opasnosti. Ubrzo nakon pronalaženja Karline odjeće u srijedu, Aaron je iz prodavaonice J.C. Penney u Utici pribavio ruke šest plastičnih lutaka za izlaganje odjeće. Svaku od njih položio je u kutiju od cipela, na meku crvenu tkaninu. U te je ruke položio fotografije svoje majke, a na njihovoj poledini napisao je: "S Ijubavlju, Janice". Preko ruku je postavio list tankog ružičastog papira. Potom je kutije umotao u crveni papir i povezao ih crvenom vrpcom, a onda nagovorio Harriet i Barryja da ih dostave. Činilo se prikladnim da taj posao obave preostali članovi Ispitivača desnoga. Jedna je kutija dostavljena u ured Paula Leimbacha, druga u drogeriju Malloy's, treća u ordinaciju doktora Malloya, četvrta Ryanu Tavichu u z6American Civil Liberties Union (Američka udruga za građanska prava). policijskoj postaji, peta Shermanu Carpenteru na sveučilištu i šesta Henryju Swazeyju, koji je bio odvjetnik Patricka McNeala i jedan od Janiceinih ljubavnika. Ryan je jedini kutiju primio osobno.

"Što je to?" upitao je Barryja.

"Ne znam", rekao je Barry, zarumenjevši se. Odmah je pošao prema izlazu.

"Čekaj malo," rekao je Ryan, "ne ideš nikamo dok ne doznam što je unutra."

Otvorio je kutiju i podignuo ružičasti pokrivač, tako otkrivajući Janiceinu fotografiju i onu plastičnu ruku.

"Isuse", rekao je.

"Smijem li sada otići?" upitao je Barry. "Tko ti je rekao da mi ovo dostaviš?"

"To vam ne mogu reći."

Ryan je zazvao Chucka Hawleyja. "Zatvori ovog klinca. Tjedan dana u zatvoru osvrježit će mu pamćenje."

Barry mu je odmah ispričao tko ga je poslao. "Aaron", rekao je. "Aaron me natjerao na ovo."

Ryana je to toliko iznenadilo da je pustio Barryja da ode i ne upitavši ga je li još tko primio takvu kutiju.

"Zato joj je rekao neka se ševi sa mnom", rekao je naglas. Chucku Hawleyju učinilo se da ga je pogrešno razumio. "Ha?" upitao ga je.

Ryan mu nije odgovorio. Razmišljao je o tome kako je Harriet s njim izlazila samo kako bi se mogla raspitivati o Janice. "Njegova robinja", rekao je Ryan. Na povratku iz policijske postaje, Barry je drugu kutiju ostavio u ordinaciji doktora Malloya. Doktora ondje nije bilo, a Barry je bio sretan zbog toga što mu pošiljku ne mora uručiti osobno. Treću je kutiju ostavio tajnici Odsjeka za povijest na sveučilištu.

Leimbachovu knjigovodstvenu tvrtku vodio je njegov partner, Frank Kanter, dok je Leimbach sada bio na neplaćenom odmoru. On je rekao Harriet da će nazvati Leimbacha i reći mu da mu je stigla pošiljka.

"Dar, ne?" upitao je Frank. "Tako nekako", rekla je Harriet.

Kutiju namijenjenu Henryju Swazeyju dostavila je u njegov ured u Glavnoj ulici, predajući je njegovoj tajnici. S njim je neko vrijeme hodala, jednako kao što je hodala i sa Shermanom Carpenterom i Ryanom, tako da je bila sretna što se s njim ne mora vidjeti i osobno.

Kada je Harriet dostavila posljednji omot, u drogeriji je bila Mildred Porter. Gospođa Porter rekla je da će Donald doći oko šest kako bi ispunio narudžbe s receptima.

Sutradan je gospođa Porter ispričala Franklinu što se dogodilo. "Predala sam mu pošiljku kada je došao i rekla mu tko ju je dostavio. Žurilo mu se, no ipak je uzeo paket i odnio ga iza pulta. Pitao me je li riječ o nečemu važnom. Rekla sam mu da ne znam ništa o tome. Bio mi je okrenut leđima. Kada je otvorio kutiju, čitavo mu se tijelo ukočilo. Potom je zatvorio kutiju i istrčao iz prodavaonice, ponijevši je sa sobom."

U devetnaest sati policajac Roy Hanna, koji je dežurao u policijskoj postaji, primio je telefonski poziv od osobe koja je odbila predstaviti se. "One djevojčice ubio je Paul Leimbach", rekao je taj glas. Osoba koja je nazvala policiju tada je prekinula vezu. U Aureliusu nije postojao sustav pozivanja pomoći na zajednički broj 911, tako da nije bilo ni mogućnosti utvrđivanja mjesta s kojeg je poziv upućen. Roy je o tome odmah obavijestio zapovjednika Schmidta. Slične pozive primili su šerifov ured u Pottervilleu i sjedište područnog ureda državne policije. Kapetan Percy u to je vrijeme bio kod doktora Malloya, u obiteljskoj kući Malloyevih. Kada je telefon zazvonio, javio se Sharonin stariji brat, Frank. "Sto?" upitao je. "Molim?"

Potom je dlanom pokrio mikrofon. "Netko kaže da je ujak Paul ubio Sharon i one dvije djevojke", rekao je tada ocu.

Kapetan Percy uzeo je slušalicu, no linija je već bila prekinuta. "Je li ti to rekao muškarac ili žena?"

"Muškarac."

"Jesi li prepoznao glas?"

"Bio je prigušen. Nije me podsjetio ni na čiji glas."

Sličan poziv primili su i Prijatelji Sharon Malloy. Leimbacha tada nije bilo u njihovu ured. Sandra Petoski o tom je pozivu obavijestila policiju. Nazvala je i svog supredsjednika, Rolfa Portera, u njegov ured za prodaju nekretnina, a on joj je rekao da će odmah doći. Malo kasnije, kada je Donald Malloy stigao

u ured, rekao je Sandri neka pozove još dobrovoljaca. Upitao je i gdje je Leimbach. Sandra mu to nije znala reći.

"Moramo ga pronaći", rekao je Donald. Telefon je neprestano zvonio i sve više ljudi okupljalo se u uredu. Kako su vrata bila otvorena, bilo je hladno i ljudi su unutra unosili bljuzgu s pločnika. Automobili su na ulici glasno trubili. Donaldov je kaput bio rastvoren i gospođa Petoski primijetila je da za pojasom ima zataknut pištolj.

"Nešto se događa", rekao je Donald. "Sadie Moore mogla bi biti u opasnosti." Mike Shiller tada je ušao u ured s još nekolice muškaraca. Donald je Shilleru predao kartonsku kutiju s onom rukom. "Pogledaj što mi je donio jedan od onih klinaca marksista."

Shiller je otvorio kutiju. "Isuse", rekao je. "Idi i istraži što smjeraju."

"Do vraga sve..." rekao je Shiller. Pozvao je dvojicu muškaraca. "Idemo", rekao im je.

Franklin je bio u Independentu. Oko dvadeset sati Sandra Petoski nazvala ga je iz ureda Prijatelja kako bi mu priopćila novosti o onim pozivima u vezi s Leimbachom. "Ljudi su užasno uznemireni, a Donald je nešto spominjao i Sadie."

Franklin je odmah otišao iz redakcije.

Približno u isto vrijeme trojica su muškaraca došla do Barryjeve kuće. Gospođa Sanders prepoznala ih je kao članove Prijatelja. Rekla im je da Barry nije u kući. Oni muškarci - jedan od njih bio je Mike Shiller - nisu se obazirali na nju, nego su ušli u kuću i dali se u potragu za Barryjem. Gospođa Sanders rekla je: "Nadam se da vam je jasno da ovime kršite zakon."

"To vi mislite", rekao je Shiller. Gospođa Sanders nazvala je policijsku postaju, no broj je bio zauzet. Pošto se uvjerio da Barry nije u kući, Shiller je s pratnjom otišao.

Harrietini su susjedi rekli kako su trojica muškaraca došla potražiti i Harriet. Možda su to bila ista trojica. Harriet nije bilo kod kuće. Njih su trojica kucali, a jedan je ramenom pritisnuo vrata.'

Student koji je živio u susjednom stanu rekao je: "Mislim da bi ih bio razvalio da nisam izišao na hodnik. Upitali su me tko sam i zapisali mi ime."

41

Sadie je bila kod kuće s Paulom. Kako joj nova pomajka nikako nije bila draga, sve je više vremena provodila u svojoj sobi. Ondje je imala malenu glazbenu liniju i slušala skupinu koja se zvala Indigo Girls. Preglasno, po Paulinu sudu, premda je odlučila ne tužiti se zbog toga. Paula je sjedila u dnevnoj sobi i pokušavala čitati. Nekoliko minuta prije dvadeset

sati na ulaznim se vratima začulo snažno lupanje. Paula je otišla do vrata i lagano ih odškrinula. Pred njima je bio Donald Malloy. Na sebi je imao debeo kaput i kapu od tvida.

"Sadie bi mogla biti u opasnosti", rekao je. "Moram ući."

"Ne možete ući", rekla je Paula. Na ulici je vidjela i ostale muškarce, njih možda i šest. Policijski je automobil i dalje bio parkiran uz pločnik, no činilo se da je prazan. Sat vremena ranije Aaron ju je nazvao i obavijestio je o isporuci onih šest ruku. Zbog toga je na Donaldu gledala sa sumnjom, moguće i strahom.

"Je li u kući?" upitao ju je Donald.

Paula je već počela zatvarati vrata, no Donald ih je gurnuo s druge strane i odgurnuo Paulu unatrag, u predvorje. Dvojica muškaraca za Donaldom su ušla u kuću.

"Izlazite", rekla je Paula. "Ne možete ulaziti ovamo."

"Ovo činimo za njezino dobro", rekao je jedan od tih muškaraca. "Jeste li vidjeli Paula Leimbaeha?" upitao ju je Donald.

"Nisam vidjela nikoga. A sada izlazite." Pokušala im je prepriječiti put, stojeći između njih i dnevne sobe. Oni su vrata ostavili otvorenima, tako da su se s ulice čuli povici.

"Gdje je Sadie?" upitao je Donald. "U svojoj sobi."

"Pogledajte je li ondje."

"Dakako da jest. Izlazite iz ove kuće!" Paula je sada već bila prestrašena.

"Želim se uvjeriti", rekao je Donald.

Paula je brzo prišla Sadienoj sobi i zakucala na vrata. Nije bilo odgovora. Glazba je i dalje svirala. Okrenula je ručicu. Vrata su bila zaključana. Donald se progurao pokraj nje. Paula je u njegovoj ruci uočila pištolj.

"Ostavite je na miru!" rekla je Paula. "I juti se na mene, zbog toga ne želi otvoriti vrata."

"Što je učinila s onom rukom koju ste pronašli na trijemu?" Paula je kasnije rekla kako su Donaldove oči bile neuobičajeno razrogačene, ispod šarenica se vidjela tanka bijela linija. "Uzela ju je policija."

"Lažete." "Što je to s vama, za ime svijeta?" "Sadie je u opasnosti. Moram je vidjeti."

Donald je pokušao okrenuti ručicu i pritom je nervozno protresao. Potom je zakoračio unatrag i na vrata navalio ramenom. Vrata su se naglo otvorila uz tresak. Donald je utrčao u Sadienu sobu. Prozor je bio otvoren i Sadie nije bilo u sobi.

Upravo u tom trenutku u kuću je utrčao Franklin i utvrdio da mu je kći nestala.

Dva traga kroz snijeg vodila su od prozora prema vrtu iza kuće. Trag manjih cipela zacijelo je bio Sadien. Drugi su trag ostavile cipele čiji je broj bio najmanje četrdeset tri: bio je to par muških čizama Timberland. Približno sedam metara od kuće Sadieni su tragovi nestali, kao da ju je taj muškarac ondje podignuo i dalje je nosio. Na pločniku su se tragovi počeli miješati s ostalima i tako se izgubili, premda ih je bilo dovoljno da bi se vidjelo kako vode u smjeru zapada, dalje od središta grada. Policajac iz patrolnih kola požurio je

prema njima u ruci noseći šalicu s kavom, te je rekao Donaldu i ostalima neka se maknu od tragova.

Za samo nekoliko minuta pred Franklinovu su kuću uza zaglušujuće sirene stigla još tri policijska automobila. Sa svog trijema promatrao sam desetoricu muškaraca kako iskaču iz automobila i trče kroza snijeg. Među njima je bio i Ryan. Tada sam brzo uzeo kaput iz zidnoga ormara u predvorju.

Donald Malloy neprestano je pitao Paulu: "Tko ju je mogao odvesti?"

Ona je stajala uz rub pločnika i pogledavala niz ulicu. Bila je izvan sebe i odbijala je vratiti se u kuću, premda nije imala nikakvu jaknu. "Nisam čula ništa", samo je ponavljala. "Apsolutno ništa."

Franklin je želio da ga netko usmjeri, da mu se pruži prilika da potraži kćer. Okrenuo se prema Pauli, potom zakoračio na ulicu i stao se ogledavati.

Neprestano je skidao šešir i jednom rukom prolazio kosom. Izgledao je kao da ga je netko nekako prevario, kao da se dogodilo neko veliko zlo koje ne može pojmiti. Kući su žurno prilazili novi ljudi. Ryan Tavich razgovarao je radiouređajem s pripadnicima državne policije. Iz daljine su se čule sirene. Bilo je upravo nevjerojatno da su u tri dana nestale dvije djevojke. Ja sam iz kuće donio kaput i dao ga Pauli. Pomisao na to da se Sadie dogodilo nešto strašno ispunjavala me užasom.

Donald Malloy bio je jednako izvan sebe. Neprestano je trčao amo-tamo, od kuće do pločnika. Iz automobila je bio izvadio plosnatu aktovku i sada ju je nosio sa sobom. S onim kaputom i šeširom, izgledao je kao da kasni na kakav poslovni sastanak.

"Nikako nije pravo što je nestala", ponavljao je bez prestanka. Ljudi su pričali svašta, tako da njegove riječi nisu izgledale nimalo neobično. Policijska vozila i dalje su dolazila i odlazila. Noć je postajala sve hladnija, a vjetar se pojačavao.

U jednom trenutku Franklin je iznenada povikao: "Gdje je?" Paula mu je pritrčala i njih dvoje ostali su tako stajati na snježnome travnjaku, držeći se. Nitko im nije prišao.

A tada se uz pločnik zaustavio kamionet marke Chevrolet boje trule višnje. U njemu je bio doktor Malloy. On je na svome radiouredaju čuo policijske pozive. Ne isključivši motor, iskočio je iz kabine. Pogledao je oko sebe, a onda pritrčao bratu. Izgledalo je da ga tek nešto malo i usput zanima što se događa i kako bi moglo biti Franklinu.

Liječnik je jednom rukom ščepao ovratnik Donaldova kaputa. Stajali su na pločniku. "Zašto stalno optužuješ Paula?" povikao je liječnik. "Što ti znaš?" Bio sam nešto više od tri metra od njih. Dakako, nisam imao pojma o čemu doktor Malloy govori, no iznenadio me izraz njegova lica, ta mješavina nevjerice i bijesa. Donald mi je bio okrenut leđima i nekako mi se činilo da su mu se ramena odjednom smanjila. U ruci je još držao onu aktovku. Na nogama je imao žute gumene čizme koje su blistale na snijegu.

"Ne radim ništa", rekao je Donald. Ostali su bili zastali kako bi mogli promatrati što se događa. Ryan je zakoračio prema njima, a onda je zastao. "Ljudi zbog tebe misle da je Paul oteo Sharon!" povikao je doktor. Donald je samo odgurnuo brata od sebe. "A kako znaš da nije?" Liječnik se poskliznuo, ali je povratio ravnotežu. "Pa to ti je prijatelj! Znaš da je nedužan!"

Donald se nagnuo naprijed i nešto bijesno prosiktao liječniku. Uvjeran sam da je to čulo vrlo malo ljudi. "On je obična budala", rekao je.

U tom trenutku neki je policajac iskočio iz automobila i pritrčao Ryanu.

"Primili smo dojavu o tome da netko nosi neku djevojku uzvisinom u Lincoln Parku."

"Idemo!" povikao je netko.

Doktor Malloy pogledao je oko sebe. Svakako nas je primijetio i ranije, no činilo se da je tek sada odjednom shvatio da nešto užasno nije u redu. "Što se događa?" upitao je.

"Nestala je Franklinova kći", rekao mu je netko. i

;` Donald je istrčao na ulicu. "U park!" povikao je. Potom je ušao u automobil kojim je upravljao netko od Prijatelja.

"Ne, pričekajte!" povikao je Ryan. Stajao je na pločniku uzdib nutih ruku. Većina se ljudi nije obazirala na njega, a Prijatelji su osobito brzo pojurili prema automobilima. Franklin je već trčao ulicom. Malloy je stajao na pločniku i nepomično promatrao brata. Iznofači jednih patrolnih kola stali su se vrtjeti na mjestu, naišavši na led, pritom prodorno fijučući.

Donald je kroz otvoreni prozor automobila povikao. "Leimbach! Leimbach ju je oteo!"

"Nije!" povikao je doktor Malloy. Tada je potrčao prema svom kamionetu. Mnogi su ljudi nešto vikali, a zvuk svih tih automobilskih motora doimao se poput provale kakva bijesa ili mahnitosti. Svjetla automobila prelazila su pročeljima kuća i ogoljelim stablima. Ja sam stajao uz Paulu dok su ljudi oko nas trčali kroz polutamu.

"Stanite!" ponovno je povikao Ryan. A potom je i on potrčao prema automobilu. Ubrzo pred Franklinovom kućom više nije bilo nikoga. Na nekoliko prozora vidjela su se lica. Vjetar je dopirao preko travnjaka pokrivenog izgaženim snijegom.

"Odvedite me onamo", rekla je Paula. Zajedno smo požurili prema mom automobilu.

Na samom rubu grada, Lincoln Park graničio je s približno šezdeset jutara šumskoga rezervata u kojem su postojale uredene staze za skijaško trčanje. Policija je ondje u nedjelju provela vrlo metodičnu potragu, pri čemu su pojedini dijelovi bili zatvarani i pretraživani centimetar po centimetar. Te srijede navečer nije bilo nikakva plana. Kada je Ryan stigao u park, deseci ljudi već su trčali snijegom. Samo ih je nekolicina imala baterijske svjetiljke. Činjenica, ili navodna činjenica, da je netko primijećen kako nosi Sadie bila je dovoljna da svi izgube glavu. Policija je primila tri poziva, nazvali su jedna žena i dvojica muškaraca, i u svakom od njih govorilo se o muškarcu koji je nosio nekakvu djevojku. Izgledalo je da je posve jasno kako je riječ o Paulu Leimbachu, premda baš i nisam siguran jesu li se ljudi pitali zašto su to pomislili. Osjećali su strast i želju za time da misle kako je to netko posve određen, a dobili su Leimbachovo ime. No to nije bio i jedini razlog. To ime dao im je Donald Malloy. A nije li upravo on bio u mogućnosti znati takvo što?

Kasnije se pričalo da je više od dvije stotine ljudi, uglavnom muškaraca, pretraživalo park i okolne šume. Kako nije bilo nikakve koordinacije, te zbog vikanja i tame i osjećaja o blizini rješenja zagonetke, o odgovoru na dohvat ruke, bilo je puno lažnih uzbuna, puno slučajeva u kojima je netko nekoga vidio, primjećujući zapravo samo druge ljude u potrazi. Ryan je uspijevaio nadzirati rad većeg dijela policijskih snaga, a u park je dopremio i reflektore posudene od prometne policije. Određenom broju policajaca naložio je da okruže čitavo područje, premda je bilo tako veliko - više od tri stotine jutara - tako da su ti policajci bili raspoređeni na apsurdno velikome razmaku. No

pozvao je i još policajaca i pripadnika okružne šerifove službe. Te pozive čuli su i svi oni koji su imali aparate za praćenje policijskih kanala, tako da su se prema parku ubrzo uputili ljudi iz svih dijelova grada ili je tako barem izgledalo. A za to su, dakako, doznale i televizijske ekipe. Ja sam se do parka dovezao s Paulom i parkirao automobil u ulici Johnson. Na obronku među drvećem primijetili smo desetke ljudi. Snopovi svjetla poskakivali su u tami. Ostavio sam uključen i motor i grijanje. Paula je sjedila rukama objumivši koljena i s nogama na sjedalu. Na sebi je još imala onaj debeli kaput koji sam joj bio donio, tamni zimski kaput koji je moj otac nosio prije pedeset godina. Nepomično je gledala kroz prozor i šutjela. S vremena na vrijeme bi zadrhtala.

Ryan je davao sve od sebe kako bi koordinirao akciju, te je uspostavio zapovjedno mjesto u jednom kutu parka, na uglu ulica Johnson i Walnut. S poprilično sumnje gledao je na dojave o tome kako je viđen muškarac koji strminom nosi neku djevojku, a sumnjičavo je gledao i na tragove koji su vodili od Sadiena prozora. Zašto bi Sadie hodala? Zašto nije vikala, zvala u pomoć? No zasada nije bilo mogućnosti traženja odgovora na ta pitanja. Potraga mu je izmakla iz ruku. Ipak, uputio je jednog policajca u Aaronov stan.

Ryanu je izgledalo da čuje povike s pedeset različitih strana. Posvuda su se vidjela svjetla koja poskakuju i nejasni obrisi. A onda je, u šoku, začuo i hitac iz pištolja. Uputio je nekolicinu policajaca kako bi istražili što se dogodilo, a potom pozvao i kola hitne pomoći. Činjenica da je pred njima još deset sati tame bila je zastrašujuća i Ryan je naložio dvojici muškaraca - nije bila riječ o policajcima da pripreme vatru kako bi se ljudi mogli ugrijati. Začuvši još dva hica, potrčao je uzbrdo.

~t. Franklin je sam dotrčao do parka, od njegove kuće udaljenog četiri ulice. Imao je baterijsku svjetiljku i sada je jurio uz brežuljak, kli'j; žući se u snijegu, padajući, ponovno se dižući. Zbog vike je mislio da su pronašli Sadie, tako da je trčao prema svakom mjestu s kojeg bi začuo viku. Tako je ulazio sve dublje u park. Buka se čula pred njim i iza njega. Ljudi bi trčali pokraj njega, no nitko nije ništa znao ili bi mu govorili nešto poput: "Vidjeli su je ondje!" Dvojica muškaraca rekla su mu da je netko vidio i Leimbacha. Franklin je nosio planinarske gležnjače u koje je ulazio snijeg. U jednom trenutku zapeo je za granu,, zbog čega mu je s glave pao irski ribarski šešir. Britanski šal hvatao mu se za razne stvari. Neprestano se klizao i padao u sni

jeg, koji je na pojedinim mjestima bio i dublji od trideset centimetara. Ako već i neće uspjeti pronaći Sadie, želio je trčati sve dok se ne onesvijesti. A kada je pao i ozlijedio se, čak mu je i bol bila ugodna, kao da mu ona nešto dokazuje: čistoću njegovih želja, intenzitet njegova truda. Puno je bolje tjerati se do krajnjih granica, trčati koliko brže može, ispuniti mozak tjelesnom iscrpljenošću, nego mislima koje ne vode nikamo osim do žaljenja. Franklin je bio prešao vrh brežuljka i ušao u pošumljeno područje u kojem se čulo još više povika. Grane su mu i dalje oštro šibale lice. Doživao je kći po imenu, no nije bilo nikakva odgovora. Snijeg među drvećem nije bio onoliko dubok, ali je na tlu bilo grana i oborenih stabala. Ruku je držao uzdignutu, ne bi li zaštitio lice. U jednom je trenutku strgnuo šal i odbacio ga. Nije vidio ništa osim snopa iz svoje baterijske svjetiljke koji je poskakivao pred njim. Kada mu je noga upala između dviju otpalih grana i kada je posrnuo prema naprijed, učinilo mu se da mu je netko snažno šćepao desni gležanj. Pao je preko nekog debla i svom se težinom strovalio u snijeg, iz ruke ispuštajući svjetiljku. Snijeg mu je ušao pod košulju i uvukao mu se niz leđa. Bol koju je osjećao u gležnju bila je poput jarkoga svjetla. Ležao je u snijegu i teško disao, osjećajući mučninu. A onda je podignuo svjetiljku i pokušao stati na noge. Istog je trena ponovno pao-gležanj ga nikako nije mogao držati. Osjećao je bol sličnu onome kada je prije nekoliko godina uganuo gležanj na košarci. U želucu je osjećao mučninu, a pred očima vidio svjetlucanje iskrica. Ispružio se u snijegu i polako ispružio nogu. Ponovno se pridignuvši na noge, ostao je stajati na lijevoj nozi, pridržavajući se za neku granu. Bio je bijesan na sve-na snijeg, na cipele, na sebe. Bol koju je osjećao u gležnju bila je poput boli koju je zavrijedio. Pokušao se osloniti na nogu, no gležanj ga je prejako bolio i nije ga mogao držati. Čvrsto se držao za stablo i nastojao iz ruke ne ispustiti svjetiljku.

Franklin je znao samo da je u šumi, ništa više. Poskakivao je od stabla do stabla. "Hej!" vikao je. Pokušavao je otrgnuti grane kako bi se njima poslužio kao štakama i konačno pronašao jednu koja se bila osušila. S nje je skinuo manje grančice i njome zatim udario po nekom deblu da bi je skratio. Grana je bila dugačka nešto više od metra i na vrhu je bila svijena. Oslanjajući se na nju, stao je šepati dalje.

Deset minuta kasnije Franklin je stigao do staze za skijaško trčanje. Tim šumama više se puta skijao sa Sadie i znao je da uza stazu ima uređenih odmorišta za skijaše. Franklin je skrenuo lijevo i uputio se stazom, premda nije imao pojma ide li prema izlazu iz šume ili dublje u nju. Nije se uopće mogao osloniti na ozlijeđeni gležanj, a bojao se i

pretjerano se oslanjati na slomljenu granu. Dvaput je pao. Mahnito se pribojavao da bi mu bol mogla odvlačiti pozornost od kćeri. A onda je negdje iza sebe začuo hitac iz pištolja. Zaustavio se i pokušao nešto razabrati među drvećem. Izgledalo je da mu je baterijska svjetiljka sve slabija.

Franklin je nakon tristotinjak metara došao do odmorišta, a za prelaženje te udaljenosti trebalo mu je deset minuta. U međuvremenu je začuo još dva hica. Košulja mu je bila natopljena znojem; čarape su bile mokre od snijega. Pognuo se i ušao u sklonište, te se strovalio na dugačku klupu koja se protezala čitavom širinom stražnjega zida. Slomljenu granu odložio je do sebe. Sada se barem zaklonio od vjetra. Franklin je u skloništu ugledao i malenu peć široka trbuha, no kod sebe nije imao šibice. Isključio je svjetiljku i potom sjeo, nagnuo se naprijed i počeo masirati gležanj.

Nekoliko minuta kasnije Franklin je na stazi ugledao neko svjetlo. Snop iz svjetiljke prelazio je drvećem. "Hej!" zazvao je. Franklin je pokušao ustati, no ponovno je pao na klupu.

"Tko je to?" pitao je neki glas.

"Franklin Moore", rekao je Franklin, ubrzano trepćući. "Novinar, ne? Traže tvoje dijete."

"Tako je. Tko ste vi?"

"Martin Farmer. Što radite ovdje?"

Franklinu to ime nije bilo poznato, a svjetlo ga je zasljepljivalo tako da iza njega nije vidio ništa. "Uganuo sam gležanj", rekao je Franklin.

"I ne možete hodati? Hej, kakva nesreća." "Hoćete li mi pomoći?"

"Svakako, reći ću im da ste ovdje." Taj je muškarac tada već zakoračio kako bi pošao dalje.

"Čekajte!" rekao je Franklin. Uključio je svoju svjetiljku. Farmerovo je lice bilo tek neprepoznatljiva mrlja. Franklin je vidio samo tamnocrvenu lovačku kapu i crvenu vunenu jaknu.

"Ja vas ne mogu nositi", rekao mu je Farmer. "Imam problema s leđima. Dovest ću hrpu momaka. Neobično je što sam naišao baš na vas." Muškarac se potom izgubio u tami.

Franklin se naslonio na zid i bolnu nogu podignuo na klupu. Čak i pri najmanjem pokretu osjećao je bol. Na ručnom je satu vidio da su dvadeset dva sata. Isključio je svjetiljku. Zrak je bio vlažan, izgledalo je kao da će ponovno početi sniježiti. Vjetar je uzdisao u krošnjama drveća.

Netko je trčao stazom. Franklin je povikao: "Hej, pomozite mi!" Taj netko samo je nastavio trčati. Je li mu se to samo učinilo? Je li to bio vjetar?

Kojih pet minuta kasnije Franklin je začuo nekog drugog, teški zvuk nogu u trku. Već je otvorio usta kako bi pozvao u pomoć, no u tom trenutku čuo je kako ga netko zove po imenu.

"Franklin, Franklin!" Bio je to visok, piskutav glas. "Ovdje sam!" povikao je Franklin.

Na ulazu se pojavio neki obris. Franklin je usmjerio svjetiljku prema njemu. Svjetlo je već bilo toliko slabašno da je jedva raspoznao tamne noge i žute čizme.

"Tu si, znači", rekao je nečiji glas. Bio je to Donald Malloy. "Uganuo sam gležanj", rekao je Franklin. Osjećao je silnu sreću zbog toga što vidi Donalda. Počeo se opuštati.

"Čuo sam", rekao je Donald. Teško se spustio na klupu i Franklin je osjetio kako se drvo svija pod pritiskom. Donald je imao baterijsku svjetiljku i njome je načas osvijetlio Franklinovo lice, tako da je ovaj zatrepao i odvratio pogled. Donald ga je potom isključio, pod Franklinovim se snopom svjetla pretvarajući u krupnu neodređenu pojavu.

"Ondje su, vani", rekao je Donald. "Svi su se rastrčali posvuda uokolo."

"A Sadie?" upitao je Franklin.

"Još jedna djevojčica u nizu", rekao je Donald, pritom uzdahnuvši.

"Isuse. To mi je kći."

Donald se tada naslonio na zid. Pri njegovu se disanju čuo hrapav zvuk nalik na zvuk koji nastaje pri piljenja drva. "Ja nemam djece", rekao je.

Franklin ga je pokušavao razabrati u tami. Držao je kako je Donald zacijelo iscrpljen od sveg tog trčanja.

"Ima li kakva traga o njoj?" upitao je Franklin. "Moram ići odavde."

"Negdje mora postojati nekakav trag", rekao je Donald. "Ali ovdje nema ničega. Sve se primiče svršetku."

"Kako to misliš?"

"Sve će ubrzo biti završeno. Možda večeras, možda sutra." "Kakvi su ono bili hici?" upitao je Franklin.

"Ja sam pucao", rekao je Donald. Izvadio je pištolj, pokazao mu ga i potom ga položio na klupu do sebe. "Bili su to signalni hici." "Kome si davao znak?" Donald mu nije odgovorio. I dalje je teško disao. Franklinovo se svjetlo reflektiralo na cijevi pištolja.

Trenutak kasnije, Donald je rekao: "Zašto nisi razgovarao sa mnom?"

Franklinu se učinilo da ga je pogrešno razumio. "Za novine?"

"Mogao sam ti ispričati puno toga."

"Rekao si da ne želiš razgovarati za novine." "Tada još nisam bio spreman."

"Namjeravao sam ponoviti pokušaj."

Donald se tada uspravio u sjedeći položaj i prosiktao: "To si trebao učiniti ranije". Kapa od tvida spuznula mu je niz čelo kada se ponovno naslonio na zid. Franklin je tada opazio da Donald kod sebe još ima onu aktovku. Nikako mu nije bilo jasno zašto bi netko takvu torbu nosio po šumi. Tada je uvidio da nešto nije kako valja.

Donald je u tom trenutku ispružio ruku i uzeo granu kojom se Franklin služio kao štakom. Iznenada ju je odbacio u šumu. Franklin je čuo kako grana udara o neko stablo s druge strane staze. Već je nešto zaustio, no onda je ipak ostao šutjeti. Zbog vjetra u krošnjama, grane su udarale amo-tamo i pucketale.

"To ti više neće trebati", rekao je Donald.

4Z

aul Leimbach nalazio se u sjedištu državne policije u Pottervilleu Pi pregledavao policijske snimke osoba osuđenih za zlostavljanje djece kada je radiovezom dojavljeno da je nestala Sadie Moore. Dakako, dopuštenje za pregledavanje fotografija dao mu je kapetan Percy, koji je znao da je on sada u Pottervilleu. Leimbach je izišao iz ureda i potrčao prema svome automobilu. U trenutku kada je izlazio iz grada, na svome je radiouređaju čuo da je neki muškarac primijećen kako nosi neku djevojčicu uzvisinom u Lincoln Parku. Mobilnim telefonom nazvao je suprugu.

"Ljudi su te nazivali", rekla mu je ona. "Čak su dolazili ovamo i tražili te."

Leimbach je pomislio da govori o članovima Prijatelja. Na cesti više uglavnom nije bilo snijega, no na nekim je zavojima bilo slojeva leda. Premda je vozio brzo, na putu do Aureliusa prestiglo ga je šest patrolnih kola državne policije s uključenim rotirajućim svjetlima.

Nazvao je i Sandru Petoski u sjedištu Prijatelja.

"Nešto se događa", rekla mu je ona. "Ljudi svašta pričaju. Mislim da bi trebao otići na policiju."

Leimbach je pištolj držao u radnom stolu u uredu, tako da je najprije otišao onamo. Na stolu je zatekao kutiju od cipela umotanu u crveni papir na kojem je bilo ispisano njegovo ime. Brzo uzevši i kutiju i pištolj, žurno se vratio u automobil. Na putu do Lincoln Parka otvorio je kutiju i u njoj otkrio ruku i fotografiju Janice McNeal. Bi

lo je premračno da bi pročitao što je napisano na poledini, no od ruke je osjetio jezu. Nije mu bilo jasno zašto ju je dobio. Bilo mu je jasno da se njegovo ime spominjalo u vezi s nestancima djevojaka i da je policija znala za njegovu kratkotrajnu ve;zu s Janice, no ništa od toga nije mu bilo logično.

Parkirao je u ulici Johnson, na rubu parka, i izišao iz automobila. Kod ugla s ulicom Walnut, ugledao je vatru oko koje je stajalo nekoliko ljudi. Osamdevet policijskih automobila stajalo je uz pločnik s uključenim plavim rotirajućim svjetlima. Na obronku su se vidjela svjetla koja su se micala. Ljudi su nešto dovikivali. Vidio je tamne obrise kako trče među drvećem. Vjetar je s tla dizao pahuljice snijega i raznosio ih uokolo. Leimbach je stajao pod uličnom svjetiljkom i zakopčavao kaput. Potom je stavio pištolj u džep kaputa. Nakon toga navukao je rukavice.

Čim je načinio prvih nekoliko koraka u samom parku, začuo je kako ga netko glasno zove imenom. Dvojica muškaraca potrčala su prema njemu. Potom su im se priključili i ostali. Pogledavši prema obronku, vidio je i ostale ljude kako zastaju i kreću prema njemu. Desetak, petnaestak osoba. Njihova ga je reakcija zapanjila. Isprva je osjetio gotovo nekakav ponos, kao da je riječ o priznanju za njegove sposobnosti vođe. A onda je uočio kako svi trče brzo i kako su im glasovi ispunjeni bijesom.

Leimbach je prepoznao Mikea Shillera kako trči ispred ostalih. Zakoračio je u njegovu smjeru. "Mike..." zaustio je. Tada je postao svjestan izobličene lica Mikea Shillera, koje je izgledalo poput izbezumljene maske.

"Kučkin sine!" rekao je Shiller.

Leimbach je podignuo ruku, no Shiller se nije zaustavljao. Poskočio je naprijed i zahvatio Leimbacha u visini prsa, odbacivši ga unatrag tako da su obojica pali u snijeg. Trkom su im prišli i ostali. Leimbach je uzdignuo ruku ne bi li se zaštitio, no Shiller ga je udario posred lica. Dvojica su ga uhvatila za ovratnik kaputa i počeli ga povlačiti prema ulici. Leimbach je pokušao iz džepa izvući pištolj, no kako je imao rukavice, nije mogao napipati okidač. A onda ga je netko udario nogom i pištolj je opalio, zvukom sličnim pljuski nadglasavši viku. Ona dvojica koja su ga vukla odjednom su ga pustila i poskočila unatrag. Leimbach se prevalio u snijeg, previjajući se i držeći se za ranjeno mjesto. Pet-šest snopova svjetla usmjerilo se prema njemu, a u njihovu bljesku snijeg je postajao crven. Ljudi su zašutjeli.

I ostali su trčali prema okupljenima oko Leimbacha. Među njima je bio i Ryan. Začuo je nekoga kako zapomaže, no nije shvatio da je to Leimbachov glas sve dok se nije progurao kroz gužvu.

"Tko ga je ustrijelio?" upitao je odlučno Ryan, pritom u stranu odgurujući Mikea Shillera. Bio je zadihan i bijesan na sve. "Ustrijelio se sam", rekao je Shiller.

"Bio je to nesretan slučaj", rekao je neki drugi muškarac. "Pokušavao se ubiti", rekao je netko treći.

"Nadam se da će umrijeti", rekao je Shiller.

Ryan je potom poderao dio tkanine Leimbachovih hlača iznad lijevoga koljena. "Pozovite hitnu", rekao je.

Ekipa hitne pomoći sa svojim se vozilom nalazila stotinjak metara dalje, na uglu. Nekolicina ljudi počela ih je glasno dozivati, tako da je vozilo krenulo prema njima.

Shiller je držao svjetiljku dok je Ryan od rupčica pravio podvez. Kola hitne pomoći poskočila su preko ruba pločnika, dok je crveno okretno svjetlo obasjavalo lica okupljenih.

"On je oteo djevojke", rekao je Shiller.

Ryan je i dalje čučao pokraj Leimbacha, za kojeg se činilo da je jedva pri svijesti. "Za to nemate dokaza."

"U tom ćemo slučaju doći do dokaza", rekao je Shiller. "Svakako je u njegovoj kući."

"Ako je ondje", rekao je Ryan, "onda će ga pronaći policija." "Vi se zajebavate i kod vas to traje predugo", rekao je Shiller.

U tom trenutku začuo se povik nekoga tko je stajao pokraj Leimbachove Mazde. "Pogledajte što je imao na sjedalu!"

Pet-šest svjetala obasjalo je muškarca koji je prema njima okrenuo ruku plastične lutke s jarkocrveno obojenim noktima. Nekoliko trenutaka nitko nije rekao ni riječi.

"Idemo!" povikao je zatim Shiller.

"Pretražimo Leimbachovu kuću", povikao je netko drugi. Shiller i još dvojica muškaraca krenuli su prema ulici. Jedan se muškarac odvojio od skupine okupljene oko Leimbacha kako bi im se priključio, potom još jedan, pa još jedan.

"Čekajte!" rekao je Ryan. No oni su već trčali prema automobilima. Ryan je krenuo za njima, ali onda se začulo cviljenje kotača kola hitne pomoći koji su se bjesornučno okretali u snijegu. Leimbach je zastenjao. "Odmah donesite nosila!" povikao je Ryan.

Kućom Leimbachovih u ulici Myrtle vladala je tama. Svijetlile su jedino svjetiljke iznad ulaznih vrata i uz kuću, pokraj garaže, gdje se nalazio obruč za košarku. Martha i djeca bili su kod doktora Malloya. Mike Shiller i ostali do kuće su došli u tri automobila. Bilo ih je ukupno osmorica. Fritz Mossbacher, poštar koji je radio sa Shillerom, kasnije je kapetanu Percyju ispričao što se dogodilo.

"U kući nije bilo nikoga i Mike je otišao iza kuće. Sva su vrata bila zaključana. Mike je jednostavno uzeo kamen, razbio prozor na pokrajnjim vratima i uveo nas unutra. Izgledalo je kao da točno zna što želi."

Mike Shiller držao je da će u Leimbachovoj kući pronaći nekakve dokaze. Možda nekakvo oružje. Možda kloroform. Možda Meginu jastučnicu s dobivenim slatkišima, koja nikada nije pronađena.

"Donald nam je rekao kako se Leimbach oduvijek zezao sa Sharon," objašnjavao je Mossbacher, "kako ju je šakljavao i zadirkivao. Rekao je kako se Leimbach jednostavno nije mogao suzdržati, kako ju je morao dirati. Mike uopće nije sumnjao u to da je Leimbach kriv. A onda se pojavilo i ono naličje i one telefonske dojave. Pa još i ruka u automobilu. I tako smo razvalili cijelu kuću. Pretražili smo i podrum i ostale prostorije. Nismo osobito pazili na to što ćemo potrgati."

No nisu pronašli ništa. Ponešto uzbuđenja izazvalo je pronalaženje djevojačke odjeće, no bila je riječ o stvarima Leimbachove kćeri. Kuća je bila iznimno uredna. Posuđe je bilo pospremljeno; odjeća se nalazila na vješalicama ili u komodama; pročitane novine na hrpi u plavome držaču za recikliranje. Umjesto da prekinu potragu, Shillerovi su se ljudi samo razbjesnjeli.

"Mike je stalno ponavljao kako to što nismo ništa pronašli ne znači ništa", rekao je kasnije Mossbacher.

I tako su nastavili demolirati kuću. Uvjeren sam da u pozadini toga nije bila samo uvjerenost u to da je Leimbach kriv. Jedan od faktora svakako su bili i tjedni frustracije i neizvjesnosti, tjedni nakupljanja bijesa. Ti su ljudi bili uzrujani i silno napeti. Bili su pripravnici iskaliti osjećaje na bilo čemu, a ta uloga gotovo je slučajno pripala Leimbachovoj kući.

"Počeli su bacati posuđe", rekao je Mossbacher. "Bit će da sam u tome sudjelovao i ja. Jedan je tip razmrskao mikrovalnu, drugi je počeo izbacivati sve iz kuhinjskih ormarića - namirnice, sve. Mike i Charlie Potter odbacili su hladnjak niza stube do podruma. Isuse, kakva je to bila buka. U kući su imali vodeni krevet i jedan ga je tip neprestano bušio nožem, tako da je voda prodrla kroza strop, bio je to pravi slap. Dječji krevet izbacili su kroz prozor., Dečki su se smijali. Neki su se doista zapalili. Hoću reći, čemu razbijati televizor? Sve je to već postalo perverzno."

Mossbacheru je postavljeno pitanje o tome je li im sve to naložio Shiller.

"Svi smo to radili. Nitko nam nije trebao govoriti što da činimo." Na svu sreću, netko od susjeda pozvao je policiju i, na sreću, u

policijskoj je postaji bilo nekoga tko se javio na poziv. Chuck Hawley intervenirao je u pratnji još dvojice policajaca i natjerao Shillera i društvo da iziđu iz kuće.

"Trebao bi biti na našoj strani, a ne na njegovoj!" vikao je Shiller. "Zar ti nemaš djecu?"

Chuck je snažno držao Shillera za nadlakticu, a Shiller se istrgnuo iz tog zahvata. Dvadesetak ljudi stajalo je uz rub pločnika. S obje strane pješačkog prilaza Leimbachovoj kući nalazio se rub od bijeloga kamenja koje je provirivalo iz snijega. Shiller se sagnuo, šćepao jedan kamen i bacio ga u veliki panoramski prozor.

"Razmrskao je cijelo staklo," rekao je Mossbacher, "bila je to gotovo eksplozija stakla. Pred kućom se nalazi živica koja je sada bila posve pokrivena komadićima stakla. Zavjese su se nadimale na vjetru. Bio je to pravi kaos. Chuck Hawley jedva se kontrolirao. Stavio je Mikeu lisice. A nije bio osobito nježan ni kada ga je ugurao na stražnje sjedalo patrolnih kola." Kasnije, pošto su se doznale sve pojedinosti, činjenica da je doktor Malloy, upravo u vrijeme kada su Mike Shiller i ostali demolirali Leimbachovu kuću, otišao u kuću svoga brata, doimala se ironičnom. Doktor Malloy bio je sam i morao je provaliti kroz prozor na stražnjoj strani kuće. Sutradan je doktor Malloy rekao kako mu nije bilo jasno zašto je Donald počeo optuživati Paula Leimbacha, budu

ći da su njih dvojica oduvijek bili prijatelji. Nije mogao shvatiti zašto mu se brat tako ponaša, te se nadao da će na taj način doći do nekakvog objašnjenja. A možda je sumnjao i na neke druge stvari, možda je imao gotovo neartikuliranih sumnji, premda je to kasnije poricao. No tko je mogao znati je li to poricanje posve iskreno? Dakako, doktor Malloy je često boravio u kući svoga brata, no rijetko je dolazio na kat, a u potkrovlju nije bio nikada. Franklin je držao notes na koljenu jer ga je Donald Malloy želio vidjeti. Franklinova je baterijska svjetiljka već bila posve oslabjela. Nije imao dovoljno svjetla, a kemijska mu je olovka na hladnoći prestajala pisati. Ali je zapisivao što god je mogao. Nije želio razljutiti Donalda. U tami je jedva razabirao obrise tog muškarca koji je sjedio do njega. Donald je Franklinu diktirao osnovne podatke o svome životu: kako se rodio u Rochesteru, o godinama rada u Buffalu, o godinama provedenim u neuspjelom braku. "Netko me nečim uzrujao", rekao je Donald. Glas mu je bio napet, kao da se jedva suzdržava od vikanja.

"Što se dogodilo?"

"Netko mi je poslao ruku, ruku u kutiji od cipela. S njom je stigla i Janiceina slika. A na poledini je Janice napisala 'S ljubavlju'. To mi je poslala ona mala marksistica."

"Harriet Malcomb?" Franklin se pitao može li Donaldu išta vjerovati.

"Sjećaš li se Janiceinih očiju? Mrzio sam te oči." "Je li to bila nekakva šala?"

"To me uzrujalo", rekao je Donald. "Nije bila prava ruka, samo ruka plastične lutke. Kutija je bila povezana ukrasnom vrpcom." "Jesi li je predao policiji?"

"Zašto mi ju je poslala?" pitao je Donald, više sebe nego Franklina.

Pomaknuo se na klupi i lagano zadrhtao. "To je zacijelo bila ona ruka koju su pronašli u tvojoj kući, ruka koja je bila namijenjena Sadie. To sigurno nije bila šala." Zašutio je, a potom ljutito upitao. "Zašto to ne zapisuješ?"

"Zapisujem", rekao je Franklin, u tami zapisujući Harrietino ime.

"Nemoj mi lagati!" rekao je Donald.

Sjedili su u tišini u kojoj se čulo samo Donaldovo teško disanje. Pištolj mu je ležao u krilu.

"Tko god mi je poslao tu ruku zna da nekoga štitim. Dužnost mi je štititi ga - to mi je rekla čak i majka. Sva sreća što je umrla, što nikada neće doznati za to. Imaš li ti uopće pojma kako je to bilo užasno?"

Franklin pomakne noge i tada u gležnju osjeti strašnu bol. "Koga to štitiš?"

"Zar ne uviđaš tko je kriv?" pitao je Donald povišenim glasom. "Ne budi toliko glup!"

"Tko? Leimbach?"

"Leimbach je budala!" Donald je već gotovo cičao. "Tvoj brat? Allen?"

"Zbog njega se stidim!"

"Allen je oteo svoju kćer?" Franklin se bojavao muškarca koji je sjedio pokraj njega.

"Ljudi misle da je dobar. Doktor ovo, doktor ono. Moja ga je majka štitila i ja sam ga štitio. Ali to je obična životinja. Poput pokvarenog je voća."

"Nitko nije znao", rekao je Franklin. Želio je vidjeti Donaldovo lice, no ipak je isključio svjetiljku. Bit će bolje štedjeti energiju za kasnije, kada možda nikako neće moći bez svjetla.

"Kako možeš pisati ako je svjetlo isključeno?" upitao ga je Donald.

"Baterije su se gotovo posve istrošile."

"Evo, uzmi moju svjetiljku." Donald je uključi i postavi na klupu. Snažan snop svjetla sada je preko staze dopirao do ogoljeloga drveća. Franklin je primijetio da se Donald smiješi. Bio je to neodređen, idiotski osmijeh.

"Moj je brat lukav", rekao je Donald. "Dakako, ja sam za to znao. Oduvijek znam za njegove ružne navike."

"Njegova će se krivnja pokazati na poligrafskom ispitivanju", rekao je Franklin, trudeći se da mu glas bude što bezličniji.

"Allen mi želi nauditi", rekao je Donald. "Učinit će sve da bi ispitivanje dokazalo moju krivnju."

"Ali ti si ga štitio."

"Uvijek sam mu bio dobar brat", rekao je Donald. "Jako sam se trudio. Nebrojeno sam ga puta izvlačio. Zašto bi ona poslala ruku meni? Zar joj nije jasno da je to učinio Allen?"

"Je li tvoj brat imao veze s Janice McNeal` .?"

"Dakako da jest", rekao je Donald, podižući glas. "Zar tebi ništa nije jasno?"

"Pričaj mi što je sve bilo."

"Priča nije nimalo ugodna..." Donald je tada zašutio.

Franklin je čekao nastavak priče. Iz daljine su se čuli povici. U jarkome svjetlu Donaldove su se žute čizme sjajile. "Možeš li mi pomoći da se spustim s brežuljka?" upitao je Franklin.

"Pričekaj malo", rekao je Donald. "Požuruješ me. Zašto to ne zapisuješ?"

"Pišem, pišem", rekao je Franklin, bilježeći nekoliko riječi u notes. "Je li u kutiji bila muška ili ženska ruka?"

Donald ščepa pištolj i bijesno se okrene. "Poigravaš se sa mnom!" Zamahnuo je pištoljem i postrance pogodio Franklina u glavu. Franklin je spuznuo s klupe i rukama pokušao zaštititi glavu.

"Zar ne shvaćaš da bih te mogao ubiti?" vikao je Donald. Franklin je dlanovima protrljao lice. Bilo je obamrlo od hladnoće, tako da nije osjećao ništa. Klečao je na tlu.

Donald ga udari nogom. "Ustani, dođi ovamo i radi svoj posao!" Franklin se ponovno privukao do klupe. Uz pomoć Donaldove svjetiljke tražio je notes i olovku. Pri svakom pokretu osjećao je bol u gležnju. Pronašavši notes i olovku, ponovno je sjeo.

"Ne sviđaš mi se", rekao je Donald. "Nikada mi se nisi sviđao. Bilo mi je drago kada ti je umrla žena."

Franklin obriše blato s pisaljke. Nastojao je govoriti smirenim tonom, ne pokazujući bijes. "U redu", rekao je. "Pričaj mi o svome bratu i Janice."

"Ta ga je žena povrijedila", rekao je Donald nakon još jedne stanke.

"Što je učinila?"

"Šššš", prošaptao je Donald. "Ozlijedila ga je rukom. Ščepala ga je i ozlijedila ga."

"Mislio sam da mu se to sviđalo", pokušavao je Franklin.

"Nije. Laž je da mu se to sviđalo." "Tvome bratu?"

"Allenu. Uvukla bi mu ruku u hlače i izvadila maloga. Potom bi ga navlačila i stiskala. Govorila je kako ga voli gledati kako štrca. On je to mrzio."

"Zašto joj je to onda dopuštao?"

"Jer je jedan dio njegove ličnosti bio bolestan. To sam ti već rekao."

"No i dalje se vidao s njom."

Donald je i dalje šaptao. "To je bio taj bolesni dio njega."

"Je li on ubio Janice?" Franklin je tek sada uvidio da mu negdje s lica curi krv. Obrisao je obraz rukavom kaputa.

"Kada ga je ponovno tako zgrabila, Allen ju je ščepao za vrat. Stiskao ju je jednako kao ona njega, ali taj stisak produžio je sve dok od nje više nije bilo ni glasa."

"A njezina ruka?"

"Ruke se povode za svojim apetitom. Jedna je prljava, a jedna čista. Uzeo je onu prljavu."

"Još je kod njega?"

"Dakako. Sve su ruke zajedno."

Franklin zadrhti. Donald je bio pognut prema naprijed, a glas mu je bio prigušen. Franklin je jasno vidio pištolj pokraj Donaldove noge, no bojao se uzeti ga.

"A Sharon?" pitao je dalje Franklin. "I ona je bila prljava?"

"Imala je prljave misli", rekao je Donald. "Jesi li je ti dirao?"

"Nisam je ni dotaknuo!" A onda je, tišim glasom, dodao: "Allen je dirao sve djevojčice."

"Je li Allen zaustavio Sharon na cesti?"

"Bicikl joj se pokvario i on se zaustavio. Već ju je bio dirao i toga se pribojavao. Pitao ju je hoće li kome ispričati. Ona mu nije željela odgovoriti. Nije ju želio dirati, no ona ga je na to natjerala. Željela mu je pokazati svoje krzno. On se bojao da će ona nekome ispričati. Bila je dobra sa Sadie Moore. Mogla je reći Sadie; mogla je reći čak i Aaronu. Aaron se raspitivao o svojoj majci. Stoga joj je Allen rekao

neka obeća kako nikome neće reći, no ona mu nije odgovarala. Potom joj je rukom pokrio usta. Pokušala je vikati, no on joj to nije dopuštao. Čvrsto joj je pokrivaio usta. Kada je bila mala, Sharon je bila dobra, ali sada više nije bila takva. Za to je već postala prevelika. Natjerala ga je da je dira, a onda kada ju je dirao, držala se kao da je on to skrivio. A na njegovim prstima osjetio se miris njezina krzna. Zbog toga mu je ruka postala prljava. Ona će odrasti i hvatati i držati muškarce poput Janice. Moj ju je brat od toga želio spasiti. Želio je od nje stvoriti crkvu."

U daljini se netko oglašavao zviždajkom. "Ne pišeš", rekao je Donald ljutito. "Pišem", rekao je Franklin. "Ovo je stenogram. Poslije mogu rekonstruirati sve rečenice. A što je bilo sa Sharoninom rukom?"

"Zar ne shvaćaš?" Donald je ponovno prigušio glas. "Kriva je ru' ka. Voli hvatati i stiskati. Jede. Ruke izjedaju. Pokrivena je pišalijom i govnama, čak i gorim stvarima. Voli ih dirati, trljati se u tome." ` "Što je učinio?"

"Donald se tiho nasmijao. "Znaš što je učinio." "Odsjekao joj je šaku?"

"Tako se čovjek rješava prljavštine. Lijeva je ruka zla ruka. Morao ih je pročititi, očistiti sve djevojčice."

"A Megina ruka?" upitao je Franklin. "Sve su ruke zajedno."

U tom se trenutku začulo muklo, šuplje udaranje i Franklin je užasnuto uvidio da Donald dlanom udara po svojoj aktovci.

"Unutra su?" prošaptao je Franklin.

Donald je tiho cokuo jezikom. "Da ti ih pokažem?"

Franklin je nastojao ne misliti na aktovku, no nikako nije uspijevaio odvratiti misli od toga.

"Zašto Meg i Karla?" ustrajao je.

"Ni one nisu bile bolje", rekao je Donald. "Dolazile su u drogeriju. Moj je brat vidio kakve su. Imale su prljave primisli. Dolazile bi ističući svoje male grudi, svoje sisice. Promatrao sam ih. Smijale su se i očijukale. Pokazivale su gole noge. Željele su i dirati male dječake. Usto, Sharon je bila usamljena. Allen joj je morao pribaviti društvo, djevojke jednako iskvarene kao i ona. Djevojčice s krznom. No nije im želio nauditi, samo im je želio pomoći da se poprave."

"Kako ih je pridobio?"

"Iz automobila. Zaustavio bi se pokraj njih, stisnuo ih i strpao straga."

"Zašto nisu bježale?"

"A zašto bi bježale? Automobil je na vratima imao narančaste trokute. Pripadao je Prijateljima."

"I Sadie?" Franklin je jedva izgovorio njezino ime. Veličina tog imena ispunila ga je boli.

"Ona je pokvarena. Došla je u drogeriju. Bila se ozlijedila i morao sam joj dodirnuti nogu. Aaron je bio s njom i postavljali su razna pitanja. No ona se samo pretvarala da se ozlijedila. Željela je da joj diram nogu. Nosila je prsten s likom goluba. Zasigurno ju je iskvario Aaron. Želio je da postane poput Janice."

"Allen ju nije oteo?"

"Pokušao je. O tome ne želim govoriti."

Franklin tada nije počeo osjećati pravu nadu; više je bila riječ o nekakvom otvorenom prostoru koji se sada počeo oblikovati pred njim, a u njemu je stajala Sadie. "Znači, nije oteo Sadie?"

Donald je povisio glas. "Rekao sam da o tome ne želim govoriti!" Zastao je, a potom nastavio tiho govoriti.

"Djevojke se međusobno vole i vole tu svoju prljavštinu. Jesi li vidio kako se smiješe? Ne misliš da je to pravi osmijeh, zar ne? Allen je mislio kako nitko neće doznati za to. Mislio je da za to zna samo moja majka. Ali on je pokvaren. Nije li imao zlu kćer? A ona je to naslijedila od njega. Sada je moj brat podignuo crkvu s trima djevojkama. Čovjek bi pomislio da su mrtve, ali nisu. Kreću se i blistaju. Svjetlucaju na svjetlu. Sve su prljave riječi pročišćene. Znaš za to kako postoje dobri i loši brojevi? Stite ih svi dobri brojevi. Moj se brat ondje moli. Želi se popraviti, no ta pokvarenost ide do same njegove srži. Ni noževima ne bi bilo moguće s njega ostrugati tu zloću. Trebao bih o njemu obavijestiti policiju. Ali brat mi je. Trebao bih ga voljeti."

"A Jaime Rose?" upitao je Franklin, u notes bilježeći Jaimeovo ime.

"I on je bio poput Janice. Kod tih je ljudi lice maska. Smiješe se i izgledaju sretno. Drže se kao da si im drag. Znaš li kako je lubanja, ružna kada s nje ukloniš kožu? Tada vidiš i zube. Takva su prava lica. I Da, moj ga je brat sredio kako valja. Jaime je uvukao ruku u Alleno' ve hlače. Stisnuo mu je maloga i spremao se o tome pričati. Allen ni je mogao dopustiti da dođe do toga; odveo ga je natrag u salon za uljepšavanje. Taj naziv, gotovo je smiješan. Salon prljavštine, salon ;; pičke!"

"A Barry?"

"Oh, on neće još dugo. Ispričao je i pošto sam mu rekao da ne, smije, da bi govoriti o tome bilo pogrešno. Treba ga naučiti da treba ' šutjeti. Moj će brat srediti i to. Takve mu stvari dobro leže."

' "Ali Allen je opasan."

! Donald se zasmijulji. "O, da, jako je opasan." ' "Treba ga spriječiti."

"Oh, da, slažem se. Postao je jako, jako prljav." Donald je na trenutak zašutio. "Hladno je, ali ne prehladno, zar ne? Kada jednom više ne bude Allena i ostalih, sve će biti bolje. Nemamo puno vremena. Nije li ovo užasno, sva ova strka? Sve moramo ponovno stišati. Ljudi se boje smrti, no u krivu su. Smrt je vrlo tiha i mirna. Djevojke sjede tako mirno i tiho. Katkada mi se čini da se mole."

"Trebao bi razgovarati s policijom."

Donald se u tom trenutku nasmijao. "Nikada neće povjerovati da je on to učinio. Znaš, u njemu su svi uvijek gledali onoga dobroga. Bio je tako dobar

u školi. No ja sam ga vidio u snu, kada škrguće zubima. Promatrao sam ga kada nije znao da ga gledam."

"Trebaš razgovarati s Ryanom Tavichem." "Pokušavaš me prevariti", rekao je Donald. "Ne", rekao je Franklin. "Ja sam ti prijatelj."

"Pretvaraš se da pišeš, ali zapravo ne pišeš ništa." Donald je s Franklinova koljena strgnuo notes i osvijetlio ga. Na papiru su se vidjele samo nekakve žvrljotine, tek polovična slova.

"Želiš me ismijati!" povikao je Donald, bacajući notes u snijeg. "Imam sve u glavi", rekao je Franklin. "Pisat ću kasnije." Donald je bijesno prosiktao:

"Mogao bih te natjerati na to da mi povjeruješ."

"Vjerujem ti." Franklin je osjećao da ga obuzima očaj. "Sve sam zapamtio."

Tada je začuo nekakav škljocaj, a potom još jedan. Kopče na aktovci sada su bile otvorene.

"Evo, pogledaj!" rekao je Donald.

Franklin naglim pokretom okrene glavu na drugu stranu, neozlijedenom se nogom odgurujući od tla. Donald je u jednoj ruci držao svjetiljku, a u drugoj nešto užasno. Franklin se trgnuo i odmaknuo od njega. Potom je izletio iz skloništa, uhvativši se za zid i na neozlijedenoj se nozi odgurujući preko staze. Spotaknuvši se o neko stablo, pao je na trbuh. Potom je počeo puzati kroza snijeg. Snop iz Donaldove svjetiljke parao je zrak nad njim. Franklin se uvukao među drveće. Prepuzavši neko deblo, strovalio se iza njega.

"Drago mi je što smo ovako razgovarali", rekao je Donald. Svjetlo je i dalje lelujalo naprijed-natrag iznad Franklina, ne zaustavljajući se, međutim, na njemu.

"Sadie je lijepo ime", rekao je Donald. "Uvjeren sam da ćemo je pronaći."

43

Donald je iz šume izišao kod parkirališta. Iz Utice je već bio stigao kamion Vojske spasa i neka žena u tamnoj odori iz njega je dijelila šalice s kavom. Svima ostalima Donald je zacijelo izgledao poput tek još jednog tragača iz šume. Nije se zaustavljao nego je preko parkirališta pošao prema strmini za sanjkanje. Bio je to najkraći put do grada.

Ryan ga je primijetio kako se spušta niz obronak. Odnosno, ugledao je nekog muškarca kako nosi aktovku i uočio žute čizme. Znao je da je riječ o Donaldu. U načinu na koji je Donald trčao, pognuto i s povijenim nogama, bilo je nečega što je Ryana podsjećalo na životinju. Trak svjetla iz Donaldove svjetiljke šarao je snijegom ispred njega. Ryan je bio sa Chuckom Hawleyjem i njih dvojica prelazila su brežuljak krećući se prema Aaronu, koji je, kako je izgledao, upravo bio pristigao. Ryan je držao da bi Aaron mogao znati nešto

o Sadie. Ryan je u tom trenutku zastao i okrenuo se prema Donaldu. Želio ga je priupitati nešto u vezi s onom primjedbom doktora Malloya, a zanimala ga je i njegova aktovka. Kanio je zaviriti u nju.

Donald se zaustavio na obronku. Isključivši svjetiljku, strpao ju je u džep kaputa. Stajao je okrenut prema Ryanu, objema rukama držeći aktovku na trbuhu. Šešir mu je bio pomaknut na zatiljak. Stojeći onako gore, više na brežuljku, doimao se golemim. Kada mu se približio, Ryan je primijetio da se Donald smiješi. Ryan ga je osvijet

lio svojom svjetiljkom i upravo tada opazio kako pomiče ruku iza aktovke. Kada je ugledao Donaldov pištolj, Ryan je najprije pomislio da je pogriješio. Zbog toga je za trenutak zakasnio. Poskočio je upravo u trenutku kada je Donald opalio. Tijelo mu se trgnulo i učinilo mu se da je primio snažan udarac nogom. Njegova je svjetiljka poletjela zrakom. Začuo se i drugi hitac. Ryan se strovalio u snijeg i zakotrljao. Pokušao je doći do pištolja, no nijedan mišić nije funkcionirao onako kako je on to želio.

Kada je začuo hitac, Aaron se bio uspeo do pola uzvisine. Vidio je da netko pada, no nije znao da je riječ o Ryanu. Zatim se začuo i drugi hitac. Potrčao je uz obronak. Ispred njega je Chuck Hawley, pomno motreći Donalda, iz korica vadio pištolj.

"Donalde!" povikao je Chuck. A potom je opalio: jedanput, dvaput, triput. Donald Malloy se okrenuo i potrčao prema vrhu. Na tome je dijelu bilo drveća i Donald je sada ušao među stabla. Zastao je i opalio unatrag, prema podnožju uzvisine. Aaron je vidio ljude pokraj vatre kako se bacaju na zemlju. Ni u jednom trenutku nije pomislio da bi ga mogao pogoditi metak. Vidio je Chucka da trči prema muškarcu koji na ledima leži u snijegu. Aaron je potrčao za njim. Baterijska svjetiljka muškarca na zemlji još je bila uključena, a stajala je okomito u snijegu, poput kakve baklje. Činilo se da trokutasti snop njezina svjetla dotiče niske oblake. Tek kada je došao do svjetiljke i pogledao prema Chucku, Aaron je vidio da je na zemlji Ryan Tavich.

"O, sranje", neprestano je ponavljao Chuck. "O, sranje." Čučao je u snijegu pokraj Ryana, koji se previjao na zemlji.

Aaron je zgrabio svjetiljku i potrčao uzbrdo za Donaldom, koji je upravo bio stigao do vrha. Negdje naprijed čuli su se povici. Aaron se poskliznuo, odmah, međutim, povrativši ravnotežu. Došavši do parkirališta, ugledao je ljude kako trče prema njemu. Bilo je tu možda i dvadesetak muškaraca. Među njima nije vidio Donalda.

"Je li to Leimbach?" povikao je netko.

"Gdje je Donald Malloy?" upitao je Aaron. Vidio je kamion Vojske spasa i ženu koja ga je iz njega promatrala. Nekolicina državnih policajaca imala je izvučeno oružje. Ljudi su se kretali u svim mogućim smjerovima.

Neki muškarac snažno ga je uhvatio za nadlakticu. Bio je to netko koga još nikada nije vidio. "Koga su ubili?" povikao je.

Aaron je rukom pokazao prema obronku, a onda se trzajem oslobodio zahvata. Potrčao je prema šumi. Maleni je znak pokazivao smjer u kojem se nalazila staza za skijaško trčanje. Aaron ga je osvijetlio svjetiljkom. Pomislio je na Donalda Malloya kako tom stazom trči ispred njega. Znao je da je Donald imao vezu s Barryjem Sandersom. Sada je znao i da mu je Donald ubio majku. Profesionalac tako je govorio o samome sebi. Aaron mu je toliko želio nauditi da je u ustima osjećao okus željeza. Trčao je toliko brzo da je stalno gubio uporište pod nogama, a jednom je i, poskliznuvši se, pao. Aaron je trčao stazom, svjetiljkom prelazeći čas lijevo, čas desno, kako mu ne bi promaknuli eventualni tragovi koji vode u šumu. Vidjeli su se usporedni tragovi skija za trčanje, dok su preko njih bili utisnuti duboki tragovi nogu. Počeo se pribojavati da Donald ipak nije ispred njega, da mu je nekako izmaknuo. Aaron se zaustavio kako bi osluhnuo oko sebe. Negdje ispred čuo je nekoga kako doziva u pomoć.

"Hej! Pomozite mi!"

Premda nije prepoznao glas, Aaron je požurio naprijed, ipak više ne trčeci. Pitao se je li to kakva smicalica, no nije se mogao dosjetiti nikakva razloga za prijearu. Zamišljao je Donalda kako mu bježi i kako bi to bilo užasno. U međuvremenu je počelo sniježiti i krupne pahulje sada su promicale kroza snop iz Aaronove svjetiljke.

"Hej! Pomozite mi!"

Još i prije nego što je primijetio tamnu pojavu na stazi, Aaron je prepoznao Franklinov glas. Tada mu je sinulo da mu je Franklin šogor i zbog toga se lecnuo, ne zbog nesklonosti, nego zbog toga što se gotovo postidio.

"U pomoć!" vikao je Franklin. Sada je vidio Aaronovo svjetlo kako mu se približava.

Aaron nije sklanjao snop svjetla s Franklinova lica, tako da se ovaj morao okrenuti na drugu stranu. Stajao je na jednoj nozi. Poput kakve patke, pomislio je Aaron.

"Franklin", rekao je.

Franklin je podignuo ruku da bi oči zaklonio od svjetla. Drugom rukom naslanjao se na nekakvo stablo. "Aaron? Uganuo sam gležanj. Ne mogu hodati."

Aaron mu je tada prišao. "Donald Malloy ustrijelio je Ryana", rekao je. "Isuse, je li ga ubio?" Franklin je posrnuo, te se objema rukama morao čvrsto uhvatiti za stablo.

"Mislim da nije. Malloy je otrčao u šumu."

"Traži Sadie. Moramo ga pronaći", rekao je Franklin obuzet paničnim strahom.

"Neće je pronaći." Aaron je sada sklonio svjetlo s Franklinova lica. "Kod mene je."

Aaron je odveo Sadie u motel Aurelius. Ondje je sada bila s Harriet. To je učinio kako bi zaštitio Sadie. Nadao se da će dostavljanje onih ruku u kutijama natjerati ubojicu na to da se pokaže, no prije toga želio je skloniti Sadie na sigurno. A onda se sjetio da bi sve to mogao učiniti tako da izgleda kao da je i ona oteta. Ne bi li i to isprovociralo krivca, tko god to bio, i nagnalo ga na to da pomisli kako se netko nepozvan miješa u njegov zločin? Doznajući za Barryjevu kratkotrajnu vezu s Donaldom i za to kako ga je Donald prestrašio, Aaron je postao gotovo posve uvjeren u to da je Donald ubio njegovu majku i oteo one djevočice. No nije bio i sto posto siguran. Želio je tu osobu nagnati na djelovanje, na to da se otkrije u javnosti, tako da više ne bi bilo nikakve sumnje u njegovu krivnju.

"Ali netko je vidio kako je netko nosi u park. Ljudi su zvali policiju. Je li doista na sigurnom?"

"To sam ti upravo rekao." Aaron se ljutio na svog šurjaka.

"Moraš mi pomoći da se spustim s brijega." "Moram pronaći Malloya."

Franklin je tada ščepao Aarona za nadlakticu i pritom zamalo izgubio ravnotežu. "Aarone, umrijet ću ovdje. Smrznut ću se."

"On mi je ubio majku." Aaronov je glas bio bezličan, kao da izgovara vremensku prognozu.

Franklin je šutio. Potom je rekao: "Znam." "Kučkin sin", rekao je Aaron i naglo se istrгнуo.

Franklin se srušio na stazu i zastenjao. Aaron je stajao nepomično i osvjetljavao Franklina. Obojica su šutjeli. Franklin se pokušao pridignuti u sjedeći položaj. Kaput od ovčje kože bio mu je pokriven snijegom, a snijega je imao i u kosi.

Aaron je pomislio kako bi trebao krenuti. Tada je zamislio kako se Franklin pretvara u velik blok leda, koji bi se, kada bi se razbio, razmrskao na tisuće komadića.

Aaron je ispružio ruku i uhvatio Franklina za ručni zglob. "Vuci", rekao je. Franklin se pridignuo na lijevu nogu, a Aaron ga je uhvatio oko struka. "Prebaci mi ruku preko ramena."

Franklin se tako pridržavao za Aarona i poskakivao prema naprijed. Napredovali su sporo, ali su se ipak kretali.

"Jednom sam i ja želio ubiti Ryana," rekao je Aaron, "no nisam bio siguran." Za izlazak iz šume trebalo im je deset minuta. Našavši se na otvorenome, nisu ugledali nikoga, no došavši do završetka parka, naišli su na dvojicu pripadnika državne policije. Kamiona Vojske spasa više nije bilo. Policajci su Franklinu pomogli da se spusti u podnožje brežujka. Aaron ga je promatrao kako odlazi, uz poskakivanje njihovih svjetala na snijegu. Pomislio je na to kako je dopustio Donaldu da mu izmakne i nastojao samog sebe uvjeriti da je tako bilo najbolje. Pomislio je na Donalda pred sudom. To će mu već biti dovoljna kazna.

Donald Malloy protrčao je samo kroz jedan kut šume i ubrzo se ponovno našao na ulici. Zacijelo se zabavljao razmišljajući o tome kako policija pretražuje šumu, dok on trči prolazom koji je povezivao ulice Juniper i Spruce. U jednoj je ruci držao pištolj, a u drugoj aktovku. Nosio je tamnosmeđi kaput koji mu je dopirao nekoliko centimetara ispod koljena. Kapu je u međuvremenu bio izgubio. Na ulici je bilo automobila, no prolaz je bio posve pust. U posljednjih mjesec dana upoznao je sve uličice, prolaze i vrtova Aureliusa.

Donald je u vrt Barryja Sandersa ušao sa stražnje strane, a potom pričekao pokraj ugla kuće kako bi se uvjerio da u blizini nema nikoga. Ponovno je padao snijeg. Još nekoliko minuta pričekao je kako bi ulica posve utihnula. Zacijelo je znao da je policija u potrazi za njim, da se njegovo ime ponavlja na svim radiovezama. Uspeo se preko ograde i teškim koracima prešao trijem. Potom je stao šakom udarati po vratima.

Kada ih je gospođa Sanders otvorila tek za nekoliko centimetara, Donald ih je pritisnuo ramenom, odgurujući je u stranu i ulazeći u predvorje.

"Gdje vam je sin?" upitao je. U njegovoj rijetkoj žutocrvenoj kosi bilo je snijega.

"Izlazite odavde", rekla je gospođa Sanders. "Izlazite iz moje kuće."

Donald ju je tada pištoljem snažno udario po licu, tako da je pala. "Gdje je Barry? Gdje je?" Vikao je vrlo povišenim glasom, gotovo skvičao.

"Nije ovdje." Gospođa Sanders pridignula se na koljena i dodirнула krvavo lice.

"Lažeš. Zar ne znaš koliko je pokvaren?"

"Nije ovdje", ponovila je gospođa Sanders. Pokušavala se pridignuti na noge. Donald ju je tada ponovno udario pištoljem, tako da je pala na koljena. "Zar ne znaš da nije lijepo lagati? Može te stići kazna. Ne znaš da sam ja zadužen za kažnjavanje? Pogledaj!" Tada je kleknuo pokraj nje. Iz džepa izvadivši ključić, otključao je aktovku. Dvije sjajne kopče podignule su se uvis. Gospođa Sanders stala je vrištati.

Donald je zatvorio aktovku i utrčao u dnevnu sobu. "Barry!" zazvao je. "Dolazim."

Barry je bio na katu. Odjurio je u kupaonicu i zaključao se. Donald ga je zacijelo čuo, jer je potrčao uza stube. Gospođa Sanders i dalje je vrištala. Barry je pomislio da je ozlijeđena i želio joj je pomoći, ali ga je bilo odviše strah. Skrio se pod tuš i navukao plastični zastor. Čvrsto je stisnuo oči, želeći istoga trena nestati.

"Barry, ti si zločest dečko!" vikao je Donald. Vrata su glasno udarala dok je pregledavao sobu po sobu. "Ja ću te pročistiti! Ja ću ti podignuti crkvu!" Barry je izjurio ispod tuša i pritrčao prozoru. Donald je pokušao otvoriti vrata kupaonice, no bila su zaključana.

"Barry, ne želim ti nauditi. Treba te samo izliječiti i trebaš se popraviti." Barry je pokušavao otvoriti prozor kupaonice, no nešto se bilo zaglavilo. Prozor je izlazio na krov pokrajnjeg trijema.

"Otvori vrata, Barry, pa ću te samo malo ozlijediti." Donald je svom težinom navalio na vrata; drvene su ploče stale škripati. Nešto je progundao, a potom nogom udario vrata, slomivši donju ploču, tako da je Barry ugledao njegovu veliku žutu čizmu.

U kupaonici se nalazio i stolac na kojem je njegova majka katkada sjedila i pred zrcalom četkala kosu. Barry ju je uzeo i njome razbio staklo na prozoru.

"Barry!" povikao je Donald. "Morat ću te užasno ozlijediti!" Ponovno je svom snagom navalio na vrata, no vrata nisu popustila. Nakon toga je kroz njih pucao. Zrna su se odbila od umivaonika. "Barry, jako si zao!"

No Barry je već bio na krovu trijema. Spuznuo je do ruba i pogledao dolje. Nalazio se na visini od oko pet metara. Barry je sjeo na rub, prebacivši noge prema dolje. Šibao ga je vjetar i bilo mu je hladno. Pokušavao se prisiliti na skok, no jednostavno se nije mogao odlučiti. U tom trenutku začuo je kako se vrata kupaonice uz tresak otvaraju pod novim Donaldovim naletom.

Osvrnuvši se, ugledao je divovsku Donaldovu pojavu kako posrće po kupaonici. Barry je tada skočio. Na zemlju je doskočio povijenih koljena. Prebacio se na bok, osjećajući bol u čitavome tijelu, no nekako je ipak uspio ustati.

"Barry!" povikao je Donald. Već je bio napola izišao kroz prozor. Snijeg mu je lepršao oko lica.

Barry je potrčao.

Donald nije skočio. Pojurio je stubama u prizemlje i izišao na glavna vrata. Gospođa Sanders skrivala se u kuhinji, odakle je začula lupu ulaznih vrata. Donald je travnjakom potrčao prema gradu. Slijedio je Barryjeve tragove, no izgubio ih je na ulici. Barry je tada već bio stigao do sljedeće ulice i jednim je vrtom trčao prema uskome prolazu između ulica.

Donald je travnjacima ispred kuća trčao prema središtu grada. U snijegu je iza sebe ostavljao pravocrtan trag. Nije bilo posve jasno kamo se uputio. Kasnije su neki govorili kako je moguće da je išao na policiju. Drugi su govorili kako je išao do sjedišta Prijatelja, gdje mu je bio parkiran automobil. Nekoliko ljudi vidjelo ga je kako trči ispred njihovih kuća. Rekli su da je bio pognut, kao da je slijedio nekakav trag. Opisivali su i kako se doimao velikim u tom otvorenom kaputu koji je vjetar napuhivao i podizao oko njegova tijela. Spominjali su i aktovku i to kako mu je udarala o nogu.

Sheila Murphy stajala je na ulazu u Bud's Tavern. Unutra nije bilo drugih mušterija osim pijanog Tommyja Shepherda, tako da je izišla na vrata kako bi promatrala snijeg. Pitala se kamo su svi nestali. A onda je ugledala nekog muškarca kako trči posred ulice, napola pognut, "kao da nešto njuška", rekla je. I tada je uvidjela da je to Donald. Ulica je bila pokrivena bljuzgom, no padao je i gust svježi snijeg.

A onda je Sheila ugledala neki kamionet kako dolazi ulicom iza Donalda. Stala je žmirkati prema snažnim reflektorima na vozilu. Svjetla su osvijetlila Donalda i vozač je naglo zakočio, zbog čega se kamionet stao klizati postrance, sve dok stražnjim kotačima nije udario o rub pločnika.

Vozač je otvorio vrata i izišao. Potom je polako uzeo pušku s držača iznad sjedala. Sve to činio je bez imalo žurbe. Vrata kamioneta ostavio je otvorena, a svjetla uključena. Snježne su pahulje pod tim reflektorima izgledale ogromne. Sheila nije mogla razabrati lice tog muškarca; snijeg je bio odveć gust. Tada se okrenula prema unutrašnjosti lokala i zazvala vlasnika: "Hej, Bud, ondje je neki tip s puškom. Zovi policiju!" Sheila je potom žurno izišla na ulicu, dlanovima trljajući nadlaktice kako bi se zaštitila od hladnoće.

Donald Malloy pretrčavao je Glavnu ulicu, krećući se prema Gradskoj vijećnici i spomeniku podignutom u sjećanje na Građanski rat. Brončani je vojnik stajao u stavu mirno s puškom i bajunetom. Na obelisku su bila ispisana imena poginulih. Činilo se da se snijeg kovitla oko spomenika.

Donald je na trenutak zastao da bi došao do daha. Upravo u tom trenutku onaj muškarac iz kamioneta podignuo je pušku. Hitac, prigušen snijegom, odjeknuo je poput kakva tupog udarca. Donald je zateturio, počeo padati, a onda se uhvatio za nogu brončanog vojnika. Tada se okrenuo prema muškarcu koji ga je pogodio. Zakoračio je prema njemu i nešto zaustio. Onaj drugi muškarac i dalje je držao pušku prislonjenu uz rame, kao da se priprema ponovno pucati. Donald je zastao i ostao nepomično stajati. Potom je odmahnuo glavom, više kako bi razbistrio misli nego zbog nekakva neslaganja.

Stajao je pokraj spomenika dok se oko njega kovitlao snijeg. Izgledalo je da mu je glava nekako utonula u ramena, zbog čega je u tom velikom zimskom kaputu bio nekako širok i četvrtast. "Imao je oblik lijesa", rekla je Sheila. A onda se okrenuo na drugu stranu i krenuo pločnikom. Nije koračao pravocrtno. Onaj muškarac s puškom spustio je cijev. Mogao je bez poteškoća jednim hicem raznije

ti Donaldu glavu, no ipak nije opalio. Umjesto toga, polako je spustio pušku i krenuo ulicom za njim. Sheila ih je slijedila.

Donald je posrtao još nekoliko desetaka centimetara, a onda pao na koljena. Tada je odbacio pištolj koji se otklizao po snijegu. Nagnuo se naprijed, ostajući na koljenima i čelom dodirujući snijeg. Još nekoliko trenutaka ostao je u tom položaju. A onda je, bez imalo žurbe, stao pretraživati džepove i iz jednog od njih izvadio nekakav ključ. Potom ga je ugurao u bravicu na aktovci. Kopče su poletjele uvis uz blag bljesak svjetla. Otvorivši torbu, iz nje je izvadio nešto što je Sheila isprva izgledalo kao četvrtasti komad metala. Na površini tog predmeta blistalo je ulično svjetlo. Sheila je tada uvidjela da je riječ o mesarskom nožu. Donald ga je podignuo. Lijevi dlan i podlaktica ležali su mu na snijegom pokrivenome pločniku. Nož je sada držao visoko nad glavom. Četiri automobila tada su se naglo zaustavila pokraj spomenika. Među njima je bilo i jedno policijsko vozilo. Donald je iznenada zamahnuo i nožem se snažno udario po ručnome zglobu. Čitavo tijelo tada mu se povilo, a glava se trgnula unazad, tako da je sada gledao nebo. Žute čizme naglo su se uzdignule. Krv je stala teći snijegom. On je polako ponovno podignuo nož i još jedanput snažno udario po istome mjestu. Potom je to učinio i treći put. Sheila je vrisnula. Donaldova šaka odvojila se od ruke i otkotrljala u snijeg. Visok luk krvi šiknuo je iz zgloba, bojeći snijeg crvenom bojom. Donald se teturajući uspravio na noge., iz ruke ispustivši nož. "Malloy!" povikao je netko.

Izgledalo je da ga Donald ne čuje. Pomnim pokretima tada je podignuo odrezanu šaku, s nje uklonio snijeg brišući je o kaput i položio je u aktovku. Potom je zatvorio torbu. Sheila je jasno čula škljocanje kopči. Krv je iz njegova ručnog zgloba i dalje šikljala u snijeg. Donald se ispravio i zakoračio dalje od ljudi koji su sada izlazili iz automobila. Ruka na kojoj više nije bilo šake ljuljala se pokraj njegova tijela, štrcajući krv. Oni muškarci počeli su mu prilaziti. Donald zakorači još jedanput. Potom se zaustavi, blago se zaljulja, pogleda prema gore, prema bijelim pahuljicama koje su kosim putanjama presijecale snop svjetla iz ulične svjetiljke, te padne ničice, dok su se crvene kapljice rasporedivale u polukrug, tako stvarajući luk u svježem snijegu. Muškarci koji su bili na ulici požurili su naprijed, no doktor Malloy bio je najbrži. Prišao je aktovci i otvorio je podižući poklopac puščanom cijevi. Četiri šake ležale su na jastučiću učvršćene gume

nim vrpcama. Peta ruka, Donaldova, ležala je preko njih. Osim Donaldove, ostale ruke jedva su i pokazivale sličnost s ljudskim tijelom. Prsti su bili svijeni, kao da pokušavaju nešto uhvatiti, kakvu loptu ili dašak zraka. Najstarija je ruka bila tamnosmeđa i gotovo poput dijela kostura, površina joj je bila poput uštavljene kože. Nokti na njoj bili su premazani zagasitocrvenom bojom. Na najsvježijoj se ruci vidjelo još ponešto boje ljudskoga mesa. Izgledala je poput dječje šake. Ostale su dvije bile kvrgave i sasušene: poput majmunskih šaka. Koža je na zglobovima bila nazupčana i naborana. Donaldova je ruka bila svijetloružičasta i u usporedbi s ostalima izgledala je smiješno zdravo. Bila je položena preko ostalih šaka poput kakva mekog gomolja. Krv iz rane upijala se u crveni baršun. Allen Malloy nepomično je promatrao te ruke dok su se ostali okupljali oko njega.

"Što je to?" upitala je Sheila Murphy. "Što je to?" Gurala se do aktovke kako bi bolje vidjela o čemu je riječ.

"Doktore Malloy", rekao je netko probijajući se kroz gužvu. Bio je to kapetan Percy.

Liječnik se okrenuo, dlanom brišući snijeg s lica. Činilo se da se iznenadio ugledavši i druge ljude. Potom je Percyju predao pušku.

44

vo kako su izgledale: tri mrtve djevojke postavljene na tri obična Estolca s naslonom. Četrnaestogodišnjakinja je sjedila u sredini. Bila je za pola glave viša od drugih dviju djevojaka. Trinaestogodišnjakinje su joj se nalazile svaka s jedne strane. Svaka od djevojaka preko prsa je imala konopac svezan u obliku slova X: prelazio im je preko ramena, spuštao se do struka i bio

učvršćen straga. Sve tri djevojke bile su bosonoge, a gležnjevi su im bili zavezani za noge stolca.

Donald Malloy bio je posve zatvorio potkrovlje; uklonio je vrata i na otvor postavio komad gipsane ploče. Potom je na zid zalijepio tapete tako da se iz hodnika na prvome katu nikako nije moglo uočiti da su na tome mjestu nekoć postojala vrata. Tapete su bile svijetloplave, ukrašene malenim stručcima tamnoplavog cvijeća. Oko stručaka su se nalazili nizovi žutih zlatica položeni dijagonalno, tako da je čitav uzorak izgledao poput kakve žičane ograde.

Stropna vrata, smještena u zidnome ormaru pronašao je doktor Malloy kada je u tu kuću ušao ranije te večeri i on je prvi ušao u potkrovlje. Potom je udarcima nogu uklonio gipsanu pregradu kako bi se policajci mogli uspeti stubama. Udarao je svom snagom, potaknut bijesom, tako da su se komadići gipsa razletjeli hodnikom. Nakon toga otišao je u potragu za Donaldom. Chuck Hawley fotografirao je potkrovlje za policijski dosje. Kaže da te slike više ne treba gledati kako bi se prisjetio što je sve na njima. Kaže da ih ionako neprestano ima pred očima: one tri ubijene djevojke postavljene na tri stolca s naslonom.

Djevojkama je u Lincoln Parku podignut spomenik. Posvećen je u proljeće. Bio je to četvrtast komad opsidijana, visok nešto više od tri metra i širok metar. Imena djevojaka i datumi bili su urezani sa sve četiri strane. Na posvećenju se okupilo pola grada, a ondje sam se našao i ja. Bernie Kowalski održao je govor. Otac Murphy iz crkve Svete Marije također je govorio. Bio je to poduži govor koji nije bilo odveć jednostavno pratiti. Nijedna njihova riječ nije nimalo poboljšala stanje. Govorili su o užasima koje smo proživljavali, ali koji nisu ništa popravili. Prilika za govorenje ponuđena je i roditeljima ubijenih djevojaka, premda su se oni na toj mogućnosti samo zahvalili. Ralph Shiller rekao je da mu je drago što je sve konačno završeno, no nije želio govoriti pred okupljenim ljudima. Ondje je bio i Paul Leimbach, koji je hodao pomažući se štapom. Mike Shiller došao je s nekolicinom prijatelja iz poštanskoga ureda. Bila je to ista ona skupina koja je demolirala Leimbachovu kuću. Čovjek bi pomislio da su se sada držali kao da osjećaju nekakvu krivnju, ali to nije bio slučaj. Meni su još uvijek izgledali bijesno, kao da je taj bijes nešto što je sada jednostavno dio njih, nešto čega se ne mogu osloboditi. Karlin je otac bio neki tip koji je živio u Kaliforniji i koji nikada nije ni vidio kćer. Ipak, sada je prevalio čitav taj put. Moj kolega Lou I~endricks rekao je kako je to najveći sretnik među roditeljima, no mnogi su držali da je ta primjedba odviše cinična.

Aaron McNeal nije došao na otkrivanje spomenika. Tada se već bio odselio iz grada. Franklin je došao sa Sadie i Paulom. Stajao je između njih dvije, neprimjetno za ruku držeći i jednu i drugu. Bio je vrlo zgodan u tamnom odijelu od tvida. Paula je na sebi imala tamnu haljinu a crna joj se kosa sjajila. Bio je travanj, no bilo je vrlo toplo, tako da je uokolo već bilo sunovrata. I Ryan Tavich bio je ondje s Franklinom, no ni on neće još dugo ostati u gradu. Na koncu se skrasio negdje na Zapadu.

Nekima je jednostavno bilo previše uspomena, previše stvari koje su željeli zaboraviti. Zbog toga je bilo teško ostati u Aureliusu. Doktor Malloy i obitelj vratit će se u Rochester. Činjenica da je Allen ustrijelio brata bila je, za naš grad, prekrupna stvar: puškom s leđa ustrijeliti vlastitog brata. A Franklin je Ijudima prepričao kako je Donald optužio Allena, kao da je doktor Malloy, a ne Donald, ubio one djevojke. Nekim je Ijudima sve to i dalje bila zagonetka. Doktora

Malloya gledali su s nepovjerenjem. Kako u takvim uvjetima uopće može biti liječnik? Govorilo se čak i o Paulu Leimbachu. A činjenica da je Mike Shiller onako demolirao Leimbachovu kuću... neki su zagovarali takav postupak. Govorili su kako je Mike u danim okolnostima postupio ispravno. O tome su se vodile mnoge rasprave, padale su čak i teške riječi. Sumnje se nisu samo tako raspršile. Samo su se brzo vratile onamo gdje su se skrivale, gdje god to bilo. Ja sam imao osjećaj da će sumnje s nama ostati zauvijek, kao da jedni druge nikada nećemo moći gledati drukčije nego kroz taj filtar, kroz obojenu leću sumnje. Upravo su zbog toga riječi Bernieja Kowalskog o tome kako sve to treba ostaviti iza sebe bile tako lažne. A taj veliki crni kamen, kao da je utiskivao sumnju prema dolje, kao da ju je zadržavao pod zemljom - no stvari ipak nisu funkcionirale na taj način.

Pogledajte samo Ryanov odlazak iz grada. Kada razmišljam o Ryanu, čini mi se da je nastojao prerezati nekakvu nit, kao da je nastojao zaboraviti Janice, nastojao zaboraviti ubijene djevojke. Metak ga je pogodio u rame. Sada će se, svaki put kad pomakne rame, prisjetiti nas. On ne može zaboraviti Aurelius, prijeći preko njega i ostaviti ga iza sebe. Aurelius je u njemu kamo god pošao. S Aaronom je ista stvar. Ovdje je grob njegove majke, ovdje mu je i sestra. Kad god sjedne i pogleda kroz prozor, dopuštajući mislima da slobodno lutaju, neće li se ubrzo sjetiti Aureliusa? Čak i ako ga mrzi? Svi ti Ijudi koji nastoje nastaviti s nekakvim normalnim životom... neće li ih ta sjećanja povlačiti unatrag? A Franklin, kada se probudi noću, neće li čuti Donaldov piskutavi glas koji mu u tami ponovno priča o pokvarenosti i

priljavštini? Uvjeren sam da mu se dogodalo upravo to. Uvjeren sam da se noću okreće prema Pauli i evrsto je stišće.

Ja barem imam posao koji mi služi kao bolji lijek. Riječ je o nečemu u što mogu imati puno povjerenje: svakodnevni raspored, učestalo ponavljanje postupaka za koje držim da pridonose općoj dobrobiti. Imam više sati nastave. Imam svoje hobije. Provodim više vremena s učenicima. Katkada mi se čini da u njima gledam seksualne objekte češće nego ranije. To ne znači da bih se ikada usudio dodirnuti ih. No razmišljam o onom razgovoru između Donalda i Franklina koji se odvijao u šumi. Kada biste se mogli zagledati u krajnje dubine određenoga ljudskoga bića, kakve biste želje ondje otkrili? A kakve su želje i žudnje skrivene ispod moje bijele košulje i leptir-kravate, moje ugrađene vanjštine?

Donald Malloy dugo je vremena živio sa svojim žudnjama. Tko je znao za njegove unutarne borbe? Zacijelo ih je uočavao na vlastitome licu kad god bi se pogledao u zrcalo. Kasnije smo doznali da je još u Buffalu u drogeriji dirao neku djevojčicu. Uhvatio ju je za ruku i njome stao trljati svoje genitalije. Ona je to ispričala roditeljima, a oni su se suočili s njim. On ih je preklinjao neka s time ne idu u javnost. Obećao im je da će potražiti stručnu pomoć. Rekao je da će se odseliti. Molio ih je da mu ne upropaštavaju karijeru. Za to nije znao nitko, čak ni Donaldov brat. Roditelji one djevojčice šutjeli su sve dok se u novinama nije pojavio članak o njegovoj smrti. Koliko je još djevojčica dirao? Kakvu je užasnu sladostrast otkrivao u tim iskustvima? A kada je ubio Janice McNeal, kakvu je ugodu pronašao u tome?

Kako ga je samo ta uгода morala mamiti i kako je s vremenom zasigurno postala ustrajna, navodeći ga na sve veće rizike. Je li moguće da takav nekakav glas postoji u svima nama, ali je u većine tih? Kada nekom učeniku desetog razreda pomažem sa zadaćom iz biologije i pokraj sebe osjećam toplinu njegova tijela, toplinu njegova obraza, ne čujem li tu ugodu kako me doziva? Dakako, ne činim ništa. Udaljavam se od njega ili mu govorim neka se vrati na svoje mjesto, no katkada imam fantazije. U snovima činim stvari koje ne bih trebao činiti. Ali dobar sam čovjek. Imam cijenjeno mjesto u društvu. Nikada ne bih učinio nešto izopačeno. No nije li taj moj strah jedan od razloga zbog kojih živim sam? Što činiti s vlastitim strahom? A sa snovima?

Razmišljam o svojim susjedima. Viđam muškarce kako na ulici gledaju mlade djevojke. Ili viđam kako i muškarci i žene promatraju mlade srednjoškolske sportaše. Kakve sve želje svi ti ljudi potiskuju u sebi? Je li dobro držati se kao da u nama nema takvih osjećaja?

A ono mjesto na kojem je Donald štovao čistoću. Zsigurno nisam jedini koji ga zamišlja gore, u njegovu potkrovlju - u njegovoj crkvi. Ne pitaju li se i drugi kakav je to bio osjećaj prepustiti se takvim željama?

Tri su djevojke pokopane početkom tjedna u kojem je padoo Dan zahvalnostiz~. Njihove su se obitelji odlučile za zajedničku službu u crkvi Sv. Marije. Identični ljesovi stajali su kod oltara, a crkva z~ Čctvrti četvrtak u studenome.

je, dakako, bila prepuna. Novinari su pristigli sa svih strana. Franklin je rekao da se crkva pretvorila u zoološki vrt. A masa ljudi otišla je i na groblje Homeland. Ondje nije bilo govora, a pogreb je bio krajnje jednostavan. Čitavo brdo cvijeća iz crkve kasnije je prevezeno u bolnicu i starački dom. Uvjeren sam da je velik dio cvijeća bačen u kante za smeće.

Održana je i komemoracijska služba za Houarija Chihanija. Na kraju je bilo puno takvih događaja. Održani su, dakako, zbog živućih, jer koliko su mrtvima mogle značiti takve stvari? Aaron i Harriet dogovorili su misu za Chihanija za početak prosinca. Održana je u Unitarijanskoj crkvi, uz pretpostavku, rekao bih, da bi Chihani na tu crkvu imao najmanje prigovora. I doista, taj je prostor bio tek malo više od običnog društvenog okupljališta. Nazočni su bili svi članovi Ispitivača desnoga. Studenti su zajednički platili izradu spomen-pločice koja je postavljena na hodnik Odsjeka za povijest sveučilišta Aurelius. Na njoj je stajalo Chihanijevo ime, datum rođenja i smrti, te riječ Učitelj. I to je bilo sve. Nakon nekog vremena, uvjeren sam da ljudi više nisu imali pojma o njezinu značenju.

Donald Malloy pokopan je na groblju Homeland. Njegov nadgrobni kamen bio je širok jedva tridesetak centimetara i vrlo nizak. Na njemu je stajalo ime - D. Malloy - te datumi rođenja i smrti. Neki nisu željeli da ga se pokopa na Homelandu, kao da bi njegovo tijelo nekako moglo iskariti njihove voljene preminule. Znam da je na sastanku Gradskoga vijeća o tome bilo raznih pitanja. No Donald je u to vrijeme već bio pokopan, a ekshumirati tijelo i pokopati ga negdje drugdje značilo bi privlačiti neželjeni publicitet.

Na Donaldov pogreb došli su doktor Malloy, Ryan Tavich i kapetan Percy. Oni su bili jedini nazočni. Dakako, doktor Malloy to je držao u najvećoj mogućoj tajnosti. Ryan je sve dogovorio s Ralphom Belmontom, pogrebnikom s kojim je četvrtkom uvečer redovito igrao košarku, odnosno s kojim je to nekoć činio. Velika većina ljudi za taj pokop nije znala sve dok već nije bio obavljen. Doktor Malloy odgodio ga je do prosinca, nakon pokopa onih triju djevojaka, do jednoga kišnoga dana kada je poslije podne počela padati i susnježica. Nitko nije želio da se u blizini ponovno pojave televizijske ekipe. Bilo nam je

dosta slave. No pogreb ipak nije protekao bez male enigme. Bez male zagonetke. Malloyjevo je tijelo ležalo u Belmontovoj mrtvačnici. Svi su znali da je ondje. Tijelo je bilo pripremljeno za pokop, a šaka je bila položena pokraj tijela. Zatvoreni je lijes ležao u hladnjaku, premda to vjerojatno nije ispravan naziv. No imao je velika kromirana vrata poput hladnjaka kakvi se nalaze u velikim restoranima. Tijekom prvog tjedna u prosincu, kada je došlo vrijeme za Donaldov pogreb, Ralph Belmont otvorio je lijes i uvidio da u njemu više nema ruke. Tada je shvatio da ju je netko ukrao. To je ispričao Ryanu - naposljetku, njih su dvojica bili prijatelji - no to nije rekao i doktoru Malloyu, te se nadao da ovaj neće poželjeti vidjeti bratovo tijelo. No Allen nije imao ni najmanje volje ponovno vidjeti bratovo lice. A i na pogreb je vjerojatno došao samo iz nekakvog osjećaja dužnosti. Ali to nije posve točno. Želio je vidjeti kako Donald odlazi u zemlju, kako ostaje ispod dva metra zemlje i kamenja, u jednome kutu Homelanda, daleko od onih triju djevojčica. Želio je vidjeti brata pokrivenog zemljom i zaboravljenog.

Ryan je pokušao utvrditi što se dogodilo s rukom, no bio je oprezan. Bojao se razglasiti da je ruka ukradena. Znao je da bi se našli neki koji bi govorili da nije ukradena. Pričali bi kako je pobjegla, iskrala se, hodajući na prstima, kao na malenim nogicama. Ljudi vjeruju u svakakve gluposti. I tako se Ryan malo raspitao, a kada je uvidio da još ne može doznati što se dogodilo s rukom, odlučio je šutjeti. Što je bilo najneobičnije, madame Respighi je, prije odlaska iz Aureliususa, ustvrdila kako je Donald pokopan bez ruke, premda joj nitko nije vjerovao. Tvrdila je kako vidi Donaldovu ruku u nekakvoj staklenci, pokraj drugih staklenki. Ljudi su joj se smijali. No ona je vjerovala svojim vizijama ili onome što je to već bilo. Nije se obazirala na kritike, slegnula je ramenima i autobusom otputovala u Uticu ili možda Syracuse.

Ukrasti tu šaku zasigurno nije bilo teško. Stražnji ulaz u mrtvačnicu nije bio zaključan, kao ni hladnjak. Ralph Belmont četvrtkom je uvečer uvijek bio s Franklinom i Ryanom, premda nisu igrali košarku sve dok se Ryanovo rame nije oporavilo. Poklopac Donaldova lijesa nije bio učvršćen vijcima.

Belmontova je supruga bila daleko na drugom kraju kuće, a, osim toga, što bi se uopće moglo ukrasti iz mrtvačnice?

Donaldovo je lice u smrti bilo bezizražajno poput kakva debelog koljena. Rijetka kosa bila je učvršćena. Nije izgledao kao da spava. Nije izgledao kao da nešto čeka. Tijelo mu je bilo jednostavno ljuska, oklop. Nestalo je svih zlih primisli. Njegova crkva mrtvih djevo

jaka bila mu je izbrisana iz mozga. Trebao sam samo podignuti poklopac lijesa, uzeti onu šaku, staviti je u plastičnu vrećicu i spustiti poklopac. Dakako, imao sam i baterijsku svjetiljku.

Zbirku bioloških~reparata sada držim iznad radnoga stola: moje ukiseljene gube. Zabe, štakor, zmija, kravlje oči, svinjski fetus, ljudski fetus sa zatvorenim očima. Više ih ne pokazujem učenicima. Cine mi društvo na jedan mračan način. Pitam se što su te kravlje oči uopće vidjele i kakav je mogao biti život ljudskoga fetusa. Među njima je sada i lijeva šaka Donalda Malloya, polako tamni u svojoj staklenci s formaldehidom. Nalazi se u sredini, na počasnom mjestu između svinjskoga fetusa i ljudskoga fetusa. Meni je to podsjetnik na ono što postoji u svakom trenutku, na žudnje skrivene duboko u ljudima, na žudnje koje skrivamo u sebi. Podižem pogled prema Donaldovoj ruci koja pliva u svojoj tekućini. Smatram je svojim osobnim učiteljem. Svojim vlastitim učilištem. Ona me poučava. Donaldova je desna ruka sada već istrunula, no lijeva je na sigurnom. Premda je zglob nazubljen, vide se sve vene i arterije, tetive i mišići. Dakako, i kost. Katkada mi je žao što je ne mogu pokazivati učenicima; ta ruka tako lijepo pojašnjava sve. Pokušavam zamisliti što su sve ti prsti osjetili i tada se prestrašim: vratove onih djevojčica, njihovu mekoću.

Donald Malloy poklanjao je silnu pozornost svojim rukama. Sjećam se koliko su bile ružičaste kada me posluživao u drogeriji, sjećam se pomno obrezanih kožica, ulaštenih noktiju. Katkada je na noktima imao čak i prozirni lak. Prsti su sada usmjereni prema dolje, ručni zglob prema vrhu staklenke. Na nadlanici nema puno dlaka; nekoliko desetaka kratkih i crvenih dlačica. Prsti su svijeni, zglobovi na prstima debeli i podbuhli od stajanja u tekućini. Palac je okrenut prema van, kao da se sprema otići bez obzira na ostale. Kost se u zglobovima sjaji. A nokti, kako su samo pomno odrezani.